

Ioan. Walter. inventor Matth. Küsell sc.

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΑ Η.

HERODIANI
HISTORIARUM
LIBRI VIII.

cum Notis & animadversionibus

O. HENRICI BOECLERI.

TERTIA EDITIO.

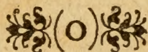
Accessit

ndex Græcus locupletissimus, qui
mul & Lexici Græco-Latini, & Latino-Græci, & Phraseologias, & passim commentarii loco esse poterit,

Autore

ALTASARE SCHEIDIO, Th. D.

L. L. Hebrææ Græcæque in Academia
Argentoratensi Professore Publico.

ARGENTORATI,
mpensis & typis JOSIÆ STÆDELII

cIↄ Iↄc XCIV.

VIRIS

NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS, PRUDENTISSIMIS

DN. ANDREAE BRACKENHOFFERO,

Consulari, Tredecimviro, & Scholarchæ,

DOM. ELIAE BRACKENHOFFERO,

Quindecimviro,

Fratribus Germanis,

Ad Inclytæ Reipublicæ Argentoratensis decus & præsidium genitis, Patronis Literarum & Literatorum,

S. P. D.

JO. HENRICUS BOECLERUS.

Va me inde à prima adolescentia vestra,

(a) 3 Viri

Viri Amplissimi, vel studiorum vel animorum quadam conjunctione ducti, cœpistis complecti beneuolentia, ejus in hunc diem illa voluistis extare cum augmentum monumenta, quæ & in prosperis ornamento & in aduersis solatio me abunde affecerunt. Non desunt multis passim locis quos salua modestia & veritate iis affari verbis queam, quibus Cicero Curionem suum deprecatus, *Te rogo*, inquit, *vt memineris quantæcumq; tibi accesſiones fient & fortunæ & dignitatis, eas te non potuisse consequi, nisi meis puer olim fidelisſimis atque amantisſimis consiliis paruisses. Quare hoc animo in nos esse debebis, vt*

ætas

tas nostra iam ingrauescens, in more atque in robore tuo conuiescat. In Vos autem, quæ ni- vulgaria potui, & à Parente Vero venerandæ memoriæ Con. le, non vulgaribus pensata beeficiis, officia conferre? Tale men vestrum est erga me paocinium, quale maximis obseiis vix mereri assiduissimus iens queat. Animum scilicet ectatis & candorem: nec huanitatem vestram ad speciem tempora, sed ad iuris diuini ımanique sanctimoniam exitis. DEUS gratiam tam connti vestræ voluntati & aduers tempora mea benignitati rerat. & profecto referet. experi-

mentis

dixi, qui cum Dione Caßio ejusdem ævi Hist
rico, velit comparare. Eloquentiæ, quide
laudem Herodiano ultro concessurus ille, a
aliquid sibi assumere poßit, cujus specim
angustiores intra limites, ingenii doctrinæq
subtilitate, non æquaverit hic aut vicerit, n
injuria dubitaveris. Accuratioris quide
curæ exquisitæque artis nomine, Curtio eu
in Latinis comparasse, nondum nos pœnit
Multum quoque auctoritatis & fidei in de
ctu argumenti positum est. Comperta eni
sibi pleraque & de proximo sumpta liqui
gravique judicio executus, in septuaginta
ne annorum historiam, miras fatorum vic
omnemq; fortunæ Romanæ varietatem & a
plitudinem compegit: tanta disciplinæ indo
ut vix idem judicaturus videaris, si leg
idem apud Lampridios, Capitolinos, ejusq
generis scriptores, à quibus fidem ejus suspec
ri citra caussam, satis animadvertas. Con
git tanto scriptori dignus interpres Ange
Politianus. cujus primam editionem Bono
ensem anni 1493. *hic secuti sumus, rejectis, q*
Stephanus interpolandi caussa addiderat.
jus censura in Politianum quàm non sit aq
& erudita, non uno specimine ostendimus
loco. Βιογράφοις *Herodianum accenseri, n*

ra

ratio doctrinæ consentanea patitur. Itaque nolumus in ea sententia submovenda verbosi esse. Adjunxit autem huic secundæ editioni nostræ luculentum & uberrimum Indicem Vir plurimum Reverendus Excellentissimusque DN. BALTHASAR SCHEIDIUS *Doctor Theologus, Græcque & Orientalium Linguarum Professor, ut de tota Academia præclarissime meritus, ita mihi in collegio & amicitia conjunctissimus. Quæ res non parum adjumenti afferet Græce erudiri volentibus, & Herodianum magistrum optantibus. Denique, quod à me non habet gratiæ, hinc potissimum nova hæc editio mutuabitur. Vale, Lector Benevole, & loco præfationis amplioris cape judicium Photii, & argumentum librorum Herodiani? tum Politiani Præfationem primigeniæ editioni præfixam, ut & doctissimi Viri Tanaquilli Fabri Epistolam ad Amplissimum Gronovium, in qua eximiæ animadversiones in Herodianum nostrum consignantur. Serius accepi volumen illarum epistolarum, unde hæc describenda dare, operæ pretium videbatur.*

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ
λόγοι η'.

ΑΝΕΓΝΩΣΘΗΣΑΝ Ἡρωδιανοῦ ἱστορικοὶ λόγοι ὀκτὼ ἄρχεται ἐξ οὗ Μάρκος ὁ ῥωμαίων βασιλεὺς ἐτελεύτησε καὶ διέξεισιν ὅπως τε Κόμμοδος ὁ Μάρκου υἱὸς ἐβασίλευσεν, ὅπως τε τῶν πατρῴων ἠθῶν ὑπὸ τῶν κολάκων ἐκδιαιτηθεὶς ὕστερον ὑπὸ Μαρκίας τῆς αὐτοῦ παλλακῆς καὶ Λαίτου καὶ Ἐλέκτου συσκευασθεὶς, ἀνῃρέθη καὶ βασιλεύει Περτίναξ πρεσβύτης καὶ καλὸς τὰ ἤθη οἱ στρατιῶται, ἀπεχθανόμενοι τὸ σῶφρον, εἰσδραμόντες ἐν τῇ βασιλικῇ κτείνουσιν οἰκίᾳ. καὶ ὅπως Ἰουλιανὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν χρήμασι λαβὼν τὴν ἀρχὴν μετ' οὐ πολὺ ταῖς αὐτῶν ἀνῃρέθη χερσίν. ὅπως τε Νίγρος, ἀνὴρ ἐπιεικὴς εἶναι δοκῶν, ζῶντος ἔτι Ἰουλιανοῦ, εἰς μοναρχίαν ἤρθη· καὶ Σεβῆρος δὲ ἀνὴρ ἀγχίνους τε καὶ πόνοις δεινὸς ἐγκαρτερεῖν, καὶ βαθυγνώμων ἄλλως, ἀνῆλθέ τε εἰς τὴν βασίλειον ἀρχὴν, καὶ Νίγρον μάχῃ νικᾷ καὶ ἀναιρεῖ: καὶ πᾶν τὸ ἀνθιστατοῦν, ἢ μάχαις βιαίοις ἢ τέχναις δυσδιαφύκτοις ὑπηγάγετο. καὶ τῶν ὑπηκόων ἐπὶ τὸ σοβαρώτερον ἦρξε περιϊὼν καὶ τελευτᾷ νόσῳ. τὸν πρὸς Βρεττανοὺς διαχειρίζων πόλεμον. καὶ ὁ Ἀντωνῖνος ὁ τῶν αὐτοῦ παίδων πρεσβύτερος σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς θέμενος, ἀναχωρεῖ. καὶ συμβασιλεύοντα καὶ ἄκων λαμβάνει τὸν ἀδελφὸν Γέταν καὶ μετ' οὐ πολὺ Ἰουλίας τῆς αὐτῶν μητρὸς πρὸς τοῖς κόλποις τοῦτον ἀναιρεῖ καὶ εἰς ὠμότητα καὶ αἰσχρότητα ὑπερβαλέσθαι πάντας φιλονεικήσας. περὶ συρίαν διάγων ἐπιβουλεύεται. Μακρῖνος δ' ἦν ὁ τὴν ἐπιβουλὴν παρασκευάζων, δεδιὼς καὶ αὐτὸς θάνατον, καὶ προλαμβάνει ἀγωνισάμενος. ἐπεὶ δὲ ἀνῄρητο Ἀντωνῖνος, βασιλεύει Μακρῖνος, ἀνὴρ πρεσβύτης καὶ μελλητὴς καὶ οὐδ' ἐγκράτειαν ἀσκῶν τὰ δ' ἄλλα δοκῶν ἐπιεικής. τῆς δὲ Μαίσης, ἥτις ἦν Ἰουλίας ἀδελφὴ, δύο θυγατέρας ἐχούσης, Σοαιμίδα καὶ Μαμαίαν. καὶ τῆς μὲν ἐχούσης παῖδα ὀνόματι Βασιανὸν, τῆς δὲ Ἀλεξῖνον, οἳ ἐξ Ἀντωνίνου λαθραίαις μίξεσιν ἐλέγοντο γεγεννῆσθαι τὸ στρατιωτικὸν, μικρᾶς λαβόμενοι προφάσεως, ἐν τῷ σφῶν ἀναγορεύουσι στρατοπέδῳ τὸν Βασιανὸν, μετονομάσαντες αὐτὸν Ἀντωνῖνον καὶ μάχαις ἡττηθεὶς Μακρῖνος, καὶ φυγὰν ἐκ τῶν μεθορίων Φοινίκης τε καὶ συρίας. τὴν χαλκηδόνα κατέλαβε, πρὸς τὴν ῥώμην ἐκεῖθεν ἀφικέσθαι διανοούμενος. ἀλλ' ἐπικαταλαβόντες οἱ τοῦ Ἀντωνίνου, ἐπὶ τοῦτο ἀπεσταλμένοι, τέμνουσί τε τὴν κεφαλὴν, καὶ ὀπίσω ἀποκομίζουσιν. Ἀντωνῖνος δὲ, ἕως μὲν ἐπείθετο τῇ

τῇ μάμμῃ, ἐσωφρόνει, καὶ ποιεῖται καὶ τὸν Ἀλέξανδρον μετακληθέντα. ἐπεὶ δὲ τοῖς κόλαξιν ἑαυτὸν ἐξέδωκεν οὐδεμίαν αἰσχρότητος καὶ ἀκρασίας ὑπερβολὴν ἀπέλιπεν. ἐπιβουλεύων δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ἐπιχειρήσας, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνεκόπη. ὁ δὲ τούτους τιμωρήσασθαι διανοηθεὶς, ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρέθη. ἐβασίλευσέ τε Ἀλέξανδρος ὁ Μαμμαίας ἔτη ιδ. καὶ τό γε ἐπ' αὐτῷ καλῶς τε καὶ ἐπιεικῶς ἄρξας καὶ χωρὶς αἱμάτων ὅλως. τῆς δὲ μητρὸς Μαμμαίας ὥς φησιν ἥ τε φιλοχρηματία καὶ τὸ μικρόλογον εἰς αὐτὸν τὴν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν σὺν αὐτῇ Μαξιμίνου ἀναρρηθέντος ἀπήνεγκεν. ἦρχε δὲ Μαξιμῖνος ἐπὶ ἔτη τρία ἐμβριθῶς καὶ τυραννικῶς, ἀνὴρ ὑπερμεγέθης καὶ τὸ ἦθος ὠμός. διόπερ τὸν λιβύης ὑπάρχοντα ὑπ' αὐτοῦ καθεστῶτα, καὶ ὅμοιον ὄντα τοῖς τρόποις, οἱ ἐκεῖσε στασιάσαντες καὶ ἀνελόντες Γορδιανὸν ἀνθύπατον γεγονότα, καὶ ὀγδοηκοστὸν ἄγοντα ἔτος, χειροτονοῦσι καὶ ἄγοντα βασιλέα. καὶ ἡ ῥώμη περιχαρῶς αὐτοῦ τὴν ἀνάρρησιν δεξαμένη, πάσας τοῦ μαξιμίνου τιμὰς καθεῖλε. συνανεῖπον δὲ αὐτῷ καὶ υἱὸν Γορδιανοῦ Γορδιανὸν βασιλέα. Μαξιμίνου δὲ παρασκευαζομένου πρὸς πόλεμον, καὶ Γορδιανὸς ἅμα τῷ υἱῷ τὴν χαλκηδόνα καταλαβὼν, καὶ ἐν ἀπογνώσει τῶν ὅλων γεγονὼς, βρόχῳ ἀνεπαύσατο τοῦ βίου. ὁ δὲ παῖς τῆς πρὸς Μαξιμῖνον μάχης κρατούμενος ἀναιρεθεὶς ἠφανίσθη. οἱ δὲ ῥωμαῖοι τῷ πάθει τούτων ὑπεραλγήσαντες, καὶ δεδιότες καὶ μισοῦντες Μαξιμῖνον, ἀναγορεύουσιν ἐν ῥώμῃ Βαλβῖνόν τε καὶ Μάξιμον. καθ' ὧν στάσεως ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνεγειρομένης, συμβασιλεύει τούτοις καὶ Γορδιανὸς, ἀπόγονος Γορδιανοῦ τοῦ πρώτου, κομιδῇ παῖς, θυγατρὸς υἱός. καὶ Μαξίμου ἐξιόντος κατὰ Μαξιμίνου, ἀναιρεῖται Μαξιμῖνος ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν, καὶ κομίζεται πρὸς Μάξιμον ἡ κεφαλὴ, εἶτα πρὸς αὐτὴν ῥώμην. πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ οἱ στρατιῶται στασιάσαντες, ἐξάγουσι τῶν βασιλείων Βαλβῖνον καὶ Μάξιμον. καὶ πᾶσαν αὐτοὺς αἰκίαν αἰκισάμενοι, ἀναιροῦσι, μόνον ἀνειπόντες βασιλέα Γορδιανὸν περὶ ἔτη τρισκαίδεκα γεγονότα. ἐν οἷς καὶ ὁ ὄγδοος τελειοῦται λόγος.

ἔστι δὲ τὴν φράσιν σαφὴς καὶ λαμπρὸς καὶ ἡδὺς, καὶ λέξει χρώμενος σώφρονι, μήτε ὑπεραττικιζούσῃ καὶ τὴν ἔμφυτον ἐξυβριζούσῃ χάριν τῆς συνηθείας, μήτε πρὸς τὸ ταπεινὸν ἐκλελυμένῃ. καὶ τὴν ἔντεχνον ὑπερορώσῃ γνῶσιν. οὔτε δὲ περιττολογίαις ἐστὶν σεμνυνόμενος, οὔτε τῶν ἀναγκαίων παραλιμπάνων. καὶ ἁπλῶς ἐν ἀρεταῖς ταῖς κατὰ τὴν ἱστορίαν ἑτέροις οὐ πολλῶν ἐστι δεύτερος.

HERODIANI HISTORIArum libri VIII.

LEGIMUS HERODIANI *historiarum libros octo*. Incipit à Marci (Aurelii Antonini Philosophi) Rom. Imperatoris excessu, pergitque porro narrare, ut Commodus Marci F. imperium adeptus, à paternis moribus, assentantium opera, degeneraret; tandemque à Marcia pellice, & Læto atque Electo, paratis insidiis exstinctus sit. Pertinax hinc imperium tenuit, grandævus jam, honestisque moribus. Quem milites, modestiæ nomine exosum, in curiam ejus irrumpentes obtruncant. Hinc Julianus à militibus non diu post emptum pecunia imperium, ipsorum jugulatus manibus, amisit.

Niger autem, mitis quantum apparebat vir: superstite etiamnum Juliano ad imperium evectus est. Hunc Severus, vir solers tolerandisque laboribus exercitus, & alioquin astutus, imperii nactus habenas, pugna victum sustulit, & obstantia quæque partim validis prœliis, partim callidis artibus superavit. Verum in subdito insolentior redditus est, & morbo extinctus dum Britannos bello aggreditur. ¶ Antoninus inde filiorum ejus natu major, fœdere cum his inito revertit, sociumque imperii vel invitus sumpsit Getam fratrem: quem post paulo in Juliæ utriusque matris sinu interemit. Hic crudelitate, omnique turpitudine vincere omnes contendens

ens, dum circa Syriam versatur, insidiis peti-
ur, quas illi Macrinus cædem veritus, & præver-
ere conatus, comparavit. ¶ Sublato igitur An-
onino, regnat Macrinus, vir ætate quoque gran-
ævus: ignavus, minimeque continens; cetera
ero lenis ac mitis. Jam Mæsa, quæ Juliæ so-
or erat, duas habebat filias, Soæmida, & Mam-
æam: quarum majori quidem filius erat Bassia-
nomine: alteri vero Alexinus: furtivo uterque
oncubitu ex Antonino, ut ferebatur, geniti.
xercitus autem, minima capta occasione, Bas-
num in castris Imperatorem renunciat, addi-
Antonini cognomento, victusque dein prœlio
acrinus, ac fugiens è Phœniciæ atque Syriæ fi-
timis, Chalcedonem se recipit, Romam inde
gitans. Sed qui ex Antonini studiosis ad hoc
issi fuerant, antevertunt, caputque resectum
vertentes asportarunt. ¶ Atque ipse qui-
m Antoninus dum matri paret, modeste satis
peravit, & Alexinum in filium adoptatum Cæ-
rem creavit, imposito ei Alexandri nomine. Ve-
m postquam adulatoribus se commisit, nul-
n turpitudinis atque intemperantiæ genus
xtermisit. Quin & Alexandro insidiari cum
episset, militari manu prohibetur, quos ipse
nire proptera meditatus, ab iisdem interfici-
r. ¶ Alexander ergo Mammææ F. annos im-
ravit quatuordecim: recte sane atque cle-
enter, quantum quidem in ipso fuit, & sine ul-
omnino sanguine. Sed matris Mammææ, ut hic
 refert,

refert, pecuniarum cupiditate, ac sordibus factum est, ut uterque, Maximino electo, militari seditione necatus sit.

Maximinus post hunc annos fere tres ferociter ac tyrannice imperavit, homo fastuosus, moribusque sævus. Quamobrem Africæ Præfectur ab ipso constitutum, moribus similem, milite ibi ægre ferentes, atque in Imperatorem insurgentes, Gordianum olim Proconsulem, jam octogenarium, Imperatorem creant, vel invitum cujus mox Roma libentibus electionem anim accepit, honoresque omnes Maximino ademit Gordiano insuper Gordiani F. in Cæsarem il adlecto. At dum Maximinus bellum adornat videns Gordianus, (qui jam una cum filio Carthaginem occuparat) in summam rerum omnium desperationem se adductum, laqueo vitar abrupit Filius vero commissa dein cum Maximino pugna, interfectus periit. ¶ Romani h incredibili dolore ex horum interitu percussi simul metuentes, atque odio Maximinum prosequentes, Imperatores Romæ renuntiant Balbinum, & Maximum. In quos ut rursum militaris excitata seditio est, imperavit una cum e & Gordianus, Gordiani majoris ex filia nepos admodum adhuc puer. Maximo post adversi Maximinum profecto, interfectus à suis militibus Maximinus est, allatumque caput ejus ad Maximum, & inde Romam. Nec longo interjecto tempore, tumultuantes denuo milites, pa lati

tio educentes Balbinum, & Maximum, omnibus contumeliis cruciatibusque affectos interimunt, & uni Gordiano tredecim circiter annos nato imperium mandant. Hæc libri octavi extremum est.

Scriptoris hujus dictio clara est, atque perspicua, quin & jucunda: vocibus autem utitur temperatis, neque supra modum Atticis, quibus nativa illa communis sermonis gratia quodammodo violetur: nec rursus in humilitatem quandam ita demissis, ut artem omnem illæ fugisse videantur. Adhæc nec supervacaneis tumet, neque necessarium quid omittit: sed, ut uno verbo absolvam, omnibus historiæ virtutibus paucis ne cedit.

ANGELI POLITIANI AD INNOCENTIUM VIII. PONTIFICEM MAXIMUM PRÆFATIO IN Herodiani Historiam è Græco in Latinum conversam.

CUM ROMÆ ABHINC TRIENNIUM FERME in comitatu essem Florentinæ legationis: qui tibi Sancte Pater Innocenti Pont. Max. ad supremæ istius dignitatis fastigium nuper erecto, gratulatum advenerat: memini abs te mihi, magna celebritate, curam delegari, vertendi in Latinam orationem Romanorum Principum res gestas: si quæ adhuc inter Græcorum monumentum, nostris intacta hominibus reperirentur. Quare cum cælestis animi tui judicio, non plus mihi honoris additum, quàm oneris injunctum animadverterem: ut primum Florentiam sum reversus, altissima solitudine circumspicere cœpi, quem potissimum ex omni Græcorum copia interpretandum susciperem. Occurrit autem in primis Herodianus hic, excellens rerum scriptor: & qui diu in palatina versatus aula, affectaq; jam ætatis, historiam de suis temporibus componere aggressus; neque eloquentiæ caruerit laudibus: & fidem tamen in primis libertatemque retinuerit. Hoc ubi opus à nobis, neque multo sane negotio, neque invita (ut arbitror) Minerva elucubratum est: ea mox tempora inciderunt, quibus & nostra impedirentur studia, &, quæ plurimum valet in scribendo, omnis propemodum alacritas excuteretur. Postea vero quàm pro tua providentia, & pacem Italiæ cupienti reddidisti, & cum patrono meo Laurentio Me-

dic

amplissimæ quidem fortunæ, sed amplioris ingenii, 'entiæque viro, privatim affinitatem contraxisti. t videlicet ille quasi nimbus, suaque mundo reddita nitas est: sic ut nos jam ipsos colligamus, atque ut rati pluviæ flores, peneque decidui, ad novæ lucis os erigamur. Ergo & vetera edere in publicum, ová procudere jam libet, unde aliqua modo vel tuo atissimo nomini celebritas, vel nostris temporibus itas, vel studiosis etiam hominibus utilitas paria-

Ceterum Herodianum hunc nostrum, donec ma- tibi, ac fortasse meliora parturimus, veluti prælu- n aliquod veri justique laboris, læta rogamus fron- xcipias summe Pontifex. Magnam in eo negotio- ', personarumque varietatem, multam rerum novi- m deprehensurus: crebraque in utramque partem unæ ceu vacillantis exempla, consiliaque admira- æ, & consiliorum inopinatos eventus, gravesque pro pore sententias, & plenam ubique dignitatis, ple- u suavitatis orationem, copiosam videlicet quandam instruendos mores suppellectilem, & ceu speculum nanitatis. in quod inspicere omnis vita, unde ea ca- e, atque haurire documenta queat, per quæ vel pu- is, vel privatis rationibus consulatur. Quæ sane lræ fuerunt partes, tentavimus profecto, utinamque im effecerimus, uti omnia ex fide responderent, ne pta peregrinitas, ne græculæ usquam figuræ, nisi si e jam pro receptis habentur, latinam quasi pollue- it castitatem: ut eadem propemodum esset linguæ iusque perspicuitas, eædemque munditiæ, idem utro- ue sensus, atque indoles: nulla vocum morositas,

nulla

nulla anxietas. Tu quando nobis aliquod ceu sig[...] ex arce ista tui pontificatus ad bene sperandum su[...] listi, perge obsecro Sanctissime Pater, perge inqu[...] fovere atque illustrare bonas artes, quæ sese p[...] bus istis Sanctissimis advolvunt supplices, numen[...] tuum adversus rudem inscitiam, tetramque Ba[...] riam implorant: ut à quo pax Italiæ, atque [...] terrarum orbi restituta est, etiam ab eodem [...] alumnæ litteræ: ab injuria scilicet, atque indigni[...] vindicentur.

JOAN[...]

ANNI FRIDERICO GRO-
›VIO, PRÆSTANTISSIMO
GRÆCARUM LITERARUM
PPOFESSORI IN ACADEMIA
LEYDENSI.

S. P. D. *Tanaquillus Faber.*

XIV. Herodiani emendati. unus aut alter defensi. Ιαντόμιμος *vox Italica. ut* Pincerna. χοῖεσι *pro* χοεσὶ *apud Herodianum.*

Factum bene ! Gronovi Præstantissi-
me. Quanta lux literis Græcis prope-
ı accessura est, Postquam Tu illarum
rpretendarum provinciam suscepisti!
ıc demum habet florentissima Acade-
Virum, scriptorum editorum copia
ilem, & cujus splendore tam clara per
ofessio illustretur; qua utraque re, si ist-
migrassem è Gallia, ut tanto oneri suc-
rem. cui ferundo vix satis fortasse par
em, Leyda vestra careret. Itaque vel
s ipsius, quæ quovis honore dignissima
vel Græcarum literarum causa, queis
to Restauratore opus erat, dici equi-
haud potest, quàm sincere, quamque
nimo gaudeam. Licebit nunc à Te,
Grono-

Gronovi Præstantissime, cum Elzevir
ad manum habeas, tertiam Livii tui ed
nem in forma majori, quam postremi
me literis polliceris; fiecbit utrumque
necam cum accessione Notarum, at
alios, si mihi industriæ tuæ indoles satis
ta est, tutò sperare. Adsint modo & Æ
lapius, & Salus, qui Te diu incolun
publico literarum bono servent. Ad ce
enim votis nil opus est, cum Tu omnes
meros consummatæ eruditionis jam
dem impleveris. Librum tuum *de Pec
Veteri*, quo munere me cohonestasti, l
relegi. Vereor equidem Te in os laud
Mi Gronovi, tamen facere non poss
quin exclamem, NIL POTE MELI
& miror, ὢ ἐμοὶ σέβας, miror, super eo
pto dicere Te, paucis hominibus datun
se ut nasum habeant; Nam in hoc certe
nere quis adeo stipes, adeo ἀναίσθητος
tantam diligentiam, tantum judicium,
tam veterum librorum cognitionem
sentiat? De tuis in Fabulatorem nost
emendationibus gratiam habeo uti par
maximam scilicet. Cum autem vidisse
negas illum libellum, tum vero disr
por, tantam esse Tryphonis Salmuric
n

egligentiam, qui usque adhuc nulla edi-onis nostræ exemplaria isthuc miserit, uamvis ab eo nil impensius contendisse idear. In me quidem culpa non hæret lla. Sed totum llud brevi ἰασόμεθα: li-ellum enim cum Epistolis meis, quæ in is sex septem diebus publicæ fient, habe-is; quibus Te patronum & defensorem ro tua in nos voluntate fore speramus. In-rim εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ἐλευθεριότητος, ἣν ; ἡμᾶς ἐνέδειξας, à me habebis XIV. locos erodiani, quos olim visi sumus emendas-: Sed tu judicabis, Gronovi Præstan-ssime.

In Præfatione (*cap.* 2. *f.*) hæc leguntur: ρός τε τὰς τὰ Αρκτῷα τῆς γῆς ἔθνη βάρβαρα ατοικοῦντας πρός τε τὰς, &c. Hujus loci nendationem pollicetur H. Stephanus iis notulis, quæ Herodiano adjunctæ ierunt; utrum autem fidem liberarit, haud omperi. Scio equidem posse corruptum deri hunc locum; quis enim putet, ajunt, cte dici, *Illi habitant gentes Barbaras?* ὺς κατοικοῦντας ἔθνη Βάρβαρα. Itaque suspi-etur aliquis. Αρκτῷα ΗΘΗ ΒΑΡΒΑΡΟΥΣ &c. *arbaros, qui septentrionales orbis partes ha-itabant*: Nam τὰ ΗΘΗ *sedes*, ac *patrios lares*

lares significant; Exempla passim apud Herodotum, Ælianum &c. sed in re clara in afferendis abstinere satius est. Tamen sc nil esse mutandum circa vocem ΕΘΝΗ cui asteriscum præfixit: nam Græce dicitur *populus aliquis habitare gentem*: Arrianus initio IV. Ἀναβάσεως sic scribit plane & diserte: Οἱ δὴ τὸ μέγιστον ἔθνος Σκυθικὸν ἐπικοῦσιν.

Inferius paulo, (*cap.* 4.) Marcus Imperator moriens ita orationem incipit: Ἄχθεσθαι μὲν ὑμᾶς ἐφ' οἷς ὁρᾶτέ με διακείμενον, θαυμαστὸν οὐδέν. ad quem locum hæc scribit Stephanus: *Forte* οὕτω διακείμενον, *est autem* ἐφ' οἷς ὁρᾶτέ με *idem quod* ἐπὶ τῷ ὁρᾶν με. Sed ejus conjecturæ nil apud me fidei est: primum quia eò confugere nihil necesse est: dein illa locutio insolentior est paulo, (& haud scio an apud probum scriptorem reperiatur) ἐφ' οἷς ὁρᾶτε με, pro ἐπὶ τῷ ὁρᾶν με. Nempe haud vidit Stephanus, sic brevitatis causa locutum esse Herodianum, ut infra quinque sex septem locis locutus est. Nam ἄχθομαι ἐφ' οἷς ὁρᾶτέ με διακείμενον, positum est pro, ἄχθομαι ἐπ' ἐκείνοις, ἐν οἷς. &c. Sic ut dicebam modo, inferius paulo scriptis

ἐκ ...

ἐκ γὰρ ὧν αὐτὸς διάκειμαι &c. pro ἐξ ἐκείνων γὰρ ἐν οἷς διάκειμαι, &c.

In eadem oratione, Εἰ μὴ προϋπάρχοι ἡ τῶν ὑπηκόων εὔνοια; legebam προσυπάρχοι, accedat, adjungatur.

Poſtquam celebratum fuit Marco funus, largitione magnifica milites ſibi conciliandos exiſtimauit Commodus, μεγαλόφρονι ἐπιδόσει τὸ στράτευμα &c. Itaque edictum ab eo fuit, (*cap.* 5.) vt omnes, &c. παρηγγέλθη τε δὴ πᾶσιν ἐλθεῖν ἐς εἰωθὸς πεδίον ΑΥΤΟΥΣ ὑποδέξεσθαι. Sed ibi neceſſario reponendum ΑΥΤΗΝ. intelligit enim τὴν ἐπίδοσιν.

Sub finem digreſſionis illius, in qua de Matre Deûm agit, hoc legitur: *lib.* I. *c.* II. ἡμῖν τε τὸ ἐναργὲς τοῦ θεοῦ. non abs re credere videor, legendum, τὸ ἐνεργὲς. Sed hoc friuolum eſt præ quod ſequitur pagina ſequenti, quæ mihi trigeſima ſecunda eſt:

De Laurento loquitur; ΣΥΝΤΗΡΙΟΝ εἶναι ἐδόκει. lib. I. c. 12. Sed quid ſit χωρίον ΣΥΝΤΗΡΙΟΝ? quæ formationis ſpecies, ut à συντηρέω fiat συντήριον? Id certe *nec dictum, nec pictum nec fictum* vnquam fuit, niſi apud neſcio quos male conciliatos dictionariorum rapſodοὺς. Haud dubie

 bie

bie legi debet ΣΩΤΗΡΙΟΝ. Ei saltem nil certius fuerit, qui locum ipsum legerit.

Lib. 1. c. 13. f. γελωτοποιοῖτε, καὶ τῶν αἰσχίστων ὑποκεῖται, &c. Poterat pro αἰσχίστων ὑποκεῖται, dicere παντόμιμοι. sed vox Græca non est παντόμιμος, immo, Luciano teste, Italica; id quippe diserte asserit Lucianus in lib. *de Saltatione.* nec ea vsi fuere, nisi qui recentiores sunt, vt Zosimus in historia, & Julianus Imperator in suo *Misopogone.* Hoc enim aliquando fieri certum est, vt duæ voces, ex quibus tertia aliqua componitur, Græcæ sint, cum tamen compositæ Græcæ non sint. *Pincerna*, ne longe exempla petantur, Græcam habet originem, à πίνειν κίρνα; & tamen nullus in terra Græcia illam vocem vsurpauit.

Lib. 1. c. 14. p. 45. vbi de incendio templi *Pacis Æternæ* agit. Πυρός ποθεν ἐκ σεισμοῦ διαῤῥυέντος: melius, ni fallor, & verius, διαῤῥαγέντος.

Ibidem: Ἀλλὰ τὸ πῦρ ἐκ τῆς νυκτὸς πολλοὺς ἐκ πλουσίων πένητας ἐποίησεν. Græce ita dici non potest; legebam, μιᾶς νυκτός. *Vel vnica*, inquit, *nocte ignis ex summis opibus ad inopiam multos redegit.* Locum Senecæ in rem huic germanam piget referre.

Ini

Initio lib. II. c. I. de cadauere Commode expertato, Εἰς τὸ Ἀρισεῖον ἀπέπεμψαν, &c. Tibi vero deberem plurimum, χαριέσατε Gronoui, si, quid de *Aristeo* sentias, mihi significares; nam olim quidem existimabam legi fortasse debere, Ἀρισιεῖον, ita vt prædium cujusdam *Aristii* esset: Postea, mutatâ sententia, putaui emendandum εἰς τὸ προαστεῖον. Sed, vt in re, mihi quidem, obscura, nihil affirmem, nisi Te vel doctorem habuerim, vel suffragatorem.

Lib. 2. c. 3. p. 69. Σεβάσμιόν τε καὶ βασιλέα προσηγόρευσαν. Aut nobis imposuere veteres exscriptores, aut legendum Σεβαστόν τε καὶ βασιλέα &c. Neque enim σεβάσμιοι dicebantur imperatores, sed Σεβαστοί; nisi Tu, Vir Præstantissime, exemplum aliquod habes.

In Vita Didii Iuliani, lib. 2. c. 6. p. 85. qui imperium ingenti promissa pecunia, &c. scribit Herodianus: Ἅτε γὰρ βίᾳ παρὰ γνώμην τοῦ δήμου μετά τε αἰσχρᾶς καὶ ἀπρεποῦς ΔΙΑΒΟΛΗΣ ὠνησάμενος τὴν ἀρχὴν, &c. Legendum videtur ΕΜΒΟΛΗΣ. neque enim hic vllus τῇ διαβολῇ locus est.

Lib. 2. cap. 9. p. 64, de somniis, oraculis, præsagiisque agens, quæ Seuero euenerunt,

 &ab

& ab ipſo in commentariis de vita ſua prodita fuere, ſic ſcribit Herodianus: Τὰ μὲν ὖν πολλὰ ΕΙΣ ΤΟ ΡΗΘΕΝ, αὐτός τε συγγράψας ἐν τῷ καθ' ἑαυτὸν βίῳ, ἃ &c. Nil dicam de Græcismo illo, εἰς τὸ ῥηθὲν. quid enim attinet, cum res ipſa vitium ſatis per ſe aperiat? Dein dicendum fuit, non συγγράψας, ſed συνέγραψε, vti conjecerat H. Stephanus; qui veram lectionem non vidit. Reponendum enim eſt, τὰ μὲν ὖν πολλὰ ΙΣΤΟΡΗΣΕΝ τε αὐτὸς συγγράψας &c. Qua lectione, opinor, nulla certior eſſe poteſt; Nam ἱϛορέω eſt *hiſtoriam ſcribo*, tum alibi apud Herodianum, tum apud vetuſtiores; queis accedat hoc quoque, ſtare ſenſum nullo alio pacto poſſe.

Lib. 2. c. 11. p. 102. Poſtquam fauſtis acclamationibus exceptus à militibus fuit Seuerus, nihil cunctandum ratus, expeditiſſimos quosque in Vrbem præmiſit: Μηδένα διδὺς καιρὸν ἀναβολῆς, συσκευάσασθαί τε αὐτὺς ὡς ἂν μάλιϛα ΕΥΤΕΛΕΣΤΑΤΑ ἐκέλευσε. Legendum inuitis libris omnibus, εὐϛαλέϛατα, *expeditiſſime.* Nam illud quidem εὐτελέϛατα, *viliſſime*, alienum ineptumque eſt.

Illis emendationibus vnam modo adjungam, Gronoui præſtantiſſime, (jam enim

m videor jure metuere, ne plus æquo
lixa epistola sit) vnam, inquam, modo,
quæ Tibi rem adeo ridiculam aperiet,
vt mihi persuadem, posse te efficere, vt
grauitas tua, vbi illam acceperis, in ri-
ı soluatur. Nam quî pote aliud, vbi
os pro *choreis & saltationibus* Græce
nnientes audies? Locus est in oratione
eri contra Albinum lib 3. cap. 6. p. 138.
*s vitam conuenire porcis magis quam co-
militaribus* ait: Rem vero egregie com-
ıtam, *Porcos & instructam aciem!* En
Græca hominis verba: Τίς γὰρ αὐτοῦ τὸ
οδίαιτον οὐκ οἶδεν, ὡς χοίροις αὐτοῦ μᾶλλον ἁρ-
ιν τὸν βίον ἢ φάλαγξιν; *Quis vero delica-
viuendi genus, quo vtitur ille exercitus,
nouit? Tale Hercule est, vt porcis magis
n instructo exercitui, conueniat.* O rem
è bellam! legendum χοροῖς scilicet, hoc
u: *Ejus vita choris, qui in scenam intro-
ntur, magis similis est, quam aciei in-
ʼlæ.* De emendatione nostra si quis
tet, audiat ille quod alibi scripsit Hero-
us, in ea oratione quam Maximus
l milites ex libello recitauit: τὰ πολεμι-
υτοῖς γυμνάσια, ΧΟΡΟΙ καὶ σκώμματά καὶ
οί! Et hæc quidem satis. Est autem, ni

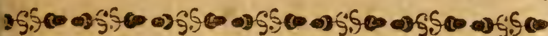
probe

probe fallor, is error apud Herodianu
perquam ridiculus, circa illam vocem χ
ρ@. ſed tum magis id dicas, vbi Notis
Phædrum noſtras videris, in quibus ape
oſtendimus pro χοῖρον legi debere τὸν Ἰε
apud Ælianum, venuſtum illum & an
bilem ſcriptorem. Vale, Vir Præſtanti
me, & de mea in te pietate ac veneratio
noli, quæſo, facere vt vnquam dubit
Salmurii.

His addi ejusdem Fabri aliam emen
tionem, luculentam ſane & probam,
notis ad Phædri lib. 3. fab. 20. p. 44.
enim lib. 1. cap. 11. Politianus & Henr. S
phanus legerunt πόλεμον γενέσθαι περὶ ὀ
legendum eſſe monet, περὶ ὅρων, Phry
nempe de finibus aduerſus Lydos cont
diſſe.

…ς γὰρ τῇ γνώμῃ τοῦ συγγραφέως σκοποὺς ὑποτε-
θέμεθα, παρρησίαν καὶ ἀλήθειαν, οὕτω τε καὶ
…ωνῇ αὐτοῦ εἷς σκοπὸς ὁ πρῶτος, σαφῶς δη-
…αι, καὶ φανότατα ἐμφανίσαι τὸ πρᾶγμα, μήτε
…ῤῥήτοις καὶ ἔξω πάτου ὀνόμασι, μήτε τοῖς ἀγο-
…ις τούτοις καὶ καπηλικοῖς, ἀλλ' ὡς μὲν τοὺς πολ-
συνιέναι, τοὺς δὲ πεπαιδευμένους ἐπαινέσαι.
…púd Lucianum in libello πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν.

ΗΡΩΔΙ-

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ

τῆς μετὰ Μάρκον βασιλείας ἱστοριῶν βιβλία ὀκτώ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΟἹ πλεῖστοι τῶν περὶ συγκομιδὴν ἱστορίας ἀσχοληθέντων, ἐνίων τε πάλαι γενομένων μνήμην ἀνανεώσασθαι σπουδασάντων, παιδείας κλέος ἀΐδιον μνώμενοι, ὅπως μὴ, σιωπήσαντες, λάθοιεν εἰς τὸν πολὺν ὅμιλον ἀριθμούμενοι, τῆς μὲν ἀληθείας ἐν ταῖς ἀφηγήσεσιν ὠλιγώρησαν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐπεμελήθησαν φράσεώς τε καὶ εὐφωνίας.
2 θαρροῦντες, ὡς εἴ τι καὶ μυθῶδες λέγοιεν, τὸ μὲν ἡδὺ τῆς ἀκροάσεως ἀποκαρπώσονται, τὸ δ' ἀκριβὲς τῆς ἐξετάσεως οὐκ ἐλεγχθήσεται. εἰσὶ δ' οἳ πρὸς ἔ- 3
χθραν ἢ μῖσος τυράννων, κολακείαν τε ἢ τιμὴν βασιλέων, πόλεώς τε καὶ ἰδιωτῶν, ἁπλῆ καὶ μικρὰ ἔργα, λόγων

HERODIANI

HISTORIÆ DE IMPERIO post Marcum, vel de suis temporibus libri VIII. ANGELO POLITIANO interprete.

LIBER PRIMVS.

QVI res antiquas posteris prodiderunt, veteremque historiæ memoriam renouare literis studuerunt, ii magna ex parte, dum famam eruditionis affectant, nomenque suum conantur ab iniuria obliuionis asserere, minus sane multam in veri peruestigatione, quàm in exornanda componendaque oratione industriam posuerunt: rati scilicet, neque si quid in rebus à suo seculo remotissimis falsi proderetur, posse refelli: & se tamen suauitate narrationis, amplissimum laboris ingeniique sui fructum percepturos. Alii vero, priuatis inimicitiis, tyrannorumque odio prouecti aut in laudes principum, ciuitatum, priuatorumq; hominum, immodicis assentationibus effusi, tenues per 1.

ſe res atq; humiles, ſcribendi tamen artificio longe ſupra veri fidem ſuſtulerunt. Ego vero contra, non quidem acceptam ab aliis, aut incognitam, aut teſtibus egentem hiſtoriam, ſed eorum qui legent, ſenſibus adhuc memoriæque inhærentem, ſumma vel fide vel diligentia collectam, conſcribendam ſuſcepi: ſperans haud injucundam fore poſteritati earum rerum notitiam, quæ multæ ſane atque magnæ haud ita longo tempore acciderunt. Nam ſi quis ab Auguſto principe omnem ætatem complectatur animo, quum ſcilicet Romanorum potentia ad vnius eſt arbitrium deuoluta, ne annis quidem illis circiter ducentis (tot enim ferme ad Marci tempora numerantur) aut imperiorum tam diuerſas ſucceſſiones reperiet, aut bellorum vel ciuilium vel externorum tam varios caſus atq; euentus, tot excitas gentes, tot vrbes noſtras barbaraſque expugnatas: præterea terræmotus, & peſtilentias, vitas quoque principum & tyrannorum adeo novas

ἀρετῇ, δόξῃ παρέδωκαν τ
4 ἀληθείας μείζονι. ἐγὼ
ἱστορίαν οὐ παρ' ἄλλων ὑ
δεξάμενος ἄγνωστόν τε
ἀμάρτυρον, ὑπὸ νεαρᾷ δὲ
τῇ ἐντευξομένων μνήμ
μετὰ πάσης ἀληθοῦς ἀκριβ
ἤθροισα ἐς συγγραφὴν,
ἀπερπῆ τὴν γνῶσιν καὶ
ὕστερον ἔσεσθαι προσδο
σας, ἔργων μεγάλων τε
πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
5 νομένων. εἰ γοῦν τις παρα
λοι πάντα τὸν ἀπὸ τοῦ Σε
στοῦ χρόνον, ἐξ οὗπερ ἡ
μαίων δυναστεία μετέπ
εἰς μοναρχίαν, οὐκ ἂν εὕρ
ἔτεσι περί που διακοσ
μέχρι τῶν Μάρκου καιρ
οὔτε βασιλειῶν οὕτως ἐ
λήλους διαδοχὰς, οὔτ
λέμων ἐμφυλίων τε καὶ
νων τύχας ποικίλας, ἐ
τε κινήσεις, καὶ πόλεων
σεις, τῶν τε ἐν τῇ ἡμεδ
καὶ ἐν πολλοῖς βαρβα
γῆς τε σεισμοὺς καὶ
φθορὰς· τυράννων τε κ
σιλέων βίους παραδόξους, πρότερον ἢ σπανίως ἢ

ως μνημονευθῆναι ἀξίας. ὧν οἱ 6
ν ἐπιμηκέστερον ἔχον τὴν
χὴν, οἱ δὲ πρόσκαιρον
ν δυναστείαν. εἰσὶ δ᾽ οἳ 7
ς προσηγορίας καὶ τι-
ς ἐφημέρου μόνης ἐλθόν-
, ὀξέως κατελύθησαν.
ισθεῖσα γὰρ ἡ Ῥωμαίων 8
ὴ ἐν ἔτεσιν ἑξήκοντα εἰς
ους δυναστείας ἢ ὁ χρό-
ἀπῄτει, πολλὰ καὶ ποι-
α ἤνεγκε καὶ θαύματος
α. οὕτω γὰρ οἱ μὲν τὴν ἡ- 9
ίαν πρεσβύτεροι, τῇ ἐμ-
ίᾳ τῶν πραγμάτων, ἐπι-
έστερον ἑαυτῶν τε καὶ τῶν
κόων ἦρξαν. οἱ δὲ κομι 10
νέοι, ῥαθυμότερον βιώ-
τες, πολλὰ ἐκαινοτόμη-
, διόπερ εἰκότως ἂν ἡλι-
ις τε καὶ ἐξουσίαις διαφό-
: οὐχ ὅμοια γέγονε τὰ
πιδεύματα. ὡς δ᾽ ἕκα- 11
τούτων πέπρακται, κατὰ
ους καὶ δυναστείας διη-
σομαι.

Ὦ βασιλεύοντι Μάρ-
κῳ θυγατέρες μὲν ἐγέ-
ο πλείους, ἄρρενες δὲ δύο.

atque inauditas, vt nulla iis apud veteres consimilia exempla, aut certe quam paucissima inueniantur. quorum alii diuturnam, alii breuem potentiam obtinuerunt: nonnulli autem vixdum inito honore, imperatoresque duntaxat appellati, eodem illo, quo susceperant die, imperium amiserunt. Nam quum sexaginta annis plures quam pro tempore principes vrbs Roma pertulerit, factum ex eo est, vti multæ sane variæque res atque admiratione dignæ exorirentur. Quippe ætate prouecti principes, utpote rerum negotiorumque periti, diligentius sese suosque regebant: contra adolescentes, molliter atque indulgenter habiti, noua scilicet permulta designabant. Quo factum est, vt dispari ætate atque licentia, disparia quoque studia moresque sequerentur. Hæc quemadmodum gesta sint, temporum ipsorum atque principum seruato ordine, perscribemus.

IMperator Marcus filias 2
quidem suscepit complures, mares autem duos.

horum alter, natu minor, adolescentulus admodum fato est functus: Verissimo nomen fuit. Alterum vero, Commodum nomine, magna diligentia curaque pater educauit, accitis vndique viris doctrina claris, maximaque proposita mercede, vti mores pro se quisque filii ingeniumq; excolerent, Filias porro, quum adoleuissent, optimis ex ordine senatorio viris collocauit. Neque enim qui longam generis seriem præferrent, aut qui opes nimias ostentarent; sed qui morum probitate, atque modestia, vitæque innocentia præcellerent, eos sibi generos deligendos putabat. Hæc enim sola animi bona certa esse stabiliaque ducebat. Virtutem nullam non magnopere exercuit: adeo literarum antiquitatis studiosus, vt nemini sit in eo genere Græcorum Romanorumque secundus. Argumento sunt permulta, quæ ab illo dicta atque conscripta ad nos vsq; peruenerunt, Adeo vero ciuilem sese & commodum

τῶν δὲ ἀρρένων τούτων ὁ μ
2 ἕτερος, κομιδῇ νέος
βίον μετήλλαξε. Βηρείσσιμ
δ' ἦν ὄνομα αὐτῷ. τὸν
περιόντα, Κόμμοδον καὶ
μενον, ὁ πατὴρ μετὰ τῆς ἀλ
ἐπιμελείας ἀνεθρέψατ
πάντοθεν τοὺς ἐν τοῖς ἔθν
ἐπὶ λόγοις δοκιμωτάτους
συντάξεσιν οὐκ ὀλίγαις καταγ
νήτοις καλῶν, ὅπως συ
τες ἀεὶ παιδεύοιεν αὐτὸ
3 ὑόν. τὰς δὲ θυγατέρας ἐν
γενομένας ἐξέδοτο ἀνδ
τῆς συγκλήτου βουλῆς
ἀρίστοις, οὐ τοὺς γένους
χραῖς διαδοχαῖς ἀπα
δας, οὐδὲ τοὺς πλούτου
βολαῖς λαμπροὺς, κοσ
δὲ τὸν τρόπον, καὶ σώφρον
βίον, γαμβροὺς αὐτῷ
4 θαι θέλων. ταῦτα γὰρ
ψυχῆς ἴδια καὶ ἀναφα
ἡγεῖτο κτήματα. ἀρετῆ
πάσης ἔμελεν αὐτῷ, λό
ἀρχαιότητος ἦν ἐραστὴ

μηδενὸς μήτε Ῥωμαίων μήτε Ἑλλήνων ἀπολείπεσθαι. 5
λοῖ δὲ ὅσα καὶ εἰς ἡμᾶς ἦλθεν, ἢ λεχθέντα πρὸς
ἢ γραφέντα. παρεῖχε δὲ καὶ τοῖς ἀρχομένοις ἑαυτὸν

καὶ μέτριον βασιλέα,
ς τε προσιόντας δεξι-
ενος, κωλύων τε τοὺς
αὐτὸν δορυφόρους ἀπο-
ειν τοὺς ἐντυγχάνοντας.
ς τε βασιλέων φιλο- 6
αν οὐ λόγοις, οὐδὲ δογ-
ων γνώσεσι, σεμνῷ δ'
καὶ βίῳ σώφρονι ἐπιστώ-
, πολύ τε πλῆθος ἀν- 7
σοφῶν ἤνεγκεν ἡ τῶν
ου καιρῶν φορά. φιλεῖ 8
πως ἀεὶ τὸ ὑπήκοον ζη-
ῆς τοῦ ἄρχοντος γνώμης
ῦ. ὅσα μὲν οὖν ἐκείνῳ 9
ακται ἀνδρεία καὶ σώ-
, στρατηγικὴν ἢ πολιτι-
ἀρετὴν ἔχοντα, πρός τε
τὰ ἀρκτῶα τῆς γῆς ἐ-
βάρβαρα κατοικοῦντας,
τε τοὺς ὑπὸ ταῖς ἀνα-
λαῖς ποιουμένους τὸν βίον,
οῖς καὶ σοφοῖς ἀνδράσι
γέγραπται. ἃ δὲ μετὰ τὴν 10
ου τελευτὴν παρὰ πάν-
ἐμαυτοῦ βίον εἶδόν τε
κουσα, ἔστι δ' ὧν καὶ πείρᾳ
χον, ἐν βασιλικαῖς ἢ δημοσίαις ὑπηρεσίαις γενόμε-
ταῦτα συνέγραψα.

omnibus principem præstabat, vt adeuntium cuiuis dexteram placide daret, neminemque à suis custodibus prohiberi aditu pateretur: solusque imperatorum sapientiæ studium non verbis aut decretorum scientia, sed grauitate morum, vitæque continentia vsurpavit. Quo factum est vt magnum sapientium virorum prouentum ætas illa extulerit. Solent enim plerumque homines vitam principis æmulari. Quæcunque igitur ab illo modeste atque fortiter domi forisque sunt gesta, qualemque porro se aduersus barbaras nationes septentrioni subiectas solique orienti, gesserit, ea sunt multorum doctissimorumque hominum comprehensa monumentis. quæ vero post Marci obitum per vniuersam ætatem visa mihi auditaque sunt, nonnulla item in experiundo cognita, vtpote in publicis officiis principalibusque versato, ea nunc conscribenda suscepi.

3. SEnem jam Marcum, neque ætate solum sed laboribus multis curisque confectum, dum in Pannoniis ageret, gravissimus repente perculit morbus. Quare quum deploratam plane salutem suam sentiret, anxius videlicet agebat. ne filius qui tum primam inierat adulescentiam, siue ætatis feruore nimio, siue licentia quadam summa, quam in orbitate esset habiturus, bonis artibus studiisque relictis, ebrietati sese & crapulæ dederet. Quippe facile ingenia adulescentium à recta honestaque disciplina ad luxum voluptatesque delabuntur. Terrebat insuper hominem minime imperitum, multorum memoria principum, qui juvenes imperiū suscepissent, vt Dionysii Siciliæ tyranni, cuius tanta fuit intemperātia victus, vt novarum voluptatum inuentores summis afficeret præmiis; ut item eorum, qui Alexandro successerunt, ita enim contumeliose violenterq; dominati sunt, ut illius imperio

ΓΗραιὸν ὄντα Μάρκον, καὶ μὴ μόνον ὑφ' ἡλικίας ἀλλὰ καμάτοις τε καὶ φροντίσι τετρυχωμένον, διατρίβοντά τε ἐν Παίοσι, νόσος
2 χαλεπὴ καταλαμβάνει. ἐπεὶ δ' αὐτῷ τὰς περὶ σωτηρίαν ἐλπίδας φαύλως ἔχειν ὑπώπτευεν, ἑώρα τε τὸν παῖδα τῆς μειρακίων ἡλικίας
3 ἀρχόμενον ἐπιβαίνειν, δεδιὼς, μὴ νεότης ἀκμάζουσα, καὶ ἐν ὀρφανίᾳ ἐξουσίας αὐτοκράτορα καὶ ἀκώλυτον προσλαβοῦσα, μαθημάτων μὲν καλῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων ἀφηνιάσῃ, μέθαις δὲ καὶ κραιπάλαις ἐπιδῷ ἑαυτόν·
4 ῥᾷστα γὰρ αἱ τῶν νέων ψυχαὶ εἰς ἡδονὰς ἐξολισθαίνουσαι ἀπὸ τῶν παιδείας καλῶν με-
5 τοχετεύονται. οἷα δὴ ἀνὴρ πολυΐστωρ, μάλιστα ἐτάραττε τε μνήμη τῶν ἐν νεότητι βασιλείαν παραλαβόντων. τοῦτο μὲν, Διονυσίου τοῦ Σικελιώτου τυράννου, ὃς ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀκρασίας, καινὰς ἡδονὰς ἐπὶ μεγίστοις μισθοῖς ἐθηρᾶτο. τοῦτο δὲ, αἱ τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων εἰς τοὺς ὑπηκόους ὕβρεις τε καὶ βίαι, δι' ὧν τὴν ἐκείνου ἀρχὴν

-ν κατήσχυναν. Πτολε- 6
-ος μὲν, καὶ μέχρις ἀδελ-
-ς ἰδίας ἔρωτος προεχώρη-
-ι, παρά τε τοὺς Μακεδό-
-ων καὶ Ἑλλήνων νόμους. Ἀν- 7
-ονος δὲ, Διόνυσον πάντα
-ιμεῖσθαι, καὶ κισσὸν μὲν
-ιπθεὶς τῇ κεφαλῇ ἀντὶ
-ίας καὶ διαδήματος Μα-
-δονικοῦ, θύρσον δὲ ἀντὶ σκή-
-ου φέρων. ἔτι δὲ καὶ μᾶλ- 8
αὐτὸν ἐλύπει τὰ μὴ πρὸ
-λοῦ, ἀλλ' ὑπόγυον ἔχοντα
-ὴν μνήμην. τά τε Νέρωνι 9
πεπραγμένα. (ὃς ἐχώρησε
-ρι μητρώου φόνου, παρεῖχέ
τοῖς δήμοις ἑαυτὸν καταγέ-
-αστον θέαμα) τά τε Δο- 10
-πανῷ τετολμημένα, τῆς
-ἰτης ὠμότητος οὐδὲν ἀπο-
-ποντα. τοιαύτας δὴ τυ- 11
-ννίδος εἰκόνας ὑποτυ-
-μενος, ἐδεδίει τε καὶ ἤλ-
-ιζεν. οὐ μετρίως δ' αὐτὸν 12
-ἐτάραττον καὶ οἱ Γερμανοὶ
-τιῶντες, οὓς οὐδέπω

graue dedecus conciliarint. Siquidem Ptolemæus eo turpitudinis prolapsus est, vt contra Macedonum atque adeo Græcorum omnium leges, etiam sororiis amoribus implicaretur. Antigonus autem, quo Liberum patrem repræsentaret, pro causia & diademate Macedonico, hederam capiti circundare, thyrsumque pro sceptro gestare est solitus. Solicitabant animum senis recentia quoque exempla, vt Neronis ipsius, qui ne à materna quidem cæde abstinuerit, & se ridiculum populo spectaculum præbuerit: vt item Domitiani, qui nihil sibi ad extremam crudelitatem reliqui fecerit. Has igitur tyrannidum imagines cum animo volutans, inter spem metumque agitabatur. Terrebat præterea illum Germaniæ vicina gens, quam nondum plane subiecerat, sed partim in societatem adsciverat, alios armis belloque edomuerat. nonnulli etiam ex iis effugerant, me-

-ώτας ἐκεχείρωτο, ἀλλὰ τοὺς μὲν πειθοῖ ἐς συμμαχίαν
-οσηγάγετο, τοὺς δὲ καὶ κρατήσας ᾔει τοῖς ὅπλοις. 13. ἦσαν δὲ
-ους οἱ διαδράντες, πρὸς τὸ παρὸν ἀνακεχωρήκεσαν, δίεα

mutatione principis ad noua consilia usurus, prouidum patrem terrebant. conuocatis ergo amicis

tuque principis in præsens continebantur. Quare dubitabat, ne despecta mox filii ætate arma resumerent. quippe barbaris mos quamlibet leuibus momentis aut causis impelli.

4. His igitur curarum fluctibus æstuans, amicos propinquosque omnes quotquot aderant, conuocari iubet. Qui postquam conuenerunt, constituto in eorum conspectu adulescente filio, paululumque se è grabbato subleuans, huiusmodi habuit orationem: *Dolere vos atque angi, quum ita me affectum contemplamini, minime mirandum. Quippe humanum est, humanis casibus ingemiscere. multoque magis misericordiam prouocant quæ oculis vsurpamus. Cæterum peculiaris vobiscum nostra ratio est. nam de mei erga vos animi conscientia mutuam spero à vobis quasi meo iure beneuolentiam. Nunc autem illud incidit, quum & mihi sit iudicium faciundum, frustrane vobis ho-*

τῆς παρούσης τύχης βασι-
14 λέως. ὑπώπτευεν οὖν, μὴ
τῆς ἡλικίας τοῦ μειρακίου κα-
ταφρονήσαντες, ἐπιθῶνται
15 αὐτῷ. ἐρᾷ γὰρ τὸ βάρβαρον καὶ
ἐπὶ τῶν τυχούσαις ἀφορμαῖς
ῥᾷστα κινεῖσθαι.

1 Κυμαίνουσαν οὖν ἔχων ταῖς
φροντίσι τὴν ψυ-
χὴν, συγκαλέσας τοὺς φί-
λους, ὅσοι τε παρῆσαν τῶν
συγγενῶν, καὶ τὸν παῖδα πα-
ραστησάμενος, ἐπειδὴ πάντες
συνῆλθον, ἠσυχῆ τοῦ σκίμ-
ποδος κουφίσας ἑαυτὸν, τοιού-
2 των λόγων ἤρξατο. Ἄχθεσθαι
μὲν ὑμᾶς ἐφ' οἷς ὁρᾶτέ με
διακείμενον, θαυμαστὸν οὐ-
3 δέν. φύσει τε γὰρ τὸ ἀνθρώπι-
νον ἐλεεινὸν ἐν ταῖς τῶν ὁμο-
4 φύλων συμφοραῖς. τά τε δεινὰ
ὑπ' ὄψιν πεσόντα, οἶκτον
5 προκαλεῖται μείζονα. ἐμοὶ
δέ τι καὶ πλέον ὑπάρχειν πα-
6 ρ' ὑμῶν οἴομαι. ἐκ γὰρ ὧν αὐτὸς
διάκειμαι πρὸς ὑμᾶς ἀ-
μοιβαίαν εὔνοιαν εἰκότως
7 ἤλπικα. νῦν δὲ καιρὸς εὔκαι-
ρος ἐμοί τε αἰσθέσθαι, μὴ μάτην πρὸς ὑμᾶς τοσούτου χρόνου

τιμὴν

...ώ τε καὶ σπουδὴν κατα-
...ιδα, ὑμῖν τε ἀποδοῦναι
...λιν, δεῖξαντι ὅτι ὧν
...ετε, οὐκ ἀμνημονεῖτε. ὁ-
...ᾶτέ μοι τὸν υἱὸν, ὃν αὐτοὶ
...θρέψατε, ἄρτι τῆς μει-
...ίων ἡλικίας ἐπιβαίνον-
...καὶ δεόμενον, ὥσπερ ἐν
...ῶνι καὶ ζάλῃ τῶν κυβερ-
...ντων, μήποι φερόμενος
ἀτελοῦς τῆς τῶν δεόν-
ἐμπειρίας, εἰς φαῦλα
...ηδεύματα προσοκεί-
...γίνεσθε δὴ οὖν αὐτῷ ὑ-
...ἀνθ' ἑνὸς ἐμοῦ πατέρες
...οὶ, παιδεύοντές τε καὶ τὰ
...α συμβουλεύοντες. οὔτε
χρημάτων πλῆθος οὔ-
...αὐτάρκες πρὸς τυραννί-
...ἀκρασίαν, οὔτε δορυφό-
φρουρὰ ἱκανὴ ῥύεσθαι τὸν
...οντα, εἰ μὴ προϋπάρχοι
τῶν ὑπηκόων εὔνοια. μά-
... δὲ ἐκεῖνοι εἰς ἀρχὰς
...ος ἀκινδύνως ἤλασαν,
μὴ φόβον ἐξ ὠμότητος,
...ον δὲ τῆς αὐτῶν χρηστότη-

norem tamdiu habuerim,
studiumque omne in vnum
lubens detulerim: & vo-
bis, referenda gratia osten-
8 *dendum, non esse eorum quæ*
acceperitis immemores. Vi-
detis filium, quem ipsimet
educastis, primas nunc adu-
lescentiæ metas ingredien-
tem, quasique in salo atque
in fluctu vitæ, gubernatori-
bus indigentem, ne rerum
imperitia de recto quasi
cursu ablatus, malis arti-
bus impingat. este igitur
vos illi pro me vno multi
parentes, excolendo scilicet
9 *atque optima suggerendo.*
Neque enim aut pecuniæ
vis tyrannidis luxuriam
10 *explere, aut stipantia sa-*
tellitum agmina tueri
principem possunt, nisi illi
ipsi quos regas, animum
imperanti beneuolentiam-
que accommodent. Quippe
ii demum diu tutoque im-
perant, qui non metum ex
11 *crudelitate, sed amorem ex*
bonitate ciuium suorum
animis instillant. Neque
enim quos seruire necessi-
tas cogit, sed quos obtem-
perare sua quenque voluntas
adegit, ii sunt in agendo

... τῶν ἀρχομένων ψυχαῖς ἐνέσταξαν. 12 οὐ γὰρ οἱ ἐξ ἀνάγ-
...δουλεύοντες, ἀλλ' οἱ μετὰ πειθοῦς ὑπακούοντες, ἀνυπό-

patiendoque à suspicione omni assentationeque vacui: nunquamque imperia detrectant, nisi violenter contumeliosęque sint habiti. Est autem difficile, in maxima licentia moderari sibi, quasique frenos imponere cupiditatibus. Quod si bene viuendi autores illi fueritis, & quæ nunc coram audit, identidem admonueritis, vna opera & ipsum vobis reliquisque omnibus optimum principem reddetis, & memoriam nostram demerebimini: quam scilicet immortalem hac vna ratione poteritis efficere. Talia dicentem Marcum ita repente animus defecit, ut statim conticesceret, ac languore nimio supinus in lectulum relaberetur. Tanta autem quicunque aderant miseratio inuasit, vt ex iis nonnulli præ dolore parum animi compotes clamorem extollerent. Sed ille quum diem vnum duntaxat noctemque superuixisset, fato est functus: sic vt magnum sui desiderium eius ætatis mortalibus, posteris vero, etiam virtutis memoriam re-

πτοι, καὶ ἔξω κολακεί
προσποιήτου δρῶντές τε κ
πάσχοντες διατελοῦσιν οὐ
ποτε ἀφηνιάζουσι, ἢν μ
βίᾳ καὶ ὕβρει ἐπὶ τούτῳ ἐ
13 χθῶσι. χαλεπὸν δὲ μετρ
σαί τε καὶ ὅρον ἐπιθεῖναι ἐπ
θυμίαις ὑπηρετούσης ἐξ
14 σίας. τοιαῦτα δὲ συμβο
λεύοντες αὐτῷ, καὶ ὧν ἀκού
παρὼν ὑπομιμνήσκοντες,
μῖν τε αὐτοῖς καὶ πᾶσιν ἀρίς
ἀποδείξετε βασιλέα, τῇ
ἐμῇ μνήμῃ χαριεῖσθε τὰ μ
15 γιστα. οὕτω τε μόνως ἀίδι
αὐτὴν ποιῆσαι δυνήσεσ
16 Τοσαῦτα εἰπόντα τὸν Μάρκ
ἐπιπεσοῦσα λειποθυμία ἐ
17 τεσίγασεν. ὑπὸ δὲ ἀσθενεί
καὶ ἀθυμίας, αὖθις ὑπτι
ζεν. οἶκτος δὲ πάντας ἔλα
βανε τοὺς παρόντας, ὥς μ
δὲ καταχόντας τινὰς αὐτ
18 εἰς οἰμωγὴν ἀναβοῆσαι.
μὲν οὖν, νυκτός τε καὶ ἡμέρ
ἐπιβιώσας μιᾶς, ἀνεπαύσ
το. πόθον τε τοῖς καθ' αὐτ
ἀνθρώποις ἐγκαταλιπὼ
ἀρετῆς ἀΐδιον μνήμην ἐ

ἐσόμενον αἰῶνα. Τελευ- 19
τήσαντος δὲ Μάρκου, ἐπειδὴ
φοίτησεν ἡ φήμη, πᾶν τε
παρὸν στρατιωτικὸν καὶ τὸ
ιῶδες πλῆθος ὁμοίως
θει κατείχετο. οὐδέ τις 20
ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν
μαίων ἀρχὴν, ὃς ἀδα-
τὴν τοιαύτην ἀγγελίαν ἐ-
ετο. πάντες δ' ὥσπερ ἐν 21
ς φωνῆς, οἱ μὲν, πατέρα
στὸν, οἱ δ' ἀγαθὸν βασι-
ι, γενναῖον δὲ ἕτεροι στρα-
ὸν, οἱ δὲ, σώφρονα καὶ κό-
ον ἄρχοντα ἀνεκάλουν, καὶ
ὶς ἐψεύδετο.

liquerit sempiternam. Post- 19
quam vero illius mortem
fama vulgauit, incredibilis
repente exercitum ipsum
plebemque adeo omnem
luctus occupauit. Neque
vlli sane Romanæ ditionis 20
mortales fuerunt, qui non
eiusmodi nuntium mul-
tis lacrymis exceperint:
omnesque eum velut vna
voce, alii *parentem pro-* 21
bum, alii *bonum impera-*
torem, quidam *fortissimum*
ducem, nonnulli etiam *con-*
tinentem moderatumque
principem vocitabant. ne-
que sane quisquam falsus
habebatur.

Ὀλίγων δὲ διελθουσῶν 1
ἡμερῶν, ἐν ὅσαις περὶ
κηδείαν τοῦ πατρὸς τὸν
ἀπησχόλουν, ἔδοξε τοῖς
οις προσαγαγεῖν τὸ μει-
ιονεῖς τὸ στρατόπεδον, ὡς 2
λεχθείη τε τοῖς στρατιώ-
ς, καὶ χρήματα δωρησάμε-
(ὡς ἔθος ἐπὶ τοῖς βα-
είαν διαδεχομένοις) με-
όφρονι ἀποδόσει οἰκειώ-
ται τὸ στράτευμα. 3. παρηγγέλθη τε δὴ πᾶσιν ἐλθεῖν εἰς
ἰωθὸς πεδίον αὐτοὺς ὑποδέχεσθαι. 4. προελθὼν δὲ ὁ

PAucis autem post die- 5.
bus, celebrato jam fu-
nere, visum amicis est,
adulescentem adducere ad
exercitum, vt & milites allo-
queretur, & (qui nouis im-
peratoribus mos est) pecu-
niis elargiendis, velut au-
toramento quodam illo-
rum sibi animos adjunge-
ret. Edictum itaque o-
mnibus, vt in campum de
more adessent frequentes.
Quum itaque processisset

Com-

Commodus ac rem diuinam fecisset, erectumque ad hoc ipsum mediis castris tribunal conscendisset, paternis amicis, qui multi sane doctissimique viri aderant, circumstantibus, ad hunc ferme modum verba fecit. *Communem mihi esse vobiscum huius mœrorem calamitatis neque vos aliter quam me ipsum affectos esse, planissime persuasum habeo. Neque enim ego superstite parente ipso meo, superiorem me vobis vnquam gessi. Nam ille ita nos vniuersos, vt vnum aliquem, diligebat, lubentiusque me commilitonem quam filium vocitabat: quippe hanc, naturæ appellationem, illam vero, virtutis communicationem existimabat. Quin infantem sæpe me in vlnis gestans, vobis dabat in manus, quasique vestræ mandabat fidei. Quapropter minime dubito, quin mihi omnem situs beneuolentiam exhibituri: quum pro alumno me maiores natu habere debeant: ipsos autem æquales, con-*

Κόμμοδος, τάς τε βασι-
λείους θυσίας ἐπετέλει, καὶ
βήματος αὐτῷ εἰς ὕψος ἀρ-
θέντος ἐν μέσῳ τοῦ στρατο-
πέδου, ἀνελθὼν ἐπ᾽ αὐτό, καὶ
περιστησάμενος τοὺς πατρῴους
φίλους (πολλοὶ δὲ καὶ λόγιοι
παρῆσαν αὐτῷ) ἔλεξε τοιάδε.
5 Κοινὴν εἶναι μοι πρὸς ὑ-
μᾶς τὴν ἐπὶ τοῖς καταλα-
βοῦσιν ἀλγηδόνα, καὶ μηδέν
τι ἧττον ὑμᾶς ἐμοῦ δυσφο-
ρεῖν, ἐμαυτὸν ἀκριβῶς πέ-
6 πεικα. οὐδὲ γὰρ περιόντος μοι
τοῦ πατρὸς, πλεονεκτεῖν ὑ-
7 μῶν ἠξίουν. ἐκεῖνος γὰρ πάν-
τας ἡμᾶς ὡς ἕνα ἠγάπα. ἔ-
χαιρεν οὖν μᾶλλον συστρα-
8 τιώτην με ἢ υἱὸν καλῶν. τὴν
μὲν γὰρ, προσηγορίαν ἡγεῖτο
φύσεως, τὴν δ᾽ ἀρετῆς κοι-
9 νωνίαν. φέρων τέ με πολλά-
κις νήπιον ὄντα, ταῖς ὑμετέ-
10 ραις ἐνεχείρισε πίστεσι. διό-
περ καὶ ῥᾷστα πάσης εὐνοίας
μεθέξειν πρὸς ὑμῶν ἐλπί-
11 ζω. τῶν μὲν πρεσβυτέρων
τροφεῖά μοι ταῦτα ὀφειλόντων· τοὺς δ᾽ ἡλικιώτας, εἰκό-
τως ἂν καὶ συμφοιτητὰς τῶν ἐν ὅπλοις ἔργων ἀποκαλοίην.

πάντας

άντας γὰρ ὑμᾶς ὡς ἕνα ὁ
ατὴρ ἐφίλει τε καὶ πᾶσαν
ρετὴν ἐπαίδευεν. ἔδωκε δὲ
ετ' ἐκεῖνον ἐμὲ βασιλέα ἡ
ύχη, οὐκ ἐπείσακτον, ὥσ-
ερ οἱ πρὸ ἐμοῦ, προσκτή-
ῳ σεμνυνόμενον ἀρχῇ,
λλὰ μόνος τε ὑμῖν ἐγὼ
ν τοῖς βασιλείοις ἀποκυή-
θην. καὶ μὴ πειραθέντα με
ἰδιωτικῶν σπαργάνων, ἅμα
τῷ τῆς γαστρὸς προελθεῖν, ἡ
βασίλειος ὑπεδέξατο πορ-
φυρίς. ὁμοῦ δέ με εἶδεν ἥ-
λιος ἄνθρωπον καὶ βασι-
λέα. εἰκότως ἂν οὖν ταῦτα
λογιζόμενοι, στέργοιτε οὐ δο-
θέντα ὑμῖν ἀλλὰ γεννηθέντα
αὐτοκράτορα. ὁ μὲν γὰρ πατὴρ
εἰς οὐρανὸν ἀναπτὰς, ὀπα-
δός ἤδη καὶ σύνεδρός ἐστι
θεῶν. ἡμῖν δὲ χρὴ μέλειν τῶν
ἐν ἀνθρώποις, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς
διοικεῖν. κατορθοῦν δὲ αὐτὰ
καὶ βεβαιοῦν, ὑμέτερον ἔρ-
γον, εἰ τά τε τοῦ πολέμου λεί-
ψανα μετὰ πάσης ἀνδρείας ἀ-
παλείψοιτε, καὶ τὴν Ῥω-
μαίων ἀρχὴν μέχρις Ὠκεανοῦ περαγάγοιτε. 20. ὑμῖν τε γὰρ

12 *discipulos armorum iure*
appellauerim: siquidem ita
nos vniuersos vt vnum ali-
13 *quem pater diligebat, omni-*
que virtutum studio ac bo-
nis artibus curabat insti-
tuendos. Nunc me post
illum vobis fortuna princi-
pem dedit, non quidem a-
scititium, quales ante me
fuerunt, neque velut acqui-
sito imperio gloriantem.
14 *Quippe vnus ego vobis na-*
tus educatusque in aula,
priuatisque intactam cu-
nabulis, statim me, vt ex
aluo prodieram, imperato-
15 *ria purpura suscepit: simul-*
que sol hominem me vidit
& principem. Hæc cum
16 *animis vestris reputantes,*
iure principem colite, non
datum vobis sed natum.
17 *Nam pater quidem iam in*
cælum euectus, consors est
consessorque deorum: nobis
autem orbis terrarum gu-
18 *bernacula rerumque hu-*
manarum cura incumbit.
Quæ quos successus quan-
19 *tasque habitura sint vires,*
in vestra manu est. Si enim
belli reliquias fortiter dele-
ueritis, & imperii Romani
terminos ad Oceanum v-
que promoueritis, cum ipsi

vobis

Vobis ingentem gloriam comparabitis, tum communis parentis memoriæ debitam gratiam referetis. Atque eum quidem exaudire, quæ dicimus, & intueri præsentem quæ gerimus, credite. Nos autem felicissimos, qui benefactorum nostrorum testem eiuscemodi simus habituri! Quæ igitur ad hanc diem fortissime prosperrimeque gessistis, illius scilicet sapientiæ gubernationique tribuuntur. Quæ autem mecum, hoc est, cum iuuene imperatore vestro, præclare feceritis, ea sunt vobis ipsis quasi peculiarem cum fidei tum virtutis claritudinem paritura. Quocirca & ætati meæ rebus strenue gerendis autoritatem conciliabitis, & barbara gens initio noui principatus repressa, neque in præsens, contemptu ætatis nostræ, se efferet audacius, & suis nunc edocta periculis, metu deinceps perpetuo coërcebitur. His dictis, pecuniam magna copia elargitus, vt sibi animos militum fidos faceret, in aulam reuersus est.

ταῦτα δόξαν οἴσει, καὶ τὴν
κοινοῦ πατρὸς μνήμην χ
ειστν ἀξίως οὕτως ἀμ
21 ἴσεσθε. ὃν ἐπαΐειν τῶν λ
γομένων, καὶ τὰ πραττόμε
22 ἐφορᾶν ἡγεῖσθε. εὐδαιμον
ἡμῖν δ' ἂν τὰ δέοντα πρ
τοντες ὑπὸ τοιούτῳ μάρτ
32 ει. καὶ τὰ μὲν πρότερον ὑμ
ἀνδρείως κατορθωθέντα,
τὴν ἐκείνου σοφίαν τε καὶ στρ
τηγίαν τὴν ἀναφορὰν ἔχ
24 ὅσα δ' ἂν σὺν ἐμοί, βα
λεῖ νέῳ, προθύμως ἀποδε
ξησθε, τούτων τὴν δόξαν
στῶς τε ἀγαθῆς καὶ ἀνδρεί
25 ἀποίσεσθε. τό, τε ἐν ἡμῖν νέ
σεμνότητος πληρώσετε
τῶν ὑμετέρων ἔργων ἀνδρ
26 γαθίᾳ. τό, τε βάρβαρον ἐν ἀ
χῇ νέας ἡγεμονίας κωλυθὲν
οὔτε εἰς τὸ παρὸν καταθαρσ
σει, τῆς ἡλικίας καταφρονή
σαν, τά τε μέλλοντα φοβήσ
ται, δέει τῶν πεπειραμένων
27 Τοσαῦτα ὁ Κόμμοδος ε
πών, καὶ μεγαλόφροσι δωρε
αῖς χρημάτων οἰκειωσάμε
νος τὸ στρατιωτικόν, εἰς τὴν βασίλειον ἐπανῆλθεν αὐλήν.

Ὁ

Ὀλίγου μὲν οὖν τινος χρό- 1
νου πάντα ἐπράττετο τῇ
γνώμῃ τῶν πατρῴων φίλων
παραμένοντες συνῆσαν αὐτῷ,
βέλτιστα συμβουλεύον-
τες, καὶ τοσοῦτον ἐνδιδόντες
όνον, ὅσον ἐνόμιζον αὐτάρ-
κες πρὸς σώφρονα τοῦ σώμα-
τος ἐπιμέλειαν. παρεισδύν- 2
ες δέ τινες τῶν ἐπὶ τῆς αὐ-
λῆς οἰκετῶν διαφθείρειν ἐ-
πειρῶντο νέον ἦθος βασι-
λέως, ὅσοι τε κόλακες τρα-
πέζης, καὶ τὸ εὔδαιμον γαστρὶ
καὶ τοῖς αἰσχίστοις μετροῦσιν,
ὑπομιμνήσκοντες αὐτὸν τῆς
Ῥώμης τρυφῆς, θεάματά
καὶ ἀκούσματα τερπνὰ
διηγούμενοι, τήν τε τῶν ἐπι-
τηδείων δαψίλειαν κατα-
ριθμοῦντες. διαβάλλοντές 3
πᾶσαν τὴν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις
Ἴστρου ὥραν, μήτε ὀπώρας
φορον, κρυεράν τε ἀεὶ καὶ
συννεφῆ. Οὐ παύσῃ δὲ, ἔλε- 4
γον, ὦ Δέσποτα, πηγνύμενόν
καὶ ὀρυττόμενον πίνων ὕ-
δωρ; ἄλλοι δὲ ἀπολαύσουσι 5
πηγῶν τε θερμῶν καὶ ψυχροῦ νάματος, ἀτμίδων τε καὶ

Igitur breue sane ad tempus omnia paternis amicis autoribus gerebantur: qui assiduitate prudentique consilio nullo loco deerant, tantum ei tribuentes laxamenti, quantum satis esse ad tuendam corporis valetudinem arbitrabantur. Paulatim deinceps irrepsere nonnulli ex aulico famulitio, qui sibi ad corrumpendam juuenis imperatoris indolem nihil facerent reliqui. Quippe mensarii adulatores, qui ventre atque obscœnis voluptatibus felicitatem metiebantur, identidem illum vrbis deliciarum admonebant: & nunc, quæ illic visu audituque jucunda forent, commemorabant, nunc rerum omnium copiam atque affluentiam ferebant laudibus. Ad hæc ripas Istri, vt omni tempore incômodas vituperabant, quæ neq; pomiferos haberent frutices, & perpetuis rigoribus nubibusq; obtinerentur. Nunquamne, Imperator (aiebant) concretam gelu atque effossam potare aquam desines? alii calidis fontibus riuorumque fluentium fri-

gore

gore, aurisque & cælo illo fruentur Italiæ peculiari. Tali scilicet illecebrarum mentione, facile adulescentis animum voluptatum cupidinibus incenderunt. Itaque statim conuocatis amicis, teneri se patriæ desiderio non dissimulauit: causas tamen tam repentinæ mutationis fateri veritus, solicitum se aiebat esse, ne quis opulens ex nobilitate domum occuparet principis: dein collectis viribus, quasi ex munitissima arce summam sibi rerum vindicaret posse ex populo satis magnam vim delectorum iuuenum conflari. Talia causante illo, reliquis metu defixis, terramque tacito vultu mœstoque intuentibus, surgens Pompeianus, qui & ætate reliquos anteibat, & Commodi sororem natu maximam in matrimonium habebat. *Teneri te*, inquit, *ô fili & domine, patriæ desiderio, minime mirandum. Quippe eadem nos quoque rerum*

ἀέρων, ὧν Ἰταλία μόνη
6 φορός. Τοιαῦτα δή τι
τῷ μειρακίῳ ὑποτιθέμ
ἤγειρον αὐτοῦ τὰς ὀρέξεις
7 τὴν ἡδονῶν ἐπιθυμίαν.
φνιδίως δὲ καλέσας τοὺς
λους, ποθεῖν ἔλεγε τὴν
8 τρίδα. ὁμολογεῖν δὲ τὰς
τίας τῆς αἰφνιδίου ὁρμῆς
δούμενος, δεδιέναι προσεποι
εῖτο, μή τις ἐκεῖσε προκα
λάβοι τὴν βασίλειον ἑ
τῶν εὐπατριδῶν πλουσί
εἶθ' ὥσπερ ἐξ ὀχυρᾶς ἀ
πόλεως, δύναμιν καὶ π
βολὴν συγκροτήσας, ἐπι
9 τοι τῇ ἀρχῇ. αὐτάρκης
δῆμος χορηγῆσαι πλῆθ
10 ἐπιλέκτων νεανιῶν. τοι
τά τινα προφασιζομένου
μειρακίου, οἱ μὲν ἄ
συνεστάλησάν τε τὴν
χὴν, καὶ σκυθρωπαῖς
ὄψεσιν εἰς γῆν ἔνευ
11 Πομπηϊανὸς δὲ, ὃς πρεσ
τατός τε ἦν ἁπάντων, καὶ
ἐπιγαμίαν προσήκων αὐτῷ, (συνῴκει γὰρ τῇ πρεσβυτ
τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κομμόδου) 12. Ποθεῖν μέν σε, (ἔφη)
κνον καὶ δέσποτα, τὴν πατρίδα, εἰκός. 13. καὶ γὰρ αὐτοὶ τῆς ο

ὁμ

...οία ἐπιθυμίᾳ ἐνηγώκαμεν. ...λλὰ τὰ ἐνταῦθα προὔργ-...αίτερα ὄντα, καὶ μᾶλλον ἐ-...είγοντα ἀπέχει τὴν ἐπιθυ-...ίαν. τῶν μὲν γὰρ ἐκεῖσε καὶ ὕ-...ερον ἐπὶ πλεῖστον ἀδεῶς ἀπολαύσεις (ἐκεῖ τε ἡ Ῥώμη ...τε ποτ' ἂν ὁ βασιλεὺς ᾖ) ...ν δὲ πόλεμον ἀτελῆ κατα-...πεῖν, μετὰ τοῦ ἀπρεποῦς καὶ ...σφαλές. θάρσος γὰρ ἐμ-...ιλοῦμεν τοῖς βαρβάροις, ἐπανόδου πόθον, ἀλλὰ φυ-...ὴν καὶ δέος ἡμῶν κατα-...οῦσι. καλὸν δέ σοι, χειρω-...μένῳ πάντας αὐτοὺς, καὶ τὴν ...πὸ τῇ ἄρκτῳ ἀρχὴν ὠκεανῷ ...ίσαντα, ἐπανελθεῖν οἴκα-..., θριαμβεύοντί τε καὶ δεσ-...ς ἀπάγοντι καὶ αἰχμαλώ-...ς βασιλεῖς τε καὶ σατρά-...ς βαρβάρους. τούτοις γὰρ καὶ ...πρὸ σοῦ Ῥωμαῖοι, μεγά-...τε καὶ ἔνδοξοι γεγόνασι. ...δέναι δέ σε οὐ χρὴ, μή τις ...εῖ τοῖς πράγμασιν ἐπι-...ται· οἵ τε γὰρ ἄριστοι τῆς βου-...ς ἐνταῦθα σύν σοι, ἥ τε ...ρατιωτικὴ δύναμις παροῦσα πᾶσα, τῆς σῆς ἀρχῆς προα-

domesticarum cupido sollicitat: sed ei tamen resistimus, quoniam priores partes agunt magisque incumbunt nobis, quæ hic expedienda supersunt. Nam illis
14 *quidem vel imposterum diutius perfrueris: (Roma autem illic est, ubi imperator est) cæterum bellum relinquere inchoatum præterquam quod indecorum videtur, etiam periculosum*
15 *est. Quippe audaciam barbaris injicimus: neque enim remeandi cupiditate decessisse nos, sed aufugisse metu perculsos arbitrabun-*
16 *tur. Tibi autem quam fuerit pulchrum, devictis hostibus atque imperii finibus ad Oceanum usque propagatis, redire in urbem triumphanti, vinctosque & captivos præteragenti reges, satrapasque barbaros, his enim artibus, prioribus*
17 *seculis, Romani homines, magni atque illustres evaserunt. Nihil est autem quod vereare, ne qua illic res*
18 *tua periclitentur. nam & optimus quisque senator tecum hîc est, & exercitus universus tuum coram propugnat imperium.*

Quin ærarium quoq; principalis pecuniæ nobiscum est omne. Ad hæc patris tui memoria æternam tibi apud potestates quaslibet fidem atque benevolentiam roboravit. Quum ad hunc modum potiora suadens Pompeianus loquutus esset, paulum modo in præsens conatus adolescentis repressit: qui reveritus senis dicta, quum nihil haberet quod saltem honestum specie responderet, consilium dimisit, *diligentius affirmans consideraturum.* Dein vero ministris illius magis magisque instantibus, nihil jam ad amicos retulit, sed datis Romam literis, ac propositis quos visum esset tuendæ Istri ripæ & barbarorum insultibus coërcendis, profectionem continuo edicit. Illi igitur, demandata sibi munia obeuntes, haud ita longo tempore multos armis barbaros subegerunt, quosdam autem ex iis magnis præmiis in amicitiam sibi adjunxerunt. Quod quidem haud difficile factu fuit: quippe bar-

19 πίζει· ταμιεῖά τε χρημάτω
βασιλικῶν ἐνταῦθα πάντα
ἥ τε τοῦ πατρὸς μνήμη, αἰώ
νιόν σοι πίστιν καὶ εὔνοιαν παρὰ
τῶν ἀρχόντων ἐβεβαίωσε.
20 Τοιαῦτά τινα εἰς προτρο
πὴν καὶ τὴν πρὸς τὰ κρείττο
να ὁρμὴν ὁ Πομπηϊανὸς εἰ
πὼν, διέτρεψε πρὸς ὀλίγ
21 τὸ μειράκιον. αἰδεσθεὶς γὰρ
Κόμμοδος τὰ λεχθέντα,
δὲν τε οἷός τε ὢν εὔλογ
ἀποκρίνασθαι, τοὺς φίλους ἀπ
επέμψατο, φήσας ἀκριβές
ρον καθ' αὑτὸν ἐπισκέψει
22 τὸ πρακτέον. ἐγκειμένων
τῶν περὶ αὐτὸν θεραπόντω
οὐκέτι μὲν τοῖς φίλοις οὐδὲν
23 κοινώσατο, ἐκπέμψας
γράμματα καὶ διανείμας
ἐδοκίμασε τῆς ὄχθης τοῦ
στρου τὴν πρόνοιαν, προστάξ
τε αὐτοῖς ἀνέχειν τὰς
βαρβάρων ἐπιδρομὰς, ἐπ
24 γέλλει τὴν ἔξοδον. οἱ μ
οὖν διῴκουν τὰ ἐγκεχειρι
μένα. οἳ καὶ οὐ πολλῷ χρό
πλείστους τῶν βαρβάρων ὅπλοις ἐχειρώσαντο, τοὺς δὲ ἐπὶ μ
γάλαις συντάξεσιν ἐς φιλίαν ἐπηγάγοντο, ῥᾷστα πείσαντ

φύ.

ἔσι γὰρ τὸ βάρβαρον φιλο- 25 χρήματον καὶ κινδύνων καταφρονήσαντες, ἢ δι' ἐπιδρομῆς καὶ ἐφόδου τὰ χρειώδη πρὸς τὸν βίον πορίζονται, ἢ μεγάλων μισθῶν τὴν εἰρήνην ἀντικαταλλάσσονται. ἅ- 26 περ ὁ Κόμμοδος εἰδὼς, καὶ τὸ ἀμέριμνον ὠνούμενος, ἀφθόνως τε ἔχων χρημάτων, πάντα ἐδίδου τὰ αἰτούμενα.

25 bari, suapte natura pecuniæ avidi, periculorum despicientes, aut incursibus populationibusque victum parant, aut proposita mercede venalem pacem habent. Quod intelligens Commodus, ut pecunia, 26 qua maximè abundabat, securitatem redimeret, nihil videlicet petentibus denegabat.

Ὡς δὲ ἐξόδου διηγγέλ- 1 θη φήμη, κίνησις δὴ ταραχώδης κατελάμβανε τὸ στρατόπεδον· καὶ πάντες αὐτῷ συναπελθεῖν ἤθελον, ὡς ἀπαλλαγεῖεν μὲν τῆς ἐν τῇ πολεμίᾳ διατριβῆς, ἀπολαύσειαν δὲ τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς. ἐπειδὴ δὲ διεφοίτησεν 2 ἡ φήμη, ἄγγελοί τε ἧκον κηρύττοντες τὴν τοῦ βασιλέως ἄφιξιν, ὑπερήσθη τε ὁ Ῥωμαίων δῆμος, καὶ χρηστὰς εἶχεν ἐλπίδας, νέου αὐτοκράτορος ἐπιδημίᾳ, πατρῴζειν μειράκιον ἡγούμενοι.

7. VBi autem dedita profectionis fama per exercitum est, ingens repente totis castris motus extitit: nullo non redire Romam cupiente, relictoque hostili solo urbanas affectante delicias. Postea vero quam fama ac nuntiis vulgatum est, reverti in urbem principem, incredibilis universam plebem lætitia pervagatur, spem sibi unoquoque optimam de juvenis imperatoris præsentia proponente, credentibusque universis, paternis eum vestigiis percursurum. Sed ille festinato iter faciens, & juvenili quodam ardore omnes in medio ur-

ἀνύσας δὲ τὴν ὁδοιπορείαν ὁ Κόμμοδος μετὰ νεανικῆς σπουδῆς, καὶ διαδραμὼν τὰς ἐν μέσῳ πόλεις, ὑποδεχθεὶς

bes curriculo pertranſiens, regioque cultu, lætisque populorum celebritatibus exceptus, gratus nimirum omnibus atque optatus adveniebat. Sed ubi Romam appropinquavit, ſenatus ſtatim univerſus, populusque Romanus, magno pro ſe quisque antevertendi ſtudio eſſuſi, laureatique, ac flores omnifariam (quos dabat anni tempus) conferentes, quam quiſque ab urbe longiſſime poterat, occurrebant, viſuri principem ætate atque nobilitate conſpicuum; quippe amabant illum, & quidem veriſſimis affectibus, natum apud ipſos educatumque, tertioque jam gradu imperium nobilitatemque Romanam complectentem. Nam paternum ei genus à primoribus ſenatorii ordinis: mater autem Fauſtina, principis uxor, Antonini Pii filia, Hadriani etiam per matrem neptis, ſeriem ipſam generis ad Traianum proavum referebat. Hoc editus genere Commodus eſt. cui quidem præter æta-

τε πανταχοῦ βασιλικῶς, ἡ
δήμοις ἑορτάζουσιν ἐπιφ
νεὶς, ἀσπαστός τε καὶ ποθε
4 πᾶσιν ὤφθη. Ὡς δὲ πλη
ον ἐγίνετο τῆς Ῥώμης,
σά τε ἡ σύγκλητος βουλὴ,
πανδημεὶ ὅσοι τὴν Ῥώμ
κατῴκουν ἄνθρωποι, μὴ κα
χόντες αὐτῶν, ἀλλ' ἕκας
φθάσαι θέλων, δαφνηφο
τε καὶ πάντα ἐπιφερόμενοι
θη τότε ἀκμάζοντα, ὡς
στος οἷός τε ἦν, πόρρω
πόλεως ὑπήντων, θεασ
νοι τὸν νέον καὶ εὐγενῆ β
5 λέα. ἐπόθουν γὰρ αὐτὸν
θεῖ ψυχῆς διαθέσει, ἅτε
αὐτοῖς γεννηθέντα τε καὶ
φέντα, καὶ ἄνωθεν ἐκ τριγ
βασιλέα τε καὶ εὐπατρ
6 ὄντα Ῥωμαίων. τὸ μὲν γὰρ
πατρὸς αὐτῷ γένος ἐκ
τῆς συγκλήτου βουλῆς
σήμων ἦν. Φαυστῖνα δὲ ἡ
τηρ βασίλισσα γεγόνει·
γάτηρ τε ἦσαν Ἀντωνίνου

Εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, καὶ Ἀδριανοῦ ἔκγονος κατὰ θηλυγο
7. ἀνήνεγκε δὲ τὸ γένος αὐτῇ ἐπὶ Τραϊανὸν πρόπατ
γένους μὲν οὖν ὁ Κόμμοδος οὕτως εἶχε. 8. πρὸς δὲ τῇ

ικίας ἀκμῇ, καὶ τὴν ὄψιν
ἀξιοθέατος, σώματός τε
μετρίᾳ, καὶ κάλλει προσώ-
μετ' ἀνδρείας. ὀφθαλ- 9
ν τε γὰρ ὑφθμίαι καὶ πυρώ-
ς βολαὶ, κόμη τε φύσει
θὴ καὶ οὔλη· ὡς, εἴποτε
φῃ δι' ἡλίου, τοσοῦτον ἐκ-
λάμπειν αὐτῷ πυρῶδές τι,
τοὺς μὲν οἴεσθαι ῥίνημα
σοῦ προϊόντι ἐπιπάσσε-
. τοὺς δὲ ἐκθειάζειν, λέ- 10
γας, αἴγλην τινὰ οὐράνι-
θεὶ τὴν κεφαλὴν συγ-
υῆσθαι αὐτῷ. ἴουλοί τε
ἱ καθιόντες ταῖς παρειαῖς
ὐθοῦν. τοιοῦτον δὴ θεα- 11
ενοι τὸν βασιλέα οἱ Ῥω-
οι, εὐφημίαις τε παντο
αῖς καὶ στεφάνων καὶ ἀν-
ν βολαῖς ὑπεδέχοντο.
δ' εἰς τὴν Ῥώμην εἰσή- 12
εν, εἴς τε τοῦ Διὸς τὸ τέ-
θος, καὶ τοὺς ἄλλους νεὼς
θὼν, ἀποδοὺς τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τοῖς ἐν Ῥώμῃ κατα-
θεῖσι στρατιώταις χαριστήρια ὁμολογήσας τῆς φυλαχθεί-
πίστεως, εἰς τὸ βασίλειον αὐλὴν ἀνεχώρησε.

tis florem, etiam formæ
dignitas suffragabatur, con-
gruens corporis modus,
pulchra virilisque facies,
tranquillæ faces oculis at-
que micantes, flaua & cri-
spa cæsaries: ut in sole am-
bulanti velut igne quodam
rutilaret, sic ut euntem qui-
dam scobe aurea putarent
conspergi: quidam etiam
pro argumento divinitatis
acciperent, ac radios esse
illos circa verticem geniti-
vos opinarentur. Ad hæc
lanugo malis proserpebat,
easque quasi floribus con-
vestiebat. Talem igitur im-
peratorem faustis omini-
bus acclamationibusque, &
coronarum florumque spar-
sionibus exceperunt. Sed
postquam urbem ingressus
est, Iovisque primum, dein
cæterorum deorum templa
consalutavit, gratiasque se-
natui universo & prætoria-
nis militibus egit servatæ si-
bi fidei, in aulam palatinam
se recepit.

Ῥόνου μὲν οὖν τινὸς ὀλί- 1
γων ἐτῶν τιμὴν πᾶσαν

Auculis igitur annis 8.
nihil non honoris pa-
ternis amicis exhibebat,

omnibusque eos negotiis in consilio habebat. Cura denin totius imperii aliis demandata, Perennium, Italicum hominem, militaris disciplinæ peritissimum, prætorianis præfecit. Is adolescentis ætate abutens, deliciis illum ganeisque corrumpi sinebat: curaque omni laboribusque susceptis, totum plane imperium administrabat. Erat in homine inexhausta divitiarum sitis, sic ut nihili quæ acquisierat pendens, novis semper lucris insatiabilis inhiaret. Hic & paternos Commodi amicos calumniis premere, & locupletissimum quemque nobilissimumque in suspicionem adducere instituit: scilicet vt perterrefacto adolescente, atque illis supplicio affectis, causam potestatemque ipse haberet in eorum bona & fortunas invadendi. Cæterum aliquandiu cum patris memoria, tum amicorum reverentia continuit adolescen-

ἀπένεμε τοῖς πατρῴοις (
λοις, πάντα τε ἔπραττεν
ἐκείνοις συμβούλοις χρώμ
2 ν@. ἐπεὶ δὲ τὴν πρόνο
ἐνεχείρισε τῆς ἀρχῆς ἑαυτ
ἐπιστήσας τοῖς στρατοπέδ
Περέννιον ἄνδρα τὸ μὲν γ
ν@ Ἰταλιώτην, στρατιω
κὸν δ' εἶναι δοκοῦντα (διὸ
μάλιστα αὐτὸν ἔπαρχον ἐπέ
στη τῶν στρατοπέδων) τῇ
μειρακίου ἀποχρώμενος
λικίᾳ ἐκεῖνος, εἴασεν αὐ
τρυφαῖς σχολάζοντα καὶ κρ
3 παίλαις. τῆς τε φροντίδο
τῶν βασιλείων καμάτων ἀ
ῆγεν αὐτὸν, καὶ πᾶσαν
διοίκησιν τῆς ἀρχῆς αὐ
ἀνεδέξατο· πλούτου τε
κρατήτῳ ἐπιθυμίᾳ, καὶ τῶν
προσκτωμένων ἀεὶ καταφ
νήσει, τῶν δ' οὔπω παρόν
4 ἀπλήστῳ αὐτοποιήσει. τοὺς
πατρῴους φίλους πρῶτ
διαβάλλειν ἤρξατο, καὶ ε
πλούσιοί τε ἦσαν καὶ εὐγενεῖς, τούτους εἰς ὑποψίαν ἄγων, τὸ μ
ειράκιον ἐφόβει, ὡς αὐτοὺς διαχρησάμενος, ἀφορμὴν αὐ
παράσχοι καὶ ἐξουσίαν ἁρπάζειν τὰ ἐκείνων κτήματα. 5. Ἤ
κει μὲν οὖν πρός τι ἐπέχειν τὸν νεανίσκον ἥ τε τοῦ πατρὸς μνή

ὴ ἡ πρὸς τοὺς φίλους αἰδώς. λὰ γὰρ ὥσπερ τινὸς πονη-ῖς καὶ βασκάνου τύχης, ἀνα-πούσης αὐτοῦ τὴν ἔτι σώφρο-καὶ κόσμιον, συνέβη τι τοι-ν.
6 Λουκίλλα ἦν τοῦ Κομμό-πρεσβυτάτη πάντων ἀ-λφή. αὕτη πρότερον Λου-ῳ Βήρῳ αὐτοκράτορι συνῴ-ι, ὃν κοινωνὸν τῆς βασιλείας ἀρχῆς ποιησάμενος, ἐκ-ς τε αὐτῷ τὴν θυγατέρα, σμὸν εὐνοίας ὀχυρώτατον ν πρὸς αὐτὸν ἐπιγαμίαν οιήσατο.
7 ἀλλ' ἐπεὶ συνέ-τὸν Λούκιον τελευτῆσαι, νόντων τῇ Λουκίλλῃ τῶν ς βασιλείας συμβόλων, ομπηιανῷ ὁ πατὴρ αὐτὴν έδοτο.
8 οὐδὲν ἧττον μέντοι καὶ Κόμμοδος ἐφύλαττε τὰς μὰς τῇ ἀδελφῇ· καὶ γὰρ ἐπὶ βασιλείου θρόνου καθῆστο τοῖς θεάτροις, καὶ τὸ πῦρ προεπόμπευεν αὐτῆς.
9 ἐπεὶ ὁ Κόμμοδος γυναῖκα ἠγετο Κρισπῖναν ὄνομα, ἀνάγκη τε ἐγένετο τὴν προεδρίαν τονέμεσθαι τῇ τοῦ βασιλεύοντος γυναικί, δυσφόρως τοῦτο ρουσα ἡ Λουκίλλα, καὶ τὴν ἐκείνης τιμὴν ἑαυτῆς ὕβριν νο-

tem: dein velut maligna quædam atque invida fortuna, rectum adhuc moderatumque illius ingenium subvertit. Nam ita res accidit. Lucilla erat Commodo maxima natu soror: ea prius L. Vero imperatori nupserat, quem consortem sibi imperii Marcus asciverat, locataque in matrimonium filia, firmissimo affinitatis vinculo adstrinxerat: sed postquam Lucius fato functus est, manentibus adhuc Lucillæ principatus insignibus, Pompeiano eam pater despondit. Nihilo tamen secius pristinum illi honorem Commodus reliquit usurpandum. nam & sella imperatoria sessitare in theatro, & ignem de more præferri patiebatur. Postea vero quam Commodus uxorem duxit Crispinam, ac necesse fuit principis uxori primo loco cedere, iniquo scilicet hoc animo Lucilla ferens, atque illius honorem in suam contumeliam vertens, quum sciret à viro suo Pompeia-

no Commodum diligi, minime ausa est quippiam ad ipsum super occupando imperio referre: sed animum Quadrati, nobilissimi locupletissimique adolescentis, periclitata (cum quo etiam stupri consuetudinem habere existimabatur) gravissimeque apud eum de accepta injuria conquesta, paulatim adolescentem eo perpulit, vt in semet universumque senatum perniciosissime consuleret. Quippe inter cæteros senatorii ordinis, qui secum in id facinus conspirarent, etiam adolescentem quendam Quintianum nomine, promti atque audacis animi, sibi adjunxit: persuasitque ut pugionem in sinu celans, tempus locumque caperet, factoq; repente impetu Commodum occideret: reliqua se pecuniis largiendis curaturum. Ille in aditu amphitheatri subsistens (quippe obscuro loco facile se occultum sperabat fore) nudato confestim pugione, ac magna vo-

μίζουσα, τὸν μὲν ἑαυτῆς ἀ[δελ]φὸν Πομπηϊανὸν εἰδυῖα ἀ[γα]πῶντα τὸν Κόμμοδον, οὐ[δὲν] αὐτῷ περὶ ἐπιθέσεως τῆ[ς ἀρ]-
10 χῆς ἀνακοινοῦται. Κοδρά[του] δὲ νεανίσκου εὐγενοῦς τ[ε καὶ] πλουσίου, ἐφ' οὗ κ[αὶ] λανθανούσῃ συνουσίᾳ δι[ε]βάλλετο, πεῖραν τῆς γνώμη[ς] λαμβάνουσα, περί τε τῆ[ς] συνεδρίας χαλεπῶς ἀπ[ο]δύρετο, καὶ κατ' ὀλίγον ἀνέπ[ει]σε τὸν νεανίσκον ὀλέθρι[α] βουλεύσασθαι ἑαυτῷ τε κ[αὶ]
11 πάσῃ τῇ συγκλήτῳ. συνω[μό]τας γὰρ ἐκεῖνος τῆς βου[λῆς] λαβὼν τινὰς τῶν ἐξ[ε]χόντων, ἀναπείθει νεανίσκ[ον] τινὰ, (καὶ αὐτὸν ὄντα τῆς βο[υ]λῆς,) Κυϊντιανὸν ὄνομα, προπετῆ δὲ καὶ θρασὺν, λα[β]όντα ἐγχειρίδιον ὑπὸ κόλ[πον], καιρὸν φυλάξαντα καὶ τ[ό]πον ἐπιτήδειον, ἐπιπεσεῖν τῷ Κομμόδῳ καὶ φονεῦσ[αι]· τὰ λοιπὰ φήσας αὐτὸς κατο[ρ]θώσεσθαι χρημάτων ἐπιδόσ[ει].

12. ὁ δ' ὑποστὰς ἐν τῇ τοῦ ἀμφιθεάτρου εἰσόδῳ, (ζοφώδης δ' αὕτη, καὶ λήσεσθαι ἤλπιζε) γυμνώσας τὸ ξιφίδιον, ἐπελθὼ[ν]

ὐφνιδίως τοῦ Κομμόδου μεγάλῃ φωνῇ προειπὼν, τῆς συγκλήτου αὐτῷ ἐπι- έμψασθαι, τρῶσαι μὴ φθά- , ἀλλ' ἐν ᾧ περὶ τὴν τῶν άτων προφορὰν ἠσχολεῖ- καὶ τὴν δεῖξιν τοῦ ξίφους, συλ- θεὶς ὑπὸ τῶν σωματοφυ- ων τοῦ βασιλέως, δίκην ας ὑπέσχεν. ὃς προεῖπε τὸ βουλευόμενον μᾶλλον ἢ ἔδρα- παρέσχε τε αὐτῷ μὲν προ- ειπόντι ἁλῶναι, ἐκείνῳ προμαθόντι, φυλάξασθαι. τη μὲν δὴ πρώτη καὶ μεγί- αἰτία τῷ μειρακίῳ μίσους ετο πρὸς τὴν σύγκλητον ήν. ἔτρωσέ τε αὐτοῦ τὴν χὴν τὰ λεχθέντα καὶ κοι- ἐχθροὺς πάντας ἡγεῖτο, νησκόμενος ἀεὶ τῆς τοῦ ἐπι- μόνου φωνῆς. ὑπῆρξε τῷ Περεννίῳ πρόφασις καὶ ὑπόθεσις αὐτάρκης. ἐκκόπτειν γὰρ ἀεὶ καὶ κωλύειν τῷ συνεβούλευε τοὺς ὑπερέχοντας, ὧν ἁρπάζων τὰς οὐ- ς, ῥᾷστα πλουσιώτατος ἐγένετο τῶν καθ' αὐτὸν ἀνθρώπων. Γενομένης δ' ἐξετάσεως διὰ τοῦ Περεννίου ἀκριβεστέρας, τε ἀδελφὴν ὁ Κόμμοδος διεχρήσατο, καὶ πάντας ἀφει-

ce proclamans, Hunc tibi senatus mittit! dum loquitur nudumque ostentat pugionem, comprehensus à militibus, pœnas amentiæ dedit, suoque indicio autor à se cavendi fuit, aperto magis quam impleto consilio. Hæc igitur prima maximaque odii causa adolescenti adversus senatum extitit. Ita namque animum verba
13 illa sauciarant, ut omnes hostium loco haberet, semperque ejus memoriæ vox illa irruentis in se juvenis inhæreret. Neque vero tantam hanc occasionem Per-
14 ennius omisit, sed ei persuasit, vt præcipuum quenque succideret, neque eminere quempiam pateretur: quo-
15 rum ipse in bona impetum faciens, facile omnium ejus ætatis hominum locupletissimus evasit. Quæstiones autem Perennio diligenter
16 exercente, soror ipsa Commodi, conjuratique omnes, cæterique præterea quantu-

lacunque suspicione attacti, supplicio affecti sunt.

9. IGitur Perennius, sublatis è medio quos imperator verebatur, quique illum paterno quodam affectu complectebantur, atque ipse illius tuendæ salutis cura suscepta, nihilque non autoritatis adeptus, imperium jam ipsum animo invaserat: persuasoque Commodo vt suos liberos, adolescentes adhuc, Illyricis præficeret exercitibus, ipse pecuniæ vim ingentem contrahebat, vt scilicet prætorianos ab ipso amplissimis largitionibus abalienaret, Filiique item ejus clanculum copias colligebant, eo consilio, ut, quum primum Perennius Commodum occidisset, ipsi principatum arriperent. Proditæ autem sunt insidiæ incredibili quodam modo. Ludos Romani Iovi Capitolino faciunt, tanta hominum confluente multitudine, quantam par est confluere ad tantæ urbis celebritatem. Spectare autem ac præsidere in theatro una cum sacer-

δῶς, τούς τε ὄντας ἐν τῇ συ
μοσίᾳ, καὶ τοὺς ἐφ' οἵας δήπ
διαβληθέντας ὑποψίας.

1 Ὁ δὲ Περέννιος, ἀν
σκεδασάμενος πάν
ους καὶ ὁ Κόμμοδος ἠδεῖτο,
ὅτι πατρῴαν αὐτῷ εὔνο
ἐπεδείκνυντο, τῆς τε ἐκε
σωτηρίας προμήθειαν εἶχ
ποιησάμενός τε αὐτὸν ἐπ
ξουσίαν, ἐπεβούλευε τῇ ἀρ
καὶ τοῖς τε υἱοῖς ἑαυτοῦ νεα
αις οὖσιν ἐγχειρίσαι πείθει
Κόμμοδον προνοίαν τῶν Ἰ
2 λυρικῶν στρατευμάτων. αὐ
τε πλεῖστα χρήματα ἤθρ
ζεν, εἰς τὸ ἐπιδόσεσι λα
πρεῖς ἀποστῆσαι τὸ στρατιω
3 κόν. οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ λανθ
νοντες συνεκρότουν δύν
μιν, ὡς ἂν τοῦ Περεννίου κα
εργασαμένου τὸν Κόμμοδ
4 ἐπιθεῖντο τῇ ἀρχῇ. ἐγνώ
δ' ἡ ἐπιβουλὴ παραδόξῳ τ
5 τρόπῳ. ἱερὸν ἀγῶνα τελοῦσι Ρ
μαῖοι Διῒ Καπετωλίῳ, θε
ματά τε.... καὶ ἰσχύος παν
ἀθροίζεται, ὡς εἰς βασιλίδ
πόλιν πανηγυρίζουσαν. 6. θεαταὶ δὲ καὶ ἀθλοθέται σὺν τοῖς λ

πι

ἱερεῦσιν, οὓς ἐκ περιόδου
ἡ τάξις καλεῖ, ὁ βα-
λεὺς ἡγεῖται. κατὰ δὲ τό- 7
δὲ τοῦ Κομμόδου ἐπὶ τὴν
θέαν τῶν ἐνδόξων ἀγώ-
ων, καὶ αὐτοῦ μὲν προκα-
θημένου ἐν τῇ βασιλείῳ
ᾳ, πληρωθέντος δὲ τοῦ
άτρου, μετὰ πάσης εὐκοσ-
ίας τῶν τε ἐν ἀξιώσεσιν
ωρισμένοις ἕδραις καὶ ὡς ἑκά-
ς διετέτακτο ἱδρυμένων,
ὶν τι λέγεσθαι ἢ πράττε- 8
ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀνὴρ φι-
σόφου φέρων σχῆμα (βάκ-
ον γὰρ ἦν αὐτῷ μετὰ χεῖρας,
υμνῷ τε αὐτοῦ ἐκκρεμὴς
ήρα) εἰσδραμὼν καὶ στὰς ἐν
σῃ τῇ σκηνῇ, τῇ τε τῆς
ιρὸς νεύματι τὸν δῆμον
τασιγάσας, Οὐ πανηγυ- 9
ίζειν σοι καιρὸς (ἔφη) Κόμ-
οδε νῦν, οὐδὲ θέαις καὶ ἑορ-
αῖς σχολάζειν. ἐπίκειται γὰρ 10
υ τοῖς αὐχέσι τὸ τοῦ Περεννίου ξίφος, καὶ εἰ μὴ φυλάξῃ
νδυνον οὐκ ἐπαιωρούμενον, ἀλλ' ἤδη παρόντα, λήσεις
πολόμενος. 11. αὐτός τε γὰρ ἐνταῦθα δύναμιν ἐπὶ σοὶ καὶ
ήματα ἀθροίζει· οἵ τε παῖδες αὐτοῦ τὴν Ἰλλυρικὴν
απιὰν ἀναπείθουσιν. 12. εἰ δὲ μὴ φθάσεις, διέφθαρσαι

dotibus, quos ordo ſingulis annis poſtulat, etiam Imperator ſolitus. Quum itaque nobiliſſimis ſcenicis operam daret, ſedens imperatoria ſella Commodus, pleno ſpectatoribus theatro, ſuiſque cuique locis ad ſedendum pro dignitate attributis: priuſquam quicquam diceretur agereturque in ſcena, reperte quidam, philoſophi habitu, manu baculum geſtans, peramque ſeminudus ab humero ſuſpenſus, euriculo prodiit: mediaque in ſcena conſiſtens, manuque ſilentium imperans. *Non hoc* (inquit) *ludorum tempus, ô Commode: neque ſpectaculis celebritatique vacandum. Imminet cervicibus tuis Perennii gladius: ac, niſi caveris non quidem impendens, ſed jã præſens periculum, periiſti. Nam & ipſe hic adverſus te copias pecuniamque colligit, & nati exercitus Illyricos ſollicitant: quos niſi ſtatim prævenias, occidiſti.*

His

His dictis, siue forte quadam diuinitus huc impellente, siue id auso homine, vt gloriam sibi, ignarus atque obscurus, acquireret: seu quia speraret ingens aliquod præmium ab imperatore consequuturum: sane illum derepente obstupefecerat. Cæteri autem etsi non de nihilo ea dicta suspicabantur, tamen fidem habere dissimulabant. At Perennius comprehendi hominem jubet, ac, pro furioso & vaniloquo, igne comburi. Ita scilicet pœnas dedit intempestivæ libertatis. Cæterum qui se Commodi studiosos videri volebant, perosi antea quoque Perennium, vtpote intolerandæ superbiæ contumeliæque, nactique opportunum tempus, calumniis cum premere aggrediuntur. Sed scilicet ita futurum erat, vt & Commodus insidias euitaret, & Perennius una cum liberis penderet pœnas. Quippe haud multo post milites quidam clam Perennii filio nummos quosdam attulerunt, illius imagine

Ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, εἴτ'
ὑπό τινος δαιμονίου τύχ
ἐπειχθέντος, εἴτε καὶ τολμη
σαντος ἵνα δόξαν ἀρητ
πρότερον ἄγνωστος καὶ ἄσ
μος ὤν, εἴτε καὶ ἐλπίσαντο
ἀμοιβῆς μεγαλοδώρου παρὰ
13 τοῦ βασιλέως τεύξεσθαι. ἀ
φασία τὸν Κόμμοδον κατα
λαμβάνει. καὶ πάντες ὑπώ
πτευον μὲν τὰ λεχθέντα, πι
στεύειν δὲ οὐ προσεποιοῦντ
14 κελεύει δὲ αὐτὸν συλληφθῆ
ναι ὁ Περέννιος, οἷα δὲ μ
μηνότα, καὶ ψευδῆ λέγοντα
πυρὶ παραδοθῆναι. ὁ μὲν
ἀκαίρου παρρησίας τοιαύτη
15 ὑπέσχε δίκην. Οἱ μέντ
περὶ τὸν Κόμμοδον, ὅσοι τε εὐ
νοεῖν προσεποιοῦντο, καὶ πά
λαι μὲν ἀπεχθῶς πρὸς τὸ
Περέννιον διακείμενοι (βα
ρὺς γὰρ καὶ ἀφόρητος ἦν ὑπερ
οψίᾳ καὶ ὕβρει) τότε καιρὸ
δ' ἐπιτήδειον ἔχοντες, διαβάλ
16 λειν ἐπειρῶντο. ἔχρην τε α
μα τὸν Κόμμοδον τὴν ἐπι
βουλὴν ἐκφυγεῖν, καὶ τὸν Περέννιον σὺν τοῖς παισὶ διολέσθαι κα
κῶς. 17. ἦλθον γὰρ μετ' οὐ πολὺ στρατιῶταί τινες λαθόντες τὸ

ῦ Περεννίου παῖδα, καὶ νε-
τμήματα ἐκόμισαν ἐκτετυ-
μένα τὴν ἐκείνου εἰκόνα.
δόντες δὲ καίτοι ἔπαρχον 18
τα τὸν Περέννιον, καὶ δεί-
ξαντες τῷ Κομμόδῳ τὰ νο-
μήματα, διδάξαντές τε τῆς
βουλῆς τὰ λανθάνοντα,
τοὶ μὲν ἔτυχον μεγάλων
ρεῶν. ἀγνοοῦντος δὲ τοῦ- 19
τοῦ Περεννίου, μηδέν τε τι
ιοῦτον προσδεχομένου, νύ-
τωρ ὁ Κόμμοδος πέμψας
ποτέμνει τὴν κεφαλήν. καὶ 20
ῳ ταχίστην, ὅπως τὴν τῶν
πραττομένων γνῶσιν φθά-
σιν, ἐκπέμπει τοὺς προδια-
ένους, ὀξυτέρῳ δρόμῳ, ὅπη-
ίναι τε δυνησομένους τοῦ
αιδί τε Περεννίου τὰ ἐπὶ τῆς
ῥώμης ἀγνοοῦντι, γράμμα-
ά τε φιλικὰ ποιήσας, καὶ μεί-
οσι φήσας καλεῖν ἐλπίσιν
υἱὸν, ἥκειν κελεύει. ὁ δὲ, μήτε 21
ῆς ἐπιβουλῆς πω, καὶ τῶν
βουλευμένων, μήτέ τι τῶν κατὰ τὸν πατέρα εἰδώς· τῶν τε ἀγ-
γέλων εἰπόντων, ταῦτα καὶ τὸν πατέρα ἐντετάλθαι ῥήμα-
τι, μηδὲν δὲ ἐπεσταλκέναι, τοῖς βασιλείοις ἀρκούμενον γράμ-
μασι. 22. πιστεύσας ὁ νεανίας, ἀσχάλλων μὲν καὶ δυσφορῶν,

percussos, eosque ignaro etiam Perennio, quanquam erat præfectus, Commodo ostenderunt, totoque insidiarum ordine patefacto, maximis sunt muneribus affecti. Quocirca inscio negotii totius Perennio, ac tum nihil minus expectanti submissi noctu à Commodo quidam caput absciderunt: jussique statim ad illius filium pergere, quum nihil ad celeritatem sibi reliqui fecissent, etiam rumores famamque eorum, quæ Romæ facta essent, prævenerunt. ii amicas ei literas ab imperatore reddiderunt, quæ magna proposita spe Romam reverti jubebant. Ergo & consiliorum & omnis ejus paratus, postremo paterni casus ignarus, quum quidem nuntii dictitarent, etiam paternis ipsum verbis acciri: qui ne ipse quidem scribere supersedisset, nisi satis momenti habituras imperatorias literas existimasset: credidit videlicet adolescens; &

quamvis

quamvis iniquo animo ferret interpellari sua consilia, tamen paterna fretus potentia, quam esse adhuc incolumem putabat, ad reditum se comparat. Tum deinde ut attigit Italiam, per eos quibus negotium datum fuerat, occiditur. Hunc illi exitum habuerunt. Post hæc Commodus duos constituit præfectos, tutius fore ratus tantam illam potestatem non uni duntaxat credere, sed dissectam in partes imbecilliorem eo pacto contra principem reddere.

ὅτι δὴ ἀτελῆ κατέλιπε βεβουλευμένα, ὅμως δὲ θ ῥῶν τῇ τοῦ πατρὸς ὡς ἔτι ἐρρωμένῃ δυνάμει, ποιεῖται
23 ἔξοδον. γενόμενον δὲ αὐτὸν τὴν Ἰταλίαν οἷς τοῦτο ἐν ταλτο, διεχειρίσαντο. τοιο μὲν δὴ τέλος ἐκείνους κ
24 ἔλαβεν. ὁ δὲ Κόμμοδος τοὺς ἐπάρχους κατέστησ ἀσφαλέστερον ᾠήθη, μὴ πιστεύειν τοσαύτην ἐξουσί μερισθεῖσαν δὲ αὐτὴν, ἀσθε στέραν ἔσεσθαι ἤλπιζε π τὴν βασίλειον ἐπιθυμίαν.

10\. Verum haud longe post, aliæ in illum hujuscemodi insidiæ intenduntur. Maternus erat quidam miles multa ausus nefaria. Is repente desertis castris atque aliquot in societatem commilitonibus ascitis, magnam perditorum manum brevi collegerat, vicosque primo & agros populabatur. Magna deinde pecuniæ vi collecta, plures quotidie sibi ex facinorosis copulabat: polliceniq;

1 Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ δ γενομένου, ἑτέρα ἐπιβουλὴ τοιαύτη κατὰ τοῦ ἀ
2 συνεσκευάσθη. Μάτερ νός τις, στρατιώτης μὲν πρότερον, πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ τ μήσας, τήν τε τάξιν λιπ καὶ πείσας ἑτέρους ἀπὸ τῶ τῶν ἔργων συναποδρᾶν, χ ρα πολλὴν κακούργων ἐν ὀλίγῳ ἀθροίσας χρόνῳ, μὲν πρῶτα κώμαις τε καὶ ἀγροῖς ἐπιτρέχων, ἐλῄστευεν. ἐπεὶ δὲ πολλῶν χρημάτων ἐγκρατὴς ἐγένετο, μεῖζόν τι πλῆθος ἤθροιζε κακούργων, μεγ

λο

τε δωρεῶν ὑποσχέσεσι
ῶν ἀλισκομένων κοινω-
ὡς μηκέτι λῃστῶν, ἀλλὰ 3
λεμίων, ἔχειν ἀξίωμα.
τι γὰρ ἤδη μεγίσταις ἐπε-
λο, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς δεσ-
εια βίᾳ ῥηγνύντες, τοὺς
ῖαις δὴ καθειρχθέντας
ις, δεσμῶν ἐλευθεροῦ-
ντες, ἄδειάν τε ὑπισχνού-
μενοι, εὐεργεσίαις ἐς
συμμαχίαν προσήγοντο.
ν τε κατατρέχοντες τῶν 4
ῶν καὶ Ἰβήρων χώραν,
σι τε ταῖς μεγίσταις
ντες, καὶ μέρη μὲν ἐμπι-
ντες, τὰ δὲ λοιπὰ ἁρπα-
ποιούμενοι, ἀνεχώρουν.
δὲ ταῦτα ἐδηλώθη τῷ 5
μόδῳ, μετὰ πάσης ὀργῆς
ἀπειλῆς ἐπιστέλλει τοῖς
θνῶν ἡγουμένοις, ῥᾳ-
ν ἐγκαλῶν, καὶ κελεύει
ν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀθροι-
αι. μαθόντες δὲ ἐκεῖνοι 6
μιν ἀγειρομένην ἐπ᾽ αὐτοὺς, τῶν μὲν χωρίων ἃ ἐπόρ-
ἀπέστησαν, λαθόντες δὲ, διὰ ταχείας καὶ ἀβάτου ὁ-
ρείας κατ᾽ ὀλίγους εἰς τὴν Ἰταλίαν παρεδύοντο. 7. καὶ
βασιλείας ἤδη καὶ μειζόνων πραγμάτων ὁ Μα-

ingentia cuique operæ pretia, & in prædæ communionem invitans, eo rem adduxit, ut non jam latronum, sed justorum hostium haberent autoritatem. Quippe magnas etiam urbes occupabant: effractisque per vim carceribus, captivos sine discrimine omnes vinculis eximebant, eosque sibi impunitate ac beneficiis adjungebant. Igitur Galliam omnem atque Hispaniam incursibus vastabant. & ut quamque ex magnis urbibus vi ceperant, incensa direptaque protinus abibant. Quæ ubi Commodus cognovit, rectoribus gentiũ plenas iræ atque minarum mittit epistolas, castigans & ignaviam exprobrans: simul comparare adversus illos exercitum imperans. Quod ubi latrones acceperunt, decedendum sibi ex illis regionibus rati, clam per avia quædam compendia, seorsum alii ab aliis, in Italiam pervenerunt. Ac jam de regno majoribusque

rebus

rebus Maternus cum ſuis deliberabat. nam quando hactenus omnia illi ſpe vlterius proceſſerant, aut aliquid magnum invadendum ſibi exiſtimabat, aut certe, quando in id diſcriminis inciderat, non obſcure neque ignave moriendum. Sed quoniam ſe non tantis eſſe viribus intelligebat, quantæ ad reſiſtendum Commodo collata acie ſatis eſſent (quippe & Romanæ plebis & prætorianorum militum propenſa in Commodum voluntas credebatur) arte ſibi conſilioque graſſandum ſtatuebat. Quocirca tale quiddam comminiſcitur. Veris initio ſtato ſolennique die, pompam matri deûm Romani celebrant. In ea, quæ apud quemque ſunt divitiarum præcipua, ſupellexque pleraque imperatoria, materiæ aut artis ſpectandæ, præferri ante deam ſolent. Paſſimque omnibus ludendi licentia permiſſa, ſic ut perſonas induant quas cuique libitum, nullamque non magiſtratuum quoque imaginem,

8 περὶ ἐβουλεύετο. ἐ
αὐτῷ τὰ πεπραγμ
πάσης ἐλπίδος μείζ
προκεχωρήκει, ᾤεθ
μέγα τι δράσας κατορθ
ἢ ἐπείπερ ἅπαξ ἐν κιν
καθεστήκει, μὴ ἀσήμως
9 ἀδόξως τελευτῆσαι.
ἐ δ' αὐτῷ μὴ τοσαύτην ἐ
χειν δύναμιν ἡγεῖτο, ὡ
ἀντιστάσεως ἰσοῤῥόπου ἐκ
νέας ἐφόδου συστῆναι
10 τὸν Κόμμοδον. (τό, τε γὰ
θος τοῦ Ῥωμαίων δή
λογίζετο εὔνοον ἐπὶ τῷ
μόδῳ ὑπάρχον, τήν τ
αὐτὸν τῶν δορυφόρων
νοιαν) τέχνῃ καὶ σοφίᾳ
σεπειρᾶσθαι. καὶ μηχα
11 τοιόνδε τι. ἦρος ἀρχῇ ἑ
ἔτους, ὡρισμένης ἡμέ
Μητρὶ θεῶν πομπὴν τ
σι Ῥωμαῖοι, καὶ πάντα
παρ' ἑκάστοις πλούτου
βολα, κειμήλιά τε β
λέων, ὕλης τε ἢ τέ
θαύματα, τῆς θεοῦ
πομπεύει. 12. ἄνετός τε πᾶσι δέδοται ἐξουσία παντοδ
παιδιᾶς, ἕκαστός τε ὃ βούλεται σχῆμα ὑποκρίνεται.

ιν οὕτω μέγα ἢ ἐξαίρετον
ίωμα, ὃ μὴ παντὶ τοῦ βου-
μένῳ ἀμφιεσθέντι ὑπάρ-
παῖξαί τε καὶ κρύψαι τὴν
ἤθειαν, ὡς μὴ ῥᾳδίως διαγ-
ῶναι τόν τε ὄντα καὶ τὸν μι-
μενον. ἔδοξε δὴ τῷ Μα- 13
νῳ καιρὸς ἐπιτήδειος εἶναι
τὸ τῆς ἐπιβουλῆς λαθεῖν.
πτε γὰρ, αὐτός τε ἀναλα- 14
ν τὸ τῶν δορυφόρων σχῆ-
, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλί-
ὁμοίως ἀναμίξας τε τῷ
θει τῶν αἰχμοφόρων, καὶ
ομπῆς νομισθεὶς μέρος,
δενός τε προφυλαττομέ-
αἰφνιδίως ἐπιπεσὼν, τὸν
ιμοδον διαχειρίσασθαι. Ἀλ 15
προδοσίας γενομένης, καὶ
ν τῶν σὺν αὐτῷ προκατ-
όντων εἰς τὴν πόλιν, καὶ
ἐπιβουλὴν κατειπόντων
όνος γὰρ αὐτοὺς εἰς τοῦτο
ώξυνεν, εἰ δὴ ἔμελλον ἀν-
ηστοῦ δεσπότην ἕξειν καὶ βασιλέα) πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἑορ-
, αὐτός τε ὁ Μάτερνος συλληφθεὶς τὴν κεφαλὴν ἀποτμη-
καὶ οἱ συνωμόται ἀξίας ὑπέσχον δίκας. 16. ὁ δὲ Κόμμοδος,
ας τε τῇ θεῷ, καὶ χαριστήρια ὁμολογήσας, τὴν ἑορτὴν ἐπε-
ει, παρέπεμπέ τε τὴν θεὸν χαίρων· καὶ σωτήρια τοῦ βα-

prout cujusque studium, repræsentent: sic ut non temere à fallis veros dinoscas. Putavit hoc Maternus idoneum celandis insidiis tempus: ratus fore, ut si personam stipatoris alicujus indueret, suosque ad eandem similitudinem armis ornaret, ac se hastatis inmiscerent, sic ut pars esse comitatus imperatorii crederentur, nullo videlicet præcavente, repente impetu facto Commodum obtruncarent. Sed proditus imperatori à sociis quibusdam, qui una cum ipso venerant in urbem, indignantibus scilicet, si quidem eum non pro latrone jam, sed pro principe habituri forent, antequam festus dies adesset, & ipse comprehensus, ac multatus capite, & qui ejusdem factionis erant, meritis suppliciis affecti. At Commodus, facta re divina, gratulatusque deæ, festum agitabat, pompamque gaudens frequentabat. Sed & populus omnis pro

imperatoris salute diem lætabundus celebrabat.

II. QVæ autem ratio sit cur huic deæ tantum honorem Romani habeant, non alienum videtur, quantum ex historia accepimus, commemorare; præsertim cum ea res plerisque Græcorum ignota esse videatur. *Ipsum igitur simulacrum cælitus* (ut ajunt) *demissum, neque qua sit materia, nec a quo fabricatum artifice, satis constat: neque plane hominum manibus creditur factum. Hoc igitur decidisse cælitus ferunt in quendam Phrygiæ agrum, cui nomen Pesinunti, à casu ejus simulacri factum putant, ibi enim à principio comparuisse. Licet apud alios comperiam, pugnam illic Ilum Phryga Tantalumque Lydum inter se conseruisse, sive de via ortam, sive potius ob raptum Ganymedis. Cumque diu æquis viribus decertatum foret, ac permulti utrinque cecidissent, nomen ex ea clade loco esse impositum. Hic etiam fama fert, Ganymedem, ipsum trahentibus*

πόλεως ὁ δῆμος μετὰ τῆς ἑο-
τῆς ἐπανηγύριζε.
1 Θρησκεύουσι δὲ μάλισ
τὴν θεὸν τήνδε Ρω-
μαῖοι ἐξ αἰτίας τοιαύτης,
ἱστορίᾳ παρειλήφαμεν·
ἀπομνημονεῦσαι ἔδοξε, διὰ
παρ' Ἑλλήνων τισὶν ἀγνο
2 σίαν. αὐτὸ μὲν τὸ ἄγαλμα
διοπετὲς, ὥς λέγουσιν. οὔ
δὲ τὴν ὕλην, οὔτε τεχνίτην
ὅστις ἐποίησεν ἐγνωσμένο
οὐδὲ ψαυστὸν χειρὸς ἀνθρω
3 πίνης. τοῦτο δὲ πάλαι μὲν
οὐρανοῦ κατενεχθῆναι λ
γος εἴς τινα τῆς Φρυγίας χ
ρον. Πεσινοῦς δὲ ὄνομα αὐ
τὴν δὲ προσηγορίαν λαβ
τὸν τόπον ἐκ τοῦ πεσόντος
γάλματος ἐξ οὐρανοῦ,
4 πρῶτον ἐκεῖσε ὀφθῆναι.
δὲ παρ' ἑτέροις εὕρομεν, Ἰ
τῷ Φρυγὶ καὶ Ταντάλῳ
Λυδῷ πόλεμον ἐκεῖ γενέσ
λέγουσιν, οἱ μὲν περὶ ὅρων,
δὲ περὶ τῆς Γανυμήδους ἁρ
5 γῆς. ἰσορρόπου δὲ ἐπὶ πο
τῆς μάχης γενομένης, ἑκα
ρωθεν πεσεῖν ἱκανοὺς, καὶ τὴν συμφορὰν ὄνομα δοῦναι
χωρίῳ. ἔνθα καὶ τὸν Γανυμήδην ἁρπασθέντα, ἀφανῆ γενέ

.όγος, ἀνθελκόντων αὐτὸν
τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ ἐραστοῦ. ἀ- 6
ανοῦς δὲ γινομένου τοῦ σώμα-
τος, ἐκθειασθῆναι τὸ πάθος
τοῦ μειρακίου εἰς μῦθον, καὶ
τὴν Διὸς ἁρπαγήν. ἐπὶ δὲ τῷ 7
προειρημένῳ Πεσσινοῦντι,
πάλαι μὲν Φρύγες ὠργίαζον
ἐπὶ τῷ ποταμῷ Γάλλῳ πα-
ραρρέοντι, ἀφ' οὗ τὴν ἐπωνυ-
μίαν φέρουσιν οἱ τῇ θεῷ τομίαι
ἱερώμενοι. ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίοις 8
ηὔξετο τὰ πράγματα, φα-
σὶν αὐτοῖς χρησθῆναι, μενεῖν
τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς μέγα
προχωρήσειν, εἰ τὴν Πεσσι-
νουντίαν θεὸν μετάγοιεν ὡς
αὐτούς. πέμψαντες δὲ πρέσ- 9
βεις εἰς Φρύγας, τὸ ἄγαλμα
ᾔτουν. ἔτυχον δὲ ῥᾳδίως, συγ-
γένειαν προβαλλόμενοι, καὶ τὴν
ἀπ' Αἰνείου τοῦ Φρυγὸς εἰς
αὐτοὺς διαδοχὴν καταλέγον-
τες. κομισθὲν δὲ ἐπὶ νεὼς τὸ 10
ἄγαλμα, καὶ γινόμενον ἐν ταῖς

in diversa germani atque amatoris manibus, vita esse orbatum: sublatumque è medio, pro calamitatis solatio, relata ad Iovem raptorem fabula, divinis fuisse honoribus affectum. In hoc, quem diximus, Pesinunte Phryges olim Orgia colebant, ad ipsum fluvium Gallum, à quo etiam evirati deæ sacerdotes cognominantur. Sed ubi res Ro*mana crevit, responso accepto mansurum imperium atque ad summam auctum iri, si Pesinuntiam deam ad se transferrent: missi in Phrygiam legati sunt petitum deæ simulacrum. quod quidem facile concessum est. consanguineos se dictitantibus, atque oriundos ab Ænea Phryge. Quum itaque navigio devectum simulacrum ad ipsas Tiberis fauces appulisset, quibus tum Romani vice portuum utebantur, confestim divina quadam vi navigium substitit, neque ullis Romani populi certatim trahen-*

τοῦ Θύμβριδος ἐκβολαῖς, (ταύταις γὰρ ἀντὶ λιμένων ἐ-
χρῶντο Ῥωμαῖοι) ἔστησε θεία δυνάμει τὸ σκάφος. 11. ἐπὶ πολὺ
πανδημεὶ τῶν Ῥωμαίων τὴν ναῦν ἐφελκόντων, ἀντεχού-
σης τῆς ἰλύος, οὐ πρότερον ἡ ναῦς ἀνέδραμε, πρὶν ἢ τῆς ἱε-

tu moveri viribus potuit, donec Vestalis sacerdos adesset. Ea cum virginitatem perpetuo servandam pollutiße falso argueretur: damnationem metuens, supplex petiit à populo, ut judicium de se deæ Pesinuntiæ committerent. quo impetrato, Zonam recinxit; clare precata, ut si intemeratam se esse ac virginem dea sciret, navim progredi juberet. Quæ ubi dixit, statim alligatam zonam manu ducta navis sequi cœpit. Ita sunt pariter Romani manifestam numinis divinitatem atque innocentiam virginis admirati. Sed hæc hactenus de Pesinuntia dea: prolixius etiam fortaße quam decuit; haud insuavem tamen scientiam allatura iis, qui res Romanas minus cognitas habeant. Commodus autem, evitatis Materni insidiis, majore se custodia muniebat: rarus prodire in publicum, plerunque temporis in suburbanis, aut in principalibus prædiis procul ab urbe consumere: abstinere prorsus ab jurisdictione, omnique actu imperatorio.

ῥεῖαν ἐνεχθῆναι τῆς θεοῦ, ἥ-
12 τις τῆς Ἑστίας ἦν. ταύτην ἔ-
δει παρθενεύεσθαι, αἰτίαν δὲ
διαφθορᾶς εἶχεν. ὡς μέλλου-
σα δὲ κριθήσεσθαι, ἱκετεύει τὸ
δῆμον ἐπιτρέψαι τῇ Πεσσι-
νουντίᾳ θεῷ τὴν κρίσιν· καὶ
λυσαμένη τὴν ζώνην ἐπέδησ
τῇ πρώρᾳ τῆς νεώς, προσ-
δεξαμένη, εἰ παρθένος εἴ-
η καὶ ἁγνή, πείθεσθαι τὸ σκά-
13 φος. ῥᾳδίως δὲ τῆς ζώνη
ἐξηρτημένης ἡ ναῦς ἠκολού-
θησεν. ὁμοῦ δὲ τὸ ἐναργὲς τῆ
θεοῦ, καὶ τὸ σεμνὸν τῆς παρθέν
14 Ῥωμαῖοι ἐθαύμασαν. το-
σαῦτα μὲν δὴ τῆς Πεσσινου-
τίας θεοῦ φιλοτιμότερον ἱστο-
ρεῖσθαι, οὐκ ἄχαριν ἕξοντ
γνῶσιν τοῖς τὰ Ῥωμαίων οὐ
15 ἀκριβοῦσιν. Ὁ δὲ Κόμμοδος
ἐκφυγὼν τὴν Ματέρνου ἐπιβου-
λὴν, πλείονί τε περὶ αὐτὸ
ἐχρῆτο φρουρᾷ, καὶ σπανίω
τοῖς δήμοις ἐπεφαίνετο, τ
πλεῖστα ἐν προαστείοις καὶ τοῖ
ἀποτέρω τῆς πόλεως βασι-
λικοῖς κτήμασι διατρίβων
καὶ ἑαυτὸν δικαστηρίων ἀπεί-
γων, καὶ βασιλικῶν πράξεων.

Σωὶ

Συνέβη δὲ καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν λοιμώδη νόσον 1 κατασχεῖν τὴν Ἰταλίαν· μάλιστα δὲ πλεῖστον ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει ἤκμαζεν, ἅτε πολυανθρώπῳ τε οὔσῃ καὶ τοὺς πανταχόθεν ὑποδεχομένῃ. πολλή 2 τε φθορὰ ἐγίνετο ὑποζυγίων ἅμα καὶ ἀνθρώπων. τότε δὴ ὁ Κόμμοδος, συμβουλευσάντων αὐτῷ τινῶν ἰατρῶν, ἐς τὸ Λαύρεντον ἀνεχώρησεν. ψυχρότερον γὰρ τὸ χω- 3 ρίον, καὶ μεγίστοις κατάσκιον δαφνηφόροις ἄλσεσιν (ὅθεν τὸ ὄνομα τῷ χωρίῳ) σωτήριον εἶναι ἐδόκει, καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἀέρος φθορὰν ἀντέχειν ἐλέγετο, δι' εὐωδίαν τε τῆς τῶν δαφνῶν ἀποφορᾶς καὶ τῆς τῶν δένδρων ἡδείας σκιᾶς. ἀλλὰ 4 καὶ οἱ κατὰ τὴν πόλιν, κελευόντων τῶν ἰατρῶν, μύροις εὐωδεστάτοις τάς τε ὀσφρήσεις καὶ τὰ ὦτα ἐνεπίμπλασαν, θυμιάμασί καὶ ἀρώμασι συνεχῶς ἐχρῶντο. φασκόντων τινῶν τὴν 5 εὐωδίαν φθάσασαν ἐμπιμπλάναι τοὺς πόρους τῶν αἰσθήσεων, καὶ κωλύειν δέχεσθαι τι

12. Per idem tempus accidit ut ingens Italiam quidem universam pestilentia occuparet: sed in civitatem Romanam vehementius tamen sæviret, utpote quæ & per se populo abundaret, & advenas toto orbe confluentes exciperet. Quare magna jumentorum atque hominum strages consecuta. Tum Commodus, ita scilicet quidam medicinæ periti persuaserant, Laurentum secessit, quod frigidior ea regio sit, sylvisque è lauru permultis opaca: à quo etiam regioni inditum nomen. Valere enim plurimum ajebant, ad aëris evitandam contagionem, cum odores laurorum, tum ipsarum amœnitatem umbrarum. Quocirca in ipsa quoque urbe, de medicorum sententia, plerique unguentis suavissimis nares atque aures opplebant, suffituque & odoramentis assidue utebantur, quod meatus sensuum (ut quidam dicunt) odoribus illis occupati, neque admittant aëra tabificum, & si maxime admiserint, tamen eum majore quasi vi longe

superari. Cæterum nihilo secius morbus ingravescere, hominesque passim & pecora inter homines agitantia interire. Sed & fames eodem tempore ciuitatem oppresserat, hac de causa. Cleander erat quidam, Phryx genere, ex ea nota hominum qui publice per præconem veneunt. Hic quum in domum imperatoriam servitio esset traditus, & cum ipso Commodo accrevisset, eo scilicet honoris atque autoritatis provectus est, ut & corporis custodiam & cubiculi curam, præterea militum præfecturam solus obtineret. Cæterum divitiæ ac luxus etiam illum ad imperii spem instigabant. Quocirca grandi coacta pecunia plurimum frumenti coemit. id autem occlusum habebat, sperans sibi Romani populi atque exercitus voluntates adjuncturum, si prius rerum necessariarum penuria laborantes, magnis repente largitionibus demereretur. Idem gymnasium quoque maximum exædificaverat, publi-

φθινώδεις τοῦ ἀέρος, ἣ, εἰ καί
τι προσεμπέσοι, κατεργάζε-
6 σθαι δυνάμει κρείττονι. πλὴν
οὐδὲν ἧττον ἡ νόσος ἐπὶ πλεῖ-
στον ἤκμασε, πολλῆς ἀνθρώ-
πων φθορᾶς γινομένης, πάν-
των τε ζώων τοῖς ἀνθρώποις
7 συνοίκων. Ὑπέσχε δὲ καὶ
αὐτὸ καὶ λιμὸς τὴν πόλιν ἐξ αἰ-
8 τίας τοιαύτης. Κλέανδρός τις
ἦν, τὸ μὲν γένος Φρύξ, τῶν δη-
μοσίᾳ εἰωθότων ὑπὸ κήρυκ
πιπράσκεσθαι, οἰκέτης δὲ βα-
σιλικὸς γενόμενος, συναυ-
ξηθείς τε τῷ Κομμόδῳ, εἰς
τοσοῦτον ὑπ' αὐτοῦ τιμῆς καὶ
ἐξουσίας προήχθη, ὡς τήν τε
τοῦ σώματος φρουρὰν, καὶ τὴν
τοῦ θαλάμου ἐξουσίαν, τήν τε
τῶν στρατιωτῶν ἀρχὴν ἐγχειρι-
9 σθῆναι. ὑπὸ δὲ πλούτου καὶ
τρυφῆς ἀνεπείσθη καὶ πρὸς βα-
σιλείας ἐπιθυμίαν. ἀθροί-
ζων δὲ χρήματα, καὶ σῖτον
πλεῖστον συνωνούμενος καὶ
ἀποκλείων, ἤλπιζε προσά-
ξασθαι τόν τε δῆμον καὶ τὸ στρατόπεδον, εἰ πρῶτον ἐν σπά-
νει τῶν ἐπιτηδείων καταστήσας, ἐπιδόσεσι λαμπραῖς
ἁλόντας πόθῳ τῶν χρειωδῶν, προσαγάγοιτο. 10. μέγιστον δὲ γυ-

μνά

νάσιον κατασκευάσας, λε-
ν δημόσιον ἀνῆκεν αὐ-
ς. ὁ μὲν οὖν οὕτω τὸν δῆ- 11
ον ἐδελέαζεν. οἱ δὲ Ῥω-
αῖοι, ἀπεχθῶς ἔχοντες
πρὸς αὐτὸν, καὶ τῶν δεινῶν τὰς
ιτίας εἰς ἐκεῖνον ἀναφέ-
ροντες, μισοῦντες αὐτοῦ τὸ ἀ-
κόρεστον τῆς τοῦ πλούτου ἐπι-
θυμίας τὰ μὲν πρῶτα ἐν θε-
άτροις συνιστάμενοι κατὰ πλή-
θη, κακῶς ἠγόρευον· καὶ τὸ τε-
λευταῖον, διάγοντος ἐν
προαστείῳ τοῦ Κομμόδου, ἐ-
πελθόντες πανδημεὶ, ἐβόων,
τὸν Κλέανδρον εἰς θάνατον
ᾔτουν. ταραχῆς δ' οὔσης περὶ 12
τὸ προάστειον, τοῦ τε Κομμόδου
ἐν τοῖς ἀνακεχωρηκόσι τό-
ποις ἡδοναῖς σχολάζοντος,
ἀγνοοῦντός τε τὰ θρυλούμενα
(ἐπείπερ ὁ Κλέανδρος ἀγ-
γέλλεσθαι τῶν πραττομένων
ἐκώλυεν αὐτῷ) αἰφνιδίως,

catis etiam balneis, ut eo modo populum inescaret. At Romani infensi jampridem, ac totius causam pestilentiæ in eum conferentes, simul perosi hominem divitiis inexplebilem, prius quidem confertim per theatra identidem traducebant: dein, agente in suburbanis Commodo, repente universi magnis clamoribus concurrerunt, Cleandrum ad necem deposcentes. Quum autem suburbanum omne tumultu compleretur, & Commodus ipse in alto secessu voluptatibus indulgeret, inscius quæ gererentur (nam id Cleander caverat) repente extra omnium expectationem armati equites principis eruperunt, Cleandri jussu proruentes obvium quenque, ac vulnerantes. Neque scilicet populus excipere illorum impetum valebat, inermis armatorum, pedester equitum. Quare fuga facta, in urbem rejiciuntur, ibique

μὴ προσδοκῶντος τοῦ δήμου, ἐπιφαίνονται ὡπλισμένοι, κελεύσαντος τοῦ Κλεάνδρου. 13. πάντες δὲ οἱ βασίλειοι ἱππεῖς τούς τε ἐντυγχάνοντας ἔβαλλον καὶ ἐτίτρωσκον. ὁ δὲ δῆμος οὐδὲ ἀντισχεῖν οἷός τε ἦν, ἄνοπλοι πρὸς ὡπλισμένους, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς. φυγῆς δὲ γενομένης, ἔφευγον εἰς τὴν πόλιν. 14. ἐφθεί-

permulti, neque modo quos ferro milites conficiebant, neci dediti, sed quos etiam ipsi proculcaverunt equites: quique aut conferta turba aut equitum incursu conflictabantur. Igitur ad urbis portas sine ullo impedimento persecuti, magnam populi partem interfecerunt. Qui autem in urbe remanserant, calamitate suorum intellecta, clausis domibus cum in tecta & culmina evasissent, lapidibus tegulisque equites desuper incessebant. Itaque statim conversa fortuna est, nullo in manibus decertare auso, sed omni multitudine desuper quasi ex tuto demicante. Quocirca saucii magna pars cum tolerare jam ulterius nequirent, terga fugæ mandarunt. Multi itaque cadebant crebro telorum jactu, multi equis excutiebantur, inter devolutos lapides fallente vestigio lapsantibus. Sed & pedites qui in urbe stationes habebant, populo suppetias

ρετο δὲ ὁ δῆμος οὐ μόνον βαλ-
λόμενος ὑπὸ τῶν στρατιω-
τῶν, οὐδὲ πατούμενος ὑπὸ
τῶν ἵππων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τ(οῦ)
πλήθους ὠθούμενος καὶ περὶ
τῶν ἱππέων ἐπάλληλοι πί-
πτοντες πολλοὶ ἀπώλοντο.
15 μέχρι μὲν οὖν τῶν τῆς Ῥώ-
μης πυλῶν ἀκωλύτως οἱ
ἱππεῖς διώκοντες τοὺς ἐμπί-
πτοντας, ἀφειδῶς ἀνῄρουν.
16 ἐπεὶ δὲ οἱ ἐν τῇ πόλει μεί-
ναντες, αἰσθόμενοι τὸ κατει-
ληφὸς πάθος, ἀποκλείσαν-
τες τὰς τῶν οἰκιῶν εἰσόδους
εἰς τὰ δωμάτια ἀναβάντες
λίθοις καὶ κεράμοις ἔβαλλο(ν)
17 τοὺς ἱππεῖς. οἱ δὲ ἔπασχον, ἅ-
περ δεδράκεσαν, οὐδενὸς
μὲν αὐτοῖς συστάδην μαχο-
μένου, τοῦ δὲ πλήθους ἐξ ἀ-
σφαλοῦς ἤδη βάλλοντος αὐ-
τούς. τιτρωσκόμενοι τοίνυν, καὶ
μὴ φέροντες, εἰς φυγὴν ἐτρά-
18 ποντο. πολλοὶ δὲ αὐτῶν διε-
φθείροντο ὑπό τε τῆς τῶν λίθων συνεχοῦς βολῆς· οἱ δὲ ἵπ-
ποι, κυλινδουμένοις τοῖς λίθοις ἐπιβαίνοντες ὤλισθανο(ν)
καὶ τοὺς ἐπιβάτας ἀπωθοῦντο. 19. πολλῶν δὲ ἑκατέρωθε(ν)
πιπτόντων, ἐπιβοηθοῦσιν τῷ δήμῳ καὶ οἱ τῆς πόλεως πεζο(ὶ)

στρα

ῶτω, μίσει τῶν ἱπ-
ν.

1 ΟΝτος δὲ πολέμου ἐμ-
φυλίου, οὐδεὶς μὲν οὐ-
ἀγγεῖλαι τὰ πραττό-
τῷ Κομμόδῳ ἐβούλε-
ἔει τῆς Κλεάνδρου ἐξου-
2 ἡ δὲ πρεσβυτάτη τῶν
μόδου ἀδελφῶν (Φα-
α ἦν ὄνομα αὐτῇ) εἰσ-
οῦσα πρὸς τὸν βασιλέα
ία δὲ ἡ εἴσοδος αὐτῇ
ἐκώλυτος, ἅτε ἀδελ-
λυσαμένη τὰς τρίχας,
σά τε εἰς τὴν γῆν ἐ-
ὰ, οὐδὲν ἄλλ' ἢ πένθους
3 δείξασα, Σὺ μὲν, ἔ-
ὦ βασιλεῦ, μένων ἐπὶ ἡ-
α, τῶν πραττομένων ἀ-
ἐσχάτῳ καθέστηκας κιν-
ἡμεῖς δὲ, τὸ σὸν γένος
4 ἴδη ἀπολλύμεθα. οἱ
δέ σοι δὲ, τε δῆμος Ῥω-
ν, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρα-
οῦ. ἃ δὲ πρὸς μηδενὸς
άρων πείσεσθαι προσεδοκῶμεν, ταῦτα δρῶσιν ἡ-
οἱ οἰκέται· καὶ οὓς μάλιστα εὐηργέτησας, τούτους ἐχθροὺς
5. Κλέανδρος ἐπί σε τόν τε δῆμον καὶ τὸ στρατιω-
ώπλισεν· ὧν δὲ διαφόρου καὶ ἐναντίας γνώμης, οἱ μὲν,

adversus invisos sibi equites raptim tulerunt.

1 ITaque cum civile bellum esset, nemo tamen quæ gererentur nuntiare Commodo audebat, metu Cleandri potentiæ: donec maxima natu soror, Fadilla nomine, accurrens ab imperatorem, quippe facilis aditus sorori, crinibus solutis, projecta humi, ac plane in lugubrem habitum deformata, *Tu quidem* (inquit) *ô princeps, otium agitans, & omnium quæ gerantur ignarus extremo in periculo versaris: nos autem sanguis tuus, propemodum occidimus. Actum de populo Romano, actum magna ex parte etiam de exercitu est: & quæ ne à barbaris quidem nos passuros expectabamus, ea nobis domestici faciunt: & in quos maxima contulisti beneficia, eos primos inimicos habes. Cleander adversus te populum & exercitum armavit, quorum quidem alteris invisus est, alteris charus viris*

qui mox accitus ab imperatore obtruncatusque. ille finis tumultuandi.

que tamen in armis sunt, cademque inter se patrant, & civili sanguine Romam replent. Sed in nos videlicet utriusque multitudinis recidet calamitas, nisi tu quamprimum neci dedideris sceleratissimum famulum, qui tanta cladis illis jam fuit, nobis mox futurus est autor. Hæc loquens, vestem scidit: multique item qui aderant, sumpta de verbis mulieris audacia, Commodum territabant. Is expavefactus, cum jam non ut impendens, sed ut præsens periculum formidaret, acciri ad se Cleandrum propere jubet, nihildum certi scientem, sed tamen aliquid suspectantem imperatori renunciatum. Accedentemque ad se imperat comprehendi, & caput ejus amputatum contoque præfixum circumferri: voluptuosum scilicet atque optatum populo spectaculum præbiturus. Ita id malum sedatum, atque utrinque dimicatio diremptia. Siquidem milites cum

μισοῦντες αὐτὸν, (ὁ δῆμ
οἱ δὲ στρατιῶται (πᾶν τὸ ἱ
κὸν τάγμα) ἐν ὅπλοις
καὶ φθείροντες ἀλλήλους
φυλίου αἵματος τὴν Ῥώ
6 ἐπλήρωσαν. τὰ δ' ἑκατέ
πλήθους δεινὰ ἡμᾶς ἀ
λήψεται. εἰ μὴ τὴν τα
χέως τὸν θάνατον ἐκδε
πονηρὸν οἰκέτην, ὀλέθρι
σαντι τοῖς μὲν αἴτιον ἤδ
γενόμενον, ἡμῖν δὲ ἐσόμεν
7 τον οὐδέπω. Τοιαῦτά τιν
ποῦσα, ῥηξαμένη τε τ
σθῆτα, καὶ τῶν παρόντων
θαῤῥήσαντες τοῖς τῆς α
φῆς τοῦ βασιλέως λόγοι
8 Κόμμοδον ἐτάραξαν.
πλαγεὶς δὲ ἐκεῖνος, καὶ
ἐπικείμενον κίνδυνον ἐ
λοντα, ἀλλὰ παρόντα
φοβηθεὶς, μεταπέμπετ
Κλέανδρον, οὐδὲν μέντ
δότα τῶν ἀπηγγελμέ
9 οἰόμενον δέ. ἐλθόντα δ
συλληφθῆναι κελεύει.

κεφαλὴν ἀποτεμὼν, δόρατί τε ἐπιμήκει ἐμπήξας, ἐκ
πεμπε τερπνὸν καὶ ποθεινὸν τῷ δήμῳ θέαμα. 10. ἔστη γὰρ ὁ
δεινὸν, καὶ ἑκάτεροι πολεμοῦντες, ἐπαύσαντο· οἱ μὲν στρα

ἀνηρημένον ἰδόντες ὑ-
ἐμάχοντο, δέει τῆς τοῦ
έως ὀργῆς (συνίεσαν
πατῆσθαι καὶ τὰ δραθέν-
ρὰ γνώμην αὐτοῦ τελεσθῆν-
αι) ὁ δὲ δῆμος κεκό-
τιμωρίαν παρὰ τοῦ τὰ
δράσαντος εἰληφώς.
νεῖλον δὲ καὶ τοὺς παῖδας 11
εάνδρου (δύο δὲ ἦσαν
ς αὐτῷ) πάντας τε
ἤδεσαν ἐκείνῳ φίλοις
ίσαντο· σύροντές τε τὰ
τα, καὶ πᾶσαν ὕβριν ἐνυ-
ντες, τέλος λελωβη-
εἰς τοὺς ὀχετοὺς ἔρρι-
έασιν. τοιούτῳ μὲν δὴ 12
Κλέανδρός τε καὶ οἱ περὶ
ἐχρήσαντο, φιλοτιμη-
ης (ὡς ἄν τις εἴποι) τῆς
ρωπίνης φύσεως ἐν ἑνὶ
ι, ὅτι ἐκ τῆς ἐσχάτης δύ-
ας εἰς τὸ μέγιστον ὕψος
καὶ πάλιν τοῦ ἀφθέντα ῥῖψαι
κρὰ ἀνέλπιστος δυνα-
χης ῥοπή. Ὁ δὲ Κόμ- 13
ος, δεδιὼς μὲν τὴν τοῦ δήμου κίνησιν, μή τι καὶ περὶ αὐτοῦ
ρίσειεν, ὅμως δὲ παρορμησάντων αὐτὸν τῶν οἰκείων,
θὼν ἐς τὸ ἄστυ μετὰ πάσης εὐφημίας τε καὶ παραπομπῆς

occisum; viderent pro quo decerbant, iram quoque Imperatoris formidabant; cui verba data nihilque non factum contra illius sententiam compererant. Populus contra satisfactum sibi autoris supplicio putabat. Sed & liberi Cleandri (binos enim virilis sexus habebat) & quotquot illius amici fuerant, ad unum omnes contrucidati: tractaque per urbem cadavera & contumeliosissime habita, postremo in cloacas abjecta. Hic finis Cleandri fatorum fuit, quasi in uno velut ambitiosius ostentaret natura (ut sic dixerim) humana, posse ex infimo loco ad supremum fastigium evehi hominem, atq; evectum, dein rursum deturbari, quamlibet exiguo atque insperato fortunæ momento. Cæterum Commodus, tametsi verebatur, nequid fortasse populus etiam contra se novi moliretur, tamen suadentibus amicis in urbem reversus est, ac lætis acclamationibus magnoque co-

mitatu

mitatu exceptus, in aulam principalem se contulit. Enimvero ex illo, tot aditis jam periculis, cœpit nulli satis confidere, sed occidere hunc atque illum, nulli non calumniæ fidem acco nmodans. Ad hæc, neminem cui virtus ulla esset, amicum sibi adjungebat, sed à cunctis æque rectis studiis animum avocaverat. quippe quem die noctéque aliæ ex aliis effrænæ corporis voluptates gravissimo servitio premebant: neminemque non ab limine, velut insidiatorem submovebat, quemcunque aut probitas aut disciplina ulla etiam mediocris illustraret. Scurræ vero, & qui turpissima quæque repræsentabant, quasi addictum sibi habebant. Aurigando etiam bestiisque conficiendis supra modum exercebatur; ob quæ studia adulatores eum fortitudinis gloria celebrabant: quare illa minus decore tractabat, quam modesto principi conveniebat.

τοῦ δήμου ὑποδεχθεὶς, εἰ
βασίλειον ἐπανῆλθεν ἀ
14 πειραθεὶς δὲ τοσούτων
κινδύνων, ἀπίστως προσεῖ
πᾶσιν, ἀφειδῶς τε φον
καὶ πάσαις διαβολαῖς ῥᾳ
πιστεύων, μηδέ τινα τ
15 μετὰ τὸν λόγου ἀξίων
λαὶ τὸν μὲν περὶ τὰ καλὰ
δῆς ἀπῆγεν ἑαυτὸν, ἐ
λαυνετο δὲ πᾶσαν αὐτοῦ τὴ
χὴν νύκτωρ τε καὶ μεθ᾽ ἡ
ἐπάλληλοι καὶ ἀκόλασ
16 ματος ἡδοναί. καὶ σωτὴρ
πᾶς ἢ παιδείας κἂν μ
μεμνημένος, τῆς αὐλ
ἐπίβουλος ἐδιώκετο·
τοποιοὶ δὲ καὶ τὴν αἰ
ὑποκειταὶ εἶχον αὐτὸν
17 χείριον. ἁρμάτων τε ἡνι
καὶ θηρίων ἐξ ἀντιστάσε
χας ἐπαιδεύετο. τῶν μ
λάκων εἰς ἀνδρείας
αὐτὰ ὑμνούντων· τὸ δὲ
πέστερον μετιόντος ἢ βα
σώφρονι ἥρμοζεν.

14. Extitere ea tempestate etiam quædam in cœlo prodigia. Stellæ enim per diem perpetuo apparue-

1 ΕΓένοντο δέ τινες
ἐκεῖνο καιροῦ καὶ
μιαι. ἀστέρες γὰρ ἡμέριο

ἐβλέποντο, ἕτεροί τε
κος κεχαλασμένοι,
μέσῳ ἀέρι κρέμαθαι
ζῶα τε παντοῖα, καὶ τὴ 2
ν φύσιν μὴ τηρῶντα,
ἴδε ἀλλοδαποῖς, καὶ με-
ὕματος ἀναρμόστοις,
κις ἀπεκυήθη. μέγιστον
ν καὶ τὸ παρόντα λυπηρὸν
τε, καὶ πρὸς τὸ μέλλον 3
ματι καὶ φαύλῳ συμ-
ξωμένους πάντας ἐτά-
ὅτε γὰρ ὄμβρου προϋ- 4
ντος, οὔτε νεφῶν α-
ἰτων, σεισμοῦ δὲ ὀλίγου
ομένου γῆς, εἴτε σκη-
κτὸς κατενεχθέντος,
ἢ πυρὸς ποθὲν ἐκ τοῦ
διαρρυέντος, πᾶν τὸ
ἰήνης τέμενος κατε-
ὃ μέγιστον καὶ κάλλιστον
νον τῶν ἐν τῇ πόλει ἔρ-
κοσιώτατον δὲ ἦν πάν-
ρῶν δι᾽ ἀσφάλειαν,
μασι κεκοσμημένον
τε καὶ ἀργύρου. ἕκαστος 5
ζεν, ἐκεῖσε ἐθησαυρί-
ἀλλὰ τὸ πῦρ ἐκ τῆς
πολλοὺς ἐκ πλουσίων πένητας ἐποίησεν. ὅθεν ἀλοσύ-

runt, quædam que ex iis in longum productæ medio quasi aëre suspensæ videbantur. Præterea animalia omne genus, minime suam naturam servantia, cum figura corporis prodigiosa, tum membris haud quaquã congruentibus edebantur. Maximum autem nefas cum in præsens dolorem attulit, tum in futurum pessimo augurio universos conterruit. Nam cum neque imbres ulli neque nubes tantumque exiguus terræ motus antecessisset, seu nocturni casu fulminis, sive igni aliquo in ipso terrarum motu velut extrito, totum de improviso Pacis templũ consumptum incendio est: quod unum scilicet opus cunctorum tota urbe maximum fuit atque pulcherrimum: idem templorum omnium opulentissimum, egregieque munitum, multoque ornatum auro & argento. Quippe universi ferme suas illuc divitias, quasi in thesaurum, congerebant: ideoque per noctem debacchatus ignis multos ex opulentis egenos reddidit. Quapropter communem quidem

jactu-

jacturam publice omnes, suam autem quisque privatim deplorabant. Sed ubi templum omne consumptum ignibus est, plurima quoque & pulcherrima verbis ædificia conflagrarunt. Inter quæ etiam Vestæ templum, sic ut Palladium quoque conspiceretur: quod inprimis colunt atque in arcano habent Romani, Troia (ut perhibent) avectum, ac tum primum postquam in Italiam devenit, conspectum ab hominibus. Quippe raptum id Vestales virgines media sacra via in aulam imperatoris transtulerunt. Multæ præterea pulcherrimæque urbis partes combustæ: plurimosque dies pervagatum incendium non prius sedatum est, quam repentinis imbribus extingueretur. Itaque totam rem diis imputabant ejus ætatis mortales, quorum scilicet voluntate & inchoasse incendium & desiisse arbitrabantur: ac portendi bella, quæ

ρυντο κοινῇ μὲν πάντ
δημόσια, ἕκαστος δὲ τ
6 αὐτοῦ. καταφλέξαν δὲ τ
τόν τε νεὼν καὶ πάντα τ
βολον, ἐπενεμήθη καὶ τ
στα τῆς πόλεως καὶ κάλλ
7 γα. ὅτε καὶ τῆς Ἑστίας
καταφλεχθέντος ὑπὸ
ρὸς, γυμνωθὲν ὤφθη τ
Παλλάδος ἄγαλμα
βουσί τε καὶ κρύπτουσι Ῥω
κομισθὲν ἀπὸ Τροίας (
γος) ὅτε πρῶτον καὶ μετ
Ἰλίου εἰς Ἰταλίαν ἀφι
δον οἱ καθ' ἡμᾶς ἀν
8 αρπάσασαι γὰρ τὸ ἄγαλ
τῆς Ἑστίας ἱέρειαι παρθέν
μέσης τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ε
βασιλέως αὐλὴν μετ
9 σαν. κατεφλέχθη δὲ καὶ
ἄλλα τῆς πόλεως μέρη
στα. ἱκανῶν τε ἡμερῶν
ἐπιὸν τὸ πῦρ ἐπιβόσκε
πρότερον ἐπαύσατο,
κατενεχθέντες ὄμβρο
10 ρον αὐτοῦ τὴν ὁρμήν. ὅθ
...ν ἔργον ἐξεθειάσθη, πιστευόντων κατ' ἐκεῖνο καιροῦ
... ἀνθρώπων, ὅτι γνώμῃ θεῶν καὶ δυνάμει ἤρξατό
... καὶ ἐπαύσατο. 11. συνεβάλλοντο δέ τινες ἐκ τῆς

ων, πολέμων, ση-
μεῖα) τὴν τοῦ νεὼ τῆς
ης ἀπώλειαν. Τὰ γοῦν 12
υθήσαντα (ὡς ἐν τοῖς
ροῦμεν) ἐκ τῆς ἀπο-
ς τὴν προϋπάρχουσαν
ἐπιστώσατο. Πολλῶν 13
μένων συνεχῶς κατει-
ων τὴν πόλιν, οὐκέτι ὁ
ίων δῆμος μετ' εὐ-
τὸν Κόμμοδον ἐπέβλε-
ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας τῶν
ήλων συμφορῶν εἰς
είνου ἀκρίτους φόνους καὶ
πὰ τοῦ βίου ἀνέφερεν ἁ-
ματα. οὐδὲ γὰρ ἐλάνθανε 14
ραττόμενα πάντας· ἀλλ'
ὐτὸς λανθάνειν ἤθε-
δὲ πράττων οἴκοι· ...-
το, ταῦτα καὶ δημοσίᾳ
ἐτόλμησεν. εἰς τοσοῦ-
ε μανίας καὶ παροινίας
χώρησεν, ὡς πρῶτον
πατρῴαν προσηγορίαν
τήσασθαι, ἀντὶ δὲ Κομ-
καὶ Μάρκου υἱοῦ, Ἡρα-

sunt deinceps insecuta consumpto pacis templo, interpretabantur. Quam deinceps famam rerum eventus comprobavit. Enimvero plurimis maximisque incommoditatibus laborante civitate, non jam uti antea multitudo benevole Commodum aspicere, sed referre omnes ejus calamitatis caussam in illius injustos actus, & reliqua vitæ crimina. Siquidem neque latebant populum scelera hominis: neque latere ipse volebat, sed quæ domi non sine infamia patrabantur, ea etiam in publicum ostentare haud verebatur: eoque vecordiæ petulantiæque processit ut paternum primo cognomen repudiaret, ac pro Commodo Marci filio, Herculem se Iovis filium jusserit appellari:
15 depositoque principum Romanorum cultu, leonis pellem substerneret, manuque clavam gestaret, simul purpureas sibi atque auro intextas vestes circumdaret, non sine omnium irrisione:

τε καὶ Διὸς υἱὸν αὑτὸν κελεύσας καλεῖσθαι. 15. ἀποδυσάμε-
ε τὸ Ῥωμαίων καὶ βασίλειον σχῆμα λεοντῆν ὑπεστρώννυ-
καὶ ῥόπαλον μετὰ χεῖρας φέρειν, ἀμφιέννυσθαί τε ἁλουργεῖς
χρυσοϋφεῖς ἐσθῆτας, ὡς εἶναι καταγέλαστον αὐτὸν, καὶ ὑφ'

quippe eodem schemate & fœminarum luxum & heroum virtutem repræsentabat. Talem se videlicet quotidie præstabat. Idemque mensium nomina demutavit, ac pro vetustis appellationibus novas de suis cognominibus imposuit, quorum ad Herculem pleraque tanquam scilicet ad fortissimum referebantur. Quin statuas quoque sibi tota vrbe pone jussit, inque iis unam pro Curia, quæ arcum contenderet: ut etiam imagines ipsæ terrores atque minas præ se ferrent. Quam dein tamen senatus post illius obitum sustulit, proque ea Libertatis imaginem reposuit.

ἑνὶ σχήματι θηλειῶν πολυ-
τέλειαν καὶ ἡρώων ἰσχὺν μι-
17 μεῖον. τοιοῦτος μὲν δὴ
ἰὼν ἐφαίνετο. ἤλλαξε δὲ
τῶν ἐνιαυσιαίων μηνῶν
ὀνόματα, ὅσα μὲν ἀρχαῖα
καταλύσας, πάντας δὲ
ἑαυτοῦ προσηγορίαις ὀνο-
μάσας, ὧν αἱ πλεῖσται εἰς
κλέα δῆθεν ὡς ἀνδρειό-
18 ανεφέροντο. ἔστησε δὲ καὶ
ἀνδριάντας αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν
πόλιν· ἀλλὰ μὴν καὶ ἀν-
τικρὺ τῆς συγκλήτου συνε-
19 τόξον διηγκυλημένον.
λέγοντα δὴ καὶ τὰς εἰκόνας
τὸν φόβον ἀπειλεῖν. τὸν
οἷον ἀνδριάντα μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν καθελοῦσα ἡ σύγκλητος, ἐλευθερίας εἰκόνα ἱδρύσατο.

15. Commodus autem, cum temperare jam sibi ultra non posset, publice spectacula edere professus, omnes se sua manu feras occisurum pollicebatur, & cum fortissimis quibusque juvenum singulari certamine depugnaturum. Ea cum rumoribus celebrarentur, concurrebant ex Italia omni ac finitimis gen-

1 Ὁ δὲ Κόμμοδος μ-
κατέχων ἑαυτοῦ, δημο-
σίᾳ θέας ἐπιτελέσειν, ὑπισχ-
μενος τά τε θηρία
ἰδίᾳ χειρὶ κατακτενεῖν καὶ
ἀνδρειοτάτοις τῶν νεανιῶν
2 νομαχήσειν. διαδραμού-
τῆς φήμης, συνῄεσαν ἔκ
Ἰταλίας πάσης καὶ τῶν

ν ἐθνῶν, θεασόμενοι ἃ μὴ
ρότερον μήτε ἑωράκεσαν
ήτε ἠκηκόεισαν. καὶ γὰρ διηγ- 3
γελλετο αὐτοῦ τῆς χειρὸς τὸ ἄ-
χον, καὶ ὅτι ἔμελλεν αὐτῷ
οντίζοντι καὶ τοξάζοντι μὴ
άνειν. συνῆσαν δὲ παι- 4
δεύοντες αὐτὸν Παρθυαίων
τοξικὴν ἀκριβοῦντες, καὶ
υρουσίων οἱ ἀκοντίζειν
στοι· οὓς πάντας εὐχειρίᾳ
ερέβαλλεν. ἐπεὶ δὲ κατέ- 5
βον αἱ τῆς θέας ἡμέραι, τὸ
ἀμφιθέατρον πεπλήρωτο·
δὲ Κομμόδῳ περίδρομος
κλῳ κατεσκεύαστο, ὡς μὴ
άδην τοῖς θηρίοις μαχό-
μενος κινδυνεύοι, ἄνωθεν
δὲ ἐξ ἀσφαλοῦς ἀκοντί
, εὐστοχίας μᾶλλον ἢ ἀν-
ίας παρέχοιτο δεῖξιν.
φους μὲν οὖν καὶ δορκάδας, 6
τε κερασφόρα, πλὴν
ρων, συνθέων αὐτοῖς καὶ
διώκων ἔβαλλε, φθά-
τε αὐτῶν τὸν δρόμον καὶ
γαῖς καιρίοις ἀναιρῶν·

tibus universis ad id spectaculum, quod nec antea oculis usurpaverant, neque unquam fando audiverant. Siquidem ita esse certa manus illius dicebatur, ut quodcunque destinaret, jaculo sagittave cuntingeret. Erantque cum illo assidue Parthorum lectissimi Sagittarii, ac Numidæ jaculatores, quos ille tamen omneis longe artificio superabat. Vbi autem spectaculi dies adfuit, pleno amphitheatro exædificatus Commodo peridromus fuerat, per quem decurrere in orbem posset, ne cominus cum bestiis pugnans periclitaretur, sed superne ac de tuto loco tela iaciendo, jaculandi potius scientiam quam fortitudinem ostentaret. Cervos igitur & damas, item cornigera alia, præter tauros, currens pariter ipse atque insequens impetebat, ac præventa fuga certissimis ictibus prosternebat: leones vero & pantheras, aliaque id genus nobilissima animalia, currens in orbem superne jaculis confodiebat: sic ut nec te-

ντας δὲ καὶ παρδάλεις, ὅσα τε ζῷα γενναῖα, περιθέων ἄνω-
θεν κατηκόντιζεν. 7. οὐδέ τις εἶδεν ἀκόντιον δεύτερον, οὐδὲ

lum quisquam secundum, nec vulnus viderit nisi lethiferum. Nam ut primum se fera concitaverat, statim illam vel in fronte vel in corde sauciabat, nullo præterea usus scopo, neque ad aliam corporis partem telo destinato: sic ut pariter cum vulnere ipso conficeretur. Cæterum bestiæ conquirebantur undique: ac tum primum vidimus, quæ antea in picturis mirabamur. Quippe ex India Æthiopiaque, itemque à meridie & à septentrionibus, quicquid incognitum prioribus seculis fuerat, confecit ille pariter atque ostendit, nullo non obstupefacto, tam certa illa manu tamque nusquam telis aberrantibus. Idem aliquando sagittas lunatæ cuspidis in Maurusias struthos intorquebat, quæ & pedum celeritate & alarum quasi velis ocyssime ferebantur, sic ut summum contingeret collum, atque ita capita amputaret, ut exectis cervicibus (qui teli impetus fuerat,) aliquandiu tamē viventibus similem cursum continuarent. Quin & pantheram, quæ scilicet eductum quen-

τραῦμα ἄλλο, πλὴν τοῦ θανα
τηφόρου. ἅμα γὰρ τῇ τοῦ ζώ
ὁρμῇ κατά τε μετώπου ἢ
καρδίας ἔφερε τὴν πληγὴ
8 καὶ οὐδέποτε σκοπὸν ἄλλ
ἔσχεν, οὐδὲ ἐπ' ἄλλο μέρ
ἦλθε τὸ ἀκόντιον τοῦ σώμα
τος, ὡς μὴ ἅμα τε τρῶσαι
φονεῦσαι. τὰ δὲ πανταχό
9 ζῶα ἠθροίζετο αὐτῷ. τ
γοῦν εἴδομεν ὅσα ἐν γραφ
ἐθαυμάζομεν. ὑπό τε γὰρ
δῶν καὶ Αἰθιόπων, εἴ τι πρό
τερον ἄγνωστον ἦν, μεσημ
βρίας τε καὶ τῆς ἀρκτῴας
ζῶα πάντα φονεύων, Ῥ
10 μαίοις ἔδειξε. τὸ δ' εὔ
στοχον τῆς χειρὸς αὐτοῦ πάν
11 ἐξεπλήττοντο. λαβὼν
ποτε βέλη, ὧν αἱ ἀκμαὶ ἦ
μηνοειδεῖς, ταῖς Μαυρ
αις στρουθοῖς ὀξύτατα φε
μέναις καὶ ποδῶν τάχει
κολπώσει πτερῶν, ἐπαφ
τὰ βέλη κατ' ἄκρου τοῦ τρα
λου, ἐκαρατόμει, ὡς τὰς
φαλῶν ἀφῃρημένας ὁρμῇ
βέλους ἔτι περιθεῖν αὐτὰς
μηδὲν παθούσας. 12. παρδάλεως δέ ποτε ὀξυτάτῳ δρόμῳ

καλούμενον καταλαβοῦ-
ις, φθάσας τῷ ἀκοντίῳ
έλλουσαν δῆξασθαι, τὴν
ὴν ἀπέκτεινε, τὸν δ' ἐῤῥύ-
το, φθάσας τῇ τοῦ σιδήρου
χμῇ τὴν τῶν ὀδόντων ἀκ-
ῳ. λεόντων δέ ποτε ἐξ ὑπο-
ίων ἑκατὸν ἀναῤῥιφθέντων,
ιθμοῖς ἀκοντίοις πάντας
έκτεινεν· ὡς ἐπὶ πολὺ κει-
νῶν τῶν σωμάτων, δι' αὐ-
τοῦτο ἐπὶ σχολῆς πάντας
θμῆσαι, καὶ μηδὲν ἰδεῖν
ιττὸν ἀκόντιον. Μέχρι μὲν
των, εἰ καὶ βασιλείας τὰ
ττόμενα ἦν ἀλλότρια,
ῳ ἀνδρείας καὶ εὐστοχίας
ρὰ τοῖς δημώδεσιν εἶχεν ἐπι-
χάρειν. ἐπεὶ δὲ καὶ γυμνὸς
τὸ ἀμφιθέατρον εἰσῆλθεν,
α τε ἀναλαβὼν ἐμονο-
χει, τότε σκυθρωπὸν εἶδεν
ῆμος θέαμα· τὸν εὐγενῆ
Ῥωμαίων βασιλέα, μετὰ
ῦτα τρόπαια πατρός τε καὶ
ιγόνων οὐκ ἐπὶ βαρβάρους
α λαμβάνοντα στρατιωτι-
ἢ Ῥωμαίων ἀρχῇ πρέ-

dam in arenam cursu acerrimo comprehenderat, sic ut jamjam laniatura videretur, ita opportuno vulnere consequutus est, ut interfecta belua hominem servaverit;
13 ac dentium quoque aciem cuspide ipsa jaculi præveniret. Leones item cavea centum eductos, totidem missilibus universos occidit: ita suo ordine jacentibus corporibus, ut numerari facillime singula possent, nullo scilicet supervacuo incidente telo. Hactenus igitur, quæ gerebantur, quamvis à prin-
14 cipe aliena viderentur, tamen quoniam fortitudinem scientiamque præ se ferrent, popularem quandam gratiam emerebantur; verum ubi jam nudus ingressus amphitheatrum est,
15 sumptisque armis numeros gladiatorios implebat, tum vero triste Romano populo spectaculum id visum; nobilissimum imperatorem, post tam multos parentis sui majorumque triumphos, non quidē adversus barbaros arma capere militaria, vel Romanorum imperio congruentia, sed amplissimam dignitatem turpissimo fœ-

πα, καθυβρίζοντα δὲ τὸ ἀξίωμα αἰσχίστῳ καὶ μεμια-

dissimoque cultu contaminare. Facile autem dimicans suos compares superabat: neque tamen ultra vulnera procedebat, dante unoquoque manus, atque imperatorem potius quam gladiatorem agnoscente. Eoque vesaniæ provectus est, ut deserere principalem aulam atque in ludum gladiatorium migrare instituerct. Neque se amplius Herculem appellari patiebatur, adoptato nobilissimi gladiatoris nomine, qui jam vita excessisset. Quin simulacro illi colossco, quod Romanis venerabile est, solis effigiem gerens, capite dempto suum imposuit: atque in basi subscripsit non quos consuessent imperatorios paternosque titulos, sed pro Germanico, *Mille gladiatorum Victorem*.

16 μένῳ σχήματι. ὁ μὲν οὖν μονομαχῶν ῥαδίως τῶν ἀνταγωνιστῶν περιεγίνετο, καὶ μέχρι τραυμάτων προεχώρει, ὑπεικόντων ἁπάντων, καὶ τὸν βασιλέα οὐ τὸν μονομάχον ἐν-
17 νοούντων εἰς τοσοῦτον προεχώρησε μανίας, ὡς μηκέτι βούλεσθαι μηδὲ τὴν βασίλειον ἑστίαν οἰκεῖν. ἀλλὰ μετοικισθῆναι ἐβούλετο ἐς τὸ τῶν μονομάχων καταγώ-
18 γιον. ἑαυτὸν δὲ οὐκέτι Ἡρακλέα, ἀλλὰ τῶν μονομάχων τινὸς ἐνδόξου πρὸς τετελευτηκότος ὀνόματι καλεῖ-
19 σθαι προσέταξε. τοῦ δὲ μεγίστου ἀγάλματος κολοσσιαίου, ὃ σέβουσι Ῥωμαῖοι, εἰκόνα φέρον ἡλίου, τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν, ἱδρύσατο ἑαυτοῦ, ὑπογράψας τῇ βάσει οὐχ ἃς εἰώθασι βασιλικὰς καὶ πατρῴας προσηγορίας, ἀντὶ δὲ Γερμανικοῦ, μονομάχους χιλίους νικήσαντα.

16. Cæterum ipsum quoque desinere aliquando ab sua vecordia & civitatem tyrannide liberari oportebat; idque anno ineunte: quem diem Romani

1 Ἔδει δὲ ἄρα ποτὲ κἀκεῖνον παύσασθαι μεμηνότα καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν τυ[ραν]νουμένην. νέου μὲν γὰρ ἔτους
2 ἐπιούσης ἔμελλεν ἡμέρας

σί τε τὴν ἑορτὴν Ῥω-
ῖοι, εἰς θεὸν ἀρχαιότατον
τῆς Ἰταλίας ἐπιχώρειον ἀνα-
φέροντες. φασὶ γὰρ αὐτοῦ καὶ 3
όνον, ὑπὸ Διὸς ἐκβλη-
ντα τῆς ἀρχῆς, κατελθόντα
γῆν, γενέσθαι ξένον. δε- 4
τα δὲ τὴν τοῦ παιδὸς δυνα-
ὰν, παρ' αὐτῷ κρυπτόμε-
λαθεῖν. ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα
θῆναι τῷ χώρῳ τῆς Ἰτα-
ας. Λάτιόν τε κληθῆναι
τῆς Ἑλλάδος φωνῆς εἰς τὴν
χώρειον μεταχθέν. διά- 5
ταῦτά τοι καὶ μέχρι νῦν Ἰτα-
ὄνται τὰ μὲν Κρόνια προ-
τάζουσι θεῷ τῷ λαθόντι,
δὲ τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἱερομη-
ν ἄγουσι τῷ τῆς Ἰταλίας
η. διπρόσωπον δὲ αὐτοῦ 6
ται τὸ ἄγαλμα, ἐπειδὴ
αὐτὸν ὁ ἐνιαυτὸς ἄρχεταί
καὶ παύεται. ταύτης δὲ τῆς 7
τῆς περιϊούσης, ἐν ᾗ μάλιστα Ῥωμαῖοι δεξιοῦνταί τε
ἀλλήλους καὶ προσαγορεύουσι, νομισμάτων τε ἀντιδόσεσι
κοινωνίᾳ τῶν γῆς καὶ θαλάττης καλῶν εὐφραίνουσιν αὐτούς,
καί τε ἐπώνυμοι τότε πρῶτον τὴν ἔνδοξον καὶ ἐνιαύσιον
πορφύραν περιτίθενται, 8. πάντων ἑορταζόντων, ὁ Κόμμο-
δος ἐβουλεύετο οὐκ ἐκ τῆς βασιλείου, ὡς ἔθος, προελ-

festum agunt, ad Ianum vetustissimum Italiæ deum referentes: cuius etiam Saturnum ipsum, ab Iove filio pulsum, fuisse hospitem prædicant, &, quod ibi latuisset, nomen Latio inditum. Quocirca etiam nunc Romani Saturnalia prius, dein vero initium anni more suo concelebrant. Estque ejus dei biceps imago, ut a quo incipit & in quem desinit annus. Quum igitur hunc diem festum civitas agitaret, in quo Romani invicem se colunt salutantque, & nomismata alter alteri, cæteraque omnifariam munera missitant, summique magistratus conspicuam sibi & solennem purpuram induunt: universis diem concelebrantibus, statuit Commodus non quidem ex imperatoriis (ut mos erat) ædibus, sed ex ipso gladiatorio ludo prodire in publicum,

ac pro eleganti vestitu purpuraque imperatoria, procedere armatus, deducente gladiatorum agmine, in conspectum Romani populi. Quod ubi consilium suum ad Marciam retulit, unam è suis concubinis, cui scilicet plurimum deferebat, ac prope uxoris eam loco habebat, sic ut præter ignem omnes honores, velut Augustæ, tribuerentur: intellecto mulier tam ab surdo turpique consilio, orare multis lacrymis, supplexque ad genua accidere, ne aut Romanum imperium pollui pateretur, aut ipse vitam suam perditis ac deploratis hominibus tam periculose committeret. Sed quum nihil profecisset, lacrymans discessit. Ille præfectum exercitibus, Lætum nomine, & Electum cubiculi custodem, ad se accitos, parare jubet in ludo ipso gladiatorio, quo se dormitum recipiat: ut illinc ad sacrificandum mane proce-

θεῖν οἰκίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ τῶν μονομάχων καταγωγίου, ἀντὶ δὲ τῆς εὐπαρύφου καὶ βασιλικῆς πορφύρας ὅπλα τε αὐτὸς φέρων, καὶ συμπροϊόντων τῶν λοιπῶν μονομάχων ὀφ-
9 θῆναι τοῖς Ῥωμαίοις. ἐπεὶ δὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ ταύτην ἀνήνεγκε πρὸς Μαρκίαν (ἣν εἶχε τῶν παλλακίδων τιμιωτάτην, ἣ οὐδέν τι ἀπεῖχε γαμετῆς γυναικός, ἀλλὰ πάντα ὑπῆρχεν, ὅσα σεβαστῇ, πλὴν τοῦ πυρὸς) ἡ μαθοῦσα τὴν παράλογον οὕτω καὶ
10 ἀπρεπῆ βούλησιν αὐτοῦ, τὰ πρῶτα ἐλιπάρει, καὶ προσπίπτουσα, μετὰ δακρύων ἐδεῖτο μήτε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν καθυβρίσαι, μήθ' ἑαυτὸν ἐκδόντα μονομάχοις καὶ ἀπεγνωσμένοις ἀνθρώποις, κινδυνεῦ-
11 σαι. ἐπεὶ δὲ πολλὰ ἱκετεύουσα οὐκ ἐπετύγχανεν αὐτοῦ, ἡ μὲν
12 δακρύουσα ἀπέστη. ὁ δὲ Κόμοδος, μεταπεμψάμενος Λαῖτον τὸν ἔπαρχον τῶν στρατοπέδων, Ἔκλεκτόν τε τὸν τοῦ θαλάμου προεστῶτα, ἐκέλευεν αὐτῷ παρασκευασθῆναι, ὡς διανυκτερεύσων ἐν τῷ τῶν μονομάχων καταγωγίῳ, κἀκεῖθεν προελευσόμενος ἐπὶ τὰς θυσίας τὰς

ἱερ

ερμηνείας, ὡς Ῥωμαίοις
οπλ(ισμέν)ος ὀφθείη. οἱ δ᾽ ἱκέ-
τευον καὶ πείθειν ἐπειρῶντο
μηδὲν ἀνάξιον τῆς βασιλείας
...μεῖν.

Ὁ δὲ Κόμμοδος ἀσχάλ- 1
λων, τοὺς μὲν ἀπέπεμ-
ψε, αὐτὸς δ᾽ ἐπανελθὼν εἰς
δωμάτιον, ὡς δὴ καθευ-
δήσων (καὶ γὰρ μεσημβρίας εἰώ-
θει τοῦτο ποιεῖν) λαβὼν γραμ-
ματεῖον τούτων δὴ τῶν ἐκ
φιλύρας εἰς λεπτότητα ἠ-
σκημένων, ἐπαλλήλῳ τε ἀνα-
κλάσει ἀμφοτέρωθεν ἐπτυ-
γμένων, γράφει ὅσους χρὴ τῆς
νυκτὸς φονευθῆναι. ὧν 2
πρώτη μὲν ἦν Μαρκία, εἶ-
τα δ᾽ Λαῖτός τε καὶ Ἔκλε-
κτος· ἐπὶ δὲ τούτοις πολὺ
πλῆθος τῶν συγκλήτου πρω-
τευόντων. τοὺς μὲν γὰρ πρεσ- 3
βυτέρους, καὶ λοιποὺς πατρῴους
φίλους ἀποσκευάσασθαι πάντας
ἤθελεν, αἰδούμενος ἔχειν
...ς χρῶν ἔργων σεμνοὺς ἐπό-
πτας· τῶν δ᾽ πλουσίων τὰς οὐσίας χαρίσασθαι ἐβούλετο, με-
ρίσαι τε εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς μονομαχοῦντας.
τοὺς μὲν, ἵνα φυλάττοιεν αὐτὸν, τοὺς δὲ, ἵνα τέρποιεν.

deret, ac se armatum Romano populo ostentaret. Illi multis precibus persuadere tentabant, ne quid indignum principe conaretur.

QVibus Commodus, ira 17.
percitus, facessere ab se jussis, statim in cubiculum reversus, ut quemadmodum consueverat, meridiaretur, sumpto in manus libello, quales de philyra tenuissimi atque in utranque partem replicabiles fiunt, conscribit in eo quoscunque illa nocte interficere destinaverat. Ex quibus prima erat Marcia, mox Lætus atque Electus: post hos ingens eorum numerus, qui plurimum autoritatis in senatu obtinebant. Siquidem senes universos paternos amicos tollere è medio, ne censura illorum sua interpellarentur flagitia; bonaque ipsa divitum dilargiri partim militibus, partim gladiatoribus, decreuerat: ut alteri se defenderent, alteri oblectarent. Eum igitur libellum ita cōscriptum

supra lectulum deposuit, neminem ad se introiturum suspectans. Erat autem pusio quidam, infans adhuc, ex ea nota, qui vestitu cætero nudi, sed auro gemmisque ornati, solent delicatissimo cuique Romanorum esse oblectamento. Is ita Commodo charus erat ut cum illo sæpe etiam cubaret, ac Philocommodus appellaretur, ipso indicante nomine amorem principis. Hic itaque puer forte ludibundus, occupato inter balnea & crapulas Commodo, cubiculum, ut consueverat, ingressus, sumpto in manus libello, quicum lusitaret, foras processit, ac forte quadam in Marciam incidit: quæ quum puerum etiam ipsa diligeret, complexa prius atque deosculata, libellum manu aufert. verita ne quid ob infantiam inscius puer rerum fortasse graviorum labefaceret. Agnita dein Commodi manu, ac legendi cupidine illecta, ubi funesta

4 γράψας δὲ γραμματεῖον, τί
θησιν ἐπὶ τῆς σκίμποδος, οἰη
θεὶς μηδένα ἐκεῖθεν εἰσε
5 λεύσεσθαι. ἦν δὲ καὶ παιδίο
πάνυ νήπιον, τῶν δὴ τ
γυμνῶν μὲν ἐσθῆτος, χρυσ
δὲ καὶ λίθοις πολυτίμοις κ
κοσμημένων, οἷς ἀεὶ χαίρε
σι Ῥωμαίων οἱ τρυφῶντε
6 ὑπερηγάπα δὲ αὐτὸ ὁ Κόμ
μοδος, ὡς συγκαθεύδε
πολλάκις. Φιλοκόμμοδός
ἐκαλεῖτο, δεικνύσης καὶ τῆ
προσηγορίας τῆς στοργῆς τῆς ε
7 πὶ τὸν παῖδα τοῦ βασιλέως.
δὴ παιδίον τοῦτο ἄλλως ἀθ
ῦρον, προελθόντος τοῦ Κομ
μόδου ἐπὶ τὰ συνήθη λου
τε καὶ κραιπάλας εἰσδραμ
εἰς τὸν θάλαμον, ὥσπερ εἰώθ
τὸ γραμματεῖον ἐπὶ τοῦ σκίμ
ποδος κείμενον ἀνελόμενο
ἵνα δὴ παίζειν ἔχοι, πρόεισ
8 τοῦ οἴκου. κατὰ δέ τινα δαίμο
συναντᾷ τῇ Μαρκίᾳ. ἡ
(καὶ αὐτὴ γὰρ ἔστεργε τὸ πα
δίον) περιπτύξασα καὶ φιλήσασα, τὸ γραμματεῖον ἀφαιρεῖτ
δεδοικυῖα δή, μή τι τῶν ἀναγκαίων ὑπὸ νηπιότητος ἀγνοοῦ
παῖζον διαφθείρῃ. 9. γνωρίσασα δὴ τὴν τοῦ Κομμόδου χεῖρ

τα

καὶ μᾶλλον ἐπεύδαζε
θεῖν τὸ γραφήν. ἐπεὶ
εν αὐτὸ θανατηφόρον,
ὑ ἁπάντων αὐτήν τε
ς τε θνήξεσθαι, Λαῖτον
Ἔκλεκτον ἐπακολουθή-
, τῶν τε λοιπῶν τοιοῦτον
ἀνοιμώξασα, καθ' ἑαυ-
εἶπεῦσα. Εὖγε, ὦ Κόμ- 10
ταῦτα χαριστήρια δ'-
ε καὶ στοργῆς, ὕβρεώς τε
ινίας τῆς σῆς, ἧς ἐτῶν
ν ὑπερόμην, ἀλλ' οὐ
ξίξει αὐτοὺς μεθύων
της γυναικός. ταῦτα
α τὸν Ἔκλεκτον μετα- 11
ται (ἔθος δὲ ἦν αὐτῇ
ναι, ἅτε τοῦ θαλάμου
ι, ἔτι τε καὶ ἐπὶ πυνεσία
ἐβάλλετο) δίδωσι δὲ τὸ
ματεῖον. Ὅρα (ἔφη) 13
μέλλομεν παννυχίζειν
. ὁ δὲ Ἔκλεκτος ἀ- 14
τε καὶ ἐκπλαγείς (ἦν
ὄς Αἰγύπτιος, τολ-
τε ἅμα καὶ δρᾶσαι, θυ-
δουλεῦσαι πεφυκώς)
σημηνάμενος οὖν τὸ γραμματεῖον, διά τινος τῶν ἑαυτοῦ
πιστῶν ὑπαναγνωσθησόμενον πέμπει τῷ Λαίτῳ. 15. ὁ δ', καὶ αὐτὸς

contineri, ac se primam peti intellexit, Lætumque & Electum subsequi, tantamque deinceps reliquorum futuram cædem, hæc secum ingemiscens consusurrabat: Euge Commode, hæccine præmia benevolentiæ amorisque sunt? ita scilicet de te merui, quum tam multos annos contumelias ebrietatemque tuam pertuli? Sed nequaquam tibi hæc ita successerint, viro temulento, adversus sobriam mulierem. His dictis, Electum ad se arcessit (quem etiam ipsa aliquando per se convenire, utpote cubiculi custodem solita, & cum eo quoque, stupri habuisse consuetudinem credebatur) traditoque in manus libello. Vide, inquit, Electe, cujusmodi fumus hac nocte festum celebraturi. Is eo lecto expavefactus (erat autem Ægyptius genere, audax homo ac promptus, & irasci facilis) statim signatum libellum per hominem sibi fidum, Læto legendum mittit. Qui item exterritus, ad Martiam contendit, simu-

lans de iis ire se consultatum quæ ad concinnandum ex jussu principis ludum gladiatorum pertinerent. Hoc igitur usi prætextu, constituunt, aut faciendum sibi quamprimum, aut patiendum aliquid: nullum moræ locum, nullum procrastinationi esse. Placitum autem est, rem veneno agi: quod se facile daturam Marcia recepit, quippe solita primum illi miscere atque offerre poculum, ut ab amica porrectum suavius biberetur. Igitur redeunti ex balneis commixtum vino odoratissimo venenum in calice obtulit. Ille diu lavando venandoque collecta siti, veluti de more propinatum sibi, temere interbibit. Quare statim capitis gravedine occupatus, atque in soporem prolapsus, quum id ex labore accidisse opinaretur, quieti se tradidit. Electus autem & Marcia recedere omnes confestim, & suam quenque domum reverti jubent, ne somni indigum Commodum exper-

ταραχθεὶς, ἀφικνεῖται
Μαρκίαν ὡς δὴ συσκε…
νος αὐτοῖς περὶ ὧν ἐκέλ…
ὁ βασιλεὺς, καὶ τῆς τῆς…
16 μάχων καταγωγίας. …
πτόμενοι δὲ περὶ τῆς…
νῳ δηλωθέντων σκέπτ…
συντίθενται φθάσαι ἢ…
σαντες ἢ παθεῖν· οὐδὲ…
εἶναι μελλήσεως ἢ ἀναβ…
ἀρέσκει δὴ δοῦναι φάρ…
17 δηλητήριον τῷ Κομμ…
ὑπέσχετο δ' αὐτὸ ῥᾷστα…
ἡ Μαρκία. εἰώθει γὰρ…
κιρνᾶσθαί τε καὶ διδόναι
πρώτην πόσιν, ὡς ἡδ…
18 παρ' ἐρωμένης. ἐλθό…
αὐτῷ ἀπὸ τοῦ λουτροῦ,…
λοῦσα εἰς κύλικα τὸ φ…
κου, οἴνῳ τε κεράσασ…
19 δεῖ, δίδωσιν. ὁ δ' ὡς ο…
φιλοτησίαν, μετὰ πολλ…
τρὰ καὶ γυμνάσια τὰ περ…
εία διψῶν, ἔπιεν ἀναιό…
20 δήτως δὲ κάρος ἐπ…
αὐτῷ· εἰς ὕπνον τε κα…
μενος, ἀπὸ καμάτων

οἰηθεὶς, ἀνεπαύσατο. 12. ὁ δ' Ἔκλεκτος καὶ Μαρκία·
ἀποστῆναι κελεύσαντες, εἰς τὸ τὰ οἰκεῖα ἀπιέναι, ἡσυχ…

κάζον αὐτῷ. εἰ ἀθὴς 22
ἄλλων τοῦτο πάχειν ὁ
...ιος ὑπὸ κραιπάλης.
...κις γὰρ λουόμενος καὶ
...άκις ἐσθίων, οὐδένα καιρὸν
...ζεν εἰς ἀνάπαυσιν ὡρι-
...ν, ἐπαλλήλοις καὶ διὰ-
συνεχόμενος ἡδοναῖς,
...ι καταλαβοῦσιν ὥρᾳ καὶ
...ἐδούλευεν. ἐπ' ὀλί- 23
...ν αὐτῷ ἡσυχάσαντι, παρεισδυ-
...δὲ καὶ κοιλίαν τοῦ φαρ-
...μένου, ἴλιγγός τε
καταλαμβάνει, ἔμετός
...λύς ἐπιγίνεται, ἢ τῆς
...κειμένης τροφῆς ἅμα
πολλῷ ἐξωθούσης τὸ
...ικόν· ἢ διὰ τὸ προλαμ-
...ενον, ὅπερ εἰώθασι βα-
...ἑκάστοτε πρὸ πάσης τρο-
...αμβάνειν, κώλυμα δη-
...ίων· πλὴν ἀλλὰ πολ- 24
...όντος τοῦ ἐμέτου, δεί-
...τες μὴ πᾶν ἐξεμέσας
...μακον ἀνανήψῃ, καὶ
...ες ἀπόλωνται, νεανίαν
ὀνόματι Νάρκισσον,
...ον τε καὶ ἀκμαστήν, πείθουσιν εἰσελθόντα τὸν Κόμμοδον
...νίξαι, μεγάλα δώσειν ἔπαθλα ὑπισχνούμενοι. 25 ὁ δ', εἰσ-

22 gefacerent. Id autem alias quoque ex ebrietate nimia facere consueverat. Nam quum vel balneis vel epulis operam daret, nullum scilicet habebat præstitutum quieti tempus. etenim aliæ ex aliis voluptates, eæque inter se maxime diversæ, servire sibi hominem etiam invitum quocunque tempore subigebant. Pauxil-
23 lum igitur quum requiesset, ac jam se ad stomachum & alvum veneni vis insinuasset, oborta vertigine, vomitus & quidem affatim consecutus est: sive ipso cibo quem largiter ante sumpsisset, multaque meri potione virus expellente: seu quoniam principibus mos est, antequam cibum capiant, medicamento uti, quo venena prohibeantur. Cæterum quum multum evomuis-
24 set, veriti illi ne veneno quoque omni ejecto colligeret sese, atque una omnes cædi imperaret, persuaserunt magna mercede Narcisso cuidam, audaci strenuoque adolescenti, ut ipsum in cubiculo strangularet.

Hunc

Hunc finem vitæ Commodus habuit, tredecim annos post parentis obitum imperio administrato: unus omnium ante se imperatorum nobilissimus, omniumq; ejus ætatis hominum formosissimus. quod si dicendum de fortitudine quoque est, ne in hoc quidem cuiquam, præsertim destinandis ictibus, concessurus. Sed tamen totam vitæ rationem studiis, ut dictum est, fœdissimus contaminavit.

δραμὼν, παρειμένον ὁ ὑπὸ τοῦ φαρμάκου καὶ μ ἀποσφίγξας τὸν τρ
26 φονδεῖ. τοιούτῳ μὲν βίου ὁ Κόμμοδος ἔχ βασιλεύσας ἔτη τρισκαί μετὰ τοῦ πατρὸς τελευτὴ γενέσατός τε τῶν πρὸ γενομένων βασιλέων, κ τε τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀν
27 δ' ὡραιότατος, εἰ δέ τι περὶ ἀνδρείας εἰπεῖν, οὐ ἥττων εὐστοχίᾳ τε καὶ εὐχειρίᾳ· εἰ μὴ τὴν τούτων δύμ αἰσχροῖς ἐπιτηδεύμασι κατῄσχυνεν, ὡς προείρηται.

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO post Marcum.

LIBER SECUNDUS.

ΗΡΩΔΙΑΝ

τῆς μετὰ Μάρκον βασιλείας ἱστοριῶν βιβλ δεύτερον.

I. OCCISO Commodo, quemadmodum superiore volumine demonstravimus, quum celare factum interfectores, & aulicas excubias fallere vel-

1 ΑΝΕΛΟΝΤΕΣ Κόμμοδον οἱ ἐπιβ σαντες, ὡς ἐν τῷ π συντάγματι τῆς ἱστορί δήλωται, κρύψαντες τὸ

βουλόμενοι. ὡς ἂν τοὺς 2
ασοντας τὴν βασίλειον
ὶ δορυφόροις λάθοιεν,
αντες στρωμνῇ τινι ἐπι-
ὸ στρωμάτιον καὶ καταδή-
ς, ἐπιθέντες δυσὶν οἰ-
ς τῶν πιστῶν ἑαυτοῖς, ἐκ-
τουσιν ὡς δή τι σκεῦος
κ τοῦ θαλάμου περιττῶν.
φέροντες δὲ διὰ μέσων ἐκ 3
τι τῶν φυλάκων· ὧν οἱ
ὑπὸ μέθης ἐκραιπάλων,
ἐγρηγορότες, κἀκεῖνοι
πνον κατεφέροντο, κατε-
ς τε ταῖς χερσὶ τὰ δόρυ.
πανεπαύοντο. οἱ δ' οὐ πώ- 4
ὶ ἐκφερόμενον τοῦ θαλά-
, τί ποτ' εἴη ἐπολυπραγ-
ων, ἐπεὶ μηδὲ αὐτοῖς διέ-
ταῦτ' εἰδέναι. τὸ μὲν οὖν 5
ὰ τοῦ βασιλέως οὕτω κλα-
κκομισθέν τε τῆς αὐλείου
ς, νυκτὸς ὀχήματι ἐπι-
τες, εἰς τὸ ἀρίστειον ἀπέ-
ψαν. Ὁ δὲ Λαῖτος καὶ Ἔκ- 6
τος ἅμα τῇ Μαρκίᾳ τὸ

lent, vili quodam stragulo involutum constrictumque corpusculum, ac duobus exploratae fidei famulis impositum, aedibus exportandum, velut aliquid supervacuum ex cubiculi supellectile, curaverunt. Qui autem exportabant, per medios evasere custodes, partim ebrios, dormitantesque, ac manu languida tenentes hastilia, partim etiam socordes eorum, quae ad se parum pertinere arbitrabantur. Ita corpus principis furtim elatum ac per noctem vehiculo impositum, in Aristeum misenrunt. Laetus autem & Electus, Marciaque, *quid agendum foret* diu deliberato, tandem decernunt, *ita de ejus morte rumores serere, quasi repente in apoplexiam incidisset, quod facile de illo creditum iri existimabant, quem constabat identidem solitum immoderatis epulis saginari.* Sed ante omnia tamen visum est, *aliquem provectum aetate ac modestum hominem deligere ad imperium, per quem & ipsi*

κτέον ἐβουλεύοντο. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς περὶ μὲν τοῦ θανάτου
ην ἐγκατασπεῖραι, ὅτι δὴ αἰφνιδίως τετελευτήκοι, ἀπο-
ξίας ἐπιπεσούσης. 7. καὶ γὰρ ἐνδεχομένην πίστιν ἕξειν ᾤον-

inco-

incolumes forent, & omnes à sæva immoderataque tyrannide respirarent. Igitur diu consultato, neminem sic idoneum invenerunt, ut Pertinacem. Erat autem Pertinax, genere Italus, domi bellique rebus gestis clarus, multisque insignis trophæis, quæ adversum Germanos atque orientales barbaros erexerat. unusque erat reliquus è gravissimis illis, quos pater Commodo amicos reliquisset, cuique plurimum ex omnibus sociis ducibusque detulerat, tutus hactenus, vel gravitatem ipsam verito, vel ob paupertatem hominis dissimulante Commodo. Siquidem id quoque illius laudibus accedebat, *quod quum plurima omnium administrasset, tamen erat omnium pauperrimus.* Hunc igitur Pertinacem nocte intempesta, sopitis omnibus, Lætus atque Electus cum paucis ejusdem factionis adeunt, & quum januam occlusam

τὸ τ̃ φύμλω, περιδιαβε-
μένης τῆς ἀκορέςυ κ)
βαλλέσης ἐκείνου τε
8 πρῶτον δ' ἔδοξεν αὐτοῖς
λέξασθαι ἄνδρα πρεσ-
πνα καὶ σώφρονα, τὸν δ
ξόμενον τ̃ ἀρχὴν. ὅπως
τε σωθεῖεν, καὶ ἀπὸ τ̃ π
κρᾶς ἀκολάστου τυραννί
πάντες ἀναπνεύσωσιν.
ἑαυτοὺς δ' ἀναλογιζόμεν
δένα οὕτως ἐπιτήδειον ε
9 κον ὡς Περτίνακα. ἦν
Περτίναξ, τὸ μὲν γένο
λιώτης, ἐν δὲ πολλαῖς στ
τικαῖς τε καὶ πολιτικαῖς
κιμήσας πράξεσι· πολ
κατὰ Γερμανῶν καὶ τῶν κα
ἀνατολὴν βαρβάρων
10 ἐγείρας τρόπαια. μόνος τε
λειφθεὶς τῶν σεμνῶν πα
τῷ Κομμόδῳ φίλων.
ἀπέκτεινε, τῶν Μάρκυ
ρων τε καὶ στρατηγῶν ει

πατον γενόμενον, ἢ διὰ σεμνότητα αἰδούμενος, ἢ ὡς πένη-
ρήσας. 11. ἦν γὰρ αὐτῷ καὶ τοῦτο μέρος τῶν ἐγκωμίων, ὅτι π
πάντων ἐγχειρισθεὶς, πάντων οὐσίαν εἶχεν ἐλάττονα. 12.
δὴ τοῦτον τὸν Περτίνακα, νυκτὸς ἀκμαζούσης, πάντων τε
καθειλημμένων, ἀφικνοῦνται ὁ Λαῖτος καὶ Ἔκλεκτος

τῶν συνωμοτῶν ἐπαγό-
ἐπιστάντες δὲ αὐτοῦ κε- 13
κλεισμένης τῆς οἰκίας τοὺς θυ-
διεγείρουσι τὸν φυλάττον-
οίξας δὲ ἐκεῖνος καὶ θεα-
θ- στρατιώτας ἐρρω-
Λαῖτον οὖν, ἤδη ἔπαρχον
καταπλαγεὶς καὶ ταραχθεὶς
νει. ὁ δὲ ἥκειν αὐτοὺς κε- 14
λεύσας, προσδοκώμενα
ἑκάστοτε, συμβῆναι
ν. ἐν τοσαύτῃ γοῦν ἀν-
δρείᾳ μεῖναι ψυχῆς ἀτα-
ραχῶς μηδ' ἀναθορεῖν τοῦ
δος, μεῖναι δὲ ἐπὶ τοῦ
θ. καὶ τὸν Λαῖτον ἅμα
Ἔκλεκτῳ εἰσελθόντα, καί-
οῦντας ἐπὶ φόνῳ ἥκειν
πεῖν τε καὶ θαρροῦντι
ἐγκειμένῳ τῷ προσώ-
πάλαι μέν, φάναι, καὶ 16
νυκτὸς τόδε τὸ τέλος
ἔχον δι' ἐλπίδος μό-
τῶν πατρῴων φιλει-
ς φίλων ἔτι, ἐθαύμα-

offendissent, janitorem excitarunt, qui ubi adaperuit, 13 militesque & Lætum præfectum adesse vidit, perterritus atque expavefactus Pertinaci renuntiat. Is admitti ilico jubet, eventura mox inquiens, quæ sibi ad eam diem mala præsagiverat. Tanta porro fuit animi constantia, ut ne lecto 14 quidem se moverit, aut habitum oris demutaverit. sed ingressis Læto atque Electo, quamvis ad se occidendum 15 missos crederet, pleno audaciæ vultu minimeq; pallenti, *Iam pridem* (inquit) *hunc exitum vitæ singulis etiam noctibus sperabam, qui ex omnibus paternis amicis unus adhuc essem reliquus. Itaque demirabar, quonam tam diu rem differret Commodus. Proinde quid statis? quin facitis* 16 *imperata, meque a tristi aliquando ac perpetua formidine liberatis?* Ad hæc Lætus, *Desine* (inquit) *indigna te & superiore vita tua fabulari. neque nos*

ἐμοὶ Κόμμοδον βραδύνοντα. 17. τί δὲ μέλλετε; ὑμεῖς
πράττετε τὸ κεκελευσμένον, ἐγώ τε πονηρᾶς ἐλπίδος καὶ
συνεχοῦς ἀπαλλάξομαι. 18. Πρὸς ταῦτα ὁ Λαῖτος, Οὐ
(ἔφη) ἀνάξια σαυτοῦ καὶ τῶν προβεβιωμένων σοι λέ-

mortem

mortem tuam, sed salutem cum nostram tum Rom. imperii petitum venimus. Iacet enim tyrannus, debitasque luit pœnas, ea passus à nobis, quæ in nos facere moliebatur. Quare huc adsumus imperium tibi tradituri, quem unum ex omni senatu, vel temperantia vitæ, vel autoritate, vel ætate etiam & gravitate morum scimus esse præstātissimum, charumque populo & venerabilem: sperantes, quod agimus & optabile illis & nobis salubre futurum. Ad hæc Pertinax, *Desinite* (inquit) *senem ludere hominem, atque ita timiditatis arguere, ut prius decipere, deinde occidere studeatis. Atque* (inquit Electus) *quando nobis parum credis, cape libellum hunc; (nam manum certe agnoscis Commodi) tute lege: cognosces proculdubio, quantum effugerimus periculi: neque tentamentum aliquod in nostris verbis, sed veri fidem depre-*

γων; οὐ γὰρ ἐπ' ὀλέθ
σῷ ἥδε ἡμῶν ἡ ἄφιξις
ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ τε ἡμ
19 τέρᾳ καὶ τῆς Ῥωμαίων
κεῖται μὲν γὰρ ὁ τύραννος
κλω δίκας τὰς προσηκούσας
ἅπερ αὐτὸς ἡμᾶς δρᾶσαι
νοεῖτο, ταῦτα πρὸς ἡμ
20 θών. ἡμεῖς δὲ ἥκομεν σο
βασιλείαν ἐγχειριοῦντ
ἴσμεν προὔχοντα ἐν τῇ
κλήτῳ βουλῇ, σωφρ
βίου, μεγέθει τε ἀξιώμ
καὶ ἡλικίας σεμνότητι·
μενόν τε καὶ τιμώμενον
21 δήμου. ὅθεν κἀκείνο
κταῖον, καὶ ἡμῖν σωτ
πραττόμενον ἔσεσθαι π
22 κῶμεν· Πρὸς ταῦτα
τίναξ, Οὐ παύσεσθε
χλευάζοντες πρεσβύ
τοσαύτην μου δειλίαν
γνωκότες, ὡς πρῶτον
σαι βούλεσθε, εἶθ' οὕ
23 νεῦσαι; Ἀλλὰ μὴν (
Ἔκλεκτος) ἐπεὶ λέγουσιν ἡμῖν οὐ πεπίστευκας, λαβὲ
τὸ γραμματεῖον (γνωρίζεις δὲ τὴν Κομμόδου χεῖρα, οὐ
τῆς ἀναγνώσεως ἐν συνηθείᾳ) ἐπίσκεψαι. οὕτω γὰρ γνώ
να τε κίνδυνον ἐφύγομεν, καὶ ὅτι μὴ σκῆψις, δὴ ἀ

σεσι τοῖς λεχθεῖσιν. Ἐπι- 24
ς δὴ τὰ γεγραμμένα ὁ
τίναξ, πειθεὶς τι αὐ-
α καὶ πρότερον αὐτῷ φί-
, πάντα πυθόμενος τὰ
ραγμένα, ἐπιδίδωσιν ἑαυτόν.

hendes. Quod ubi Pertinax fecit, jam profecto viris antea quoque sibi amicissimis credendum ratus, intellecta omni re, totum se illorum potestati permisit.

Αἰ πρῶτον ἀρέσκει προσ- 1
ελθεῖν ἐπὶ τὸ στρατόπε-
καὶ πεῖραν τῆς γνώμης τῶν
ιωτῶν λαβεῖν. πείσειν δὲ
ς ὁ Λαῖτος ὑπισχνεῖτο,
περ αὐτῷ ἐπάρχῳ ὄντι
ίαν ἀπονέμειν αἰδῶ. συμ- 2
ελαβόντες οὖν καὶ τῶν
ῶν ὅσοι παρῆσαν, ἐπὶ τὸ
όπεδον ἠπείγοντο. ἤδη 3
τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς
εχωρήκει, καὶ τῆς ἑορτῆς
ώσης, περὶ ἡμέρας πάν-
ἐπεράττετο. διαπέμπουσι 4
ινὰς τῶν πιστῶν τοὺς δια-
οντας, ὅτι ὁ Κόμμοδος
ηκε μὲν, ὁ Περτίναξ δὲ
ὸ στρατόπεδον βασιλεύ-
ἄπεισι. διαδραμούσης δὲ 5
μης πᾶς ὁ δῆμος ἐν-
ῶντι ἐοικὼς ἐξεβακ-
το. διέθεόν τε, καὶ τοῖς οἰκείοις ἕκαστος χαίρων διήγγελ-
, μάλιστα τοῖς ἐπ' ἀξιώσεως, ἢ πλούτοις. 6. ἐκείνοις γὰρ

Placuit igitur primo exercitum adiri, ac mili- 2.
tum tentari animos: quos tamen Lætus in sententiam suam facile se adducturum pollicetur, quippe cujus aliqua, utpote præfecti, futura esset apud illos autoritas. Quocirca omnes quotquot aderant, ad exercitum festinant, quum jam multum noctis processisset, instante Kalen. Ianuar. die. Mittunt præterea fidos homines, qui passim rumorem disseminent, vita defunctum Commodum, Pertinacemque, jam imperaturum, contendere ad exercitum. Qui ubi rumor evagatus, repente populus universus lymphato similis ebacchari, & discurrere per vias: ac lætabundi omnes renuntiare pro se quisque amicis, quibus aut dignitas aut divitiæ

superabant. namque illis potissimum discrimen impendebat à Commodo. Ibant igitur ad templa & aras diis gratulatum, alii alia vociferantes : quidam, jacere tyrannum; pars, gladiatorem; nonnulli etiam multo his fœdiora. Quæque hactenus metus represserat, ea nunc, licentia ac libertate oborta, impune jactabantur. Sed & pleraque pars populi cursu concitato ad exercitum contendebat, veritis omnibus, ut satis libenter imperatorem Pertinacem milites acciperent. quippe moderatum principem non sane nimis ex sententia futurum sperabant militibus, qui scilicet tyrannidi servire, vimque omnem ac rapinas exercere consuevissent. Itaque, velut ad obsequium impulsuri, confluxere ad castra frequentes. Quo ubi perventum, ingressi Lætus & Electus una cum Pertinace sunt. ibi convocatis militibus, ad hunc modum Lætus verba facit: *Commodus imperator vester apoplexia morbo interiit. Causa*

καὶ ἀποβαλόντα ᾔδεσαν Κόμμοδον. ἔθεόν τε περὶ τὰ ἱερὰ καὶ βωμοὺς, θεοῖς χ-
7 ειτας ὁμολογοῦντες. ἐβόων δὲ διάφορα· οἱ μὲν, κεῖσθαι τύραννον λέγοντες· οἱ δὲ, μονομάχον. ἄλλοι δὲ, ἀπρεπέστερα βλασφημοῦντες, καὶ ὅσα πρότερον ἐπεῖχεν ὁ φόβος ῥήματα, ταῦτα περιελθούσης ἀδείας καὶ ἐλευθερίας
8 ῥαδίως ἐλέγετο. πλεῖστον τοῦ δήμου συνέθει δρόμῳ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἠπείγετο, τοῦτο μάλιστα δεδιότες, πῶς ἄρα οἱ στρατιῶται ὀκ-ἑτερον ἐπακούσωσι τῇ Περτί-
9 νακος ἀρχῇ. ἐσομένην σώφρονα, μὴ πάνυ τι ἀποδέξασθαι τοὺς στρατιώτας προεδόκων, τυραννίδι δουλεύειν εἰθισμένους, ἁρπαγαῖς τε
10 βίαις ἐγγεγυμνασμένους. οὖν αὐτοὺς ἐκβιάσοιντο ὑπακοῦσαι, πανδημεὶ συνῆλθον.
11 ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὁ Λαῖτός τε καὶ Ἔκλεκτος εἰσῆλθον, ἄγοντες τὸν Περτίνακα, συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας ὁ Λαῖτος, ἔλεξε τοιάδε. 12. Κόμμοδος μὲν ἡμῖν ὁ

σπ

οις τέθνηκεν ἀποπληξίᾳ.
ος δὲ τῦ τοιέτυ θανά-
ἐκ ἄλλος, ἀλλ' αὐτὸς αὐ-
συμβυλδύεσι γὰρ ἡμῖν αἰ- 13
τὰ ἄριστα καὶ σωτήρια, οἷς
πειθόμενος, βίυς δὲ ὡς
ἀγνοεῖτε, ὑπὸ πλήθυς
πνιγεὶς, διεφθάρη. τὸν 14
σῶν κατέλαβε τέλος τὸ
ρωμένον. ὐδὲ γὰρ μία
ἡ αὐτὴ πᾶσιν ἀνθρώποις
ἔτυ αἰτία. διάφοροι δὲ 15
, εἰς ἓν τέρμα βίυ συν-
ἔσιν. ἀλλ' ἀντ' ἐκείνου 16
ῶν ἄγομεν ἡμεῖς τε καὶ ὁ
ος ὁ Ῥωμαίων ἄνδρα
ἐν ἡλικίᾳ σεμνὸν, τὸν δὲ
, σώφρονα· ἀρετῆς δὲ τῆς
ἰκῆς ἔμπειρον. ὧν οἱ μὲν 17
σβύτεροι, καὶ τῆς στρατιω-
ν αὐτῦ παρατάξεων ἐ-
ράθητε· οἱ δὲ λοιποὶ, τῆς
εως ἐπάρχοντα τοσύτων
ἀεὶ διὰ τιμῆς τε καὶ θαυ-
ος ἔχετε. δίδωσί τε ὑμῖν
ἡ οὐ βασιλέα μόνον,

*mortis nemo alius, sed est
ipsemet sibi. Nam quum
frustra nos optima atque
salubria subjiceremus, ge-
13 rens ille se quemadmodum
omnes nostis, cibo potuque
nimio suffocatus est. atque
is quidem suo sibi fato ex-
tinctus periit. quippe non
14 una eademque cunctis ho-
minibus mortis causa, sed
alia aliis, cunctaque tamen
ad eundem tendentes vitæ
finem. Verum pro illo ad-
15 ducimus vobis ipsi ac Roma-
nus populus virum ætate
gravem, vita moderatum:
16 militaris disciplinæ peritis-
simum: cujus bellicam vir-
tutem vos quidem veterani
sæpenumero experti, ceteri
tot annos, urbi præfectum
non honore solum, sed etiam
17 admiratione dignissimum
iudicastis. Igitur fortuna
non principem solum vobis
dat, sed parentem quoque
optimum. Cuius princi-
patus non vobis modo qui
eum præsentes tuemini, sed
iis etiam iucundissimus fu-
turus est, qui ripas fluvio-
rum, ac Romani terminos*

καὶ πατέρα χρηστόν. εὐφρανεῖ τε ἡ τῦδε ἀρχὴ ὐ μόνον
τὺς ἐν τοῖσδε δορυφορῦντας, ἀλλὰ καὶ τὺς ἐπὶ ταῖς
ς τῶν ποταμῶν, καὶ τὺς ἐπὶ τοῖς ὅροις τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς

imperii defensant: videlicet res ejus praeclare gestas memoria retinentibus. Neque vero jam barbaros nobis pretio conciliabimus: sed eorum memores, quae hoc duce perpessi sunt, metu potius subigentur. Hæc dicente Læto, minime jam se cohibuit populus, quin cessante adhuc & dubitabundo milite Augustum illum declararet, patremque appellaret, & faustis omnibus acclamationibus prosequeretur. Idem etiam milites factitabant, quanquam non pari alacritate: sed circumfusa undique inermibus, festumque agitantibus diem, populi turba, facile illos acclamare, ac Pertinacem vocare Augustum coegit. Mox jurati de more in illius nomen factaque re divina, laureati omnes, populus atque exercitus, prosequebantur.

ἱδρυμένους, οἱ τὴν περὶ αὐτοῦ τῶν ἔργων φέρουσι δὲ μνήμης. τό, τε γὰρ βάρβαρον οὐ χρήμασιν ἔτι θεραπευθή-μεν, πείρᾳ δ' ἂν πρὸς αὐ πεπόνθασι στρατηγοῦντος φόβῳ ὑποτάξονται. Τοιαῦτα δὴ λέγοντος τοῦ Λαίτου μὴ κατασχὼν ἑαυτοῦ ὁ δῆμος μελλόντων καὶ ὀκνούντων τῶν στρατιωτῶν, σεβαστὸν ἀναγορεύει, καὶ πατέρα καλεῖ, πάσαις τε γεραίρει φήμαις. τότε καὶ οἱ στρατιῶται οὐχ ὁμοίᾳ μὲν προθυμίᾳ, τῇ δὲ τοῦ παρόντος πλήθους ἀνάγκῃ (καὶ γὰρ ἦσαν πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ δήμου περιειλημμένοι ὀλίγοι τε, καὶ ἄνευ τῶν ὅπλων, ὡς ἐν ἱερομηνίᾳ) πλὴν συνεξεβόησαν, καὶ σεβαστὸν προσεῖπον τὸν Περτίνακα. εἴς τε τὸ ἐκείνου ὄνομα συνήθεις ὅρκους ὀμόσαντες, καὶ θύσαντες, δαφνηφοροῦντες ὁ δῆμος καὶ τὸ στρατιωτικόν.

3\. Ἐπεὶ δὲ ἱδρύθη ἐν τῇ βασιλείῳ ἑστίᾳ (τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τοῦ δήμου, ὡς προείρηται, νύκτωρ ἀναγαγόντων) φροντίσι μεγίσταις τὴν γνώμην 1

Sed postquam in au imperatoriam per ctem (ut diximus) lite populoque dedu magnis curarum mo æstuabat. Et quamvis

ἐγένετο. πάνυ τε αὐτὸν, 2 ἴτοι δοκοῦντα ψυχῆς εἶ) ωμένης καὶ πρὸς πάντα ρεῖον) τὰ παρόντα ἐφό-, οὐχ οὕτω περὶ νοία τῆς ἑαυ-τωτηρίας, (κινδύνων γὰρ καὶ ζόνων πολλάκις ὢν καταφρονήσας) ἐλογίζετο δὲ τήν 3 αἰφνίδιον τῆς τυραννίδος μεταβολὴν, τήν τε ἐν τῇ κλήτῳ βουλῇ τινῶν δ' εὐγενῶν, οὓς ὑπώπτευεν οὐκ ἀνεξομένους, μετὰ βασιλέα εὐγενέστατον, τὴν ἀρχὴν μεταπεσοῦσαν εἰς ἄνδρα ἐξ ἰδιωτικοῦ καὶ ἀσήμου γένους ἐπὶ τοῦτο ἐληλυθότα. εἰ γὰρ καὶ ὁ βίος αὐτοῦ 4 σωφροσύνην ἐπῃνεῖτο, καὶ ταῖς ἐν στρατιωτικοῖς πράξεσιν ἦν εὐκλεὴς, ἀλλ' ὅσον εὐγενείας χάριν, πολὺ τῶν εὐπατριδῶν ἀπελείπετο. Ἡμέρας 5 δὲ καταλαβούσης, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸ συνέδριον τῆς βουλῆς, οὔτε τὸ πῦρ ἐάσας ἑαυτοῦ προπέμπεσθαι, οὔτε τι ἄλλο βασιλικῶν συμβόλων εἰς ὕψος ἀρθῆναι, πρίν ἢ μαθεῖν γνώμην τῆς συγκλήτου βουλῆς. 6. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἅμα τῷ ἐπιστῆναι πάντες ὁμοθυμαδὸν διανήμησαν, σεβάσμιόν τε καὶ

mo esse forti constantique videretur, tamen illum vehementer præsentia territa-bant, non de salute sua magnopere solicitum: quippe alias graviora pericula contempserat: sed repentinæ tyrannidis mutationem animo versantem, nobilitatemque nonnullorum senatorum reputantem: quos minime passuros arbitrabatur, post imperatorem generosissimum recidisse principatum ad hominem privatæ stirpis atque obscuræ, Nam etsi vita ipsius plane temperans ac frugalis audiebat, maximamque in bellicis negotiis gloriam fuerat adeptus, attamen claritate generis impar habebatur. Igitur postquam diluxit, in curiam se contulit, neque ignem sibi præferri, neque ulla principatus insignia passus attolli, donec senatus sententiam sciscitaretur. Sed eum omnes simulatque viderunt, lætis acclamationibus unanimiter exceperunt, augustumque & imperatorem con-

 salu-

salutarunt. At ille recusare instituit, tanquam rem invidiosam, nomen imperii: excusare senectutem, veniamque orare: multos esse dictitans patricios viros, quibus magis imperium conveniret. Simul Glabrionem manu comprehensum protrahens, sessitare imperatoria sella jubebat. Erat enim ille omnium patriciorum nobilissimus, ad Æneam Veneris & Anchisæ filium seriem generis referens, idemque iterum consul. qui tamen ita tum loquutus est; *Equidem egomet, quem tu omnium putas dignissimum, cedo tibi imperio, atque una mecum senatus omnis summam tibi potestatem decernimus.* Ibi vero ille, vim pene afferentibus atque impense rogantibus universis, vix tandem dubitabundus sellam imperatoriam conscendit, atque orationem hujuscemodi habuit: *Consensus hic Vester, studiumque eximium uni mihi plurimum in tanta ista nobilitate deferendi, cum omni adula-*

7 βασιλέα προσηγόρευσαν. ὁ
τὰ μὲν πρῶτα παρῃτεῖτο τ
ἀρχῆς τὸ ἐπίφθονον. γῆρας
προϊσχόμενος, συγγνώμ
ἐδεῖτο· εἶναί τε πολλοὺς ὁ
παρ δας ἔφασκεν, οἷς ἡ βα-
8 σιλεία μᾶλλον ἁρμόζει. κ
λαβόμενος τῆς χειρὸς Γλ
βρίωνος, εἷλκεν αὐτὸν, κα
ζεσθαι κελεύων ἐπὶ τοῦ βα-
9 σιλείου θρόνου. ἦν δὲ ἐκεῖν
εὐγενέστατος μὲν πάντων
πατρικίων· ἀνέφερε γοῦν
Αἰνείαν τὸν Ἀφροδίτης
Ἀγχίσου τὴν τοῦ γένους ἀ
ἀρχήν· ἔτι δὲ καὶ τὴν ὕπα
10 τον ἀρχὴν τελέσας δεύτερον
ἦν, Ἀλλ' αὐτός τε (ἔφη) ἐ
ὃν σὺ νομίζεις πάντων ἀξ
ιώτατον, σοί τε τῆς ἀρχῆς παρα
χωρῶ, καὶ πᾶσαν τὴν ἐξουσία
ἐγὼ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ψη
11 φιζόμεν σοι διδόντες. Τότε
πάντων αὐτὸν ἐκβιασαμέ
ἐκλιπαρησάντων τε, ὀκνῶ
μόλις ἀνελθὼν ἐπὶ τὸν βα
λειον θρόνον, ἔλεξε τοιά

12. Τὸ πάνυ δεξιὸν ὑμῶν τῆς πρός με τιμῆς, καὶ τὸ τῆς εὐ
ὑπερβάλλον, ἐπιλεκτόν τε εἰς πρόκρισιν τοσαύτης παρ' ὑ

εὐ

νείας, οὐκ ἔχον κολακείας
ψίαν, ἀλλὰ δεῖξιν καὶ πί-
εὐνοίας, ἄλλῳ μὲν ἂν τῳ
της καὶ προθυμίαν ἐνέβα-
εἰς τὸ ἑτοίμως δέξασθαι
γκεχειρισμένα, ἐλπίδα
κυβερνήσεως ὑπέσχεν ἄν, ὡς
ὑμῶν τὴν ἀρχὴν διοίσον-
ἐν ἀρχομένοις ἔτως εὐ-
ιν. ἐμοὶ δὲ ταῦτα μεγά-
ντα καὶ ἐξαίρετα, τιμῆς
ἐκπλήττει, δέος
αι ἀγῶνα οὐ μικρὸν ἐμ-
. μεγάλων γὰρ εὐεργε-
ων ὑπαρχουσῶν, τὸ ἰσό-
ν δυσέφικτον. ἀλλ' ἐν
ἀμοιβαῖς, καὶ μικρὰ μὲν
ἔστιν ἀντιδοῦναι μείζω,
οὕτως εὐμαρὲς ὡς εὐ-
ισον δοκεῖν. ὁπηνίκα δ'
πρῶτος τι δράσας ἀγα-
ἀνυπέρβλητον κατάθη-
χάριν, τὸ μὴ καὶ ἀξίαν
δοῦν, οὐχ οὕτω δυσπό-
, ὡς ἀνόητον ἅμα καὶ
ιστον ὀνομάζεται. ὁρῶ
ν τὸν τυχόντα μοι ἐπηρ-
ιον ἀγῶνα, πρὸς τὸ ἀ-
ἐμαυτὸν παρασχεῖν τῆς τοσαύτης παρ' ὑμῶν τιμῆς. 17. οὐ

tionis suspicione vacet, argumentumque benevolentiæ fidemq; præferat, alium fortaßis audaciorem atque alacriorem redderet ad ea quæ traderentur suscipienda: sperantem facile se gubernatione usurum, qui tantam in vobis benevolentiam animadverteret. Me autem contra, magna ista scilicet atque egregia, sicut
13 *honoris sensu obstupefaciunt, ita metu quodam curaque solicitant. Siquidem arduum inprimis est, magnis acceptis beneficiis paria referre. Nam in beneficiorum vicißitudine, si magnam gratiã referat, qui parvam*
14 *debuerit, non tam facilitas remunerandi expenditur, quam in ipso argumentum grati animi commendatur: sed quum prior quispiam*
15 *eximia in te quædam contulerit, tum si illum parum ample demerearis, non tam deesse quod rependas, quam ipse inops sensuum ac plane ingratißimus videare. Certo igitur iam animo quam*
16 *mihi arduum sit propositum certamen, ne tanto à vobis accepto honore parum me fortasse dignum exhi-*

beam. quippe non in sella ipsa fastigium dignitatis, sed in operibus situm, quæ illam minime dedecorent. Nam quantum præterita odimus, tantum de futuris bene speramus. Et, ut tenax est injuriarum memoria (quod enim offendit, nunquam obliteratur) sic beneficia in ipso excidunt usu. Siquidem non tam delectat libertas, quam servitus offendit. neque habendam quisquam gratiam putat, quod rebus suis pro arbitrio utatur: (quippe id sibi deberi jure autumat) qui vero suis exuitur bonis, nunquam sane injuriarum obliviscitur. Neque quisquam lucro apponit quod utilitatem in commune pariat. quæ enim publice prosunt, parum cuique curæ sunt: sin quæ propria cujusque sunt, minus ex sententia ceciderint, tum nemo satis secum benigne agi putat. Adhac, quicunque enormibus tyrannorum atque immensis largitionibus insuerunt, ii, si frugalius paulo aut con-

γὰρ ἐν τῇ καθέδρᾳ ἡ πρ
δρία, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργο
τις αὐτὴν μὴ καταισχύνοι
σῳ δὲ τὰ γινόμενα ὡς
λα μισεῖται, τοσούτῳ τὰ μ
λοντα, ὡς ἀγαθὰ μεγά
18 ἐλπίζεται. καὶ τὰ μὲν διὰ
ἔργων, ἀεὶ μνημονεύεται
γὰρ λυπῆσαν, δυσεξάλειπ
τὰ δὲ χρηστὰ, ἅμα τῇ
λαύσει, καὶ τὴν περὶ α
19 μνήμην συναναλίσκει.
μὴ ὁμοίως εὐφραίνει ἐ
θερία, ὡς λυπεῖ δουλ
οὐδέ τις, ἀδεῶς τὰ ἑ
ἔχων, ἐν χάριτος μοίρ
θεται, (τὸ ἴδιον καρπο
νομίζων) ὁ δὲ τῶν οἰκείω
ρηθεὶς, αἰώνιον ἔχων τ
20 μην τοῦ λελυπηκότος.
εἴ τις εἰς τὸ κοινὸν χρησ
το μεταβολὴ, αὐτός
πλέον νομίζοι καρποῦ
21 ἐπεὶ τῶν μὲν δημωφελ
κοινῇ διαφέροντος οἱ
τοῖς καθ' ἕνα φροντίς· τ

καθ' αὐτὸν ἕκαστος εἰ μὴ κατὰ γνώμην προχωροίη, οὐδέν τι
ὠφελεῖσθαι νομίζει. 22. οἵ τε εἰθισμένοι ταῖς τῆς τυραννι
ἀκρίτοις καὶ ἀφειδέσι μεγαλοδωρεαῖς ἐντρυφᾷν, τὴν ει
σω

γνέστερον καὶ μεμετρημένα διὰ σπάνιν χρημάτων, βουλὴ, οὐ φιλοσοφεῖδε σύμμετρον καὶ κεκρι διοίκησιν ὀνομάζουσι. μικρολογίαν καὶ αἰσχροκέρδειαν ὀνειδίζουσιν· οὐκ εἰς, ὅτι τὸ μὲν μεγάλα χαρίσασθαι, οὐκ ἂν δύναιτο, εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἁρπάζειν καὶ βιάζεσθαι. τὸ δὲ λογῶ πάντα καὶ κατ' ἀξίαν νέμειν, οὐδὲ τὰ δεῖ ἀφαιρεῖσθαι, μὴ παρέχον ἀπειρίαν χρημάτων, ... φειδὼ σώφρονα τῶν ... πεισθέντων. 24 ταῦτα ... ἐγνωκότας χρὴ συν... καὶ κοινὴν τῆς ἀρχῆς οἴκησιν νομίζοντας, ἀριστοκρατίαν τε, ἀλλ' οὐ τυραννουμένους, αὐτούς ...γαθὰς ἔχειν ἐλπίδας, καὶ ...ιν τοῖς ἀρχομένοις ταῦτα ...χεῖσθαι. Τοιαῦτα ὁ ...τίναξ εἰπὼν, ὑπήρεισέ

tinentius ex pecuniæ inopia agere institutus, non tam id moderatæ cuidam dispensationi prudentique attribuunt, quam auaritiam continuo tibi & sordes exprobrant. neque autem cogitant, neminem posse ma- 23 *gna cuiuis dilargiri, qui se a vi atque a rapinis abstineat. Qui autem recte ac pro cuiusque dignitate dispensat, non modo nihil cuiquam iniuste eripit, sed & ceteros frugi esse docet, & parcere parto. Hæc igitur cum animis vestris reputantes, adnitimini vos quoque mecum, patres, communemque hanc imperii administrationem existimate.* 24 *quippe in rep. optimantium: non autem sub tyrannide victuri, cum ipsi optimam habere spem, tum reliquis etiam debetis polliceri.* Hæc locutus Pertinax, senatui animum addidit: votisque exceptus & acclamationibus, habitusque honorificentissime, Iovis aliorumque deorum templis consalutatis, sacrificioque de mo-

...σύγκλητον βουλὴν, καὶ πρὸς πάντων εὐφημισθεὶς, πάσης τε ...ς καὶ αἰδοῦς παρ' αὐτῶν τυχὼν, εἴς τε τὸν τοῦ Διὸς νεὼν καὶ ...λοιπὰ ἱερὰ πεμφθεὶς, τάς τε ὑπὲρ τῆς βασιλείας θυσίας

 re

-re facto, in aulam palatinam se contulit.

4. Postea vero quam fama vulgavit, quæ ille vel in senatu dixisset, vel ad populum scripsisset, læti omnes agitare, sperantes serium se & clementem principem, parentemque adeò magis quam imperatorem habituros. Nam & militibus edixit, ne cui ex populo contumeliam facerent, neve quem viatorem pulsarent: cunctaque denique ad honesti cultum modestiamque referebat. Ipse cum aut ingrederetur, aut jus diceret, comem scilicet ac mansuetam indolem ostendebat: & cum Marcum imprimis referre videretur, seniores quidem admonitu delectabat, reliquos autem à crudeli contumeliosaque tyrannide ad modestam vitam tranquillamque vindicatos, facile ad se amandum impulerat. Quæ quum fama latius evagaretur, nationes omnes atque exercitus subjectos Romanis aut amicos, ad deferendos ei divinos honores in-

τελέσας, εἰς τὴν βασ
ἐπανῆλθεν αὐλήν.

1 Ἐπεὶ δὲ διεφοίτη
φήμη τῶν τε λεχ
ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ συγκλή
τῶν πρὸς τὸν δῆμον γ
των, ὑπερήδοντο πά
σεμνὸν καὶ ἤπιον ἄρχοντ
πατέρα οὐ βασιλέα ἕξε
2 πίζοντες. τούς τε γὰρ στρ
τας ἐκέλευσε παύσασθαι
πρὸς τοὺς δημότας ὕβ
καὶ μήτε παίειν τινὰ τ
ιόντων εἴς τε τὸ κόσμ
εὔτακτον μετάγειν π
ἐπειρᾶτο, ἔν τε ταῖς
δοις καὶ τοῖς δικαστηρίοις
καὶ ἥμερον ἦθος ἐπεδεί
καὶ τῆς Μάρκου ἀρχῆς ζή
3 καὶ μιμήσει, τοὺς μὲν πρ
τέρους ὑπομιμνήσκων ε
νε, τοὺς δ' ἄλλους πάντ
ὠμῆς καὶ ἐφυβρίστου τυρ
δος, εἰς σώφρονα καὶ
ειμον βίον μεταχθέν
ῥᾶστα εἰς εὔνοιαν ᾠκειώ
4 τῆς τε ἡμέρου ἀρχῆς ἡ
διαθέουσα πάντα ἔθνη καὶ πάντα στρατόπεδα, ὅ
Ῥωμαίοις ὑπήκοα καὶ ὅσα φίλα, ἐκθειάζειν αὐτοῦ τὴν

τν. ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν
ρων ὅσοι πρότερον ἀ-
ζον, ἢ ἐστασίαζον, φό-
καὶ μνήμῃ τῆς ἐν τοῖς
ραις αὐτοῦ στρατείαις
, πίστει τε γνώμης, ὅτι
ἑκὼν ἀδικήσει ποτὲ,
τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονέ-
μεσθαι ἀπρεπὴς καὶ
ὠμῆς ἀλλότριος, ἑκόν
τῷ προσεχώρουν. πρε- 6
ι τε πανταχόθεν ἀφι-
συνηδομένων ἁπάν-
ῃ Ῥωμαίων ὑπὸ Περ-
ι ἀρχῇ. Οἱ μὲν οὖν ἄλ- 7
όντες ἄνθρωποι, καὶ κοι-
δίᾳ, τῷ δ' εὐτάκτῳ καὶ
τῆς βασιλείας ἔχαι-
ῃ δὲ πάντας εὔφραινε, 8
μόνους ἐλύπει τοὺς ἐν
ώμῃ στρατιώτας, οἳ δο-
ὗν εἰώθασι τοὺς βασι-
κωλυόμενοι γὰρ ἁρπά- 9
ε καὶ ὑβρίζειν, εἴς τε τὸ
τον καὶ κόσμιον ἀνα-
ενοι, τὸ πρᾶον καὶ ἤ-
τῆς ἀρχῆς, ὕβριν αὐτῶν
μίαν, καθαίρεσίν τε τῆς
ἐξουσίας νομίζοντες, τῆς ἀρχῆς οὐκ ἔφερον εὐταξίαν.

citavit. Quin barbari quoque, siqui aut frænos depulerant, aut seditiones moliebantur, metu virtutis, quam præstitisse eum superioribus bellis meminissent, iustitiæque fide, cum neminem ab illo scirent ultro offendi, sed gratiam cuique pro meritis referri, vimque abesse & crudelitatem: sponte illi se dediderunt. Legationes præterea undique confluebant, gratulatum Romano populo, quod Pertinacis imperio gubernarentur. Sed quod plerisque omnibus publice privatimque gratum fuit, modestum mansuetumq; principem populo Romano contigisse, id vero urbanæ cohortes imperatorum custodiæ adhibitæ, graviter molesteque ferebant. Siquidem à rapinis injuriisque ad temperatum vitæ cultum revocari, ac mitem illam civilemque gubernandi rationem in contumeliam suam ac dedecus accipientes, ut ex qua licentiam sibi ademptam intelligerent, nullo jam pacto rectorem hujuscemodi tolerandum statuebant. Igitur principio contumaciores se

gere.

gerere, minusque dicto audientes esse: postremo, nondum bimestri imperio expleto, cum quidem ille jam non dubium suæ probitatis specimen dedisset, universis in optimam spem erectis, invidit repente mala sors, quæ omnia funditus evertit: sic ut egregii illi conatus vehementer omnibus profuturi, in medio quasi cursu prolaberentur. Nam primum quidem quicquid in Italia aut alibi gentium inculti soli, etiamque sub regibus, vacaret, id totum occupantibus & colentibus adjudicavit: decemque annorum immunitatem, ac perpetuam libertatem agricolis concessit. Imperatoriis autem possessionibus nomen suum inscribi prohibuit, non esse illas dictitans imperantium proprias, sed communes Romanorum & publicas. Vectigalia quoque omnia, quæ ad contrahendas pecunias tyranni ex

ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα καὶ
γον ὀκνηρούς τε καὶ ἀπ
αὐτοὺς τοῖς κελευομένοι
ρεῖχον. τὸ δὲ τελευταῖο
ὅλων μηνῶν δύο τῆς βασι
αὐτῷ παρακεχωρηκυίας, ἐ
ξαμένου τε ἐν ὀλίγῳ
πολλὰ σώφρονα καὶ χρησ
γα, ἐλπίδων τε ἀγαθῶν
ἀρχομένοις ὑποτείνοι
11 ἐβάσκηνε πάντα καὶ ἀνέ
πονηρὰ τύχη, ἐκώλυσέ
ματα καὶ ἐπωφελῆ τοῖς
κοινοῖς ἔργα εἰς τέλος
12 ναι. πρῶτον μὲν γὰρ πᾶσ
τε Ἰταλίαν, καὶ ἐν τοῖς λ
ἔθνεσιν ἀγεώργητόν τ
παντάπασιν οὖσαν ἀργὸν
τρέψεν ὁπόσην τις βο
καὶ δύναται, εἰ καὶ βασ
κτῆμα εἴη, καταλαμβ
ἐπιμεληθέντι τε καὶ γε
σαντι, δεσπότην εἶναι.
13 κέ τε γεωργοῦσιν ἀτ
πάντων εἰς δέκα ἔτη, καὶ διὰ παντὸς δεσποτείας ἀμεριμ
τοῖς τε βασιλικοῖς κτήμασιν ἐκώλυσεν αὐτοῦ τὸ ὄνομα
χαράττεσθαι· εἰπὼν αὐτὰ οὐκ ἴδια τοῦ βασιλεύοντος εἶναι,
κοινὰ καὶ δημόσια τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. 14. τέλη τε πάντα
τερον ἐπὶ τῆς τυραννίδος εἰς ἀπορίαν χρημάτων ἐπινο

ί τε ὄχθαις ποταμῶν, ἰσι πόλεων, ἔν τε ὁδῶν ις, καταλύσας, εἰς τὸ ν καὶ ἐλεύθερον ἀφῆ- μέλλησε δ' ἂν ἔτι καὶ
15 ι, (ὥς γε τὰ τῆς ϖρὸ αὐ- ἐνεδείκνυτο) δ' ἐρ ιν τοὺς ὑπηκόους. ἐπεὶ
16 συκοφάντας τῆς πόλεως όξας, καὶ τοὺς πανταχοῦ ἁλῶναι κελεύσας, τοῦ α ἐπηρεάζεσθαι, μήτε οῖς ἐγκλήμασι περιπί-
17 ρενόμενος, ἐν ἀδείᾳ ακαρίῳ βίῳ ἤτε σύγ- ὴ μάλιστα καὶ οἱ λοιποὶ ς βιώσεσθαι προσεδό-
18 τω γὰρ μέτριος καὶ ἰσό- λῶ, ὡς καὶ τὸν υἱὸν αὐ- η μειράκιον ὄντα, μή- τὴν βασίλειον αὐλὴν γεῖν, ἀλλ' ἔν τε τῇ πα- μένειν οἰκίᾳ, καὶ εἰς τὰ η ϖροϊόντα διδασκα- ὶ γυμνάσια, ἰδιωτεύον-

cogitaverant, in fluviorum ripis, in urbium portubus, perque vias & itinera, penitus remisit, atque in antiquam libertatem revocavit. Multaque item ad idem
15 exemplum facturus videbatur, nam & delatores urbe exegerat, & ubi ubi invenirentur
16 tur, puniri imperaverat: cavens necui de vanis criminibus periculum conflaretur. Ergo in maxima tranquillitate sese beatissimoque rerum statu victuros, senatus cæterique ar-
17 bitrabantur. Siquidem adeo se æquabilem paremque cæteris præstabat, ut filium quoque jam adolescentem, in aulam palatinam nunquam adduxerit, sed intra
18 privatos parietes continuerit: sic ut in ludum quoque literarium atque gymnasia de more itaret, nihil privatis absimilis: erudireturque, & omnia perinde ut quivis è medio agitaret, neque ullam aut tyrannicam aut omnino imperatoriam pompam ostentaret.

οίως τοῖς λοιποῖς παιδεύεσθαί τε καὶ πάντα πράττειν, ς τῦφον ἢ πομπὴν παρεχόμενον βασιλικήν.

1 ιάγοντος δὲ εὐμοιρίας καὶ υταξίας κατεχούσης τῆς

CVM in hac morum 5. vitæque modestia ageret,

ret, soli scilicet prætoriani milites, præsentem rerum conditionem haud satis æquo animo ferentes, veterem illam licentiam violenter se gerendi raptandique omnia, affectabant. Interque vina & epulas consilia inierunt, Pertinacem è medio tollendi, gravem ipsis atque onerosum: alterumque ejus loco imponendi rebus Romanis, indulgentem atque intemperantem, nihilque denique non licentiæ præbiturum. Igitur confestim, haud opinato cunctis otium agitantibus, turbidi ac furentes, militari cursu, meridie ipsa, protentis hastis, nudis gladiis, frequentes ad imperatoris ædes feruntur. Re autem subita insperataque perterriti cubicularii palatini, pauci plurimis, & inermes armatis minime ausi resistere, relicta sua quisque statione diversi alii alio diffugerunt. Pauci tamen examicissimis, nuntiato militum concursu, persuadere Pertinaci conabantur, uti fuga sibi con-

βίον, μόνοι οἱ δορυφό
σχάλλοντες μὲν ἐπὶ τοῖς
σι, ποθοῦντες δὲ τὰς ὁ
προηγουμένης τυραννί
πάς τε καὶ βίας, ἔν τε
ποις καὶ κραιπάλαις,
λεύσαντο ἀποσκεδάσαι
Περτίνακα, ὡς ὄντα ο
2 βαρὺν καὶ ἐπαχθῆ. ζητῆ
τινα τὸν πάλιν αὐτοῖς ε
καὶ ἀκόλαστον παρέξοντα
3 σαν. αἰφνιδίως τοίνυν
νὸς προσδοκῶντος,
πάντων ἐν ἡσυχίᾳ διαγ
των, καὶ θυμῷ καὶ ἀλόγῳ
τοῦ στρατοπέδου δρόμῳ
μενοι αὐτοὶ, ἡμέρας ἀ
ζούσης, ἐπεισῆλθον τοῖ
σιλείοις, τά τε δόρατα
τεινάμενοι καὶ τὰ ξίφη
4 μενοι. τῷ δὲ παραδόξῳ
γου καὶ ἀνελπίστῳ οἱ ἐν τ
σιλείῳ ὑπηρεσίᾳ ταρα
τες, ὀλίγοι τε πρὸς πολ
ἄοπλοι πρὸς ὡπλισμ
οὐκ ἔμενον, ἀλλ᾽ ἕκαστος

κεχείριστο φρουρὰν λιπὼν, ἢ ἐπὶ τῇ αὐλείῳ ἢ ἐπὶ τοῖς λοι εἰσόδοις, ἐσκέδαζον. 5. ὀλίγοι δέ τινες τῶν εὐνοούντων, διαγ λαντες τῷ Περτίνακι τὴν ἔφοδον, συνεβούλευον φυγεῖν,

τι

ε βοηθεία ἑαυτόν ἐπι-
ι. ὁ δ᾽, καὶ τοῖς συμβε-
ν αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν
μα μὴ πείθεις, ἀπρε-
ἰαὶ ἀνελεύθερα, βασι-
τε ἀνάξια καὶ τῶν προ-
μένων αὐτῷ καὶ περιπε-
λέγων, νομίσας, φεύ-
ειν ἢ λαθεῖν ἐκ ἠθέλη-
νότε δ᾽ χωρήσας τῷ 7
ματι, προῆλθεν ὡς
όμενος αὐτοῖς· ἐλπί-
σειν τε αὐτοὺς, καὶ παύ-
ἀλόγου εἰς τὸ παρὸν
καὶ δὴ τοῦ δωματίου 8
θὼν, ὑπαντώμενος
, πυνθάνεσθαί τε ἐπει-
ς αἰτίας τῆς ὁρμῆς, πεί-
ἐπεχείρει, μὴ ἐνθου-
νως καὶ τότε ἐν σώφρο-
μνῷ σχήματι, καὶ τηρῶν
ασιλέως ἀξίωμα, οὐ-
κατεπτηχότος, οὐδὲ
λιῶντος καὶ ἱκετεύον-
ῆμα ἐνδεικνύμενος.
ἐμὲ (ἔφη) πρὸς ὑμῶν
θῶαι, οὐδέν τι μέγα
ὐ πρεσβύτῃ εἰς μακρὸν γῆρας ἐνδόξως ἐλάσαντι·
ὶ γὰρ ἀνθρώπων βίῳ ἀναγκη τέλος ἐπιτεθῶαι) τὸ δὲ

fulceret, populique auxilium 6 imploraret. ille autem tametsi utilia in præsens audiebat, tamen indecorum existimans atque illiberale, minimeque dignum imperatoria majestate atque anteacta vitâ, fugæ aut latebris salutem debere, occurrere periculo ac procedere in medium decrevit: sperans persuasurum quæ vellet, & 7 furentes in præsens animos placaturum. Igitur cubiculo egressus, factusque irruentibus obviam, quærere causas instituit tam subiti motus, & à fœdissimo illo 8 tumultu absterrere, non attonitus periculo, sed habitum oris gravem moderatumque retinens, paremque imperatoriæ dignitati: ac nihil humile nihil pavidum aut obnoxium, nihil denique supplice dignum præ se ferens, ita ad eos verba fecit. *Me quidem, ô milites* (inquit) *si occiditis, neque ipsi rem magnam facitis, neque mihi sane gravem, homini videlicet huius ætatis, & gloriæ. siquidem humanæ vitæ finis certe est aliquis necessarius. Vos autem,*

prin-

principis curæ custodiaque & propulsandis aliunde periculis adhibitos, cædem ipsos facere primos, neque civili tantum, sed imperatorio quoque sanguine polluere dextras, id vero videte ne vel in præsens flagitiosum sit vobis, vel in posterum periculosum. Neque enim ego ulla vos injuria affeci. si enim Commodi doletis interitu, nihil profecto novum fuit mori, qui homo natus fuerat: sin dolo necatum putatis, non meum sane id crimen: quippe quem ipsi scitis, ab omni etiam suspicione procul abesse. Quæ enim tunc acta sunt, vos primi cognita habuistis: ut etiam, si quid obortum suspicionis est, utique alios attigerit. Cæterum ne illo quidem extincto quicquam vobis desieri patiemur, quod modeste atque ex dignitate vestra, non autem per vim & rapinas, concupiveritis. Ita loquente eo, jam quidam ex iis permotum iri videbantur: neque sane pauci abire jam cœperant, veriti sanctimoniam principis

ὑμᾶς φύλακας καὶ φ
δοκοῦντας βασιλέως,
ἔξωθεν κινδύνους ἀπε
τας, αὐτοὺς γενέσθαι φο
μὴ μόνον ἐμφυλίῳ ἀ
βασιλείῳ μιαίνειν τὰς δ
10 αἵματι, ὁρᾶτε μὴ πε
νῦν ἀνόσιον, καὶ ὕστερ
ἐπικίνδυνον ᾖ. οὐ γάρ τι
τῷ σύνοιδα λυπήσαντι
11 εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῇ Κομμό
λευτῇ δυσχεραίνετε,
παράδοξον, ἄνθρωπο
12 εἰ τελευτὴ κατέλαβε
τοῦτο ἐξ ἐπιβουλῆς οἴε
γενέσθαι, οὐκ ἐμὸν τὸ ἔ
μα. ἴστε γὰρ ἔξω πάση
με ὑποψίας, καὶ οὐδὲν ἡ
μῶν ἀγνοοῦντα τὰ τό
13 πεπραγμένα. ὡς, εἴ τι
πτεύετε, ἑτέροις ὑπ
τὸ ἔγκλημα. ἀλλ᾽ ὅμ
λευτήσαντος κἀκείνο
ὑμῖν τῶν δ᾽ εὐπρεπῶς κα
ἀξίαν, καὶ ἄνευ τοῦ βια
με ἢ ἁρπάζειν, ἐκ
14 Τοιαῦτά τινα λέγων

πειρώμενος, ἤδη τινὰς αὐτῶν καὶ πείσειν ἐμέλλησε· καὶ οὐκ
γε ἀποστραφέντες ἀνεχώρουν, σεμνοῦ βασιλέως γῆρ

ινοι· ἐπὶ δὲ λαλοῦντα πρεσβύτην ἐπιπεσόντες ἴασι δράσαντές τε οὐ- δμον ἔργον, δείσαντες τε- ημένων φθάσαι θέλον- ὴν τοῦ δήμου ἔφοδον, ἐπα- νοί τε, ὅτι χαλεπῶς τὸ ος δοίσει τὰ πεπραγ- ι, εἰς τὸ στρατόπεδον δρό- ἀναχωρήσαντες, ἐντὸς ς ἔμενον, φρουροὺς ἐπὶ πύργων καταστήσαντες, ὡς ἀμύνοιντο, εἰ πρὸς τείχει βάλλοι ὁ δῆμος. 16. τέλος μὲν δὴ τοιοῦτον κατέ- Περτίνακα, χρησάμενον βίῳ καὶ προαιρέσει, ὡς προ- αι.

ac senectutem : sed à cæteris facto impetu obtruncatur. Qui statim eo perpe-
15 trato scelere, multitudinem declinantes, indignissime laturam id facinus, occupant in castra abire, muroque continent se : dispositis pro turribus armatis, qui populum à mœnibus arcerent. Hunc finem Pertinax sortitus est, vitæ morumque (ut supra diximus) laudandus.

Πειδὴ δὲ διεφοίτησεν 1
ς τὸν δῆμον ἡ τοῦ βασι- ἀναίρεσις, ταραχή τε καὶ ος πάντας κατεῖχε,
όν τε ἐνθουσιῶσιν ἐοικό- 2
ίνησίς τε ἄλογος κα- ὶ τὸν δῆμον, ζητούντων δράσαντας, μήτε δὲ εὑ- μήτε ἀμύνασθαι δυνα- ν.
μάλιστά τε δεινῶς ἔ- 3
τὸ πεπραγμένον, καὶ ορὰν κοινὴν ἐπήρτησθαι οἱ ύγκλητον βουλὴν νέμοντες, πατέρα τε ἤπιον καὶ χρηστὸν ἔτην ἀποβαλόντες. 4. πάλιν τε τυραννίδος ἦν δέος,

6

SEd vbi cædis illius fama per populum dedita, tumultu scilicet luctuque omnia compleri, discurrere universi furentibus similes : neque certi quid agerent, quærere ipsos autores : quos neque invenire tamen poterant neque ulcisci. Præcipue vero senatus indigne id ferre, communemque eam calamitatem existimare : desiderans parentem optimum, ac principem indulgentissimum ; rursumque tyran-

tyrannidem metuens, quam cordi esse militibus intelligebat. Sed cum dies unus itemque alter abiisset, plebsque universa, suo quisque metu, quietem ageret; & qui dignitate autoritateque pollebant, in sua prædia quam longissime poterant ab urbe secessissent, ne quid in eligendo successore gravius objiceretur: cognito milites, & quietum esse populum, & existere neminem, qui principem interfectum vindicaret, ipsi quidem castris se continebant. constituto autem supra murum vocalissimo quoque, edicunt venale imperium, tradituros que se ei, qui plurimum pecuniæ polliceretur, tutoque in aulam deducturos. Id auditum neminem è senatu, gravitate atque autoritate præditum, neminemque è nobilitate, aut ex his denique permovit, quicunque adhuc opulenti superabant. tenues reliquiæ Commodi tyrannidis: neque ausus quisquam aut muro succe-

ἐπὶ τούτῳ χαίρειν τοὺς
πάντας ἤλπιζον. μιᾶς
καὶ δευτέρας ἡμέρας δι
μούσης, οἱ μὲν δημόται
στος τὸ καθ' αὑτὸν δ
5 ὑπανεχώρει. οἵ τε ἐν ἀ
ὄντες, εἰς τὰ πορρωτά
πόλεως κτήματα ἀ
δρασκον, ὅπως ἂν μὴ τ
νὸν ἐκ τῆς ἐσομένης
6 παρέντης πάθοιεν. οἱ δὲ
πῶται, ἐπεὶ τόν τε δῆ
συχάζοντα ἔγνωσαν,
τινὰ τολμήσαντα ἐπεξι
τῷ τοῦ βασιλέως αἵμα
μενον μὲν ἐντὸς τοῦ τ
7 κατακλείσαντες ἑαυτοὺς
ναγαγόντες δὲ τοὺς ἀ
τάτους ἑαυτῶν ἐπὶ τὸ τ
προσεκήρυττον ὤνιον
σιλείαν· τῷ τε πλεῖον
ειον δώσοντι ἐγχειριεῖν
χνοῦντο τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐ
ὅπλων αὐτὸν ἀνάξειν
εἰς τὴν βασίλειον ἀ
8 ἐπεὶ δὲ τὸ κήρυγμα δ

τησιν, οἱ μὲν σεμνότεροί τε καὶ ἀξιαθέστεροι τῆς συγκ
βουλῆς, ὅσοι τε εὐπατρίδαι, ἢ ἔτι πλούσιοι (λείψανα
τῆς Κομμόδου τυραννίδος) οὔτε προσῆλθον τῷ τείχει

τῇ καὶ ἐπονείδιστον χρή-
κτήσασθαι τὴν ἀρχὴν ἤ-
των. Ἰουλιανῷ δέ τινι, 9
ιέν τὴν ὕπατον τετελεκότι
, δοκοῦντι δὲ ἐν ἀπο-
ημάτων εἶναι, ἑστιωμένῳ
δείλην ἑσπέραν, διηγ-
τὸ στρατιωτικὸν κήρυ-
παρὰ μέθην καὶ κραιπά-
λην γὰρ καὶ τῶν ἐπὶ βίῳ 10
ρησι διαβεβλημένων.
ιν οὖν αὐτὸν ἥ τε γυνὴ
γάτηρ, καὶ τὸ τῶν παρα-
λῆθος, ἀναθορεῖν τῆς
μπόδος δραμεῖν ἐπὶ
ος, καὶ τὸ πραττόμε-
θεῖν· παρά τε πάντων τῶν
μβουλεύοντες ἐρριμ-
τὴν ἀρχὴν ἁρπάσαι·
ς δὲ χρημάτων ἔχον-
γαλοδωρίᾳ ἅπαντας
λεῖν, εἰ καί τινες ἀμ-
οῖεν. ἐπεὶ τοίνυν τῷ 11
προσῆλθεν, ἐβόα τε

dere, aut turpem contumeliosumque dominarum pecunia pacisci. Sed enim Iuliano cuidam, consulari viro, qui grandem habere pecuniam credebatur, vespere supra cœnam nuntiatur inter vinum atque epulas, militum edictum. quippe homo alioquin parum vitæ continentis habebatur. Persuadent igitur uxor atque filia, & parasitorum turba, ut relicta mensa acceleret, & quid agatur intelligat: ac subinde inter eundum adhortantur, occupet projectum imperium, superaturum largitione omnes, qui tantum divitiarum possideat. Igitur ubi ad muros accessit, clamare occœpit daturum, quæ vellent: habere se magnas opes, plenos auri thesauros atque argenti. Eodemque tempore Sulpitianus, & ipse vir consularis, ac præfectus urbi, socerque Pertinacis, imperium licitabatur. Verum

δώσειν ὅσα βούλονται, ὑπισχνούμενος, παρεῖναί τε ἀμπλεῖστα χρήματα καὶ θησαυροὺς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πε-ένους ἔλεγε. 12. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Σουλπικιανός, καὶ ἦρ τῶν ὑπατευκότων, ἔπαρχός τε τῆς πόλεως γενόμενος, πατὴρ δὲ ὢν τῆς Περτίνακος γυναικὸς) ὤνει τὴν ἀρχὴν

 buerunt

in eo milites suspectam habuerunt Pertinacis propinquitatem, subesse aliquid fraudis suspectantes, quo illius cædes vindicaretur. Ergo Iulianum scalis demissis supra muros attollunt, non prius ausi reserare portas quam conveniret de numero dandæ pecuniæ. Ille ingressus in castra, primum quidem honores Commodi & statuas, quas sustulerat senatus, instauraturum pollicebatur, concessurumque ipsis quam quondam sub illo licentiam obtinuissent. præterea militibus singulis plus multo argenti daturum, quam aut petere auderent aut accepturos expectaverant. neque in dando moram futuram: nam domi eam pecuniam adservari. Quibus adducti rebus milites, atque in tantam spem erecti, Iulianum declarant principem: simul ei Commodi cognomen imponunt. Tum signis sublatis, impositisque illius imaginibus, deducere

13 ὠνούμενος. ἀλλὰ τοι
οὐ προσήκαντο οἱ
οἱ στρατιῶται τὴν πρὸς τὸν
τίνακα συγγένειαν,
ἄρα δόλος εἴη εἰς τὸ
κηθῆναι τὸν ἐκείνου
14 καθέντες δὲ κλίμακ
Ἰουλιανὸν ἐπὶ τὸ τ
ἀνεβίβασαν. οὐ γὰρ πρ
ἀνοῖξαι τὰς πύλας
πρὶν ἢ τὴν ποσότητα
δοθησομένων χρημάτω
15 μαθεῖν. ὁ δ' ἀνελθὼν,
Κομμόδου μνήμην ἀ
τὰς τιμὰς καὶ τὰς εἰκ
ἡ σύγκλητος καθεῖλ
νεώσειν ὑπέσχετο,
των δώσειν ἐξουσίαν
16 ἐπ' ἐκείνου. ἑκάστῳ
πώποτε τοσοῦτον ἀργύ
μήτε αἰτῆσαι μήτε
προσδοκῆσαι. τὰ
τα μὴ μελλήσειν,
κοθεν ἤδη μεταπέ
17 Τούτοις ἀναπεισθέ

στρατιῶται, καὶ ταύταις ἀρθέντες ταῖς ἐλπίσιν, αὐτο
τὸν Ἰουλιανὸν ἀναγορεύουσι, καὶ πρὸς τῷ οἰκείῳ
ὀνόματι, Κόμμοδον ἀξιοῦσιν ἀποκαλεῖσθαι. τά τ
ἐγείραντες, καὶ τὰς ἐκείνου εἰκόνας ἀποκαταστήσαντες,

ἐπειρῶντο. θύσας δ' ὁ
ιανὸς τὰς νενομισμένας
πλείους ἐν τῷ στρατο
θυσίας, προήγετο ὑπ'
πλέον τε τῆς συνηθείας
ορύμενος. ἅτε γὰρ βίᾳ
γνώμην τοῦ δήμου,
τε αἰσχρῶς καὶ ἀπρεπῶς
λῆς ὠνησάμενος τὴν
εἰκότως ἐδεδίει τὸν
ὡς ἐναντιούμενον.
19 ἐόντες οὖν τὰς πανο-
καὶ φράξαντες αὐτοὺς οἱ
ὕτοι εἰς φάλαγγα
ὡς (εἰ δέοι) καὶ πολε-
τες, ἐν μέσοις αὐτοῖς
ς τὸν ἴδιον βασιλέα,
τῆς κεφαλῆς ὑπερῦν-
ς ἀσπίδας καὶ τὰ δόρα-
ιπτε καὶ λίθων τις βο-
τῶν δωμάτων ἐπὶ τῇ
γνοίη) ἀνήγαγον αὐ-
τὰ βασίλεια. μηδὲ-
δημοτῶν μήτε ἀντιστῆ-
λμῶντος, μήτε μὴν
οδυτος, ὥσπερ εἰώθασι προπέμπειν τοὺς βασιλέας.
ντίον δὲ καὶ πόρρωθεν ἑστῶτες ἐβλασφήμουν καὶ κακῶς
ον, ἅτε χρημάτων ἀντικαταλλαξάμενον τὴν ἀρχήν.
20 τε δὲ καὶ πρῶτον ὑπεδιεφθάρη τὰ τῶν στρατιωτῶν ἤθη, καὶ

18 hominem tendunt. Igitur de more sacrificio in castris peracto, exiit majore militum comitatu quam cæteri consueverant. siquidem per vim, contraque populi voluntatem, perque turpitudinem & dedecus imperium emercatus, jure impetum multitudinis verebatur. Sed induti armaturas milites, circumseptique undique testudine facta, ut etiam si res posceret, dimi-
19 carent, receptoque in medium imperatore suo clipeis hastisque supra capita elatis, ut tutiores forent, si forte lapides è tectis mitterentur, deducunt eum in aulam, neque auso resistere populo, neque (ut mos est) faustis acclamationibus prosequente: sed diras procul imprecantibus universis, graviterque exprobrantibus, quod ære sibi imperium paravisset. Tum primum videli-
20 cet corrupti militum mores, fœdaque & insatiabilis pecuniæ cupiditas, & con-

 tem-

temptus imperatoriæ majestatis inolevit. Nam quum neque vindex existeret ullus tam crudeliter interfecti principis, neque promercale factum imperium fœdeque nundinatum quisquam prohibuisset, id vero initium causaque militibus fuit, ut etiam in posterum turpissimi contumacissimique evaderent: sic ut avaritia in dies ac principum contemptus etiam usque ad sanguinem proveheretur.

χρημάτων ἐδιδάχθησαν πλῆστον καὶ αἰσχρὰν ἀπιθυμ καταφρόνησίν τε τῶν περὶ 2 ἄρχοντας αἰδοῦς. τὸ γὰρ τοῖς οὕτως ὠμῶς τελουμένοις ἐν φόνῳ τοῦ βασι ἐπεξιέναι τινὰ, μήτε τ ἀπρεπῶς ἐπὶ χρήμασι ρυχθεῖσαν καὶ πραθεῖσα ἀρχὴν ἔτι τὸν κωλύοντα, γὸν καὶ αἴτιον ἀπρεποῦς πειθοῦς καταστάσεως, καὶ ἀπόντα ἐγένετο εἰς τῆς φιλοχρηματίας αὐτῆς, καὶ τῶν χόντων καταφρονήσεως μέχρις αἵματος αὐξηθείσης.

7. Enimvero Iulianus, imperium adeptus, deliciis continuo crapulæque se dedere, circa Rempub. indiligens, vitamque mollissimam luxuque circumfluentem traducere. Sed & spem militum fefellerat, neque implere fidem promissorum potuerat. siquidem nec opes domi quantas jactabat, & publicum ærarium sumptibus illis insanis jampridem à Commodo exhaustum. Quare cum milites

1 Ὁ δ' οὖν Ἰουλιανὸς παρῆλθεν εἰς τὴν ἀ τρυφαῖς ἀδεῶς καὶ κρα λαις ἐσχόλαζε, τῇ μὲν τ μοσίων ἐπιμελείᾳ ῥᾳθ προσφερόμενος, εἰς δὲ βεβίωτον καὶ ἄσωτον 2 διδοὺς ἑαυτόν. διεψεύσ τοὺς στρατιώτας ψευσάμ καὶ ἀπατήσας, τῷ μὴ δύ ἀποπληρῶσαι ἃ ὑπέσ 3 οὔτε γὰρ οἴκοθεν ἦν αὐτῷ τὰ χρήματα ὅσα ἠλαζονεύσατο, οὔτε μὴν οἱ δημοσιακοὶ θησαυροὶ εἶχον. ἀλλὰ πάντα προεκκεκένωτο τῇ Κομμόδου ἀσωτίᾳ καὶ ἀφειδέσι καὶ ἀκρίτοις ἀναλώμασιν. 4. ἐν δὲ ταῖ

ης ϗ τ̃ αἰτίας, οἵ τε στρα-υ, σφαλέντες τῶν ἐλπί-ἀπηγανάκτεν· ὅ, τε δῆ-αἰδόμενος τ̃ γνώμης ἐγνωκότων, εἶχον ἐν κα-τινήσει, ὡς προσιόντα κῶς ἀγορεύειν, ὑπ' αὐ-τε καὶ ἀμφιβόλοις ἐς σκώπτειν. ἔς τε τὸν δρόμον, ὅπε μάλιστα ῆθος συνιὸν ἐκκλη-, τὸν Ἰελιανὸν ἐβλα-εν. φύλακα δὲ τῆ Ῥω-ν ἀρχῆ καὶ σεμνῆς ίας προστάτίω Νί-ἐπεκαλοῦντο, βοηθεῖν ρὸν τ̃ τάχιστα ἠξίουν, ύβεισα πάσχεσιν. Ἦν 6 γος τῶν μὲν πεπολ-ταλευσάντων· καθ' ὃν ὴν τε προειρημένα ἐν ἐπεστάτε, Συρίας πάσης. πολλὴ δὲ ἦν 7 εγίση ἀρχὴ τότε, τε νίκων ἔθνες παντὸς καὶ τῆς μέχρις Εὐφράτε γῆς ῦ Νίγρε ὄντων ἐξεσία. ἦν δὲ αὐτὸς τὴν μὲν ἡλικίαν ετρίας προβεβηκὼς, δεδοκιμήσας δὲ ἐν πολλαῖς ϗ αις πράξεσι. 8. φήμη τε περὶ αὐτοῦ διεφοίτα ὡς ἐπιει-ῆ δεξιῷ, ὡς τ̃ τ̃ Περτίνακος βίον ζηλοῦντος. ὑφ'

habebat in ſenſos, tum à populo totius rei conſcio facile contemnebatur. Itaque & prætereuntem maledictis inſectabantur, & turpes ambiguasque voluptates exprobrabant; ſic ut propalam etiam in circo, quo maxima vis hominum confluit, Iulianum inceſſerent, ac vindicem Romani imperii, præſulemque ſummi principatus Nigrum vocitarent: orantes vt quam primum adeſſet, ipſosque à tantis contumeliis aſſereret. Is Niger conſulatum geſſerat, ac tum Syriæ præerat univerſæ. qui honos ea tempeſtate multo maximus erat. quippe etiam Phœnices omnisque ad Euphratem regio, Nigri ſuberat imperio. Ipſe ætatis erat jam ad ſenectutem ſpectantis, multisque & magnis in rebus verſatus famam obtinuerat manſuetudinis ac dexteritatis, ſic ut etiam Pertinacis vitam putaretur æmulari. quibus

maxime rebus populi favorem adeptus videbatur. Hunc igitur assidue frequentis populi clamores implorabant, ac præsentem Iulianum convitio lacerantes, illum, etiam absentem, universi principalibus acclamationibus faustisque vocibus prosequebantur. Quibus intellectis Niger putans omnia sibi ex sententia successura, quod & à militibus negligebatur Iulianus, ut qui fidem minime impleverat, & contemnebatur à populo, ut parum dignus empto principatu: spem cepit imperii vindicandi. Ac primo quidem ex ducibus tribunisque, cæterisque militibus, qui plurimum haberent autoritatis diversos alium alio tempore domum dimittebat, edoctos rerum omnium, quæ sibi Roma afferebãtur. Id hoc consilio faciebat, ut quam latissime toto oriente rumores disseminarentur. Ita enim sibi adjunctarum quam plurimos existima-

ὃν μάλιστα οἱ Ῥωμαῖοι
θοῦντο. ἐκάλουν τε αὐτὸν σ
χῶς τοῦ δήμου συνόδε
βλασφημοῦντες τὸν Ἰου
νὸν παρόντα, ἐκεῖνον βα
καῖς φωναῖς εὐφήμουν ἀ
9 τα. διαγγελθείσης τε
δήμου Ῥωμαίων γνώμ
τῶν ἐπαλλήλων ἐν ταῖς ἐ
δοις βοῶν, εἰκότως ὁ Νί
ἀναπεισθεὶς, ῥᾷστά τε
τὰ πράγματα ὑπακ
θῆναι προσδοκήσας, καὶ
στα τῷ τὸν Ἰουλιανὸν ὑπὸ
περὶ αὐτὸν στρατιωτῶν
λεῖσθαι, διότι τὰς ὑποσ
χέσεις ἐπλήρου τὴν χά
ὑπό τε τοῦ δήμου καταφ
θαι, ὡς ἀνάξιον ἧς ἐωνή
χῆς· ἐπιδίδωσιν αὐτὸν
10 βασιλείας ἐλπίδι. καὶ
πρῶτα κατ' ὀλίγους, ἡγ
τε καὶ χιλιάρχους, τούς τε τ
πωτῶν ἐξέχοντας οἴκα
δε μεταπεμπόμενος διελέγ

ἀνέπειθε, τὰ ἐκ τῆς Ῥώμης δηλούμενα φανερὰ ποιῶν· ὡς
θεῖσα ἡ γνώμη, ἔκπυστα καὶ γνώριμα ποιῇ τοῖς τε στρατιώ
τοῖς λοιποῖς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀνθρώποις. 11. οὕτω γὰρ ῥᾷσ
τ' ᾤετο πάντας αὐτῷ προσχωρήσειν πυνθανομένους ὅτι μὴ αὐ

ιλῆς μνᾶται τ̃ ἀρχὴν, καλούμενος καὶ βοηθήσων ἀπὸ Ῥωμαίοις δεο-
ις. ἀνεπλήρωτο δὲ πάν-
12 καὶ μηδὲ μὲν ἱκέτευσαντες ἐκεῖνο. ἐκλιπαροῦντες τοὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν
γμάτων. φύσει τε κοῦφ-
13 ὸ Σύρων ἔθνος, ἐς και-
λίαντε τῶν καθεστηκότων
ἰδιον. ἐνῆν δέ τις αὐ-
14 καὶ πόθος τοῦ Νίγρου, ἤ-
τε ἄρχων ἅπασι, τὰ
ά τε αὐλοῖς συμπανηγυ-
ρίσας. φιλέορτοι δὲ φύσει
15 οι· ὧν μάλιστα οἱ τ̃ Αν-
ειαν κατοικοῦντες, μεγί-
πόλιν καὶ εὐδαίμονα, χε-
δὸν πάντα τὸν ἐνιαυτὸν
ράζουσιν, ἔν τε τῇ πόλει
16 ι καὶ κατὰ τὰ προάστεια. θέας
ων αὐλοῖς συνεχῶς ἐπι-
ῶν ὁ Νίγρος, περὶ ἃς μά-
α ἐσπουδάκασι, καὶ διδοὺς
ην εἰς τὸ ἑορτάζειν καὶ εὐφραίνεσθαι, ἅτε ποιῶν κεχα-
ρίσμενα, εἰκότως ἐτιμᾶτο.

1 Περ εἰδὼς, καλέσας τὰς τ̃ πανταχόθεν στρα-
τιὰς εἰς ῥητὴν ἡμέραν, τε

bat, si non imperium ex insidiis occupaturus, sed opem vocantibus atque implorantibus allaturus videretur. Proinde universi confestim adesse, obsecrare pro se quisque obtestarique, ut quamprimum rempublicam capesseret. Est autem Syrorum gens natura levis, pronaque ad res novandas. Amabant autem vehementer Nigrum, quod & imperium apud illos humanissime gesserat, & ludis multitudinem ac celebritatibus detinuerat. Sunt autem Syri suapte natura hujuscemodi oblectamentorum cupidiores: è quibus Antiocheni, maximam felicissimamque urbem inhabitantes, totum ferme annum, vel in urbe ipsa vel in suburbanis ludos & festa concelebrant. Quocirca edendis assidue spectaculis, ac remittendis exhilarandisque otio animis, ita sibi vulgus adjunxerat, ut ab omnibus magnopere coleretur.

7.

QVÆ quum ita se habere intelligeret, jussis adesse dicta die militibus, reliqua etiam con-

confluente multitudine, ita pro suggestu ad idipsum extructo verba fecit: *Quam mite ingenium, quantaque in rebus majoribus aggrediendis nostra cautio sit, forsitan ipsi quoque jampridem cognovistis. Neque ego nunc apud vos processissem verba facturus, si vel privato consilio, vel incerta spe, aut spem superante cupiditate adducerer. Sed me vocant Romani, & assidue clamantes fatigant, ut eis manum porrigā salutarem, neque patiar tam excellens tamque gloriosum relictum à majoribus imperium iacere abiectum turpiter. Ut autem citra occasionem aliquam res aggredi tantas, audax sane temerariumque sit, ita si implorantibus ac rogantibus opem deneges, timiditatis & proditionis crimine labores. Quapropter eo consilio ad vos huc prodii, ut scitarer, quid facto opus esse duceretis: vobisque uterer quasi totius negotii consultoribus:*

τε λοιποῦ πλήθους συνελ
τος, βήματος αὐτοῦ κ
σκευασθέντος ἔλεξε το
2 αὐτὸ ἐλθών. Τῆς μὲν ἐμῆς
μης τὸ πρᾷον, καὶ περ
μεγάλα τῶν τετολμημ
εὐλαβὲς, ἴσως ἐστὶν ὑμῖ
3 λαι γνώριμον, οὐδ' ἂν νυ
ὑμᾶς ἦλθον ταῦτα δημ
ρήσων, εἰ ἐκ μόνης προαι
σεως ἰδιωτικῆς καὶ ἀλ
ἐλπίδος, ἢ μείζονος ἐλ
δος ἐπιθυμίας ἀνεπε
μην. ἀλλ' ἐμὲ καλ
Ῥωμαῖοι, καὶ συνε
βοῶντες ἐπείγουσι ὀρ
τε χεῖρα σωτήριον, καὶ
τὴν ἔνδοξον καὶ ἀναρ
ἀπὸ προγόνων ἄνωθεν ἀ
μὴ περιϊδεῖν αἰσχρῶς ἐρρ
4 μένην. ὥσπερ δὲ τὸ
τηλικούτοις ἐπιτολμᾶν
οὔσης εὐλόγου προφάσεω
προπετὲς καὶ θρασύ, οὕτω
τὸ πρὸς καλοῦντας καὶ δ
μένους ὀκνηρὸν, ἀνανδρείας ἅμα καὶ προδοσίας φέρει δια
λήν. 5. διὸ παρῆλθον πευσόμενος ὑμῶν, τίνα γνώμ
ἔχοιτε, καὶ πρακτέον ἡγεῖσθε. συμβούλοις τε ὑμῖν καὶ κοιν
νοῖς χρησόμενος περὶ τῶν καθεστώτων. 6. τὸ γὰρ ἀποβησόμε
εἰ

τυχηθείη, κοινὴν ἐμοί τε
μῖν τ̃ ἀπόλαυσιν παρέ-
ὐ φαῦλαι δ' οὐδὲ κοῦφαι
οῦσιν ἐλπίδες, ἀλλ' ὅ, τε
μαίων δῆμος, ᾧ τὴν δε-
τείαν τῶν ἁπάντων ἐνει-
θεοὶ καὶ τ̃ βασιλείαν, ἥ τε
ἡ σαλεύουσα καὶ παρ' ἐμ μη-
πω βεβαίως ἱδρυμένη.
ὑμῖν καὶ τὸ τ̃ ἐπιχειρή- 7
ς ἀσφαλὲς, ἔκ τε τ̃ τῶν
ούντων γνώμης, καὶ ἐκ τοῦ
ένα εἶναι τ̃ ἀνθεσῶτα μη-
ωλύοντα, ὑπάρξει. καὶ γὰρ 8
τὰ ἐκεῖθεν ἀγγέλλοντες,
μηδὲ τοὺς στρατιώτας, οἳ
ἀρχὴν αὐτοῦ χρημάτων
δοντο, πιστοὺς εἶναι φρουροὺς
ρέτας, μηδὲ πληρώσαν-
ἐκείνου ὑπόσχεσιν. τίνα
ουν ἔχετε γνώμην δη-
τε. Τοιαῦτά τινα εἰ- 9
ος αὐτοῦ, ὁ δῆμος τὸ στρα-
τικὸν πᾶν καὶ τὸ συνει-
μένον πλῆθος αὐτοκρά-
ι τε ἀνεῖπε. καὶ σεβαστὸν προσηγόρευον. 10. τ̃ τε βασι-
ιν πορφύραν περιβαλόντες, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς σεβασμίου
ῆς, καὶ αὐτοσχέδιον παρασκευῆς ἀθροίσαντες, καὶ προ-
πομποῦντος τοῦ πυρὸς, εἰς τε τὰ ἱερὰ τῆς Ἀντιοχείας τὸν

quod si ex sententia successerit, communis mihi inde vobiscum erit utilitas. Neque scilicet tenues opes aut leves sunt, quæ nos solicitant, sed ipse Romanus populus, cui rerum omnium potestatem superi tribuerunt: ipsum Romanum imperium, fluctuans adhuc, neque apud quemquam certa sede residens. Sed neque parum tuta inimus consilia, his implorantium animis, nullo ad prohibendum resistendumque parato. Nam qui illinc veniunt, ne ipsos quidem milites unde imperium emptitaverit, satis ei fidos fore affirmant, quoniam promissa non solverit. Quæ sit igitur vestra mens ostendite. Talia loquentem continuo exercitus omnis, cæterumque vulgus, imperatorem atque augustum consalutant: tum amictum purpura, reliquoque exornatum aulico paratu, ibidem ex tempore conquisito, præcedente etiam igni, in Antiochiæ primum templa,

mox

mox ad suas ædes deduxerunt: quas etiam, ceu non jam privatas, omnibus extra insignibus imperatoriis adornaverunt. His lætus Niger, quum scilicet & Romanorum animos, & cæterorum studia hominum animadverteret, jam haud dubie rem omnem sibi esse in vado arbitrabatur. Qui postquam rumor increbuit, statim quæcunque adversum Europæ continentem nationes incolunt, festinare pro se quæque, ut præsto illi essent, legati undique Antiochiam confluere, velut ad legitimum principem: reges quoque & satrapæ trans Euphratem Tigrimque habitantes gratulatum miserunt: suamque operam in omnem eventum pollicebantur. Quos ille amplissimis affectos muneribus, gratiisque actis, dimittebat: nullis sibi in præsens opus esse auxiliis affirmans; satis munitum imperium, idque gesturum se

Νίγρον ἄγοντες, καὶ εἰς τὴν ἐ
11 τοῦ οἰκίαν καθιστᾶσιν, οὐ
αὐτὴν ἰδιωτικήν, ἀλλὰ
σίλειον αὐλὴν νομίζο
πᾶσι κοσμήσαντες ἔξω
12 βασιλικοῖς συμβόλοις.
τούτοις δὴ ὁ Νίγρος τ
τὴν ψυχὴν ηὐφραίνετο, κ
ρᾶσθαί τε ἑαυτῷ τὰ τῆς
ἀρχῆς ἡγεῖτο, διά τε τὴν
Ῥωμαίων γνώμην, καὶ
περὶ αὐτὸν σπουδὴν τῶν
13 θρώπων. ὡς γὰρ διΐπτα
ρη ἡ φήμη πάντα ἐπὶ
ἔθνη, ὅσα τὴν ἀντικειμέ
ἤπειρον τῇ Εὐρώπῃ κα
κεῖ, οὐδείς τε ἦν ὃς οὐ
κὼν εἰς τὸ ὑπακούειν
τῷ ἐπείγετο, πρεσβεῖαι
ἀπ' ἐκείνων τῶν ἐθνῶ
τὴν Ἀντιόχειαν ὡς πρὸς
σιλέα ὁμολογούμενον ἐς
14 λοντο. οἵ τε ἐπέκεινα
γριδος καὶ Εὐφράτου
σατράπαι καὶ βασιλεῖς ἐπέστελλον συνηδόμενοι αὐτῷ, κ
εἰ δέοιτο βοηθείας, ὑπισχνοῦντο. 15. ὁ δὲ δώροις τε
τοὺς μεγαλοπρεπῶς ἠμείβετο, καὶ ἐπὶ τῇ σπουδῇ
ὑποχέπεσι χάριν γινώσκων, ἔλεγε μὴ δεῖσθαι συμμά
16. τὴν γὰρ ἀρχὴν αὐτῷ βεβαίως ὀχυρῶσθαι, αἵμα

ἦρξεν. Ταύταις ἐπαιρόμενος ταῖς ἐλπίσιν, ὑπτίαζε πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων μέλειαν, καὶ ἐς τὸ ἁβρόδιον ἀνειμένος, τοῖς Ἀντιοχεῦσι συνδιεγίνετο, ἑορταῖς καὶ θέαις ἐπιδιδοὺς ἑαυτόν. Τῆς τε εἰς τὴν Ῥώμην ἀφόδου 17 (ἐφ' ἣν μάλιστα ἐχρῆν ἐλθεῖν) ἠμέλει· τοῖς τε Ἰλλυρικοῖς στρατεύμασι δέον φοιτῆσαι τὴν ταχίστην, καὶ ἴσως οἰκειωσάμενον αὐτά, οὐδὲ τῶν πραττομένων τι οἷς ἐδίδου. 18. ἐλπίζων τοὺς ἐκεῖ στρατιώτας, εἴποτε καὶ θοιεν, ὁμογνώμονας ἔσεσθαι τῇ τε Ῥωμαίων ἀρχῇ καὶ τῇ κατὰ τὴν ἀνατολὴν στρατοπέδων γνώμῃ.

incruentum. Quare tanta spe sublatis animis, supinius jam negligentiusque agitabat, seque populumque Antiochenum otio deliciisque oblectans, ludosque edens & spectacula. Neque vero aut Romam, quod res maxime postulabat, proficisci studuit: aut Illyricos exercitus, qui scilicet inprimis adeundi conciliandique fuerant, ullis de rebus certiores fecit; sperans statim intellecta re, cum Romanis eos pariter, cumque orientis totius exercitibus consensuros.

Αὐτοῦ δὲ αὐτοῦ διατριβοῦντος, καὶ κούφοις καὶ ἤλοις ἐπαιωρουμένου ἐλπίσι, διηγγέλλετο τὰ πραχθέντα εἴς τε Παίονας καὶ Ἰλλυριούς, καὶ πᾶν τὸ ἐκεῖσε στρατιωτικόν, ὃ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἴστρου καὶ Ῥήνου ἐπικείμενον, εἶργον τοὺς ἐπέκεινα βαρβάρους, φρουρεῖ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. Ἡγεῖτο δὲ Παιόνων ἁπάντων (ὑπὸ μιᾷ γὰρ ἦσαν ἐξουσίᾳ) Σεβῆρος, ἀνὴρ τὰ μὲν 1

Hæc dum agitaret, levi incertaque spe subnixus, fama jam per Pannonios Illyricosque increbuerat, perque exercitus omnes, qui pro ripis Danubii Rhenique excubantes, coercendis barbaris Romanum tuentur imperium. Præerat autem Pannoniis universis (nam unius regebantur imperio) Severus quidam, genere Afer, vehe- 9.

mens

mens homo negotiis gerendis, ac ferox, vitæque insuetus duræ & asperæ, ac laboribus facillime resistens: promptus excogitandis, acer exequendis rebus. Qui postquā Romanū principatum pendere sublimem, quasique direptui expositum vidit alterum quidem, ut desidem; alterum, ut parum efficacem, contemptui habuit. Addebant præterea spem somnia quædam & oracula, cæteraq; futurorum præsagia, tum deniq; fidem veri impetrantia, quum sunt eventum sortita. quorum pleraque ipse in libris de vita sua conscripsit, ac publice in tabulis picta dedicavit. Sed quod illi extremum maximique momenti somnium spem propemodum omnem conciliavit, id ne nobis quidem silentio prætereundum. Quo enim tempore nuntiatum est, Pertinacem ad imperium ascitum, peracto Severus sacrificio, juratusque fidem principi, ubi primum domum rediit, somno com-

γένος Λίβυς, ἐς δὲ τὴν
πραγμάτων διοίκησιν
ναῖος ἅμα καὶ θυμοειδ
σκληρῷ τε βίῳ καὶ τραχεῖ
θισμένος· πόνοις τε ἀ
3 χων ῥᾷστα. νοῆσαί τε ὀξὺς
τὸ νοηθὲν ἐπιτελέσαι τα
οὗτος τοίνυν παρὰ τῶν
μελλόντων πυνθανόμενος
Ῥωμαίων ἀρχὴν μετέω
φερομένην ἁρπάσαι, κα
γνοὺς τοῦ μὲν ῥᾳθυμίαν,
δυσπραγίαν τοῖς πράγμα
4 Ἀνέπειθε δὲ αὐτὸν ὀνείρ
τοιαύτην τινὰ ἐλπίδα
σημαίνοντα, χρησμοί τε κ
σα εἰς πρόγνωσιν τῶν μελ
των σύμβολα φαίνεται.
πάντα ἀψευδῆ καὶ ἀληθῆ
τε πιστεύεται, ὅταν εἰς τὴν ἀ
5 βασιν εὐτυχηθῇ. τὰ μὲν
πολλὰ εἰς τὸ ῥηθὲν αὐτὸς
συγγράψας ἐν τῷ καθ' αὐ
βίῳ, καὶ δημοσίαις ἀνέθη
εἰκόσι. τὸ δ' οὖν τελευτ

καὶ μέγιστον, ὅπερ αὐτῷ καὶ τὴν ἐλπίδα πᾶσαν ὑπέφαιν
ὄναρ, οὐδ' ἡμῖν παραλειπτέον. 6. κατὰ γὰρ καιρὸν ὃν ἀπηγ
Περτίναξ παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, μετὰ τὸ προσελθεῖν καὶ θύσ
Σεβῆρος, καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς Περτίνακος βασιλείας ὅρκον ἀφοσ

σα

ι, ἐπανελθὼν εἰς τ̃ οἰ-
ἐσπέρας καταλαβούσης
τινὸς κατηνέχθη, μέγαν
ναῖον ἵππον βασιλικοῖς
ροις κεκοσμημένον ὤή-
ἔπειν, φέροντα ἐπόχου-
τ̃ Περτίνακα διὰ μέ
ἐν Ῥώμῃ ἱερᾶς ὁδοῦ.
ὶ κτ̃ τ̃ ἀρχίω τ̃ ἀγορᾶς ἐγ-
ο, ἔνθα ἐπὶ τ̃ δημοκρα-
ρότερον ὁ δῆμος συν-
:κλησιάζειν, ὤήθη τὸν
ἀποσεῖσαι μὲν τ̃ Περ-
ι καὶ ῥίψαι· αὐτῷ ἢ ἀλ-
ςῶτι ὑποδῦναί τε αὐ-
ἀράμενον ἐπὶ τοῖς νώ-
φέρειν τε ἀσφαλῶς καὶ
βεβαίως ἐπὶ τῆς ἀγο-
ἰσης εἰς ὕψος ἄραντα
ἦρον, ὡς ὑπὸ πάντων ὁ
τε καὶ τιμᾶσθαι. μένει ἢ ὁ
ἰμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ χω-
ὀνείρατος εἰκὼν μέ
χαλκοῦ πεποιημένη.
τοίνυν ὁ Σεβῆρος ἀρ- 9
γνώμην, ἐλπίζων τε θείᾳ προνοίᾳ ἐπὶ τ̃ ἀρχὴν κα-
ἀπόπειραν ἐποιεῖτο τῆς τῶν ςρατιωτῶν γνώμης. 10. τὰ
ιτα, καὶ ὀλίγους, ἡγεμόνας τ̃ καὶ χιλιάρχας τοὺς τ̃ ἐν τοῖς
πέδοις ἐξέχοντας οἰκειούμενος, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν

prehensus, videt per quietem magnum quendam ac generosum equum ornatum phaleris imperialibus, qui Pertinacem ipsum per urbem veheret media sacra via. Sed ubi ad ipsum fori pervenit ingressum, in quem olim liber populus frequens conveniebat, visus est excussisse Pertinacem equus, atque abjecisse humi, proximeque astanti Severo tergum substernere, cumque perferre sublimem tuto in forum medium, conspicuum venerabundæ multitudini. manet autem adhuc hujus imago somnii eodem ipso in loco ingens, ex ære conflata. Ad hunc igitur modum sublatis animis Severus, ac se divina providentia solicitari ad imperium ratus, decrevit animos periclitari militum. Quare primum quidem præfectos, tribunosque, & primos militum sibi adjungens, cumque iis de Romano imperio sermones ferens, abjectum id esse dictabat, existente

stente nullo per quem fortiter atque ex dignitate gubernaretur. Invehens præterea in prætorianas cohortes, quæ sacramentum militare civili imperatorioque sanguine polluissent, vindicandam esse ajebat ac persequendam Pertinacis cædem. minime ignarus, excubare adhuc memoriam Pertinacis apud Illyricos exercitus, quoniam sub imperatore Marco multa illius ductu adversus Germanos trophæa excitaverant: & cum præfectus Illyrico foret, nullum non exemplum virtutis in prælio ostentaverat: benevolentiam porro, ac probitatem, ad hæc civile moderatumque imperium sociis præstiterat. Quocirca memoriam ejus principis colentes, tantam in illum editam crudelitatem indignissime ferebant. Hanc igitur Severus occasionem arripiens, facile eos quo vellet adducebat: simulans non se quidem imperium quærere, aut summam potestatem affectare, sed ire ultum

Ῥωμαίων διαλεγόμε
ὡς παντάπασιν ἐρρίπ
δεῖ, οὐκ ὄντος τοῦ δυνα
κατ᾿ ἀξίαν αὐτὴν διοικ
11 διέβαλλε καὶ τοὺς ἐν
στρατιώτας ὡς ἀπίστους,
σπλείῳ καὶ ἐμφυλίῳ
μιάναντας τὸν ὅρκον. ἔλ
δεῖν ἐπαμῦναι καὶ ἐπεξ
12 τῷ Περτίνακος φόνῳ
πάντας τοὺς κατὰ τὸ Ἰλλ
στρατιώτας μεμνημένο
Περτίνακος ἡγεμονία
γὰρ Μάρκῳ βασιλεύοντ
λὰ ἐγείρας σὺν αὐτοῖ
Γερμανῶν τρόπαια, στ
τε καὶ ἡγεμὼν τοῦ Ἰλλ
κατασταθεὶς, ἀνδρείαν
σαν ἐν ταῖς μάχαις τα
πολεμίους ἐπιδέδεικτο,
δὲ καὶ χρηστότητα, μετὰ σώ
καὶ ἐπιεικοῦς ἐξουσίας, τ
31 χομένοις παρέσχετο. δ
ἐκείνου τὴν μνήμην τιμῶντι
τοῖς οὕτως ὠμῶς κατ
τετολμημένοις ἠγανά

14. Ταύτης δὴ τῆς προφάσεως λαβόμενος ὁ Σεβῆρος ῥᾳδίως αὐτοὺς ἐφ᾿ ἃ ἐβούλετο ὑπηγάγετο. προσποιούμενος οὔτε τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖσθαι, οὐδ᾿ αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν μνᾶ

ιν, ἐπεξελθεῖν τοιούτου
λέως αἵματι. ὥσπερ δὲ 15
όματι οἱ ἐκεῖσε ἄνθρω-
μαιότατοί τε καὶ μεγάλοι
καὶ πρὸς μάχας ἐπιτήδειοι
νικώτατοι· οὕτω καὶ τὰς
ίας παχεῖς, καὶ μὴ ῥᾳ-
συνεῖναι δυνάμενοι, εἴ
πανουργίας ἢ δόλου λέ-
ἢ πράττοιτο. πεισθέντων 16
ιῶν τῷ Σεβήρῳ, προσ-
ἐνῷ χαλεπαίνειν, καὶ
ἐπεξελθεῖν τῷ Περ-
ος φόνῳ, ἐπιδιδόασιν αὐ-
ῷς αὐτοκράτορά τε
ξαι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐγ-
υ. ὁ δ' ὡς ἔγνω τῶν 17
ων γνώμην, διέπεμψε
ς τὰ γειτνιῶντα ἔθνη,
ς πάντας τοὺς ἄρχον-
ν ὑπ' ἀρχῇ Ῥωμαίοις
όντων ἐθνῶν· μεγά-
τε πάντας ὑποσχέσε-
πιστὴν ἀναπείθων, ῥᾳ-
σηγάγετο. 18. ἱκανώτατος δ' ἦν πάντων ἀνθρώ-
λιστα προσποιήσασθαί τε καὶ πιστώσασθαι εὔνοιαν, μή-
φειδόμενος, εἰ δέοι τούτου καταφρονῆσαι, ψευσάμε-
εἰς τὸ χρειῶδες· διά τε γλώττης προΐετο ὅσα μὴ
ἐπὶ γνώμης.

sanguinem tanti principis. 15 Nam ut eius regionis homines corporibus utuntur prævalidis atque proceris, & in pugnam cædemque paratissimis, ita pingui sunt ingenio: quare haud facile sentiunt siquid agas dicasve astute ac subdole. Quocirca quum fidem fecisset Severus, cædem se Pertinacis persequi velle, ita sibi universos 16 conciliavit, ut imperator diceretur, summamque ab eis acciperet potestatem. Sed ubi Pannoniorum animos exploravit, statim vicinarum quoque gentium præsides, quæcunque Romano subjacent imperio, magnis illexit præmiis. Erat autem 17 Severus, unus omnium mortalium ad amorem simulandum maxime factus: sic ut ne jusjurandum quidem fallere dubitaret, si ita usus posceret: longeque aliud in lingua promptum quam in animo reconditum gerebat.

10. IGitur Illyrico omni rectoribusque provinciarum per literas insinuatus, collectisque undecunque militibus, ac suscepto *Pertinacis* cognomine, quod non Illyricis modo, sed Romano etiam populo gratissimum fore suspicabatur, convocatis omnibus in campum, ita pro suggestu locutus dicitur: *Quantum vel fidei, vel religionis erga deos, per quos jurati estis, quantumque honoris imperatoribus exhibeatis, quos adeo veneramini, facile ostenditis, milites, quum tantopere indignamini cohortes urbanas, pompæ magis quam virtutis administras, adeo fœdum facinus perpetrasse. Ac mihi quidem in votis est nunc primum tantam spem auspicanti (nam profecto scitis quam semper audiens dicto principibus fuerim) perducere ad exitum, atque explicare, quæ vobis cordi sunt: neque Romanum imperium abjectum pati, quod quidem apud majores summa semper autoritate ge-*

1 Θεραπεύσας οὖν γραμμάτων πάντ[ας] κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν ἄρχοντας, προσηγάγετο
2 ἀθροίσας δὲ τοὺς πανταχ[όθεν] στρατιώτας, αὑτὸν Σεβ[αστὸν] ἑαυτὸν Περτίνακα ὀνο[μάσας] (ὅπερ οὐ μόνον ἤλπι[ζεν] Ἰλλυρικοῖς ἔσεσθαι κεχα[ρισμέ]νον, ἀλλὰ καὶ τῷ δήμ[ῳ] Ῥωμαίων, διὰ τὴν ἐκεί[νου] μνήμην) συγκαλέσας τὸν στ[ρατὸν ἐς] τὸ πεδίον, καὶ βήματο[ς] ἀρθέντος, ἀνελθὼν
3 τοιάδε. Τὸ πιστὸν ὑμ[ῶν] πρός τε θεοὺς σεβάσμ[ιον, οὓς] ὄμνυτε, πρός τε βα[σιλέας] τίμιον, οὓς αἰδεῖσθε, δ[είκνυ]τε δι' ὧν ἀγανακτ[εῖτε] οἷς οἱ κατὰ τὴν Ῥώμη[ν] ... πομπῆς μᾶλλ[ον ἢ] ἀνδρείας ὑπηρέται, ἐτόλ[μησαν].
4 κἀμοὶ δὲ δι' ἀρχῆς ὄντι, ... πρότερον μὲν οὐδ' ἄλλοτε ... σαμένῳ τοιαύτης ἐλ[πίδος] (ἴστε γάρ μου τὸ πρὸς τοὺς [βασι]λεύσαντας πειθήνιον) νῦν δὲ ἐπὶ τέλος ταῦτ' ἀγαγεῖν, καὶ ταῦτα ἅπερ ἐστὶν ὑμῖν κεχαρισμένα, μὴ τὴν Ῥωμαίων ἀ[ρχὴν] περιιδεῖν ἐρριμμένην, ἣ πρότερον μὲν, μέχρι καιρῶν

ϛπῶς διοικουμένη, σεβά-
ος ἐφαίνετο. εἰς Κόμμο- 5
δὲ μεταπεσοῦσα, εἰ καί τι-
α' ἐκείνου διὰ νεότητα
λημμελεῖτο, ἀλλ' οὖν τῇ
γενείᾳ καὶ τῇ τοῦ πατρὸς μνή-
πεσκιάζετο. καὶ πλέον ἦν
ὑπῷ τὸ ἐλεούμενον ἐφ' οἷς
άλλετο, ἢ τὸ μισούμε-
ἐπεὶ τὰ πλεῖστα τῶν γινο- 6
ων οὐκ εἰς ἐκεῖνον ἀνεφέ-
ν, ἀλλ' εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν
κας τε καὶ οὐ πρεπόντων
ν ὁμοῦ συμβούλους τε καὶ
ρέτας. ἐπεὶ δὲ εἰς σεμνὸν 7
σβύτην, οὗ τῆς ἀνδρείας
ι χρηστότητος ἔτι τοῖς
αῖς ἡμῶν μνήμη ἐνέστα-
, περιῆλθεν ἡ ἀρχή. οἱ
ἠνέσχοντο, ἀλλὰ τοιοῦ-
ἄνδρα φόνῳ ἀπεσκεδά-
σ. τῆς δὲ γῆς καὶ θαλάττης 8
ύτην ἀρχὴν ὠνησάμε-
ις αἰσχρῶς, πρός τε τοῦ
ου (ὡς ἀκούετε) μισοῦ-
πρός τε τῶν ἐκεῖ στρα-
ων, οὓς ἐψεύσατο, οὐκ ἔτι
εται. ὧν, εἰ καὶ ἔμελλον 9
ὑπὲρ αὐτοῦ παρατάξασθαι, μετ' εὐνοίας πλήθει σύμπαντες,

stum, venerandum omnibus videbatur: postea vero quam ad Commodum recidit, etsi ob illius adolescentiam saepenumero impegit, attamen omne vitium cum ipsius principis nobilitate, tum sanctissimi parentis memoria obumbrabatur. Neque tam errata illius, odium; quam misericordiam emerebantur, quippe non tam ipsi, quae gerebantur quam assentatoribus imputabamus. caeterisque malarum artium consultoribus atque ministris: donec ad sanctissimum illum senem, cuius adhuc virtutis & probitatis nostris mentibus memoria residet, delatum fuit imperium. Quem tamen tantum abest, ut tolerare illi potuerint, ut caede etiam nefaria talem virum e medio sustulerint. Post hunc autem terra marisque imperium nescio quis turpissime auctionatus, & populo (quemadmodum auditis) invisus est, & milites ipsos, quibus imposuit, parum fidos habet. Qui tamen si etiam defensuri illum forent, attamen neque numero universi

neque virtute singuli conferendi sunt vobis. Ad hæc bellica vos negotia exercuerunt: nam & cum barbaris pedem conferre, & labores omnes perferre, & algores æstusque despicere, & concreta gelu calcare flumina, & potare effossos latices, non haustos, & venatu invigilare consuevistis. omnia denique ad virtutem adepti viatica: sic ut nemini facile sit vestris obsistere viribus. Etenim labore miles probatur, non mollitudine: qua illi exsaturati atque enutriti, ne vocem quidem vestram, nedum pugnam poterunt sustinere. Quod si cui Syriæ res formidabiles videntur, is vel ex eo cogitet, quam imbecillæ sint quamque tenui spe nitantur, quod neque adhuc progredi quoquam, neque de urbe petenda deliberare ausi, sedesque illas boni consulentes, delicias in diem quæsitas lucrum esse ambiguæ potestatis arbitrantur. Est autem ad ioca & cavilla imprimis

καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον ἐν ἀνδ
προὔχετε· ἀσκήσει τε π
10 μικῶν ἐγγεγύμνασθε. ο
μὲν ἀεὶ βαρβάροις ἀντι
τόμενοι, καὶ φέρειν πάντας
τὰς πορείας, κρύους τε καὶ
τοὺς καταφρονεῖν, ποτ
τε πηγνυμένους πατεῖν,
γειν ὀρυττόμενον ἀλλ' ἐκ
μώμενον ὕδωρ εἰθισμ
11 θήραις τε ἐγγεγύμνασθ
πάντως ὑμῖν εἰς ἀνδ
ὑπάρχει γνήσια ἐφόδια
μηδὲ εἰ βουληθείη τις,
12 θαι ὑμῖν ἀντιστῆναι.
μιον δὲ στρατιωτῶν, κάμα
ἀλλ' οὐ τρυφή, ἧς ἐκεῖν
κραιπαλῶντές τε καὶ ἐνε
θέντες, οὐδ' ἂν τῆς βοῆς
ἀνάσχοιντο, οὔτι γε τῆς μ
13 Εἰ δέ τινες τὰ κατὰ Σ
ὑποπτεύοιεν πράγμα
τεῦθεν ἂν τεκμήραιντο
νῆ τε ὄντα, καὶ φαύλας
τὰ τὰς ἐλπίδας, ὅπου
προελθεῖν τῆς αὐτῶν

ἐτόλμησαν, μηδέ τι περὶ τῆς εἰς Ῥώμην ἀφόδου βουλ
σθαι ἐθάῤῥησαν, ἀγαπητῶς ἐκεῖ μένοντες· καὶ ἐφήμεροι
φὴν, κέρδος τῆς οὔπω βεβαίας ἀρχῆς νομίζουσιν. 14. ὅτι μὲ

ιέντως καὶ μετὰ παιδιᾶς χῶσαι ἐπιτήδειοι Σύροι, ...λιτα οἱ τὴν Ἀντιόχειαν ...ὄντες, φασὶ δεῖν τὸν Νίγρον ...δυνηκέναι. τὰ δ' ἄλλα 15 καὶ αἱ ἄλλαι πόλεις, μέ-...ῶ, τῷ μηδένα δ' εἰσκε-πτὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς ἐσό-..., φαίνει τε μετ' ἀνδρείας ...φρον@ διοικήσεως ἀρ-...ῳ, ἐκείνῳ δῆλονότι ποιοῦμαι) ὑπακούειν. εἰ 16 ...ν τε Ἰλλυρικὴν δύνα-μιν χειροτονήσασαν μά-..., τό,τε ἡμέτερον ὄνομα ...ιντος (οὐκ ἄγνωστον οὐδ' ...ον παρ' αὐτοῖς ὑπάρχον, ἡγεμονεύσαντες ἐκεῖσε ...σαμεν) οὔ ἴσε, οὔτε ἐμοῦ 17 ...ίαν ἢ ἀδρανίαν κατα-...νται, οὔτε τὸ ὑμέτερον ...ον καὶ πρὸς τὰς μάχας ...θὲς ὑποστῆναι αἱρήσον-...ται σωμάτων μεγέθεσι καὶ ἀσκήσεσι καὶ ἐν τῇ συ-μάχῃ πολὺ ὑμῶν ἀπολειπόντες. 18. φθάσωμεν οὖν τὴν ...ῃ προκαταλαβόντες, ἔνθα ἡ βασίλειός ἐστιν ἑστία· κἀ-...ὁρμώμενοι, τὰ λοιπὰ ῥᾳδίως διοικήσομεν, θείαις τε ...ήσοσι πιστεύοντες, καὶ τῇ τῶν ὑμετέρων ἀνδρείᾳ ὅπλων τε

factum Syrorum genus: tum qui Antiochiam colunt, ii studere Nigro potissimum creduntur. Nam gentes reliquæ & civitates, cum adhuc neminem imperio dignum aspiciant, quique sit Rempubl. fortiter moderateque gesturus, ei scilicet obedire se tandem simulant. Quod si ab Illyrico exercitu ducem creatum cognoverint, simulque nostrum nomen inaudierint (non obscurum sane apud ipsos neque ignoratum: quippe illic etiam cum imperio præfuimus, neq; me præfecto desidiæ aut torporis arguerint, neq; vestrum exceptare impetum, aut bellicā virtutem volent experiri; præsertim quum & corporum proceritatibus, & armorum exercitationibus, & conserēda manu longe vobis impares habeantur. Quare occupemus quamprimū Romam, larem ipsum imperij: reisqua deinde facile expedituri, cum deorum oraculis, tum armorum corporumq; vestrorum

viribus confidentes. Hæc locutum Severum faustis acclamationibus milites exceperunt, Augustum, Pertinacemque appellantes: studiumque in eum propensum atque egregiam voluntatem pollicebantur.

II. AT Severus, nihil procrastinandum ratus, armari quam expeditissime jubet, iterque ad urbem edicit. distributisque viritim cibariis, omnique viatico, nihil sibi ad celeritatem facit reliqui, nullis interquiescens locis: ac vix residere tantisper milites passus, donec à nimia itineris contentione respirarent. Ipse inter primos laborans, vilique tabernaculo utens, cibũ potumque eundem quem etiam cæteri milites, capiebat: nihil unquam imperatoriæ luxuriæ, nihil deliciarum ostentans: sic ut acceptior in dies militibus fieret. Nam quum laborum omniũ non modo particeps, sed princeps etiam autorque foret, adeo cunctis venerabilis erat, ut nihil non pro

19 καὶ σωμάτων. Τοιαῦτα
πάντα τὸν Σεβῆρον εὐφημ
σαντες οἱ στρατιῶται, καλ
τες Σεβαστὸν καὶ Περτίνα
πᾶσαν ἐνεδείκνυντο προ
μίαν καὶ σπουδήν.

1 Ὁ δὲ Σεβῆρος, μηδ
δοὺς καιρὸν ἀνα
λῆς, συσκευάσασθαί τε ἀ
ὡς ἔνι μάλιστα, ἀτελὲς
ἐκέλευσε, τήν τε εἰς τὴν
μην ἔξοδον ἐπήγγειλε.
μάς τε αὐτοῖς δοὺς καὶ
δια, τῆς ὁδοιπορίας εἴχ
2 συντόνῳ σπουδῇ καὶ ξυν
πόνοις τὴν ὁδὸν ἐπετάχ
μήτέ που ἐνδιατρίβων
τε δοὺς καιρὸν ἀναπαύ
εἰ μὴ τοσοῦτον, ὅσον ὀλ
τοὺς στρατιώτας ἀναπνεύ
3 τας ἔχεσθαι τῆς ὁδοῦ. ἐκοιν
δὲ τῶν καμάτων αὐτοῖς, σ
τε χρώμενος εὐτελεῖ,
τία καὶ ποτὰ προσφερόμ
ὅσα καὶ πᾶσιν ὑπάρχειν ἠ
το. οὐδαμοῦ δὲ τρυφὴν ἐν
κνυτο βασιλικήν. ὅθεν καὶ μείζονα παρὰ τῶν στρατι
εὔνοιαν ἐπισώσατο. οὐ γὰρ μόνον αὐτὸν συμπονοῦντα,
καὶ τῶν καμάτων ἄρχοντα οἱ στρατιῶται αἰδούμενοι,

θυμίας πάντα ἔπραττον.
τὴν Παιονίαν διαδραμὼν, 5
ἐπὶ τοῖς τῆς Ἰταλίας ὄρεσι·
φήμην φθάσας, προτε-
ὤφθη τοῖς ἐκεῖσε παρὼν
ἐλθὼν ἢ ἀφιξόμενος ἤ-
δη. δέος τε μέγα τὰς 6
λιώτιδας πόλεις κατε-
έβαινε, πυνθανομένας το-
τὴν ἔφοδον στρατοῦ. οἱ γὰρ
τὴν Ἰταλίαν ἄνθρωποι, ὅ-
ν καὶ πολέμων πάλαι ἀ-
αγμένοι, γεωργίᾳ καὶ εἰ-
ῃ προσεῖχον. Ἐς ὅσον μὲν 7
ἐπὶ δημοκρατίας τὰ Ῥω-
ίων διῳκεῖτο, καὶ ἡ σύγκλη-
ς ἐξέπεμπε τοὺς τὰ πολέ-
α στρατηγήσοντας, ἐν ὅ-
οις Ἰταλιῶται πάντες ἦσαν,
γῆν καὶ θάλατταν ἐκτήσαν-
Ἕλλησι πολεμήσαντες καὶ
βαρβάροις. οὐδέ τι τῆς γῆς 8
μέρος, ἢ κλίμα οὐρανοῦ, ὅπου
Ῥωμαῖοι τὴν ἀρχὴν ἐξέ-
ναν. ἐξ οὗ δὲ εἰς τὸν Σεβα- 9

illo cupidissime facturi viderentur. Postea vero quam emensa Pannonia ipsos Italiæ montes insedit, famamque sui præveniens, prius coram conspectus est, quam adventare auditum fuerat. magnus scilicet omnes Italiæ civitates tanto conspecto exercitu metus invasit: quippe homines in Italia jampridem ab armis belloque remotissimi, agros pacemque colebant. Etenim quamdiu libera civitas egit, atque à senatu belli duces eligebantur, fuere in armis semper Italiæ nationes, Græcisque & barbaris subactis, terræ sibi marisque imperium pepererunt. neque ulla orbis terrarum pars aut cœli tractus fuit, quo non vires suas Romanorum arma protulerint. Postea vero quam Augustus rerum potitus est, & laborem Italis ademit, & arma detraxit: milites tantum quosdam certis autoramentis habuit mercenarios, qui Romanum tuerentur imperiũ.

στὸν μετῆλθεν ἡ μοναρχία, Ἰταλιώτας μὲν πόνων ἀνέπαυσε καὶ τῶν ὅπλων ἐγύμνωσε, φρούρια δὲ καὶ στρατόπεδα τῆς ἀρχῆς προυβάλετο, μισθοφόρους ἐπὶ ῥητοῖς σιτηρεσίοις στρατιώτας καταστησάμενος, ἀντὶ τείχους τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς

tum fluviorum magnitudine atque fossarum, montibusque asperrimis, desertisque locis atque imperviis circumseptos imperii limites communivit. Quocirca merito omnes, postquam adventare Severum cum tanto milite audiverunt, insueta reperterriti, quum neque stare contra, neque prohibere auderent, ibant obviam laureati, portisque eum patentibus excipiebant. Ille tamdiu locis singulis immoratus quamdiu aut sacra faceret aut populos alloqueretur, Romam è vestigio pergebat. Quæ ubi Iuliano nuntiata sunt, actum de se prorsus existimavit. Nam & exercitus Illyrici potentiam multitudinemque audiebat, & populo parum fidebat, cui se cernebat invisum: neque satis magnam spem in militibus habebat, quos videlicet fefellisset. Itaque collectas undique pecunias, partim suas, partim ab amicis acceptas, tum quascunque in templis aliisque locis publice invenisset, dividere militibus instituit, ut eo pacto illorum benevolentiam redimeret. Sed, ei,

ποτα μῶν τε μεγέθεσι καὶ
φρων, ἢ ὀρῶν περιβλήμα
ἐρήμῳ τε γῇ καὶ δυσβ
φράξας τὴν ἀρχὴν, ὠχύρ
10 τοῦτο. ὅθεν τὸν Σεβῆρον
ιόντα πυνθανόμενοι οἱ τότε
τοσούτῳ στρατοῦ, εἰκότως ἐ
ξεπλήττοντο τῷ ἀήθει τοῦ π-
11 γματος. οὔτε δὲ ἀντιστῆναι
κωλύειν ἐτόλμων. ὑπήντων
δὲ δαφνηφοροῦντες, καὶ
λαις ἀναπεπταμέναις ἐ
δέχοντο. ὁ δὲ τοσοῦτον ἐνεπ
το, ὅσον καλλιερῆσαί τε
τοὺς δήμους προσειπεῖν· ἐ
12 τὴν Ῥώμην ἠπείγετο. Ὡ
ταῦτα τῷ Ἰουλιανῷ ἀπ
γέλλετο, ἐν ἐσχάτῃ ἀπογνώ
σει ἦν, τοῦ μὲν Ἰλλυρικοῦ στ
τὴν δύναμιν καὶ τὸ πλῆθ
ἀκούων· οὔτε δὲ τῷ δήμῳ
στεύων, ὑφ' οὗ ἐμεμίσητο.
τοῖς στρατιώταις θαρρῶν
13 ἐψεύσατο. χρήματα δὴ πα
ἀθροίζων τά τε αὐτοῦ καὶ τῶν
τῶν φίλων, καὶ εἴ τινα ἦν
δημοσίων ἱερῶν καὶ τόπ
λαμβάνων, τοῖς στρατιώτ

διανέμειν ἐπειρᾶτο, ὡς ἀνακτήσαιτο τὴν εὔνοιαν αὐτῶν. 14. οἱ

καὶ

ι μεγάλα λαμβάνον-
άειν οὐκ ᾔδεσαν. ὀφλη-
αὐτῷ ἀποτίνειν, ἀλλ' οὐ
ν διανέμειν ἐλογίζοντο.
15 Ἰουλιανὸς, καίτοι συμ-
όντων αὐτῷ τῶν φίλων
ἀγεῖν τὸ στρατιωτικὸν, καὶ
νὰ τῶν Ἄλπεων περι-
16 αβεῖν. (μέγιστα ἐκεῖνα
καὶ οἷα οὐκ ἄλλα ἐν τῇ
ιμᾶς γῇ, ἐν τείχους σχή-
...κειται), καὶ περιβέβλη-
ταλίας. καὶ τοῦτο μετὰ
ης δὲ δαιμονίας περιφα-
τῆς φύσεως Ἰταλιώ-
ρυμα ἄρρηκτόν τε καὶ
περιβεβλῆσθαι ἀπὸ τῆς
ς θαλάσσης ἐπὶ τὴν με-
ίαν βλέπουσαν διῆκον)
17 ἐκ τῆς πόλεως προελ-
Ἰουλιανὸς ἐτόλμα. διέ-
τε, τῶν στρατιωτῶν δεό-
, ὁπλίζεσθαί τε καὶ γυ-
σθαι· περὶ δὲ τῆς πόλεως
18 διορύττειν. καὶ τὴν πρὸς
ιν μάχην ὡς ἐν τῇ

tametsi multa magnaque acceperant, nullam tamen habebant gratiam, persolvi debitum sibi, non dari munus aliquod, interpretantes.
15 Cæterum suadentibus amicis Iuliano, ut exercitum educeret, atque Alpium angustias occuparet. (sunt autem Alpes, altissimi montes,
16 quales in his regionibus nulli, porrecti ad muri formam, circundarique Italiæ: quasi ad reliquam regionis ejus felicitatem hunc etiam quasi cumulum natura addiderit, ut munitionem haberet inexpugnabilem, pertingentem scilicet à septentrionali ad id mare quod ad meridiem spectat) non ausus tamen ille urbe egredi, supplicatum militibus mittebat, uti arma capere
17 rent, exercerentque se ac fossas ante urbem ducerent: omnemque belli apparatum in ipsa demum urbe expediebat. Siquidem elephantos quoque, quos ad pompam institutos habe-
18 bat, insuefacere conabatur sessorem pati: ratus Illyricos

ποιησόμενος παρεσκεύαζε. τούς τε ἐλέφαντας πάν-
ς εἰς πομπὴν ὑπηρετῶν ἐπὶ νώτων φέρειν ἐπειρᾶτο
ειν. οἰόμενος οὕτως ἐκπλήξειν τούς τε Ἰλλυρικοὺς

milites equosque eorum perterritum iri facie magnitudineque beluarum, quales antea nullas aspexissent. Totaque civitas armis fabricandis, bellicisque instrumentis conficiendis erat intenta.

12. SEd cunctantibus adhuc Iuliani militibus ac se comparantibus ad bellum, nuntiatur adesse jam Severus. Is multos è militibus suis sparsim dimiserat, qui clam Romam proficiscerentur; quare alii aliis itineribus noctu ingressi urbem, protectis armis habitu paganorum operiebantur. Iamque intus hostis erat, supino adhuc Iuliano & quid ageret ignaro. Quæ ubi populus intellexit, cunctis metu perculsis ac Severi potentiam formidantibus, sentire jam se cum illo simulabat: & Iulianum quidem, quod imbellis, Nigrum, quod lentus atque iners, vituperantes, Severum ipsum iam adventantem

καὶ τὴν τῶν πολεμίων ἵ
διαταράξειν ὄψει καὶ με
θηρίων μὴ πρότερον ἀ
19 ἑωραμένων. τότε δὴ π
πόλις ὅπλα εἰργάζετο
τὰ πρὸς πόλεμον
σκευάζετο.

1 ΜΕλλόντων δὲ τῶν
λιανοῦ στρατιωτῶν
τὰ πρὸς πόλεμον ἕ
ποιούντων, ἀγγέλλεται
Σεβῆρος ἤδη προσιών.
λὺ τοῦ στρατεύματος
διασκεδάσας ἐκεῖνος
λάθρᾳ παρεισδύεσθαι εἰς
2 λιν. οἱ δὲ, κατὰ πάσας ὁδ
νείμαντες αὑτούς. πο
εἰς Ῥώμην νύκτωρ λ
νοντες εἰσῄεσαν, τ
ἐπικρύπτοντες, ἐν ἰ
3 σχήματι. καὶ ἤδη οἱ π
ἔνδον ἦσαν, τοῦ Ἰουλι
ὑπτιάζοντος καὶ τὰ γ
4 μενα ἀγνοοῦντος.
ταῦτα διάπυστα π
ἐγένετο, ἐν ταραχῇ πολλῇ πάντες ἦσαν. καὶ δεδιότες τὴν
μιν τοῦ Σεβήρου, τὰ ἐκείνου φρονεῖν προσεποιοῦντο·
Ἰουλιανοῦ καταγινώσκοντες ἀνανδρίαν, τοῦ δὲ Ν
μέλλησίν τε καὶ ῥαθυμίαν. τὸν δὲ Σεβῆρον ἀκ

παρόντα ἐθαύμαζον. ...ουλιανὸς, πολλῇ κατα- 5 ...νόμενος ἀφασίᾳ τε ...ίᾳ ὅπως χρήσηται τοῖς ...ασιν οὐκ εἰδὼς, ἀθροι- ...κελεύσας τὴν σύγκλη- ...ἀπέμπει γράμματα, ...ἐσπένδετο δὴ πρὸς Σεβῆρον, καὶ αὐτοκράτο- ...δεῖξας, κοινωνὸν τῆς ...ίας ἐποιεῖτο. ἡ δὲ σύγ. 6 ...ἐψηφίσατο μὲν πάν- ...ῶντες δὲ τὸν Ἰουλιανὸν ...ιῶντα καὶ ἐν ἀπογνώ- ... Σεβήρῳ πάντες ἤδη ...τίθεντο. δύο δέπου ἢ 7 ἡμερῶν παραδραμου- ...πείσας ἤδη τὸν Σεβῆ- ...αὐτῇ τῇ πόλει ἐπιστη- ...ἤκουον, καταφρονή- τοῦ Ἰουλιανοῦ, συνίασιν συνέδριον, τῶν ὑπα- ...κελευσάντων, οἳ τὰ τῆς ...ις διοικεῖν εἰώθασιν,

magnopere admirabantur. Enimvero Iulianus, hæsitabundus atque inops consilii, convocato prius senatu, literas ad Severum mittit, quibus fœdus pacisceretur, eumque in communionem acciperet imperii. Cæterum senatus, etsi illa omnia decernebat, tamen ut eum pavitare desperata salute animadvertit, totus iam ad Severum incubuerat. Biduo vero post triduove, audito Severum jam plane adesse, omnes contempto Iuliano in curiam convenere, jussu consulum. quippe iis curæ Romana res est, quoties de imperio ambigitur. Qui postquam frequentes affuerunt, quid facto opus esset, inter se deliberabant, manente adhuc in aula Iuliano, ac fortunam suam miserante, suppliciterque rogante, ut sibi ejurare imperium liceret, omnemque eam potestatem Severo transcribere. Sed ubi intellexit senatus pavidum Iu-

...α ἀεὶ τὰ τῆς βασιλείας μετέωρα ᾖ. 8. συνελθόντες τοίνυν, ...τὸ πρακτέον ἐσκέπτοντο, τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτι ὄντος ἐν τῇ ...είῳ αὐλῇ, καὶ τὰς παρούσας ὀδυρομένου τύχας, ἱκετεύον- ...ἐξομόσασθαι τὴν ἀρχὴν, καὶ παραχωρῆσαι πάσης τῆς ...ρείας τῷ Σεβήρῳ. 9. Ὡς δὲ ἔμαθεν ἡ σύγκλητος τὸν Ἰου-

lianum,

lianum, perterritos corporis custodes, ipsum pene ab omnibus destitutum, decreta illius nece, Severum imperatorem declarant. Tum legatos ad eum mittunt, partim qui magistratum obtinerent, partim qui maximam haberent in senatu autoritatem, ut omnes illi honores Augustorum deferrent. Occidendi autem Iuliani datur uni è tribunis negotium. Is imbellem miserumque senem, qui sibi ipse tam infelicem exitum propria pecunia emisset, desertum jam destitutumque ab omnibus, inter fœdissimas complorationes trucidavit.

λιαν ν ὅπω κατεπληχότ... δὲ δορυφόρων φευγόν... δ@ τοῦ Σεβήρου αὐτο... καταλιπόντων, ψηφίζε... μὲν ἀναιρεθῆναι, ἀπο... χειροτονηθῆναι δὲ μόνον αὐτοκρ... τορα τὸν Σεβῆρον. πρεσ... τε πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπου... τῶν ἐν ἀρχαῖς ὄντων κα... ἐξοχώτατον τῆς βουλῆς, ... αὐτῷ προσφέρειν τὰς ... 11 τιμὰς τιμάς. ἐπὶ δὲ τὶ... λιανὸν εἷς τῶν χιλιάρχω... ἀναπέμπεται, ἀποκλεῖναι, ... δρον καὶ ἄθλιον πρεσβύ... ἰδίοις χρήμασιν ὠνησάμ... ὅπω πονηρὸν τέλος. 21. ὁ μὲν οὖν ἀρεθεὶς ἔρημός τε κ... πάντων καταλειφθεὶς, αἰσχρῶς ὀλοφυρόμενος ἐφονεύθη.

13. QVæ ubi Severus audivit, majora jam moliens animo, consilium iniit capiendorum militum omnium quicunque Pertinacem interemissent. Datis itaque clam ad tribunos centurionesque literis, hortatur, multa pollicens, persuadeant militibus

1 ΕΠεὶ δὲ τὰ περὶ τῆς ...κλήτου ἐδηλώθη τῷ ... Σεβήρῳ, ἥτε τοῦ Ἰουλιανοῦ ... ρεσις, ἤρθη εἰς μείζ... 2 πραγμάτων ἐλπίδα. κα... φίσματι ἐχρήσατο ὡς αἰ... ρώσαιτο καὶ αἰχμαλώτους ... τὸν Περτίνακα ἀνῃρη... λάβοι. 3. ἐπιστέλλει δὲ καὶ ἰδίᾳ μὲν λανθάνοντα γράμματα ... τε χιλιάρχοις καὶ τοῖς ἑκατοντάρχοις, ὑπισχνούμενος μεγ... ὅπως πείσειαν τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ στρατιώτας ὑπακούειν ...

τοῖς ὑπὸ τοῦ Σεβήρου κε-λευομένοις. ἐκπέμπει δὲ καὶ ... σιν, δι' ἧς κελεύει τὰ ὅπλα αὐτοὺς καταλιπεῖν ... στρατοπέδῳ, πάντας δὲ ... τὴν εἰρηνικῷ σχήματι, εἰώθασι θύοντες ἢ ἑορ-... τος βασιλέως ὑπο-δέχεσθαι· ὀμόσαι τε εἰς τὸ ... ὄνομα, καὶ μετ' ἀγα-... ἐλπίδων ἐλθεῖν. ὡς μέλ-... τὸν Σεβῆρον δορυφο-... Πιστεύσαντες δὴ οἱ 5 ... τοῖς ἐπεσταλμένοις, ... ὑπὸ τῶν χιλιαρ-... τὰ μὲν ὅπλα κατέλι-... αὐτοὶ δὲ ἐν μόναις ... ἐσθῆσι δαφνη-... ἤπείγοντο. ἐπεὶ δὲ 6 ... τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Σε-... γένοντο, ἠγγέλθησαν τε ... μενοι εἰς τὸ πεδίον, ... ὁ Σεβῆρος συν-... καλεῖ ὡς δὴ δεξιωσόμενος καὶ προσαγορεύσων. ... δὲ ἀνελθόντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα προσῆλθον ὁμοθυμαδὸν ... ἤσαντες, πάντες ὑφ' ἑνὶ συνθήματι συλλαμβάνονται. ... εἴρητο γὰρ τῷ τοῦ Σεβήρου στρατῷ, ὅπηνίκα ἂν στῶσιν εἰς τὸν ... ἀποβλέποντες, μετέωρόν τε τὴν γνώμην ἔχοντες, κυ-... αὐτοὺς πολεμίῳ νόμῳ, καὶ τιτρώσκειν μὲν ἢ παίειν

urbanis ut sibi dicto audientes sint. 4 Ipse edictum proponit, ut relictis inter castra armis, exeant pacatorum habitu: quales procedere in pompam aut ludos celebrare consuevissent: jurentque in Severi nomen, ac spem sibi optimam proponentes, præsto sint, ut novum imperatorem comitentur. His creditis, milites, 5 suasu quoque tribunorum, relictis armis, pomparum habitu laureati processerunt. Sed ubi ad exercitum Severi pervenerunt, nuntiato jam adesse, jubet in campum convenire frequentes, quasi salutaturus ac per benigne acceptutus universos. Enimvero quum ad tribunal principis accessissent, unanimiter acclamantes, 6 dato repente signo comprehenduntur. ita enim præceperat Severus, ut quum stare pendentes eos ab ore principes vidisset, circuirent

uni-

universos milites sui more hostium, neminemque vulnerantes aut pulsantes, tantum orbe facto clausos in medio continerent, pila duntaxat intendentes & hastas: ut scilicet metu vulnerum nudi resistere armatis, paucique plurimis minime auderent. Quos ubi velut indagine armorum conclusos captivosque habuit, magna voce ac turbido spiritu, ita ad eos verba fecit: *Superari vos à nobis vel sapientia, vel viribus, vel etiam numero, re ipsa videtis. Capti estis quam facillime, ac nullo ferme negotio tenemini. Quid futurum de vobis sit, in mea manu est: iam scilicet victimæ hic statis obnoxiæ nostro imperio. Si sceleri vestro debitum quæratis supplicium, nunquam sane invenietis.* Sanctissimum illum senem, imperatoremque optimum, servandum tuendumq; vobis, ipsi occidistis: Romanum imperium perpetua clarum gloria, quod maiores nostri aut virtutis aut nobilitatis*

μηδένα, συνέχειν δὲ κ
ρεῖν φράξαντας ἐν κ
τοῖς ὅπλοις. τὰς τε διαλ
καὶ τὰ δόρατα ἀποτείν
δέει τοῦ τρωθῆναι, γυμ
πρὸς ὡπλισμένους καὶ
πρὸς πολλοὺς μὴ μάχ
9 ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς ὥσπερ σα
σας ἐντὸς τῶν ὅπλων, ο
λωκότας εἶχε, μεγάλῃ
θυμοειδεῖ τῷ πνεύματ
10 ξε πρὸς αὐτοὺς τοιάδ
μὲν ὑμῶν καὶ σοφίᾳ κ
ἐσμὲν, καὶ δυνάμει σε
συμμάχων πλήθει, ἐ
ὁρᾶτε. εἰλήφθε γοῦν ῥ
καὶ ἀκονιτί γε ἑαλώκατε
ἐμοὶ ὅ,τι ποτ' ἂν ὑμᾶ
σαι θελήσω, καὶ πρόκει
θύματα τῆς ἡμετέρας ἐ
11 εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς πρὸς
τολμημένα τιμωρίαν
τεῖτε, οὐδ' ἔστιν εὑρεῖν
τὴν ἐπιτεθησομένην ἀξ
12 πεπραγμένων. σεμνὸ
σβύτην, καὶ βασιλέα χ
ὃν ἐχρῆν σώζειν καὶ δορυφορεῖν, ἐφονεύσατε· τὴν Ῥω
ἀρχὴν, ἔνδοξον οὖσαν ἀεὶ, ἣν καὶ οἱ πρόγονοι ἢ δι' ἀ
ἀναφέτου ἐκτήσαντο, ἢ δι' εὐγένειαν διεδέξαντο, ταύτην

ἱμως, ὥσπέρ τι τῶν ἰδιω-
ικειμηλίων, ἐπ' ἀργυ-
χτημάξασθε. ἀλλ' οὐδ' 13
, ὃν οὕτως ἄρχοντα εἵλε-
υλάξαι ἢ σῶσαι ἠδυνή-
ἀνάνδρως δὲ προὐδώκα-
πὶ τηλικούτοις δὴ ἁμαρ- 14
σί τε καὶ τολμήμασι μυ-
ἄξιοι θανάτων, ἣν τις
ιθέλοι τὴν ἀξίαν τιμω-
ἐστὶ. ἀλλὰ τί μὲν χρὴ 15
ν ὑμᾶς, ὁρᾶτε. ἐγὼ δὲ
μαι μὲν ὑμῶν, ὡς μὴ
ἴσαι· οὔτε τὰς ὑμετέρας
ς μιμήσομαι. ἐπεὶ δὴ 16
ὅσιον, μήτε δίκαιον, ἔτι
λέα ὑμᾶς δορυφορεῖν,
τὸν ὅρκον ἀσεβήσαντας,
φυλίῳ καὶ βασιλικῷ αἵ-
τὰς δεξιὰς μιάναντας,
τε πίστιν καὶ τὸ ἐχέγγυον
ρουρᾶς προδόντας. τὰς 17
χὰς καὶ τὰ σώματα, δω-
ἰς ἐμῆς φιλανθρωπίας
ε' τοῖς τε περιειληφόσιν
στρατιώταις κελεύω

nomine suscipiebant, hoc vos turpiter fœdeque, velut aliquid ex privatorum instrumento, quasi sectores vendidistis. Ac ne eum quidem ipsum quem sic ad imperium produxeratis, servare saltem ac defensare ausi homines timidissimi prodidistis. Ob hæc igitur crimina ac facinora vestra mille vobis debentur mortes, siquis par noxæ suppliciums tudeat petere. Proinde quid vos æquum pati sit, sane videtis. Ego tamen sanguine abstinebo, neque vestras imitabor manus. Sed quoniam jus fasque negat stipari à vobis jam principem, violato jureiurando, ab manibus civili & imperatorio sanguine pollutis, proditaque fide custodiaque: animas quidem & corpora vobis nostra largietur humanitas: porro militibus meis ita præcipio, recingant vos, ac vestimentis exutos militaribus nudosque dimittant. Vobis autem sic impero, discedatis quam longissime: edico item juroq;

ἅσαί τε ὑμᾶς, καὶ ἀποδύσαντας εἴ τινας περίκεισθε ἐσθῆτας
ιωλικὰς, γυμνοὺς ἀποπέμπειν. 18. παραγγέλλω τε ὑμῖν
ναι ὡς πορρωτάτω τῆς Ῥώμης, ἀπειλῶ καὶ διόμνυμαι

ac de

ac denuntio, capite pœnas daturum, siquis vestrum posthac intra centesimum ab urbe lapidem conspicietur. His imperatis, evestigio milites Illyrici concurrunt, brevesque illos gladiolos detrahunt, quos auro argentoque ornatos, in usum pompæ suspensos habebant: tum zonis, vestituque & cæteris militiæ insignibus per vim ablatis, nudos ad unum exautoratosque dimiserunt. Enimvero illi, proditos se videntes atque astu captos, patientiam scilicet præstabant. nam quid agerent nudi adversus armatos, pauci adversus plurimos? Discessere igitur complorantes sese, concessamque salutem loco muneris interpretantes: pertæsi tamen ac dolentes quod inermes egressi capiendos se turpiter ignominioseque obtulerant. Vsus item alio consilio Severus est. quippe metuens ne recincti exautoratique, deploratis rebus, rursus castra repeterent, resumerentque arma, præmissos aliis itineribus ac

καὶ παραγγέλλω, κολα-
σθαι κεφαλικῶς, εἴ τι-
ἐντὸς ἑκατοστοῦ σημεί-
19 τῆς Ῥώμης φανείη. Τ-
κελεύσαντος αὐτοῦ, περι-
μόντες οἱ Ἰλλυρικοὶ στ-
ται, τά τε ξιφίδια περι-
σιν αὐτῶν ἃ παρῃώρουν
ἀργυρίῳ καὶ τῷ χρυσῷ ἐν
πὴν κεκοσμημένα· τ-
ζώνας καὶ τὰς ἐσθῆτας
σύμβολον ἔφερον στρα-
κὸν, ἀφαρπάσαντες, γ-
20 ἐξέπεμπον. οἱ δὲ ὑπ-
προδεδομένοι, καὶ σοφι-
ἑαλωκότες, τί γὰρ ἐνῆ-
σαι γυμνοῖς πρὸς ὡπλ-
νους καὶ ὀλίγοις πρὸς πλ-
ἀπῄεσαν δὴ ὀδυρόμεν-
ἠγάπων μὲν τὴν δωρεὰν
τηρίαν, μετεγίνωσκο-
τῷ ἀνόπλως ἐλθεῖν, αἱ-
καὶ ἐφυβρίστως ἑαλω-
21 Ἐκέχρητο δὲ καὶ ἄλλῳ
Σευῆρος σοφίσματι. δεδ-
μὴ ἄρα μετὰ τὸ ἀποζωσθ-
ἐν ἀπογνώσει γενόμενοι

δράμωσιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ ὅπλα ἀναλάβωσι, πέμψε λογάδας ἐπιλέκτους ὅσους γενναιοτάτους ἠπίστατο,

ὁδῶν καὶ ἀτραπῶν. ὡς 22 ὄντες τό, τε στρατόπεδον, τέλθοιεν ἀνδρῶν κενὸν, ὅπλα καταλαβόντες, εἰ εν, ἀποκλείσαιεν αὐτούς. υ μὲν δὴ ταύτην ἔδο- ῦ Περτίνακος φονεῖς.

1 ὁ δὲ Σεβῆρος σὺν παντὶ τῷ λοιπῷ στρατῷ ὡπλισμένῳ εἰς τὴν Ῥώμην ιεῖται, ἔκπληξίν τε καὶ δέος, τῷ ὀφθῆναι, τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέβαλε, τοῖς οὕτω μημένοις τε καὶ δύστυχ... πν ἔργοις. 2 ὁ δὲ δῆμος σύγκλητος δαφνηφόροι ὑπεδέχοντο, πρῶτον ...πων καὶ βασιλέων ἀναίματε καὶ ἀκονιτὶ τοσαῦτα ...θωκότα. 3 πάντα γὰρ ἐν θαυμάζετο, μάλιστα δὲ ...ίνοια τῆς γνώμης, τό, τε ...ων γενναῖον, καὶ τὸ εἰς τὰ ...μενα ἅμα τῷ θαρρα- ...ελπι. 4 ἐπεὶ τοίνυν ὅ, τε ... αὐτὸν ὑποδεξάμενος ...ησεν, ἥτε σύγκλητος ...ις τῆς πόλεως εἰσόδοις ...γόρευεν, ἀνελθὼν εἰς τὸ τοῦ Διὸς τέμενος καὶ θύσας, ἐν

22 semitis electissimos quosque & exploratissimos suorum militum, iubet clanculum vacua castra irrumpere, armisque ipsorum occupatis excludere redeuntes. Hanc igitur pœnam Pertinacis interfectores dederunt.

1 POst hæc Severus cum 14. reliquo exercitu instructo armis, Romam petiit, attonitis metuentibusque pariter primo conspectu Romanis, audaciamque viri ac fortunam repetentibus animo. Quem quidem senatus populusque 2 universus laureati exceperunt, primum scilicet ex omnibus hominibus atque imperatoribus, citra sanguinem, atque adeo citra pulverem, tanti effectorem operis. Omnia porro mira- 3 bilia in illo, præcipueque ingenii acumen, laborum tolerantia, rebusque maximis aggrediundis bonam sibi spem proponens audacia. 4 Postea vero quam cum populus faustis acclamationibus suscepit, & senatus universus ad portas urbis consalutavit, inito Iovis templo, factaque re divina, reli-

quisque item sacris ædibus de more consalutatis novissime ad domum imperatoriam se recepit. Postridie vero curiam iniit, ibique placidus orationem habuit plenam optimæ spei: simul omnes publice privatimque benigne complexus, *venisse in urbem* ajebat, *ut occisum Pertinacem ulcisceretur: daturumque operam ut status optimatium fundamenta se principe jacerentur, nullum nisi judicio damnatum, capite bonisve mulctatum iri: non passurum delatores: æmulum se Marci futurum gerendo imperio: neque solum Pertinacis cognomen, sed mentem quoque habiturum.* In hanc sententiam verba faciens, favorem sibi fidemque conciliabat. Quidam tamen è majoribus natu, qui consuetum ipsius haberent ingenium, jam tum clanculum reliquis prædicebant, versipellem hunc esse hominem, nihil non astu & arte tractantem, simulatorem dissimulatoremq; idoneum. ni-

τε τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς ν
βασιλικῶ καλλιερήσας,
ἦλθεν εἰς τὰ βασίλεια.
5 δὲ ἐπιούσῃ κατελθὼν
τὴν σύγκλητον, λόγους ἐ
κεῖς πάνυ καὶ χρηστῶν ἐλ
πίδων μεστοὺς ἐποιεῖτο
πάντας, καὶ κοινῇ καὶ
6 δεξιούμενος. λέγων
μὲν ἔκδικος τοῦ Περτ
κος φόνου, τὴν δ' α
παρέξειν καὶ εἴσοδον ἀριστ
7 τίας. μήτε γὰρ ἄκριτόν
φονευθήσεσθαι ἢ δημ
σεσθαι, μήτε συκοφαν
τος ἀνέξεσθαι· ἀλλὰ
ρυτάτην εὐδαιμονίαν
ἀρχομένοις παρέξειν.
πάντα πράξειν εἰς
τῆς Μάρκου ἀρχῆς· ἕξ
τοῦ Περτίνακος οὐ
τοὔνομα, ἀλλὰ καὶ τὴν
8 μην. Τοιαῦτά τινα
γων, ὑπηγάγετο τοὺς
σοις εἰς εὔνοιαν, καὶ
ὧν ὑπισχνεῖτο. ἦσαν δ
γες τῶν πρεσβυτέρων, καὶ γνωριζόντων αὐτοῦ τὸν τρόπ
προὔλεγον λανθάνοντες, ὅτι ἄρα εἴη ἀνὴρ πολύτροπ
καὶ μετὰ τέχνης εἰδὼς προσφέρεσθαι πράγμασιν ὑπο

τε καὶ περιποιήσασθαι
ὁπουῦν, ἱκανώτατός ἐστιν
αι, καὶ τὸ χρειῶδες καὶ τὸ
τελὲς αὐτοῦ· ὅπερ ἔργῳ
ερον δέδεικται. Διατρί- 10
ψας ὀλίγον χρόνον ὁ Σε-
ρ ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ νομὰς
δοὺς τῷ δήμῳ, μεγαλο-
ως τε ἐπιτελέσας, τοῖς
ατιώταις πολλὰ δωρη-
σάμενος, καὶ τοὺς ἀκμαιοτά-
πιλεξάμενος ἐς τὸ δο-
ρυφόρους εἶναι τῆς βασιλείας,
τῶν ἀπεζωσμένων, ἐπὶ
ανατολὴν ἠπείγετο. ἔτι 11
λοντος καὶ ὑπτιάζον-
Νίγρου, τῇ τε Ἀντιο-
ντρυφῶντος, ἐπιστῆναι
προσδοκώμενος ἤθε-
πως ἀπαράσκευον αὐτῷ
. τούς τε συστρατιώτας 12
λευε παρασκευάζεσθαι
τὴν ἔξοδον, συνεκρότει
πανταχόθεν στράτευμα,
τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν πό-
νεανίας μεταπεμπόμενος καὶ στρατιωτῶν, εἴ τε τι λοιπὸν
Ἰλλυρικῷ τοῦ στρατιωτικοῦ λείψανον κατελθὼν ἐπὶ
ἦν, ἐκέλευεν αὐτῷ συντυχεῖν. 13. ἐξήρτυε δὲ καὶ στόλον
όν, καὶ πάσας τὰς κατὰ Ἰταλίαν τριήρεις ὁπλιτῶν πλη-

hil pensi habentem, dum id efficeret, quod usui sibi aut emolumento crederet fore. quod seniorum judicium haud ita multo post eventus comprobavit. Igitur Severus paucos in urbe dies moratus, dato plebi uberrimo congiario, donatisque abunde militibus, & ex iis robustissimo quoque in locum exautoratorum delecto ad imperii custodiam, statim ipse in orientem profectionem parat: cunctante Nigro adhuc & supino, atque Antiochenis deliciis vacante, ratus properandum sibi, ut inexpectatus imparatum oprimeret. Edicto igitur militibus, ut ad iter se accingerent, contractisque undique copiis, ac delectu juniorum tota Italia habito, simul reliquiis Illyrici exercitus, quæ in Thracia remanserant, occurrere jussis; neque secius ingente classe coacta, completisque armato milite totius Italiæ triremibus, ingentes sibi omnis generis copias incredi-

bili celeritate comparavit. siquidem haud exiguis viribus esse opus intelligebat, adversus nationes partem orbis Europæ oppositam incolentes, quæ scilicet uno ordine omnes Nigri sequebantur auspicia. Ad hunc igitur modum bellum Severus instruebat.

ρώσας ἐξέπεμπε. πολλ
αὐτῷ καὶ παντοδαπῆ δ
μεως μεγίστῳ τάχει συνεσκ
14 άσθη. ᾔδει γὰρ οὐ μικρᾶς δ
μεως δεόμενος πρὸς τ
τὴν ἀντικειμένην ἠπ
Εὐρώπῃ τὰ Νίγρου φρ
σαν. τὰ μὲν δὴ πρὸς τὸν
λεμον γενναίως εὐτρέπι

15. Cæterum providus homo ac sobrius nonnulla suspicione tenebatur de Britannicis exercitibus, maximis videlicet pugnacissimisque, quibus præerat universis Albinus, senatorii patriciique generis vir, summis opibus ac deliciis innutritus. Hunc sibi igitur Severus astu ratus adjungendum, ne scilicet divitiis, genere, exercitibus, famaque nominis, magnis ad concupiscendum imperium facibus, instinctus, summam sibi rerum posceret, Romamque haud procul à Britannia distantem, se bellis orientalibus implicito, occuparet: statuit eum specie quadam honoris inescare: levem

1 Ἅτε δὲ ἀνὴρ προμ
τε καὶ νήφων, ὑπώ
τὴν ἐν Βρεττανίᾳ δύνα
πολλήν τε οὖσαν καὶ μεγ
ἀνδρῶν τε μαχιμωτ
ἦρχε δὲ αὐτῆς πάσης
βῖνος, ἀνὴρ τὸ μὲν γέ
τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου εὐπ
2 δῶν. ἐν πλούτῳ δὲ καὶ τρυ
πατέρων ἀνατραφείς.
τοίνυν ἠθέλησεν ὁ Σεβ
σοφίσματι προλαβὼν ο
3 σασθαι. μήπως ἄρα τοι
ἔχων ἐναύσματα εἰς
λείας ἐπιθυμίαν, θαρ
πλούτῳ καὶ γένει, δυνάμ
στρατοῦ, γνώσει τε τῇ παρὰ
μαίοις, ἐπιθῆται τοῖς πράγμασιν, καὶ τὴν Ῥώμην οὐ π
ἀφεστῶσαν, ἐκείνου κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀσχοληθέντος, ὑποπ
ται. 4. τιμῇ τοίνυν προσποιήτῳ δελεάζει τὸν ἄνθρωπον

ις μὲν ὄντα τὴν γνώμην
ον καὶ ἁπλοϊκώτερον, πι-
καὶ πολλὰ διὰ γραμμά-
ὀμόσαντι τῷ Σεβήρῳ
σαντα. Καίσαρα δὲ αὐτὸν
ικνύει, φθάσας αὐτοῦ τὴν 5
α καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῇ
ίας κοινωνίᾳ. ἐπιστέλ-
αὐτῷ φιλικώτατα γράμ- 6
δῆθεν, ἱκετεύων ἐπι-
ι αὐτὸν εἰς τὴν τῆς ἀρχῆς
ἰδία. δεῖσθαι γὰρ ἀνδρὸς 7
ς, καὶ τοιούτου, τὴν τε
ιν ἔτι ἀκμάζοντος,
ὄντα πρεσβύτην, καὶ
όσου ἀρθρίτιδος ἐνο-
ονον, τῶν τε παίδων
ὄντων πάνυ νηπίων.
ιστεύσας ὁ Ἀλβῖνος, 8
ιμὴν ὑπεδέξατο ἀ-
ις ἀγαπήσας ἄνευ μά-
ὶ κινδύνου λαβεῖν
ῶν ὠρέγετο. ὁ δὲ Σε- 9
καὶ πρὸς τὴν σύγκλη-
αὐτὰ ἀνενεγκὼν (ὡς ἂν μᾶλλον αὐτὸν εἰς πίστιν ὑπα-
ι) νομίσματά τε αὐτοῦ κόψαι ἐπέτρεψε, καὶ ἀνδριάντων
σει ταῖς τε λοιπαῖς τιμαῖς τὴν δοθεῖσαν χάριν ἐπιστώ-
10. Ἐπεὶ δὲ αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν Ἀλβῖνον διὰ σοφίας
ῶς εἶχεν, οὐδέ τι δέος ἦν ἀπὸ Βρεττανίας, τό, τε

alioquin & ſimplicem ; tunc vero etiam juranti per literas credentem. Quare eum Cæſarem appellans, ſpem cupiditatemque hominis anticipat poteſtate participanda. Mittit item plenas humanitatis literas, obſecrans, ut ipſe potiſſimum curam ſuſcipiat imperii: opus eſſe viro aliquo nobili, & ætatis integræ, qualis ille foret: ſe jam ſenem, morboque articulari affectum; natos, adhuc infantes. Quibus creditis Albinus honorem libenter ſuſcepit, lætus citra pugnam aut diſcrimen ullum compotem ſe voti factum. Cæterum Severus, quo omnia credibiliora forent, iiſdem illis ad ſenatum relatis, nummiſque imagine ejus percuti juſſis, ſtatuiſque erectis, ſimul aliis collatis honoribus, fidem gratiæ ſuæ fecit. Quæ poſtquam ſapienter ab illo proviſa ſunt, nullo jam ex Britannia impendente metu collectis

in unum circa se Illyricis exercitibus, reliquisque rebus ex usu comparatis, copias adversus Nigrum educere instituit. Igitur quibus locis itinere illo remoratus sit, quæ apud quamque civitatem verba fecerit, quæ signa divinitus apparuerint, regiones item peragratas, conflictusque & utrinque cæsorum numerum, cum pleriq; historiæ autores, tum maxime poëtæ versibus suis uberrime sunt executi, materiam totius operis, ipsam denique Severi vitam deligentes. Mihi autem propositum est, septuaginta annorum res, quas habeam cognitissimas, sub diversis principibus gestas, in unum corpus comprehensas, literarum mandare monumentis. Quocirca excellentissima & præcipua quæq; rerum à Severo gestarum, deinceps persequemur: neque ad gratiam vero quippiam affingentes, quod fecisse videmus qui illa ætate scriptitarunt, neque tacitum prætereuntes si quid modo mentione dignū memoriaque videbitur.

Ἰλλυρικὸν στράτευμα
11 αὐτῷ πᾶν εἶχε, διοικήσα
μίζων πάντα λυσιτελῶ
ἑαυτοῦ ἀρχῇ, ἐπὶ τὸν Ν
ἠπείγετο. τῆς μὲν οὖν
πορείας τοὺς σταθμοὺς, καὶ τ
ἑκάστην πόλιν αὐτῷ λε
τα, καὶ σημεῖα θεία τε
δόξαντα πολλάκις φαι
21 χωρία τε ἕκαστα καὶ παρ
ξεις, καὶ τὸν τῶν ἑκατέ
πεσόντων ἀριθμὸν στρατ
ἐν ταῖς μάχαις, ἱστορ
πολλοὶ συγγραφεῖς καὶ π
μέτρων πλατύτερον συ
ξαν, ὑπόθεσιν ποιούμενοι
σης τῆς πραγματείας π
13 βήρου βίον. ἐμοὶ δὲ
ὑπάρχει, ἐτῶν ἑβδομη
πράξεις πολλῶν βασ
συνάξαντι γράψαι, ἃς
οἶδα, τὰ κορυφαιότατ
νων, καὶ συντέλειαν ἐ
τῶν κατὰ μέρος πεπρ
νων Σεβήρῳ, ἐν τοῖ
14 διηγήσομαι. οὐδὲν οὔτ
χάριν εἰς ὕψος ἐξ
(ὥσπερ ἐποίησαν οἱ κατ' ἐκεῖνον γράψαντες) οὔτε παρα
εἴη λόγου, καὶ μνήμης ἄξιον.

ΡΩΔΙΑΝΟΥ μετὰ Μάρκον βα-λείας ἱστοριῶν βιβλίον τρίτον.

Ὁ μὲν δὴ Περτίνακος 1
τέλος, καὶ Ἰουλιανοῦ
ὕρεσις, ἥτε Σεβήρου εἰς
Ῥώμην ἄφιξις, ἥτε ἐπὶ-
ον ἔξοδος, ἐν τῷ πρὸ
του συγγράμματι δεδή-
αι. ὁ δὲ Νίγρος, ἐπεὶ ἠγ- 2
αὐτῷ μηδέν τι τοιοῦτον
δεχομένῳ, κατειληφὼς
τὴν Ῥώμην ὁ Σεβῆρος,
τε τῆς συγκλήτου αὐτο-
τωρ ἀναγορευθεὶς, ἄγων
ἰντα ἐπ' αὐτὸν τὸν Ἰλ-
κὸν στρατὸν, πεζήν τε καὶ
τικὴν δύναμιν ἄλλην· ἐν
σῃ ταραχῇ ἦν, διέπεμ- 3
κατὰ ἔθνη πρὸς τοὺς ἡγου-
ις, τάς τε εἰσόδους πά-
καὶ λιμένας φυλάττεσθαι
λεύων. 4. ἔπεμπε δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Παρθυαίων τε καὶ
ενίων καὶ Ἀτρηνῶν, συμμάχους αὐτῷ. ὁ οὖν Ἀρμένιος
κρίνατο μηδετέρῳ συμμαχήσειν, ἀγαπητῶς δὲ τὰ ἑαυ-

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO post Marcum.

LIBER TERTIUS.

SUPERIORE libro, Pertinacis interitum cædemque Iuliani, simul profectionem Severi ad urbem, susceptamque mox adversus Nigrum expeditionem edocuimus. Enimvero Niger, ubi Romam à Severo occupatam, ipsum à senatu appellatum imperatorem, nihil tale expectans, audivit, præterea omnem Illyricum exercitum contra se, pedestres navalesque copias educi: perturbato vehementer animo, monet provinciarum præsides, aditus omnes portusque custodiant: mittitque rogatum auxilia ad Parthorum, Armeniorum, atque Atrenorum reges. Cui quidem Armenius neutras se partes suscepturum respondit,

dit, tantum res suas defensurum Severi adventu: Parthus autem, satrapis imperaturum per epistolas, uti copias congregarent, ita enim facere consuevit bellum comparaturus. siquidem mercenarios milites atque ordinarios exercitus Parthi nullos habent. Ex Atrenis autem sagittarii auxiliares venerunt, missu regis Barsemii, qui tum in eis regionibus imperitabat. Reliquas omnes copias è militibus, qui aderant, potissimum conflavit: plurimis etiam è populo, maximeque Antiochenis, cum ætatis levitate tum ipsius Nigri studio impulsis, audacius quam prudentius nomina dantibus. Sed & Tauri montis angustias ac prærupta loca muro valido Niger, munimentisque obstruebat: ratus, montem illum impervium, magnum orienti propugnaculum futurum, siquidem Taurus inter Cappadociam Ciliciamque deorsum erigens, nationes discriminat orienti ac septentrionibus subjectas. Idem Byzantium præsidio

τοῦ φυλάξειν, ἤδη προσιόντ
5 Σεβήρου. ὁ δὲ Παρθυαῖ
ἐπιστελεῖν ἔφη τοῖς σατρ
παις, δύναμιν ἀθροίζ
οὕτω γὰρ εἴωθεν ὁπηνίκα
δέηθῇ στρατὸν συλλέγειν,
μὴ ἔχειν μισθοφόρους καὶ συ
6 στὸς στρατιωτικόν. Ἀτρηνο
ἦλθον αὐτῷ τοξόται σύμμ
χοι, πέμψαντος Βαρσημ
ὃς τῶν τόπων ἐβασίλευε.
λοιπὸν στρατιωτικὸν ἤθρο
ἐκ τῶν ἐκεῖ στρατοπέδων·
7 πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν δημοτῶν,
Ἀντιοχείας μάλιστα, ὑπὸ
φότητος, νεανίαι, καὶ τῆς
τῆ Νίγρου σπουδῆς, ἐπεδ
αὐτοὺς ἐς στρατείαν, προπ
μᾶλλον ἢ ἐμπείρως τι
8 ποιοῦντες. Ἐκέλευσε δὲ
Ταύρου ὄρους τὰ στενὰ καὶ
μνώδη διαφράττεσθαι τῶν
οις τείχεσί τε καὶ ἐρύμ
περίβλημα ὀχυρὸν νομί
τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ ὁδῶν
9 δύσβατον τὸ ὄρος. ὁ γὰρ Τ
ρος μεταξὺ ὢν Καππ
κίας καὶ Κιλικίας, διακρίνει τά τε τῇ ἄρκτῳ καὶ τὰ τῇ ἀνα
ἔθνη προσκείμενα. 10. προὔπεμψε δὲ καὶ στρατιὰν προκατα
ψοι

νὴν τὸ Βυζάντιον, πό-
ις ἐπὶ Θρᾴκης μεγίστην
καὶ εὐδαίμονα, πλήθει τε
ιν καὶ χρημάτων ἀκμά-
ν. κειμένη γὰρ ἐπὶ τῷ στε-
ῷ τῆς Προποντίδος
ῷ, προσόδοις ταῖς ἀπὸ
της, τελῶν τε καὶ ἁ-
μεγάλως ὠφελεῖτο.
ε πολλὴν καὶ εὐδαίμονα
ένη, ἐξ ἑκατέρων τῶν
ων πλεῖστα ἐκέρδαινεν.
ὴν οὖσαν δυνατωτάτην
ος προκαταλαβεῖν
σε, καὶ μάλιστα ἐλπίζων
ται κωλύειν τὴν ἀπὸ τῆς
ης ἐς τὴν Ἀσίαν κατὰ τὸν
ὸν διάβασιν. περιτετεί-
ε γενναίῳ τε καὶ μεγίστῳ
ις τείχει, πεποιημένῳ
ου λίθου, εἰς τετράγω-
γασμένου· τοσαύτῃ
αρμονίᾳ καὶ κολλήσει, ὡς
α οἴεσθαι τὸ ἔργον συν-
ἑνὸς δὲ λίθου πᾶν πε-
υ. ἔτι γοῦν καὶ νῦν τὰ

occupavit, urbem Thraciæ
maximam felicissimamque,
viribusque & opibus ea tem-
pestate florentem. Quippe
in angustissimo Proponti-
dos constituta freto, vecti-
11 galia piscatumque à mari
accipit: simul agros possi-
dēs amplissimos uberrimos-
que, utroque velut elemen-
to lucrum facit. Visum igi-
12 tur Nigro, talem hanc ur-
bem præsidiis occupare, ut
classes navigiaque per eas
angustias transgredi ex Eu-
ropa in Asiam prohiberen-
13 tur. Erat enim munita urbs
valido ingentique muro,
qui Milesio quadrato lapide
constructus adeo tenui jun-
ctura fuit, ut nemini com-
positum opus, sed ex uno
14 tantum perpetuoque lapide
videretur. Ac nunc quoque
ruinas ipsas reliquiasque
quum videris, mireris uti-
que vel eorum artificium
15 qui primi extruxerunt, vel
horum vires, qui deinceps
sunt demoliti. Ad hunc igi-
tur modum Niger suas res
comparat, providentissi-
16 mo scilicet (ut ipse puta-

α αὐτοῦ ἐρείπια καὶ λείψανα ἰδόντι, θαυμάζειν ἔστι καὶ τῆς τέ-
ης τῶν ἀρχὴν κατασκευασάντων, καὶ τῆς ἀρχὴν τῶν ὕστερον
κότων. 17. ὁ μὲν δὴ Νίγρος οὕτως ἐξήρτυε τὰ καθ᾽ ἑαυτὸν,

bat) tutissimoque consilio.

2. CAEterum Severus quantum maxime poterat, cum suis copiis festinare, nullum desidiæ quietique locum relinquere. Cognito autem præsidiis teneri Byzantium, quod sciebat munitissimam esse urbem, ad Cyzicum se convertit. Hoc intellecto, dux Asiæ Æmtlianus, cui summam Niger totius belli maximumque imperium tradiderat, & ipse Cyzicum proficiscitur, & copias adducit universas, quascunque aut Niger miserat aut ipse contraxerat. Sed ubi ventum ad manus, aliquod acerrime editis præliis, victoria tandem penes Severum stetit, fuso fugatoque Nigri exercitu. Itaque confestim fracti orientalium animi, Illyricianis autem spes ingens addita. Neque defuere qui crederent Nigri res initio statim, proditas ab AEmiliano.

προμηθέστατα καὶ ἀσφ
στατα, ὡς ᾤετο.

1 Ὁ δὲ Σεβῆρος ὡ
μάλιστα σὺν τῇ στ
ἠπείγετο, μηδὲν ῥᾳθ
μηδ' ἀνάπαυλη νέμων.
θὼν δὲ τὸ Βυζάντιον προ
ειλημμένον, καὶ εἰδὼς
ρώτατα τετειχισμένον
Κύζικον τὸν στρατὸν ἐκ
2 σε διαβαίνειν. ὁ δὲ τ'
ἡγούμενος Αἰμιλιανὸ
τὴν πρόνοιαν καὶ σ
γίαν ὁ Νίγρος ἐγκεχει
μαθὼν ἀπιόντα τὸν τ
βήρου στρατὸν, τὴν Κύ
ζικον καὶ αὐτὸς ἐπρ
ἄγων τε στρατιὰν πα
αὐτὸς συνείλεκτο κα
3 Νίγρος ἐπεπόμφει.
συνέβαλεν ἑκατέρωθ
στρατεύματα, μάχα
τεραὶ γίνονται κατ'
τὰ χωρία, καὶ κρατεῖ
βήρου στράτευμα. 4. φυγή τε πολλὴ καὶ ἐπὶ κι
νος πολὺς τῶν τοῦ Νίγρου στρατιωτῶν γίγνεται.
μὲν ἀνατολικῶν εὐθέως θραῦσαι τὴν ἐλπίδα, τῶν
λυρικῶν ἐπιρρῶσαι 5. Φασὶ δέ τινες προδοθέν
Νίγρου πράγματα ὑπὸ Αἰμιλιανοῦ, εὐθέως ἐν

...θαρῆναι. διὰ τὴν δὲ λέ-
...της τοιαύτης προαιρέ-
...τοῦ Αἰμιλιανοῦ τὴν αἰ
...οἱ μὲν γὰρ φθονοῦντα τῷ 6
...ῳ ἐπιβουλεῦσαι, ἀγα-
...οντα, ὅτι δὴ διάδοχος
...γενόμενος τῆς ἐν Συρίᾳ
..., ἔμελλεν ἔσεσθαι κρείτ-
...ἅτε βασιλεὺς καὶ δεσπό-
οἱ δέ φασιν αὐτὸν ἀνα- 7
...ῆναι ὑπὸ τῶν παίδων,
...ιλάντων καὶ δεηθέντων
...τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας· οὓς
...ἱ Ῥώμῃ εὑρὼν ὁ Σεβῆ-
...συλλαβὼν εἶχεν ἐν φρου-
...χρήσατο γὰρ καὶ τούτῳ σο-
...ατι προμηθεστάτῳ. ἔθος 8
...ῳ Κομμόδῳ κατέχοντες
...ας τῶν εἰς τὰ ἔθνη πεμ-
...ρων ἡγεμόνων, ὡς ἔχοι
...α τῆς τε εὐνοίας αὐτῶν καὶ
...ως. εἰδὼς τοίνυν τοῦτο ὁ 9
...ρος, ἅμα τῷ βασιλεὺς
...ἐχθῆναι, καὶ τοῦ Ἰουλια-
...τι περιόντος, πέμψας
...α, διὰ φροντίδος ἔσχε,
παῖδας αὐτῷ τῆς Ῥώμης ἐκκλαπέντας, μὴ εἶναι ἐν ἑτέρῳ
...α. 10. αὐτὸς δ' ἅμα τῷ τῆς Ῥώμης ἐπιβῆναι, συλλαβὼν
...ς τοὺς τῶν ἡγεμόνων, ἢ τῶν ἐπὶ δὴ προϊόντων κατὰ τὴν

Cujus consilii duplicem afferunt causam: alii Nigro invidisse, ferentem scilicet haud æquo animo, si, quem paulo ante in Syria successorem habuisset, eundem superiorem mox, atque adeo imperatorem dominumque esset habiturus: alii, persuasum à liberis, patri per epistolas vitam salutemque suam commendantibus, quos Romæ inventos Severus in custodia habebat. Siquidem hoc quoque usus est providentissimo consilio. Mos fuerat Commodo, retinere apud se liberos eorum, qui ad regendas provincias cum imperio proficiscerentur, quasi obsides quosdam benevolentiæ illorum fideique. Igitur Severus, cumprimum est imperator appellatus, superstite adhuc Iuliano, misit furtim, qui suos liberos ex urbe subducerent, ne in alterius essent potestate. Cæterum ipse, cum primum Romam ingressus est, comprehensos omnes ducum liberos, cæterorumque item

qui-

quicunq; munus publicum in oriente Asiaque tota obirent, atque in custodiam datos, secum retinebat, quo per ea quasi pignora Nigri ducibus persuaderetur, ut illum, desiderio salutis liberorum, proderent: aut certe si in fide permansissent, liberum sibi relinquerent, cæde filiorum quos vellet ulcisci. Victi autem ad Cyzicum Nigri milites, quam quisque maxime poterat, aufugerunt, partim præter Armeniæ montana, quidam per Asiam Galatiamque superare Taurum festinantes, ut scilicet intra munimenta se reciperent. At vero Severi exercitus Cyzicenum per agrum in Bithyniam finitimam regionem contendebat. Sed ut Severum vicisse fama divulgavit, repens confestim in eis locis seditio discordiaque urbes invasit: non tam quidem ipsorum imperatorum odio aliquo aut studio, quam æmulatione quadam & contentione, invidiaque inter ejusdem gentis homines funestissima.

ἀνατολὴν καὶ πᾶσαν τ...
φρουρᾶς, οὓς εἶχε σὺν αι...
ὅπως ἢ πόθῳ τῆς τῶν πα...
σωτηρίας οἱ ἡγεμόνες το...
γρου προδιδοῖεν, ἢ μένι...
ἐπὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον εὐν...
φθάσωσί τι κακὸν πα...
διὰ τῆς τῶν παίδων αἰ...
11 σεως, ἢ δράσωσιν αὐτοί...
νομένης δὲ τῆς ἥττης κατὰ Κυ...
ζικον, ἔφυγον οἱ τοῦ Νίγ...
ἕκαστος ἐδύνατο, περι...
τες, οἱ μὲν περὶ τὰς ...
ρείας τῆς Ἀρμενίας, οἱ δὲ ...
Γαλατίας τε καὶ Ἀσίας, ...
σαι θέλοντες τὸν Ταῦρον ...
βῆναι, καὶ ἐντὸς τοῦ ἐρύμα...
12 γένοιντο, ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου ...
τὸς περαιωθεὶς διὰ τῆς ...
κηνῆς χώρας, διαβὰς ...
τὴν Βιθυνίαν ὅμορον οὖσα...
13 ἠπείγετο. ὡς δὲ διέδραμ...
μη τῆς Σεβήρου νίκης, ...
ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐκ...
στάσις καὶ διαφορὰ γ...
ἐνέπεσε ταῖς πόλεσιν,

οὔτω τῇ πρὸς τοὺς πολεμοῦντας βασιλέας ἀπεχθείᾳ ἢ εὐνοίᾳ, ὡς ζήλῳ καὶ ἔριδι τῇ πρὸς ἀλλήλους, φθό... καὶ καθαιρέσει τῶν ὁμοφύλων 14. Ἀρχαῖον τοῦτο πά...

ώων, οἱ πρὸς ἀλλήλους ζοντες ἀεὶ, καὶ τοὺς ὑ- ῶν δοκοῦντας καθαιρεῖν ντες, ἔτρυχωσαν τὴν Ἑλ- . ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνων, σαντα, καὶ παρ' ἀλλή- τυμβιβέντα, Μακεδό- άλωτα καὶ Ῥωμαίοις γεγένηται. τὸ δὲ πάθος 16 τοῦ ζήλου καὶ φθόνου θεν εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς ζούσας πόλεις. κατὰ μὲν 17 Βιθυνίαν, εὐθὺς μετὰ τὰ ζίκῳ Νικομηδεῖς μὲν ῳ προσέθεντο, καὶ πρέ- έπεμπον, τήν τε στρα- ποδεχόμενοι, καὶ πάντα ειν ὑπισχνούμενοι. Νι- 18 δὲ, τῇ πρὸς Νικομη- ίαν, τἀναντία ἐφρό- καὶ τὸν στρατὸν τοῦ Νίγρου ίχοντο, εἴτε τινὲς ἐκ τῶν των κατέφυγον πρὸς , καὶ τοὺς πεμφθέντας ὁ Νίγρου φρουρεῖν Βι- . ἑκατέρωθεν οὖν ἐκ 19 όλεων, ὡς ἀπὸ στρατοπέδων, ὁρμώμενοι, συνέβαλλον οις. καὶ μάχης καρτερᾶς γενομένης, πολὺ περιεγένοντο Σεβήρου. 20. φυγόντες δὲ οἱ τοῦ Νίγρου κἀκεῖθεν, ὅσοι

Antiquum id vitium Græcorum, qui dum seditiones agitant, atque eminentissimum quemque tollere è medio conantur, totam jam consumpsere Græciam. Cæ- 15 terum illi quidem inveterati jam attritique inter se, capitivi prius Macedonum, dein mancipia quoque Romanorum facti sunt. Ea 16 vero labes æmulationis atq: invidiæ florentibus etiamnum ætatis nostræ civitatibus incubuit. Igitur in Bi- 17 thynia, statim post res ad Cycicum gestas, Nicomedenses ad Severum defecerunt, missis legationibus, quæ se exercitum accepturos, omniaque tradituros pollicerentur. Nicæenses 18 contra illorũ instigati odio, Nigri partibus studebant, eiusque suscipiebant milites, sive qui ex fuga recepe- rant, sive qui ad tuendam Bithyniam mitterentur. Quocirca ex utrisque urbibus, quasi è castris, egressi milites iterum concurrerunt; magnoque commisso prælio, longe superior 19 Seve-

Severus fuit. Inde etiam fuga facta, Nigri milites qui prælio superfuerunt, ad Tauri montis angustias evaserant, clausasque munitiones tuebantur. At Niger, relicto ibi quantum satis fore præsidii putabat, profectus Antiochiam est, ut exercitus pecuniamque contraheret.

3. INterea Severi exercitus Bithyniam Galatiamque egressus, quum se mox in Cappadociam quoque incitasset, oppugnare munitionem incepit. Ibi multis est laboribus conflictatus: quippe arcta asperaque via, lapidesque superne jacentibus ac fortissime dimicantibus qui summis institerant mœnibus, eoque facile paucis arcentibus plurimos. Etenim angustissima utique via est, cujus pars altera monte altissimo defenditur, altera per immane præceps defluente montibus aqua redundat: tum valida munitione Niger obstruxerat, ut scilicet undique hostis aditu prohiberetur. Dum hæc in Cappadocia gerun-

-περιελείφθησαν, ἐπὶ τὰ
τοῦ Ταύρου ἠπείγοντο·
κλείσαντές τε τὸ ἔρυμα
21 λαῖον. ὁ δὲ Νίγρος φ
καταλιπὼν τοῦ ἐρύματος
ᾤετο, αὐτάρκη, ἐς τὴν Ἀ
χειαν ἠπείγετο, στρατὸν ἀ
ζων καὶ χρήματα.

1 Ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στ
περαιωθεὶς διὰ Β
θυνίας καὶ Γαλατίας, ἐ
λὼν εἰς Καππαδοκίαν,
καθεζόμενος τὸ ἔρυμα
λιόρκει, πράγματά τε
οὐ μικρὰ, δυσβάτου διὰ
τητα καὶ τραχύτητα οὔσ
ὁδοῦ, βαλλόντων τε αὐτοὺς
θεν λίθοις, καὶ γενναίως
μαχομένων τῶν ἐφεσ
τοῖς ἐπάλξεσι τοῦ τε
ῥᾳδίως δὲ ὀλίγοι π
2 ἀνέχουσιν. τῆς γὰρ ὁδοῦ
οὔσης, τὸ μὲν ἕτερον μ
ὑψίστον ὄρος σκέπει, τὸ
τερα δὲ, κρημνὸς βαθὺς
ἐκ τῶν ὀρῶν συῤῥέοντ
πόρος γίνεται. ὅπερ καὶ αὐτὸ πάμπαν παρεπέφρακτο ὁ
Νίγρου, τοῦ πανταχόθεν κωλύεσθαι ἕνεκα τὴν διοδ
στρατοῦ 3. Κατὰ μὲν δὴ Καππαδοκίαν ταῦτα ἐπρα

ασαν δὲ πρὸς ἀλλήλοις
π... ζήλῳ καὶ μίσει, Λαο-
ι μὲν κατὰ Συρίαν, Ἀν-
ων μίσει. κατὰ δὲ Φοινί- 4
Τύριοι, Βηρυτίων ἔχθει.
ντες τε τὸν Νίγρον πε-
τα, τὰς μὲν τιμὰς
υ καθελεῖν ἐπειρᾶθη-
ὸν δὲ Σεβῆρον ἀφήμη-
ς δὲ γενόμενος ἐν Αν- 5
ι ταῦτα ὁ Νίγρος ἐ-
ο, ἄλλως μὲν τὸ ἦθος
ρον χρηστὸς ὤν, ἀγανα-
ς δὲ τότε εἰκότως ἐπὶ
στάσει αὐτῶν καὶ ὕβρει,
πει ταῖς πόλεσιν ἀμ-
υς Μαυρουσίοις τε ἀ-
ς οὓς εἶχε, καὶ μέρος
ρ φονεύειν τε τοὺς ἐντυγ-
α κελεύσας, καὶ διαρ-
τὰ ἐν ταῖς πόλεσιν,
τε ἐμπιπρᾶναι. οἱ δὲ 6
σιοι, ὄντες φονικώτα-
ιὰ τὸ θανάτου καὶ κιν-
ῥᾳδίως καταφρονεῖν
τολμῶντες, μεθ' ἀπο-
ς ἐπιπεσόντες τοῖς
κεῦσιν οὐ προσδοκῶσι, παντὶ τρόπῳ τόν τε δῆμον καὶ τὴν
λυμήναντο, ἐκεῖθέν τε ἀπελάσαντες ἐπὶ τὴν Τύρον, πα-

tur, interim seditiones inter se quoque agitabant pari æmulatione odioque, Laodicea quidem in Syria, Antiochenorum odio: Tyros autem in Phœnicia, Berytiis infensa. Quæ, nuntiata Nigri fuga, sublatis illius honoribus, Severo prospere acclamarunt. At Niger audita re, quum quidem Antiochiæ ageret, jure scilicet, homo alioqui benigni mansuetique ingenii, defectione illorum contumeliaque irritatus, immittit utrisque urbibus Mauros jaculatores, quoscunque secum habuerat, simul partem sagittariorum: jussos occidere obvium quenque, diripere urbes ipsas atque incendere. Sed enim Mauri (ut est genus hominum suapte natura cædis avidissimum, nihilque non facile audens, ac desperatis simile, contemptu videlicet mortis ac periculorum) Laodicenis de improviso oppressis, populum ipsum omni genere crudelitatis, urbemque vastarunt, Inde Tyrum pergentes, direptis omnium bonis ac

patra-

patrata ingenti cæde, totam incenderunt. Quæ dum in Syria gerebantur, contrahente copias Nigro, interea Severiani milites munitionem Tauri montis oppugnabant, tristes utique ac citra spem victoriæ: quippe valida inexpugnabilisque per se, monte quoque ipso præcipitioque defendebatur. Igitur jam defatigatis, alta adversariorum securitate, ecce tibi, noctu maximi repente ruere imbres, oppleri omnia nivibus: ut sunt difficiles in Cappadocia hiemes, maximeque ad Taurum montem. Quocirca subitus impetu magno erumpit torrens, cursuque impedito (quod munitio exitum prohibebat) major jam violentiorque factus, quando artem superante natura tantum impetum sustinere munitio non poterat, laxatis paulatim coagmentis, ac fundamentis loco emotis,

σάν τε ἐνέπρησαν, καὶ πο
ἁρπαγὴν καὶ φόνον εἰργάσ
7 Τούτων κατὰ Συρίαν γιν
νων, καὶ στρατοῦ ὑπὸ Ν
ἀθροιζομένου, ὁ τοῦ Σε
στρατὸς προσκαθεζόμε
8 τὸ ἔρυμα ἐπολιόρκει, ἦ
οἱ στρατιῶται ἐν πολλῇ
μίᾳ καὶ ἀπογνώσει, ὀχυρ
ὄντος καὶ δυσμάχου κα
φραγμένου ὄρει τε καὶ
9 μνῷ. ἤδη δὲ τῶν μὲν τ
ρου ἀπειρηκότων, τῶ
ἐναντίων ἀμέριμνον ἐ
φρουρὰν οἰομένων, νυκτ
αἰφνιδίως ὄμβρων μεγίσ
τἄρρα γινομένων, χιόνος τ
10 λῆς (δυσχείμερος γὰρ ἡ
Καππαδοκία, ἐξαιρέτ
Ταῦρος) μέγας καὶ σ
χειμάρρους καταρραχθ
ποδισθέντος αὐτῷ τοῦ
θοις δρόμου, καὶ τοῦ ἐρύμ
ἐπέχοντος τὸ ῥεῖθρον, II. πολὺς καὶ βίαιος γινόμ
τῆς τε φύσεως νικώσης τὴν τέχνην, μὴ δυναμένου τοῦ
ἀντέχειν τῷ ῥεύματι, διέστη τε τῷ ὕδατι κατ' ὀλίγον αἱ
ἁρμογαί, ὑποχωρούντων τῶν θεμελίων τῷ ῥεῖθρῳ, ἅ
σπουδῆς καὶ οὐ μετ' ἐπιμελείας κατασκευασθέντων, πᾶν

δὲ τόπον ὁ χειμάῤῥους 12
ξας, ὡδοποίησεν. ὅσπερ
τες οἱ ἐπὶ τοῦ ἐρύματος
λακες, φοβηθέντες μὴ
ωθεῖεν, ἐκπεριελθόντων
τῶν πολεμίων μετὰ τὴν
χειμάῤῥου ἀπόῤῥοιαν, μη-
ὄντος τοῦ κωλύοντος.
λιπόντες τὴν φρουρὰν 13
σιν. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου
ς, ἡσθεὶς τῷ γινομένῳ,
τε ψυχὰς ἐπιῤῥωσθείς,
ονοίᾳ θείᾳ ὁδηγούμε-
συνεὶς δὲ ἀποδεδρακότας τοὺς φύλακας, ἀδεῶς τε καὶ
ύτως διαβὰς τὸν Ταῦρον, ἐπὶ Κιλικίαν ἠπείγετο.

12 iter sibi torrens patefacit. Quo animadverso, qui in præsidio erant, metu ne ab hoste circumvenirentur, nullo mox futuro propugnaculo simul unda resedisset, prodita custodia cuncti fuga dilabuntur. Igitur læti Severiani, confirmatique animos, velut diis ipsis immortalibus manu ducenti-
13 bus, cognito custodes aufugisse, facile scilicet, nullis prohibentibus, Taurum supergressi, in Ciliciam mox impetum fecerunt.

ὁ δὲ Νίγρος, μαθὼν τὰ 1
συμβάντα, πολλὴν στρα-
τιὰν ἀθροίσας, πλὴν ἀπείρων
ς καὶ πόνων, μετὰ σπουδῆς
ίαν ἐποιεῖτο. πολὺ γάρ 2
θος, καὶ σχεδὸν πᾶσα ἡ
ία τῶν Ἀντιοχέων εἰς
ίαν, καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ κίν-
ἐπέδωκεν αὐτῷ. τὸ
πρόθυμον τοῦ στρατοῦ 3
ῖεν αὐτῷ· τοῦ δὲ ἐμπει-
γυμναίου πολὺ τῶν Ἰλ-
ἀπέλειπον. συνέρχε- 4
ἑκατέρωθεν ὁ στρατὸς εἰς τὸ κατὰ τὸν Ἰσσικὸν καλού-

4. His nuntiatis, Niger cum quidem ingentem exercitum, sed pugnæ laborumque inscium, collegisset, magnis itineribus accelerabat, quamplurimis eum mortalibus, omnique ferme Antiochenorũ juventute sequentibus ducem, multa scilicet animorum alacritate, cæterum virtute ac peritia belli nulla ex parte cum Illyrico milite conferendis. Ita concurrerunt ad Issicum, quem appellant, sinum, longe lateque spatio-

fissima in planitie, quæ perpetuis subjecta collibus in theatri speciem, litus habet à mari longissime excurrens: quasi quoddam belli stadiũ fabricata natura. Quin eodem quoque loco Darium ab Alexandro ferunt maximo extremoque illo prælio profligatum captumque. septentrionalibus etiam tum viris, orientis nationes superantibus. Manet adhuc tropæum, & tantæ victoriæ testimonium urbs in colle, Alexandria: simul æneum ipsius simulacrum, unde loco impositum nomen. Evenit autem ut Severi ac Nigri exercituum non congressus modo in eum locum, sed fortuna etiam fortunæ similis fuerit. Vtrisque enim sub vesperam parati ad pugnam constiterant, curis dein pavoribusque totam noctem extraxerant insomnem: statimque cum solis ortu ducibus utrinque adhortantibus, incredibili alacritate utrinque se incitarunt, tanquam de omni spe reliqua novissimo illo

μενον κόλπον πεδίον πλα
τατόν τε καὶ ἐπιμηκέστατο
παρήκει· μὲν λόφος εἰς θέα
τρου σχῆμα, αἰγιαλὸς δὲ
θαλάσσης μέγιστος ἐκτε
ται· ὥσπερ τῆς φύσεως ἐ
5 σαμένης στάδιον μάχης.
φασὶ καὶ Δαρεῖον Ἀλεξά
τὴν ὑστάτην καὶ μεγίστην μ
συμβαλόντα, ἡττηθῆναι
καὶ ἁλῶναι ὑπὸ τῶν ἀρκ
ἀνδρῶν, καὶ τότε τοὺς ἀνα
6 κοὺς νενικηκότων. μένει
νῦν τρόπαιον καὶ δεῖγμα
νίκης ἐκείνης, πόλις ὁ
λόφου, Ἀλεξάνδρεια κ
μένη· ἄγαλμά τε χαλ
οὗ τὴν προσηγορίαν ὁ τ
7 φέρει. Συνέβη δὲ καὶ τὴν
τοπέδων τοῦ Σεβήρου τ
Νίγρου μὴ τὴν σύνοδον
κατ' ἐκεῖνο γενέσθαι τὸ
ειον, ἀλλὰ καὶ τὴν τύχην ἐ
8 τῆς τύχης. ἀντιστρατοπεδ
μενοι γὰρ ἑκατέρωθεν
ἑσπέραν, πάσης τὴν νυκ

φροντίσιν ἑκάτεροι καὶ δέει διαγρηγορήσαντες, ἅμα ἡλί
χοντι ἐπ' ἀλλήλους ἠπείγοντο, παρορμώντων ἑκατέρωθ
στρατηγῶν. 9. προθυμία δὴ πάσῃ ἐνέπεσον, ὡς ὑπὲρ λ

ιλαιπωρίας ἐκείνης μά-
ίᾳ καὶ τῆς τύχης διακρι-
ις τὸν βασιλέα. ἐπὶ πο-
αὐτῶν διαγωνισαμέ-
πολλοῦ τε ἐργασθέντος
ὡς καὶ τὰ ῥεῖθρα τῶν διὰ
δίου ποταμῶν ῥεόντων,
τος πλεῖον ἢ ὕδατος
ειν εἰς θάλασσαν, τροπὴ
νατολικῶν γίνεται. ἐκ-
ιμένοι δ' αὐτοὺς οἱ Ἰλλυ-
ροὺς μὲν εἰς τὴν παρά-
λιον θάλασσαν τετρω-
ις ἐξώθουσι, τοὺς δὲ
ντας ἐπὶ τοὺς λόφους
ντες αὐτούς τε φονεύουσι,
ολύ τι πλῆθος ἄλλων
πων, ὅσοι ἐκ τῶν περι-
ων πόλεων καὶ ἀγρῶν
ο, ὡς ἀπ' ἀσφαλοῦς τὸ
τὰ γινόμενα θεάσειν-
δὲ Νίγρος ἵππῳ φυ-
ποχούμενος, φεύγει
ίγων, εἰς τε τὴν Ἀντιό-
φικνεῖται. καταλαβὼν
οντα τὸν λοιπὸν δῆμον (εἴ τις καταλέλειπτο) οἰμωγῇ τε
ος ἐν τῇ πόλει, παῖδάς τε καὶ ἀδελφοὺς θρηνούντων,
ος ἐν ἀπογνώσει, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἀποδρά-
. καὶ ἔν τινι προαστείῳ κρυπτόμενος, εὑρεθεὶς ὑπὸ τῶν

congressu dimicaturi, disceptante illic super Romano Imperatore fortuna. Sed
10 ubi diu pugnatum accerrime, tantaque edita utrinque strages, ut flumina per eam planitiem decurrentia, majore aliquanto vi sanguinis quam aquarum in mare se voluerent, fusi tandem profligatique orientales, imminentibus à tergo Illyri-
11 cianis, partim in mare saucii protrudebantur, partim in colles summos fugitantes à persequentibus obtruncabantur: cumque iis una vulgus ingens hominum, qui ex urbibus vicinis agrisque confluxerant, superne quasique ex tuto loco prælium spectaturi. At Niger, valido evectus equo, paucis comitantibus, Antiochiam pervenit: ubi fugiente passim multitudine, magnoque ubique fletu clamor busque
12 natos fratresque lugentium deploratis & ipse rebus suis fugam capit: occultantique dein se in suburbano quo-
13 dam, & ab equitibus re-

perto, caput amputatum. Hunc habuit exitum vitæ Niger, dato cunctationis tarditatisque supplicio: homo alioqui (ut perhibent) publice privatimque minime improbus. Sed occiso Nigro Severus omnes statim illius amicos supplicio affecit, sive qui sponte, sive qui necessitate coacti rebus illius studuissent: militibus tantum qui effugerant ac trans fluvium Tigrim metu Severi ad barbaros abierant, impunitate proposita receptis. Quippe magna vis hominum in ea loca concesserat. quo effectum est, ut validiores deinceps barbari adversus Romanos conferenda manu evaserint; gnari antea pugnare tantum arcu ex equis, neque armatura muniti, neque hasta gladiove satis audaces, levi pendulaque veste, plurimumque inter fugiendum aversi, sagittas intendebant: po-

διωκόντων ἱππέων καὶ συ-
φθεὶς, τὴν κεφαλὴν ἀπετμ-
15 Τέλος μὲν δὴ τούτῳ ὁ Νί-
ἐχρήσατο, μελλήσεως καὶ (
δυτῆτος δοὺς δίκας. τὰ ο-
(ὥς φασι) γενόμενος
φαῦλος ἄνθρωπος, (
16 ἄρχων, μήτε ἰδιώτης.
Σεβῆρος, καθελὼν τὸν
γρον, τοὺς μὲν φίλους αὐτοῦ
εἴ τινες οὐ μόνον ἐκ προαι-
ρέσεως, ἀλλὰ δι' ἀνά-
προσέθεντο αὐτῷ, πάντο-
17 φειδῶς ἐκόλασε. τοὺς δὲ
πώτας, ὅσοι διαδεδρακ-
πυνθανόμενος περαιου-
τὸν Τίγριδα ποταμὸν, διὰ
ἐκ Σεβήρου δέος ἀπ-
πρὸς τοὺς βαρβάρους, π-
18 ἤγαγε, δοὺς ἀμνηστίαν.
γὰρ πλῆθος αὐτῶν ἀνε-
σεν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. ὅ
μάλιστα αἴτιον ἐγένετο
μώτερα ὕστερον γενέσθαι πρὸς τὴν συστάδην μάχην Ῥω-
τὰ τῶν ὑπ' ἐκεῖνα βαρβάρων. 19. πρότερον μὲν γὰρ το-
μόνον ἵππους ἐποχούμενοι ᾔδεσαν, μήτε πανοπλίᾳ φρά-
αὐτοὺς, μήτε τῇ διὰ δοράτων καὶ ξιφῶν θαρροῦντες μάχ-
φαις δὲ καὶ παρῃωρημέναις μόναις ἐσθῆσι κοσμούμενοι. 2
πλεῖστα γοῦν φεύγοντες, εἰς τοὐπίσω τε τοξεύοντες ἐμά-

δὲ φυγάδων στρατιωτῶν
ὧν τε ἐν αὐτοῖς τεχνι-
παρ' αὐτοῖς γενομένων,
ἐκεῖ βίον ἑλομένων, οὐ
χρῆσθαι ἀλλὰ καὶ ἐργά-
ὅπλα ἐδιδάχθησαν.

ſtea vero quam Romani aliquot milites, fabrique nonnulli in eas regiones confugerunt, ibi ætatem acturi, non ſolum armis uti, ſed ea quoque fabricari barbari didicerunt.

1 Ιοικήσας δὲ ὁ Σεβῆρος
τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ὡς
εἶτα καὶ ἑαυτῷ λυσιτε-
α, ἠθέλησεν δ' ἀδεῶς
υ ἐπὶ τὸν Ἀτρηνῶν
ἑα, εἴς τε τὴν Παρθυαίων
μβαλεῖν. ἐπεκάλει γὰρ 2
ἑρους φιλίᾳ Νίγρου.
ταῦτα μὲν εἰς ὕστερον
ο. πρῶτον δὲ πᾶσαν τὴν
Ῥωμαίων εἰς ἑαυτὸν
παῖδας μεταγαγεῖν
ιῶσαι ἠθέλησε. καθη- 3
γὰρ τοῦ Νίγρου, ὀχλη-
ευτὸς αὐτῷ ὁ Ἀλβῖ-
ομίζετο. ἔτι τε καὶ
αὐτὸν βασιλικώτερον
ὄντα τοῦ Καίσαρος
. πολλούς τε μάλιστα 4
χοντας τῆς συγκλήτου
δίᾳ καὶ κρύβδην ἐπι-
ους αὐτῷ, εἴς τε τὴν
ἐλθεῖν πείθοντας, ἀπόντος καὶ ἀσχολουμένου τοῦ Σεβήρου.

1 REbus autem orientis ex ſententia geſtis, atque ut res poſcere videbatur, ordinatis, cupido jam Severum habebat regem quoque Atrenorum bello tentandi, ac Parthorum regionem occupandi: quos utroſque in ſocietatem Niger aſciverat. Quibus tandem rebus in aliud tempus rejectis, cogitare inſtitit, quo pacto ſibi Romanum imperium liberiſque ſuis bona fide adjudicaret. Nam ſublato Nigro reliquus erat Albinus, quem ſibi parum ex ſententia parumque uſui fore arbitrabatur: vulgato rumore, jam nimis illum impotenter nimiſque moleſte nomen Cæſaris uſurpare: præterea multos eſſe è primoribus ſenatus, qui ad eum clam darent literas, hortantes ad reditum, abſente adhuc occupatoque Severo. Quippe 5

nobilitas omnis Albinum malebat imperatorem, ortum illustri genere ac bonæ indolis juvenem. Quibus rebus cognitis Severus, minime utique apertis inimicitiis ac manifesto bello agendum putans, nulla existente causa, quæ saltem specie honesta videri posset, decrevit eum dolo insidiisque tentare. Quare tabellarios aliquot ex iis, qui literas imperatorias perferunt, fidissimos sibi homines cum literis mandatisque ad eum mittit, præmonitos uti redditis publice epistolis, quædam habere se dicerent, quæ apud illum remotis arbitris loquerentur. quare ut primum seorsum à custodibus nacti eum forent, facto impetu obtruncarent. Quin venena quoque dedit, quibus eum, si possent, per aliquem ab epulis aut à cyatho aggrederentur. Erat autem illius amicis suspecta Severi fides, itaque cavendum identidem admonebant hominem persi

5 ἠρῦντο γὰρ οἱ εὐπατρίδαι ἐ
νον μᾶλλον ἄρχοντα, ἅ
προγόνων εὖ γεγονότα,
χρηστὸν τὸ ἦθος εἶ λε
6 γεν. Ἅπερ πυνθανόμεν
Σεβῆρος, φανερὰν μ
πρὸς αὐτὸν ἔχθραν ἀ
καὶ πόλεμον ἐγεῖραι πρ
δρα, μηδεμίαν δ' εὔλογ
ρεσμένον αἰτίαν, παρη
7 το. ἔδοξε δ' αὐτῷ ἀπό
ποιήσασθαι, εἰ δύναιτο
σκευάσασθαι λαθὼν καὶ
8 πατήσας αὐτόν. μετ
ψάμενος οὖν τοὺς πισ
τῶν εἰωθότων τὰ βα
γράμματα διακομίζει
δῶσιν αὐτοῖς ἐντολὰς
ῥήτων, εἰ γένοιντο παρ
τὰ μὲν γράμματα δη
ἀποδοῦναι, ἀξιῶσαι δὲ
ἰδιαίτερον ἀποστάντα
κοῦσαι ἀπορρήτων ἐν
πιστευθέντι δὲ, δορυφόρω
μῷ ἐπιπεσεῖν αἰφνιδ
φονεῦσαι. 9. ἔδωκε δ' αὐτοῖς καὶ δηλητήρια φάρμακα, ὅ
νὰς πεῖσαι δυνηθεῖεν ἢ τῶν ὀψοποιῶν, ἢ τῶν περὶ τὰ
ξι, λαθεῖν καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ. ὑποπτευόντων τῶν περὶ αὐ
λων, καὶ συμβουλευόντων αὐτῷ φυλάττεσθαι ἄνδρα ἀπ

ἰν τε πρὸς ἐπιβουλήν. βεβλήκεισαν γὰρ αὐτοῦ τὸ ἤ αἱ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας Νίγρου πράξεις, πείσας

10 υτοὺς διὰ τῶν παίδων, ὡς εἴρηται, προδοῦναι τὰ τοῦ ου πράγματα. μετὰ τὸ χρήσασθαι αὐτῶν τῇ ὑπη- ί, καὶ κατεργάσασθαι πάντα ούλετο, ἀνεῖλεν αὐτούς τε παῖδας.

11 τὸ οὖν ὕπουλον δ' ἦθος μάλιστα ἐκ τῶν ων ἐδήλου το. ταύτῃ ὁ ῖνος καὶ φρουρᾷ μείζονι τῆεν ἑαυτόν. οὔτε γάρ υτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ Σεβήρου νουμένων ἄλλως προσ- εἰ μὴ πρότερον ἀποθέ- ὅσπερ περιέκειτο ξίφος ιωτικὸν, ἐρευνηθῆναι φέροι ὑπὸ κόλπον.

12 ὡς ὖν ἀφίκοντο οἱ τοῦ Σεβή- ἀγγελιαφόροι, τά τε ματα δημοσίᾳ ἀποδόν- ἠξίουν αὐτὸν ἀποστάντα

diosum, plenum fraudis & insidiarum. Nam vulgo etiam parum constanti fide habebatur, impulsis, ut dictum est, per ipsorum filios Nigri ducibus ad res illius prodendas: dein postquam eorum opera abusus est, suaque omnia ex sentētia composuerat, ipsis liberisque enecatis. Igitur insidum subdolumq; ingenium res ipsæ declarabant, obque id majore se custodia Albinus circummunierat. Neque enim temere quisquam à Severo missus ad illum introducebatur, nisi prius deposito militari gladio, sinuque excusso. Postquam igitur à Severo tabellarii ad eum pervenerunt, redditisque publice literis, habere se dixerunt quædam secretius renuntianda, indulgens suspicionibus Albinus comprehendi ilico jubet. dein seorsum explorata re, insidiisque ordine intellectis, ubi noxios supplicio affecit, jam ipse se ut adversus manifestissimum hostem comparabat.

ιδοῦναι τινῶν ἀπορρήτων. 13. ὑποπτεύσας ὁ Ἀλβῖνος, ηφθῆναι κελεύει αὐτοὺς, ἰδίᾳ τε βασανίσας, πᾶσαν μαν- τὴν ἐπιβουλήν. καὶ τοὺς μὲν κολάζει, αὐτὸς δ' ἤδη ὡς ὁμολογούμενον ἐχθρὸν παρεσκευάζετο.

6\. QVibus cognitis, Severus homo iracundo ingenio, non jam celandas sibi inimicitias putavit, sed omni convocato exercitu, hujuscemodi habuit orationem. *Neque levitatis me quisquam ob antea-acta insimulet, neque infidum aut ingratum putet adversus eum, quem pro amico habuerim. Omnia nos quidem præstitimus, etiam in partem principatus, & quidem stabilissimi, recepto: quod ne geminis quidem fratribus facile quisquam indulserit. quod enim vos mihi uni detulistis, id ego cum illo communicavi. Tantis autem beneficiis nostris pessimam videlicet gratiam retulit Albinus, contempta virtute nostra, suaque immemor fidei, ardensque inexhausta cupiditate id universum periculose præripiendi, cujus particeps esse citra bellum ac dimicationem ullam potuisset. Neque deos reveretur, per quos toties juratus, neq; vestris*

1 Γνοὺς δὲ ταῦτα ὁ Σε
ρος, καὶ πάντα μὲν
θύμως πράττων, ὀργῇ
ἥττων ὢν φύσει, οὐκέτι τ
2 ἔχθραν ἔκρυπτεν. ἀλλὰ σ
καλέσας πᾶν τὸ στρατιωτι
ἔλεξε πρὸς αὐτοὺς τοια
3 Μήτε κουφότητά τις ἡμε
ραν ὅλον ἐπὶ τοῖς πεπραγ
νοις ἡμῖν ἐγκαλείτω, μ
ἄπιστον καὶ ἀγνώμονα πρὸς
νομισθέντα φίλον ἡγεί
4 τὰ μὲν γὰρ παρ' ἡμῶν πά
ὑπῆρξεν αὐτῷ, βεβαίας
σιλείας κοινωνία, περὶ γ
τος οὐ μόλις τις καὶ ἀ
5 φοῖς γνησίοις μεταδίδωσ
ὃ δὲ ἐμοὶ μόνῳ ὑμεῖς ἐχειρ
νήσατε, τοῦτ' ἐγὼ πρὸς ἐ
6 νον ἐνειμάμην. μεγάλων
μοι κατατεθεισῶν εἰς αὐ
εὐεργεσιῶν, ἀχαρίστους
ἀμοιβὰς Ἀλβῖνος ἀπ
δίδωσιν. ὅπλα καὶ στρατὸν ἐ
μᾶς συσκευάζεται, καται
νήσας μὲν τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας, ἀμελήσας δὲ τῆς περὶ
πίστεως. 7. ἀπλήστῳ τε ἐπιθυμίᾳ βουλόμενος λαβεῖν
κινδύνων οὗ τὸ μέρος εἶχεν ἄνευ πολέμου καὶ μάχης
θεοὺς αἰδεσθεὶς, οὓς πολλάκις ὤμοσεν, οὔτε τῶν ὑμετέ
κα

των φεισάμενος, ὧς μετ᾽
της δόξης τε καὶ ἀρετῆς
ὑπὲρ ἐκάμετε. ἐν γὰρ οἷς 8
ἠθώσατε, κἀκεῖνος τὸ
ἐκαρποῦτο. ἔχε δ᾽ ἂν
ἶζον, εἰ καὶ τὸ πιστὸν ἐ-
της ἀμφοτέροις ἡμῖν
ὑπὲρ μεμερισμένης π-
ὥσπερ δὲ ἄδικον τὸ ἄρ- 9
ρχων πονηρῶν, οὕτως
ον τὸ μὴ ἀμύνεσθαι
δικούμενον. καὶ Νίγρῳ
λεμοῦντες, οὐχ οὕτως
ς εἴχομεν αἰτίας ἐ-
, ὡς ἀναγκαίας. οὐ γὰρ 10
ῦν προϋπάρχουσαν ἀρ-
ραρπάζων μεμίσητο,
ῳ δὲ ἐρριμμένην καὶ
ισον οὖσαν, ἑκάτερος
ξ ἰσοτίμου φιλοτιμίας
ὸν ἀνθεῖλκεν. Ἀλβῖ- 11
ὶ σπονδῶν καὶ ὅρκων κα-
ήσας, καὶ τούτου παρ᾽
υχὼν οὗ μόνῳ τις υἱῷ
μεταδίδωσιν, ἐχθρὸς
τὶ φίλου, πολέμιος δὲ

parcit laboribus, quos tanta cum gloria virtuteque pro nobis pertulistis. quippe successuum vestrorum nec ipse fructu carebit: immo autem, si fidem servasset, major illi portio contigisset. Vt autem, si ipse auctor malorum sis, injustus videare: ita, si non ulciscare acceptas injurias, ignavus. Nam cum bellum adversus Nigrum gessimus, non ita sane speciosas inimicitiarum causas habebamus. Non enim quasi raptorem occupati a nobis principatus oderamus: sed positum eum in medio, atque adhuc in disceptatione versantem, pari uterque ambitu ad se trahebat. Verum Albinus, despecto fœdere ac iureiurando, cum sit nostro munere adeptus, quæ tantum legitimis liberis tribuuntur, hostis esse mavult nobis quam familiaris. Vt igitur pridem beneficio affectum, honore gloriaque cohonestavimus: ita nunc perfidiosum atque imbellem ipsius animum coarguamus

κείνου γενέσθαι προῄρηται. 12. ὥσπερ δὲ αὐτὸν εὐεργετοῦν-
τες πρότερον τιμῇ καὶ δόξῃ ἐτιμήσαμεν καὶ ἐκοσμήσαμεν, οὕ-
τω νῦν αὐτοῦ τὸ ἄπιστον καὶ ἄνανδρον τοῖς ὅπλοις ἐλέγξω-

armis. Neque enim sustinere ille exercitus poterit exiguus atque insularis vires nostras. Nam cum vos propemodum soli alacritate quadam & virtute vestra tam multis præliis pervviceritis, totumque vobis orientem subegeritis, quis dubitet quin nunc quoque, tantarum accessione virium (quippe hic totus pene Romanus exercitus facile profligaturi paucos sitis, ne sub viro quidem sobrio, nedum sub forti duce, militantes) Quis enim luxuriam illius ignorat, vitamque hominis subulcorum potius gregibus, quam militum legionibus congruentem? Proinde eamus audacter in illum, qua solemus alacritate animi atque virtute, diis freti auctoribus ab eodem impie peieratis: simul memores excitatorum sæpe à nobis tropæorum, quæ scilicet ab ipso despecta sunt. Hæc locuto Severo, confestim exercitus universus Albinum hostem declarat: exceptoque faustis acclamationibus ipso, nihil non alacritatis & studii clamori-

13 μεν· οὐδὲ γὰρ ὑπομενεῖ ὁ
νου στρατὸς, ὀλίγος
νησιώτης, τὴν ὑμετέραν
14 μιν. οἱ γὰρ μόνοι καὶ καθ' α
προθυμίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ τ
ταῖς μάχαις ἐνικήσατ
πᾶσαν ἀνατολὴν ὑπέτ
τε, πῶς οὐχὶ νῦν, καὶ προ
θούσης ὑμῖν τοσαύτης
μάχου δυνάμεως, σχεδ
παντὸς τοῦ Ῥωμαίων
ἐνταῦθα ὄντος, ῥᾳστα κ
σετε ὀλίγων τε ὄντων καὶ
ὑπὸ γυναίῳ καὶ νήφοντι
15 στρατηγουμένων; τίς γ
τὸ ἁβροδίαιτον οὐκ οἶδε
χοίροις αὐτοῦ μᾶλλον ἁρμ
τὸν βίον ἢ φάλαγξιν;
οὖν τῇ συνήθει χρ
προθυμίᾳ τε καὶ ἀνδρεί
16 αίως ἐπ' αὐτόν. θεοὺς
χοντες βοηθοὺς, εἰς οὓς
κήσας ἠσέβησε. τρόπαι
πολλάκις ἠγείραμεν, ὧν
17 νος κατεφρόνησε. Τοι
τινα εἰπόντος τοῦ Σεβ
στρατὸς ἅπας τὸν μὲν Ἀ

νον πολέμιον ἀνηγόρευσεν· εὐφημήσαντες δὲ τὸν Σεβ
πᾶσάν τε προθυμίαν διὰ τῆς βοῆς ὑποσχόμενοι, ἐπ

ον παρώρμησαν αὐτὸν,
ὡς τε ὑπέφηναν τὰς
λας. ὁ δὲ, ἐπιδοὺς αὐτοῖς 18
ιοφρόνως δωρεὰς, τὴς
ὸν Ἀλβῖνον ὁδὸν εἶχε-
πεμψε δὲ καὶ τοὺς τὸ Βυ-
ον πολιορκήσοντας· ἔ-
γὰρ ἔτι κεκλεισμένον, τῶν
ηγῶν τοῦ Νίγρου ἐκεῖσε
ουγόντων. ὅπερ ἑάλω ὕ- 19
λιμῷ· πᾶσά τε ἡ πόλις
κάφη, καὶ θεάτρων τε καὶ
ῶν, παντός τε κόσμου
ιμῆς ἀφαιρεθὲν τὸ Βυ-
ον, κώμη δουλεύειν Πε-
οις δῶρον ἐδόθη, ὥσπερ
υπόχεια Λαοδικεῦσιν.
ψε δὲ καὶ χρήματα πλεῖστα 20
ἐνοικισμὸν τῶν πόλεων
ἰλυμηνάμενος ὁ Νίγρου
ῖς. αὐτὸς δὲ τὴν ὁδὸν εἶχε- 21
ινδεμίαν ἀνοχὴν ἀνα-
νης διδοὺς μήτε ἑορταῖς
καμάτοις, κρύοις καὶ
τους ὁμοίως καταφρο-
πολλάκις γοῦν διὰ τῶν 22
ειμέρων καὶ ὑψηλοτάτων ὀρῶν τὴν ὁδοιπορείαν ποιούμενος,
νιφετοῖς καὶ χιόσιν ἀκαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ ὡδοιπόρει,
θυμίας καὶ ἀνδρείας τὸ ἐνδόσιμον τοῖς στρατιώταις ἔργῳ

bus ostendentes magis magisque hominem spe addita succenderunt. Qui amplissimo donativo milites prosecutus, statim universos contra Albinum educit: missis item pariter, qui Byzantium expugnarent, clausam adhuc, receptis Nigri ducibus. Quæ deinde urbs fame capta, totaque plane d ruta, simul theatro thermisque omnique cultu atque honore detracto, & in vici formam redacta, Perinthiisque adjudicata est: quemadmodum Antiochia quoque Laodicenis. Tum pecuniæ magnam vim curavit ad reficiendas instaurandasque urbes, quas Nigriani milites devastaverant. Ipse iter faciebat sine intermissione, neque festos dies neque labores ullos magnopere curans, algoris atque æstus juxta patiens: sæpe etiam per altissimos montes hyeme sæva, nivibus cælo ingruentibus, ibat aperto capite, ut milites ad alacritatem patientiamque labo-

rum

rum re ipsa cohortaretur. Quocirca non metu quodam ac lege, sed æmulatione magis atque exemplo principis ad perferenda omnia incitabantur. Misit etiam qui angustias occuparent Alpium, atque aditus Italiæ obsiderent.

διδούς· ὡς μὴ μόνον ἀ φόβῳ καὶ νόμῳ ἀντέχειν τοὺς καμάτους, ἀλλὰ μι
23 καὶ ζήλῳ τοῦ βασιλέως. ἔ ψε δὲ καὶ στρατὸν δυνάμ τὸν τὰ στενὰ τῶν Ἀλ καταληψόμενον, καὶ φ ρήσοντα τῆς Ἰταλίας τὰς εἰσβολάς.

7. Enimvero postquam enuntiatum Albino est, nihil cunctari Severum, sed adesse jam, supinus hactenus ac delicias agitans, magno tum metu perculsus statim è Britannia transmittens, in adverso Galliæ littore castra collocavit: literisque ad vicinarum gentium præsides missis, pecunias commeatumque exercitibus juvandis corrogabat. Qui igitur dicto audientes fuerunt, pessime illud in se consuluerunt, nullo non supplicio dein post bellum affecti: qui vero imperium detrectaverunt, cum quidem felicius quam prudentius id egissent, evasere incolumes, eventu ac fortuna rerum utraque consilia discernentibus. Sed ubi jam in Galliam Severi copiæ pervenerunt, leves quædam

1 Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ βίνῳ μὴ μέλλων ὁ βῆρος, ἀλλ' ἤδη παρεσ νος, ῥᾳθυμοῦντι καὶ τρυφ μεγάλην ταραχὴν ἐνέβ
2 λε. περαιωθεὶς δὲ ἀπὸ τῆς Β τανίας, ἐς τὴν ἀντικειμ
3 Γαλλίαν ἐστρατοπέδευσε πέμψε τε εἰς πάντα τὰ τνιῶντα ἔθνη. τοῖς τε ἡ μένοις ἐπέστελλε χρήματα πέμπειν καὶ τροφὰς τῷ στρ καὶ οἱ μὲν, πεισθέντες, ἔ ψαν ὀλεθρίως, (ὕστερ ἐκολάσθησαν) ὅσοι δὲ ἐκ σευσαν, ἀτυχῶς μᾶ γνόντες ἢ ἀβούλως, ἐσώ
4 σαν. ἡ γὰρ ἀπόβασις καὶ ἡ τοῦ πολέμου τὰς ἑκατέ γνώμας ἔκρινεν. ἀφικομέ δὲ τῆς τοῦ Σεβήρου δυνάμεως εἰς τὴν Γαλλίαν, γεγόνασι

ἀκροβολισμοὶ καθ' ἑτε-
ρεία. ἡ δὲ τελευταία περὶ 5
δουνον, μεγάλην πόλιν
δαίμονα, ἐν ᾗ κατακλεί-
αυτὸν ὁ Ἀλβῖνος ἔμει-
ὸν δὲ στρατὸν εἰς τὴν μά-
ἐξέπεμψε. γενομένης 6
υβολῆς καρτερᾶς, ἐπὶ
ιν μὲν ἰσόῤῥοπος ἔμει-
ατέροις τῆς νίκης ἡ τύχη.
δὲ οἱ Βρεττανοὶ ἀνδρεία
υμῷ φονικῷ οὐδὲν τῶν
ιῶν ἀπολείπονται. γεν-
οῦν στρατῶν μαχομέ- 7
ὐ θατέρων ῥαδία ἦν ἡ
ὡς δέ τινες τῶν τότε ἱσό- 8
, οὐ πρὸς χάριν, ἀλλὰ
ἀλήθειαν λέγοντες, πο-
ὑπερεῖχεν ἡ φάλαγξ τοῦ
ίνου στρατοῦ, καθ' ὃ μέρος
ηὖ Σεβῆρος, καὶ ὁ σὺν
στρατός· ὡς φυγεῖν τε
καὶ τοῦ ἵππου ἐκπεσεῖν·
ίψαντα δὲ τὴν χλαμύδα
βασιλικήν, λαθεῖν. ἤδη 9
ωκόντων καὶ παιανιζόν-
τῶν Βρεττανῶν, ὡς δὴ
νικηκότων, ἐπιφανῆναι Λαῖτον, στρατηγὸν ὄντα Σεβήρου,
ιτῷ στρατῷ οὐ ἤρχεν, ἀκμῆτί τε ὄντι καὶ ἔξω μάχης

primo pugnæ quaſique velitares fuerunt: donec postremo apud Lugdunum magnam urbem atque opulentam, prælium in manibus fuit. Nam cum ſe mœnibus tenuiſſet Albinus, exercitus emiſit in pugnam. Ut vero ad manus ventum, diu quidem utrinque decertatum eſt æquis viribus, ſic ut ambigua victoriæ fortuna penderet: neque enim Britanni vel animi magnitudine vel aviditate cædis, Illyricis conceſſerint. Ita conflictu primo valentiſſimorum exercituum neutram in partem acies inclinabat. Atque ut nonnulli prodiderunt ejus ætatis auctores, qui non ad gratiam, ſed ad fidem loquuntur, longe potior fuit Albini acies, qua in parte Severus curabat: ſic ut fugerit quoque, & ab equo deciderit, abjectoque paludamento delituerit. Sed inſequentibus jam vitulantibusque Britannis, ceu plane victoribus, apparuiſſe extemplo Lætum Severi ducē, cum recenti adhuc exercitu, & qui extra pugnam fuerat.

quippe

quippe male audiit, quasi eventum pugnæ expectaverit, cunctatus de industria retento milite, ut sibimet imperium vindicaret, siquidem non prius in pugnam protulit pedem, quam ubi Severus cecidisse nunciatus. Quam suspicionem etiam deinde eventus approbavit. quippe rebus omnibus ex sententia mox compositis, atque in maxima securitate agitans Severus, eum quidem cæteros belli duces magnis affecisset præmiis, Lætum ipsum tamen (ut par fuit) memor proditionis, morte mulctavit. sed ista quidem post fuere. tunc autem conspecto, ut diximus, Læto, spes addita Severianis est: ac sublatus in equum Severus, & paludamento purpureo circundatus. At Albiniani, jam se victores rati, confusis ordinibus, incitante se in eos de improviso valida recentique hostium manu, cum paulum primo restitissent, terga demum verterunt. Fusos igitur fugatosq;

10 γεγονότι· διαβάλλουσι τὸν ὡς καραδοκήσαντα ἀπόβασιν τῆς μάχης, ἑκόντα βραδύναντα, ὑφ' ἑαυτῷ στρατὸν ἀκ τηρήσαντα, τὴν ἀρχὴν τῷ μνώμενον, τότε ἐ νικῶσαι ὅτε ἔμαθε τὸν Σ
11 ρον πεπλωκότα. πιστοῦ τὴν διαβολὴν ταύτην ἡ βασις. ὕστερον γὰρ ὁ Σεβῆ μετὰ τὸ πάντα κατορθ καὶ εἶναι ἐν ἀμεριμνίᾳ τοὺς μὲν ἄλλους πάντας στρατηγοὺς μεγάλως ψατο, τὸν δὲ Λαῖτον μόνο εἰκὸς, μνησικακήσας
12 χρήσατο. ἀλλὰ ταῦτα ὕστερον ἐγένετο. τότε ὡς προείρηται, τοῦ Λ ἐπιφανέντος σὺν νεαρ στρατῷ, οἱ μὲν τοῦ Σε
13 ἐπερρώσθησαν. τὸν δὲ Σ ρον τοῦ ἵππου ἐπεβίβασα
14 τὴν χλαμύδα περιέθεσα οἱ δὲ τοῦ Ἀλβίνου, οἰόμενο γενικηκέναι, καὶ ἀτακτότεροι διαρεθέντες, αἰφνιδίως τοῖς ἐπιπεσούσης δυνάμεως καὶ οὐ προηγωνισμένης δ μως, ἐπ' ὀλίγον ἀντισχόντες, εἶξαν. 15. Ἐπὶ τῆς τε καρ

νης, ἐδίωξαν αὐτοὺς λέες οἱ Σεβήρου, μέχρις ὴ πόλιν ἐσέβαλον. τὸ πλῆθος τῶν ἑκατέρω- ιρημένων ἢ ἁλόντων, ς ἐξελήσθη τῶν τότε ψάντων ἱστόρησιν.
16 Οἵ- ηβήρου, τήν τε πόλιν ῖον διαρπάσαντες καὶ παντες, τόν τε Ἀλβῖ- λαβόντες, καὶ τὴν κεφα- ελόντες, κομίσαντες τῷ Σεβήρῳ, δισσὰ καὶ ἤγειραν τρόπαια, τὸ ἀνατολῇ, τὸ δὲ ὑπ'
17 ὡς μηδὲν τῶν Σεβήρου ς ἢ νίκαις παραβάλ- μήτε πλήθει δυνά- μήτε ἐθνῶν κινήσεσιν, ῶν τε παρατάξεων, ὁ- ας τε μήκει καὶ τάχει.
18 υ μὲν γὰρ αἱ Καίσαρος Πομπήϊον ἑκατέρωθεν πέδων Ῥωμαϊκῶν μά- αὐτοῦ Σεβαστοῦ πρὸς ιον ἢ τοὺς Πομπηΐου ς, ἔτι τε πρότερον Σύλλα ἢ Μαρίω ἐν ἐμφυλίοις καὶ ικοῖς μάχαις ἢ ἄλλοις πεπραγμένα.
19. ἕνα δὲ ἄνδρα τρεῖς ὄντα βασιλέας ἤδη κρατοῦντας, καὶ τοῦ μὲν ἐν Ῥώμῃ στρατεύ

eos persecuti Severiani, magna edita strage, ad urbem ipsam pervenerunt. Occisorum utrinque aut captivorum numerus, varie, prout visum ejus ætatis scriptoribus, proditur. Direpta mox incensaque Lugdunum, & Albino caput abscissum perlatumque ad Severum est. Ita duo maxima excita tropæa ad orientem ac septentriones: sic ut nihil sit quod cum Severi contentionibus aut victoriis conferas, sive copiarum multitudinem, sive nationum motus, sive numerum pugnarum, sive itinerum longitudinem celeritatemque consideres. Nam Cæsaris quidem res adversus Pompeiū, Romano utrinque milite, magnæ profecto fuerunt. Item Augusti adversus Antonium aut Pompeji liberos, & quæ antea à Sylla Marioque civilibus externisque prælijs gesta sunt. sed qui unus vir tres imperatores rerum jam potitos sustulerit, qui urbanos exercitus, Romam ipsam ac palatium obtinen-

tes

tes, astu circumvenerit: quique unum è principibus in ipsa palatina aula curaverit occidendum, alterumque iterum in oriente rursus gubernacula rerum tenentem, appellatumque à Romanis imperatorem, tertium porro Cæsaris honore atque auctoritate præditum, in potestatem redegerit, haud facile alter invenietur. Hunc finem vitæ habuit Albinus, brevi sane lætatus funesto honore.

8. CAEterum Severus omnem statim iram atque atrocitatem animi suam, in illius necessarios Romæ effudit. ac primo quidem præmisso in urbem capite Albini abscisso, jussoque publice patibulo præfigi, in ima epistola, qua de sua victoria populum edocebat, hoc quoq; adscripsit: ideo se caput illud publice in patibulo spectandum misisse, uti exemplum caperent, quid item ipsis patiendum foret. Rebus igitur Britanniæ ordinatis, cum totius insulæ administrationem bifariam dispertisset, itemq; omni Gallia (quemadmodũ

σοφίᾳ περιγένηται, καὶ τὸ
ἐν τῇ βασιλείῳ αὐλῇ
ρηκέναι, τὸν δὲ, τῇ
ἀνατολῇ κρατοῦντα πάλι
ὑπὸ Ῥωμαίων βα
κληθέντα, τὸν δὲ, ἐν Κ
ρος τιμῇ καὶ ἐξουσίᾳ γε
χειρωσάμενον ἀνδρείᾳ
ἐστιν ἄλλον ῥᾳδίως εἰπε
λει μὲν δὴ τοιούτῳ ὁ
νος ἐχρήσατο, πρὸς ἀ
πολαύσας ὀλεθρίου τ
1 Ὁ δὲ Σεβῆρος, θυ
ὀργῇ ἀνέδην πε
ἐν Ῥώμῃ φίλους αὐτοῦ ἐ
2 καὶ πέμψας τὴν κεφαλ
Ἀλβίνου, δημοσίᾳ ἀν
ρωθῆναι κελεύει. γρά
τε τῷ δήμῳ τὴν νίκην
δηλώσας, ἐπὶ τέλει καὶ
προσέθηκε, πεπομφέναι
κεφαλὴν αὐτοῦ, δημοσί
εἰόπλον ἀνασταυρωθῆν
3 λεύσας. ἵνα αὐτὸς ο
ἐδείκνυεν αὐτοῦ τὸν θυμὸ
καὶ τὴν πρὸς ἐκείνους ὀ
4 διοικήσας δὲ τὰ κατὰ τὴν
ταννίαν, καὶ διελὼν εἰς δύ
μονίας τὴν τοῦ ἔθνους ἐξουσίαν, τά τε κατὰ τὰς Γαλλίας ὡς

α διαθεὶς, πάντας τε τοὺς
ζίνε φίλους, εἴτε ἑκου-
εῖθ' ὑπὸ ἀνάγκης αὐτῷ
ιωθέντας, φονεύσας, τὰς
ίας αὐτῶν δημεύσας, εἰς
Ῥώμην ἠπείγετο, ἄγων
ντα τὸν στρατὸν σὺν αὐ-
ς φανείη φοβερώτερος.
ας δὴ πολλῷ τῷ ὁδοιπο- 5
τάχει ὥσπερ ἦν ἔθος
, χαλεπαίνων πρὸς ἔτι
ντας τοὺς ἐκείνου φίλους,
Ῥώμην εἰσήλασεν. ὁ 6
ιος αὐτὸν δαφνηφορῶν
άσης τιμῆς καὶ εὐφημίας
ἐξατο· ἥ τε σύγκλητος
ηγόρευσαν, οἱ πλεῖστοι ἐν
ῳ δέει καθεστῶτες, λο-
ενοι, ὅτι αὐτῶν οὐ φείσε-
ύσει μὲν ὢν ἐχθρὸς χα-
τυ, καὶ μικρᾶς προ-
ως δεόμενος εἰς τὸ ἀδι-
, τότε δὲ δοκῶν καὶ εὐλό-
χειν αἰτίας. ὁ δ' οὖν Σε- 7
εἰς τὸ τοῦ Διὸς τέμε-
ελθὼν, καὶ τὰς λοιπὰς
τας ἱερουργίας, ἐπανῆλ-
ἰς τὰ βασίλεια, καὶ πα-
προσέθηκεν ἐπὶ ταῖς νίκαις μεγίστας νομάς. 8. τοῖς

quidem videbatur) composita ex sententia, supplicioque de Albini amicis sumpto, sive quos ei sua quemque voluntas, sive necessitas adjunxerat: continuo Romam proficiscitur, exercitum secum omnem adducens, quo terribilior videretur. Confectoque magna velocitate itinere, quemadmodum consueverat, infestus adhuc superstitibus Albini amicis, Romam intrat: occurrente laureato populo, ac magno honore faustisque acclamationibus excipiente, senatuque universo consalutante, tametsi plerosque metus consternaverat, quod sibi haudquaquam parsurum rebantur, immitem suapte natura & sanguinarium, neque sane magna causa indigentem ad inferendas injurias: cæterum tunc probabiles odii rationes habiturum. Postea vero quam in templum Iovis ingressus est, omniaque sacrificia de more peregit, reversus in palatium, magnoque congiario populum Romanum, victoriæ nomine, prosecutus, ac nummos militibus largitus est, simul alia

K per

permulta indulsit, quæ nunquam antea acceperant. Nam & frumenti summam primus adauxit, & aureis annulis uti, & domi habere mulierem permisit. quæ omnia procul à militari disciplina, succinctos eos paratosque ad bellum minime præstitura videbantur. Primusque ipse duritiem atque asperitatem victus, tolerantiamque laborum disciplinamque omnem ac ducum reverentiam subvertit, inhiare pecuniis & munditias colere militibus insuefactis. His ergo optime pro suo judicio constitutis, curiam deinde ingressus, sedensque imperatoria sella, accusare infit truculenta oratione Albini amicos, prolatis etiam quorundam arcanis epistolis, quas apud illum sepositas deprehendisset: quibusdam autem exprobrans, quod eum splendidioribus muneribus affecissent: aliis, quod amici orientalibus, aliis, quod Albino fuerunt notiores.

τε στρατιώτας ἐπέδωκε· μάλα πλεῖστα· ἄλλα τε πο συνεχώρησεν ἃ μὴ πρότ
9 εἶχον. καὶ γὰρ τὸ σιτηρέσιον τοῖς πρῶτος ηὔξησε, δακτυλίοις χρυσοῖς χρῆ ἐπέτρεψε, γυναιξί τε σ κεῖν· ἅπερ ἅπαντα σωφρ ύνης στρατιωτικῆς, καὶ τ τὸν πόλεμον εὐσταλοῦς τ ἑτοίμου ἀλλότρια ἐνομί
10 καὶ πρῶτός τε ἐκεῖνος πάνυ αὐτῶν ἐρρωμένον, σκληρὸν τῆς διαίτης, τό, πειθὲς πρὸς τοὺς πόνους εὔτακτον μετ' αἰδοῦς ἄρχοντας, ἐπανέτρεψε· μάτων τε ἐπιθυμεῖν ξας, καὶ μεταγαγὼν
11 ἁβροδίαιτον. Διοική ταῦτα ὡς ᾤετο ἄριστα, κ θὼν εἰς τὴν σύγκλητον λήν, ἀνελθών τε εἰς τὸ βασίλειον θρόνον, πικρῶς γόρησε τῶν Ἀλβίνου φ
12. ὧν μὲν ἐπιστολὰς προκομίζων ἀπορρήτους, ἃς ἐν τοῖς ἀποθέτοις εὗρε γράμμασιν, οἷς δὲ δῶρα ὀνειδίζων περιφ ἐκείνῳ πολυτελέστερα. ἄλλοις δὲ ἄλλας ἐπιφέρων αἰτίας μὲν ἐξ ἀνατολῆς ἀνθρώποις, φιλίαν, τοῖς δ' ἐπὶ θάτερα

λβίνυ. πάντας ἦς ἐξέ-
ις τότε τ̃ συγκλήτυ βυ-
ἢ τοὺς κτ̃ ἔθνη πλούτῳ τε
ίᾳ ὑπερέχοντας, ἀφει-
ἀνῄρει· ὡς μὲν προέσε-
το, χαλεπαίνων πρὸς
ις, τὸ δ' ἀληθὲς, ὑπερ-
.ούσης ἐν αὐτῷ φιλο-
ατίας. οὐδεὶς γοῦν βασι-
ούτω χρημάτων ἡττήθη.
ἡ καρτερίᾳ ψυχῆς καὶ
ικανίᾳ πόνων, διοικήσει
ικωτικῶν πραγμάτων,
ις τῶν ἐπαινουμένων ἀ-
ίπετο· οὕτως ἐν αὐτῷ ἐ-
μωε τὸ φιλοχρήματον,
ικίας φόνων, ἐκ τῆς τυ-
ς αἰτίας. φόβῳ γοῦν ἦρ-
ᾶλλον τῶν ἀρχομένων ἢ
α. τῷ μέντοι δήμῳ ἐπί-
ποιεῖν κεχαρισμένα· καὶ
ίας πολυτελεῖς καὶ παν-
πὰς συνεχῶς ἐπετέλει.
ίων ἐκάλοντι δὰς ἀνεῖ-
ολλάκις, τῶν ἀπὸ πάσης
ἡμετέρας τε καὶ βαρβάρυ·

13 Eoq; pacto eximium quemque è senatu, tum ut quisque in provinciis genere aut opibus excelleret, omnes sine discrimine supplicio afficiebat: ulciscens (vt quidem præ se ferebat) inimicos, sed revera subigente avaritia, qua supra omnes imperatores laboravit. Nam ut animi patientia
14 atque in laboribus perseverantia, simul rei militaris gloria, nemini etiam laudatissimo concesserit; ita quæstui supra quam dici posset addictus, injustis cædibus atque adeo cuicuimodi ex causa pecuniam colligebat, imperium metu, quam benevolentia retinens. Quamquam popularis esse imprimis volebat, edendis omni-
15 fariam magnificentissimis spectaculis; centenis etiam sæpenumero occisis beluis, quas omnibus regionibus nostris barbarisque conquirebat. Sed & congiaria dedit uberrima, & certamen proposuit, undique accitis ludionibus atque athletis. Vidimus item sub illo quos-

ς τ̃ μεγαλοφρόνως ἐπεδίδυ. 16. ἐπετέλεσε δὲ καὶ ἐπινίκιον
α, τοὺς πανταχόθεν Μούσης τε ὑποκριτὰς καὶ ἀνδρείας
τὰς μεταπεμψάμενος. 17. εἴδομεν δὲ ἐπ' αὐτοῦ καὶ θέας

dam omnis generis ludos, cunctis editos theatris, ſimulque ſupplicationes & pervigilia ad formam Cereris initiorum: ſeculares hi tunc appellabantur, celebratos, ut ajunt, decurſo trium ſpatio ætatum. Siquidem urbe tota atque Italia præcones itabant convocatum omnes ad ludos, quos nec vidiſſent hactenus, nec viſuti poſtmodo forent. ita ſcilicet intervallum præteritæ futuræque celebritatis ſupra omnem eſſe hominum ætatem ſignificantes.

τινῶν παντοδαπῶν θεα-
των ἐν πᾶσι θεάτροις ὁμ
ἱερουργίας τε καὶ παννυχ
ἐπιτελεσθείσας ἐς μυστ
18 ζῆλον. αἰωνίους δ' αὐτὰ
καλοῦσι οἱ τότε, ἀκούο
τριῶν γενεῶν διαδραμο
19 ἐπιτελεῖσθαι. κήρυκες
κατά τε τὴν Ῥώμην καὶ
Ἰταλίαν διεφοίτων, καλ
τες ἥκειν καὶ θεάσασθαι
τας ἃ μήτε εἶδον μήτε
20 ται. οὕτως ὁ μεταξὺ χ
τῆς παρελθούσης ἑορτῆς καὶ τῆς μελλούσης ἐδηλοῦτο, πᾶσαν
κίαν ἀνθρώπων ὑπερβαίνων.

9. IGitur aliquandiu Romæ moratus, participato filiis imperio, cum ſe civili tantum victoria contraque Romanos exercitus habita, clarum hactenus intelligeret, ex qua etiam triumphum recuſaverat, decrevit item Barbarorum inclareſcere tropæis. Quocirca prætextu vindicandi Barſemii, Atrenorum regis, qui Nigri partes foverat, exercitum in orientem eduxit. Iamque in Armeniam facturus impetum, præventus à rege

1 ΔΙατρίψας δ' ἱκανὸ
νους ἐν τῇ Ῥώμῃ, τ
υἱέσι αὐτοῦ κοινωνοὺς τῆς
λείας καὶ αὐτοκράτορ
δείξας, βουλόμενος
ἄρασθαι νίκης, μὴ μόν
φυλίου τε καὶ κατὰ Ῥωμ
στρατοπέδων, (ἐφ' ᾗ καὶ θ
βεύσαι ᾐδέσθη) ἀλλὰ κ
βαρβάρων ἐγεῖραι τρ
2 πρόφασιν ποιούμενος τ
σημίου τοῦ Ἀτρηνῶν βασ
πρὸς Νίγρον φιλίαν,
τευσεν ἐπὶ τὴν ἀνατολήν. 3. παρὼν δὲ καὶ τὴν Ἀρμενίαν κατ

θέλῃ τι. φθάσας δὲ ὁ
Ἀρμενίων βασιλεύς,
τά τε αὐτῷ καὶ δῶρα, ὅ-
τε ἱκετεύων ἔπεμψε,
ς καὶ εὔνοιαν ὑπισχνού-
. ὁ δὲ Σεβῆρος, τῶν ἐν
ίᾳ προχωρούντων κατὰ
ν, ἐπὶ τῶν Ἀτρηνῶν ᾔ-
. προσέφυγε δὲ αὐτῷ
Ὀσροηνῶν βασιλεὺς
ος· τούς τε παῖδας ὁ-
ιν εἰς ἀσφάλειαν πί-
ἐξέδωκε, τοξότας τε
ς συμμάχους ἤγαγεν.
ῆρος, διαβὰς τὴν
τῶν μέσην γῆν τε καὶ
ηνῶν χώραν, ἐπέδρα-
τὴν εὐδαίμονα Ἀρα-
φέρει γὰρ πόας εὐώδεις,
ίμασι καὶ θυμιάμασι
θα. πολλὰς δὲ κώμας καὶ
πορθήσας, τήν τε χώ-
ηλατήσας, ἐλθὼν εἰς
ρηνῶν χώραν, προσ-
μενος τὰς Ἄτρας ἐ-
κει. ἦν δὲ ἡ πόλις ἐπ' ἀ-

Armeniorum est, mittente
obsides ultro & munera, ac
suppliciter petente, ut sibi
cum illo iure amicitiam fœ-
dusque ferire liceret. Quare
Severus, procedentibus ex
4 sententia rebus in Armenia,
perrexit ad Atrenos. Sed &
rex Osrhoenorum Augarus
ad eundem transfugit, tradi-
5 tisque obsidio liberis fidem
suam auctoravit, sagittario-
rumque vim magnam misit
auxilio. Cæterum Severus
regionem interamnanam a-
grumq; Adiabenorum trans-
gressus, etiam in Arabiam
felicem excucurrit. Illic e-
6 nim herbæ proveniunt odo-
ratæ, quæ nos aromata suffi-
mentaque habemus. Ibi ex-
pugnatis vicis urbibusque
permultis, omnemque a-
7 grum depopulatus, in Atre-
norum regionem mox in-
gressus, Atras circumsedit,
urbem scilicet altissimo im-
positam monti, ac maximis
validissimisque obseptam
mœnibus, florentemque in-
genti sagittariorum copia.
Igitur hanc urbem Severia-
8 nus exercitus, quanta maxi-

ηλοτάτης ὄρους, τείχει μεγίστῳ καὶ γενναίῳ περιβεβλη-
λήθει ἀνδρῶν τε τοξοτῶν ἀκμάζουσα. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου
προσκαθεζόμενος ἐπολιόρκει παντὶ σθένει, πειρώμε-

 ma

ma vi poterat, oppugnabat: machinæque omnifariam mœnibus admovebantur, nullo oppugnationis genere prætermisso. Contra autem Atreni audacter urbem defensare, sagittasque ac lapides superne jacientes, pessime accipere Severianos, etiamque vasa fictilia volucribus quibusdam venenatisque bestiolis oppleta devolvere: quæ cum aut oculis involitarent, aut in apertas corporis partes sensim obreperent, graviter singulos consauciabant. incideratque in morbos Romanus miles, æstum illum cæli nimio sole præferuidi, parum ferens: sic ut longe plures ob hos casus, quam hostili manu interierint. Proin defatigatis jam & contusis omnibus, procedente secus obsidione, ac plus jacturæ quam lucri Romano faciente, decrevit exercitum Severus, priusquam universus perierat, deportare ex eis locis: tristem videlicet infecto

νος τὴν πόλιν ἐξελεῖν
χαναί τε παντοδαπαὶ π
ήγοντο τῷ τείχει, καὶ
παρελείπετο εἶδος πο
ρκίας. οἱ δ' Ἀτρηνοὶ γεν
ἀπεμάχοντο, τόξοις τ
λίθοις ἄνωθεν βάλλοι
οὐ μικρῶς ἐλύπουν τ
10 Σεβήρου στρατόν. σκεύη
ράμου πεποιημένα πλη
τες πτηνῶν, μικρῶν
ἰοβόλων δὲ θηρίων, ἐπι
αὐτοῖς. τὰ δ' ἐμπίπτοντα
ὄψεσι καὶ εἴ πη τοῦ π
γύμνωτο τοῦ σώματος
δάκνοντα, καὶ παρεισ
τιτρώσκοντά τε αὐτοὺς
11 μαίνετο. καὶ μὴ φέρον
πνιγῶδες τοῦ ἀέρος,
ὑπερβάλλον τοῦ ἡλίου
νόσοις περιπίπτοντες
φθείροντο· ὡς πλεῖστ
ρος τοῦ στρατοῦ διὰ το
αἰτίας μᾶλλον ἀπολλ
πρὸς τῶν πολεμίων. 12. ἀπαγορεύοντός τε τοῦ στρατοῦ
εἰρημένα, τῆς τε πολιορκίας μὴ προχωρούσης, ἀλλὰ μ
βλαπτομένων τῶν Ῥωμαίων ἢ κατορθούντων, τὸν στρ
Σεβῆρος, ὡς μὴ διαφθαρείη πᾶς, ἄπρακτον ἐπα
δυσφοροῦντα ἐπὶ τῷ μὴ ὡς ἐβούλετο τὰ τῆς πολιορκί

κεχωρηκέναι. νικᾶν γὰρ
ίποτε ἐν ταῖς μάχαις εἰ-
λέν@, τὸ μὴ περιγενέσθαι,
ν ἡγεῖτο. πλὴν παρεμυ-
ετο αὐτὸν ἡ συναιρομένη
ε τοῖς ἐκείνου πράγμασι
ι. οὐ γὰρ παντάπασιν ἄπρα-
-ς ἐπανῆλθεν, ἀλλὰ μεί-
ι κατορθώσας ὧν ἤλπισε.
επλέων γὰρ ὁ στρατὸς ναυ-
πλαῖς, οὐκ εἰς ἃς ἐβούλετο
ωμαίων ὄχθας κατηνέχθη.
πλεῖστον δ' αὐτὸν ἐξαγα-
γὼν τοῦ ῥεύματος, προσ-
ιλε ταῖς Παρθυαίων ὄ-
ις αἳ μὴ πολλῶν ἡμερῶν
ἀπεῖχον τῆς εἰς Κτησι-
τα ἀφόδου· ἔνθα ἦν τὰ
ίλεια τοῦ Παρθυαίου, καὶ αὐ-
διέτριβεν εἰρήνην ἄγων,
ἕν τι προσήκειν νομίζων
τῶν τὰς πρὸς τοὺς Ἀτρη-
Σεβήρου μάχας. ἡσυχα-
ῶν, μηδέν τι δεινὸν προσ-
όμενος. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου
λος, ἄκων προσενεχθεὶς ὑπὸ τοῦ ῥεύματος ταῖς ἐπέκεινα ὄ-
χθαις, ἀποβασίν τε ποιησάμενος, τὴν γῆν ἐλεηλάτει, θρέμ-
ματά τε τὰ ἐμπίπτοντα ἀπελαύνων, ἵν' ἔχῃ τροφὰς, καὶ κώμας
πυρπολῶν τὰς ἐμπιπτούσας. 18. κατ' ὀλίγον τε προϊὼν, ἐπεὶ

13 negotio. quippe assuetus vincere prœliis omnibus, victum se tunc putabat, quia non vicerat. Sed eum prospera fors & fautrix statim consolatur. neque enim plane rebus infectis rediit, sed majore quam speraverat
14 successu. Nam impositus navibus permultis exercitus universus, nequaquam scilicet quo intenderat, Romanæ appulsus ripæ: sed undarum impetu Parthorum ad agrum provectus, haud procul Ctesiphonte, qua in urbe
15 sedes regis est. Is tunc pacem agitans, ac nihil ad se pertinere Severi pugnas autumans, quas gereret cum Atrenis, otiosus videlicet nihil expectabat mali. Cæ-
16 terum Severi exercitus cum ad eas ripas vi fluminis invectus, moxque in terram esset expositus, omnem illico depopulari agrum cœpit, abactisque, ut in quæque inciderant, pecoribus ad ve-
17 scendum, vicisque aliquot incensis, paulatim usque ad Ctesiphontem perrexerunt:

qua in civitate magnus rex Artabanus commorabatur. Igitur imparatos nacti barbaros, cæsis primo quicunque restitissent, direptaque mox urbe, pueris fœminisque in captivitatem abductis, tantum ipso rege cum paucis equitibus elapso, thesauris illius ornatuque omni & suppellectile potiti, victores regrediuntur. Ita Severus, fortuna magis quam consilio, Parthicam victoriam adeptus est. Igitur prospere succedentibus rebus, literas ad senatum populumque Rom. de se magnificas dedit, ac depictas in tabulis pugnas, victoriasque suas exposuit: nihil non honorum decernente Senatu, & super his cognomina imponente devictarum gentium.

Κτησιφῶντι, ἔνθ' ἦν ὁ [μέ-]
γας βασιλεὺς Ἀρτάβαν[ος.]
19 προσπεσόντες δὲ οἱ Ῥωμ[αῖοι]
ἀπαρασκευάστοις τοῖς β[άρ-]
βάροις, πάντα τε τὸν ἐμ[πί-]
πτοντα ἐφόνευον, καὶ διήρ[πα-]
σαν τὰ ἐν τῇ πόλει, πάντα[ς]
παῖδας καὶ γυναῖκας αἰχ[μα-]
20 λώτους ἔλαβον, φυγόντο[ς]
τοῦ βασιλέως σὺν ὀλί[γοις]
ἱππεῦσι, τοὺς τῶν θησαυροὺς
χρημάτων αὐτοῦ αἴρουσι
πάντα τὸν κόσμον καὶ κει-
μήλια ἁρπάσαντες, ἐπανία[σι.]
21 οὕτω μὲν δὴ Σεβῆρος [τύχῃ]
μᾶλλον ἢ γνώμῃ, τῇ κατὰ Π[αρ-]
θυαίων νίκῃ κεκόσμητο.
τῶν δὲ αὐτοῦ δεξιῶς καὶ
πᾶσαν εὐχὴν προχωρησ[άν-]
των, ἐπέστειλε τῇ τε συγκ[λή-]
τῳ καὶ τῷ δήμῳ τάς τε πράξεις μεγαληγορῶν, τὰς μάχα[ς]
καὶ τὰς νίκας δημοσίαις ἀνέθηκε γραφαῖς. 22. ἡ δὲ σύγκλη[τος]
πάσας τε τιμὰς ἐψηφίσατο αὐτῷ καὶ προσηγορίας ἀπὸ
ἐθνῶν τῶν κεχειρωμένων.

10. IPse interea rebus ad orientem sic gestis Romam revertebatur, filios jam puberes secum adducens, confectoque itinere, ac provin-

1 ΚΑτορθώσας δὲ τὰ κ[ατὰ τὴν] ἀνατολὴν ὁ Σεβῆρο[ς] εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείγετο [ἄ-]γων καὶ τοὺς παῖδας εἰς ἡ[λι-]κίαν ἐφήβων ἤδη τελοῦντας. 2. ἀνύσας δὲ τὴν ὁδοιποί[αν]

ἐν τοῖς ἔθνεσι διοική-
ὡς ἑκάστῳ ἀπῄτει τὸ
δέος, τά τε ἐν Μυσοῖς καὶ
ι στρατόπεδα ἐπελθών,
ἔργῳ ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίων
μετὰ μεγάλης εὐφημίας
θρησκείας ὑπεδέχθη.
τε καὶ ἑορτὰς, θέας τε 3
ηγύρεις τῷ δήμῳ παρ-
νομάς τε μεγαλοφρό-
δοὺς, καὶ θέας τελέσας
ίους, ἔτη οὐκ ὀλίγων ἐν
μη διέτριψε, δικάζων
εχῶς καὶ τὰ πολιτικὰ
ι, τούς τε υἱεῖς παι-
καὶ σωφρονίζων. οἱ δὲ 4
ιεράκια ἤστην, ὑπὸ τῆς
ικῆ τρυφῆς καὶ διαίτης
περὶ τὰ θεάματα
δούσης σπουδῆς ἠνιο-
ε καὶ ὀρχήσεως, τὰ ἤθη
ιεκτο. πρός τε ἀλλ- 5
ἐστασίαζον οἱ ἀδελ-
πρῶτα μὲν ὑπὸ παι-
ους φιλονεικίας, δι'

ciis, ut cuique uſus foret, ordinatis, Myſorumque & Pannoniorum recognitis exercitibus, urbem dein triumphans invectus eſt, multis acclamationibus omnique cærimonia populo excipiente. Cui quidem ipſe feſtos dies ſacrificiaque & ſpectacula ac celebritates indulſit, magnoque dato congiario, & ludos pro victoria celebravit. Romæ deinde haud paucos moratus annos, jus dicebat frequenter, civilibus negotiis & liberis erudiendis intentus. At illi jam tum adoleſcentes deliciis victuq; urbano nimioq; ſpectaculorum aurigationisq; & ſaltationis ſtudio, bonam indolem corruperant. Interque ſe fratres diſſidebant, puerili primum certamine, edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumque conflictibus, & puerorum colluctationibus, exorta diſcordia. Nam ſeu quid in ſcena audirent, ſive item ſpectarent, ſemper utiq; diverſis accedebant, nusquam

ν μάχας καὶ ἀλεκτρυόνων συμβολὰς, πάλας τε
, ἀλλήλοις ἐρίζοντες. 6. ἥτε περὶ τὰ θεάματα αὐ-
α ἀκροάματα σπουδὴ, φιλονείκως ἑκάστοτε ἐμερίζετο.
ἀμφότεροι ὁμοίως ἤρεσκοντο, ἀλλὰ πᾶν τὸ τῷ ἑτέρῳ

eisdem studente utroque: sed quod alteri earum foret, id alteri statim odiosum: committentibus etiam utrinque ipsos adulatoribus atque ministris, nihilque non ad gratiam suggerentibus, ut ad se quisque pro virili diversos retraherent. His cognitis Severus reducere in gratiam, atque emendare conabatur. Tum Bassiano, qui tunc honores imperatorios adeptus Severus Antoninus, accepto Marci cognomine, vocabatur, ac major natu erat, uxorem dedit, filiam Plautiani, præfecti cohortibus urbanis. Hic, ut perhibent, Plautianus ab initio ætatis tenui fortuna fuit, seditionisque & aliorum criminum reus; ac mulctatus exilio: sed erat Severi municeps. Afer natione, atque, ut quidam putant, etiam consanguinitate propinquus: ut vero alii affirmant, flore magis ætatis per stuprum conciliatus. Hunc autem Severus ex parva humilique

φίλον, τῷ ἄλλῳ ἐχθ
7 συνέκρουον δ' αὐτοὺς ἑ
ρωθεν οἵ τε κόλακες καὶ
θεράποντες, πρὸς τὸ ἡ
ἡλικίας κολακεύοντες
8 ὑφέλκοντες. ὁ δὲ Σε
ταῦτα πυνθανόμενος
ἄγειν τε καὶ σωφρονίζ
9 πρῶτα ἐπειρᾶτο.
πρεσβυτέρῳ, ᾧ γνήσι
ἦν ὄνομα Βασσιανὸς
εἰς τὴν βασίλειον οἰκ
ἐλθεῖν, ὅτε δὴ τῆς
τιμῆς ἐτύχησε Σε
Ἀντωνῖνον ὠνόμασε
κὺς θελήσας αὐτὸν
10 γείαν φέρειν. ἠγά
αὐτῷ γυναῖκα, γά
φρονίσαι θέλων. ἦν
νη θυγάτηρ τοῦ ἐπάρ
11 τῶν στρατοπέδων.
πανὸς δὲ ἦν ὄνομα
τοῦτον τὰ μὲν πρῶτα
κίας, εὐτελῆ τινὲς
περιγαδεῦσθαι ἔλεγ

λόντα ἐπὶ στάσει καὶ πολλοῖς ἁμαρτήμασιν. ὄντα
τὴν ἑαυτοῦ (Λίβυς γὰρ κἀκεῖνος ἦν) ὡς μέν τινες
πρὸς γένος αὐτῷ ὑπάρχοντα· ὡς δὲ ἕτεροι δι
ἀκμαζούσῃ τῇ ἡλικίᾳ γενόμενον παιδικά. 12. πλ

ρος ἐκ μικρᾶς καὶ ἐυ-
τύχης εἰς μεγάλην
αγὴν ἐξουσίαν, πλούτῳ
ὑπερβάλλοντι ἐκόσμησε,
αιρουμένων χαριζόμε-
ὰς οὐσίας. οὐδὲν ἕτερον 13
ἢ μερισάμενος πρὸς
τὴν ἀρχήν. ἦν γὰρ ἐκεῖνος
όμενος, οὔτε ὠμότητος
ς ἐν πᾶσιν οἷς ἔπραττεν
ετο, φοβερώτερος τῶν
ε ἀρχόντων γενόμενος.
ὲ θυγατέρα ὁ Σεβῆρος 14
τῷ υἱῷ, τὸν οἶκον ἠ-
ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, οὐ πά-
ιδόμενος τῷ γάμῳ,
η δὲ μᾶλλον ἢ προαι-
συνεζευγμένος, ἀπε-
πάνυ πρὸς τὴν κόρην
το, καὶ πρὸς τὴν πατέ-
ῆς. ὡς μήτε δ' ἐνῆς μή- 15
ς κοινωνεῖν, μυσάττε-
τὴν κόρην· ἀλλ' ἢν τε
ε ἀποκτενεῖν καὶ αὐτὴν
πατέρα, ἐπὰν τῆς ἀρχῆς ἐγκρατὴς γένηται μόνος. 16. ταῦ-
ἡ κόρη ἑκάστοτε ἀπήγγελλε τῷ πατρί, καὶ τοῦ γάμου τὸ μῖ-
διηγουμένη, παρώξυνεν αὐτόν.

fortuna ad opes maximas provexerat: ac damnatorum bonis adjudicatis, longe supra cæteros collocupletaverat, tantum non imperio quoque participato. Queîs ille opibus licentiaque abutens, nihil crudelitatis aut violentiæ, ut quidque ageret, omittebat, cunctis etiam atrocior omnium ætatum principibus. Ergo hujus filiam Severus uxorem filio suo tradidit. Enimvero Antoninus ipse, parum lætus eo matrimonio, ac necessitate magis quã voluntate impulsus, puellam ipsam pariter & puellæ parentem pessime oderat, sicut ne torum quidem laremque cum ea communem pateretur: adeoque aversabatur ut minaretur quotidie, occisurum ipsam patremque, simulatque imperium solus obtinuisset.

15 Qod cum illa identidem ad partem referret, simulque quantopere foret invisa patefecisset, magnopere hominem irritavit.

Igitur

II. IGitur Plautianus senem jam Severum ipsum cernens, ac morbo sæpe laborantem, contra vero Antoninum ferocem inprimis audacemque juvenem, pavidus ob illius minas, decrevit facinus invadere aliquod, priusquam ipse opprimeretur. Suberant præterea multa, quæ hominem ad imperii cupiditatem inflammarent: opes quantas nemo antea privatus possederat: militum præterea obedientia, & apud omnes Romanæ ditionis homines maximi honores. adhæc habitus, quo in publicum prodibat: siquidem latum clavum perpetuo habebat, atque in secundis consularibus numerabatur. Ensem præterea gestabat, cæteraque omnia supremæ dignitatis insignia adeo, quacunque incederet, trux atque horribilis, ut non modo non adiretur à quoquam, sed etiam, qui fortuito occurrebant, ab eo averterent oculos. Quin anteambulones aliquot, quacunque iter faceret, denuntiabant, nequis in proximo consistere, neve illum contueri auderet, sed averterent universi

1 Ὁ δ' Πλαυτιανὸς, τὸν μὲν Σεβῆρον πρεσβύτην τε ἤδη, καὶ συνεχῶς νόσῳ ἐνοχλούμενον, τὸν δ' Ἀντωνῖνον, ἐμβριθῆ, θρασὺν νεανίαν, δεδιὼς αὐτοῦ τὰς ἀπειλὰς, δρᾶσαι μᾶλλον, φθάσας, ἢ πα[θεῖν] ἀναμείνας, ἠθέλησεν.
2 αὐτὸν καὶ πολλὰ ἦν τὰ [εἰς] βασιλείας ἐπιθυμίαν αἴ[ρ]οντα. πλοῦτός τε ὅσος [οὐ]δεὶς μὴ πρότερόν τινι ἰδιώ[τῃ] ἐγένετο, στρατιωτῶν [θερα]πεῖαι, τιμαί τε αἱ [παρὰ] τῶν ἀρχομένων. σχῆμα
3 περιῆει. ἠμφίεστο γὰρ [τὴν] πλατύσημον ἐσθῆτα, τοῖς δευτέροις ὑπάτε[ιοις]
4 ἐτέτακτο, παρῃώρητο τ[ὸ] ξίφος, καὶ παντὸς ἀξι[ώμα]τος σχῆμα ἔφερε [...] προϊὼν δ' φοβερὸς ἦν, [ὡς μήτε] τινὰ προσιέναι, ἀλλ[ὰ καὶ] τοὺς ὑπαντωμένους [ἀπο]-
5 φεύγειν. οἵ τε προϊόντες αὐτ[οῦ ... ἐ]ρυθμὸν μηδένα παρεσ[τάναι], μηδ' εἰς αὐτὸν βλέπειν, ἀποστρέφεσθαι καὶ κάτω βλ[έπειν]

ρ καὶ ὁ Σεβῆρος ἀγγελ- 6
νοις οὐ πάνυ τι ἠρέσκετο,
ἀπεχθὴς ἤδη καὶ βαρὺς
ἰνῳ ἐγένετο, ὡς καὶ περιε-
τινα αὐτοῦ τῆς ἐξουσίας τὸν
ον, καὶ πεῖσαι κωλύειν
ὑπερβάλλον τῆς ἀλαζονείας.
μὴ φέρων ὁ Πλαυτια- 7
ἐτόλμησεν ἐπιβουλεῦσαι
χῇ· καὶ μηχανᾶται τοιά-
ατορνῖνος ἦν εἷς τῶν 8
ὑπὸ χιλιαρχούντων· οὗ-
περβαλλόντως τὸν Πλαυ-
ἐθεράπευε. καὶ πάντων
ῦτο ποιούντων, ἐκεῖνος
ίονι θρησκείᾳ ᾠκειοῦτο
τοῦτον πιστότατον ἡγού- 9
-, καὶ ἀπορρήτους μόνον
ε φυλάξαι καὶ πληρῶσαι
ας, περὶ δείλην μετα-
άμενος, πάντων ἀνα-
ηκότων, Νῦν σοὶ καιρὸς
ἔφη, τέλος γενναῖον 10
ἶναι εὐνοίᾳ τε καὶ ὑπη-
λῇ πρὸς με ἐπιδείξω,
τε, ἀμείψασθαί σε καθ'
, καὶ τὴν προσήκουσαν
ἀποδοῦναι. πρόκει- 11
έ σοὶ αἵρεσις, ἢ τοῦ

oculos, terramque despectarent. Quæ cum cognovisset Severus, ne ipse quidem prorsus æqui boni facere, sed molestius jam graviusque ferre; sic ut nonnihil etiam de illius auctoritate detraheret, ac persuadere homini conaretur, aliquid jam è tanta illa insolentia imminueret. Quorum impatiens Plautianus, non dubitavit imperium ipsum appetere insidiis. quocirca talia quædam machinatur. Saturninus erat quidam tribunus, qui Plautianum imprimis observabat; & cum facerent idem omnes, unus tamen ille majore quadam venerationis specie, magis magisque homini obrepserat. Hunc sibi igitur fidissimum fore putans, ac solum denique commissa tacite habiturum, & imperata facturum, vocari ad se sub vesperam jubet: remotisque arbitris, Nunc illud, inquit, est, cum summam imponere manum debeas amori observantiæque tuæ, cujus mihi hactenus dedisti specimen, cumque ego remunerare te pro meritis, ac debitam referre gratiam possim. Datur optio tibi

tibi, velisne ille ipse evadere, quem me nunc esse cernis, atque huic tantæ potentiæ succedere: an perire statim, dato contumacis animi supplicio. Neque tu vel magnitudinem rei pertimueris, vel nomina imperatorum expaveris. intrare tibi in cubiculum, ubi somnum capiunt, soli nempe licet, redeunte vice nocturnæ custodiæ: clam nulloque prohibente, facile quod volueris transiges. Nihil est autem quod hic meum jam expectes imperinm. Abi modo in aulam principum; quasi aliqua à me mandata habeas arcana & gravia: atque, ut virum fortem decet, senem unum ac puerum, intra suum utrumque cubiculum, obtrunca. Nam cum in partem veneris periculi, etiam re confecta, in partem maximi honoris succedes. Hæc dicta ut animum tribuni perterruerunt, ita minime consilium excusserunt. Sed ut homo neutiquam mente captus (erat enim genere Syrus: ac sunt

εἰ) ὅπερ ἐμὲ νῦν ὁρᾷς οἱ
τὴν δὲ τὴν ἐξουσίαν πα
βεῖν, διαδεξάμενόν με
θνάναι αὐτίκα, ἀπ
12 ὑποσχόντα τιμωρίαν. μ
τοῦ ἔργου τὸ μέγεθος ἐν
τέτω, μηδὲ τὸ τῶν βασ
ὄνομα ταραττέτω. ε
τε γὰρ μέχρι τοῦ δωματί
ἀναπαύονται, δύνασαι μ
ἅτε τὴν νυκτερινὴν φρου
13 ρειὸς ἐγκεχειρισμέν
τι δ' ἂν μέλλοις π
λανθάνων, ἀκωλύτως
ἐξεις. ἐπεὶ μήτ' ἐμὲ
αὐτὰ κελεύσαι προσ
14 μήτε σὲ ὑπακοῦσαι.
δὴ εἰς τὴν βασίλειον
καὶ ὥς τινας ἀγγελίας ἐ
σας καὶ ἀπορρήτους πα
φέρων, ἐπειπελθὼν
15 ἀπόκτεινον. ἀνὴρ δὲ γ
γένους, ῥᾳδίως χαλεπ
νος πρεσβύτην τε καὶ
16 ζιον. μεταχὼν γὰρ τὸ
τῶν κινδύνων, μεθέξ

μεγίστων τῆς κατορθώσεως τιμῶν. 17. Ταῦτα ἀκούσας ὁ
χος, ἐξεπλάγη μὲν τὴν ψυχήν, οὐκ ἐταράχθη δὲ τὴν γνώμη
ἅτε ἀνὴρ οὐκ ἔξω φρενῶν καθεστώς, (καὶ γὰρ ἦν τὸ γένει

τεροι δ' ὡς πρὸς τὰς
ς οἱ ὑπὸ τ̃ ἀνατολὴν
ποι) τὸν θυμὸν ὁρῶν
ὄντα τοῦ κελεύοντος,
ουσίαν εἰδὼς, οὐκ ἀντει-
: μὴ παρ' αὐτὰ κολα-
18 προσποιησάμενος δ'
'α καὶ ἀσπαστὰ ἀκούειν,
ϋνήσας τε ὡ ἤδη βα-
, γραμματεῖον ᾔτησε
ὐ φέρον τὰς ἐντολάς.
19 γὰρ τοῦτο τυραννικὸν,
ἐκπέμποιεν ἐπὶ φόνον
ν, ἐντέλλεσθαι τοῦτο
ραμμάτων· ἵνα μὴ, γι-
ον, ἢ ἀκατασήμαντον.)
20 λαυτιανὸς, τυφλώττων
θυμίᾳ, δίδωσιν αὐ-
γραμματεῖον, καὶ ἐκ-
ὶ ἐπὶ τὸν φόνον, ἐντει-
ος, ἐπὰν ἀμφοτέρους
σηται, πρὶν διαβοη-
ύεσθαι τὸ πραχθὲν,

ferme ad orientem mortales acerrimis ingeniis) cognito furore ac vecordia ejus, qui id imperabat, quantumque ei liceret minime ignarus, haudquaquam ausus detrectare, ne scilicet continuo daret pœnas, cum
18 se optata ac lubentia simularet audire, prius adorato illo, tanquam imperatore, jam libellum petebat demandatæ sibi cædis. Quippe mos tyrannis, cum aliquem indemnatum occidi
19 jubent, per literas potissimum injungere, ne dein cædis imperatæ nullum relinquatur argumentum. Hic Plautianus, cæcutiens nimia cupiditate, dat libel-
20 lum tribuno: atque ad cædem mittens, admonet diligenter, ut interfecto utroque principe, priusquam divulgetur facinus, se jubeat acciri: quo ante in palatio conspiciatur, quam occupatum imperium quisquam audiat.

υ τοὺς καλέσοντας αὐτόν. 21. ἵνα ὀφθῇ πρῶτον ἐν ασιλείοις ἢ ἀκουσθῇ τὴν βασιλείαν παραλαβών.

1 ὶ ταύτας δὴ τ̃ συνθή-
κας ἀνελθὼν ὁ χιλί-
εἰσῆλθε μὲν διὰ πά-

Sub hac pactione tribu- 12.
nus digreditur, ac de more totam libere domum

prin-

principis pervadit: cognitoque quam difficile factu foret, duos ab uno homine principes, & quidem diversis habitantes cubiculis, obtruncari, adit ad Severum, & cum janitoribus agit, ut se ad principem intromittant: afferre se, quæ ad illius salutem pertineant. Illi hæc Severo renuntiant; qui tribunum continuo jubet acciri. Ingressus, *Venio,* inquit, *tibi ô domine, ut sane putat is à quo sum missus, ad cædem tui carnificinamque: ut egomet opto ac volo, beneficii auctor tibi & salutis. Plautianus imperium captans insidiis, cædem mihi tuam filiique tui mandavit: neque verbis modo, sed & literis, testimonio est hic libellus. Equidem ego recepi facturum, quæ imperaret, ne alter scilicet me detrectante, negotium susciperet: verum ad indicandam rem tibi sum præsto, ne ignarum illius opprimat audacia.* Dicenti hæc tribuno, atque ubertim lacrymanti, non continuo tamen fidem Severus habebat. quippe adhuc

σης τῆς βασιλικῆς οἰκ
2 τὸ ἔθος, ἀκωλύτως
δ' ἀδύνατον ὂν δύο δ
ζεσθαι βασιλέας, καὶ τ
διαφόροις οἴκοις διαι
τας, ἐπιστὰς τοῖς δωμ
Σεβήρου, κελεύσας τοὺς
σιλικοῦ θαλάμου φύλα
ξίωσεν εἰσαχθῆναι ε
ὡς δὴ ὑπὲρ σωτηρίας ο
3 να ἀγγέλλων. οἱ δ', δη
τες τῷ Σεβήρῳ, καὶ κε
τος αὐτοῦ τὸν χιλίαρχ
4 γαγον. ὁ δ' εἰσελθὼν
σοὶ (ἔφη) ὦ δέσποτα
ὁ πέμψας οἴεται, φο
δήμιος· ὡς δ' αὐτ
μαί τε καὶ βούλομαι, ο
5 καὶ εὐεργέτης. Πλαυτ
ἐπιβουλεύων τῇ ἀρχῇ
λατό μοι φόνον σοῦ
παιδός· καὶ τοῦτο οὐ λό
νον, ἀλλὰ καὶ γράμμα
6 μαρτυρεῖ τὸ γράμμα
γὼ δ' ὑπεσχόμην μὲ
μὴ, ἐμοῦ τὸ ἔργον παρ

μένου, ἄλλῳ ἐγχειρισθῇ. σοὶ δὲ ταῦτα δηλώσων ἥκω, ἵ
λάθοι τὰ τολμώμενα. 7. Τοιαῦτά τινα λέγοντος αὐ
κρύοντος, οὐκ εὐθέως ὁ Σεβῆρος ἐπίστευσεν. ἀλλ' α

ἐν τοῖς στέρνοις τὸ
υπαν φίλτρον, συσκευ-
τινα καὶ σκηνὴν τὸ πρᾶγ-
πεποιῆσθαι, ἡγεῖτό τε τὸν
αὐτοῦ, ἔχθει τοῦ Πλαυ-
, καὶ μίσει τῆς ἐκείνου θυ-
ὸς, εὑρηκέναι τινὰ τέ-
κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ διαβολὴν
τηφόρον. μεταπεμψά- 8
δὲ τὸν υἱὸν ἠπᾶτο ὡς
τα κατασκευάζοντα κατ᾽
ς εὔνου καὶ οἰκείου. ὁ δὲ 9
ωνῖνος τὰ μὲν πρῶτα
ὤμνυτο, μηδ᾽ εἰδέναι
ων τὰ λεγόμενα. ἐγκει- 10
δὲ τοῦ χιλιάρχου, καὶ τὸ
ιματεῖον δεικνύντος
θάρσυνέ τε αὐτὸν, καὶ
βεπεν εἰς τοὺς ἐλέγχους
τωνῖνος. ὁ δὲ χιλίαρχος, 11
ς ὅπου ἥκοι κινδύνου, δε-
τε τὴν πρὸς τὸν Πλαυ-
ν τοῦ Σεβήρου εὔνοιαν, ἐπι-
ος ὡς εἰ λάθοι ἡ ἐπι-
, καὶ μὴ ἐλεγχθείη, ὀλεῖ-
αὐτῷ οὐχ ὁ τυχὼν ἐμπυρ-
Καὶ τίνα (ἔφη) ὦ δέσπο- 12
λεγχον μείζονα βούλεσθε, ἢ πίστιν ἀπόδειξιν φανερωτέραν;
ἐψατε γὰρ δή μοι (ἔφη) προελθόντι τῶν βασιλείων, διά

in pectore multum ex Plautiani amatorio insederat: quin esse id totum negotium compositum ac fabulosum suspectabat, ratus filium suum Plautiano infestum, natamque ejus perosum, commentum esse technam hujuscemodi ac mortiferam calumniam. Quare accitum ad se, graviter increpare instititit, quod in hominem amicum atque domesticum talia machinaretur. Antoninus autem primo quidem deierabat, ignarum se totius negotii: dein instanti tribuno, & libellum ostendenti, animum audaciamque addebat ad crimen coarguendum. Sed ille, cognito quam magnum in discrimen venerat, tum præterea haud ignarus, quàm acceptus Severo Plautianus foret, neque non etiam intelligens, si latuissent insidiæ, parumq; indicium probaretur, exquisitissimum sibi impendere supplicium: Et quodnam, inquit, ô domini, argumentum amplius, quodve apertius quæritis indicium? Sinite egrediar regia, perque aliquem

fidum mihi hominem significem Plautiano, facta esse jam quæ imperaverat. Adesrit ille statim re credita, vacuam scilicet regiam occupaturus. ibi vestri muneris fuerit, rem totam deprehendere. Iubete modo in ædibus quietem agitari, ne præcognita res omne consilium subvertat. Hæc locutus, fidissimum sibi hominem deligit, qui Plautianum suis hortetur verbis, acceleret atque adsit quamprimum, dum uterque princeps jacet. oportere, antequam res populo innotescat, intus esse eum: ut scilicet occupata arce constabilitoque imperio, velint nolint universi, non scilicet principatum adeunti, sed jam plane principi obediant. His creditis Plautianus (erat autem jam diei vesper) magnam in spem sublatus, loricam induitur sub vestem, tuendi corporis gratia: simul conscenso vehiculo properat in regiam, paucis modo qui aderant deducentibus, ratisque eum magnis de rebus ab imperatoribus acciri. Vt

τινος τῶν ἐμοὶ πιστῶν δη-
σαι, ὅτι δὴ τὸ ἔργον καὶ εἰ-
ργασμ. ὁ δ᾽ ἀφίξεται πιστεύ-
καὶ οἰόμενος ἔρημα τὰ β-
13 λεια καταλήψεσθαι. ἐπ-
ἀφίκηται, ὑμέτερον ἤδ-
γον δρᾶν τὴν ἀλήθειαν.
χίαν δ᾽ εἶναι πολλὴν ἀνὰ τ-
σίλεια κελεύσατε. ὅπω-
προεγνόμενον μὴ προ-
14 θὲν ἀνατρέπῃ. Ταῦτ-
πὼν, ἐντέλλεταί τινι τ-
στοτάτων ἑαυτῷ ἀγγ-
Πλαυτιανῷ ἥκειν τὴν ταχ-
κεῖσθαι γὰρ ἀμφοτέρους τοὺ-
σιλέας, καὶ δεῖν αὐτὸν ἔνδ-
πρὶν ἐκπύστα τῷ δήμῳ
15 θαι. ὡς ἂν τῆς ἀκροπόλεως
λημμένης, καὶ τῆς βασι-
ἱδρυμένης, ἑκόντες τε
κοντες πάντες ὑπακού-
ἐσομένῳ βασιλεῖ, ἀλλ-
16 ὄντι. τούτοις πιστεύ-
Πλαυτιανὸς ἤδη περὶ δ-
ἑσπέραν, ἀρθεὶς ταῖς ἐ-
θώρακα μὲν ἀμφιέννυ-
σώματος ἀσφαλείας χ-

17. κρύψας δ᾽ αὐτὸν τῇ λοιπῇ ἐσθῆτι, ἐπιβὰς ὀχήματος,
δίως εἰς τὰ βασίλεια ἠπείγετο, ὀλίγων αὐτὸν παραπεμπ-

παρῆσαν, οἰόμενοι κεκλῆ-
ὑπὸ τῶν βασιλέων διὰ
ἐπείξαντα. ὡς δ' ἐπέστη 18
βασιλείῳ αὐλῇ, ἀκωλύ-
τε εἰσῆλθεν, ἀγνοούντων
πραττόμενον τῶν φυλά-
ὑπαντώμενος δ' ὁ χι-
χος ἐνεδρεύων τε
σεῖπεν αὐτοκράτορα, καὶ
ἐν συνήθως λαβόμενος
ιρὸς, εἰς τὸ δωμάτιον εἰσ-
ἔνθα ἔφασκεν ἐρρί-
ιτὰ τῶν βασιλέων σώμα-
δὴ δὲ παρεσκεύαστο ὁ Σε- 19
ος νεανίας τῶν περὶ αὐτὸν
ατοφυλάκων, οἳ συλλή
) αὐτὸν εἰσελθόντα. ὁ δὲ 20
υτιανὸς ἐφ' ἑτέραις ἐσ-
ἐν ἐλπίσιν, ὁρᾷ τοὺς βα-
ας ἀμφοτέρους ἑστῶτας·
ηφθεὶς τε καὶ εἴχετο, ἐκ-
εἰς τε τῷ πράγματι ἐ-
καὶ ἐλιπάρει. ἀπελογεῖ- 12
, πάντα φάσκων ψευδῆ
συσκευὴν καὶ αὐτοῦ καὶ δρᾶμα ἐσκευάσθαι. πολλὰς δὲ τοῦ
Σεβήρου ὀνειδίζοντος εὐεργεσίας τε καὶ τιμὰς, τοῦ δὲ πίστεως
εὐνοίας τῆς ἄνωθεν ὑπομιμνήσκοντος, ἠρέμα πως ὁ Σε-
ος ἠπείγετο πείθοι τῶν ὑπὸ τοῦ Πλαυτιανοῦ λεγομένων,
δὴ ὑπεφάνη τοῦ θώρακος μέρος, καταρραγείσης τῆς ἐπ'

autem in aulam nullo prohibente ingressus est, ignaris quæ agitarentur custodibus, occurrens tribunus, composito dolo salutat imperatorem: dein manu prehensum deducit intra cubiculum, ubi projecta esse imperatorum cadavera mentiebatur, Iamque aliquot è corporis sui custodibus Severus comparaverat, qui statim ingresso manus injicerent. At Plautianus cum longe alias animo spes agitaret, ut ingressus cubiculum est, cernens utrumque illic stantem principem, comprehensumque se teneri sentiens: re tanta perterritus, rogare, supplicare, falsa illa omnia, commentum id in se fabulamque excogitatam. Igitur exprobrante hinc Severo beneficia & honores, illinc Plautiano fidei benevolentiaque suæ veteris testimonia repetente, paulatim labascere Severus, atque adduci Plautiani verbis, donec pars loricæ per scissum

vestimenti apparuit. Qua Antoninus animadversa, audax juvenis & iracundus, ac jam antea homini infestus, atqui, inquit, ad hæc certe duo quid respondeas expecto. Venisti ad imperatores sub vesperam minime accitus? dein quid sibi rogo hæc lorica vult? quis ad cœnam com essationemve armatus accedit? Simul hæc dicens, jubet tribunum, cæterosque qui aderant, ilico cum strictis gladiis obtruncare, ut hostem manifestarium. Nihil illi cunctati, jussa faciunt juvenis imperatoris, occiduntque hominem, & cadaver in viam projiciunt, ad vulgi ludibrium. Hunc finem habuit parem vitæ Plautianus, inexhaustæ homo cupiditatis.

22 αὐτῷ ἐσθῆτος. ὅπερ ἰδὼ
Ἀντωνῖνος, νέος ὢν θρα
θυμοειδής τε καὶ φύσει μι
23 τὸν ἄνθρωπον, Ἀλλὰ τ
δύο (ἔφη) ταῦτα τί ἂν ἀ
κρίναιο; ἥκεις πρὸς βασι
ἑσπέρας, μὴ κελεύσαντι
ὁ δὲ θώραξ σοὶ τί βούλεται
γὰρ εἰς ἑστίασιν ἢ κῶμον ὡ
24 σμένος ἔρχεται; Καὶ
τε εἰπὼν, κελεύει τῷ χι
χῳ τοῖς τε παροῦσι, σπ
μένοις τὰ ξίφη, φον
τὸν ἄνδρα, ὡς ὁμολογ
25 νως πολέμιον. οἱ δὲ, μὴ
λήσαντες, κελεύσαντι
νέῳ βασιλεῖ πείθονται.
ροῦσί τε αὐτὸν, καὶ τὸ
ῥίπτουσιν εἰς τὴν λεωφ
ὡς ἂν πᾶσι φανερὸν γένοιτο, καὶ ὑπὸ μισούντων ὑβρι
26. τούτῳ μὲν δὴ τῷ τέλει Πλαυτιανὸς ἐχρήσατο, ἀ
τε ζήσας πάντων ἐπιθυμίᾳ, καὶ χρησάμενος ἐν τῷ τέλει
στῷ ὑπηρεσίᾳ.

13. CAEterum Severus, duobus præfectis militaribus constitutis, plurimum in suburbanis, aut circum maritimas Campaniæ oras agitabat, jus dicens, &

1 Ὁ δὲ Σεβῆρος δύο μ
τοὺς ὑπάρχοντας
2 στρατοπέδων κατέστησε
τὸ δὲ τὰ πλεῖστα τοῦ βίου
βεν ἐν τοῖς βασιλικοῖς
στείοις, καὶ τοῖς παραλίοις τῆς Καμπανίας χωρίοις, δι

ᾳ τὰ πολιτικὰ διοικῶν.
ιστο γὰρ ἤθελε τοὺς παῖδας 3
ἐν Ῥώμῃ διαίτης χρηστῆς
λαύειν, ἐπεί περ αὐτοὺς ἑώ-
περὶ τὰ θεάματα ἐσπου-
οτας ἀπρεπέστερον ἢ βα-
ιλεῦσιν ἥρμοζεν. ὅτε περὶ ἑ- 4
α σπουδὴ καὶ φιλονεικία,
φορον ἔχουσα καὶ ἀντιπα-
ιεῖ τὴν γνώμην, τὴν ἀδελ-
ἐτάραττε τὰς ψυχάς,
ύσματά τε ἔριδος καὶ
ας παρεῖχε. μάλιστα δ' ὁ 5
τωνῖνος ἀφόρητος ἦν,
ποδισάμενος τὸν Πλαυ-
όν. ἠδεῖτο δὲ καὶ ἐφοβεῖτο 6
πατέρα πρᾶξαί τι ἀνήκε-
τῇ τε θυγατρὶ μὲν ἐκείνου,
ικὶ δὲ αὐτοῦ, παντὶ τρόπῳ
λον ἐμηχανᾶτο. ὁ δὲ Σε- 7
ος αὐτήν τε ἐκείνην καὶ
ἀδελφὸν αὐτῆς εἰς Σικε-
ν ἐξέπεμψεν, αὐτάρκη
περιουσίαν εἰς τὸ βιοῦν
καλῶς. μιμησάμενος τὸν
βαστόν. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τοῖς 8
τωνίου παισὶ πολεμίου γε-
ένου οὕτως ἐχρήσατο. αὐτὸς δὲ ἐπειρᾶτο συνάγειν ἀεὶ τοὺς
ῖδας εἰς φιλίαν, καὶ προτρέπειν εἰς ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν,

civilibus negotiis intentus; cupiensque in primis, uti Romæ sui liberi bonis moribus instituerentur. Nam ludis eos spectaculisque vehementius studere animadverterat, quam principibus conveniebat: quo fieret uti studio certamineque semper in diversum tendente, etiam animi juvenum distraherentur, quibusdam quasi admotis contentionum atque inimicitiarum facibus. Maxime tamen Antoninus intolerandus, sublato jam à medio Plautiano, terribilisque & formidolosus erat omnibus; tum illius natæ, conjugi scilicet suæ quibus maxime artibus aut machinis poterat, exitium intendebat. At Severus ipsam pariter cum filiolo quem pepererat, relegavit in Siciliam, datis opibus quantæ ad victum atq; usum abunde sufficerent: imitatus in hoc Augustum, qui filios Antonii, postea quam hostis judicatus est, eodem modo tractaverit. Ipse ad pacem concordiamque revocare liberos, & reconciliare utrunque alteri conabatur: ad-

monens indentidem veterum fabularum, in quibus pleræque regum calamitates fraternis ortæ seditionibus memorantur. Huc addebat, thesauros templaque pecuniis plena esse, divitias foris ex vectigalibus accedere: posse in tanta opulentia militem largitione teneri: auctas in quadruplum copias urbanas: tantum sedere exercitum ante urbem, ut nulla externa vis, seu multitudinem ipsam militum, seu corporum magnitudinem, seu pecuniæ abundantiam spectes, par inveniri tantis opibus possit, sed ea in nihilum recasura, ipsis inter se discordantibus atque intestinum agitantibus bellum. Hæc ille quotidie edisserens, precesque castigationibus admiscens, reprimere illorum spiritus, ac reducere germanos in gratiam studebat. Cæterum omnia frustra erant. quippe frænos ore depulerant, proni semper in peius Atque illos, adulescentes adhuc, in ipso ætatis fervore atque in summa licentia, voluptatū omnium

μύθων τε ἀρχαίων καὶ δρ
μάτων ὑπεμίμνησκεν ἐ
βασιλέων ἀδελφῶν συμφ
ρὰς ἐκ στάσεως διηγουμέν
θησαυρούς τε καὶ ναούς, παρ
9 ἐδείκνυε χρημάτων πλή
πλοῦτόν τε καὶ δύναμιν ἐκ
σόδων ἔξωθεν ἐπιρρέουσ
τοσαύτης μὲν οὔσης οἴκοι πε
10 σίας, ὡς ἀφειδῶς καὶ δαψιλ
τοῖς στρατιώταις χορηγε
τῆς τε ἐν Ῥώμῃ δυνάμ
αὐτῆς τετραπλασιασθείσ
καὶ στρατοπέδου τοσούτου π
11 τῆς πόλεως ἱδρυθέντος·
μηδεμίαν εἶναι δύναμιν ἔξ
θεν ἐχέγγυον μήτ' ἀντί
λον, πλήθει στρατοῦ, μήτε
γέθει σωμάτων, μήτε χρη
12 των περιουσίᾳ. πλὴν οὐ
ὄφελος τούτων πάντων ἔ
γε, στασιαζόντων πρὸς ἀλ
λους, ὅ τε πολέμου ἔνδον
13 τος. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτά τε
λέγων ἑκάστοτε, ποτὲ μὲν
παρῶν, ποτὲ δὲ ἐπιπλήττ
σωφρονίζειν αὐτοὺς ἅμα
συνάγειν ἐπειρᾶτο. 14. οἱ δ' οὐκ ἐπείθοντο, ἀφηνίαζον
ἐπεδίδοσαν εἰς τὸ χεῖρον. ἅτε δὲ νεανίας σφριγῶντας, καὶ
βα

λικῆς ἐξουσίας εἰς πάσας ὧν ὀρέξεις ἀπλήστως ὁρμ-ώντες, ἕκαστοι τῶν κολα-κευόντων ἀνθεῖλκον πρὸς ἑαυτούς. οὐ μόνον ὑπηρετοῦμε-15 νοι ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν εἰς περὶ τὰ αἴσχιστα σπου-δαῖς, ἀλλὰ καὶ ἀεί τι καινὸν ἐπινοοῦντες, δι' οὗ εὐφρα-νεῖν ὃν ἐκολάκευον, λυ-πεῖν δὲ τὸν ἀδελφόν. 16. ἤδη γοῦν τινας καὶ λαβὼν ἐπὶ τοῖς ὑπηρεσίαις ὁ Σεβῆρος ἐκόλασεν.

irritamentis incitatos, etiam adulatorum ministeria diversos trahebant: scilicet qui non modo illorum obsequerentur cupidinibus atque flagitiis, sed nova semper aliqua excogitarent, unde alteri gratum fieret, alter offenderetur. Quorum etiã nonnullos Severus ipse, in hujuscemodi ministeriis deprehensos, supplicio affecit.

1 Μέλλοντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ βίῳ τῶν παί-δων καὶ τῇ περὶ τὰ θεάματα σπουδῇ, ἐπιστέλλει ὁ Βρεττανίας ἡγούμενος, στα-σιάζειν τοὺς ἐκεῖ βαρβάρους λέγων, καὶ κατατρέχοντας τὴν χώραν, λείαν τε ἀπάγειν, καὶ πορθεῖν τὰ πλεῖστα. δεῖσθαι 2 οὖν χειρὸς πλείονος πρὸς βοήθειαν τῆς τόπου, ἢ βασιλικῆς ἐπιδημίας. ὁ δὲ Σεβῆ-3 ρος ἀσμένως ταῦτα ἀκούσας, φύσει μὲν καὶ φιλόδοξος ὑπάρχων, καὶ μετὰ τὰς κατ' ἀνατολὰς καὶ ἄρκτῳ νί-κας καὶ προσηγορίας βουλόμενος καὶ κατὰ Βρεττανῶν ἐγεῖραι

Hanc liberorum suorum vitam, & indecora in spectaculis studia, ferens graviter senex imperator, literas à Brittanniæ præfecto accepit, quæ docebant, barbaros illic seditiones agitare, regionemque omnem incursionibus ac depopulationibus vastare: quare majore manu ad resistendum, vel etiam principis ipsius præsentia, opus esse. Lætus ea Severus accepit: quippe homo suapte natura gloriæ appetentior, post victorias ad orientem septemtrionemque, & cognomina utrinque parta, etiam tropæa contra Britannos exci- 14.

tare aliqua cupiebat. Ad hæc filios quoque abducere ex urbe, ut procul à munditiis urbanis, in castris militari vitæ ac sobriæ juvenes insuescerent. Ita expeditionem in Britanniam edicit, senex jam, & morbo articulari laborans: tanta autem animi virtute, quanta nemo unquam vel juvenum. Igitur iter ingressus lectica plurimum vehebatur, nulloque cessabat loco. Quare confecto itinere una cum filiis, speque omni ac sermone celerius enavigato Oceano, Brittanniam ingressus est: collectisque militibus ac maximis conflatis viribus bellum comparabat. Cæterum Britanni, repentino principis adventu perculsi, auditoque tantas contra se comparari copias, legatos ad eum de pace, ac seipsos expurgatum miserunt. At Severus, moras de industria nectens, ne vacuo sibi Romam redeundū foret, cupidus victoriæ cognominisque

4 τρόπαια. ἔτι δὲ καὶ τοὺς
ἀπαγαγεῖν τῆς Ῥώμης θέλ
ὡς ἂν νεάζοιεν ἐν στρατι
κῷ βίῳ καὶ σώφρονι, ἀπαχ
τες τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφ
διαίτης, ἐπαγγέλλει τὴν ἐ
Βρεττανίαν ἔξοδον, πρεσ
της τε ἤδη ὢν καὶ ὑπὸ
ἀρθρίτιδος νόσου κάμ
5 ἀλλὰ τὰ τῆς ψυχῆς
ἔρρωτο ὑπὲρ πάντα νεα
6 τὰ πλεῖστα γοῦν καὶ φ
δίῳ φερόμενος τῆς ὁδο
ρίας εἴχετο, οὐδὲ πα
ὅπη πολὺ μένων ἀνεπα
7 Ἀνύσας δὲ τὴν ὁδὸν ὁμο
παισὶ, παντὸς λόγου καὶ ἐ
δος θᾶττον τὸν Ὠκ
διαπλεύσας, Βρεττανοῖς
στη. τοὺς τε πανταχόθεν
πώτας ἀθροίσας, καὶ δ
μιν πολλὴν ἀγείρας,
πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκ
8 ζετο. οἱ δὲ Βρεττανοὶ τ

βασιλέως ἐκπλαγέντες αἰφνιδίῳ ἐπιδημίᾳ, δύναμ
ἀκούσαντες παμπλείστην ἐπ' αὐτοὺς ἀθροισθεῖσαν, πρεσ
ἔπεμπον, περί τε εἰρήνης διελέγοντο, ἀπολογεῖσθαί τε ἐβού
το περὶ τὰ πεπλημμελημένα. 9, ὁ δὲ Σεβῆρος διατριβὸ
χρόνου ζητῶν, ὡς ἂν μὴ πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανίοιτο, ὅπ

β

ιν⊕ προσκτήσασθαι τῆ
λανῶν νίκην τε καὶ
ορίαν, τοὺς μὲν πρέ-
ὐτῶν ἀπράκτους ἔ-
ι, ἐν τρέπιζε δὲ τὰ πρὸς
χὴν. μάλιστα δὲ γεφυ- 10
ιαλαμβάνειν ἐπειρᾶ-
κώδη χωρία, ὡς ἂν
φαλοῦς βαίνοντες οἱ
ται, ῥαδίως τε αὐτὰ
χειν, καὶ ἐπ' ὀχυροῦ βή-
ἑδραίως ἑστῶτες μά-
τὰ γὰρ πλεῖστα τῆς Βρετ- 11
χώρας ἐπικλυζόμενα
κεανοῦ συνεχῶς ἀμ-
ι, ἑλώδη γίγνεται. οἷς
τοῖς μὲν βαρβάροις ἐν-
ύ τε καὶ διαθεῖν βρε-
ις μέχρις ἰξύων. γυ- 12
όντες τὰ πλεῖστα τοῦ
θ-, τῆς ἰλύ⊕ κατα-
ι. οὐδὲ γὰρ ἐσθῆτ⊕ ἴσασι 13
ἀλλὰ τὰς μὲν λαπά-
τοὺς τραχήλους κοσμοῦ-
ω, καλλώπισμα τοῦτο καὶ πλούτου σύμβολον νομίζοντες,
ὸν χρυσὸν οἱ λοιποὶ βάρβαροι· τὰ δὲ σώματα στίζουσι
ς ποικίλων ζώων παντοδαπῶν εἰκόσιν. 14. ὅθεν οὐδ'
νυνται, ἵνα μὴ σκέπωσι τοῦ σώματ⊕ τὰς γραφάς.
αχιμώτατοί τε καὶ φονικώτατοι, ἀσπίδα μόνην στενὴν

Britannici, legatos quidem re infecta domum dimittit, ipse quæ bello usui forent, magna solertia comparabat. Sed imprimis tamen curæ habuit pontibus occupare paludes, ut stare in tuto milites possent, atque in solido præliari. Siquidem Brittanniæ pleraque loca frequentibus Oceani alluvionibus paluescunt. Per eas igitur paludes barbari ipsi natant, excursantque, ad ilia usque demersi, ac pleraque corporis nudi cœnum contemnunt. Neque enim vestis usum cognorunt, sed ventrem atque cervicem ferro incingunt: ornamentum id esse, ac divitiarum argumentum existimantes, perinde ut aurum cæteri barbari. Quin ipsa notant corpora pictura varia, & omnifariam formis animalium: quocirca ne induuntur quidem, videlicet picturam corporis ne adoperiant. Sunt autem bellicosissima gens, atque avidis-

sima cædis: tantum scuto angusto lanceaque contenti, præterea gladio nudis corporibus dependente; loricæ ac galeæ penitus ignorant usum: impedimentum id esse transgrediendis paludibus arbitrantes, quarum vaporibus æstuque cælum ibi semper caliginosum. Ad hæc Severus nihil non comparabat, quod usui Romano militi, quod detrimento barbaris impedimentoque foret. Vbi vero satis ex sententia prompta sibi esse ac parata omnia intellexit, juniorem filium, Getam nomine, in parte insulæ Romanis subjecta reliquit, ut juri dicundo rebusque civilibus administrandis præesset: eique consiliarios ex amicis natu grandibus reliquit, Antonino secum adversus barbaros educto. Transgresso igitur Romano exercitu amnes aggeresque eos, qui objecti barbaris Romanorum fines disterminant, pugnæ quædam tumultuariæ fiebant & excursiones, victore ubique Romano. Cæterum facilis erat ex fuga re-

περιβεβλημένοι, καὶ ξί-
φος δὲ παρηρτημένοι
15 σώματος. θώρακα
κράνος οὐκ ἴσασι χρῆσ
πόδιον νομίζοντες περ
διοδον τῶν ἑλῶν, ἐξ
ἀναθυμιάσεως καὶ
τος ὁ καὶ ἐκείνην τ
ἀὴρ ζοφώδης ἀεὶ φ
16 πρὸς δὴ ταῦτα ἐξη
Σεβῆρος ὅσα συνο
μέλλει τῶν Ῥωμαίων
λυπήσειν δὲ καὶ ἐμποδι
17 βαρβάρων ὁρμήν. ὡς
τάρκως ὤφθη αὐτῷ
τὸν πόλεμον διέθετο
νεώτερον τῶν υἱῶν, τὸ
καλούμενον, καταλιπ
ὑπὸ Ῥωμαίους ἔθνει
τά τε καὶ τὰ λοιπὰ διοι
πολιτικὰ τῆς ἀρχῆς, (δ
συνέδρους τῶν φίλων
πρεσβυτέρους) τὸν δὲ Ἀ
παραλαβὼν, ἐπὶ τοὺς
18 ρους ἠπείγετο. Ὑπερ
δὲ τοῦ στρατοῦ τὰ προ
μένα ῥεύματά τε καὶ
τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, συμβολαὶ καὶ ἀκροβολισμοὶ πολ
γίνονται ἐπί τε τῶν βαρβάρων. 19 ἀλλὰ τοῖς μὲν ῥᾳ

ἢ διελάνθανον ἔν τε καὶ ἕλεσι, καὶ τῇ τῶν γνώσει. ἅπερ πάντα ς ὄντα ἐναντία, παρέχε τῷ πολέμῳ τὴν διατριβήν.

ceptus barbaris: quippe inter sylvas ac paludes & loca ipsis notissima delitescentibus. Quæ omnia Romanis adversa, moram bello addebant.

1 δὲ Σεβῆρον γηραιὸν ι ἤδη νόσος ἐπιμη- καταλαμβάνει. ὅθεν ἠναγκάζετο μὲν ἐν ν, δὲ Ἀντωνῖνον ἐκπέμπειν διοικήσοντα ωτικά.
2 ὁ δὲ Ἀντωνῖ- μὲν περὶ τοὺς βαρ- στρείως ἐφρόντιζεν, δὲ οἰκειοῦσθαι τὰ ατα, καὶ πάντας ἀνέ- ις αὐτὸν βλέπειν μνᾶτί τε παντὶ τρό-
3 ναρχίαν, διαβάλλων φόν. ὁ δὲ πατὴρ ἐπι- ῶν, καὶ πρὸς θάνατον ν, ἐπαχθὴς αὐτῷ καὶ ἐφαίνετο.
4 ἀνέπειθε ς καὶ ὑπηρέτας κα- τι περὶ τὴν θεραπείαν θαι, ὡς ἂν θᾶττον αὐ- αγείη.
5 πλὴν ἀλλὰ τε Σεβῆρος λύπῃ τὸ πλεῖστον διαφθαρεὶς, ἀνεπαύσατο, ἐνδοξότατα βιώσας, ὅσον πρὸς τὰ πολεμικὰ τῶν

Interea Severum jam confectum senio, longior invasit morbus, sic ut ipse domi residere, atque Antoninum mittere in bellum ad imperatoris obeunda munia cogeretur. 15.
Ceterum Antoninus haud magnopere de barbaris solicitus, exercitum sibi adjungere & confirmare universum tendebat, uti se unum intuerentur, soli sibi imperium vindicans, ac germano identidem obtrectans. Quin longior quoque patris valetudo, ac mortis mora diuturnior, anxium videlicet adulescentem habebant: sic ut medicis ministrisque subinde conaretur persuadere, senē ut è medio quamprimum quoquo modo tollerent. donec tandem Severus, mœrore magis quam morbo consumptus, vitaque defunctus est, clarissimus omnium imperatorum bellicis operibus. Neque enim

enim aut civiles quisquam adversus inimicos, aut externas adversus barbaros totidem alius victorias reportavit. Annisque duodeviginti gesto imperio decessit, successoribus liberis juvenibus: tanta pecuniæ relicta illis copia, quantam antea nemo; tum ampliore exercitu quam cui obsistere ulla vis posset. Igitur Antoninus, mortuo Severo, summam potestatem nactus, confestim universos ab ipso (quod aiunt) lare interficere cœpit. Nam & medicos supplicio affecit, quod sibi parum obtemperaverant, jubenti senis maturare necem; nutritiosque suos juxta & fratris, quod de reconciliandis egissent: ne uno quidem reliquo suæ crudelitati facto, ex eo ordine hominum, qui in honore aliquo fuerant, quique ipsius parentem observaverant. Duces porro exercitus magnis muneribus ac promissis adhortabatur, persuaderent militibus, uti se unum imperatorem declararent:

6 πώποτε βασιλέων.
ἐμφύλια κατ᾽ ἐχθρῶ
ξένα κατὰ βαρβάρων,
πά τις περὶ αὐτοῦ ἤγε
7 παια. βασιλεύσας δ
καίδεκα ἔτεσιν, ἐπὶ
νεανίαις διαδόχοις ἐ
σατο. χρήματά τε
καταλιπὼν ὅσα μηδ
ποτε, καὶ δύναμιν στρ
8 ἀνανταγώνιστον. Ὁ
τωνῖνος, τοῦ πατρὸς
νόντος, λαβόμενο
σίας, εὐθὺς ἀφ᾽ ἑστί
9 τὰς φονεύειν ἤρξα
τε ἰατροὺς ἀνελὼν
ὑπήκουσαν αὐτῷ κα
τι κακουργῆσαι, καὶ τ
τον ἐπισπεῦσαι τοῦ γ
τούς τε τροφεῖς αὐτοῦ
δελφοῦ, ἐπειδὴ πε
λιπαροῦντες αὐτὸν
10 νοίας. οὐδένα δὲ εἴασ
θαι τῶν ἐν τιμῇ γενομ
θεραπεία τοῦ γέροντ
τε δωρεαῖς καὶ μεγάλ

σχέσεσι τοὺς τῶν στρατοπέδων ἡγουμένους ἐθεράπευε
ἀναπείσειν τὸν στρατὸν ἀποδεῖξαι μόνον αὐτοκράτο
σιν μηχανὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐζήτει. II. οὐ μὴν ἐ

πικόν· μεμνημένοι δὲ
ρες, καὶ ὅτι ἀμφοτέρους
ἐκ παίδων παρα-
ν, ἴσην αὐτοῖς ὑπη-
καὶ εὔνοιαν παρεῖχον-
Ἀντωνῖνος, ἐπεὶ μὴ 12
ρεῖ αὐτῷ τὰ τῶν στρα-
, σπεισάμενος πρὸς
βάρους, δούς τε εἰρή-
τε πιστὰ λαβὼν, ἐξῄει
αρβάρου, πρός τε τὸν
ν ἤδη καὶ τὴν μητέρα
ο. ὡς δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ 13
ο, συνάγειν αὐτοὺς ἡ
ἐπειρᾶτο, καὶ οἱ ἐν
ι ὄντες καὶ σύνεδροι
ι φίλοι. ὁ δὲ Ἀντω 14
πάντων αὐτῷ πρὸς
λετο ἐναντιουμένων,
μᾶλλον ἢ γνώμῃ, ἐς
ν καὶ φιλίαν ὑποπλα-
λλον ἢ ἀληθῆ προή-
τω δὴ τὰ τῆς βασι- 15
ἀμφότεροι διοικοῦν-
μοτίμῳ ἀρχῇ, ἀπὸ τῆς
Βρεττανίας ἀνήγοντο·
ἐς Ῥώμην ἠπείγοντο,
ντες τὰ τοῦ πατρὸς λείψανα. 16. τὸ γὰρ σωμάτιον πυρὶ
όντες, τήν τε κόνιν σὺν ἀρώμασιν εἰς κάλπιν ἀλα-

nullasque non machinas adversus germanum intendebat. Neque id tamen persuadere militibus potuit, quippe memores, utrunque à Severo jam inde à pueritia pari honore cultuque educatum, etiam ipsi parem utrique obedientiam benevolentiamque exhibebant. Igitur Antoninus, cognito parum sibi rem adversus exercitum procedere, icto cum barbaris fœdere, dataque pace & obsidibus acceptis, decedens illinc, ad matrem jam germanumque festinat. Congressos reducere in gratiam mater conata adnitentibus honestissimis quibusque Severi amicis & consiliariis. Igitur Antoninus, cum nemo scilicet non ejus libidini refragaretur, vi potius quam voluntate, ad concordiæ amorisque simulationem adducitur. Ita ambo pari honore imperium gerentes, solverunt ex Britannia, Romamque cum patris reliquiis contendebant. Nam corpusculo ignibus tradito, cinerem ipsum cum odoribus in vasculum

alaba-

alabastri conjectam, Romam referebant, ut videlicet in sacris principum monimentis componeretur. Ipsi exercitum deportantes, victoresque jam Britanniæ, in adversam Galliam emenso Oceano pervenerunt. Quo igitur pacto & diem suum obierit Severus, & liberi ejus imperium susceperint, in hoc volumine demonstratum est.

βάσεως ἐμβαλόντες,
μιζον εἰς τὴν Ῥώμην
βασιλείας ἀποθησόμε
17 μνήματα. αὐτοὶ δὲ τ
τὸν ἀναλαβόντες, ν
δὴ κατὰ Βρεττανῶν, εἰ
κειμένην Γαλλίαν, δι
18 τὸν Ὠκεανὸν, ἀφίκοι
μὲν δὴ Σεβῆρος τ
μετήλλαξε, καὶ οἱ πα
τὰς τὴν ἀρχὴν διεδέξαντο, ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ δεδή

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO post Marcum.

LIBER QUARTUS.

ΗΡΩΔΙΑΝ

τῆς μετὰ Μάρκ
σιλείας ἱστοριῶν β
τέταρτον.

1. RES gestas Severi principis per annos duodeviginti, superiore libro sumus persecuti. Porro autem ipsius liberi, adulescentes jam, una cum matre Romam festinabant: seditiones etiam tum in itinere agitantes. quippe diversoriis mensaque nunquam eisdem ute-

1 ΤΑ μὲν δὴ περὶ
Σεβήρῳ, βασι
ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν
περὶ τούτου βιβλίῳ δ
2 οἱ δὲ υἱεῖς αὐτοῦ, ἤδη
ἅμα τῇ μητρὶ εἰς τὴν
ἠπείγοντο, ἤδη μὲν χ
στασιάζοντες πρὸς ἀ
3. οὔτε γὰρ καταγωγαῖς ταῖς αὐταῖς ἐχρῶντο, οὔτε συ

ις. πολὺ δὲ τὸ ὕποπτον
τὴν ἐδέσμασί τε καὶ πό-
ιή τις αὐτῶν προλα-
λαβὼν, ἤ τινας ἀνα-
τῶν ὑπηρετῶν, δηλη-
χήσηται φαρμάκῳ.
οῦν καὶ τὴν ὁδοιπορείαν 4
λλον ἠπειγον, ἀσφα-
ικώτερος βιώσεσθαι
κῶν, εἰ ἐν τῇ Ῥώμῃ
, καὶ τὰ βασίλεια διε-
, ἐν πλατεία καὶ πολλῇ
ὶ πάσης πόλεως μεί-
θ᾽ ἑαυτὸν ἑκάτερος
ὡς βούλοιτο. Ὡς δὲ 5
ν εἰς τὴν Ῥώμην, ὅ,
ος αὐτοὺς δαφνηφο-
δέξατο, ἥ τε σύγκλη-
ς σηγόρευσεν. ἡγοῦντο 6
μὲν, τὴν βασίλειον
ς πορφύραν· εἵποντο
εν αὐτοῖς οἱ ὕπατον
ίτε διέποντες, κάλ-
ντες ἔνθα ἦν τὰ Σε-
ψανα. οἵ τε προσα- 7

bantur: multumque suspicionis in cibo omni potuque, ne alteruter ante capto tempore, ipse clam aut per ministeria veneno rem gereret. Ob eamque causam etiam iter properantius faciebant, tutius rati victuros ubi jam in urbem pervenissent, divisaque inter se regia, amplis ac spatiosis ædibus, majoribus etiam reliqua urbe, pro suo uterque arbitrio separatim agitarent. Postquam vero in urbem perventum, populus eos universus laureatus excepit, & senatus consalutavit. Præibant igitur principes ipsi cum purpura imperatoria: post sequebantur consules, urnam cum Severi reliquiis gestantes. Qui autem novos imperarores consalutaverant, progressi deinde, urnam quoque ipsam supplices adorabant. Ita comitati magna pompa, composuerunt ipsum in templo, ubi Marci ac superiorum principum sacra visuntur monimenta. Re igitur divina ce-

ες τοὺς νέους αὐτοκράτορας, παριόντες καὶ τὴν κάλπιν
ύνουν. ἐκείνην μὲν οὖν παραπέμψαντες, καὶ προσκυνή-
ες αὐτῆς, ἀπέθεντο ἐν τῷ νεῷ ἔνθα Μάρκου τε καὶ τῶν
βασιλέων ἱερὰ μνήματα δείκνυται. 8. ἐπιτελέσαντες

remo-

rimoniisque de more concelebratis, uterque in regiam discedunt: partiti inter se domum, januisque secretioribus obstructis, publicis tantum atque atriensibus promiscue utentes. Quin & custodes corporis separatim sibi delegerunt; vix unquam congredientes, nisi pauxillum dumtaxat, ut in publico à multitudine ipsa conspicerentur. Sed in primis tamen justa parenti persolverunt.

ἢ τὰς νενομισμένας
γίας ἐπὶ τὰς βα
εἰσόδοις, ἀνῆλθον εἰς
σίλεια. διελόμενοι
9 ἑκάτερος ᾤκει. πα
τοντές τε πάσας
εἴπνες ἦσαν λανθάνι
νὰς δὲ τὰς δημοσ
αὐλείοις ἀνέδην χ
10 φρουράς τε ἐπέστησαν
ἑκάτερος, οὐδὲ συ
εἰ μὴ πρὸς ὀλίγον
μοσίᾳ εἴποτε ὀφθεῖεν. ἐπετέλεσαν δὲ πρὸ ἁπάντων τὸν πατέρα τιμήν.

2. Mos est enim Romanis consecrare imperatores, qui superstitibus filiis vel successoribus moriuntur: quique eo sunt honore affecti, relati dicuntur inter divos. *Est autem tota urbe quasi luctus quidam, festa celebritati promiscuus: quippe functum vita corpus ritu hominum sumptuoso funere sepeliunt. Sed ceream imaginem, defuncto quamsimillimam, fingunt, eamque in regia vestibulo proponunt, supra eburneum lectum maximum atque sub-*

1 Ἔθος γάρ ἐστι
ἐκθειάζειν
τοὺς ἐπὶ διαδόχοις
λιπόντας· τὴν
την τελευτήν, ἀποθ
2 λοῦσι. μεμιγμένον
θος ἑορτῇ καὶ θρη
πᾶσαν τὴν πόλιν
τὸ μὲν γὰρ σῶμα τοῦ
σαντος πολυτελεῖ
καταθάπτουσιν, ἀνθ
3 μῳ. κηροῦ δὲ πλάσ
κόνα πάντα ὁμοίαν
τελευτηκότι, ἐπὶ μεγ
ἐλεφαντίνης κλίνης εἰς ὕψος ἀρθείσης προτιθέασιν ἐν

...ίων εἰσόδῳ, χρυσοϋφεῖς ...μνοὺς ὑποστρωννύντες. ἡ ...ἰκὼν ἐκείνη ἐν σχήματι ...ῶντος πρόκειται ὠχριῶ- ...τῆς δὲ κλίνης ἑκατέρωθεν ...ίζονται ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέ- ...ἐν μὲν τῷ λαιῷ μέρει, ...α ἡ σύγκλητος μελαί- ...ἐσθῆσι χρώμενοι· ἐν δὲ ...εξιῷ, γυναῖκες πᾶσαι, ὅ- ...ἀνδρῶν ἢ πατέρων ἀ- ...ία, τιμῆς ἐνδόξου μετα- ...σιν. οὔτε δὲ χρυσοφοροῦσα ...υτῶν ὁρᾶται, οὔτε ὅρμοις ...ς κοσμουμένη, ἀλλὰ λι- ...σθῆτας λευκὰς ἀμφιεν- ...ναι, σχῆμα παρέχουσι λυ- ...ένων. ἑπτὰ μὲν οὖν ἡμέ- 7
...τὰ εἰρημένα ἐπιτελεῖται. ...οί τε εἰσιόντες ἑκάστοτε, ...ίασι τῇ κλίνῃ, καὶ δῆθεν ...ψάμενοι τὸν νοσοῦντα, ...επώτερον ἔχειν ἀπαγ- ...σιν ἑκάστοτε. Ἐπειδὰν δὲ 8
...τετελευτηκέναι, τὸ μὲν

limen, vestibus instratum aureis. Et quidem imago illa ad ægroti speciem pallida recumbit. Circa lectum vero utrinque magnam partem diei sedent, à læva quidem, senatus omnis vestibus atris amictus: à dextera vero matronæ, quas virorum aut parentum dignitas honestat. harumque nulla vel aurum gestans, vel ornata monilibus conspicitur, sed vestibus albis exilibus induta, mærentium speciem præbent. Hæc ita per septem dies continuos faciunt: medicis ad lectum quotidie accedentibus, inspectumque velut ægrum, deterius se habere, subinde pronunciantibus. Dein ubi jam visus obiisse diem, lectū humeris attollunt equestris senatoriique ordinis nobilißimi ac lectißimi juvenes, perque viam sacram in vetus forum deferunt, ubi magistratus Romani deponere imperium consueverant. Utrinque autem gradus quidam sunt ad scalarum similitudinem ex-

...ὣ ἀράμενοι οἵ τε τοῦ ἱππικοῦ τάγματος διαφανέστατοι, καὶ τῆς ...λήτου ἐπίλεκτοι νεανίαι, κατακομίζουσι διὰ τῆς ἱερᾶς ὁ-...οῦ ἐς τε τὴν ἀρχαίαν ἀγορὰν προτιθέασιν, ἔνθα οἱ Ῥωμαίων
...ες ἀπόμνυνται. 9. ἑκατέρωθεν δὲ βάθρα τινὰ σύγκειται,

structi, in quibus, altera ex parte puerorum chorus est è nobilissimis atque patritiis: altera, fœminarum illustrium hymnos in defunctum pæanasque canentium, verendo ac lamentabili carmine emodulatos. Quibus peractis, tollunt iterum lectum, atque extra urbem perferunt in Martium campum: ubi qua latissime campus patet, suggestus quidam specie quadrangula, lateribus æquis assurgit, nulla præterquam lignorum ingentium materia compactus, in tabernaculi formam. Id quidem interius totum est aridis fomitibus oppletum, extra autem intextis aureo stragulis atque eboreis signis variisq; picturis exornatum. Infra vero alterum, minusculum quidem positum est, sed forma & ornatu persimile, portis januisque patentibus. Tertiumque item & quartum semper superiore contractius: ac deinceps alia, donec ad extremum, quod est omnium brevissimum, perveniatur. Possis ejus ædificii

ἐν κλίμακος σχήματι. καὶ
μὲν θατέρου μέρους, τῶν δ' ἐ
στάτων καὶ εὐπατριδῶν χ
10 ἕστηκε παίδων. ἐν δὲ τῷ α
κειμένῳ, γυναικῶν τῶ
ἀξιώσει εἶναι δοκουσῶν. ᾄ
δὲ ἑκάτεροι ὕμνους τε
παιᾶνας εἰς τὸν τετελ
κότα, σεμνῷ μέλει καὶ θρ
11 δεῖ ἐρρυθμισμένους. Με
τοῦτο βαστάσαντες τὴν κλί
φέρουσιν ἔξω τῆς πόλεως ε
καλούμενον Ἄρεως πε
12 ἔνθα κατεσκεύασται ἐ
πλατυτάτῳ τοῦ πεδίου τ
τετράγωνόν τι καὶ ἰσόπλε
ἄλλης μὲν ὕλης οὐδεμιᾶ
τέχον ἢ ἐκ μόνης τε συ
ξεως ξύλων μεγίστων, εἰ
13 μα οἰκήματος. πᾶν δὲ
νο, ἔνδοθεν μὲν φρυγάνω
πλήρωται, ἔξωθεν δὲ χρ
φέσι στρωμναῖς, ἐλεφαντ
τε ἀγάλμασι, γραφαῖς
14 κίλαις κεκόσμηται. ὑπο
νῷ δὲ ἕτερον, σχήματι μὲ
κόσμῳ παραπλήσιον μικ

ρὸν ἐπίκειται, πυλίδας ἔχον καὶ θύρας ἀνεῳγμένας. τρίτον
τέταρτον ἀεὶ τοῦ ὑποκειμένου μεῖον, ἐς τελευταῖον βραχύ

τῷ

αὐτ̃). ἀπεικάσαι τις ἂν τὸ 15
μα τοῦ κατασκευάσματος
υκτωρίοις, ἃ τοῖς λιμέσιν
ικείμενα, νύκτωρ διὰ τοῦ
ρὸς ἐς ἀσφαλεῖς διαγω-
: τὰς ναῦς χειραγωγεῖ.
ρους δὲ αὐτὰ οἱ πολλοὶ κα-
σιν. ἐς δὴ τὸ οἴκημα 16
δεύτερον ἀνακομίσαντες
κλίνην τιθέασιν ἀρώμα-
τε καὶ θυμιάματα πάντα
γῆ φέρει· εἴτε τινὲς καρ-
ἢ πόαι χυμοί τε συλ-
όμενοι πρὸς εὐωδίαν,
κομίζονται, καὶ σωρηδὸν
νται. οὔτε γὰρ ἔθνος, οὔτε 17
λις τις, οὔτε τῶν ἐν ἀξιώ-
ἢ τιμῇ ὄντων, ὃς μὴ δῶρα
τα ὕστατα πέμπει φιλο-
ος ἐς τιμὴν τοῦ βασιλέως.
ὴ δὲ μέγιστον χῶμα ἀρθῇ 18
ἀρωμάτων, πᾶς τε ὁ τό-
πληρωθῇ, ἱππασία περὶ
ατασκεύασμα ἐκεῖνο γί-

formam comparare turribus his, quæ portibus imminentes, noctu igne prælato, naues in tutas stationes dirigunt: pharos vulgo appellant. Igitur lecto in secundum tabernaculum sublato, aromata & suffimenta omnis generis, fructus herbasque, succosque omnes odoratos conquirunt, atque aceruatim effundunt. quippe neque gens est, neque ciuitas, neque qui honori ullo aut dignitate præcellat, quin certatim pro se quisque suprema illa munera principis honori deferant. Vbi vero ingens aromatum aceruus aggestus est, ac locus omnis expletus, tum circa ædificium illud adequitant, uniuersis equestris ordinis certa quadam lege ac recursu, motuque pyrrhichio numeroque, in orbem decurrentibus. Currus item circumaguntur, insessi purpuratis rectoribus, qui personas ferant ducum omnium Ro-

).19. πᾶν τε τὸ ἱππικὸν τάγμα περιθεῖ κύκλῳ μετά τινος
ιξίας καὶ ἀνακυκλώσεως, πυρριχίῳ δρόμῳ καὶ ῥυθμῷ, ἅρ-
ατά τε περιέρχεται ὁμοίᾳ εὐταξίᾳ, φέροντα τοὺς ἐφεστῶτας,
ιεσμένους μὲν τὰς περιπορφύρους ἐσθῆτας, προσωπεῖα δὲ
ιειμένους, εἰκόνας ἔχοντα, ὅσοι Ῥωμαίων ἐνδόξως ἐστρα-

manorum principumque illustrium. Quæ ubi celebrata sunt, facem capit imperii successor, eamque tabernaculo admovet. Tum cæteri omnes undique ignem subjiciunt: cunctaque illico, fomitibus illis aridis odoramentisq; referta, igni valido corripiuntur. Mox ab extremo minimoque tabernaculo, tanquam è fastigio quodam, simul cum subjecto igni aquila dimittitur: quæ In cœlum creditur ipsam principis animam deferre, ac jam ex illo una cum cæteris numinibus imperator colitur.

20 τῇ γήσαν ἢ βασιλεύσαν. τ
τῶν δὲ συμπληρωθέντων, λ
βὼν λαμπάδα ὁ τὴν βα
λείαν διαδεξάμενος, προ
φέρει τῷ οἰκήματι· οἱ τε λ
ποὶ πανταχόθεν πῦρ πε
21 θέασι. πάντα δὲ ῥᾷστα ἀνά
ται δαψιλῶς ὑπὸ τοῦ πυρὶ
φρυγάνων τε πλήθους καὶ
22 μάτων ἐντεθέντος. ἐκ
τοῦ τελευταίου καὶ βραχυτ
κατασκευάσματος, ὥσ
ἀπό τινος ἐπάλξεως, ἀ
ἀφίεται, σὺν τῷ πυρὶ ἀνελ
σόμενος εἰς τὸν αἰθέρα. 23. ὃς φέρειν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν τὴν τοῦ βασιλέως ψυχὴν πιστεύεται ὑπὸ Ῥωμαίων· καὶ ἐξ ἐκείνου μετὰ τῶν λοιπῶν θεῶν θρησκεύεται.

3. ITa consecrato parente, reversi domum juvenes, discordias quotidie & simultates exercere, insidiari inter se, moliri, parare omnibus modis, atque ea modo uterque in animo habere quibus alter dolo caperetur: postremo quacunque via grassari ad singulare imperium, ac nihil invicem prætermittere, dum consortem potestatis expungerent. Sed & mentes animique omnium urbanorum, qui-

1 ΤΑύτην δὲ τὴν τιμὴν
θειάσαντες οἱ νεα
ἐς τὸν πατέρα, ἐπανῆλθον
2 τὰ βασίλεια. ἐξ ἐκείνου δὲ
σίαζον πρὸς ἀλλήλους, ἐ
σουν τε καὶ ἐπεβούλευον. π
τά τε ἔπραττεν ἑκάτερο
πειρώμενος τὸν ἀδελφὸ
ποσκευάσασθαι, εἰς αὐτό
μόνον περιαγαγεῖν τὴν ἀρχ
3 ἐμερίζοντο δὲ καὶ πάντω
γνῶμαι ὅσοι ἐν ἀξιώσει ἢ

ἢ τινι ἦσαν κατὰ τὴν πόλιν. ἰδίᾳ αὐτῶν ἑκάτερος ἐπισελ- τε λανθάνων, καὶ ᾠκειοῦτο, γάλαις ὑποσχέσεσι πρὸς τὸν ἀνέλκων. καὶ τό γε πλεῖ- 4 ν μέρος εἰς τὸν Γέταν ἐ- επε· φαντασίαν γάρ τινα ιεικείας ἐπεδείκνυτο, μέ- ιν τε καὶ πρᾷον ἑαυτὸν τοῖς ησιν παρεῖχεν. ἐπιτη- 5 ιμασί τε σπουδαιοτέροις ῆτο, περιστησάμενός τε τοὺς παιδείᾳ ἐπαινουμένοις, ιδαιως τὴν περὶ παλαίστραν υμνάσια ἐλεύθερα. χρη- 6 τε ὢν καὶ φιλάνθρωπος ς συνοῦσι, φήμῃ καὶ δόξῃ ῃ πλείους εἰς εὔνοιαν καὶ φι- ν προσεκαλεῖτο. ὁ δ' Ἀν- 7 ῖνος ἐμβριθῶς τὰ πάν- καὶ θυμοειδῶς ἔπραττε. ὁ δὲ ἀπάγων ἑαυτὸν τῶν 8 οειρημένων, στρατιωτικοῦ καὶ πολεμικοῦ βίου ἐραστὴς προσεποιεῖτο, ὀργῇ τε ντα πράττων, καὶ ἀπειλῶν λον ἢ πείθων, φόβῳ καὶ

cunque honore aliquo aut dignitate præstarent, diversi trahebantur, utroque seorsum literas clanculum missitante, magnisque pollicitationibus sibi homines adjungente. Major tandem pars ad Getam spectabat, quod opinionem nonnullam ostenderet probitatis, moderatumque se & lenem in congressibus præstaret. Studia porro tractabat honestissima: quippe & disciplinarum laude celebres circa se frequentes habebat, & in palæstra ac reliquis ingenuis exercitationibus versabatur. Placidus præterea in omnes atque humanus, fama & gloria quadam optima, plurimos ad amicitiam benevolentiamque alliciebat. Contra vero Antoninus cuncta asperius ferociusque gerebat: atque ab his rebus quas supra diximus alienus, militaris vitæ ac bellicæ videri amator affectabat. Nihilque non iracunde faciens, minitando quam suadendo, metu quam benevolentia sibi amicitias quærebat. Sed cum diu frustra mater discordantes inter se

ὐνοίᾳ φίλους ἐκτᾶτο 9. ὡς στασιάζοντας δὲ τοὺς ἀδελφοὺς ἐν σιν εἰς ἐναντίον μέχρι τῶν ἀτελεστάτων ἔργων, ἡ μή-

germanos, redigere in gratiam studeret, visum aliquando ambobus est, imperium inter se dividere: ne Romæ agitantes, alter alterius essent insidiis opportuni. Quare convocatis paternis amicis, coram ipsa matre de imperio dividendo disceptabant: sic ut Europa omnis Antonino, tellus autem adversa, quæ omnis Asia nuncupatur, Getæ adjudicaretur. ita enim divina quadam providentia utrunque continentem Propontidos incursu disterminari. Placebat autem, ut Antoninus castra ad Byzantium haberet, Geta vero in Chalcedone Bithyniæ urbe: quæ scilicet opposita inter se, utriusque imperium tuerentur, atque à transmittendo prohiberent. Tum ut è senatorio ordine quotcunque ex Europa forent, in urbe ipsa remanerent, reliqui Getam sequerentur. Sedes imperii sui Geta destinabat Antiochiam vel Alexandriam, urbes, magnitudine haud longe

10 πρσυνάγειν ἐπειρᾶτο. κ
ποτε ἔδοξεν αὐτοῖς, ἵνα δ
μὴ μένοντες ἐν τῇ Ῥώμ
ἀλλήλοις ἐπιβουλεύοιεν, ν
11 μασθαι τὴν ἀρχήν. συγκ
λέσαντες γὰρ τοὺς πατρώ
φίλους, τῆς τε μητρὸς παρ
σης, ἠξίουν διαιρεθῆναι
τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ μ
ὑπ' Εὐρώπην πάντα ἔχ
τὸν Ἀντωνῖνον, τὴν δὲ ἀν
κειμένην ἤπειρον, Ἀσί
τε καλουμένην, πᾶσαν Γέ
12 παραδοθῆναι. οὕτω γὰρ εἰ
γεν καὶ θείᾳ τινὶ πρ
τὰς ἠπείρους διῃρῆσθαι
13 Προποντίδος ῥεύματι. ἤ
σκε δὲ τὸν μὲν Ἀντων
ἐπὶ τῷ Βυζαντίῳ ἱδρύ
στρατόπεδον, τὸν δὲ Γέ
ἐν Καλχηδόνι τῆς Βιθυν
ὡς ἀντικείμενα ἀλλήλοις
στρατόπεδα φρουρεῖν τε τ
ἑκατέρου ἀρχὴν, καὶ κωλ
14 τὰς διαβάσεις. ἐδόκει
τῆς συγκλήτου βουλῆς τοὺς μὲν Εὐρωπαίους πάντας ἀ
μένειν, τοὺς δὲ ἐκεῖθεν, ἀπελθεῖν σὺν τῷ Γέτα. 15.
τε βασιλείᾳ τῇ αὐτοῦ αὐτάρκη ἔσεσθαι ὑποδοχὴν ὁ Γέ
ἔλεγεν ἢ τὴν Ἀντιόχειαν, ἢ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, οὐ πολὺ

'Ι

μης, ὡς ᾤετο, μεγέθει λειπέσας. τὴν δ' ὑπὸ μεσημβρίᾳ ἐθνῶν Μαυρυσίους καὶ Νομάδας, Λιβύης τε προκείμενα, Ἀντωνίνῳ ... τὰ δ' ἐπέκεινα μέχρις ἀνατολῆς, προσνέμων Γέτᾳ. 16 ταῦτα δὴ αὐτῶν διατυπούντων, οἱ μὲν ... πάντες σκυθρωποῖς προσώποις ἐς γῆν ἔνευον, Ἰουλία, Τὴν μὲν (ἔφη) 17 θάλασσαν, ὦ τέκνα, εὕρετε ὅπως νείμησθε, καὶ τοὺς ... ρους, ὥς φατε, τὸ πόντιον ῥεῖθρον διαιρεῖ, τὴν δὲ μητέρα πῶς ἂν διέλοισθε; 18 πῶς ἡ ἀθλία ἐγὼ εἰς ... τερον ὑμῶν νεμηθείην ... μηθείην; πρῶτον δὴ ἐμὲ ... ώσατε, καὶ διελόντες ... τερος παρ' ἑαυτῷ τὸ ... ος θαπτέτω. οὕτω γὰρ ἂν ... ἀ γῆς καὶ θαλάττης 19 ὑμᾶς μερισθείην. 20. Ταῦτα δὲ λέγουσα μετὰ ... ύων καὶ οἰμωγῆς, ἀμφοτέροις τε τὰς χεῖρας περιβάλλουσα, καὶ ὑπὸ τὰς ἀγκάλας ἄγουσα, συνάγειν ... ρᾶτο. 21. πάντας δὲ οἶκτου καταλαβόντος, διελύθη τὸ συνέδριον, ἥ τε σκέψις ἀπεδοκιμάσθη.

infra Romam. Tum ex gentibus ad meridiem habentibus Mauros Numidasque Antonino concedens, reliquos ad orientem usque Getæ sibi adsciscebat. Hæc dum illi agitarent, reliquis omnibus mœsto vultu terram intuentibus, ita Iulia mater locuta est; Terram quidem & mare, ô filii, jam invenistis quo pacto dividatis: & continentem utramque, ut dicitis, Pontici discriminant fluctus: matrem vero quonam modo dividetis? quonam modo infelix ego distribuar inter utrumque vestrum, aut dissecabor? Me primam igitur occidite, dimidiamque uterque apud se pastem sepeliat, ut ego quoque inter vos cum mari terraque ipsa dividar. Hæc locuta multis cum lacrymis ejulatuque, manus ambobus injiciens, complexa utrunque, reconciliare inter se conabatur. Quare coorta miseratione, cuncti discessere, improbato consilio:

ipsique in ædes suas reversi.

4. SEd gliscebat in dies odium atque discordiæ, Nam sive duces ac magistratus aliqui eligerentur, uterque amico suo potissimum suffragabatur: sive jus dicerent, semper diversa sentiebant, magno illorum periculo cuja res agebatur. pluris enim studium suum quam jus aut æquum faciebant: etiam in ludis ipsis diversarum semper factionum. Nihil præterea insidiarum omittebant, cocos identidem & pincernas conati ad veneficia impellere; quæ ubi tardius procedebant, quod scilicet uterque magna diligentia curaque cibum capesserent: postremo impatiens Antoninus, atque imperii totius cupidine instigatus, deliberat magnum aliquid vel facere vel pati: ferrumq; & cædem molitur. Et quando secus processerant latentes insidiæ, necessarium putabat, periculo omni ac spe posthabita quovis modo inceptum patrare. Quare ir-

ἑκάτερός τε εἰς τὰ ἑαυτοῦ
σίλεια ἀνεχώρησε.
1 ΤΟ δὲ μῖσος καὶ ἡ στ
ηὔξετο. εἴτε γὰρ ἡγεμ
ἢ ἄρχοντας ἔδει ποιεῖν, ἑκά
ρος τὸν ἑαυτοῦ φίλον προ
γειν ἤθελεν· εἴτε δικάζο
τὰ ἐναντία ἐφρόνουν, ἐπ
λέθρῳ τῶν δικαζομένων
2 ὅτε. πλέον γὰρ ἦν παρ' αὐ
τοῦ δικαίου τὸ φιλόνεικον. ἔ
θεάμασι ἀεὶ τὰ ἐναντί
3 σπούδαζον. Πάντα τε
ἐπιβουλῆς ἐξήρτυον. οἰνο
τε καὶ ὀψοποιοὺς ἀνέπει
ἐμβαλεῖν δηλητήρια
4 μακρά. οὐ ῥᾳδίως δὲ αὐτο
δετέρῳ προεχώρει, ἐπεὶ δ
πολλῆς ἐπιμελείας καὶ
5 ρᾶς διῃτῶντο. τέλος δ'
φέρων ὁ Ἀντωνῖνος,
ὑπὸ τῆς περὶ τὴν μοναρχίαν
θυμίας ἐλαυνόμενος,
γνῶ δρᾶσαί τι ἢ παθεῖν
ναῖον, διὰ ξίφους χωρῆσ
6 φόνου. μὴ προχωρούσης
λανθανούσης ἐπιβουλῆς, ἀ
καίαν ἡγήσατο τὴν κινδυνώδη τε καὶ ἀπεγνωσμένην, τ
διὰ σοργὴν, τοῦ δὲ δι' ἐπιβουλήν. 7. Γέτας μὲν δὴ τρα

ις, περιχέας τὸ αἷμα
ῆς [μηδὲν] ςιῆθεσι, με-
ξε τὸν βίον. ὁ δ' Αν- 8
θ, κατεργασάμενος ἀν-
δόνε, προπηδᾷ τῶν δω-
θέων. φερόμενός τε διὰ 9
τῶν βασιλείων, ἐβόα,
κίνδυνον ἐκπεφευγέ-
όλις τ σωθῆναι. τὰς τε
ίτας, οἳ φρουροῦντα βα-
, κελεύει αὐτὸν ἁρπά-
ἀπάγειν εἰς τὸ στρα-
ν, ὡς ἄνσωθῇ ἐκεῖ φυ-
ίς. μείνας γὰρ ἐπὶ τῆς 10
ῆς αὐλῆς, ἔλεγεν ἀπο-
. πιστεύσαντές τε ἐκεῖ-
ό, τεπεπραγμένον ἔν-
ειδότες, θέοντι αὐτῷ
ομένῳ συνεξέδραμον
ίς. ταραχή τε καὶ εἶχε 11
μον, ὁρῶντα περὶ δεί-
ἀ μέσης φερόμενον τ
ς δρόμῳ τὸν βασιλέα.
ἐσέπεσεν εἰς τὸ στρα- 12
ν, ἔς τε τὸν νεὼν ἔνθα

rupto fratris cubiculo, nihil eum tale expectantem ſupra matris pectus multo undantem ſanguine ſævus obtruncat. Quo facto, exilit ſtatim, ac per totam regiam currens clamitat, magnum ſe periculum effugiſſe, vixque evaſiſſe incolumem. Simul imperat militibus regiæ cuſtodibus, raperent illico ſe, atq; in caſtra deducerent, ubi tutius aſſervetur: periturum dictitans, ſi diutius in ædibus moram trahat. Illi pro veris ea dicta accipientes, ſimul ignari, quæ intus geſta, currentem eum currentes & ipſi comitantur. Fit ingens populi tumultus, raptim agente ſe ſub veſperam Principe mediam per urbem. Vt autem caſtra attigit, ædiculamque eam, intra quam ſigna ac ſimulacra exercitus adorantur, procidens humi gratias agebat votis, quaſi pro ſalute ſuſceptis. Ea re militibus nuntiata, partim jam lavantibus, partim requieſcentibus, ſtatim illuc omnes exterriti feruntur.

μεῖα καὶ τὰ ἀγάλματα τοῦ στρατοπέδου προσκυνεῖται,
ἑαυτὸν εἰς γῆν, ὡμολόγει τε χαριστήρια ἔθυέ τε σω-
13. ὡς δὲ διηγγέλη τοῦτο τοῖς στρατιώταις, ὧν οἱ μὲν ἤδη περὶ
εἶχον, οἱ δὲ ἀνεπαύοντο, πάντες ἐκπλαγέντες συνέ-

Ille progressus in medium, non quidem continuo rem ipsam prout erat gesta fatebatur: sed effugisse periculum clamitabat, insidiasque inimici hominis atque hostis: (nam ita fratrem appellabat) vixque tandem post longum certamen adversarios superatos: quippe utrisque periclitantibus, se postremo unicum Imperatorem fortunæ relictum dono. Talia quædam obliquans atque involvens, intelligi quæ fecisset quã audiri malebat. Tum pro salute imperioque suo singulis militibus Atticarum drachmarum duo millia supra quingentas pollicetur, prætereaque annonæ, supra quam sueti accipere, dimidium. Iubet item jam tum ex templis thesaurisque sibi ipsos pecuniam sumere: largitur effusis uno die quæcunque per duodeviginti annos Severus collegerat atque recondiderat alienis calamitatibus. At milites, tanta pecuniæ magnitudine illecti, totoq; jam negotio intellecto, vulgata pas-

14 θεον. ὁ δὲ προελθὼν
πραχθὲν εὐθέως οὐ
λόγησεν, ἐβόα δὲ περ
κίνδυνον, καὶ ἐπιβου
λεμίου καὶ ἐχθροῦ. (τ
φὸν λέγων) μόλις τ
πολλῆς μάχης τῶν ἐχ
15 κρατηκέναι. κινδυνευ
δὲ ἀμφοτέρων, κἂν ε
τὸν βασιλέα τετηρῆ
16 τῆς τύχης. τοιαῦτα
πλαγίως ἐμφαίνων,
μᾶλλον ἐβούλετο π
17 χθέντα ἢ ἀκούεσθαι. ὑ
δὲ αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς ἑαυτ
ρίας καὶ μοναρχίας, ἑκ
στρατιώτῃ δισχιλίας κ
κοσίας δραχμὰς
προστίθησι δὲ τῆς σι
18 ἄλλο τοῦ τελουμένου ἥμ
λεύει τε ἀπελθόντας
ἤδη ὑποδέχεσθαι ἐκ
ναῶν καὶ τῶν θησαυ
χρήματα· μιᾶς τε ἡμ
φειδῶς ἐκχέας πάντα
σιν ὀκτωκαίδεκα ὁ Σ

ἤθροισέ τε καὶ κατέκλεισεν ἐξ ἀλλοτρίων συμφορῶν. 19. Ο
πῶται, τοσούτων χρημάτων πλῆθος ἀκούσαντες, καὶ σ
τὸ πεπραγμένον, ἤδη τε καὶ τοῦ φόνου διαβοῶντες γνώμ

ῶν φευγόντων, μόνον
ράτορα ἀναγορεύ-
ιν, καὶ τὸν Γέταν πο-
λέμιον.

ίνας δὲ ὁ Ἀντωνῖ- 1
τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐν
ῷ στρατοπέδῳ, θαρρή-
ταῖς ἐπιδόσεσιν οἷ-
ον τοὺς στρατιώ-
ἡ σύγκλητον κατῆλ-
αυτὸς τοῦ στρατοῦ, ὡ-
μᾶλλον ἢ ἔθος ἐστὶ
προπομπεύειν. εἰσ- 2
ὶ θύσας, ἐπί τε βα-
πβὰς θρόνου, ἔλεξε
Οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι 3
κίας φόνος εὐθέως
μεμίσηται, τό, τε
ῦς ἀκοαῖς ἅμα τῷ
ῆν, διαβολὴν φέρει χα-
ς βολήν. τοῖς μὲν γὰρ 4
ῦσιν ἔλεος, τοῖς δὲ
σι φθόνος παρακο-
τὸ μὲν ἠδικῆσθαι τοῖς
ἀδικεῖσθαι, τὸ δὲ νι-
ἀδικεῖν δοκεῖ. πλὴν
ῇ κρίσει, καὶ μὴ διὰ-

sim cæde per eos, qui ædibus effugerant, unum illum declarant Imperatorem, Geta hoste appellato.

IGitur ea nocte moratus in 5
templo Antoninus, ac fretus largitionibus, quibus sibi milites adjunxerat. contendit postridie in senatum, toto stipante exercitu, sed armis instructiore quam consuevit principem deducere. Ingressus deinde, ubi rem divinam fecit, conscendit sellam imperatoriam, atque ad hunc modum verba fecit: *Non me quidem fugit, omnem domesticorum cædem, statim atque auribus inciderit, odiosam videri, nomenque ipsum ut primum audiatur, afferre gravem calumniam. quippe infelices misericordia, potentes invidia sequitur: ac victus accepisse, victor attulisse injuriam videtur. Cæterum si quis vero magis judicio quam studio erga defunctum aliquo rem ipsam expendat, causamque ejus & consilium exquirat, facilis scilicet inveniet rectum esse*

πρὸς τὸν πεσόντα, τὸ πεπραγμένον λογίζοιτο, τὴν
ν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐξετάζοι, εὕροι ἂν ὁμοῦ καὶ

ὅτ

Et necessarium, vindicare magis quam accipere injuriam, quippe ad occisi calamitatem etiam infamia temeditatis accedit: victor, praterquam quod incolumis est, etiam gloriam retulit fortitudinis. Ac catera quidem, qua sape in me, cum veneficiis, tum omni genere insidiarum intendit, facile vobis est exquirere tormentis. quippe idcirco adesse omnes illius ministros imperavi, ut verum deprehendatis. Sunt autem nonnulli quippe ex his jam torti, quorum exaudire confessionem possitis. Postremo autem, cum ego apud matrem forem, venit ille in me quosdam secum adducens gladiis accinctos: sed ego ne pracognita, ultus hostem sum. Neque enim jam aut fratris mentem gerebat, aut fraterna moliebatur. Vlcisci autem illum qui prior insidietur, ut justum est, ita usu quoque jam receptum. Quippe ne ipse quidem urbis hujus conditor Romulus germanum pertu-

ἄλογον καὶ ἀνακοῖ
μέλλοντα πείσεσθα
ἀμύνασθαι μᾶλλον
6 μεῖναι. τῇ μὲν γὰρ
τοῦ πεσόντος, καὶ ἐ
ψόγος παρακολου
κρατήσας, ἅμα τῷ
καὶ δόξαν ἀνδρείας
7 το. τὰ μὲν οὖν
διὰ δηλητηρίων
καὶ διὰ πάσης ἐνέδρε
λευσέ μοι, ἔνεστιν
διὰ βασάνων χωρή
8 σειν. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο
νου ἐν τοῖς ὑπηρέτ
λευσα παρεῖναι, ὅπ
9 τε τὴν ἀλήθειαν. εἰσὶ
αὐτῶν καὶ ἤδη ἐξε
καὶ τῆς ἐξετάσεως ἐπα
10 νασθε. τὸ δ' οὖν τ
ἐπῆλθέ μοι παρὰ
ὄντι, ξιφήρεις ἔχων
τούτου παρεσκευασμέ
ἐγὼ προμηθείᾳ πο
χνοίᾳ συνεὶς, ἠμυ
11 πολέμιον. ἐπεὶ μήτ

ἔτι μήτε ὁρμὴν ἔφερεν ἀδελφοῦ. ἀμύνεσθαί τε ἀ
βουλεύοντας, οὐ μόνον δίκαιον ἀλλὰ καὶ συνήθες. ἀ
ὁ τῆς δὲ τῆς πόλεως κτίσεως Ῥωμύλος οὐκ ἠνέσχεν

τα μόνον εἰς τὰ ἐκεί-
σιγῶ Γερμανικὸν τὸν 12
..., καὶ Τίτον τὸν Δο-
Μάρκος αὐτὸς, φι- 13
... καὶ ἐπιείκειαν προσ-
..., Λουκίου τὴν ὕβριν
...γκεν ὄντος γαμβροῦ,
...ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἀπε-
ἐγὼ δὲ, δηλητηρίων
...ασμένων, ξίφους ἐ-
...ένου, τὸν ἐχθρὸν ἠμυ-
τοῦτο γὰρ αὐτῷ τοὔνο- 14
...ε τὰ ἔργα. ὑμᾶς δὲ
...τον μὲν θεοῖς εἰδέ-
..., ὅτι κἂν τὸν ἕτερον
βασιλέων ἔσωσαν.
...ει δὲ ἤδη τὰς ψυχὰς 15
...νώμας διῃρημένοις,
...δὲ βλέποντας, ἀμε-
...ιοῦ. βασιλείαν δὲ 16
...ὥσπερ αὐτὸς ἔχει μό-
...ν, οὕτω καὶ ἀνθρώπων
...η. Ταῦτα εἰπὼν με- 17
...ι, θυμοῦ πεπληρωμένος, βλέμματι δριμεῖ ἀφορῶν
...κείνου φίλοις, τρέμοντας τε καὶ ὠχριῶντας τοὺς πλεί-
...λιπὼν, εἰς τὰ βασίλεια ἀνέδραμεν.

lit, suis tantum operibus illudentem. Taceo Germanicum, Neronis ; ac Titum Domitiani, fratres. Marcus ipse, philosophiæ simulator ac mansuetudinis, Lucii, generi sui, contumeliam non pertulit. Ego vero, venenis comparatis in me, gladioque impendente ultus hostem: quippe hoc illi sua opera nomen imponebant. Vos autem diis gratias agite, quod alterum vobis principem servaverunt: neque mentes vestras in diversa partiti, sed unum tantum spectantes Imperatorem, vitam securi traducite. Imperium autem Iupiter sicut ipse inter deos solus possidet, ita etiam uni tantum mortalium adjudicat. Hæc locutus magna voce, irarumque plenus, ac truculento vultu illius amicos intuens, trementibus pallentibusque plerisque, in regiam revertitur.

...δὲ πάντες ἐφονεύον- 1
... ἐκείνου οἰκεῖοί τε καὶ
...ὄντες ἐν τοῖς βασι-

Continuo igitur cœpti occidi domestici omnes fratris atque amici, quique in ædibus habitabant 6.

bant, quas ille incoluerat, ministrique item universi: sic ut ne ætati quidem infātium parceretur. Porro ipsa cadavera plaustris omnibus per contumeliam imposita, atque extra urbem exportata, acervatim aut temere injecta rogis comburebantur, nec quisquam superfuit ex iis, qui levem modo cum Geta notitiam habuisset. Athletæ etiam, & aurigæ atque omnifariam histriones, & quicquid denique vel oculis illius vel auribus jucundum fuerat, passim occidebantur. Præterea senatorii ordinis quicunque aut nobilitate aut opibus excellerent, minima quaque de causa vel plane nulla quantumlibet levi delatione, pro illius amicis interimebantur. Quin & Commodi sororem jam anum, atque ab omnibus imperatoribus, ut Marci filiam oportuit, magno in honore habitam, morte affecit, causatus quod Getæ necē apud ipsius matrem deflevisset. Et conjugem quondam suam Plautiani filiam, quæ fuerat in Siciliam relegata, ac conso-

λείοις ἔνθα ἐκεῖν
ὑπηρέται τε πάντες
το· οὐδέ τις ἦν φειδ
2 οὔτε μέχρι νηπίων.
ματα φερόμενα μεθ'
πάταις ἁμάξαις ἐπ
ἔξω τῆς πόλεως κο
σωρηδὸν κατεπίμπ
3 πως δὴ ἐρρίπτετο
περιεγένετο τῶν καὶ
4 ἐκείνῳ γνωσθέντων·
δὲ καὶ ἡνίοχοι, ὑπο
πάσης μούσης καὶ ὁ
πᾶν τε ὅσα ἐκείν
νῆς εἶχε θέαμα ἢ
5 διεφθείρετο. τῆς τ
του βουλῆς ὅσοι γέ
τῳ ὑπερεῖχον· ἐπὶ
ταις ἢ οὐδ' ὑφεστώ
αις, ἐκ τῆς τυχούσης δ
ὡς ἐκείνου φίλοι, ἀ
6 τήν τε Κομμόδου
πρεσβύτιν ἤδη, καὶ
τῶν βασιλέων ὡς Μ
γατέρα τετιμημένη
κτείνει. αἰτίαν ἐπα
δακρυσάσῃ περὶ
αὐτοῦ ἐπὶ τῷ παιδὸς φόνῳ. 7. τήν τε γυναῖκα γενομέν
Πλαυτιανοῦ θυγατέρα, οὖσαν δὲ ἐν Σικελίᾳ, τόν τε ἀνε

) τε ὁμώνυμον, καὶ τὸν
ικος υἱὸν, τόν τε Κομ-
ἀδελφῆς Λουκίλλης
ἔτι γένους τοῦ βασιλι-
ν συγκλήτῳ ἐξ εὐπα-
γ ταζῶνον, πᾶν ἐξέ-
8 εἴς τε τὰ ἔθνη πεμ-
γεμόνας τε καὶ ἐπιτρό-
ἐκείνου φίλους, πάν-
κτείνατο. πᾶσα δὲ νὺξ
9 φόνοις παντοδαπῶν
ων. τάς τε τῆς Ἑστίας
ζώσας κατώρυττεν,
ὑλαττούσας τὴν παρθε-
10 ἰδὲ τελευταῖον καὶ μή-
ομενον ἔργον, ἱπποδρο-
μὲν ἐθεᾶτο, ἀπέ-
δέ τι τὸ πλῆθος εἰς
ον περὶ ὃν ἐκεῖνος ἐ-
11 ὁ δὲ, οἰηθεὶς αὐτὸς
, κελεύει τῷ πλήθει
σεῖν τὸ στράτευμα,
ν τε καὶ φονεύειν τοὺς
τὸν ἡνίοχον εἰπόντας.
12 πᾶσαν τοῦ βιάζεσθαι
ἁρπάζειν λαβόντες
, οὐκέτι διεκρίνοντο τί-
νοι περιπετέστερον φθεγξάμενοι. 13. (καὶ γὰρ ἦν εὑρίσκειν
ον, ἐν δήμῳ τοσούτῳ, μηδενὸς ὁμολογοῦντος) ἀφει-

brinum Severo cognominem, filiumque Pertinacis & Lucillæ Commodi sororis, postremo quicquid ex cognatione imperatoria, aut in senatu ex patricia nobilitate supererat, plane quasi ab stirpe abscidit. Ducesque provinciarum universos ac procuratores, veluti Getæ amicos, neci dedidit. totæque noctes cædendis plurifariam mortalibus impendebantur. Sed & Vestales virgines vivas obruit terrâ, quasi temerata virginitate. Denique, id quod nunquam alias factitatum, cum circenses spectante eo populus Romanus in aurigam, cui studebat, nescio quid cavillatus esset, ratus sibi contumeliam illatam, repente omnem exercitum facere impetum jussit in populum, ac raptare & occidere quicunque in aurigam dixissent. Ac milites, accepta semel violandi rapiendique potestate, cum discerni à reliquis nequirent, qui fuerant protervius locuti, nullo scilicet in tanta multitudine verum fatente, passim ut in quenque inciderant, aut

occi-

occidebant, aut omnibus ereptis, quasi salute redempta, vivos ægre dimittebant.

7. His actis, stimulante malorum facinorum conscientia, vitamque perosus urbanam, statuit Roma secedere, ut & milites ordinaret, & provincias inviseret. Igitur Italia decedens, ad ripas Danubii pervenit, ac partes imperii Romani septentrioni subjectas. Ibi aut corpus exercebat aurigando, cædendisque comminus omne genus beluis: aut jus dicebat (rarius id tamen) statimque sententiam ferens ac respondens, pauculis duntaxat auditis. Cæterum Germanos illic sibi omnes adjunxit atque in amicitiam conciliavit, sic ut ex his socios bellorum, & custodes corporis, validissimum quenque & pulcherrimum, sibi adsciverit. Sæpe etiam Romano cultu deposito vestem Germanicam induebat, atque in eorum sagulis argento variegatis con-

δῶς τοὺς ἐντυγχάνον
πάγοντες ἀνῄρουν, ἢ ἀφ
μενοι ἅπερ εἶχον, ὥσπ
τρα, μόλις ἐφείδοντο

1 Τοιαῦτα δὴ πρ
ὑπό τε τῆς συν
συνειδήσεως ἐλαυνόμεν
πρός τε τὸν ἐν τῇ πόλει
βίον ἀπεχθῶς ἔχων,
μῆσαι τῆς Ῥώμης ἠθέ
ὡς δὴ διοικήσων τὰ
στρατοπέδοις, καὶ τὰ ἔθ
2 ψόμενος. ἀπάρας δὲ
λίας, ἐπί τε τῇ ὄχθαις
γενόμενος, διῴκει δὲ
κτῷα τῆς ἀρχῆς μέρη.
σια τοῦ σώματος ποι
ἡνιοχείας, καὶ θηρίων
δαπῶν συστάδην ἀνα
3 δικάζων μὲν σπανίως
νοῆσαι τὸ κρινόμενον
λῦ, εὐθίκτως τε περὶ
4 χθέντα ἀποκρίνασθαι
σατο δὲ καὶ πάντας τοὺς
να Γερμανοὺς, ἐς τ
ὑπηγάγετο, ὡς καὶ συμ
παρ' αὐτῶν λαβεῖν, καὶ τοῦ σώματος ἑαυτοῦ φρουροὺς πο
γενναίους τε καὶ ὡραίους ἐπιλεξάμενος. 5. πολλάκις
Ῥωμαϊκὴν ἀποθέμενος χλαμύδα, ἠμφιέννυτο τὰ Γε

λήματα· ἔν τε χλαμύ-
ῦς εἰώθασιν, ἀργύρῳ πε-
ιλμένους, ἑωρᾶτο. κό- 6
τε τῇ κεφαλῇ ἐπετίθετο
ὰς, καὶ εἰς κουρὰν τὴν Γερ-
ιν ἠσκημένας. τούτοις δὴ 7
ρυθέντες οἱ βάρβαροι ὑπερη-
ν αὐτόν. ἔχαιρον δὲ ὡ- 8
οἱ Ῥωμαίων στρατιῶται,
στα μὲν διὰ τὰς τῶν χρη-
ν ἐπιδόσεις, αἷς ἀφειδῶς
εφέρετο αὐτοῖς. ὅτι τε
ς στρατιώτης ἐπράττεν,
ρυγμά τι ὀρύττειν ἔδει,
ων πρῶτος, εἴτε ῥεῖ
γεφυρῶσαι, ἢ βάθος
πᾶν θ' ὃ χειρῶν ἢ κα-
σώματος ἔργον, πρῶ- 9
ἠργάζετο. τράπεζάν τε
ῆ παρετίθετο, ἔσθ' ὅτε
λίνοις ἐς ποτὸν καὶ ἐδέ-
ι χρώμενος σκεύεσιν,
τε προσεφέρετο αὐτὸ
ν. σῖτον γὰρ ἀλήσας τῇ

spiciebatur: etiam flavam
capiti cæsariem imponens,
ad modum Germanicæ ton-
furæ. Quibus læti barbari,
mirifice eum diligere: gau-
dere etiam Romanus miles,
quem scilicet ille amplissi-
mis largitionibus prosequé-
batur, ipse nullum non mi-
litiæ munus prompte obire:
& sive quid fodiendum fo-
ret, primus fodere: sive pons
flumini imponendus, aut
extruendus agger, sive quod
opus manuum faciendum,
aut labor subeundus, pri-
mus omnia occupare: tenui-
que mensa, ac ligneolis po-
culis, vasisque esculentorum
contentus esse: panemque
etiam temere factum com-
esse. quippe tritico quan-
tum satis uni foret, sua ma-
nu molito, massaque inde
facta atque in carbonibus
decocta, vesci solitus: omnia
denique elegantiora asper-
nari, & vilissimis quibus-
que, ac vel pauperrimo gre-
garioque militi facillimis
10 uti. Tum commilitonem

χειρὶ, ὃ ἤρκει μόνῳ, μᾶζάν τε ποιήσας, καὶ ἐπ' ἀνθρα-
κιὰς θήσας, ἐσιτεῖτο. καὶ πάντων μὲν τῶν πολυτελῶν ἀπεί-
σου δὲ ἀτελέστατα, καὶ τοῖς πενεστάτοις τῶν στρατιωτῶν
ι, τούτοις ἐχρῆτο. ΙΙ. συστρατιώτης τε ὑπ' αὐτῶν μᾶλλον
λεῖς καλούμενος, χαίρειν προσεποιεῖτο. τὰ πλεῖστά τε

quam principem vocari se malle, ac plerunque iter facere perinde atque ipsi pedibus ambulans, raroque vehiculum conscendere aut equum: sibi ipse portare arma: nonnunquam etiam signa militaria longissima, & aureis ornamentis prægravia, ac ne robustissimis quidem militibus facilia, ipse humeris subire. Ob hæc igitur aliaque hujuscemodi, ut hominem militarem diligere eum suus exercitus, & ut virum fortem admirari. quippe instar miraculi videbatur, tantulæ hominem staturæ tantis esse laboribus parem.

αὐτοῖς συνώδευε πε[...] απανίως ἅρματ© ἢ ἱ[...] ἐπιβαίνων. τά τε ὅπλα
12 σάζων ἑαυτοῦ. ἔστι δ' ὅ[...] τὰ τῶν στρατοπέδων σύ[...] λα, ἐπιμήκη ὄντα καὶ χ[...] ἀναθήμασι πολλοῖς σημημένα, μόλις ὑπὸ τῶν [...] ναιοτάτων στρατιωτῶν [...] μενα, ἐπιθεὶς τοῖς ὤμοι[ς]
13 ρεν αὐτός. διὰ δὴ ταῦ[τα] τὰ τούτοις ὅμοια ὡς στρ[ατιω]τικὸς ὑπ' αὐτῶν ἐφιλε[ῖτο] ὡς γενναῖ© ἐθαυμ[άζετο] καὶ γὰρ ἦν θαύματ© ἄ[ξιον]
14 μικρῷ πάνυ τὸ μέγεθ[ος σώ]ματι, γενναίων πόνων ἄσκησις τοσαύτη.

8. SEd ubi milites apud Danubium ordinavit, atque in Thraciam Macedonibus conterminam discessit, continuo Alexander alter evasit. Nam & memoriam regis ejus omnibus modis renovavit, statuis imaginibusque nulla non urbe poni jussis Romamque ipsam Capitoliumq; & templa universa refersit Alexandri simulacris Vidimus item

Ε ΕΠεὶ δὲ τὰ παρὰ [...] στρῷ στρατόπεδα δι[...] κατῆλθέ τε εἰς Θ[ρᾴκην] Μακεδόσι γειτνιῶσαν
2 Ἀλέξανδρ© ἦν. καὶ μνήμην αὐτοῦ παντοία[...] νεώσατο, εἰκόνας τε καὶ ἀνδριάντας ἐν πάσαις πόλεσ[ιν]
3 στῆναι ἐκέλευσε. τὴν [...] μην ἐπλήρωσεν ἀνδ[ριάντων] καὶ εἰκόνων, ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ ἐν ἄλλοις ἱεροῖς, τῇ [...] Ἀλέξανδρον συναφείας. 4. ἑώρωμεν δὲ καὶ γελοι[...]

ἀξίας εἰκόνας ἐν γελ-
..ενὸς σώματος, ὑπὸ πε-
ρεία κεφαλῆς μιᾶς, ὅ-
ἡμιτόμους δύο, Ἀλεξάν-
τε Ἀντωνίνου. προῄει δ᾽ ς
ς ἐν Μακεδονικῷ σχήμα-
μυσίαν τε ἐπὶ τὴν κεφα-
φέρων, καὶ κρηπῖδας ὑ-
μενος, ἐπιλεξάμενός 6
νίας καὶ στρατεύσας, Μα-
νικὴν ἐκάλει φάλαγγα,
τε ἡγεμένους αὐτῆς φέρειν
ὐ ἐκείνου στρατηγῶν ὀνό-
ι. ἀπό τε Σπάρτης μεταπ- 7
ψάμενος νεανίας, Λα-
κὸν καὶ Πιτανάτην ἐκά-
λοχον. Ταῦτα δὲ ποιήσας,
ἐν ταῖς πόλεσι διοικήσας
νεδέχετο, ἠπείχθη εἰς
άμον τῆς Ἀσίας, χρήσασθαι
μενος θεραπείαις τοῦ
ληπιοῦ. ἀφικόμενος δὲ 8
καὶ ἐς ὅσον ἤθελε τῶν ὀνεί-
ων ἐμφορηθεὶς, ἧκεν εἰς
ν. ἐπελθὼν δὲ πάντα τὰ
λεως λείψανα, ἧκεν ἐπὶ τὸν Ἀχιλλέως τάφον· στεφάνοις
σμήσας καὶ ἄνθεσι πολυτελῶς, πάλιν Ἀχιλλέα ἐμιμεῖ-
ιτῶν τε καὶ Πάτροκλόν τινα, ἐποίησέ τι τοιοῦτον. II. ἦν αὐτῷ
ῶν ἀπελευθέρων φίλτατος, Φῆστος μὲν ὄνομα, τῆς δὲ βα-

imagines nonnullas ridicule depictas, quæ uno corpore duas facies præferrent, Alexandri atque Antonini. Ipse prodibat Macedonico habitu, causiam gestans, & crepidas; ac lectissimam juvenum manum in exercitu, phalangem Macedonicam appellabat, jussis ducibus nomina sibi ducum Alexandri imponere. Præterea juvenes Sparta accitos, Laconicam & Pitanatem centuriam vocabat. His igitur actis, atque urbibus, prout quamque potuerat, ordinatis, Pergamum adit, Asiæ civitatem, ut AEsculapii curationibus uteretur. Quo postquam pervenit, somniis quandiu voluit captatis, Ilium mox petiit: & cunctis urbis reliquiis collustratis, ad Achillis tumulum processit, eoque coronis floribusque magnifice exornato; rursus imitari Achillem cœpit. Sed Patroclum desiderante aliquem, libertorum omnium charissimus Festus, à memoria, dum ad

Ilio moratur, vita defunctus est: veneno, ut quidam ajebant, extinctus, quo scilicet Patrocli more sepeliretur, ut alii affirmant, morbo interceptus. Hujus igitur cadaver efferri jussit, compluribusque lignis rogum strui. Dein imposito in medium, mactatisque omne genus animalibus, subjecit ignem: phialamque manu tenens, vinumque libans, ventos precabatur. Cumque esset raro capillo, & crinem, quæreret ut imponeret ignibus, deridiculo erat omnibus: cæterum quos habuit capillos, tamen totondit. Laudabat autem ex omnibus ducibus præcipue Syllam Romanum, & Afrum Hannibalem, quibus etiam statuas atque imagines excitavit. Decedens autem Ilio, Asiaque omni, & Bithynia, gentibusque reliquis pertransitis, atque ubique rebus compositis, devenit Antiochiam: ibique exceptus hunorificentissime, atque aliquandiu moratus, Alexandriam contendit, prætexens huic itineri desiderium visendæ

σιλεῖυ μνήμης περι
οὗτος, ὄντος αὐτοῦ ἐν Ἰ
ἐτελεύτησεν, ὡς μὲν
ἔλεγον, φαρμάκῳ ἀν
θεὶς, ἵν' ὡς Πάτροκλος
φῇ· ὡς δ' ἕτεροι ἔφασκον
12 σῳ διαφθαρείς. Τούτου
θῆναι κελεύει τὴν νέκυν
λων τε πολλῶν ἀθροισ
πυράν· ἐπιθείς τε αὐτὸν ἐ
σῳ, καὶ παντοδαπὰ ζῶ
τα σφάξας, ὑφῆψέ τε καὶ
λην λαβὼν, σπένδων
13 ἀνέμοις, εὔχετο. πάνυ
ψιλοκόρσης, πλόκαμον
θεῖναι τῷ πυρὶ ζητῶν, ἐ
το. πλὴν ὧν εἶχε τριχῶν
14 κείρατο. ἐπῄνει δὲ καὶ στρα
μάλιστα Σύλλαν τε τὸν
μαῖον καὶ Ἀννίβαν τὸν
ἀνδριάντας τε αὐτῶν καὶ
15 νας ἀνέστησεν. Ἀπάρας
Ἰλίου, διά τε τῆς ἄλλης
καὶ Βιθυνίας, τῶν τε
ἐθνῶν, κἀκεῖσε διοική
πραγματεία, εἰς τὴν Ἀντι
16 ἀφίκετο. ἐκεῖ τε ὑποδ

πολυτελῶς, καὶ διατρίψας χρόνου τινὸς, ἐπὶ τὴν Ἀλεξαν
ἐστέλλετο· πρόφασιν μὲν ποιούμενος, ποθεῖν τὴν ἐπ' Ἀλ

κλιθεῖσαν πόλιν, καὶ τὸν
μήσασθαι, ὃν ἐκεῖνοι σέ-
ν ἐξαιρέτως. δύο γὰρ ταῦ-
προβαλλόμενος προσεποιεῖ- 17
τὴν τε θεοῦ θρησκείαν,
τοῦ ἥρωος μνήμην. ἑκα-
βας τε οὖν κελεύει παρα-
ασθῆναι, ἐναγισμούς τε
ποδαπούς. ὡς δὲ ἠγγέλη 18
τῷ Ἀλεξανδρέων πλή-
θει μὲν ὄντι τὰς γνώ-
κουφοτάτῳ, καὶ ἐπὶ τοῖς
λάτοις ῥᾷστα κινουμένῳ,
δ' ἐξεπτόηντο, τὴν τοῦ βα-
ως σπουδήν τε καὶ εὔνοιαν
ζόμενοι. ὑποδοχὴ δὲ 19
σκευάζετο οἵαν μηδενὶ
οτε βασιλεῖ γενέσθαι φα-
σης τε γὰρ μούσης ὄργανα
ταχοῦ διακείμενα ποικί-
ἦχον εἰργάζετο. ἀρωμά-
τε παντοδαπῶν καὶ θυμια-
ων ἀτμίδες εὐωδίαν πα-
ν ταῖς εἰσόδοις· δᾳδουχίαις
ἀνθέων βολαῖς ἐτίμων
βασιλέα. ὡς δὲ εἰσήλα- 20
ις τὴν πόλιν σὺν παντὶ
στρατῷ, πρῶτον εἰς τὸν νεὼν ἀνελθών, πολλὰς ἑκατόμβας
θυσε, λιβανωτῷ τε τοὺς βωμοὺς ἐσώρευσεν. 21. ἐκεῖθεν δ' ἐλ-

urbis ab Alexandro constructæ, simul consulendi patrii illorum numinis, quod egregie incolæ venerantur.
17 Ac simulans hæc duo, in primis religionem dei & herois memoriam, jubet hecatombas comparari, ac parentationes omne genus.
18 Quod utprimum est Alexandrinæ multitudini nuntiatum, levissimæ suapte natura & omnibus momentis expositæ, studium benevolentiamque principis omnes, quasi animorum impotes accipiebant.
19 Igitur ad excipiendum illum se comparabant, quanto nunquam antea honore consueverant: quippe omnifaria musica instrumenta disposita ubique varium edebant sonitum: præterea aromatum ac suffimentorum vapor omne genus aditus cunctos optimis replebat odoribus: tædis præterea & florũ sparsionibus honorabant.
20 Sed ubi in urbem jam pervenit, primo quidem templum ingressus est, multisque victimis immolatis, ac thure cumulatis altaribus, ad-

Alexandri monumentum se contulit: paludamentumque purpureum, & claris speciosisque gemmis annulos conspicuos, balteumque & siqua alia gestabat elegantiora, dempta sibi, tum illius imposuit tumulo.

9. HAEc cernentes Alexandrini, læti supra modum, noctibus totis ac diebus festum celebrabant: ignari quid intra ulceratum pectus imperator occuleret. Hæc enim omnia per simulationem faciebat, ut universam illorum multitudinem contrucidaret. Latentis odii causa talis erat. Nuntiatum ei fuerat Romæ agenti, vivo adhuc patre, atque item post extincto, multa in ipsum dicere Alexandrinos. Sunt enim homines suapte natura dicaces, atque ad describendum illudendumque maxime facti: jactantes in optimum quenque & potentissimum dicteria quædam, ut quidem ipsi putant, festiva: ut autem videntur iis in quos dicuntur, longe gravissima. quippe hujuscemodi jocorum vel maxime illa permovent, quibus deli-

θὼν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου μ
μα, τήν τε χλαμύδα ἣν
φερεν ἁλουργῆ, δακτυλίους
οὓς εἶχε λίθων τιμίων, ζω
ράς τε καὶ εἴ τι πολυτελὲς ἔ
ρε, περιελὼν ἑαυτοῦ, ἐπέ
κε τῇ ἐκείνου σορῷ.

1 Ἃ δὴ ὁρῶν ὁ δῆμο
ὑπερέχαιρε, παννυχί
τε καὶ ἑορτάζων, οὐκ εἰδὼς
τοῦ βασιλέως λανθάνου
2 γνώμην. ταῦτα γὰρ πά
ἐκεῖνος ὑπεκρίνατο, βο
μενος τὸ πλῆθος αὐτῶν
3 φθεῖραι. ἡ δ' αἰτία τ
θάνοντος μίσους, τοιάδ
ἦν. ἀπηγγέλλετο αὐτῷ
τρίβοντι ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἔ
τοῦ ἀδελφοῦ περιόντος, κ
τὸν ἐκείνου φόνον, ὅτι ἄρα
πολλὰ εἰς αὐτὸν ἀποσκώ
4 τες. πεφύκασι δέ πως εἶ
λοσκώμμονες, καὶ λέγειν
χως ὑπογραφὰς ἢ παιδ
ἀπορριπτοῦντες εἰς τοὺς
ὑπερέχοντας πολλὰ χαρί
μὲν αὐτοῖς δοκοῦντα, λ
δὲ τοῖς σκωφθεῖσι. τὰ
τοιούτων κνίζει μάλιστα ὅσα ἐλέγχει τῶν ἁμαρτημάτων
ο

θειαν. Πολλὰ τοίνυν αὐ-
κείνων σκωψάντων ἔς τε
τ ἀδελφοῦ ἀναίρεσιν, καὶ
πρεσβύτιν Ἰοκάστην κα-
των, ἐκεῖνον δὲ χλευα-
ὺν, ὅτι δὴ μικρὸς ὢν Ἀ-
νδρον καὶ Ἀχιλλέα, γεν-
άτους καὶ μεγίστους ἥρωας,
εῖτο. τοιαῦτά τινα παί- 6
ν τῶν δοκούντων, ὀλέθρια
ἴβουλα κατ᾽ αὐτῶν σκέ-
τὸν Ἀντωνῖνον ἤδη ἄ[λ]-
, φύσει ὄντα ὀργίλον καὶ
ὠτικόν. τῆς μὲν πανηγύ-
οίνυν αὐτοῖς, καὶ συνεορ- 7
ς, ὡς εἶδε πᾶσαν τὴν πό-
λήθους μεγίστου πεπληρω-
υ τῶν ἀπὸ πάσης περὶ αὐ-
χώρας ἐκεῖ συνελθόν-
διὰ προγράμματος,
ν τὴν νεολαίαν εἴς τι πε-
κελεύει συνελθεῖν, φή-
ἰς τὴν Ἀλεξάνδρου τιμὴν 8
ἐγγα βούλεσθαι συστήσα-
ὥσπερ Μακεδονικὴν καὶ
ρτιάτιν, οὕτω καὶ τοῦ ἥρωος
ύμους. κελεύει δὴ στοιχη- 9
ὺς νεανίας πάντας διαστῆναι. ὡς ἂν ἐπελθὼν ἕκαστον, ἴδῃ
τῆς ἡλικίας ἔχοι καὶ μεγέθους σώματος, καὶ ἀξίας εἰς στρα-

cti veritas arguitur. Quare quum multa in eum dixissent, ne dissimulata quidem fraterna cæde, matremque etiam Iocastam vulgo appellarent, irriderentque ipsum, quod tantulæ homo staturæ. Alexandrum atq; Achillem, maximos ac fortissimos heroas, æmularetur: dum ludere se putant, eo impulerunt Antoninum, hominem suapte natura iracundum atque sanguinarium, ut perniciem illis insidiasque moliretur. Igitur celebritate ac festo jam peracto, cum videret maximam hominum multitudinem ex vicinis regionibus confluxisse in urbem, monuit edicto, ut in planitiem quandam juventus universa conveniret: velle affirmans, sicuti Macedonicam Spartanamq; habebat, ita etiam in Alexandri honorem, ipsius herois cognomento phalangem constituere. Iubet igitur consistere juvenes universos, relicto intervallo, ut singulorum ætatem staturamque, & corporis habitudinem militiæ idoneam consideraret. His cre-

 ditis

ditis juvenes, ac verisimili spe ducti, ob insignem honorem paulo ante exhibitum principi, conveniunt frequentes una cum parentibus atque germanis, lætis gratulantibusque. At vero Antoninus singulos inter se distantes circumiens contrectansque, & aliud in alio laudans, præteribat: donec illos, neque id animadvertentes neque expectantes, universus circumveniret exercitus. Vt vero conjecturam fecit, jam esse omnes militum suorum armis inclusos, quasique retibus implicitos, ipse, statim cum suo præsidio excessit, ac signum militibus dedit: qui statim facto undique impetu, deprehensam in medio inermem juventutem, cæterosque, qui aderant, magna cæde contrucidant. Atque à militibus alii cædem tantum faciebant, alii foveis ingentibus cadavera obruebant, aggestaque desuper humo immanem tumulum excitarunt. Multi etiam in

10 τείαν ἐπιτηδείου. τούτοις τοῦ τοῖς ὑπάρχουσι πι σαντες οἱ νεανίαι πάν ἐοικότα τε ἐλπίσαντες δ προϋπάρξασαν παρ' αὐτ τὴν πόλιν τιμὴν, συνῆλ ἅμα γονεῦσί τε καὶ ἀδ φοῖς, συνηδομένοις αὐτῶν
11 ἐλπίσιν. ὁ δ' Ἀντωνῖ διεστῶτας αὐτοὺς ἐπιὼν, ου ἐφαπτόμενος, καὶ ἄλλο ἄλλου λέγων ἐγκώμιον, ἤει· ἔστ' ἂν αὐτοὺς οὔτε ὁρῶντας, οὔτε προσδοκῶντας, τὸ στρατιωτικὸν πᾶν
12 κλώσατο. ὡς δὲ ἐτεκμ το ἤδη αὐτοὺς εἶναι ἔνδον ὅπλων περιειλημμένους, ὥσπερ ἐν δικτύοις σαγη μένους, ἐπελθὼν πάντας, τοὺς μὲν ὑπεξέρχεται μ
13 εἶχε φρουρᾶς περὶ ἑαυτόν, ἑνὶ δὲ σημείῳ προσπεσό πανταχόθεν οἱ στρατιῶται ἐν μέσῳ πᾶσαν νεολα καὶ εἴτινες ἄλλως παρῆσαν, παντὶ τρόπῳ φόνων ἀναιροῦ ὡπλισμένοι τοὺς ἀνόπλους καὶ πανταχόθεν περιειληφότες.
14 στρατιωτῶν οἱ μὲν ἐφόνευον ἔξωθεν, οἱ δ' ὄρυκτον ὀρυγμ μέγιστα ἕλκοντές τε τοὺς ἐμπίπτοντας ἐνέβαλλον, πληρῶ

σω

νυ' καὶ τ̀ γῆν ἐπι-
ς, μέγιςον ἤγειρον
πολυάνδριον. πολ
15 καὶ ἡμιθνῆτες εἰλ-
ν, ἔτι τε ἄτρωτοι
θησαν. ἀλλὰ μὴν
ςρατιωτῶν οὐκ ὀλί-
συναπώλλυντο. ὅσοι
16 μπνέοντες καὶ δυ-
μετρίως ἔχοντες
ῶντο, περιπλεκό-
υγκαθεῖλκον αὐτούς.
ἐγένετο φόνος
οις αἷματος διὰ τοῦ
ὰς τε ἐμβολὰς τοῦ Νείλου μεγίστας οὔσας, τόν τε περὶ τὴν
αἰγιαλὸν πάντα φοινιχθῆναι. τοιαῦτα δὴ ἐργασάμενος
λιν, ἀπάρας εἰς Ἀντιόχειαν ἀφίκετο.

eas foveas semivivi protrahebantur, multi adhuc integri detrudebantur. Sed
15 & milites nonnulli simul perierunt. Nam qui reliquias adhuc aliquas spiritus retinebant, neque penitus defecti erant viribus, impliciti proruentibus se militibus, eos quoque secum
16 trahebant in foveam. Tanta est autem facta cædes, ut rivis cruoris per planitiem decurrentibus, cum fauces ipsæ Nili ingentes, tum littus omne circa urbem purpurasceret.

θυμήσας δὲ μετ' οὐ 1
λὺ Παρθικὸς καλη-
καὶ Ῥωμαίοις ἐπι-
ὡς χειρωσάμενος
τὰ τὴν ἀνατολὴν
υς, καίτοιγε οὔσης
βαθείας, μηχανᾶ-
ινδέ τι. ἐπιστέλλει τῷ 2
Παρθυαίων, (Ἀρ-
δ' ἦν ὄνομα αὐτῷ) πέμπει τε πρεσβείαν, καὶ
ίσης ὕλης τε πολυτελοῦς, καὶ τέχνης ποικίλης. 3. τὰ δὲ

SEd affectans *Parthici* cognomen, famamque devictæ ad orientem barbariæ, quanquam in altissima pace, tale quiddam machinatur. Dat literas ad regem Parthorum Artabanum, simulque legatos cum muneribus mittit omnis materiæ & artis conspicuæ. In eis literis fuerat scriptum, *Velle se* 10.

regis filiam ducere in matrimonium: principem se esse, & principe natum: quare haud decorum privati cujusquam & tenuis fieri generum, sed reginam ducere potius filiamque magni regis. Duo maxima imperia esse, Romanum & Parthicum: quibus affinitate illa in unum coeuntibus, ac nullo jam discriminante fluvio, unam tantum potentiam factum iri, nullis expugnabilem viribus Nam reliquas barbaras nationes, quæ nunc amborum imperiis subjectæ sunt, facile jugum toleraturas, si proprios gentis quæq; & conventus sint habitura rectores. Esse Romanis pedestrem exercitum, qui hastis & stataria pugna cæteros antecellat: Parthis vero equitatum plurimum, peritissimosque sagittarios. His igitur concurrentibus, & quæ usui ad bellum sunt in unum conspirantibus, facile ipsos sub uno diademate totius orbis terrarum imperium retenturos. præterea odoramenta, quæ apud illos proveniant, telasque laudatissimas, con-

γράμματα ἔλεγεν, ὅτι
λεται ἀγαγέσθαι αὐτ
4 θυγατέρα πρὸς γάμον. ἁ
δὲ αὐτὸν, βασιλέα τε κ
λέως υἱὸν, μὴ ἰδιώτου
δ' εὐτελοῦς γαμβρὸν γ
ἀγαγέσθαι δὲ βασιλίδ
βασιλέως μεγάλου θυ
5 δύο δὴ ταύτας ἀρχὰς
γίστας, τήν τε Ῥωμαί
Παρθυαίων· ἃς συνα
καθ' ἐπιγαμίαν, μηκέ
μῷ διωρισμένας, μία
σειν ἀρχὴν ἀνανταγ
6 τὰ γὰρ λοιπὰ βάρβαρα
ὅσα νῦν ὑπὸ ταῖς τού
σιλείαις, δι' ἀλωτὰ ἔσ
τοῖς, κατὰ τὰ ἔθνη καὶ κα
7 σήματα ἀρχόμενα. εἶ
μαίοις μὲν πεζὸν σε
τῆς διὰ δοράτων συστάσ
χὴν ἀνανταγώνιστον.
αίοις δὲ ἵππον τε πολ
διὰ τόξων εὐστοχον
8 είαν. ταῦτα δὴ συνε
πάντων τε οἷς πόλεμ
ορθοῦται συμπνεύντω
δίως αὐτοὺς ἐφ' ἑνὶ

μαλι βασιλεύσειν πάσης οἰκουμένης. 9. τὰ παρ' ἐκείνοι

ἐώματα, ἢ θαυμαζό- ράσμητα, ἢ παρὰ Ῥω- μεταλλευόμενα, ἢ διὰ ἐπαινούμενα, μηκέτι ἀφανίζοντα, λανθά- τε δι' ἐμπόρων κομι- , μιᾶς δὲ γῆς οὔσης καὶ
10 σίας, κοινὴν καὶ ἀκώ- ἀμφοτέροις τὴν ἀπό- ἔσεσθαι.
11 Τούτοις αὐτοῦ σιν ἐντυχὼν ὁ Παρ- , τὰ μὲν πρῶτα ἀντέ- φάσκων οὐχ ἁρμόζειν ῳ γάμον βάρβαρον.
12 ἔσεσθαι συμφωνίαν ἐν , μήτε τῆς ἀλλήλων φωνῆς συνιεῖσιν, ἔν τε διαίτῃ ἢ διαφέρουσιν ἀλλή-
13 ναι δὲ παρὰ Ῥωμαίοις δας πολλοὺς, ὧν τινὸς ἐσθαι δὴν αἳ ἂν θυγατέρα. παρά τε αὐτῷ Ἀρσακίδας ἢν μηδέτερον γένος νοθεύεσθαι.

traq; apud Rousanos metalla ipsa, & quacunque arte aliqua conspicua visuntur, non jam vix raroq; & clanculum per mercatores importatū iri: sed in una duntaxat terra unoque imperio, communemq; fore utrisque usum rerum omnium,
10 *minimeque impeditum.* His literis Parthus acceptis, primo quidem abnuere: *nega-*
11 *re, Romano convenire barbarum matrimonium, quam enim fore concordiam, neque voce satis congruentibus, & victu habituque inter se distantibus? esse Romæ patri-*
12 *tios permultos, quorum sibi ille optare liberos in matrimonium possit: sicuti itidem apud se Arsacidas. Neque ullam sane extare cau-*
13 *sam, cur alterutrum genus adulteretur.*

1 μὲν οὖν πρῶτα, π- τα ἐπιστέλλων παρῃ- σκειμένου δὲ τοῦ Ἀντω- δώροις πολλοῖς καὶ ὅρ- πρὸς τὸν γάμον σπου- καὶ εὔνοιαν πιστουμένου, ὁ βάρβαρος· καὶ δώσειν τε ὑπισχνεῖτο, καλεῖ τε

HAEc igitur à principio rescribens; conditionem aspernabatur. Sed instanti Antonino, donisque & jurejurando fidem studii sui & caritatis uxoriæ facienti credidit barbarus: ac pollicitus daturum filiam, II.

gene-

generum jam ipsum appellitabat. Cujus rei vulgata mox fama, barbari scilicet omnes ad Romanum suscipiendum principem se comparabant, spe quadam sempiternæ pacis exultantes. Cæterum Antoninus, prohibente nullo fluvios transgressus, ac jam Parthicam regionem quasi propriam peragrans, sacrificantibus passim universis, supraque coronata altaria odores incendentibus, lætum se honore illo barbarorum magnopere simulabat. Postea vero quam magno itinere facto, ad ipsam Artabani regiam appropinquabat, occurrit ei rex in quadam ante urbem planitie, novum nuptum excepturus, generumque suum. Sed barbarorum magna multitudo, floribus indigenis coronati, atque induti vestes auro diversisque coloribus varias, festum agitabant, ad tibiarum fistularumque & tympanorum sonitus saltantes numerose. quippe hujuscemodi tripudiis supra modum delectan-

2 γαμβρὸν ἐσόμενον. δ
μούσης δὲ τῆς φήμης,
βάρβαροι διηυτρέπιζον
εἰς τὴν ὑποδοχὴν
μαίων βασιλέως, ἐχ
3 εἰρήνης αἰωνίου ἐλπ
Ἀντωνῖνος διαβὰς
ταμοὺς ἀκωλύτως,
σας εἰς τὴν Παρθυαίω
ὡς ἰδίαν ἤδη, παντα
σιῶν αὐτῷ προσαγ
βωμῶν τε ἐστεμμένω
μάτων καὶ θυμιαμάτω
πίων προσφερομένω
ρειν τοῖς γινομένοις
4 βαρβάρων προσεποιε
δὲ προχωρήσας, τό, τε
τῆς ὁδοιπορίας ἀνύσας,
βασιλείοις τοῦ Ἀρτα
πλησιάζειν, οὐκ ἀνα
Ἀρτάβανος ὑπήντ
ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεω.
δεξιούμενος, νυμφίο
θυγατρὸς, γαμβρὸν
5 πᾶν δὲ τὸ πλῆθος
βαρβάρων ἄνθεσι τοῖς ἐπι
κατεστεμμένον, ἐσθῆτι χρυσῷ καὶ βαφαῖς διαφόροις πε
μένον, ἑώρταζε πρός τε αὐλοὺς καὶ σύριγγας, τυμ
τε ἤχους, ἐσκίρτων διὰ ῥυθμῶν. χαίρουσι γὰρ τοιαύτῃ

ινέμενοι, ἐπὰν οἴνε
ϑ ἐμφορηϑῶσιν. Ὡς 6
συνῆλϑε τὸ πλῆϑος,
ἵππων ἀπέβησαν, φα-
ε καὶ τόξα ἀποϑέμενοι,
νδὰς καὶ κύλικας εἶ-
λεῖστον δὲ πλῆϑος τῶν 7
ρων ἤϑροιστο, καὶ ὡς ἔτυ-
άκτως εἱστήκεσαν, ἐδὲν
οπον προσδοκῶντες,
ν δὲ ἕκαστος ἰδεῖν τὴν
ν. τότε ὑφ' ἑνὶ σημείῳ 8
ὁ Ἀντωνῖνος τῷ
ρατῷ ἐπιδραμεῖν, καὶ
ν τὲς βαρβάρες. ἐκ- 9
τες δὲ τῷ πράγματι,
νοί τε καὶ τιτρωσκόμε-
πονται. αὐτός τε Ἀρ-
ϑ, ἁρπαγεὶς ὑπὸ τῶν
ῶν δορυφόρων, ἵππῳ
εϑεὶς, ἀπέδρα μόλις
ίγων. τὸ δὲ λοιπὸν 10
- ἐκόπτετο τῶν βαρ-
ἔτε τὲς ἵππες ἐχόν-
ῖς χρῶνται μάλιστα·
βηκότες γὰρ εἱστήκεσαν,
ἐκείνες νέμεσϑαι) ἔ-

ῳ χρήσασϑαι δυναμένων πρὸς φυγὴν, ἐμποδιζέσης
περὶ τοῖς ποσὶ χαύνε ἐσϑῆτος, φαρέτρας δὲ καὶ τόξα ἐκ
εἶχον·

tur, præsertim cum se temeto largiùs invitarunt. Sed ubi omnis multitudo confluxit, ac relictis equis, pharetrisque & arcubus depositis, inter libamina & calices agitabant, collectique in unum barbarorum quamplurimi, temere inordinatique constiterant, nihil suspectantes mali, sed pro se quisque studentes videre novum nuptum: tum signo dato Antoninus militibus imperat, impetum cædemque in barbaros faciant. Illi, re subita perterriti, cædentibus sauciantibusque Romanis terga obvertunt. Ipse Attabanus à suis stipatoribus rapt9, atque equo impositus, vix ægreque cum paucis fugiens elabitur. Reliqua vero multitudo barbarorum passim cædebatur. quippe neque equos habebant, quibus maxime utuntur: descenderant enim ex iis, pastumque dimiserant: neque ipsi evadere fuga poterant, impediente cursum fluxa veste, ad pedes usque deducta. Porro pharetras aut arcus omnino non attulerant. nam quid illis opus ad nuptias? Ita in-

genti cæde barbarorum facta, Antoninus prædaque & hominibus magna copia captis discedit; resistente nullo, vicisque & urbibus incensis; data potestate militibus rapiendi, quod quisque posset aut vellet. Hanc igitur calamitatem haud opinato barbari acceperunt. Antoninus autem, regionem Parthicam penitus ingressus, defessis jam rapiendo cædendoque militibus, revertitur in Mesopotamiam. Indeque senatui populoque Romano per literas significat, subactum à se orientem, cunctosque illius regni mortales in suam ditionem concessisse. At senatus, quanquam totius negotii gnarus (quippe principum res latere nullo pacto possunt) metu tamen atque assentatione cunctos illi honores victoriæ decernunt. Substitit autem post id Antoninus in Mesopotamia, studio aurigandi ac beluarum venationibus intentus.

εἶχον. τί γὰρ ἔχρηζον
11 περὶ γάμους; πολὺν
σάμενος ὁ Ἀντωνῖν
νον τῶν βαρβάρων,
καὶ αἰχμαλώτους πολ
συλλαβὼν, ἀπῄει, μ
αὐτῷ ἀνθεστῶτος. κ
καὶ πόλεις ἐμπιπρᾶν δ
σίαν τοῖς στρατιώταις
ζειν τε ἕκαστον ὃ δύν
ὃ βούλεται αὐτὸς καὶ
12 τοιούτῳ μὲν δὴ πάθ
σαντο οἱ βάρβαροι οὐ π
13 κηθέντι. Ὁ δὲ Ἀντ
ἐπὶ πολὺ τῆς Παρθυα
ἐλάσας, ἤδη καὶ τῶν στρ
κεκμηκότων ἐν αὐτῷ
πάζειν καὶ φονεύειν, ἐ
θεν εἰς τὴν Μεσοποτ
14 ἐκεῖ δὲ γενόμενος, ἐ
τῇ τε συγκλήτῳ καὶ
μαίων δήμῳ, πᾶσαν
λὴν κεχειρῶσθαι, καὶ τ
να βασιλείας πάντ
ὑποκεχωρηκέναι. 15. ἡ δὲ σύγκλητος, οὐκ ἀγνοοῦντε
πεπραγμένα, (λαθεῖν γὰρ ἔργα βασιλέως ἀδύνατον
δέει καὶ κολακείᾳ, ψηφίζονται αὐτῷ πάσας τιμὰς ἐπ
16. διέτριβε δὲ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ὁ Ἀντ
ἡνιοχείαις σχολάζων, καὶ θηρία παντοδαπὰ ἀναιρῶν.

ων δ' αὐτοῦ ἐπάρχοντες 1
στρατοπέδου δύο· ὁ
εσβύτης πάνυ, τὰ μὲν
ἰδιώτης καὶ πολιτικῶν
ἱτων ἀπείρως ἔχων,
τικὸς δὲ γεγονέναι δο-
ιδενὸς ὄνομα αὐτοῦ 2
ρος, Μακρῖνος μὲν
τοῖς τῶν δ' ἐν ἀγορᾷ οὐκ
ς εἶχε, καὶ μάλιστα νό-
ιστήμης. εἰς τοῦτον οὖν, 3
ὲ στρατιωτικὸν, μηδὲ
, δημοσίᾳ πολλάκις
πτε καὶ μέχρις αἰσχρᾶς
ημίας. ἐπεὶ γὰρ ἤκουεν 4
ῃ διαίτῃ ἐλευθερίῳ
ον, καὶ τὰ φαῦλα καὶ
ιμένα τῶν ἐδεσμά-
ῃ ποτῶν μυσαττόμε-
οῖς ὡς στρατιωτικὸς
Ἀντωνῖνος ἔχαιρε)
διον, ἤ τινα ἄλλην
ἀμφιεσάμενον ἀ-
αν, εἰς ἀνανδρίαν
λειαν νόσον διέβαλ-
τε ἀποκτενεῖν ἠπεί-

ἅπερ οὐ φέρων ὁ Μακρῖνος, πάνυ ἤχθετο. Συνέ-
η καὶ τοιοῦτον (ἔδει γὰρ ἄρα τέλος λαβεῖν τὸν Ἀντωνίνου
περιεργότερος γὰρ ὢν οὐ μόνον τὰ ἀνθρώπων πάντα εἰδέ-

Erant præfecti exercituum duo, Audentius & Macrinus. quorum alter, senex jam, rerumque civilium plane rudis, haud tamen imperitus rei militaris habebatur: alter, & in foro versatus, & legum consultissimus. In hunc igitur, ut parum militarem minimeque fortem virum, publice nonnunquam princeps cavillabatur, ne conviciis quidem abstinens. Nam audito illum & victum usurpare liberaliorem, & aspernari vilissima abjectissimaque cibaria, quibus Antoninus militariter delectabatur, chlamydemque & vestem cæteram ad urbanum modum gestare: quasi degenerem ipsum, morboque muliebri laborantem, calumniabatur, minitans etiam occisurum. Quorum impatiens Macrinus vehementer exacerbatus est. Accidit autem res hujuscemodi: quippe habitura finem aliquando fuerat Antonini vita, nam cum suapte natura curiosior esset, non homi- 12.

num

num modo res cognoscere
studebat, sed deorum dæmo-
numque etiam rimari arca-
na: metuque semper in- 6
sidiarum, nullis non oracu-
lis incubabat, accitis undi-
que magis, astrologis, aru-
spicibus; ac nullo plane præ-
terito, qui hujuscemodi fal-
lacias profiterentur. Sed eos
quoque suspectans, ut parū
vera loquentes, omniaque
ad assentationem vaticinan- 7
tes, scribit ad Maternianum
quendam, cui rerum sua-
rum omnium curam in ur-
be crediderat, & quem sibi
ex amicis omnibus fidissi-
mum putabat, consciumque
omnium secretorum habue-
rat: magos undique opti-
mos conquirat, atque evo-
catis manibus, de fine ipsius 8
vitæ consulat, & an quis-
quam imperio insidietur.
At Maternianus, navata
principi opera, sive id re
vera manes significaverant,
sive alioqui Macrinum pe- 9
rosus, rescribit Antonino,
Macrinum esse, qui insidie-
tur imperio, eumque è me-
dio tollendum. Has igitur

ναι ἤθελεν, ἀλλὰ καὶ
τε καὶ δαιμόνια πολυπ
νεῖν. ἀεί τε πάντας
τεύειν, ὡς ἐπιβουλ
χρηστηρίων τε πάντων
ρεῖτο, τοὺς τε πανταχό
γοὺς καὶ ἀστρονόμους τε καὶ
μετεπέμπετο. καὶ οὐδεὶς
ἐλάνθανε τῶν τὴν γοητεί
τὴν ὑπισχνουμένων.
των δ᾽ αὐτοὺς ὡς οὐ
αὐτῷ, ἀλλὰ πρὸς κολ
θεσπίζοντας, ἐπιστέλ
τερνιανῷ τινι, τότε
ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ τ
ἐγκεχειρισμένῳ, πι
εἶναι δοκοῦντι φίλων,
κοινωνῷ τῶν ἀπορρήτ
λεύει δὲ αὐτῷ, μά
ἀρίστους ζητήσαντι, νε
χρησάμενον, μαθεῖν π
λους τοῦ βίου αὐτοῦ, καὶ μή
ἐπιβουλεύοιτῇ ἀρχῇ. Ὁ
τερνιανὸς, χρησάμε
δεῶς τοῖς ὑπὸ τοῦ βα
κελευσθεῖσιν, εἴτε ὄντω

δαιμόνων ταῦτα θεσπισάντων, εἴτε ἄλλως συσκευάζ
τὸν Μακρῖνον, ἐπιστέλλει τῷ Ἀντωνίνῳ, ἐπιβουλεύειν τ
τὸν Μακρῖνον, καὶ δεῖν αὐτὸν ἀποσκεδάσαι. 10. ταῦτα τὰ το

ι ἀποσημηνάμενος μετ'
τέρων ἐπιστολῶν κατὰ τὸ
, δίδωσι τοῖς διακομι-
ὐκ εἰδόσιν ἃ φέρουσι. τῷ 11
ἤθει τάχει τῆς ὁδοιπορίας
ι χρησάμενοι, ἐφίστανται
ντωνίνῳ· ἤδη τὴν σκευὴν
ς ἀνειληφότι, καὶ τοῦ ἅρ-
ματος ἐπιβαίνοντι, προσκο-
ι πάντα τὸν σύνδεσμον
πιστολῶν· ἐν αἷς ἦν καὶ
Μακρίνου γράμματα. ὁ 12
'τωνῖνος τὴν ὁρμὴν ἤδη
ρόμην περὶ τὴν ἱπποδρο-
χὰν, κελεύει τῷ Μακρί-
ποσύνῃ καὶ ἰδιάσαντι ἐν-
τοῖς γράμμασι. καὶ εἴ τι 13
ν εἴη, δηλῶσαι αὐτῷ·
ν, τὰ ἐξ ἔθους αὐτοῦ διοι-
ως ἔπαρχον. πολλάκις
ο κελεύειν ἦν σύνηθες
, καὶ ὁ μὲν ταῦτα προσ- 14
, εἴχετο τῆς προκειμένης.
ακρῖνος, καθ' αὑτὸν
ενος, τὰς τῶν ἄλλας ἐπι-
ἐπιστολάς· περιτυχὼν δὲ
καθ' αὑτοῦ θανατηφόρῳ,

literas, ut mos est; cum reliquis obsignatas, dat ignaris quid ferrent tabellariis. Illi consueta usi itineris celeritate, ad Antoninum perveniunt, quo ille potissimum tempore ad aurigandum se parabat, ac jam currum conscendebat. Ita ei reddunt integrum epistolarum fasciculum: in quibus erant etiam literæ, quæ ad Macrinum pertinebant. At vero Antoninus, studio jam omni atque animo ad aurigandum intentus, imperat Macrino, uti ipse literas seorsum inspiciat, ac, siquid majoris momenti sit, renunciet: sin minus, ipse de more, suum, hoc est præfecti, officium exequatur. quippe talia identidem injungere consueverat. Ipse deinde ad suum studium perrexit. Macrinus, seorsum epistolis omnibus solutis, etiam in eam incidit, quæ ipsi perniciem afferebat. Cognito igitur quantum periculi impenderet, ac gnarus Antonini iracundiæ truculentiæque, præsertim tam specioso prætex-

πρόδηλον κίνδυνον ἐπικείμενον. 15. εἰδώς τε τοῦ Ἀντω-
ὸν θυμὸν, καὶ τὸ φονικὸν ἐπὶ τοιοῖσδε γράμμασι, καὶ προ-

tu, subtrahit epistolam illam: cæterarum vero, ut solebat, argumenta principi renuntiat.

13. SEed metuens ne iterum super ejusce modi rebus Maternianus rescriberet, malens facere ipse aliquid quam expectando pati, tale quiddam comminiscitur. Erat Martialis quidam, centurio, unus è custodibus corporis Antonini, semper illum assectari solitus: cujus fratrem paucis ante diebus princeps delatum tantum, sed minime redargutum occiderat: ipsumque Martialem per contumeliam timidum ac degenerem, & Macrini amicum appellaverat. Hunc vehementer dolentem fratris nece, propriisque incitatum contumeliis, gnarus omnium Macrinus ad se vocat, studiosum jampridem sui, ac multis obstrictum beneficiis: cui persuadet, ut captato quamprimum tempore Antoninum obtruncet. Ille, cum promissis adductus, tum proprio odio ac vindi-

φασιν αὐτῷ ἄλογον ...
ξεσαν, τὴν μὲν ἐπιστολ...
φαιρεῖται, περὶ δὲ τῶν λο...
ἀπαγγέλλει, ὡς εἶεν συν...

1 Φοβηθεὶς δὲ μὴ καὶ ...
τερον ταῦτα ὁ Μα...
νιανὸς ἐπιστείλῃ, δρᾶ...
μᾶλλον ἠθέλησεν, ἢ ἀν...
2 νας, παθεῖν. τολμᾷ δὴ ...
λου τις ἑκατοντάρχης (...
πάλιος δ' ὄνομα αὐτῷ...
σωματοφυλάκων τοῦ Α...
νίνου, ἀεὶ παρεπόμενος...
3 τούτου τὸν ἀδελφὸν πρὸ...
γων ἡμερῶν ἀνῃρήκει...
βληθέντα μὲν, οὐκ ἐλε...
τα δέ· αὐτῷ τε τῷ Μα...
λίῳ ἐνύβριζεν, ἄνανδρ...
καὶ ἀγεννῆ καλῶν καὶ Μα...
4 φίλον. τοῦτον ἐπιστάμε...
Μακρῖνος ἀλγοῦντα ...
δρῶς ἐπὶ τῇ τοῦ ἀδελφ...
αιρέσει, μὴ φέροντα ...
εἰς αὐτὸν ὕβρεις, μεταπ...
5 ται. ἐθάρρει δὲ αὐτῷ, ...
πεύοντί τε αὐτὸν ἀνω...
πολλὰ ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντι. πείθει τε, καιρὸν ἐπιτ...
παραφυλάξαντα, ἐπιβουλεῦσαι τῷ Ἀντωνίνῳ. 6. ὁ δὲ
ὑποσχέσει τοῦ Μακρίνου ἀναπεισθεὶς, μισῶν τε ἄλλως

ρῆσαι θέλων τῷ ἀδελ-
-άντα ποιήσειν ἀσμένως
γεῖται, καιρὸν ἐπιτήδειον
ν. συνέβη δὲ μετ᾽ οὐ πολὺ 7
ψεως ταύτης, θελῆσαι
Ἀντωνῖνον, διατρίβοντα
Κάρραις τῆς Μεσοποτα-
, προελθεῖν τῆς βασι-
, ἀπελθεῖν τε εἰς τὸν
τῆς Σελήνης, ἣν μάλιστα 8
χώριοι σέβουσιν. ἀφεστή-
πόλεως ὁ νεὼς πολὺ,
δοιπορίας χρῄζειν. σὺν
ππεῦσιν ὀλίγοις (ἵνα δὴ
ἄντα τὸν στρατὸν σκύλῃ)
ιπορίαν ἐποιεῖτο, ὡς δὴ
τῇ θεῷ ἐπανέλθοι. κατὰ 9
μέσην ὁδὸν ἐπειχθεὶς
ῆς γαστρὸς, ἀποστῆναί τε
ας κελεύσας, ἀνεχώρει
ὶ ὑπηρέτῃ, ἀποσκευα-
μενος τὰ ἐνοχλοῦντα.
ς τοίνυν ἀπεστραφήσαν, 10
ς ποῤῥωτάτω ἀπῄεσαν,
καὶ αἰδῶ τοῦ γινομένου
τες. ὁ δὲ Μαρτιάλιος, 11
ιρὸς πάντας παραφυλάττων, ἰδών τε αὐτὸν μεμονω-
, ὡς δὴ κληθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ νεύματι, ὁρῶν τι ἢ ἀκουσόμε-
προστρέχει. ἐπιστάς τε αὐτῷ τὰς ἐσθῆτας τῶν μηρῶν καθ-

ctæ fraternæ studio incitatus libenter omnia se facturum pollicetur, cum primum occasio evenisset. Evenit autem haud multo post. quippe agens Carris, quæ est Mesopotamiæ urbs, Antoninus, deæ Lunæ invisit templum, quod in ea regione, distans aliquantum ab urbe, præcipuo honore ab incolis colitur. Eo secum paucos equitum eduxit, relicto exercitu cætero, ut sacrificio facto in urbem reverteretur, Medio autem itinere, uno tantum famulo comitatus, ac reliquis absistere jussis, recessit ad requisita naturæ. Quare aversis omnibus, & quam longissime recedentibus, honoris ac reverentiæ causa, Martialis, qui omnes temporum captabat articulos, ut eum solum esse animadvertit, ceu nutu principis ad videndum aliquid, ut audiendum vocatus, accurrit illico, aversumque & subligacula sibi deducentem pugione trajicit, quem celatum manu attulerat: & cum in ipsam juncturam ferrum incidisset,

ſet, lethali ſcilicet vulnere de improviſo Antoninus minime defenſus occubuit. Quo facto, Martialis ſtatim equum inſcendit, ac fuga evadere conatur, cæterum Germani equites, quibus & delectabatur Antoninus, & cuſtodibus corporis utebatur, propiores cæteris, primique facinus conſpicati, Martialem conſecuti miſſilibus confodiunt. Quod ubi exercitus reliquus cognovit, omnes ſubito concurrerunt: primusque Macrinus ſupra cadaver conqueri ac delamentari per ſimulationem cœpit. Gravis ea res & moleſta militibus incidit, commilitonem convictoremque aliquem amiſiſſe, non principem, exiſtimantibus. Neque de Macrino quippiam illis adhuc ſuboluerat, putantibus Martialem proprias inimicitias perſecutum. Ita in ſua quisque tabernacula diſceſſere. At Macrinus, tradito igni corpuſculo, reliquias intra urnam conjectas ma-

ἕλκοντι ἀπεστραμμένῳ,
ξιφιδίῳ, ὃ μετὰ χεῖρας
12 λανθάνων. καιρίως δὲ τ
γῆς ἐπὶ τ κατακλειδ
νομένης ἀπροσδοκήτως
ἀφυλάκτως ὁ Ἀντω
13 ἀνῃρέθη. πεσόντος δὲ
πηδήσας ἵππῳ ἔφυ
Μαρτιάλιος. Γερμανοὶ
πεῖς, οἷς ὁ Ἀντωνῖνος
ρε, φρουροῖς τε τοῦ σώμ
ἐχρῆτο, οὐ τοσοῦτον ἀφε
ες ὅσον οἱ λοιποί, πρῶ
ἰδόντες τὸ γινόμενον
ξαντες τὸν Μαρτιάλιο
14 ηκόντισαν. Ὡς δὲ καὶ ὁ
στρατὸς εἶδε τὸ πραχθὲ
τες συνέδραμον· καὶ πρ
ὁ Μακρῖνος, ἐπιστὰς τ
ματι, ὀλοφύρεσθαί τε
νεῖν προσεποιεῖτο· ὅ, τ
τες πάσχοντες χαλεπῶς καὶ
15 ρως ἤνεγκαν τὸ πραχθ
στρατιώτην γὰρ καὶ κοινω
βίου, ἀλλ' οὐκ ἄρχοντα
ἀποβεβληκέναι· καὶ οὐδεμίαν που ἐπιβουλὴν ὑπώπτευο
Μακρίνου, ἀλλ' ὑπὸ δὲ τὴν Μαρτιάλιον οἰκείαν ἔχθραν ἀμύ
16. καὶ οἱ μὲν, ἕκαστος ἐς τὰς σκηνὰς ἐπανῆσαν. ὁ δὲ Μακ
πυρὶ παραδοὺς τὸ σωμάτιον τήν τε κόνιν κάλπῃ τινὶ

, ἔπεμψε τῇ μητρὶ αὐτοῦ
..θάψαι, ἐν Ἀντιοχείᾳ
..ριβούσῃ. ἐκείνη δὲ ἐπὶ τῶν 17
παίδων ὁμοίαις συμφο-
εἴτε ἑκοῦσα εἴτε κελευ-
α ἀπεκαρτέρησε. τοιούτῳ 18
δὴ τέλει ἐχρήσατο ὁ Ἀν-
νος, καὶ ἡ μήτηρ Ἰου-
βιώσαντες ὡς προείρη-
πᾶς δὲ ὁ χρόνος ἐν ᾧ 19
δ' ἐβασίλευσεν ἄνευ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐν ἓξ ἔτεσι
τελέσθη.

tri ad sepulturam remisit. ea tunc Antiochiæ morabatur. Moxque ob liberorum calamitates, incertum sponte an imperio alicujus, mortem sibi conscivit. Hunc finem habuerunt Antoninus & Iulia mater, cum quidem ad eum quem diximus modum vixissent, ac sexennium tantum ille sine parente germanoque suo imperavisset.

Ἐλευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀν- 1
τωνίνου, ἐν ἀφασίᾳ τῶν
..τὸς καὶ ἀπορίᾳ τοῦ πρα-
. ἔμειναν τε ἡμέρας δύο
σιλευτοι, ἐζήτουν τε ὃν
ἕξονται ἄρχοντα. καὶ γὰρ ἠγ- 2
..το μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ
..μεως ὁ Ἀρτάβα-
δίκας ἀπαιτήσων, τιμω-
ν τε τοῖς ἐν σπονδαῖς καὶ
..η ἀνῃρημένοις. αἱροῦνται 3
βασιλέα, πρῶτον μὲν
..ντον, ὡς στρατιωτικόν τε
..αρχον οὐ φαῦλον γενόμε-
ὁ δὲ γῆρας προϊσχόμενος 4
..τήσατο. μετ' ἐκεῖνον δὲ τὸν
..ῖνον, πειθόντων αὐτοὺς χιλιάρχων, οἳ καὶ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ

EXtincto Antonino incerti ignarique quid agerent milites, biduo sine imperatore fuerunt, quærentes inter se, quem potissimum principem deligerent. 14.
Siquidem adventare magnis copiis Artabanus nuntiabatur, pœnas exacturus, & cæsis inter pacem ac libationes missurus inferias. Igitur principem deligunt, primo quidem Audentium, militarem scilicet virum, præfectumque non improbum: sed ille, senectutem excusans, abnuit imperium: dein vero Macrinum, suadentibus potissimum tribunis, quos etiam conscios in-

sidiarum Antonini, ac Macrino participes consilii fuisse, post illius mortem suspicio extitit, quemadmodum in sequentibus dicemus. Suscepit autem Macrinus imperium, non tam fide militum fretus, quam necessitate impulsus usuque præsenti. His actis, jam scilicet Artabanus multis copiis ac viribus aderat, equitatum ingentem, & sagittariorum multitudinem adducens: præterea cataphractos camelis insidentes, qui prælongis contis præliarentur. Quo cognito, Macrinus, convocato exercitu, ita locutus perhibetur: *Dolere vos omnes, principis hujuscemodi, vel, ut verius loquar, commilitonis interitu, minime mirandum: sed calamitates casusque humanos modice ferre, id vero est prudentium. Cæterum illius memoria vestris æternum præcordiis insidebit, atque ad posteritatem propagabitur, rerum fortiter ac magnifice gestarum: præterea amoris benevolentiæque & communicatorum vobiscum*

Ἀντωνίνου συνωμόται κ
νωνοὶ τοῦ Μακρίνου γεγεν
ὑπωπτεύθησαν μετὰ τὴν ἐ
τελευτὴν, ὡς ἐν τοῖς
5 ἐροῦμεν. Παρέλαβε δὲ τὴν β
λείαν Μακρῖνος, οὐχ
εὐνοίᾳ καὶ πίστει τῶν στρα
τῶν, ὡς ἀνάγκῃ, καὶ χρεί
6 παρόντος καιροῦ. τούτ
πραττομένων, ἐφίσταται
τάβανος μετὰ μεγίστου π
καὶ δυνάμεως, ἵππον τε
λὺν ἄγων καὶ τοξοτῶν μ
πλῆθος, καταφρακτ
ἀπὸ καμήλων ἔξωθεν
7 κροῖς δόρασιν. ὡς δ' ἀπ
λῇ προσιὼν, συγκαλέσας
στρατιώτας ὁ Μακρῖνος
8 ξε τοιάδε. Ἀλγεῖν μὲν
πάντας ἐπὶ τοιούτου βασι
ἢ (ἵνα τἀληθῆ λέγοιμι)
πώτου ἀποβολῇ, θαυμ
9 οὐδέν, φέρειν δὲ τὰς συμφ
καὶ τὰ προσπίπτοντα με
ὑπομένειν, ἀνθρώπων
10 σωφρονούντων. ἡ μὲν γὰρ
νου μνήμη ἔν τε τοῖς ἡμ
ροις στέρνοις ἐγκείσεται, τοῖς τε εἰς ὕστερον παραδοθήσ
καὶ δόξαν ἀΐδιον φέρουσα, μεγάλων τε καὶ γενναίων ἔργ

...σε, φίλτρων τε καὶ εὐνοίας,
...ίτων τε κοινωνίας τῆς
...ς ὑμᾶς. νῦν δὴ καιρὸς
...σαντας ὡς χρὴ τὴν μνή-
...τοῦ τετελευτηκότος, ἀ-
...οσαμένους τε τὰ πρὸς ἐ-
...ν, ἔχεσθαι τῶν ἐπειγόν-
...ὁρᾶτε τὸν βάρβαρον ἐφε-
...ς σὺν παντὶ τῷ τῆς ἀνατο-
...πλήθει, καὶ δοκοῦντα πε-
...ν ἄλογον ἔχειν ἔχθραν.
...ς γὰρ αὐτὸν προεγκαλεσά-
...καὶ παρασπονδήσαντες, καὶ
...ιρήνῃ βαθείᾳ πόλεμον
...ραμεν. ἤρτηται δὲ νῦν πᾶ-
...Ῥωμαίων ἀρχὴ τῆς ὑμετέ-
ἀνδρείας τε καὶ πίστεως. οὐ
περὶ ὅρων γῆς οὐδὲ ῥείθρων
...αμῶν ἡ φιλονεικία, περὶ
...παντὸς δὲ, πρὸς μέγαν βα-
...έα, ὑπὲρ παίδων καὶ συγγε-
..., οὓς ἐκεῖνος ἀδίκως καὶ
...ρὰ τοὺς ὅρκους οἴεται ἀνῃ-
...ῆσθαι. τά τε οὖν ὅπλα λαμ-
...ώμεν, καὶ τῇ συνήθει Ῥω-
...ίοις εὐκοσμίᾳ ταττώμεθα.
...γὰρ τῇ παρατάξει, τὸ μὲν 16
...βαρβάρων ἄτακτον πλῆθος καὶ προσκαίρως ὡρισμένον,
...ὸ ἑαυτῷ ἴσως γένοιτ᾽ ἂν ἐναντίον· τὸ δ᾽ ὑμέτερον εὔτακτον

laborum laudem secum auferens sempiternam. Nunc autem postulat tempus, ho-
11 *nore habito illius memoriæ, justisque omnibus persolutis, occurrere imminenti periculo. Videtis barbarum instantem, cum totius orientis multitudine, ac justas, ut*
12 *videtur, belli causas præferentem, siquidem nos illum priores lacessivimus, violato fœdere: atque in altissima pace bellum excitavi-*
13 *mus. Nunc omne Romanum imperium in virtutem vestram recumbit & fidem. Neque enim de finibus imperii, aut de fluminibus dimicatio nobis adversus magnum regem, sed de omnibus*
14 *fortunis est: cum scilicet liberos consanguineos suos ultum veniat, quos injuste a nobis contraque fœdera occisos arbitratur. igitur arma capiamus, atque (ut mos Romano est) ordines in prælio servemus. quippe in acie barbarorum incomposi-*
15 *ta multitudo ac tumultuaria, ipsa se fortasse impediet: vester autem ordo atque consensus, pugnandique pe-*

ritia, sicuti vobis salutem, ita hostibus perniciem attulerit. Quapropter sic velim bene sperantes dimicetis, ut Romanos decet, utque hactenus consuevistis. Ita enim & barbaros ipsos fuderitis, & gloriam insignem adepti fidem Romanis cæterisque omnibus feceritis, non dolo aut fraude ulla, sed virtute & armis superiorem victoriam à vobis partam. Quæ postquam locutus est, cognita necessitate, milites in ordines se recepere, atque in armis agitabant.

τε ὂν καὶ συγκεκροτημένον τά τε ἐμπειρίας μαχόμ... ὑμῖν τε ἔσται σωτήριον,
17 κεῖνοις ὀλέθριον. μετ' ... θῆς οὖν τῆς ἐλπίδος ἀγα... θε, ὡς Ῥωμαίοις πρέ...
18 συνήθεις. οὕτω γὰρ τοὺς τε βαρβάρους ἀπώσεσθε ὑμεῖς ... ξης κλέος ἀράμενοι ... Ῥωμαίοις τε καὶ πᾶσιν ἀ... ποις δείξετε, τήν τε ... ραν νίκην πιστώσεσθε, ... δόλῳ καὶ ἀπάτῃ περιγεν... σαντες ἠδικήσατε, ἀλλὰ δι' ὅπλων νικήσαντες ἐκρατή...

19. Τοιαῦτά τινα εἰπόντος αὐτοῦ, οἱ στρατιῶται τὴν ἀνάγκ... περὶ τὸ μᾶλλον ὁρῶντες, παρετάττοντο, καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ἦσαν.

15. SOle autem oriente conspiciunt Artabanum maximas secum copias adducentem. Vt autem solem barbari de more propitiarunt, confestim edito ingenti clamore concurrunt in Romanos, iisque adequitantes sagittas ingerunt. At Romani, acie instructa, Maurorumque equitatu per latera disposito, ac receptis per intervalla expeditis militibus, quibus fa-

1 ἍΜα δὲ ἡλίῳ αἰ... τι ἐφάνη Ἀρτάβ... σὺν μεγίστῳ πλήθει στρ...
2 ἀσπασάμενοι δὲ τὸν ἥ... ὡς ἔθος αὐτοῖς, οἱ βάρβαροι, μεγίστη τε κλ... βοήσαντες, ἐπέδραμον ... Ῥωμαίοις τοξεύοντές
3 καθιππεύοντες. οἱ δὲ ... μαῖοι, διτάκτως τε ... ἀσφαλῶς συστήσαντες φάλαγγας, ἑκατέρωθέν τε τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς Μαύρους παραταξάντες, τά τε κενὰ πληρώσαντες τῶν κούφως καὶ ...

περιέχειν δυναμένων,
ενι τὺς βαρβάρυς, ἐ-
το, καὶ οἱ μὲν βάρβαροι, 4
ἰδεῖ τῶν τόξων, τοῖς τε
κεσι δόρασι τῶν κατα-
των. ἀπό τε ἵππων καὶ
ων πεσόντες ἀν-
εγάλως ἄνωθεν ἔβλα-
οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τῶν μὲν
ἐν μαχομένων, ῥαδίως
σιν· ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς ἥ τε 6
ἡ πολλὴ ἴσα καὶ τὸ τῶν
ων πλῆθος ἐλυμαί-
περισσοιόμενοι ἀναχω-
βόλους τε καὶ πολλὰ ἄλ-
χάσματα σιδήρων ὀ-
ων ἐξοχὰς περικείμε-
ιπτον. παραλανθάνοντ 7
ν τῇ ψάμμοις καὶ οὐ καθ-
να ὑπὸ τῶν ἱππέων ἢ
μηλιτῶν, ὀλέθρια ἦν
ς. πατοῦντες γὰρ οἱ ἵπ- 8
ἅ τε κάμηλοι μάλιστα,
υ ἁπαλὰ τὰ πέλματα,
ζον καὶ ἐχώλαινον, τοὺς
βάτας οὓς ἔφερον ἀπε-
ο. 9 οἱ δὲ ἐπέκεινα βάρβαροι ἐς ὅσον μὲν ἐποχοῦνται ἵπ-
καμήλοις, γενναίως μάχονται. ἣν δὲ ἀποβῶσιν αὐτῶν, ἢ
χθῶσι, ῥᾷστα ἁλίσκονται, μὴ φέροντες τὴν ἐκ συστάσεως

cilis esset excursio, fortiter resistentes, impetum barbarorum sustinebant, qui scilicet & sagittarum multitudine, & praelongis contis, quibus cataphracti ex equis aut camelis depugnabant, pessime Romanos accipiebant. Contra Romani, quoties pedem conferebant, facile scilicet adversarios superabant: postea vero quam ab equitatu & camelitarum multitudine premebantur, fuga simulata tribulos aliaque machinamenta ferrea acuminata projiciebant: quae sub arenis latentia, neque cuiquam conspecta, perniciem equitibus & camelorum insessoribus afferebant. quippe illis calcatis, equi, potissimum vero cameli, quoniam huic generi mollissimae sunt ungulae, succiduae claudicabant, excussis tergo insessoribus. Caeterum barbari illi, quandiu equis aut camelis invehuntur, acerrime scilicet confligunt: ubi autem vel descendere jam, vel excidere, faciles sunt captu, neque praelium in ma-

nibus gerere audent, & si fugiendus aut insequendus sit hostis, crura scilicet fluxa veste præpediuntur. Vno igitur alteroque die à mane ad vesperam pugnatum; nox prælium diremit, reversique sunt in castra utrique, quasi victores. Tertia die in planitiem pugnaturi convenere. Tentante autem barbaro, utpote qui numero præstabat, circumvenire Romanum, quasique indagine concludere: contra non jam profundiorem, sed in frontem productam constituebant Romani aciem, ac se circumveniri prohibebant. Tanta autem virorum jumentorumque multitudo cecidit, ut omnis compleretur campus, maximique cadaverum acerui in altum attollerentur, præsertim vero camelorum, quæ aliæ super alias procubuerunt. Ergo nec liber pugnantibus cursus erat, nec inter se cernendi copia, velut ingenti quodam ac vix pervio aggere cadaverum in medium extru-

μάχἰω· πρός τε τὸ
ἢ διῶξαι, (εἰ δέοι)
περὶ τοῖς σκέλεσιν ἐ
χαύνως παρηωρημέν
10 ποδίζονται. πρώτης μ
δευτέρας πάσης ἡμέ
ἑωθινοῦ εἰς ἑσπέραν ἐ
σαντο. καὶ νὺξ ἐπελθοῦ
λυσε τὰς μάχας. ἐ
τε ἐπανῆλθον εἰς τὰ
στρατόπεδα, νικᾶν ἀξ
11 Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ συ
εἰς τὸ αὐτὸ πεδίον μ
12 νοι. ἐπειρῶντο δὲ οἱ μ
βαροι, πολύ τι τῷ πλή
των ὑπερέχοντες, κυκλ
τοὺς Ῥωμαίους καὶ σα
σαι· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οὐκ
φάλαγγας ἐς βάθος
στασαν, εἰς μῆκος δ' ἐ
τες, ἀεὶ τὸ κυκλοῦμεν
13 πόδιζον. πλῆθος δὲ
ἀνδρῶν τε καὶ κτηνῶν
σῃ, ὡς πᾶν πληρωθ
πεδίον, μεγίστους τε σωρ
μάτων εἰς ὕψος ἀρθῆναι, καὶ μάλιστα τῶν καμήλων ἐ
λήλων πεπτωκότων. 14. πρός τε οὖν τὸ διατρέχειν ἐνεπο
οἱ μαχόμενοι· οὐκέτι δὲ οὐδὲ καθεώρων ἀλλήλους, μεγάλ
του χώματος ἐν μέσῳ, καὶ δυσβάτου ὑπὸ τῶν σωμά

ιένων. ὑφ᾽ ὧ κωλυόμε-
; ἄλλοις ἀπιέναι, ἑκα-
ωῆλθον εἰς τὰ ἑαυτῶν
πεδα. Ὁ δὲ Μακρῖνος,
15 ὅτι οὐκ ἄλλως Ἀρτά-
ἐνθύμως τε μάχεται,
τμένει, ἀλλ᾽ ἢ οἰόμε-
Ἀντωνῖνον μάχεσθαι,
των ἀεὶ τῶν βαρβάρων
ὑποκάμνειν ἐθελοκα-
;, εἰ μή τι ἐν ταῖς πρώ-
ἑρμαῖς κατορθώσωσι.
16 περομενόντων, ὡς ἂν
ἰω ἀνανεώσαιντο, μετὰ
νεκρῶν ἀναίρεσίν τε καὶ
λεξιν, οὐκ οἰομένων τι-
ναι τὸν τῆς ἔχθρας αἴτιον,
ει πρεσβείαν, ἐπιστέλλει
17 Παρθυαίῳ, λέγων, τὸν
ὲι τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς
ἀδικήσαντα βασιλέα
κέναι, δίκας τε ἀξίας
18 ρασι δεδωκέναι. Ῥω-
; δὲ, ὧν ἐστιν ἡ ἀρχὴ, ἑαυ-
τὰ τῆς βασιλείας ἐγκεχει-
αι. μήτε δὲ ἀρέσκεσθαι
19 πραχθεῖσιν, αἰχμαλώ-
τε τοὺς περιόντας ἀποδοῦναι, χρήματά τε ὅσα ἥρπαγη,
ἴσαι· φίλῳ τε ἀντὶ ἐχθροῦ χρῆσθαι, καὶ τὴν εἰρήνην ὅρκοις καὶ

cto: quo scilicet prohibente transitum ad reliquos, singuli se in sua castra receperunt. At Macrinus, cognito non alia de causa tam acriter ac pertinaciter pugnare Artabanum, nisi quia se pugnare contra Antoninum arbitrabatur: (solent enim barbari paulo negotio quasi fatiscere, velutique oneri cedere, si modo primis congressibus parum ex sententia res gesserint: tunc autem perstabant, prælium integraturi cum primum cadavera concremassent, ignari periisse, qui has inimicitias concitaverat) mittit Parthis legatos, cum literis, quæ declararent, *occidisse imperatorem, ac debitum supplicium luisse, qui fœdera & jusjurandum temeraverat: sibi esse à Romanis, quorum ipsum tandem imperium sit, summam rerum traditam. Non placere vero, quæ acta forent: itaque captivos quicunque superessent, raptaque omnia redditurum: cupere se illum ex inimico amicum facere, pacemque*

iure-

jurejurando ac libaminibus 20 *sancire.* Quibus lectis Artabanus, edoctusque à legatis de Antonini cæde, satis dedisse supplicii violatorem fœderis arbitratus, contentusque reddi sibi citra ullum cruorem captivos prædamque omnem, fœdus cum Macrino ferit, atque in pro 21 prias sedes revertitur. Sed & Romanus imperator, deducto ex Mesopotamia exercitu, Antiochiam profectus est.

σπονδαῖς βεβαιῶται. ὁ
τάβανος ταῦτά τε ἀν
καὶ διδαχθεὶς ὑπὸ τῶ
σβέων περὶ τ' Ἀντωνίν
ρέσεως, αὐτάρκη τιμω
παρασπονδήσαντα δεδ
νομίζων, τουτέστι δαν
21 αὐτῷ πεπραγμένα, α
τε τοὺς αἰχμαλώτους
χρήματα ἀναιμωτὶ
βεῖν, σπεισάμενος ε
πρὸς τὸν Μακρῖνον, ἐς
ἑαυτοῦ ἐπανέρχεται. 22. ὁ δὲ τόν τε στρατὸν ἀπαλλάξα
Μεσοποταμίᾳ διατριβῆς, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἠπείγετ

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO post Marcum. LIBER QUINTUS.

ΗΡΩΔΙΑΝ τῆς μετὰ Μάρκον β σιλείας ἱστοριῶν βιβ πέμπτον.

1. De Antonini imperio, cædeque, insidiis, ac successione item, superiore libro diximus. Cæterum Macrinus, ubi Antiochiam pervenit, literas senatui popu-

1 ΟΠΩΣ μὲν δὴ ὁ
νῖνος ἦρξέ τε καὶ ἐ
τησε, δεδήλωται ἐν τ
τούτῳ συγγράμματι, ἡ
τούτου ἐπιβουλὴ καὶ δια
2. γενόμενος δὲ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ὁ Μακρῖνος, ἐπιστέλλ

Ῥωμαίων καὶ τῇ συγ-
...ῳ, λέγων τοιάδε. Εὖ εἰ- 3
μὲν ὑμῖν τοῦ τε βίου μου
...ρχῆς προαίρεσιν, τοῦ
...τε τὸ πρὸς χρηστότητα
...πὲς, καὶ τὸ πρᾶον τῆς
...ισθείσης προεστεῶσιν πρά-
...ου πολύ τι ἐξουσίας καὶ
...λεως βασιλικῆς ἀπο-
...ς, (ὅπου γε καὶ αὐτὸς ὁ
...ς τοῖς ἐπάρχουσι τῶν
...πέδων πεπίστευται) περιτ-
...ίζω μακρηγορεῖν. ἴστε 4
...καὶ οἷς ἐκεῖνος ἔπραττ-
...ν ἀρεσκόμενον, καὶ προ-
...υνεύσαντα ὑμῶν, ἐν οἷς
...κις ταῖς τυχούσαις δια-
...ις πιστεύων, ἀφειδῶς
προσεφέρετο. κἀμὲ μὲν 5
...ς ἠγόρευε, καὶ δημοσίᾳ
...κις τὸ μέτριόν μου καὶ
τοὺς ἀρχομένους φιλάν-
...ον διαβάλλων, καὶ δια-
...ων εἰς ῥᾳθυμίαν καὶ θ-
...αιώτητα. κολακείαις 6
...ρων, καὶ τοὺς εἰς ὠμότη-
...εξύνοντας, τῶν τε θυ-
...ἐνδόσιμον αὐτοῦ διδόν-
...τῶν τὴν ὀργὴν διαβολαῖς ἐγείροντας, εὔνους καὶ πιστοὺς ἐδόκι-

loque Romano misit in hanc sententiam; *Cum satis ipsi cognitum habeatis quodnam fuerit meum jam inde à principio totius vitæ institutum, quamque ad benignitatem propensi mores, quæ mansuetudo in ea potestate explicata, quæ non multum abest à principatu (siquidem ipse quoque imperator fidei se præfecti cohortis credit) supervacuum esse arbitror multis verbis uti apud vos. Nostis enim & ipsi, parum me lætum fuisse iis rebus, quæ ab illo gerebantur, ac sæpe vestri causa periclitatum, dum ille nulli non calumniæ fidem habens, velut effrenus contra vos irruerit. Itaque identidem mihi obtrectare solitus, etiam publice modestiam in me atque humanitatem vituperabat, segnem & fluxis moribus vocitans. Quippe homo assentationibus gaudens, quicunque ipsum ad crudelitatem exacuebant, rabiemque insitam quasi signo dato provocabant, & calumniis iram excitabant, eos sibi denique benevolos fidosque imprimis amicos arbi-*

traba-

trabatur. Mihi autem jam inde à principio nihil lenitate antiquius modestiaque fuit. Igitur Parthicum bellum, longe maximum, & in quo omne Romanum imperium fluctuaverit, ita confecimus, ut nec in acie fortiter dimicando hostibus cesserimus, & regem maximas secum trahentem copias, icto fœdere ex inimico amicum reddiderimus. Porro me principe, liberi incruentique omnes agitabunt, magisque optimatium conspiratio hæc erit quam principatus. Neque tamen est quod quisquam indignum imperio censeat, aut fortunæ crimen putet esse, quod ex equestri ordine ad imperium pervenerim: Nam quo, obsecro, nobilitas ipsa, nisi morum benignitas adsit & humanitas? Siquidem fortunæ munera, etiam parum dignos exornant, animi virtus propriam cuique gloriam conciliat: & claritas quidem generis divitiæque, atque id genus reliqua, etsi beatorum propria pu-

7 μαζε φίλες. ἐμοὶ δ' ἐ
τὸ πρᾶον καὶ μέτριον
φιλές. τὸν γοῦν πρὸς
Παρθυαίες πόλεμον, μέ
ὄντα καὶ ἐφ' ᾧ πᾶς
μαίων ἐσάλευεν ἀρχὴ
8 λύσαμεν. καὶ ἐν οἷς α
παραταξάμενοι, ἐδὲ
τήμεθα, καὶ ἐν οἷς σ
τες καὶ πολλῆς δυν
ἐλθόντα μέγαν βα
πσὸν φίλον ἀντ' ἐχθρ
9 μάχε ἐποιήσαμεν.
κρατὲντος ἐν ἀδεί
ἀναιμωτὶ πάντες βιω
ἀριστοκρατία τε μᾶ
10 βασιλεία νομισθήσεται
δέ τις ἀπαξιέτω,
πλάσμα νομιζέτω,
ὄντα με ἐκ τῆς ἱππά
11 ξεως, ἐπὶ τῦτο ἥγαγ
ὄφελος εὐγενείας, εἰ
σὸς καὶ φιλάνθρωπος
κεῖται; τὰ μὲν γὰρ
χῆς δῶρα καὶ ἀναξίοις
πλει· ἡ δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετὴ ἰδίαν ἑκάστῳ δόξαν περιτ.
12. εὐγένεια δὲ καὶ πλῦτος καὶ ὅσα τοιαῦτα, μακαρίζεται
ἐπαινεῖται δὲ, ὡς παρ' ἄλλε δοθέντα. ἐπιείκεια δὲ καὶ χρ
ἅμα τῷ θαυμάζεσθαι, καὶ τὴν ἐπαίνων τὴν ἀναφορὰν

α ἔχει τὸν καλορθουμ-
γμῶν ὑμᾶς ὤνησεν ἡ
ἰδου εὐγένεια, ἢ Ἀντω-
πατρῴα διαδοχή; οἱ 13
ὡς τὸ ὄφλημα κληρο-
ειληφότες, ἀποχρῶν-
ἢ ἐνυβρίζουσιν, ὡς ἀ-
ἰδίῳ κλήματι. οἱ δὲ παρ'
λαβόντες, χάριτός τε
ισὶ χρεῶσται, ἢ πειρῶν-
μείψασθαι τοὺς εὐεργε-
περιειληφότας. καὶ τῶν 14
πατρίδων βασιλέων τὸ
ς εἰς ὑπεροψίαν ἐκπί-
ιταφρονήσει τῶν ὑπη-
ὡς πολὺ ἐλαττόνων· οἱ
μετρίων πράξεων εἰς
ἐλθόντες. περιέπουσιν αὐ-
καμάτῳ κληθέν· εὐδω-
τιμὴν ἀπονέμουσιν, ἣν
ων τοῖς πολὺ κρείττοσιν. 15
ὁ σκοπὸς μηδέν τι
ειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας
ς· κοινούς τε καὶ συμβου-
ειν τῶν πραγμάτων
πως. ὑμεῖς δὲ ἐν ἀδείᾳ 16
λευθερίᾳ βιώσεσθε, ἣν ἀ-
πλε μὲν ὑπὸ τῶν εὐπατριδῶν βασιλέων. ἀποδοῦναι δὲ ὑμῖν
ἤθησαν, πρότερον μὲν Μάρκος, ὕστερον δὲ Περτίναξ,

tantur, minime in ipsis, utpote ab aliis tradita, laudantur: lenitas autem ac benignitas, etsi ipsæ quoque admirationi sunt, attamen habenti quoque laudem accumulant. Quid enim vobis profuit Commodi nobilitas, aut Antonini paternæ successio? Scilicet ejusmodi homines, quasi ipsis debitam hæreditatem adepti, veluti proprio patrimonio per contumeliam abutuntur: qui autem à vobis imperium acceperunt, velut in perpetuum obstricti etiam referre gratiam pro meritis enituntur. Ad hæc, patricia principum nobilitas sæpenumero in superciam vertit, despectis omnibus, velut inferioribus: at qui modestiæ experimento ad imperium abscisuntur, quasi partum labore tuentur semper verenturque & colunt quos consueverant. Mihi sane decretum est, nihil sine auctoritate vestra gerere, ac vos participes consiliariosque habere Reip. gerendæ. V. vetisque pro arbitrio vestro in libertate illa, quam vobis antehac à patriciis imperatori-

bus

bus ereptam Marcus dein Pertinaxque restituere conati sunt, ambo ad imperium privatis cunabulis innutriti. Quippe generis initia clara posteris relinquere ipsum præstat, quam accepta à majoribus, fœdis moribus contaminare.

ἐξ ἰδιωτικῶν σπαργάν
ἤγετο ἐλθόντες. τὸ γὰρ
ἔνδοξον ἀρχὴν αὐτὸν πα
καὶ τῷ ὑστέρῳ γένει ἀ
ἢ κλέος προγονικὸν
λαμβάνοντα, τρόπου
τινὶ καταισχῦναι.

2. HAc lecta epistola, conclamatum à senatu universo, nullique non honores augustorum Macrino decreti. Neque vero tantopere lætus senatus Macrini successione fuit, quam vulgo universi gratulabantur extinctum Antoninum. Nam ut quisque auctoritate aliqua aut dignitate præcellebat, ita maxime imminentem suis cervicibus depulisse gladium arbitrabatur. Delatores autem & servi omnes quicunque dominos detulerant, patibulo suffixi: totaque urbs atque adeo Romanum imperium sceleratis hominibus perpurgatum, partim supplicio affectis, partim exilio mulctatis. Quod si qui tamen latuerunt, metu quiescentium, etiam ipsi libertatis quandam imaginem præferebant, anno duntaxat uno quo

1 ἈΝαγνωσθείσης
ταύτης ἐπιστολ
φημεῖ τε αὐτὸν ἡ σύγκλ
τὰς σεβασμίους τιμὰ
2 ψηφίζεται. οὐχ οὕτω δὲ
νε πάντας ἡ Μακρίνου
χθη, ὡς ὑπερήδοντο τὸ κ
μεὶ ἑώρταζον ἐπὶ τῇ Ἀ
3 νου ἀπαλλαγῇ. ἕκαστος
μάλιστα τῶν ἐν ἀξιώσει
προύχειν καθεστώτων,
ἀποσεσεῖσθαι τοῖς αὐχ
4 αἰωρούμενον. συκοφάν
δοῦλοι ὅσοι δεσπότας κ
λον, ἀνεσκολοπίσθησαν.
ἥ τε Ῥωμαίων πόλις κ
ἡ ὑπὸ Ῥωμαίους οἰ
καθαρθεῖσα πονηρῶν
πων, τῶν μὲν κολασθέν
5 δὲ, ἐξωσθέντων, εἰ δέ τι
λαθον, δι' εὐλάβειαν

ζόντων ἐν ἀδείᾳ πολλῇ καὶ εἰκόνι ἐλευθερίας ἐβίωσαν

μόνος ὁ Μακρῖνος ἐ-
λάσε. τοσοῦτον δ' ἥμαρ- 6
τεν μὴ διέλυσεν εὐθέως
στρατόπεδα, καὶ ἑκάστους εἰς
ἑαυτῶν ἀπέπεμψεν, αὐτὸς
ς τὴν Ῥώμην ποθοῦσαν ἤ-
ει, τοῦ δήμου ἑκάστοτε κα-
τ' αὐτοῦ μεγάλαις βοαῖς.
τῇ Ἀντιοχείᾳ διέτριβε, 7
ὤν τε ἀσκῶν, βαδίζων τε
τοῦ δέοντος ἠρεμαίως.
ὕπτιά τε καὶ μόλις τοῖς
ἰοῦσιν ἀποκρινόμενος ὡς
ἀκούεσθαι πολλάκις, διὰ
θειμένον τῆς φωνῆς. ἐζή- 8
του ταῦτα ὡς δὴ Μάρκου
δεύματα· τὸν δὲ λοιπὸν
οὐκ ἐμιμήσατο. ἐπεὶ δ' οὐ 9
ποτε εἰς τὸ ἁβροδίαιτον,
ὧν τε θέαις καὶ πάσης
ς κινήσεώς τε καὶ ῥυθμοῦ
ειτῆς σχολάζων. τῆς τε
ραγμάτων διοικήσεως
ῶς ἔχων. περιῄει τε πόρ- 10
καὶ ζωστῆρι χρυσῷ πολλῷ
θοις τιμίοις πεποικιλ-
ς κεκοσμημένος, τῆς τοιαύτης πολυτελείας παρὰ τοῖς
αίων στρατιώταις οὐκ ἐπαινουμένης, βαρβάρου δὲ μᾶλλον καὶ
πρεποῦς εἶναι δοκούσης. 11. ἀλλ' ὁρῶντες οἱ στρατιῶται οὐ πάνυ

Macrinus imperium obtinuit. Quippe hoc tantum peccavit, quod non exercitum illico dimisit, atque unoquoque domum reverti jusso, ipse Romam sui cupidam statim non petiit; vocante populo quotidie se, ac Macrinum vociferante, sed Antiochiæ morabatur, barbam nutriens & incedens quam solebat lentius, tardissimeque ac vix adeuntibus se respondens, adeoque interdum submissa voce, ut ne exaudiri quidem posset. Hæc enim demum sibi de Marci moribus imitanda proposuerat; cum ad illius reliquam vitam nullo pacto aspiraret. Quippe deliciosius in dies agitans, histrionibusque & saltatoribus intentus, & gubernandi negligens, incedebat cum fibulis ac balteo auratis gemmatisque. Qui luxus minime Romano gratus erat exercitui, certe quem barbaris putant fœminisque congruentiorem quam principi. Talia igitur intuentes, magnopere improbare omnes, vitamque

plane hominis aspernari, molliorem quam ut militari viro conveniret. simul comparare invicem Antonini vitæ exemplum, solertis in primis ac plane militaris viri, & Macrini luxuriam. Præterea graviter indignari, quod ipsi adhuc in tabernaculis agerent, procul à patria, ac nonnunquam rerum quoque necessariarum indigerent; neque domum dimitterentur, etiam pace facta: cum scilicet ille contra mollissime ac deliciosissime vitam coleret. Igitur, excussis velut habenis, cotidie in hominem cavillabantur, ac levissimam quamque occidendi ejus occasionem aucupabantur.

τι ἀπεδέχοντο, ἀπρεπῆ τε αὐτοῦ τὸν βίον ὡς ἀνειμ μᾶλλον ἢ κατ' ἄνδρα στρα
12 τικόν. παραβάλλοντες δὲ μνήμην τῇ Ἀντωνίνου δ τῃ, ἐπιστραφείσῃ τε καὶ σ πωτικῇ γινομένῃ, κατεγί σκον τὸ Μακρίνου πολυτελ
13 ἔτι τε ἠγανάκτουν, αὐτοὶ ὑπὸ σκηναῖς, καὶ ἐν ἀλλ διαιτώμενοι, ἔσθ' ὅτ σπανίζοντες τῶν ἐπιτηδε εἴς τε τὰ ἑαυτῶν οὐκ ἐπαν τες, εἰρήνης εἶ) δοκ
14 ὁρῶντες δὲ τὸν Μακρῖνον δῇ καὶ τρυφῇ διαιτώμε ἀφηνιάζοντες ἤδη πρὸς λήκους, αὐτὸν κακῶς ἠγόρευον. προφάσεώς τε ὀλίγου βραχέας ἐδέοντο εἰς τὸ ἀποσκευάσασθαι τὸ λυποῦν.

3. SEd ita scilicet fato datum fuerat, ut uno duntaxat anno princeps Macrinus in deliciis absumpto, simul cum vita imperium amitteret, exiguam tenuemque fortuna occasionem militibus ostentante ad ea, quæ concupierant patranda. Mæsa erat quædam nomine, Phœnissa mulier, ab Emesa urbe Phœniciæ; cui soror Iulia fuerat, Severi conjunx,

1 ΕΧρῆν δ' ἄρα Μακρῖ ἐνιαυτοῦ μόνου τῇ β λείᾳ ἐντρυφήσαντα, ἅμ βίῳ καὶ τὴν ἀρχὴν καταλ μικρὰν καὶ ἀτελῆ πρόφ τοῖς στρατιώταις εἰς ἃ λοντο τῆς τύχης παρασχού
2 Μαῖσα ἦν τις ὄνομα, τὸ νος Φοίνισσα, ἀπὸ Ἐμ καλουμένης οὕτω πόλεω Φοι

νίκη. ἀδελφὴ δ' ἐγεγόνει λίας μὲν τῆς Σεβήρου γυναικὸς, Ἀντωνίνου δὲ μητρός. παρὰ πάντα οὖν τὸν τῆς ἀδελ- 3 ς βίον, ἐν τῇ βασιλείῳ τρίψειν αὐλῇ, χρόνου πολλοῖς ἔτεσι, παρ' ὃν Σεβῆρός τε Ἀντωνῖνος ἐβασίλευσαν. τὴν Μαισαν ταύτην ὁ Μα 4 νος, μετὰ τὴν τῆς ἀδελφῆς ντὴν, Ἀντωνίνου δ' ἀναίν, προσέταξεν εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθοῦσαν, ἐν τοῖς ἰδίοις καταβιῶναι, πάντα σαν τὰ ἑαυτῆς. πλείστων 5 τῶν χρημάτων ἀνάπλεως, μακρῷ χρόνῳ βασιλικῇ σίᾳ ἐντεθραμμένη. ἐπαν- 6 θοῦσα δὲ ἡ πρεσβύτις, τρίβεν ἐν τοῖς ἑαυτῆς. ἦσαν υτῇ θυγατέρες δύο· Σοαιμὶ ἡ πρεσβυτέρα ἐκαλεῖ, ἡ δὲ ἑτέρα, Μαμμαία. παῖδες δὲ ἦσαν, τῇ μὲν πρεσβυτέρᾳ Βασιανὸς ὄνο. τῇ δὲ νεωτέρᾳ Ἀλεξιανός. ὑπὸ δὲ ταῖς μητράσι καὶ μάμμῃ ἀνετρέφοντο· ὁ μὲν Βασιανὸς, περὶ ἔτη γεγο- τέσσαρες καὶ δέκα, ὁ δ' Ἀλεξιανὸς, δεκάτου ἔτους ἐπιβεβηκώς. 8. ἱερῶντο δ' αὐτοὶ θεῷ Ἡλίῳ. τοῦτον γὰρ οἱ ἐπιχώριοι σι, τῇ Φοινίκων φωνῇ Ἐλαιαγάβαλον καλοῦντες. νεὼς

ac mater Antonini. Ea, vivente sorore, multos annos in aula imperatoria vixerat, Severo & Antonino principibus. Hanc igitur Mæsam, post sororis obitum atq; Antonini cædem, jusserat Macrinus in patriam cum omnibus bonis reverti. Abundabat autem grandi pecunia, utpote longissimo tempore inter principalem potentiam enutrita. Reversa igitur anus, domi agitabat. Erant vero ei filiæ duæ, quarum natu major, Soæmis, minor, Mammæa vocabatur. Illi filius Bassianus, huic Alexianus: amboque sub matribus aviaque educabantur. Et quidem Bassianus annos natus erat circiter quatuordecim: Alexianus autem decimum jam annum attigerat: Sacerdotes ambo Solis, quem maxime indigenæ colunt, Phœnicum lingua Heleagabalum vocitantes; templumque illi maximum

constructum habent, auro argentoque plurimo, ac lapidum eleganti magnificentia exornatum. Neque solum indigenæ deum illum venerantur, sed vicini quoque satrapæ regesque barbari, certatim quotannis splendida offerunt munera. Simulachrum vero nullum, Græco aut Romano more manu factum ad ejus dei similitudinem: sed lapis est maximus, ab imo rotundus, & sensim fastigiatus, propemodũ ad coni figuram. Niger lapidi color, quem etiam jactant cælitus decidisse. Eminent in lapide quædam, formæ, quæ nonnullæ visuntur: ac Solis imaginem illam esse affirmant, minime humano artificio fabrefactam. Huc igitur deo sacer erat Bassianus: quippe natu major ipse potissimum sacerdotio fungebatur: incedẽs barbarico cultu, tunicas indutus intextas auro, ac manuleatas, & ad pedes usque demissas, cruraque tota convelans ab unguibus ad femora, vestibus similiter auro purpu-

δὲ αὐτῷ μέγιστος κατε..σκευα-
στο αὐτοῦ, χρυσῷ πολλῷ καὶ ἀ
γυρίῳ κεκοσμημένος, λίθ
9 τε πολυτελ..ᾳ. θρησκεύετ
οὐ μόνον πρὸς τῶν ἐπιχωρίω
ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ γειτνιῶ
τες σατράπαι τε καὶ βασιλ
βάρβαροι φιλοτίμως πέμπ
σι τῷ θεῷ ἑκάστου ἔτους πολ
10 τελῆ ἀναθήματα. ἄγαλ
μὲν οὖν, ὥσπερ παρ' Ἕλλησι
Ῥωμαίοις, οὐδὲν ἕστηκε χει
ποίητον, θεοῦ φέρον εἰκό
λίθος δέ τις ἐστὶ μέγιστο
κάτωθεν περιφερὴς, λή
11 εἰς ὀξύτητα. κωνοειδὲς αὐ
σχῆμα, μέλαινά τε ἡ χρο
διοπετῆ τε αὐτὸν εἶναι σεμ
λογοῦσιν, ἐξοχάς τε τι
βραχείας καὶ τύπους δεικνυ
σιν. εἰκόνα τε Ἡλίου ἀνέρ
στον εἶναι θέλουσιν, οὕτω βλέπ
12 τες. τούτῳ δὴ τῷ θεῷ ὁ Βασ
ανὸς ἱερωμένος, (ἅτε γὰρ π
σβυτέρῳ ἐκείνῳ ἐγκεχείρ
13 ἡ θρησκεία) σχῆμά τε σχῆμ

βαρβάρῳ, χιτῶνας χρυσοϋφεῖς καὶ ἁλουργεῖς χειριδωτοὺς καὶ ποδήρεις ἀνεζωσμένος, τά τε σκέλη σκέπων πάντα ἀπ' ὀνύχων ἐς μηροὺς, ἐσθῆσιν ὁμοίως χρυσῷ καὶ πορφύρᾳ πεποικιλμένα

ν τε κεφαλὴν ἐκόσμει στέ-
νος λίθων πολυτελῶν
οιᾷ διηνθισμένος. ἦν δὲ 14
ἡλικίαν ἀκμαῖος, καὶ τῶν ὅ-
ν τῶν κατ' αὐτὸν ὡραιότατος
ιρακίων πάντων. εἰς τὸ αὐ- 15
δὴ συνιόντων, κάλλους σώ-
ματος, ἡλικίας ἀκμῆς, ἁβροῦ
ματος, ἀπείκασεν ἄν τις τὸ
ειράκιον Διονύσου καλαῖς
όσιν. Ἱερουργοῦντα δὴ τοῦτον, 16
ί τε τοῖς βωμοῖς χορεύον-
νόμῳ βαρβάρων, ὑπό τε
λοῖς καὶ σύριγξι παντοδα-
ν τε ὀργάνων ἤχῳ, περιερ-
τερον ἐπέβλεπον οἵ τε ἄλλοι
θρωποι καὶ μάλιστα οἱ στρα-
ῶται, εἰδότες γένους ὄντα
σιλικοῦ, καὶ τῆς ὥρας αὐτοῦ
ντων τὰς ὄψεις εἰς ἑαυτὴν
στρεφούσης. ἐστρατοπέδευε δὲ 17
πόλει ἐκείνῃ τότε μέγιστον
στόπεδον, ὃ τῆς Φοινίκης
ήσπιζεν. ὕστερον δὲ μετη-
θη, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦ-
. φοιτῶντες οὖν οἱ στρατιῶ- 18
ἑκάστοτε εἰς τὴν πόλιν, εἰς

raque variis: capite coronam gestans pretiosorum lapidum coloribus florentem.
14 Præterea integer ævi; cunctorumque ejus ætatis adulescentium formosissimus.
15 Quare congruentibus in unum forma corporis atque ætatis flore, simul habitu illo mollissimo, facile eum Dionysii pulcherrimis imaginibus assimilabant.
16 Hunc igitur sacra celebrantem, chorumque circa altaria barbarum in morem ad tibias fistulasque & omnifariam organa instaurantem, curiosius inspectabant cum mortales alii, tum imprimis Romani milites: vel quod genere imperatorio editum sciebant, vel quod formæ viribus omnium in se oculos convertebat. quippe tum vicinus urbi illi exercitus
17 erat, tuendæ Phœniciæ præpositus; deductus inde mox, ut in sequentibus exponemus. Cum itaque cotidie religionis nomine milites ad templum itarent, libenter scilicet adulescentem intuebantur.
18 Erant autem ex iis nonnulli Roma profu-

τὸν νεὼν ἰόντες θρησκείας δὴ χάριν, τὸ μειράκιον ἡδέως
ἑώρων. 19. ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν καὶ πρόσφυγες, οἰκεῖοί τε

gi, Mæsæ familiares: quibus illa formam pueri admirantibus, incertum, mentita an verum professa, filium utique esse ait Antonini, quamvis alterius putaretur. quippe cum suis natabus, adulescentulis adhuc & formosis, rem habuisse, quo tempore ipsa in palatio simul cum sorore agitabat. Ea res audita ab illis, ac sensim communicata reliquis commilitonibus, per universum denique exercitum vulgata est. Porro etiam acervos habere nummorum Mæsa dicebatur, facileque omnes militibus elargitura, si modo imperium suæ soboli restitueretur. Pollicentibus autem se eam cum suis, si noctu clanculum in castra venisset, patentibus portis excepturos, atque Antonini filium imperatorem declaraturos, nihil scilicet recusavit anus: decreta periculum quodvis adire quam vitam colere privatam atque abjectam, Quapropter noctu clanculum urbe egressa cum liberis nepotibusque

τῆς Μαισῆς· πρὸς οὓς οἰκεί
θαυμάζοντας τὸν παῖδα, (ε
τε πλασαμένη, εἴτε καὶ ἀλ
θεύουσα) ἐξεῖπεν, ὅτι ἄρα Ἀ
τωνίνου υἱός ἐστι τῇ φύσει·
δὲ ὑπολήψει, ἄλλου δοκο.
20 ἐπιφοιτῆσαι γὰρ αὐτὸν ταῖς
γατράσιν αὐτῆς νέαις
οὔσαις καὶ ὡραίαις, καθ' ὃν κ
ρὸν ἐν τοῖς βασιλείοις σὺν
21 ἀδελφῇ διέτριβεν. ὅπερ ἐκ
νοι ἀκούσαντες, τοῖς συστ
τιώταις κατ' ὀλίγον ἀπαγ
λοντες, διαβόητον ἐποίη
τὴν φήμην, ὡς εἰς πᾶν
22 ῥῆσαι τὸ στρατιωτικόν. τ
Μαισῇ ἐλέγετο σωροὺς
χρημάτων. ἐκείνην δὲ ἑ
μως πάντα προέσθαι
στρατιώταις, εἰ τὴν βασιλ
23 τῷ γένει ἀνανεώσαιτο. ὡ
συνέθεντο, νύκτωρ εἰ κά
θοιεν, λαθόντες ἀνοίξειν
πύλας, καὶ δέξεσθαι πᾶ
γένος ἔνδον, βασιλέα

καὶ υἱὸν ἀποδείξειν Ἀντωνίνου· ἐπέδωκεν ἑαυτὴν ἡ πρεσ
τις, ἑλομένη πάντα κίνδυνον ἀναρρῖψαι μᾶλλον ἢ ἰδ
τεύειν καὶ ἐκεῖν ἀπερρίφθαι. 24. νύκτωρ τε λάθρα τ
λεως ὑπεξῆλθε σὺν ταῖς θυγατράσι, καὶ τοῖς ἐγγόνοις. κα

γα

ντων τε αὐτὶς τῶν προσ-ντων στρατιωτῶν, γινόμε-πρός τῷ τείχει τοῦ στρα-δου, ῥᾷστα ὑπεδέχθησαν. ας τε τὸν παῖδα πᾶν 25 στρατόπεδον Ἀντωνῖνον ηγόρευσε, τήν τε πορφύ-χλαμύδι περιβαλόντες ἔνδον. πάντα δὲ τὰ ἐπι- 26 ια καὶ παῖδας καὶ γυναῖ-ἴσα τε εἶχον ἐν κώμαις οῖς τοῖς πλησίον, εἰσκο-ντες, τάς τε πύλας ἀποκλείσαντες, παρεσκεύαζον ἑαυ-ς εἰ δέοι ὑπομενοῦντες πολιορκίαν.

suis, deducente ipsos profugorum militum agmine, facile in castra admittitur: ibique puerum confestim milites universi Antoninum appellatum, atque indutum purpura custodiebant. Tum commeatu omni simul cum suis natis & conjugibus, cæterisque adeo rebus importatis, quas in vicis agrisque propinquis habebant, ita se intus comparabant, ut etiam, si opus foret, castrorum obsidionem exciperent.

Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλη 1 τῷ Μακρίνῳ ἐν Ἀντιο-διατρίβοντι, ἥ τε φήμη αμεν ἀνὰ τὰ λοιπὰ στρα-δα, ὅτι τε Ἀντωνίνου υἱὸς η, καὶ ὅτι ἡ Ἰουλίας ἀδελ-ήματα δίδωσι, πάντα τὰ μονα καὶ ἐνδεχόμενα καὶ ἢ πιστεύσαντες εἶναι, τὰς ς ἐξεπτόητο. ἐνῆγε δ' 2 καὶ ἀνέπειθεν εἰς νεω-ων καινοτομίαν τό, τε ίνου μῖσος, καὶ τὸ Ἀν-τῆς μνήμης πάθος. καὶ 3 ἁπάντων, ἡ τῶν χρημάτων ἐλπίς, ὡς πολλοὺς καὶ αὐτομο-

4. Quæ ubi nuntiata Macrino sunt, Antiochiæ moranti, dedito per exercitus rumore, repertum Antonini filium, pecunias militibus elargiri Iuliæ sororem: cum omnia quæcunque dicerentur, aut esse ullo modo poterant, pro veris acciperentur, pendebant animis omnes: atque eos ad res novas moliendas, cum proprium Macrini odium, tum Antonini memoriæ quædam quasi commiseratio subigebat: sed imprimis pecuniarum spes, ut multi jam ex iis ad novum Anto-

ninum transfugerent. At Macrinus rem totam, quasi puerilem, contemnens, consuetamque obtinens animi alacritatem, domi ipse sedens, unum è suis ducibus mittit, traditis copiis, quantæ ad rebelles expugnandos viderentur suffecturæ. Vt autem eo pervenit Iulianus (id enim nomen præfecto fuit) ac jam mœnibus succedebat, statim inclusi milites puerum exercitui infesto de turribus pinnisque ostentare: vociferari, Antonini filium: sacculos quoque nummorum plenos, escam scilicet proditionis, attollere. At illi, credito Antonini esse filium & (quoniam sic videre volebant) facie quoque & lineamentis quam simillimum existimantes, caput amputant Iuliano, mittuntque ad Macrinum. Ipsi, reseratis portis, universi in castra accipiuntur. Ita scilicet adauctæ copiæ, non modo ad excipiendam obsidionem, sed ad conferendam quoque manum dimican-

λοῦντας φοιτᾶν πρὸς τὸν
4 Ἀντωνῖνον. ὁ δὲ Μακρῖ
καταφρονῶν τοῦ πράγμα
ὡς παιδαριώδους, χρώμ
τε τῇ συνήθει προθυμίᾳ
τὸς μὲν οἴκοι μένει, πέ
δὲ ἕνα τῶν ἀρχόντων τοῦ
τοπέδου, δύναμιν δοὺς
ὥστε ῥᾷστα ἐκπορθήσει
5 ἀφεστῶτας. ὡς δ' ἦλθε
λιανὸς (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομ
ἐπάρχῳ) καὶ προσέβαλ
τείχεσιν, ἔνδοθεν οἱ στρα
ἀνελθόντες ἐπί τε τοὺς
γους καὶ τὰς ἐπάλξεις,
παῖδα τῷ ἔξωθεν πο
κοῦντι στρατῷ ἐδείκνυ
Ἀντωνίνου υἱὸν ἀποφημί
βαλάντιά τε χρημάτων (
δέλεαρ προδοσίας) ἀ
6 δείκνυσαν. οἱ δὲ, πιστεύσ
Ἀντωνίνου τε εἶναι τέκνο
ὁμοιότατόν γε, (βλέπ
οὕτως ἤθελον) τοῦ μὲν Ἰ
νοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμ
καὶ πέμπουσι τῷ Μακρίνῳ

τοὶ δὲ πάντες, ἀνοιχθεισῶν αὐτοῖς τῶν πυλῶν, εἰς τὸ στρα
τόπεδον ἐδέχθησαν. 7. οὕτως ἡ δύναμις αὐξηθεῖσα, οὐ μόνον ἦν
τὸ ἀπομάχεσθαι πολιορκίᾳ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ πεδίον

ίσεως ἀγωνίζεσθαι ἀξιό-
. ἔπι τε καὶ τῶν αὐτομό- 8
ὸ πλῆθος ἑκάστοτε, εἰ
ὀλίγους προσιὸν τῇ δύ-
ηὔξησεν. Ὁ δὲ Μα- 9
, ὡς ταῦτα ἐπυνθά-
ἀθροίσας πάντα ὃν εἶχε
ὸν, ἐπῄει ὡς δὴ πολιορ-
ιλοῦς ἐκείνῳ προσκεχω-
ας. ὁ δ' Ἀντωνῖνος, οὐκ 10
ιόντων τῶν σὺν αὐτῷ
ιωτῶν πολιορκηθῆναι,
ισαντες δὲ μετὰ πάσης
υμίας ἐξελθεῖν τε καὶ
τώμενοι τοῦ Μακρίνου
παρατάξεως ἀγωνίζε-
ἐξάγει τὴν αὐτοῦ δύνα-
συμμίξαντα δὲ ἀλλή- 11
τὰ στρατόπεδα Φοινί-
ε καὶ Συρίας ἐν μεθο-
, οἱ μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἀντω-
προθύμως ἠγωνίζον-
διότες, εἰ ἡττηθεῖεν, τὴν ἐφ' οἷς ἔδρασαν τιμωρίαν ἀνα-
θαι. 12. οἱ δ' σὺν τῷ Μακρίνῳ, ῥᾳθυμότερον προσεφέ-
τῷ ἔργῳ, ἀποδιδράσκοντες καὶ μεταπίπτοντες πρὸς τὸν Ἀν-
ον. 13. ἅπερ ὁρῶν ὁ Μακρῖνος, φοβηθεὶς τὸ μὴ πάντα πάσι
ωθεὶς τῆς δυνάμεως, αἰχμάλωτός τε ληφθεὶς, αἴσχιστος
θείη, ἔτι τῆς μάχης συνεστώσης, ἑκατέρας ἤδη παρεστώσης,
ίψας τὸ χλαμύδιον, καὶ ἔτι σχῆμα βασιλικὸν περιέκειτο,

dumque instructa acie, satis futuræ: transfugarum etiam magna vi paulatim cotidie se aggregante. Quibus auditis Macrinus cum omni exercitu ad castra illa oppugnanda contendit. Antoninus autem, militibus oppugnationem haud expectantibus, sed congredi audentibus copias omnes educit. Concurrerunt autem inter se exercitus uterque in Phœniciæ Syriæque finibus, acrius dimicante Antonini milite, conscientia, metuque pœnæ, si victus foret: contra autem Macrini exercitu languidius remissiusque prælium capessente, multisque subinde ad Antoninum transfugientibus. Quo animadverso, Macrinus, metu ne plane omnibus exutus copiis, captivus ageretur, nihil non passurus contumeliæ, stante adhuc acie chlamydem sibi cæterumque imperatorium de-

 trahit

interea eum milites cernerent, Macrinum non adesse, ambigentes primum quid facerent,

trahit ornatum: paucisque è fidissimis commilitonum comitatus, fugam occupat: detonsaque barba, ne agnosceretur, itinerario vestimento, capiteque semper convelato, noctem diemque accelerabat, famam quoque suæ fortunæ præveniens. quippe ingenti studio commilitones vehicula urgebãt, quasi Macrino adhuc rerum potiente, magnis de rebus mitterentur. Ille igitur fuga evaserat, quemadmodum diximus. Interea milites utrinque pugnabantt: atque à Macrino quidem, corporis custodes ac stipatores, quos prætorianos vocant, fortiter stantes, reliquum omnem exercitum soli sustinebant, videlicet proceri homines atque ex omni numero delecti. cætera omnis multitudo pro Antonino prælia-batur. Sed ubi diu neque Macrinum jam ipsum neque imperii signa conspiciebant, qui pro illo certamen subierant, ignari ubinam foret, jaceret an aufugisset, haud satis constiturum habentes, quod sibi capien-

λαθὼν, ἀποδιδράσκ
ὀλίγοις ἑκατοντάρχε
14 πιστοτάτοις ᾤετο. τὸ
ἀποκειράμενος, ὡς μ
ρίζοιτο ἐσθῆτά τε ὁδ
κὴν λαβὼν, καὶ τὴν κε
15 ἀεὶ σκέπων. νύκτωρ τ
ἡμέραν ὡδοιπόρει,
τὴν φήμην τῆς ἑαυτοῦ
τῶν τε ἑκατοντάρχων
σπουδῇ τὰ ὀχήματα ἐ
των, ὡς ἂν ὑπὸ Μακ
βασιλεύοντος ἐπί τισ
16 [illegible] πεμφθέντων.
οὖν ἔφυγεν, ὡς εἴρη
στρατὸς ἑκατέρωθεν ἐ
το, ὑπὸ τοῦ Μακρίνου
ματοφύλακες καὶ δορ
(οὓς δὴ πραιτωριανοὺς
σιν) οἱ γενναίως ἀνθε
παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ
17 όντες μέγιστοί τε καὶ ἐπί
τὸ δὲ ἐπίλοιπον πᾶν
θος ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίν
νίζοντο. ὡς δὲ ἐπὶ πο
Μακρῖνον οὐκ ἔβλεπ
ὑπὲρ αὐτοῦ μαχόμενοι

τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα, διηπόρουν δὲ ποῦ ἄρα εἴη, πότερον ἐν τῷ πλήθει τῶν κειμένων, ἢ ἀπ

γνόυν τε πῶς χείρον-
πράγματι. οὔτε γὰρ 18
ι ἤθελον ὑπὲρ τοῦ
ο, παραδοῦναι δὲ
κδότους καὶ ὥσπερ αἰ-
τους ᾐδοῦντο. Ὡς δὲ 19
αὐτομόλων ἐπύθε-
ονῖνος τὴν τοῦ Μακρί-
ν, πέμψας κήρυκας,
αὐτοὺς ὅτι μάτην ὑπὲρ
καὶ φυγάδος μάχον-
ειάν τε καὶ ἀμνηστίαν
ὑπισχνεῖται, καλεῖ τε
δορυφορήσοντας. οἱ 20
πεισθέντες, προσε-
ὁ δὲ Ἀντωνῖνος
ους διώξοντας τὸν Μα-
ολὺ προκεχωρηκότα.
ηδόνι γῆν τῆς Βιθυνίας
θη, νοσῶν χαλεπῶ-
πό τε τῆς συνεχοῦς ὁδοι-
ωτετριμμένος. ἔνθα 21
όντες ἔν τινι κρυπτό-
προαστείῳ οἱ διώκον-
κεφαλὴν ἀπέτεμον,
δὲ σπεύδειν εἰς τὴν Ῥώ-
ἐρρῶν τῇ τοῦ δήμου πε-
πουδῇ. 22. περαιούμενον δ' αὐτὸν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ
ῆς Προποντίδος πορθμοῦ, ἤδη τε τῷ Βυζαντίῳ προσ-

dum consilum foret, neque periclitari diutius pro eo decreverant, qui jam nusquam compareret, & se permittere hostium potestati, quasi dedititios captivosque, verebantur. Vt autem à captivis audivit Antoninus, aufugisse è prælio Macrinum, mittit statim nuntios qui doceant, frustra illos pro homine pavidissimo ac fugitivo decertare: veniamque & oblivionem omnium jurejurando pollicetur, stipatoresque jam tum sibi illos adscissit. Igitur omnes re credita cesserunt. At vero Antoninus mittit illico, qui Macrinum consequantur, cum jam plurimum viæ præcepisset. Inventus autem est in Chalcedone Bithyniæ urbe, gravissime ægrotans, ac perpetuo itinere attritus; latitans in suburbano quodam, ubi illi caput abscissum. Dicebatur autem Romam properare, fretus popularibus studiis: sed transgredientem in Europam, angusto Propontidis freto, jamque Byzantio appropinquantem, vento ad-

verso

verso usum perhibent, quasi flatu ipso ad supplicium retrudente. Tantum igitur abfuit Macrinus, quo minus persecutores effugerit, finem vitæ sortitus fœdissimum, qui Romam reverti post voluerit, quod statim à principio facere oportuerat. Offendit autem consilio pariter atque fortuna. Ita scilicet occisus est Macrinus, cum filio Diadumeno, quem jam Cæsarem fecerat.

πελάζοντα, φασὶν αὐ
χειμῶνος, ἐπανάγοντ
τοῦ πνεύματος εἰς
23 ἰαν. περὶ τοσοῦτο
Μακρῖνος οὐκ ἐξέφ
διώξοντας· τέλους τε
αἰσχρῷ, ὕστερον θελ
τὴν Ῥώμην ἀνελθε
24 ἐν ἀρχῇ τοῦτο ποιῆσα
ἔπταισε καὶ γνώμῃ
τέλους μὲν δὴ τοιούτῳ
νος ἐχρήσατο, συναναιρεθέντος αὐτῷ καὶ τοῦ παιδ
ποιήσας Καίσαρα, Διαδουμενιανὸν καλούμενον.

5. Postea vero quam exercitus universus Antoninum, imperatorem consalutavit, atque ille summam rerum suscepit, rebus tam in Oriente, ut quæque maxime urgebant, ordinatis, ab avia scilicet atque amicis qui cum eo versabantur, (nam ipse, adulescens admodum ac rerum erat imperitus) haud diu moratus, profectionem edicit: festinante imprimis Mæsa ad Romanam aulam, cui tam diu insuevisset. Sed ut senatui populoque Romano res innotuit, omnes eum

1 Ἐπεὶ δὲ ὅ, τε στρα
μετελθὼν πρὸς
τωνῖνον, προσεῖπε
τά τε τῆς ἀρχῆς ὑπ
το, διοικηθέντων
τὴν ἀνατολὴν τῶν ἐ
των ὑπό τε τῆς μάμ
τῶν συνόντων φίλων
τὸς γὰρ ἦν νέος τε
2 κίαν, πραγμάτων
παιδείας ἄπειρος
λοῦ χρόνου διατρίψ
περὶ ἔξοδον, σπευδού
λιστα τῆς Μαίσης εἰς τ
ὑπὸ ἑαυτῆς βασίλεια Ῥώμης. 3. Ὡς δὲ τῇ τε συγκλήτ
Ῥωμαίων δήμῳ τὰ πραχθέντα ἐδηλώθη, δυσφόρως

αν, ὑπήκουον δὲ ἀνα[γ]-
γ. τοῦ ταῦτα ᾑρημένου.
υσκόν τε τοῦ Μακρί- 4
ίαν τὴν καὶ ... χαυ-
αἴτιόν τε οὐκ ἄλλον
υτὸν ἑαυτῷ γεγενῆ-
σθαι. Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος 5
τῆς Συρίας, ἐλθὼν
Νικομήδειαν, ἐχεί-
ς ὥρας τοῦ ἔτους. οὕτως
ης. ἀδεῶς τε ἐξε- 6
το, τήν τε ἱερω-
οῦ ἐπιχωρίου θεοῦ, ᾧ
πλο, περιεργότερον
. σχήμασί τε ἐσθῆτος
εστάτης χρώμενος, 7
πορφύρας χρυσοῦ ὑ-
ι, περιδεραίοις τε καὶ
κοσμούμενος. εἰς πε-
ιάρας στεφάνην ἐπικεί-
υσῷ καὶ λίθοις πολυ-
ύλοις. ἦν δὲ αὐτῷ τὸ 8
αξὺ Φοινίσσης ἱερᾶς
χλιδῆς Μηδικῆς.
ῆς δὲ ἡ Ἑλληνικῆς
θῆτα ἐμυσάττετο,
ων εἰργάσθαι περι-
ἀτελοῦς. τοῖς δὲ Σηρῶν ὑφάσμασι μόνοις ἠρέσκετο.
τε ὑπὸ αὐλοῖς καὶ τυμπάνοις, τῷ θεῷ δῆθεν ὀργιάζων.

nuntium graviter accepere: sed parendum necessitati fuit, electo à militibus principe. Cæterum incusantes Macrini negligens ingenium fluxosque mores, neminem utique alium, sed ipsum sibi fuisse mali causam dictitabant. At vero Antoninus è Syria profectus, Nicomediæ hyemavit, ita postulante anni tempore. Statim igitur debacchari supra modum cœpit, cultumque patrii numinis, cui dicatus fuerat, celebrare supervacuis saltationibus, vestitum usurpans luxuriosum, purpura intextu atque auro, monilibusque & armillis redimitus: coronas etiam sustinens ad tiaræ modum auro lapillisque pretiosis insignitas. Forma habitus inter Phœnissam stolam, ac Medorum amictum. nam Romanam vestē, aut Græcanicam, plane aspernabatur, è lana (ut ipse aiebat) hoc est è re vilissima, confectam. Neque nisi sericas telas dignabatur, procedens identidem ad tibias & tympana, velut orgia numinis concelebraret.

Hæc

Hæc cernens Mæsa, ac ferens iniquo animo, supplex illi persuadere conabatur, ut Romanum assumeret cultum: ne urbem mox curiamque ingrediens, peregrino illo barbaricoque habitu spectantium oculos perstringeret, insolentes ejuscemodi munditiarum, ac reputantes muliercrulis, quam viris congruentiores. Sed ille verbis aniculæ contemptis, nec cuiquam præterea credendum putans, (quippe neminem circa se nisi moribus consimilem suisq; obsecundantem vitiis habebat) cum retinendum sibi quemcunque illum cultum animo obstinasset, decrevit absens periculum facere, quonam animo senatus populusque Romanus laturi forent. Quare imaginem propriam maximis liniamentis, qua ipse obire sacerdotis munia videbatur, simulque figuram numinis cujus sacerdotium gerebat, depictam in tabula præmisit Romam, jussis qui eam ferrent, in

ἡ δὲ Μαισὰ ταῦτα πάνυ ἤσχαλλε· πει λιπαροῦσα ἐπειρᾶτο φιέσασθαι τὴν Ῥωμ λήν, μέλλοντά τε πόλιν ἀφίξεσθαι, καὶ 10 σύγκλητον εἰσελεύσε ἀλλοδαπὸν ἢ πα βάρβαρον τὸ σχῆμα ἰδοῦσι λυπήσῃ τοὺς ἀήθεις τε ὄντας, νους τὰ τοιαῦτα κο ματα οὐκ ἀνδράσιν 11 λείαις πρέπειν. Ὁ ταφρονήσας τῆς πρεσβύτιδος λεγ μηδ' ἄλλῳ τινὶ (οὐδὲ γὰρ περιεῖχε ὁμοιοτρόπους τε καὶ 12 αὐτοῦ τῶν ἁμαρτημάτ λόμενος ἐν ἔθει γε χήματος ὄψεως τὴν κλητον καὶ τὸν δῆ μαίων, ἀπόντος τε ραν δοθῆναι πῶς ἐ ψιν τοῦ σχήματος, εἰκόνα μεγίστην γράψας παντὸς ἑα προϊὼν τε καὶ ἱερουργῶν ἐφαίνετο, παραστήσας τε ἐν τῇ τύπον τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ ᾧ δὴ καλλιερῶν ἐγέγραπτο. ψας τε εἰς τὴν Ῥώμην, ἀνέθηκεν ἐν τῷ μεσαιτάτῳ

πτῳ ὑψηλοτάτῳ τε
ἵνα ἀνατεθῶσι ὑπὲρ
ς τοῦ ἀγάλματος τῆς
ὡς συνιόντες εἰς τὸ 14
ριον, λιβανωτόν τε
ν ἕκαστος, καὶ οἶνον
ι. προσέταξε τοὺς πάν- 15
Ῥωμαίων ἄρχοντας,
ες δημοσίας θυσίας
π, πρὸ τῶν ἄλλων
δὴ καλοῦσιν ἱερουρ-
ὀνομάζειν τὸν νέον
λαγάβαλον. ὡς δὲ 16
Ῥώμην ἀφίκετο τῷ
λένῳ σχήματι, οὐδὲν
ον εἶδον οἱ Ῥωμαῖοι,
ι ... θισμένοι. δοὺς δὲ 17
θεὶς τῷ δήμῳ νομὰς
ς βασιλείας διὰ θε-
τίμους τε καὶ πολυτε-
ελέσαι παντοδαπὰς
ών τε μέγιστον καὶ κάλ-
ατασκευάσας τῷ θεῷ,
τε πλείστους περὶ τὸν
σαι, ἑκάστοτε πρωΐαν

ατόμβας τῶν ταύρων καὶ προβάτων πολὺ πλῆθος
θει. 18. τοῖς τε βωμοῖς ἐπετίθει, παντοδαποῖς
ωμάτων· οἴνου τε τοῦ παλαιοτάτου καὶ καλλίστου πολ-
φορέας τῶν βωμῶν προχέων, ὡς ῥεῖθρα φέρεσθαι

media curia loco edito supra Victoriæ caput collocare: ut cum senatus haberetur, thura unusquisque adoleret merumque libaret. Edixit item ut omnes Romani magistratus, quique publice sacra facerent, ante alios deos quorum meminisse inter sacrificandum solent, novum illum deum Helæagabalum nuncuparent. Quapropter ut in urbem pervenit, nihil scilicet novum Romani viderunt, insueti jam picturæ. Diviso igitur congiario in populum (ut mos est imperium suscipientibus) spectacula omnifariam edebat magnificentissima: templumque item maximum pulcherrimumq; deo erexit, plurimasque circa templum constituit aras, ad quas cotidie mane taurorum hecatombas & ovium magnam multitudinem immolabat. Coacervatisque supra aras omne genus odoribus, etiam veterrimi cujusque optimique vini plurimas amphoras profundebat, sic ut

rivi

rivi passim vini sanguinisque promiscue defluerent. Chorosque circum aras agitabat, nullis non organis consonantibus, unaque mulieribus Phœnissis cursitantibus in orbem, cymbalaque inter manus habentibus aut tympana: omni circumstante senatu atque equestri ordine ad theatri formam. Exta porro victimarum atque aromata intra lances aureas, capitibus imposita gestabant non quidem famuli aliqui aut humiles personæ, sed præfecti exercitibus, & quicunque maximas dignitates obtinebant: induti tunicas talares ac manuleatas, unamque in medio purpuram ferentes: sed & lineis calciamentis utebantur, quemadmodum vates in eis regionibus consueverunt. Porro ingentem se honorem tribuere putabat, quibus ejusmodi sacrificia participaret.

οἴνου τε καὶ αἵματος μ
19 νου. περί τε τοὺς βωμ
ρευεν, ὑπὸ παντ
ἤχοις ὀργάνων· γυ
ἐπιχώρια ἐχόρευε σ
περιθέοντα τοῖς
κύμβαλα ἢ τύμπα
20 χεῖρας φέροντα. πε
δὲ πᾶσα ἡ σύγκλητος
ἱππικὸν τάγμα ἐν
σχήματι. τὰ δὲ σπλά
ἱερουργηθέντων, τά
ματα, ἐν χρυσοῖς
ὑπὲρ κεφαλῆς οὐκ
δήποτε ἢ εὐτελεῖς
ποι ἔφερον, ἀλλ' οἱ
χοι τῶν στρατοπέδω
ἐν ταῖς μεγίσταις π
21 ἀνεζωσμένοι, οἱ μὲν
ποδήρεις καὶ χειριδ
μῳ Φοινίκων, ἐν μ
ροντες μίαν πορφύρα
δήμασί τε λίνου πεποιημένοις ἐχρῶντο, ὥσπερ οἱ κατ' ἐ
χρεία προφητεύοντες. ἐδόκει δὲ τιμὴν μεγίστην νέ
ἐκοινώνει τῆς ἱερουργίας.

6. SEd quamvis instaurare choros & sacra facere perpetuo videretur; plurimos tamen ex illustribus

1 ΠΛὴν, καίτοι
ἀεὶ καὶ ἱερουργεῖ
πλείστους ἀπέκτεινε
ξων τε καὶ πλουσίων. διαβληθέντας αὐτῷ ὡς ἀπαρεσ

κόπ]ονιας αὐτῷ ἢ βίον. ...λο δὲ γυναῖκα, τῶν ἀγχιε- ...ν Ῥωμαίων, ἣν Σεβα- ...ναγορεύσας, μετ' ὀλίγον ...ν ἀπεπέμψατο, ἰδιω- ...ν κελεύσας, καὶ τῶν τιμῶν ...όμενος. μετ' ἐκείνην 2 ...ερασθησόμενος ἐρᾶν ...δὴ καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν ...εῖν δοκοίη) παρθένε τῆς ...ζίων Ἑστίας ἱερωμένης, ...εῖν τε παρὰ τῶν ἱερῶν ...ν κελευομένης, καὶ μέ- ...έλους τῷ βίου παρθε- ...ω, ἀποσπάσας αὐτὴν ...σίας καὶ τοῦ ἱερῦ παρθε- ..., γυναῖκα ἔθετο. ἐπι- 3 ...ς τῇ συγκλήτῳ, καὶ ...λυθησάμενος ἀσέβη- ...καὶ ἁμάρτημα τηλι- ..., φήσας ἀνθρώπινόν τι ...θῆναι πάθος· ἔρωτι γὰρ ...όρης ἑαλωκέναι. ἁρ- 4 ...τά τε καὶ σεβάσμιον εἶναι ...ἱερέως τε καὶ ἱερείας. ...καὶ ταύτην οὐ μετ' οὐ πο- ...πεπέμψατο. 5. τρίτην δὲ πάλιν ἠγάγετο, ἀναφέρουσαν ...ος εἰς Κόμμοδον. 6. Ἔπαιζε δὲ γάμους οὐ μόνον ἀν- ...ρώπους, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ, ᾧ ἱεράτευε, γυναῖκα ἐζήτει.

viris atque opulentis interfecit: delatos sibi quod parùm læti illiusmodi vita, etiam in ipsum quandoque cavillarentur. Duxit præterea uxorem, illustrissimam Romanam fœminam: quam etiam Augustam appellavit, cumque ea tamen paulo post divortium fecit, ademptisq; honoribus privatam colere vitam jussit. Post illam vero captũ se amore simulans, ut aliquid virile saltem facere videretur, Vestalem sacerdotem, quã leges castam esse & virginem perpetuo volunt, abreptam è templo pro uxore habuit, ita mœstum tanto flagitio ac piaculo senatum per epistolam consolatus, humanum esse id peccatum, captum se illius amore: cæterum sacerdoti congruere sacerdotis nuptias, ob idque etiam augustiores futuras. Sed eam quoque paulo post dimisit: tertia uxore ducta, quæ referre suum genus ad Commodum dicebatur. Neque vero humana tantum matrimonia ludebat, sed etiam deo suo quæ-

rebat uxorem, Itaque Palladis simulacrum, quod occultum Romani neminique videndum colunt, in cubiculum suum transtulit, immotumque ad eam diem, ex quo Ilio avectum fuerat, præterquam cum templum conflagravit, ipse emovit sedibus: eamque deam sui dei conjugem in aulam imperatoriam adduxit. Dein cordi esse negans deo belligeram uxorem atque armatam, simulacrum Vraniæ jussit afferri: quod scilicet Carthaginensibus omnique Africæ venerabile, positum fuisse à Phœnissa Didone creditur, quo tempore antiquam Carthaginem dissecto corio ædificavit. Hanc Afri Vraniam vocant, Phœnices Astroarchen, Lunam esse affirmantes. Congruere igitur ajebat Antoninus matrimonium Solis & Lunæ. Itaque & simulachrum afferri jussit, & auri quicquid in templo erat, pecuniamque deo suo dotis nomine dari præcepit. Quod ubi allatum est, ac propr Heleogabalum constitutum,

καὶ τῆς τε Παλλάδος τὸ ἄγαλ-
μα, ὃ κρυπτὸν καὶ ἀόρατ
βουσι Ῥωμαῖοι, εἰς τὸν
7 θάλαμον μετήγαγε. καὶ
κινηθὲν ἐξ οὗπερ ἦλθεν
Ἰλίου (εἰ μὴ ὅτε πυρὶ
φλέχθη ὁ νεὼς) ἐκίνη
τος, καὶ πρὸς γάμον δὴ
βασίλειον αὐλὴν τῷ θε
8 ήγαγε. ἔφασκε δὲ ἀπαρέ
αὐτῷ, ὡς πάντα ἐν ὅπλ
πολεμικῇ θεῷ, τῆς Οὐ
τὸ ἄγαλμα μετεπέμ
σεβόντων αὐτὸ τῶν
Καρχηδονίων τε καὶ τῶν
9 τῇ Λιβύῃ ἀνθρώπων
σι δὲ αὐτὸ Διδὼ τὴν Φο
ἱδρύσασθαι, ὅτε δὴ τ
χαίαν Καρχηδόνα πόλ
ποτε, βύρσαν κατατε
10 Λίβυες μὲν οὖν αὐτὴν
νίαν καλοῦσι. Φοίνικ
Ἀστροάρχην ὀνομάζουσι
11 λήνην εἶναι θέλοντες.
ζειν τοίνυν λέγων ὁ Α
νος γάμον ἡλίου καὶ σελ

τι, τε ἄγαλμα μετεπέμψατο, καὶ πάντα τὸν ἐκεῖθεν χ
12. χρήματά τε πάμπλειστα τῷ θεῷ εἰς προῖκα δὴ
ἐκέλευσε. κομισθέν τε τὸ ἄγαλμα συνῴκισε δὴ τῷ θεῷ,

ράντως τὲς κτ᾽ Ῥώμlω
αλίαν ἀνθρώπες ἑορτά-
παντοδαπαῖς τε ἀφεσ-
ς καὶ ἀωχίαις χρῆσαι
πα τε ἰδίᾳ, ὡς δὴ γα-
ων θεῶν. κατεσκδασε 13
ν τῷ προασείῳ νεὼν μέ-
τε καὶ πολυτελέστατον. εἰς
ιάςυ ἔτυς κατῆγε τὸν
ἀκμάζοντα θέρυς.
γῶνας τε παντοδαπὰς 14
ρότῳ, ἱπποδρόμυς τε
κδάσας καὶ θέατρα,
ε ἡνιοχείας καὶ πάντων
άτων καὶ ἀκυσμάτων
ων εὐωχέμενον τὸν δῆ-
παννυχίζοντα εὐφραί-
ετο. τὸν δὲ θεὸν αὐτὸν ἐπι- 15
ἅρματι χρυσῷ τε καὶ λί-
πμιωτάτοις πεποικιλ-
κατῆγεν ἀπὸ τῆς πόλεως
ὸ πρ ἀςεῖον. τὸ δὲ ἅρμα 16
ἑξάπωλον, ἵππων λδ-
μεγίςων τε καὶ ἀσπίλων,
ῷ πολλῷ καὶ φαλάροις
λοις κεκοσμημένων. τὰς τε ἡνίας κατεῖχεν. οὐδέπω δὲ
λος ἄνθρωπος ἐπέβαινεν, αὐτῷ δὲ περιεῖχοντο, ὡς ἡνιο-
δὴ τῷ θεῷ. 17. ὁ δ᾽ Ἀντωνῖνος ἔθεε πρὸ τοῦ ἅρματος,
ποδίζων εἰς τοὐπίσω, εἰς δὲ τὸν θεὸν ἀποβλέπων, καὶ τὰς χα-

jussit urbe tota Italiaque festos dies celebresque & lætitiæ plenos, publice privatimque, quasi diis nubentibus, agitari. Fecit & in suburbano templum maximum ac magnificentissimum, in quod anno vertente deum suum adulta jam ætate deducebat: ludisque curulibus & scenicis, epulisque & pervigiliis populum à se oblectari arbitrabatur. Ipsum porro dei simulachrum impositum vehiculo, quod esset auro pretiosisque lapidibus exornatum, deducebat ex urbe in suburbanum: trahentibus equis sejugibus, emaculato candore ac magnitudine præcellentibus, auroque multo & phalerarum varietate conspiciendis. neque enim quisquam mortalium eum inscenderat currum, sed circumstabant omnes quasi aurigantem deum. Antoninus autem retrorsùs currens, ac simulachrum ipsum aspectans, currum antecedebat, frenos manibus retinens

nens: totumque iter ita retrorsum currens, ac deum semper aspectans, confecit. Ac, ne caderet laberetur que ignarus quo tenderet, aurosam substraverant harenam: militesque eum utrinque retentabant, quo tutius tetrocederet: discurrente etjam cum facibus utrinque populo, & coronas floresque jaciente, tum deorum omnium simulacra, & quicquid conspicuum in templis, principatusque insignia & pretiosissima supellex, equites item & exercitus universus pompam illiusmodi comitabantur. Vbi autem deduxerat atque in templo constituerat, sacris jam celebritatibusque peractis, maximas altissimasque turres ad idipsum extructas conscendebat: inde scilicet in plebem missilia sparsurus, aurea videlicet argenteaque pocula, vestesque & lintea omne genus: bestias præterea cicures & non cicures omnes: exceptis subus, quibus ipse (ut

λινὰς ἀντέχειν τὴν ἵπ
πᾶσάν τε τὴν ὁδὸν ἐλαύν
χων ἔμπαλιν ἑαυτοῦ, ἀφ
τε εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ
18 πρός τε τὸ μὴ πταίσαι ὀ
ἢ διολισθαίνειν, οὐχ ὁρ
ὅπου βαίνει, γῆ τε ἡ χρυ
σοῦ παμπληθεῖ ὑπέστρωτ
τε προσασπίζοντες, ἑκατ
θεν ἀντεῖχον, τῆς ἀσφα
τοῦ τοιούτου δρόμου προνο
19 νοι. ὁ δὲ δῆμος ἑκατέρ
παρέθει, μετὰ παντοδ
δαδουχίας, στεφάνους καὶ
ἐπιρρίπτοντες, ἀγάλματα
πάντων θεῶν, καὶ εἴ τι πολ
20 λὲς ἀνάθημα τίμιον, ὅ
τῆς βασιλείας σύμβολα
λυτελῆ κειμήλια. οἵ τε
ἱππεῖς καὶ στρατὸς πᾶς
21 πόμπευον τοῦ θεοῦ. μετὰ
καταγαγεῖν αὐτὸν, καὶ ἱδρ
ἐν τῷ ναῷ, τάς τε πρ
μένας θυσίας καὶ πανηγ
22 ἐπετέλει. πύργους τε μεγ
καὶ ὑψηλοτάτους κατασκευάσας, ἀνιών τε ἐπ' αὐτοῖς, ἐρρ
τοῖς ὄχλοις (ἁρπάζειν πᾶσιν ἐπιτρέπων) ἐκπώματά τε χ
καὶ ἀργυρᾶ, ἐσθῆτάς τε καὶ ὀθόνας παντοδαπάς· ζῶά τε πα
ὅσα ἥμερα, ὅσα ἀτιθάσσα, πλὴν χοίρων· τούτων γὰρ ἀπείχ

κων νόμῳ. ἐν δὴ τ 23
ναῖς πολλοὶ διεφθεί-
, ὑπό τε ἀλλήλων πα-
οι καὶ τοῖς δόρασι τῶν
ὑ περιπίπτοντες, ὡς τὴν
ς ἑορτὴν πολλοῖς φέρειν
ρὰν. αὐτὸς δὲ ἐβλέ- 24
πολλάκις ἡνιοχῶν, ἢ
ε... οὐδὲ γὰρ λανθά-
ἤθελεν ἁμαρτάνων.
ι τε ὑπογραφόμενος 25
ὀφθαλμοὺς, καὶ τὰς
ις ἐρυθραίνων, φύσει
ρόσωπον ὡραῖον ὑβρίζων βαφαῖς ἀσχήμοσιν.

mos est Phœnicibus) abstinebat. Multi igitur inter rapiendum periere, partim invicem proculcati, partim militũ contis transfixi: sic ut ea celebritas calamitatẽ quamplurimis attulerit. Ipse identidem aurigans aut saltans conspiciebatur. quippe ne latere quidem sua patiebatur flagitia: procedens etiam in publicum pictis oculis genisque purpurissatis: faciemque suapte natura formosam indecoris coloribus inficiens.

ῶσα δὲ ταῦτα ἡ Μαι- 1
α, ὑποπτεύουσά τε
στρατιώτας ἀπαρέσκε-
τῷ τοιούτῳ τοῦ βασι-
βίῳ, καὶ δεδοικυῖα
ἐκείνου παθόντος,
ἰδιωτεύῃ, πείθει αὐ- 2
οῦτον ἄλλως καὶ ἄφρο-
νίαν) θέσθαι υἱὸν, καὶ
δὲ ἀποδεῖξαι, τὸν ἐ-
μὲν αὐτῆς, ἐκείνης δ'
ν, ἐκ τῆς ἑτέρας θυγα-
ιμμαίας. εἰποῦσα αὐ- 3
αρεισμένα, ὡς ἄρα χρὴ ἐκεῖνον μὲν τῇ ἱερωσύνῃ καὶ
ῇα σχολάζειν τοῦ θεοῦ, βακχείαις καὶ ὀργίοις τοῖς τε

QVOD animadvertens Mæsa, ac suspectans militum indignationem: metuensque ne, si illi quid accidisset, ipsa rursus in privatam vitam relaberetur: persuadet levi alioqui stolidoque adulescenti: ut sibi consobrinum suum, nepotemque ipsius, ex altera filiarum Mammæa prognatum, adoptaret: ita ad gratiam locuta, Oportere jam ipsum, sacerdotio religionique numinis vacantem bacchari, 7.

 res divinas curaret, humano regimini præfecto interim Alexandro.

ac deûm celebrare orgia: sufficiendum autem alterum, qui res curaret humanas; quique illi principatū vacuum ab omni molestia curaque præstaret. Neque tamen peregrinum aliquem aut alienum hominem requirendum, sed consobrino potissimum id honoris tribuendum. Is erat Alexianus, qui tum nuncupabatur Alexander, avito ipso nomine in Macedonis regis nomen commutato. Nam cum regem, fama per se celebrem etiam magnopere coluerat Antoninus Severi filius: quem fuisse amborum parentem persuadere anus conabatur, jactato filiarum incesto, quo illi magis magisque à militibus diligerentur. Quare Cæsar declaratus Alexander, consulq; factus cum Antonino est, senatu scilicet per ridiculum decernente quod ille voluerat: hoc est, videri ipsum patrem, qui natus annos foret circiter quatuordecim: Alexandrum vero, filium, qui tum duode-

θείοις ἔργοις ἀνακεί
εἶναι, δὲ ἕτερον τὸν τὰ ἀνθρ
διοικοῦντα, ἐκείνῳ δὲ
ξοντα τῆς βασιλείας τὸ
όχλητόν τε καὶ ἀμέρι
4 μὴ δεῖν τοίνυν ξένον
μηδ' ἀλλότριον, ἀλλ
ἀνεψιῷ ταῦτα ἐγχει
5 μετονομάζεται δὴ ὁ
ξιανὸς, καὶ Ἀλέξανδρος
λεῖται, παραχθέντος
τοῦ πάππου ὀνόματος
τὸ τοῦ Μακεδόνος, ὡς
ἐνδόξου καὶ τιμηθέντος
τοῦ δοκοῦντος παρ'
6 φοτέρων εἶναι. τὴν Ἀ
νου τοῦ Σεβήρου παιδὸ
χείαν ἀμφότεραι αἱ
σης θυγατέρες, ὧν
πρεσβῦτις ἐσεμνύνετ
τὸ τοὺς στρατιώτας
τοὺς παῖδας, ὡς ἐκεί
ήκοντας εἶναι. Ἀποδείκν
Καῖσαρ ὁ Ἀλέξανδρος
τός τε σὺν τῷ Ἀντ

κατελθών τε εἰς τὴν σύγκλητον, ταῦτα ἐκύρωσε, γ
πάντα ψηφισαμένων πάντων ἃ ἐκελεύοντο· πατέρ
ἐκεῖνον δοκεῖν, ἔτη γεγονότα περί που ἑκκαίδεκα.
Ἀλέξανδρον δὲ υἱὸν, τοῦ δωδεκάτου ἐπιβαίνοντα. 8

ρὸ Ἀλέξανδρος ἀπε-
η, ὁ Ἀντωνῖνος ἐβούλε-
τὸν τὰ ἑαυτοῦ παιδεύειν
ιδεύματα, ὀρχεῖσθαί τε
χορεύειν, τῆς τε ἱερω-
ς κοινωνεῖν καὶ σχήμασι
ἔργοις ὁμοίοις. ἡ δὲ μή- 9
ωτὸν ἡ Μαμμαία ἀπῆ-
ιν τῶν αἰσχρῶν καὶ ἀπρε-
βασιλεῦσιν ἔργων, δι-
άλους τε πάσης παιδείας
ια μετεπέμπετο· τοῖς
φροσύνην αὐτὸν ἤσκει μα-
χοις, παλαίστραις τε καὶ
ἀνδρῶν γυμνασίοις εἴθι-
παιδείαν τε τὴν Ἑλ-
ων καὶ Ῥωμαίων ἐπαί-
ν. ἐφ' οἷς Ἀντωνῖνος 10
ι ἤχθετο, καὶ μετεγίνω-
ώμενος αὐτὸν υἱὸν καὶ κοι-
ν τῆς ἀρχῆς, τούς τε οὖν δι- 11
άλους αὐτοῦ πάντας ἀπε-
τῆς βασιλείου αὐλῆς, τινὰς
ιστων τοὺς ἐνδοξοτάτους, οὓς
ἀπέκτεινεν, οὓς δὲ ἐφυγά-
σεν· αἰτίας γελοιοτάτας
ἐρων, ὡς διαφθείροιεν αὐτῷ τὸν δοκοῦντα υἱόν, οὐκ ἐπιτρέ-
ποντες χορεύειν, ἢ βακχεύεσθαι, σωφρονίζοντες δὲ, καὶ τὰ ἀνδρῶν
κοντες. 12, ἐς τοσοῦτον δὲ ἐξώκειλε παρανοίας, ὡς πάντα

cimum attigisset. Postea igitur quam Alexander Cæsar est appellatus, volebat eum statim Antoninus suis illis institutis imbuere, ut scilicet choros agitans saltansque, & sacerdotis particeps, vestitu eodem atq; artibus uteretur: quem tamen mater Mammæa ab omni illa fœditate vindicabat, summissis clam doctoribus omnium disciplinarum: modestiamque edocens, ac palæstræ virilibusq; gymnasiis insuefaciens, Græcisque eum pariter & Latinis literis instituens. Quibus rebus magnopere Antoninus indignabatur, jamq; adoptionis imperiique participati pœnitebat. Quapropter omnes illius
10 doctores aula exegit, quosdamque illustriores partim morte, partim exilio affecit: ridiculas allegans causas,
11 quod filium ipsius corrumperent, neque agitare eum choros atque ebacchari sinerent, sed ad modestiam componeret, & virilia officia edocerent. Eoque vecordiæ provectus est, ut omnes sce-

nicos

nicos artifices ac theatricos ad maximas imperii dignitates promoveret. Quippe exercitibus saltatorem quēdam præfecit, qui olim juvenis publice in theatro operas dederat. Alium item è scena, juventuti; alium senatui, alium etiam equestri ordini præposuit. Aurigis item & comœdis, mimorumque histrionibus, maxima imperii munia demandabat: servisque suis, aut libertis, ut quisque turpitudine reliquos anteibat, procurationes tradebat provinciarum.

τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν [...]μοσίων θεάτρων μεταγ[...] ἐπὶ τὰς μεγίστας τῶν βασ[ιλι]κῶν πράξεων· καὶ τοῖς στρατοπέδοις ἔπαρχον ἐ[...]σαι ὀρχηστήν τινα γεγονότα δημοσίᾳ ἐν τῷ Ῥωμ[...] θεάτρῳ ὀρχησάμενον ὅτ[ε]
13 νέος. πάλιν δὲ ἑτέρ[...]μοίως τῆς σκηνῆς βασι[...] παιδείας τῶν νέων καὶ ἐ[...]σμίας, τῆς τε ὑποστάσεως τῆς συγκλήτου βουλῆς ἢ τὸ[...]πικὸν τάγμα καταλαμβ[...] προέστησεν. 14. ἡνιόχοις δὲ καὶ κωμῳδοῖς καὶ μίμων ὑποκρ[...] τὰς μεγίστας τῶν βασιλείων πίστεων ἐνεχείρισε. τοῖς δὲ δε[...] αὐτοῦ ἢ ἀπελευθέροις, ὡς ἔτυχεν ἑκάστοις, ἐπ' αἰσχρῷ τινὶ [...]κιμήσαντι, τὰς ὑπατικὰς τῶν ἐθνῶν ἐξουσίας ἐνεχείρισε.

8. Ita rebus omnibus, quæ gravia olim honestaque censebantur, per omnem contumeliam ac tumulentiam debacchantibus, cum cæteri omnes, tum imprimis Romani milites indignabantur, contemnebantque eum, utpote vultum componentem elegantius, quam fœminam probam deceret: insuper aureis monilibus, mollissimoque vestitu haudquaquam viriliter

1 Πάντων δὲ οὕτω τῶν πρ[...] δοκούντων σεμνῶ[ν] ὕβριν καὶ παροινίαν ἐκβε[...]χευμένων, οἵ τε ἄλλοι πά[...] ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα οἱ [...]ται, ἤχθοντο καὶ ἐδυσφό[...]
2 ἐμυσάττοντο δὲ αὐτὸν, ὁ[...]τες τὸ μὲν πρόσωπον [...]λωπιζόμενον περιεργότε[...] κατὰ γυναῖκα σώφρονα, [...]δεραίοις δὲ χρυσοῖς ἐ[...]

ιῶς ἀνάνδρως κοσμϐ-
ὀρχέμενόν τε ἔτως ὡς
άντων ὁρᾶσθαι. ἐπῤῥε-
ς τοίνυν τὰς γνώμας
ὸν Ἀλέξανδρον εἶχον,
ίδας κρείττες ἐν παιδὶ
ις καὶ σωφρόνως ἀνα-
ένῳ. ἐφρέρεν τε αὐτὸν
ως, ὁρῶντες ἐπιβου-
νον ὑπὸ τῦ Ἀντωνίνε.
ὴτηρ Μαμμαία οὔτε
τε ἐδώδιμόν τι εἴα τὸν
προσφέρεσθαι τῶν ὑπ'
πεμπομένων, ὀψοποι-
ὴ οἰνοχόεις ὁ παῖς ἐ-
τοῖς βασιλικοῖς ἢ ἐν
ὑπηρεσίᾳ τυγχάνεσιν,
οἷς ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐπι-
ν, πιστοτάτοις τε εἶ-
. ἐδίδε δὲ ἢ χρήματα
κρυφα διανέμεσθαι τοῖς
ταις κρύβδην, ὅπως
πρὸς τὸν Ἀλέξαν-
οιαν ἢ διὰ χρημάτων
άλιστα ἀποβλέπεσιν)
ὴ. 7. Ταῦτα δὴ ὁ Ἀντωνῖνος πυνθανόμενος, πάντα
ἐβέλευε τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἢ τῇ μητρὶ αὐτῦ· ἀλλὰ τὰς
ὰς πάσας ἀπεῖργέ τε καὶ ἐκώλυεν ἡ κοινὴ μάμμη
ἑρων Μαισα, γυνὴ ἢ ἄλλως ἐντρεχὴς, ἢ τῇ βασιλείᾳ

ornatum, saltantemque in conspectu omnium. Quare propensiores animos in Ale-
3 xandrum habebant, spemque meliorem in puero modeste & continenter educato: servabantque eum diligenter omnes ab insidiis Antonini. Mater autem Mammæa neque poculentum aliquid neque esculentum gu-
4 stare puerum sinebat, quod ab illo mitteretur. Cocis autem & pincernis utebatur puer non quidem imperatoriis aut communibus, sed quos mater tantum delege-
5 rat, ac spectatæ fidei futuros arbitrabatur. Dabat item furtim pecunias mater, quas ille inter milites clanculum divideret: ut eorum benivolentiam etiam pecuniæ pignore (hanc enim illi po-
6 tissimum spectant) haberet auctoratam. Quæ intelligens Antoninus, nihil non insidiarum Alexandro matrique intendebat. Quas tamen omnes arcebat prohibebatque communis avia Mæsa, mulier alioqui acerri-

ma, multosque annos in aula cum sorore sua Iulia Severi conjuge commorata. Nihil itaque eam latebat, quod Antoninus moliretur, homo suapte natura futilis, & qui omnia, quæ placerent, propalam loqueretur atque ageret. Postea vero quam insidiæ parū procedebant, detrahere puero Cæsaris honorem decrevit. Itaque neque salutari, neq; jam foras procedere patiebatur. Milites autem magnopere illum requirebant, indignantes si quidem imperium quoque adimeretur. Sed Antoninus famam vulgavit, quasi jam obiisse Alexander: ut scilicet periclitaretur, quonam id animo laturi milites forent. At illi, nusquam comparente puero, præterea animis rumore illo exulceratis, indignabundi neq; solitā custodiam miserunt Antonino, & inclusi castris, videre Alexandrū velle in ipso templo, dictitabant. Eo metu ictus An-

αὐλῇ πολλῶν ἐτῶν ἐνδ
8 θεῖσα, ἅτε τῆς Σεβήρου
κὸς Ἰουλίας ἀδελφὴ γ
νη καὶ τὰ πάντα συν
τοῖς βασιλείοις διάγε
οὐδὲν οὖν ἔτι αὐτὴν ἐλ
τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου β
μένων, φύσει τε χαί
ὕπον ὄντος, καὶ ἃ
πάντα καὶ φανερῶς
λόμενος λέγοντος καὶ π
ττος, ὡς δὲ τὰ τῆς ἐπ
αὐτῷ οὐ προεχώρει
λέσαι τῆς τοῦ Καίσαρος
ἠθέλησε τὸν παῖδα· κ
τοῦ προσαγορεύεσθαι, ο
προόδοις Ἀλεξάνδρ
10 μᾶτι, οἱ δὲ στρατιῶται ἐπ
τι αὐτοῦ, καὶ ἠγανάκτουν
11 τῆς ἀρχῆς παραλυθείη
δαι δὲ ὁ Ἀντωνῖνος
μην ὡς τοῦ Ἀλεξάνδ
θνήξεσθαι μέλλοντος.
τὸ τῆς ἀποπείραν ὅπως

οἱ στρατιῶται τὸ θρυλλούμενον. 12. οἱ δ' ἐπεὶ μήτε τὸν
ἔβλεπον, ὑπό τε τῆς φήμης τὰς ψυχὰς ἐτρώθησαν, ἀ
τήσαντες, οὔτε τὴν συνήθη φρουρὰν ἔπεμψαν τῷ Ἀν
κατακλείσαντές τε αὐτοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ. τὸν Ἀ
δρον ἐν ἱερῷ ἠξίουν ἰδεῖν, 13. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, ἐν δέ

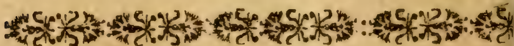
όμενος, παραλαβὼν
λέξανδρον, συγκαθε-
αὐτῷ ἐν τῷ βασιλικῷ
ν, ὅπερ διὰ χρυσοῦ πολ-
λίθων τιμίων πεποί-
, κατῆλθεν εἰς τὸ στρα-
ν σὺν τῷ Ἀλεξάνδρῳ.
ἀνοίξαντες τὰς πύλας, 14
ντο αὐτοὺς, ἔς τε τὸν νεὼν
τοπέδου ἤγαγον, τὸν μὲν
ξανδρον ὑπερφυῶς εὐ-
ντό τε καὶ εὐφήμουν, τοῦ
Ἀντωνίνου ἀμελέστερον
φέροντο. ἐφ' οἷς ἐκεῖ- 15
ἀγανακτῶν, καὶ διανυκτε-
ς ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ στρατο-
, πάνυ ἤσχαλλε, καὶ τοῖς
ώταις ὠργίζετο, ἐκέ-
τε τοὺς περισήμους, καὶ
νῶς τὸν Ἀλέξανδρον
μήσαντας, τοὺς δ' αἰτίους
ν στάσεως καὶ θορύβου,
μβάνεσθαι πρὸς τιμω-
Οἱ δὲ στρατιῶται ἐπὶ τούτῳ 16
κλήσαντες, ἄλλως μὲν μισοῦντες τὸν Ἀντωνῖνον, καὶ ἀπο-
σασθαι θέλοντες ἀσχημονοῦντα βασιλέα. τότε δὲ καὶ τοῖς
βανομένοις ἐπαμύνειν δεῖν ἡγούμενοι, καιρὸν εὔκαιρον καὶ
ασιν δικαίαν νομίζοντες, τὸν μὲν Ἀντωνῖνον, αὐτόν τε καὶ τὴν
ρα Σοαιμίδα, (παρῆν γὰρ, ὡς σεβαστή τε καὶ μήτηρ) ἀναιροῦσι.

toninus, Alexandro secum in vehiculum imperatorio considente, quod erat auro multo gemmisque exornatum, contendit in castra. Cæterum portis reseratis accepere utrunque milites, atque in templum castrorum deduxerunt, salutantes supra modum, & lætis clamoribus prosequentes Alexandrum, spreto propemodum Antonino. Quæ illæ ægre ferens, cum in templo castrorum pernoctasset, iratus militibus, notatis, qui Alexandro acclamaverant, quasi seditionis & tumultus auctoribus, arripi omnes ad supplicium imperavit. Quod illi ægere ferentes, atque Antoninum jam antea quoque perosi, cum tollere è medio principem fœdissimum optarent, suisque commilitonibus ferre suppetias rati hoc esse tempus, ipsum statim Antoninum matremque Soæmidem, quæ forte illic aderat, interfecerunt:

cum-

cumq; eis servos ministrosque omnes scelerum, quicunque tum in ea castra convenerant. Cæterum Antonini & Soæmidis cadavera trahenda per contumeliam plebi tradiderunt: quæ diu per totam urbem raptata ac dilaniata, postremo in cloacas, abjecta sunt, ut inde scilicet in Tiberim deferrentur. Sic Antoninus sexennium imperio occupato, vitaque ut diximus acta, simul cum matre occisus est. Milites autem Alexandrum, Imperatorem consalutatum, in aulam palatinam deduxerunt, adulescentulum admodum, atque adhuc matris ac aviæ tanquam pædagogorū præceptis obtemperantem.

17 τούς τε περὶ αὐτὸν πι
ὅσοι ἔνδον κατελήφ
ὑπηρέται τε καὶ συ
ἐδόκουν εἶναι τῆς ἁμαρτη
18 τὰ δὲ σώματα τοῦ τε Αν
καὶ τῆς Σοαμίδος παρ
σύρειν τε καὶ ἐνυβρίζει
19 βουλομένοις. ἃ δὴ ἐπὶ
διὰ πάσης τῆς πόλει
ρέντα τε καὶ λωβηθέντα
τοὺς ὀχετοὺς ἀπερρίφ
εἰς τὸν Θύβριν ποταμὸ
20 τας. Ἀντωνῖνος μὲν
ἕκτον ἔτος ἐλάσας τ
λείας, καὶ χρησάμενος τ
ειρημένῳ βίῳ, οὕτω
21 τῇ μητρὶ κατέστρεψε
στρατιῶται, αὐτοκράτορα τὸν Ἀλέξανδρον ἀναγορεύσαντε
τὰ βασίλεια ἀνήγαγον, κομιδῆ νέον καὶ πάνυ ὑπὸ τῆς μ
τῇ μάμμῃ παιδαγωγούμενον.

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO post Marcum.

LIBER SEXTUS.

ΗΡΩΔΙΑΝ

τῆς μετὰ Μάρκον σιλείας ἱστοριῶν βιβλ ἕκτον.

1. QVEM igitur habuerit 1 finem vitæ major Anto-

ΟΠΟΙΏι μὲν δὴ ὁ δηλωθεὶς Ἀντων

το, ἐν τοῖς προειρη-
δεδήλωται. παρῆλα 2
-δὲ τὴν ἀρχὴν Ἀλεξάν-
τὸ σχῆμα καὶ τὸ ὄνομα τῆς
ίας ἐκείνῳ περιέκειτο,
-οἱ διοίκησις τῶν πραγ-
ν καὶ ἡ τῆς ἀρχῆς οἰκονο-
ὸ τῶν γυναιξὶ διῳκεῖ-
ί τε τὸ σωφρονέστερον 3
ότερον πάντα μετα-
ειρῶντο. καὶ πρῶτον
συγκλήτου βουλῆς τοὺς
ὺς καὶ ἡλικίᾳ σεμνοτά-
βίῳ σωφρονεστάτους,
καὶ ἐπιλέξαντο, συνέ-
) καὶ συμβούλους τοῦ βα-
, οὐδέ τι ἐλέγετο ἢ ἐ- 4
λο εἰ μὴ κἀκεῖνοι αὐ-
ρίναντες, σύμψηφοι
ν. ἤρεσκέ τε τῷ δή-
οῖς στρατοπέδοις, ἀλ-
ῇ συγκλήτῳ βουλῇ, τὸ 5
βασιλείας, ἐκ τυραν-
ἐφυβρίστου εἰς ἀριστο-

ninus, in superioribus demonstratum est. Alexander autem post illum, nomen insigniaque gerebat imperii; cæterum negotiorum administratio ac principatus gubernacula mulieribus incumbebant, omnia transferre ad modestiam gravitatemque conantibus. Quippe jam primum sedecim ordinis senatorii viros, ætatis gravitate vitæque sanctimonia præcellentes, assessores principis & consiliarios delegerunt: nihilque aut dicebatur aut agebatur, nisi illorum accedente suffragio. Grata igitur populo, militibusque ac senatus præterea, forma principatus erat, ex contumeliosissima tyrannide ad optimatium gubernationem redacta. Igitur primo deorũ simulachra, quæ ille propriis sedibus extulerat, suis quæque templis, delubris fanisque restituerunt. dein quos ille temere aut vitiorum nomine, ad honores

τύπον μετενεχθείσης. 6. πρῶτον μὲν ἐν τὰ ἀγάλματα τῶν, ἃ πρὶν ἔτυχεν ἐκεῖνος κινήσας καὶ μεταγαγών, ἐ- εἰς τοὺς ἀρχαίους καὶ ἰδίους ναοὺς τε καὶ σηκούς· τούς τε ὑπ' ἀλόγως ἢ ἐφ' οἷς διεβεβλήκεσαν ἁμαρτήμασιν, εἰς τιμὰς ἐξουσίας προαχθέντας, τῶν δοθέντων ἀφείλοντο, ἑκάστους

digni-

dignitatesque extulerat, submotos inde, ad pristinam vitam omnes artificiumque redegerunt. Res autem cunctas atque administrationes, civiles quidem & forenses, insignibus doctrina viris, legumque peritissimis, militares autem claris bellica virtute hominibus commendabant. Cumque diu ad hunc modum regeretur imperium, Mæsa, jam extremæ senectutis, diem suum obiit, honores adepta Imperatorios, atque (ut mos Romanis est) inter divas relata. At Mammæa, cernens jam solam se filio reliquam, præesse ad eundem modum moderarique studebat. Cumque adulescentem summam habere jam cerneret auctoritatem, metu ne vivida ætas in summa potestate licentiaque rerum, in cognata aliqua impingeret vitia, undique aulam servabat: neque adiri à quoquam adulescentem patiebatur, cujus vita moresque improbarentur: ne scilicet bona indoles corrumperetur, pro-

κελεύσαντες εἰς τὴν
ραν αὐτῶν ἐπανιέναι τ
7 αἵρεσιν. τάς τε πραξ
πάσας καὶ τὰς διοικήσε
μὲν πολιτικὰς καὶ ἀγ
ἐνεχείρισαν τοῖς ἐπὶ
λογιμωτάτοις καὶ
8 ἐμπείροις. τὰς δὲ στρα
κὰς, τοῖς ἐξετασθεῖσι
δεδοκιμήκασιν ἐν
τε καὶ πολεμικοῖς πρ
9 ἐπὶ πολὺ δὲ οὕτω τῆς ἀρχ
κουμένης, ἡ μὲν Μαισ
σβῦτις ἤδη οὖσα, ἀνεπ
τοῦ βίου· ἔτυχέ τε βασ
τιμῆς, καὶ, ὡς νομίζου
10 μαῖοι, ἐξεθειάσθη.
Μαμμαία, μόνη τῷ
καταλειφθεῖσα, ὁμοία
ἄρχειν τε καὶ κρατεῖν ἐπι
11 ἤδη τε ὁρῶσα ἐν ἀρχῇ
νίαν γενόμενον, καὶ δε
μὴ ἄρα ἡλικία ἀκμ
ὑπηρετούσης ἀδείας τ
σίας, εἰς τι τῶν γενικῶν
τημάτων ἐξοκείλῃ, τα

θεν ἐφρούρει τὴν αὐλὴν 12. οὐδέ τινα εἴα προσιέναι τῷ με
τῶν ἐπὶ φαύλῳ βίῳ διαβεβλημένων, μή πως τὸ ἦθος δι
ρείη, προσκαλεσαμένων αὐτοῦ τῶν κολάκων τὰς ὀρέξ

ας εἰς αἰσχρὰς ἐπιθυ-
δικάζειν τε τοῦ αὐτὸν 13
συνεχέστατα καὶ ἐπὶ
τῆς ἡμέρας· ὡς ἂν
λεν περὶ τὰ κρείττο-
ἡ βασιλεία ἀναγκαῖα,
καιρὸν εἰς τὸ ἐπιτη-
τι τῶν ἁμαρτημάτων.
ε δέ τι καὶ φυσικὸν ἦ- 14
ρᾷον καὶ ἥμερον τῷ
ἴνδρῳ, εἴς τε τὸ φιλαν-
ν πάνυ ἐπιρρεπές. ὥς
τε καὶ τῆς ἡλικίας προ-
ς, εἰς τεσσαρεσκαιδέ- 15
ων ἐλάσας τῆς βασι-
τος, ἀναιμωτὶ ἦρξεν.
εἰπεῖν ἔχει ὑπ' ἐκείνου
έντα. καίτοι τινῶν με-
αἰτίαις ὑποπεσόντων,
φείσατο ὡς μὴ φονεῦ-
ιδίως τοῦτο ἄλλου βασι-
ν καθ' ἡμᾶς ποιήσαν-
παραφυλάξαντος,
Μάρκου ἀρχήν. ὑπ' Α- 16
ρου δ' οὐκ αὐτῆς εἰπεῖν
μνημονεύεται, ἐν ἔτεσι
ις ἀκρίτως φονευθέν-
ατο δὲ καὶ τὴν μητέρα,
ἤχαλλεν, ὁρῶν αὐτὴν οὖσαν φιλοχρήματον, καὶ περὶ τοῦτο

vocantibus appetitum ejus jam urgentem assentatoribus in extremas libidines. Persuaserat autem, ut actibus incubaret meliore diei parte, idque faceret quam sæpissime, ne quod spatium superesset vacandi malis artibus, occupato rebus potioribus ac necessariis imperanti. Cæterum suapte natura suberat Alexandro mite mansuetumque ingenium, propensumque ad humanitatem: quod ipsum ætas etiam consequens declaravit. Quippe annis quatuordecim anæmatôn, hoc est citra sanguinem, gessit imperium, ne uno quidem occiso. Licet enim permulti maximis criminibus impegerint, tamen ab illorum cæde semper abstinuit: quod utique non facile à quoquam omnium Imperatorum, quiqui Marco successerint, factum observatumque invenies. Neminem quisquam illo imperante commemorare potest, cui mors indemnato sit illata. Matrem vero etiam incusabat, eique graviter succensebat, quod esset pecuniæ avidior & opum cumulandarum

studio.

studiosior videbatur. Etenim cum simularet, ideo se thesauros congerere, Mammæa, ut suppeditare Alexandro posset, quod is facile abundanterque suis largiretur militibus, proprios domi thesauros extruebat. Quæ res imperatori notam infamiæ attulit, quod illo scilicet invito atque indignabundo etiam, mulier avida, per fraudem bona quorundam atque hæreditates suppilabat. Dedit item filio in matrimonium puellam patricii generis: quam, etiam marito caram gratamque imprimis, eadem paulo post aula per omnem contumeliam exegit. Et, cum ipsa tantum vocari Augusta vellet, eamque appellationem puellæ invideret, eo contumeliarum provecta est, ut puellæ pater, quamvis magnæ apud Alexandrum generum auctoritatis, impatiens Mammææ injuriarum, quas ipsi nataeque inferebat, confugerit in castra, gratiam se habere Alexandro dictitans habiti sibi honoris: cæterum Mammæam accusans, nihil non contumeliæ inferentem. Quare indignata mulier, interfici cum qui-

17 ὑπερφυῶς ἐσπουδακῦαν
ποιουμένη γὰρ ἀθροίζειν
ἵνα ἔχοι τοῖς στρατιώτ
φθόνως καὶ ῥᾳδίως ὁ
ξανδρος χαρίζεσθαι, ἰ
18 θησαύριζε. καὶ διέβαλ
ὅτι τοῦτο τὴν ἀρχὴν, ἀ
κοντός τε καὶ ἀγανακτοῦ
σίας τινῶν καὶ κληρονομ
19 ἐπηρείας ὑφαρπασάσης
νης. Ἠγάγετο δ' αὐ
γυναῖκα τῶν εὐπατριδῶν
συνοικοῦσαν καὶ ἀγαπωμ
μετὰ ταῦτα τῶν βασιλε
20 δίωξεν. ἐνυβρίζουσά τε
σίλισσα εἶναι θέλουσα
φθονοῦσά τε τῆς προσ
ἐκείνῃ, εἰς τοσοῦτον π
ρησεν ὕβρεως ὡς τὸν
τῆς κόρης, καίτοι ὑπ'
ἀνδρὸς γαμβροῦ ὄντα
21 τιμώμενον, μὴ φέρειν
Μαμμαίαν ἐνυβρίζουσαν
τῷ τε καὶ τῇ θυγατρὶ
φυγεῖν εἰς τὸ στρατόπεδ
μὲν Ἀλεξάνδρῳ χάριν
τα ἐφ' οἷς ἐτιμᾶτο, π
Μαμμαίαν αἰτώμεν
22 οἷς ὑβρίζετο. ἐκείνη δ

ησυσυ, αὐτόν τε ἀναι-
ῖαι ἐκέλευσε, καὶ τὴν
ι ἐκβληθεῖσαν τῆς βα-
ον, εἰς Λιβύην ἐφυγά-
. ταῦτα δὲ ἐπεράττετο 23
ός τε καὶ ἀναγκαζομένου
ἐξάνδρου. ἦρχε γὰρ αὐτοῦ
βαλλόντως ἡ μήτηρ, καὶ 24
ι κελευόμενον ἐκεῖνος
. τοῦτο δ᾽ ἄν τις μόνον
γκαλέσαι αὐτῷ, ὅτι δὴ
αὐτῆς πρᾳότητος καὶ αἰδοῦς πλείονος ἢ ἐχρῆν, τῇ μη-
οῖς ἀπηρέσκετο, ὅμως ἐπείθετο.

dem jussit, puellam vero ædibus imperatoriis exactam, in Africam relegavit. Hæc autem omnia fiebant invito coactoque Alexandro quippe illi mater supra modum imperitabat, ac dicto audientẽ semper habebat: ut hoc tantum reprehendi in Alexandro possit, quod mansuetudine nimia, & reverentia majore quã oportuit, etiam contra animi sui sententiam matri obsequeretur.

ῶν μὲν οὖν τρισκαίδε- 1
ι οὕτως, ὅσον ἐπ᾽ αὐτῷ,
ιλείαν ἀμέμπτως διῴ-
ῳ δὲ τεσσαρεσκαιδεκά- 2
ει αἰφνιδίως ἐκομίσθη
ατα τῶν κατὰ Συρίαν τε
οποταμίαν ἡγεμόνων,
τα, ὅτι Ἀρταξέρξης ὁ 3
ν βασιλεὺς, μετὰ τὸ
αίους καθελεῖν, καὶ τῆς κατὰ
τολὴν ἀρχῆς παραλύ-
ρτάβανόν τε τὸν πρό-
ηλούμενον τὸν μέγαν
ία, καὶ δυσὶ διαδήμασι
ιον, ἀποκλεῖσαι, πάντα τε τὰ πρόσοικα βάρβαρα χειρώσα-
εἰς φόρου συντέλειαν ὑπάγεται. 4. οὐχ ἡσυχάζει οὐδ᾽

Igitur cùm ad hunc modũ tredecim annos (quod quidem ad se attineret) sine querela cujusquam imperium gubernasset, ecce tibi haud opinato litteræ è Syria Mesopotamiaque, redditæ à ducibus, in quibus scriptum esset: *Artaxarem Persarum regem, Parthis jam devictis atque Artabano, qui rex magnus primus appellatus est, duplicique diademate utebatur, non solum orientis regno, sed vita quoque expulso, subigere vicinos barbaros, ac sibi vectigales facere: neq; jam intra* 2.

fluvium Tigrim tenere se, sed superatis ripis ac Romani finibus imperii, excurrere per Mesopotamiam, Syriaque minitari: omnemque Europa oppositam continentem, quæ mari AEgæo fretoque Propontidos terminatur, atque Asiæ nomen habet, ceu veterem Persarum possessionem, sibi vindicare: quod jam inde à Cyro, qui primus imperium à Medis in Persas transtulit, ad Darium usq; extremum Persarum regem, cui regnum Alexander abstulerit, cuncta olim Ionia Cariaque tenus à Persarum satrapis gubernarentur. Quare sui muneris esse curare nunc, ut vetus atque integrum imperium Persis restitueretur. Quibus intellectis Alexander atque haud mediocriter re subita inopinataque perturbatus (quippe in altissima pace educatus à pucro, atque urbanis deliciis innutritus) convocato prius amicorum consilio, decrevit legatos

ἐντὸς Τίγριδος ποταμ
νει, ἀλλὰ τὰς ὄχθας ὑπ
νων καὶ τοὺς τῆς Ῥωμαίων
ὅρους, Μεσοποταμίαν τε
τρέχει, καὶ Σύροις ἀπ
πᾶσάν τε τὴν ἀντικειμ
ἤπειρον Εὐρώπῃ καὶ δ
μένην Αἰγαίῳ τε καὶ τῷ
μῷ τῆς Προποντίδος,
τε πᾶσαν καλουμένην
γονικὸν κλῆμα ἡγούμεν
Περσῶν ἀρχῇ ἀνακτή
βούλεται, φάσκων ἀπ
τοῦ πρώτου τὴν ἀρχὴν ἐ
δων εἰς Πέρσας μετα
τος, μέχρι Δαρείου τοῦ
ταίου Περσῶν βασιλέω
ἀρχὴν Ἀλέξανδρος
κεδὼν καθεῖλε) πάν
χρις Ἰωνίας καὶ Καρί
σατράπαις Περσικοῖς
γθαι. προσήκειν οὖν αὐτ
σας ἀνανεώσασθαι πᾶ
κληρον ἣν πρότερον ἐ

χὴν 8. Τοιαῦτα τοίνυν δηλωσάντων καὶ ἐπιστειλάντων τῶν ἀνατολαῖς ἡγεμόνων, πρὸς τὴν αἰφνίδιον καὶ παρ' ἐ κομισθεῖσαν ἀγγελίαν οὐ μετρίως ὁ Ἀλέξανδρος ἐταρ μάλιστα εἰρήνῃ ἐκ παίδων ἐντραφεὶς, καὶ τῇ τὴν κατὰ πό σχολάσας τρυφῇ. 9. τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἔδοξεν αὐτῷ, κα

οις φίλοις, πρεσβείαν
ι, καὶ διὰ γραμμάτων
τῷ τῆς ὁρμὴν καὶ ἐλπίδα
αφε. ἔλεγε δὲ τὰ γράμ- 10
δεῖν μένειν τε αὐτὸν ἐν
ν ἰδίων ὅροις, καὶ μὴ
μεῖν, μηδὲ ματαίαις
ν αἰωρούμενον, μέγαν
πόλεμον. ἀγαπητῶς δὲ 11
ειστον τὰ αὐτοῦ. μηδὲ γὰρ
ἔσεσθαι μάχην αὐτῷ
Ῥωμαίους, οἵαν πρὸς
ους γειτνιῶντας καὶ ὁμο-
βαρβάρους. ὑπεμίμνη- 12
τὰ γράμματα τῶν τε
ἀσου καὶ τοῦ Τραιανοῦ,
τε καὶ Σεβήρου κατ' αὐ-
αίων. τοιαῦτα μὲν δὴ 13
Ἀλέξανδρος ἐπιστεί-
το πείσειν ἢ φοβήσειν
ησυχάζειν τὸν βάρβαρον.
δὲν τι φροντίζων τῶν 14
μένων, ὅπλοις ἀλλ' οὐ
οἰόμενος δεῖν τὰ
ετα διοικεῖσθαι, ἐνέ-
γων καὶ φέρων τὰ Ῥω-
ἅπαντα. 15. κατατρέχων τε καὶ καθιππεύων Μεσοπο-
λείας τε ἀπήλαυνε, καὶ τὰ ἐπικείμενα στρατόπεδα ταῖς
τῶν ποταμῶν, προασπίζοντα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἐπο-

cum litteris mittere, qui spem barbari conatusq; inhiberent. Igitur literæ in hāc sententiā compositæ: *Oportere illum, suis finibus contentum, nihil rerum novarum moliri, neque sublatum vana spe ingens excitare bellum: Debere unum quemque suis fortunis acquiescere. Non perinde sibi pugnam processuram adversus Romanos, ut adversus vicinos, & eiusdem corporis barbaros. Admonebat præterea victoriarum quas contra eos Augustus ac Traianus, Luciusque item & Severus adepti fuissent.* Hujuscemodi literis Alexander persuasurum se barbaro, metu scilicet perterrito, pacem quietemque arbitrabatur. Quibus ille contemptis, remque armis potius quam verbis gerendam ratus, tum vero ferocissimus ingruere. decursaque ac perequitata Mesopotamia omni, prædas agere, atque oppugnare Romanorum castra imposita fluminum ripis, quæ scilicet imperii limites tuerentur.

nam inflaverat eius animum successus, quo Parthos finibus Persicis depulerat.

Cumque homo esset natura gloriosus, ac sublimes animos gereret, successu rerum inopinato subacturum se omnia videlicet existimabat. Neque enim parva erant, quae illius animum ad majus concupiscendum regnum inflammabant. Primus namque ipse Parthis bellum inferre ausus, Persarum recepit imperium. Siquidem post Darium illum cui regnum Macedo Alexander abstulerat, permultis sane annis Macedones ipsi, quique Alexandro successerunt, divisas inter se orientis Asiæque totius regiones gubernarunt. Sed ortis inter ipsos discordiis, ac frequentibus bellis attrito Macedonum robore, primus Arsaces Parthus persuasisse earum regionum barbaris memoratur, ut à Macedonibus deficerent: impositoque sibi diademate, Parthorum barbarorumque, vicinorum consensu, & ipse regnum tenuit, & posteris reliquit, ad Artabanum usque regem: quo inter-

16 λιόρκει. φύσει δ' ὢν ἀ[...]
καὶ τοῖς παρ' ἐλπίδας [...]
γίαις ἐπαιρόμενος, [...]
ῥᾳδίως χειρώσασθαι π[...]
17 ία. Ἦν δὲ αὐτὸν τὰ α[...]
θοντα οὐ μικρὰ εἰς ἐπ[...]
ἀρχῆς μείζονος· πρῶ[...]
ἐτόλμησε τῇ Παρθυα[...]
χῇ ἐπιθέσθαι, Πέρσα[...]
18 βασιλείαν ἀνανεώσα[...]
τὰ γὰρ Δαρεῖον τὸν ὑπ[...]
ξάνδρου τοῦ Μακεδόνος [...]
χῆς παραλυθέντα, π[...]
στοις ἐν ἔτεσι Μακεδό[...]
καὶ οἱ Ἀλεξάνδρου δι[...]
τῶν ὑπὸ τὴν ἀνατολὴ[...]
καὶ κατ' Ἀσίαν ἅπασα[...]
μενοι κατὰ χώρας ἐβα[...]
19 σαν. ἐκείνων δὲ περὶ [...]
λοῦς διαφερομένων, π[...]
τε συνεχέσι τῆς Μα[...]
δυνάμεως ἐξασθε[...]
πρῶτος Ἀρσάκης λ[...]
γόμενος Παρθυαῖος, [...]
σαι τοὺς ἐπέκεινα β[...]
20 ἀποστῆναι Μακεδόνα[...]
θέμενός τε τὸ διάδημα ἑκόντων Παρθυαίων καὶ τῶν πε[...]
βαρβάρων, αὐτός τε ἐβασίλευσε, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνου γ[...]
ἐπὶ πλεῖστον παρέμεινεν ἡ ἀρχή. 21. μέχρις Ἀρταβάνου[...]

γνομένυ, ὃν Ἀρταξέρ-
ν κλείναι, Πέρσαις, τὴν
ἀνεκλήσατο. τά τε γει-
τα ἔθνη βάρβαρα χει-
εν@, ῥαδίως ἤδη καὶ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἐπεβούλευσεν.
Ξ δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ
δηλωθῆ διατρίβοντι
Ῥώμῃ τὰ κατὰ τὰς ἀνα-
ὑπὸ τοῦ βαρβάρου τολ-
α, οὐκ ἀνασχετὰ ἡγού-
, καλούντων δὲ αὐτὸν
ἐκεῖσε ἡγεμόνων,
ων μὲν, καὶ παρὰ
υ, ὅμως δ' ἔχε περὶ
. ἔκ τε οὖν αὐτῆς
ας καὶ τῆς ὑπὸ Ῥω-
πάντων ἐθνῶν λογά-
τ στρατιὰν ἠθροίζοντο
ώματος εὐεξίᾳ καὶ
ς ἀκμῇ, εἰς μάχην
ειοι ἐνομίζοντο. κί- 3
τε μεγίστη πᾶσι τοῖς
Ῥωμαίοις ἐγένετο δυ-
ς, ἰσοῤῥόπου ἀθροιζο-
περὶ τὸ ἀγγελλόμε-
ἐπιτρεχόντων βαρβάρων πλῆθος. 4. ὁ δ' Ἀλέ-
ξανδρος, ἀθροίσας τοὺς ἐν Ῥώμῃ στρατιώτας, συνελ-
πάντας κελεύσας ἐς τὸ σύνηθες πεδίον, ἐπὶ βή-
ἀνελθὼν, ἔλεξε τοιάδε. 5. Ἐβουλόμην μὲν, ὦ ἄνδρες

fecto, Artaxares, regnoque Persis restituto, vicinaque barbaria per vim subacta, facile jam Romanam quoque potentiam lacessebat.

Quæ ubi Alexandro Romæ agenti nuntiata sunt, minime jam ferendam putans insolentiam barbari, vocantibus illuc se ducibus, ægre scilicet tandem contraque animi sui sententiam ad expeditionem se comparat. Igitur in Italia provinciisque reliquis delectus habebantur cunctorum, qui vel habitudine corporis, vel ætatis vigore, idonei fore ad pugnam viderentur. Motusque ingens omnibus Romani imperii regionibus extitit delectibus habendis, qui tantæ barbarorum multitudini pares forent. At vero Alexander, urbanis omnibus militibus convocatis in campum, conscensoque tribunali in hanc sententiam verba fecit: *Cuperem, commilitones, ejuscemodi habere orationem* 3.

apud vos, quæ & dicenti mihi, ut consueverat, ornamentum, & vobis audientibus lætitiam conciliaret. Nam cum multos annos pacem agitaverimus, siquid novi nunc audieritis, fortasse quasi præter spem acciderit, expavescetis. Decet autem viros fortes atque moderatos optima quidem optare, sed ferre quæcunque incidant. Ut enim, quæ cum voluptate agimus, dulcia: ita quæ cum virtute, gloriosa sunt. Atque ut is, qui prior lacessit, ipse sibi injurius videtur: ita qui propulsat injuriam, confidentior ex conscientia fit, atque ex justitia spem bonam mutuatur. Artaxares, vir Persa, posteaquam Artabanum dominum suum interfecit, atque ad Persas imperium transtulit, etiam nostra arma lacessere, despecta maiestate Romana, etiam incursare & vastare nostras provincias aggreditur. Huic ego per litteras à principio studui persuadere, ut inex-

συστρατιῶται, τὰς σ
πρὸς ὑμᾶς ποιεῖσθαι
δι᾽ ὧν αὐτός τε ἐκο
δημηγορῶν, ὑμᾶς τε
6 τας εὐφραινον. εἰρ
πολυετοῦς ἀπολαύσαν
καινὸν νῦν ἀκούοιτε,
ὡς παρ᾽ ἐλπίδα λεχ
7 πλαγείητε. χρὴ δ᾽ ἄν
νας τε καὶ σώφρονα
μὲν ὑπάρχειν τὰ βελ
8 ρειν δὲ τὰ προσπίπτ
μὲν γὰρ δι᾽ ἡδονῆς πρα
ἡ ἀπόλαυσις γλυκε
ἐξ ἀνάγκης κατορ
ἔνδοξος ἡ ἀνδρεία.
ἄρχειν ἀδίκων ἔργω
γνώμονα ἔχει τὸ πρ
9 τὸ δὲ τοὺς ὀχλοῦντας
σθαι, ἔκ τε τοῦ ἀγαθοῦ
δήσεως ἔχει τὸ θαρ
καὶ ἐκ τοῦ μὴ ἀδικεῖ
μῶσθαι, ὑπάρχει
10 Ἀρταξέρξης, ἀνὴρ
τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην

βανον ἀποκτείνας τήν τε ἀρχὴν εἰς Πέρσας μετασ
καὶ τῶν ὑμετέρων ὅπλων καταθαῤῥήσας, καὶ τῆς Ῥωμαί
καταφρονήσας, πειρᾶται κατατρέχειν καὶ λυμαίνεσθαι τ
τέρας ἀρχῆς κλίματα. 11. οὗτον ἐπειράθην, τὸ μέ

μασι καὶ πειθοῖ, παύσασθαι
λήσου μανίας καὶ τῆς ἀλλο-
ν ἐπιθυμίας· ὁ δὲ βαρβά-
ερόμενος ἀλαζονείᾳ,
μένειν οἴκοι βούλεται, προ-
ῖταί τε ἡμᾶς εἰς μάχην.
ἡ μέλλωμεν, μηδὲ ὀκ-
ν' ἀλλ' οἱ μὲν πρεσβύτε-
μῶν ὑπομνήσατε ἑαυ-
ροπαίων, ἃ μετὰ Σεβήρου
ντωνίνου τοῦ ἐμοῦ πατρὸς
ατε πολλάκις κατὰ βαρ-
ων· οἱ δ' ἐν ἀκμῇ ὄντες,
ς καὶ κλέους ἐπιθυμήσατε,
αντες ὅτι ἄρα καὶ εἰρήνην
ν πρᾴως καὶ μετ' αἰδοῦς
ασθε, τὰ πολεμικὰ τῆς
ς ἀπαιτούσης, γενναίως
ργεῖτε. τὸ δὲ βάρβαρον
ς μὲν τὰ ὑπείκοντα καὶ
ντα θαρσαλέον, τῷ δ'
ισίπλοντι οὐκέθ' ὁμοίως
ἔχει. ἐπεὶ μὴ ἐκ συστάσεως
οῖς ἡ μάχη κατὰ τῶν ἀντι-
ων ὑπισχνεῖται τὸ δ' ἔλπι-
'' ἐξ ἐπιδρομῆς ἢ φυγῆς
δαίνειν νομίζουσιν ὅσα ἂν
ι δι' ἁρπαγῆς. 15. ἡμῖν δὲ καὶ τὸ εὔτακτον ἅμα τῷ κοσμίῳ
ύπάρχει, καὶ νικᾶν αὐτοὺς ἀεὶ δεδιδάγμεθα.

plebilem illam vecordiam omitteret, neve aliena concupisceret. At ille, barbara insolentia provectus, neque se continere suis sedibus jam vult, & nos ad pugnam provocat. Ne cunctemur igitur, neve prælium detrecte-
12 mus: sed quicunque seniores hic adestis, admonete quamprimum illum tropæorum, quæ plurima adversus barbaros, Severo atque Antonino parente meo ducibus, excitastis: quibus autem ætas integra est, laudem hanc imprimis ac gloriam concupiscite, ut intelligant omnes, scire vos non solum pacem mansuete ac reverenter colere, verum etiam, cum res postulat, fortissime præliari. Quippe barbari ut cedentibus detrectantibusque acri-
13 ter instant, ita repugnantibus minime resistunt. Neque enim illis collata acies spem victoriæ pollicetur, sed excursibus fugáque utentes,
14 lucrari se demum putant, quæ scilicet rapuerunt: at nos cum omnia composita ordinataq; habeamus, tum illos vincere ac profligare semper didicimus.

4. Talia quædam locutum Alexandrum alacri vociferatione milites exceperunt, ac se promptissimos ad bellandum ostenderunt. Ille, diviso largiter stipendio, jubet ad iter accingi; mox ad eam ferme sententiam locutus in senatu, diem discessui præstituit. Quæ ubi advenit, sacris de more peractis, deducente senatu populoque universo, Roma proficiscitur, respectans identidem, ac lacrymans. Sed neque populariũ quisquã fuit, qui siccis oculis aspexerit abeuntem. quippe omnem multitudinem sui cupidam habebat, educatus ab ipsis, imperioque tam multos annos modestissime administrato. Cæterum festinato itinere, cum Illyricas etiam gentes exercitusque lustrasset, magnis inde quoque viribus collectis, Antiochiam contendit. In ea civitate, quæ belli usus postularet, diligenter comparabat, exercendis etiam militibus ac cæteris

1 Τοιαῦτά τινα εἰπ
τὸν Ἀλέξανδρον τ
στρατὸς ἀνευφήμησε, π
μίαν τε πᾶσαν ἐς τὸ πολ
2 ὑπισχνεῖτο. ὁ δ' ἐπιδοὺς
τοῖς χρήματα μεγαλ
νως, ἐπισκευάζεσθαι τὰ
3 τὴν ἔξοδον ἐκέλευσε, κα
θών τε εἰς τὴν σύγκλητον
λων, καὶ τοῖς προειρημ
ὅμοια διαλεχθεὶς, ἐπ
λε τὴν ἔξοδον. καταλ
σης δὲ τῆς ὡρισμένης ἡμ
θύσας τὰς ἐπὶ ταῖς ἐξόδο
νομιζομένας ἱερουργίας, π
πεμφθείς τε ὑπὸ τῆς συ
του καὶ παντὸς τοῦ δήμου
Ῥώμης ἀπῇρεν, ἐπισ
μενος ἀεὶ πρὸς τὴν πόλ
4 δακρύων. ἀλλ' οὐδὲ τῶν ο
μίλων τις ὃς ἀδακρυτὶ
πέμπειν αὐτόν. πόθον γὰρ
τοῦ τῷ πλήθει ἐμπεποι
ἀνατραφείς τε ὑπ' αὐτ
μετρίως ἄρξας τοσούτων

5. μετὰ πολλῆς δὲ σπουδῆς ποιησάμενος τὴν πορείαν, Ἰλλυρικά ἔθνη καὶ στρατόπεδα ἐπελθὼν, πλείστην τε δύναμιν κἀκεῖθεν ἀθροίσας, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. ἐκεῖ δὲ γενόμενος, τὰ πρὸς τὸ πόλεμον ἐξήρτυε, γυμνάζων τε τοὺς

καὶ τὰ πολεμικὰ ἀ-
6 Ἔδοξε δ' αὐτῷ πρεσ-
πάλιν πέμψαι πρὸς
ρσην, καὶ περὶ εἰρήνης καὶ
διαλέγεσθαι. ἤλπιζε
ἂν πείσειν ἢ φοβήσειν,
παρών. 7 ὁ δὲ βάρβαρος
ἐν πρέσβεις τῶν Ῥω-
ἀπέπεμψεν ἀπρά-
υτὸς δὲ ἐπιλεξάμενος
ὁσίους Περσῶν τοὺς
ις, ἐσθῆσί τε πολυτε-
ι χρυσῷ κεκοσμημέ-
ἵππων τε καὶ τόξων πα-
ῃ, 8 πρέσβεις ἔπεμ-
πρὸς τὸν Ἀλέξαν-
καταπλήξειν οἰηθεὶς
Ῥωμαίους τῇ τε ὄψει
σχήματι τῶν Περσῶν.
9 δ' ἡ πρεσβεία, ὅτι
λεύει μέγας βασιλεὺς
ξέρξης ἀφίστασθαι Ῥω-
τε καὶ τὸν ἄρχοντα
Συρίας τε ἁπάσης,

bellicis muneribus pertractandis intentus. Visum igitur illi est, legationem iterum mittere ad Persarum regem, quæ de pace amicitiaque cum illo ageret. Nam cum ipse jam afforet, minime desperabat, aut persuasurum, quæ vellet, aut certe perterrefacturum. Enimvero barbarus Romanos oratores re infecta domum remisit: ipse quadringentos è suis proceritate insignes, vestituque eleganti auroque exornatos equis atque arcubus conspicuos, legatos ad Alexandrum mittit, perterritum iri Romanos putans, aspectu illo cultuque Persarum. Legationis ejus hæc erat sententia: *Iubere magnum regem Artaxarem, Romanos eorumque Principem Syria omni, Asiaq; quacunque ex adverso Europæ sita est, decedere: sinere Persas Ionia Cariaq; tenus dominari, omnibusque iis regionibus, quas mare AEgæum, Pontusque disterminat.*

τε τῆς Εὐρώπῃ ἀντικειμένης. ἐᾶσαι δὲ ἄρχειν Περ-
ἔχεις Ἰωνίας τε καὶ Καρίας, καὶ ὅσα Αἰγαίῳ καὶ
ἔθνη διαιρεῖται. 10. εἶναι γὰρ αὐτὰ Περσῶν προγονικὰ.
τα, τοιαῦτά τινα τῶν τετρακοσίων πρέσβεων ἀπαγ-
των, κελεύει ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς τετρακοσίους συλλη-

Hæc afferentes legatos quadiaginta comprehendi Alexander jubet; omnique ad-empto cultu in Phrygiam relegat, vicis agrisque concessis, quos colerent: contentus hoc supplicio interdicti in patriam reditus. quippe occidere nefarium facinus, minimeque virile arbitrabatur, neque in acie captos, & sui regis mandata executos. His ad hunc modum peractis, comparante jam se, ut fluvios transgrederetur, Alexandro, ac Romanorum exercitum in barbarorum agros deduceret, defecerunt ab illo milites nonnulli, ex AEgypto acciti. neque non in Syria quoque res novas contra imperium moliti alii: sed universi tamen oppressi statim, supplicioque affecti sunt. Quosdam etiam exercitus in regiones alias transtulit Alexander, ut inde barbarorum incursiones facilius arcerentur.

11 φθῆναι. καὶ παρελό
πάσης τῆς περικε
σκευῆς, εἰς Φρυγία
πεμψε, δοὺς κώμας τε
12 καὶ χώραν γεωργεῖν. τοσ
αὐτοῖς ἐπιθεὶς τιμωρί
εἴργεσθαι μὴ ἐπανελθεῖν
κτεῖναι γὰρ ἀνόσιον καὶ
ἀνδρεῖον ἡγήσατο, μὴ
χομένους, καὶ τὰ κελ
ὑπὸ τοῦ ἑαυτῶν δεσπότ τε
13 λαντας. Τούτων δὴ οὕτω
τομένων, παρασκευα
τε τοῦ Ἀλεξάνδρου κα
βῆναι τοὺς ποταμοὺς
14 τὴν βάρβαρον γῆν, τὸν
διαγαγεῖν, ἐγένοντο
ἀποστάσεις στρατιωτῶν
Αἰγύπτου ἐληλυθότων
μὲν καὶ τῶν κατὰ Συρία
τομῆσαί τινα ἐπιχειρ
περὶ τὴν βασιλείαν· οἱ
φωραθέντες, ἐκολα

15. ἀλλὰ καί τινα τῶν στρατοπέδων μετέστησεν ὁ Ἀλέξ
εἰς ἕτερα χωρία, ἐπιτηδειότερα δοκοῦντα εἶναι πρὸς τὸ κ
τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς.

5. QVibus ordinatis rebus, magnoque jam coacto exercitu, cumprimum se haud imparem

1 ΤΟύτων δὴ αὐτῷ
θέντων, τῆς τε σ
παμπλήθους συνειλε

ἐν ἀντίπαλα καὶ ἰσόρροπα
εἶναι τὰ ἑαυτοῦ στρατεύ-
τῷ πλήθει τῶν βαρβά-
σκεψάμενος σὺν τοῖς
ις, ἔνειμε τὸ στρατιωτικὸν
τρεῖς μοίρας. καὶ τὴν μὲν 2
ἐκέλευσε, πρὸς τὰ ἀρ-
μέρη ἀφορῶσαν, δι'
ενίας ἐπελθοῦσαν, φιλίου
μαίοις δοκούσης, καταδρέ-
τὴν Μήδων χώραν. τὴν δὲ
αν ἔπεμψε πρὸς τὰ ἀρ-
α μέρη τῆς βαρβάρου γῆς
ουσαν. ἔνθα συρρέοντας, 3
Τίγρητα καὶ τὸν Εὐφράτην
πυκνότατα ὑποδέχεσθαι
ουσι, καὶ λανθάνειν ποταμῶν
νων μόνων διὰ τοῦτο τὰς
ολάς. τὴν δὲ τρίτην μοῖ- 4
καὶ γενναιοτάτην τοῦ στρα-
ιλος ἔχων, ὑπέσχετο ἐπά-
τοῖς βαρβάροις κατὰ μέ-
τὴν πορείαν. οὕτω γὰρ ᾤετο
φόροις ἐφόδοις ἀφυλά- 5
ς τε καὶ ἀπροόπτως αὐ-

fore adversariorum copiis credidit, de amicorum sententia milites trifariam distribuit: sic ut unam partem juberet, spectantem ad septẽtriones, facere iter pec Armeniam, quæ regio amica Romanis videbatur, atque illinc Medorum fines incursare; alteram item ad septentrionem, per barbarorum agros contendere, ubi confluentes Tigris & Euphrates, densissimis paludibus excipi, atque ob id eorum latere egressus dicuntur: tertiam porro exercitus partem ipse adducturum se adversus barbaros, medio jam itinere pollicebatur. Ita enim putabat, diversis itineribus imparatos eos, ac sic nec opinãtes oppressurum, Persarumque copias, semper ingruentibus Romanis occursantes, distractum iri, atque imbecilliores futuras minusque ordinate prælium suscepturas. Neq; enim mercenario milite utuntur barbari, quemadmodum Romani consueverunt. neque stativis castris

ἐπελεύσεσθαι. 6. καὶ τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν ἀεὶ
ς τοὺς ἐπιόντας διαιρούμενον, ἀσθενέστερόν τε ἔσε-
, καὶ ἀτακτότερον μάχεσθαι. (οὐ γὰρ δὴ μισθοφόροις
ν) στρατιώταις οἱ βάρβαροι, ὥσπερ Ῥωμαῖοι, οὐδὲ στρατοπε-

exerci-

quod consilium ratione prudentius, quam eventu felicius fuit. cum enim, primam quidem manum

exercitus habent, qui bellorum actibus exerceantur: sed omnis multitudo virorum, nonnunquam autem mulierum quoque, regis congregatur imperio, quæ mox bello peracto, suas protinus in sedes dimittitur: ea demum præmia belli referens, quæ cuique ex rapina superfuerint. Arcubus autem & equis non in prælio tantum more Romanorum utuntur, sed à pueritia usque enutriuntur una, venatu invigilantes, pharetratique semper ac nunquam ex equis desilientes, sive bellum gerant, sive feras conficiant. Sed hoc Alexandri consilium, etsi longe optimum prima specie videbatur, statim tamen fortuna destituit, siquidem exercitus contendere per Armeniam jussus, vix ægreque superatis ejus regionis asperrimis præruptissimisque montibus, (quanquam æstas tolerabilius iter faciebat) impetu in Mediam facto, vicos concremavit, prædamque abegit. At rex Persarum intellecta re, con-

δια ἔχουσι συνεστῶτα καὶ μ
τα, πολέμου τέχναις ἐ
7 γυμνασμένα. ἀλλὰ πᾶν τὸ
θος τῶν ἀνδρῶν, ἔσθ' ὅ
τῶν γυναικῶν, ἐπὰν κελ
8 βασιλεὺς, ἀθροίζεται. δια
θέντος δὲ τοῦ πολέμου, ἑκ
εἰς τὰ ἑαυτοῦ ἐπανέρχε
τοσοῦτον ἀποκερδῆσαι, ὅσ
ἐξ ἁρπαγῆς αὐτῷ περιγ
9 τόξοις τε καὶ ἵπποις οὐκ ἐ
πολεμεῖν μόνον χρῶνται
περ Ῥωμαῖοι, ἀλλ' ἐκ πα
σὺν αὐτοῖς ἀνατρέφον
θηρῶντες διαιτῶνται, οὔτ
φαρέτρας ποτὲ ἀποτιθέμ
οὔτε τῶν ἵππων ἀποβαίνο
ἀεὶ δὲ αὐτοῖς χρώμενοι ἢ
10 πολεμίων ἢ κατὰ θηρίων
ξανδρος μὲν οὖν, ὡς ᾤετο
στα βεβούλευτο. ἐσφήλε
11 τοῦ τῆς γνώμης ἡ τύχη. τ
γὰρ πεμφθὲν δι' Ἀρμ
στρατιωτικὸν, μόλις καὶ χ
πως ὑπερβαλὸν τὰ τῆς χ
ὄρη, τραχύτατά τε ὄντα

κρημνωδέστατα (πλὴν ἐπὶ θέρους ὄντος ἀνεκτῶς εἶχε τῆς πορ
ἐμβαλὸν εἰς τὴν Μήδων χώραν, ἐπόρθει τε αὐτὴν καὶ πο
ἐν ἐπρησε κώμας, λείαν τε ἀπήγαγεν. 12. ὁ δὲ Πέρσης μα

ὼς κατὰ δύναμιν. ἀπείρ-
γειν τοὺς Ῥωμαίους οὐ πάνυ
ύνατο, τραχεῖα γὰρ οὖσα
ρα, τοῖς μὲν πεζοῖς καὶ τὴν
ἀπαγῆ καὶ τὴν πορείαν
ρῆ παρεῖχεν, ἡ δ᾽ ἵππος 13
βάρων ὑπὸ τῆς τῶν ὀρῶν
ητος, ὁμοῦ καὶ πρὸς
ον ἐπείχετο, καὶ καθιππ-
ν ἢ ἐπιέναι ἐκωλύετο.
δέ τινες ἀγγέλλοντες 14
έρτῃ, ὡς ἄρα φαίνοιτο
αίων στρατὸς ἕτερος, ἐν
ἑῴοις μέρεσι Παρθυ-
τά τε πεδία κατατρέ-
διόπερ φοβηθεὶς ἐκεῖ- 15
ἢ τὰ ἐν Πάρθοις ῥᾳδίως
νάμενοι, εἰς Πέρσας
λωσι, καταλιπὼν τινὰ
μιν ὅσην αὐτάρκη ᾤε-
ἐπὶ Μηδίαν, αὐτὸς σὺν
ὶ τῷ στρατῷ εἰς τὰ ἑῷα
ἠπείγετο. ἡ δὲ τῶν Ῥω- 16
ν στρατιὰ τὴν πορείαν ἀ-
στερον ἐποιεῖτο, μήτε τι-
αινομένου μήτε ἀνθεστῶ-
ἤλπιζέ τε τὸν Ἀλέξανδρον σὺν τρίτῃ μοίρᾳ δυνατωτάτῃ
καὶ μεγίστῃ εἰς μέσους ἐμβεβληκέναι τοὺς βαρβάρους. 17. κα-
ς ἀνθελκομένους ἀεὶ πρὸς τὸ ἐνοχλεῖν σχολαιτέραν αὐτοῖς

festim quam maximis potuit copiis auxilio adfuit. Cæterum arcere illinc Romanos minime poterat. quippe aspera regio, peditibus quidem stabilem gressum facilemque transitum præbebat: at barbarorum equitatus, montium asperitate, & cursum difficiliorem & iter habebat impeditius. Nuntiatum dein regi est, exercitum alterum Romanorum, Parthorum in agros, qua ad orientem spectant, impetum fecisse. Quare metuens, ne Parthis facile superatis, mox in Persiam grassarentur; relictis copiis quantæ ad tuendam Mediam satis fore videbantur, ipse cum toto exercitu ad orientis partes accelerabat. Cæterum exercitus Romanus, comparente ac repugnante nullo negligentius iter faciebat, ratus Alexandrum cum tertia parte copiarum, quæ maximæ valentissimæque forent, in medios incurrisse barbaros. Itaque restitantibus illis, atque ob id exercitum retentantibus, minime

sibi

sibi properandum putabant, ut qui se tutos crederent: præstituto antea loco, in quem pariter universi cum præda abacta, captivisque omnibus, convenirent. Sed eos Alexander fefellit: neque enim aut ipse venit, aut exercitum adduxit, incertum metune proprio, ne ipse imperium tuendo vita periclitaretur, an quia mater retinuerit, muliebri pavore & charitate filii nimia. Siquidē omnes illius generosos spiritus retundebat, suadens alios potius periculis exponeret, quam ipse in acie consisteret. Quæ res exercitum Romanum fines barbarorum ingressum, plane prodidit. Etenim Persarum rex omnibus copiis occurrens imparatis, minimeq; expectantibus, quasique intra retia undique concludens, omnem Romanorum exercitum profligavit. Quippe pauci pluribus resistere haud poterant, semperque nudas corporis partes armis adversus impetum sagittarum protegebant: satis præclare agi se-

καὶ ἀδεέστερον παρέξειν
18 ἔφοδον. προείρητο γὰρ
τοῖς στρατοῖς ὑπερτρέχει
τόπος ὥριστο εἰς ὃν καὶ
συνελθεῖν ἔδει πάντ
ἐμπίπλοντα, καὶ ἐν μέσ
19 ρημένους. Ἔσφηλε δὲ
ὁ Ἀλέξανδρος, μήτε
γαγὼν τὸν στρατὸν, μήτ
ελθὼν, ἢ διὰ δέος, ἵ
δὴ αὐτὸς κινδυνεύοι
καὶ σώματι ὑπὲρ τῆς Ῥω
ἀρχῆς· ἢ τῆς μητρὸς ἐπι
γυναικείᾳ δειλίᾳ καὶ
20 βαλλούσῃ φιλοτεκνίᾳ.
βλύνει γὰρ αὐτοῦ τὰς πρὸ
δρείαν ὁρμὰς, πείθουσ
ἄλλους ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυ
ἀλλὰ μὴ αὐτὸν παρα
θαι· ὅπερ τὸν εἰσελ
Ῥωμαίων στρατὸν ἀ
21 σεν. ὁ γὰρ Πέρσης σὺν
τῇ δυνάμει ἐπελθὼν
προσδοκῶντος τοῦ σ
ἐκπεριελθὼν, καὶ ὥσ
γλώσσαις, πανταχό

τοξεύων, διέφθειρε τὴν δύναμιν τῶν Ῥωμαίων, ὀλί
πρὸς πολλοὺς ἀνθίστασθαι μὴ δυναμένων, καὶ ἀεὶ τὰ
ἑαυτῶν, εἰς ἃ ἐτοξεύοντο, φραττόντων τοῖς ὅπλοις. 22. ῥ

ἰς τὰ σώματα, οὐ μά-
ἀγαπητὸν ἦν. ἐς τε δὴ
ἐς τὸ αὐτὸ συναλι-
, καὶ τῇ τῶν ἀσπίδων
ἢ ὥσπερ τειχίσαντες,
ζοντο ἐν σχήματι πο-
ς, βαλλόμενοι πανταχ-
πιτρωσκόμενοι. αὐτι-
ις ὅσον ἐνεδέχετο αὐ-
τὸ πλεῖστον πάντες
ονται. μεγίστη τε αὕτη 2 3
καὶ οὐ ῥᾳδίως μνη-
εῖσα Ῥωμαίους ἐπέ-
υνάμεως μεγίστης δια-
της, γνώμῃ καὶ ῥώμῃ
ᾶς τῶν ἀρχαίων ἀποδεούσης. τόν τε Πέρσην εἰς ἐλπίδα
ν πραγμάτων ἐτύφωσε τηλικούτων ἔργων διαπραγία.

cum existimantes, si nulla edita pugna integri recessissent. Sed cum aliquamdiu confertim clipeis sese quasi muro circumsepsissent, atq; omnes undique velut urbs aliqua oppugnarentur confauciarenturque, tandem ubi diu fortiter restiterant, occidione occiderunt. Ingens hæc calamitas, & qualis nulla facile memoratur, Romanis incidit, amisso ingenti exercitu, vel fide vel robore cuilibet antiquorum exercituum conferendo: Persam vero majorum spe rerum implevit tantarum successus rerum.

δὲ ταῦτα τῷ Ἀλεξ- 1
δρῳ ἐδηλώθη, χα-
νοσοῦντι εἴτε διὰ δυσ-
, εἴτε διὰ τὸ τοῦ ἀέρος
ν, αὐτός τε δυσφόρως
καὶ ὁ λοιπὸς στρατὸς
ηνεγκε πρὸς τὸν Ἀλέξ-
. καὶ ἐχαλέπαινεν, 2
ψευσαμένου αὐτοῦ, καὶ μὴ
ντος τὰ συνθήματα,
θείη ὁ εἰσπλεύσων στρα-
πλὴν ὁ Ἀλέξανδρος, μήτε τὴν νόσον φέρων καὶ τὸ πνι-

QVæ ubi nuntiata Alexandro sunt, gravissime tunc ægrotanti, sive ex mœrore animi, sive insolentia cæli; cum ipse tulit molestissime, tum exercitus omnis graviter imperatori succensebat. Quippe ipsius mendacio, minime signis servatis, proditos ab eo suos milites dictitabant. Cæterum Alexander, morbi cælique illius æstuosi impatiens, laborāte pariter omni 6.

exer-

exercitu, maximeque Illyricianis, qui humido hybernoque cælo insueti, largiusque cibum capientes, lethaliter ægrotabant: redire Antiochiam constituit, accitis etiam eo militibus, qui montium tamen atque hyemis asperitate attriti, paucissimis tantum reliquis, perierant. Copias autem quas secum Alexander habebat, Antiochiam reduxit, multis inde quoque amissis. Quare magnum exercitui mœrorem, magnum Alexandro dedecus ea res attulit: cum scilicet omnibus locis fortuna illius consiliũ fefellerit. Siquidem plurimi è triplici illo exercitu (ita namque distribuebat) desiderati sunt, diversis calamitatibus, morbo, ferro, frigore. Vt vero Antiochiam pervenit *Alexander*, facile & ipse convaluit, spiritu illo cæli, & aquarum abundantia post æstuosos Mesopotamiæ calores refectus, & milites universos recreavit,

γῶδες τοῦ ἀέρος τοῦ τ
τοῦ παντὸς νεοῦντος,
λιστα τῶν Ἰλλυρικῶν ς
4 τῶν, (οἱ ὑγρῷ καὶ χειμερι
ἐνειθισμένοι, τροφάς τε
νας συνήθως εἰσφε
χαλεπῶς νοσοῦντες δι
5 εφθείροντο) ἐπανελθεῖν τε
Ἀντιόχειαν ἐβουλεύσα
πέμψας, τὸν ἐν Μηδί
τὸν ἐπανελθεῖν ἐκεῖ
6 ἐκεῖνος μὲν ὁ στρατὸ
νιῶν, πλεῖστος ἐν τοῖ
διεφθάρη· καὶ ἠκρωτη
σαν οὐκ ὀλίγοι ἐνδεῖς
χώρα, ὡς ὀλίγους π
7 πολλῶν ἐπανελθεῖν. π
αὐτοῦ πλῆθος ὁ Ἀλέξ
εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐπα
πολλῶν καὶ ἐξ ἐκείνης
ρας ἀπολωλότων· ὡς
ἐνεγκεῖν δυσθυμίαν τ
τῷ, καὶ Ἀλεξάνδρῳ α
σφαλέντι καὶ γνώμη κ

καὶ τῶν τριῶν μοιρῶν τοῦ στρατοῦ ὧν ἔνειμε, τὸ πλεῖστον ἀποβ
διαφόροις συμφοραῖς, νόσῳ, πολέμῳ, κρύει. 8. Γενόμενο
τῇ Ἀντιοχείᾳ ὁ Ἀλέξανδρος, αὐτός τε ῥᾳδίως ἐπεῤῥ
εὐψυχεῖ καὶ ἐνύδρῳ τῆς πόλεως, μετὰ τὸν ἐν Μεσοποταμί
αὐχμὸν, τούς τε στρατιώτας ἀνεκτᾶτο. καὶ ἐφ' οἷς ἐλελ

ἐμυθεῖτο μεγαλοδωρεᾷ
ματων. τοῦτο γὰρ μόνον εἰς 9
ίας ἀνάκτησιν στρατιωτῶν
ιζε φάρμακον. δύναμιν
θροιζε καὶ παρεσκεύαζεν,
δὴ πάλιν ἐπάξων Πέρ-
, εἰ ἐνοχλοῖεν καὶ μὴ ἡσυ-
οιεν. Ἀπηγγέλλετο δὴ καὶ 10
ρσης λύσας τὴν δύναμιν,
ἑστους εἰς τὰ ἑαυτῶν ἀπο-
ίας. εἰ γὰρ καὶ ἐκ τοῦ κρείτ- 11
τ ὑπέρτεροι ἐδόκουν
ῆσθαι οἱ βάρβαροι, πλὴν
ἐτετρύχαντο ταῖς τε κατὰ
ίαν πολλάκις γινομέναις
ολαῖς, τῇ τε ἐν Παρθίᾳ
, πολλῶν μὲν πεσόντων,
λείστων δὲ τετρωμένων.
ἀνάνδρως οἱ Ῥωμαῖοι 12
ῆσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς
ίους ἔσθ᾽ ὅπῃ κακώσαν-
παρὰ τοῦτο δὲ ἀπολόμενοι,
σον πλήθει ἐλάττους δό-
αν. ὡς σχεδὸν ἰσαρίθμου 13
ένου τοῦ ἑκατέρωθεν πε-
τ στρατοῦ, τὸ περιλειφθὲν
τῶν βαρβάρων, πλήθει ἀλλ᾽ οὐ δυνάμει δοκεῖ νενικηκέναι,
ι δὲ τοῦτο οὐ μικρὸν τῆς βαρβάρων κακώσεως. ἐτῶν γοῦν
ἢ τεττάρων ἡσύχασαν, οὐδὲ ἐν ὅπλοις ἐγένοντο. 14 ἀναλα-

consolatus etiam mœstitiam illorum pecuniis elargiendis, id enim solum valere ad
9 conciliandos militum animos arbitrabatur. Copias autem instaurabat, comparabatque de integro, quasi iterum in Persas exercitum deducturus, si molesti esse pergerent, neq; ab injuria desi-
10 sterent. Sed & rex Persarum dimisisse milites suam quenque domum nuntiabatur.
11 nam quamvis bello superiores fuisse barbari viderentur, tamen præliis crebris in Media Parthiaque gestis pars ceciderant, alii attriti & saucii superfuerant. Neque enim segniter Romani devicti, sed ipsi quoque interdum exitiosi hostibus: nullaque adeo re magis perierunt quã quoniam pauciores
12 deprehensi. Nam cum fere par utrinque numerus cecidisset, reliquiæ illæ barbarorum non quidem fuisse viribus superiores, sed numero, videbantur. Cujus rei argu-
13 mentum est, quod triennio mox aut quadriennio barbari nequaquam arma re-

sumpserunt. Quibus intellectis Alexander Antiochiæ commorabatur, hilariorque jam & liberior, laxatis bellorum curis, urbis ejus deliciis indulgebat.

μανθάνων ὁ Ἀλέξανδρ
καὶ οὗτος ἐν τῇ Ἀντιοχ
διέτριβεν. εὐθυμότερος
ἀδεέστερος γινόμενος, ἀ
μένης αὐτῷ τῆς περὶ τὰ πολ
καὶ φροντίδος, ταῖς τῆς πόλεως ἐσχόλαζε τρυφαῖς.

7. ENimvero putante illo tum quieturos Persas, aut sane multum spatii, moræq; intercessurũ priusquam exercitum de integro cogerent, haud facile, cum semel dissipatus est, in unum coeuntem, (utpote incertum atque inordinatum, vulgusque potius quam exercitum, tantumq; commeatum habentem, quantum sibi unusquisque ad præsentem usum domo attulisset, præterea ægre filios uxoresque & sedes proprias relinquentem) statim nuntii litteræque ab Illyricis procuratoribus adfuerunt, qui eum vehementer perturbarent, curamque animo majorem injicerent. quippe significabant: *Germanos Rhenum Danubiumque transgressos, Romanos in fines hostiliter intrasse,*

1 Οἰομένῳ δὲ αὐτῷ τὰ
Πέρσαις ἐν εἰρήνῃ
συγκείμενα ἡσυχάζειν, ἔ
τε ἀνακωχὴν καὶ μέλλησι
βαρβάρῳ πρὸς τὸ πάλιν
2 γειν τὸν στρατόν. ὃς ἅπαξ
λυθεὶς οὐ ῥᾳδίως ἠθροίζ
ἅτε μὴ συντεταγμένος
δὲ συνεστώς, ἀλλ' ὄχ
μᾶλλον ἢ στρατὸς ὑπα
3 καὶ τὴν ἐπισιτισμῶν αὐτ
σετων ὄντων, ὅσον ἂν ἑκα
ἀφικνούμενος πρὸς τὸ
χρειῶδες ἐπενέγκηται:
δυσαποσπάστως τε καὶ δυσ
καταλιπόντων τέκνα
γυναῖκας καὶ τὴν οἰκείαν χ
4 αἰφνιδίως ἄγγελοί τ
γράμματα ἐτάραξε τ
ανδρον, καὶ εἰς μείζονα
τίδα ἐνέβαλεν, ἐπιστειλάντων αὐτῷ τῶν ἐμπεπιστευμένων
Ἰλλυρίδος ἡγεμονίαν, ὅτι ἄρα Γερμανοὶ Ῥῆνον, καὶ
διαβαίνοντες, τὴν Ῥωμαίων πορθοῦσιν ἀρχήν, καὶ τὰ ἐπ

ταις στρατόπεδα ἐπικείμε-
,πόλεις τε καὶ κώμας πολλῇ
νάμει κατατρέχουσιν· εἶναί τε
ἐν ὀλίγῳ κινδύνῳ τὰ Ἰλ-
ρικὰ ἔθνη, ὁμοροῦντα καὶ γει-
ῶντα Ἰταλίᾳ. δεῖσθαι τοί- 6
της αὐτοῦ παρουσίας, καὶ τοῦ
τοῦ παντὸς ὃς ἦν σὺν αὐ-
δηλωθέντα δὴ ταῦτα τόν
Ἀλέξανδρον ἐτάραξε, καὶ
ἐκ τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατιώ-
ελύπησε, διπλῇ δοκοῦντας
ἦσθαι συμφορᾷ, ἔκ τε ὧν
ινθεσαν Πέρσαις μαχό-
ι, ἔκ τε ὧν ἐπυνθάνοντο
οἰκείους ἕκαστοι ὑπὸ Γερ-
ῶν ἀπολωλότας. ἠγανά- 7
ουν, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον
ἐν αἰτίᾳ ὡς τὰ ὑπὸ ταῖς
ολαῖς δι' ἀμέλειαν ἢ δει-
προδεδωκότα, περὶ τε
κτῷα μέλλοντα καὶ ὀκ-
τα. Ἦν δὲ καὶ αὐτῷ δέος 9
Ἀλεξάνδρῳ, τοῖς τε συν-
ίλοις, ἤδη καὶ περὶ αὐτῆς
ίας. οὐ γὰρ ὅμοιον ἤγουν- 9

oppugnareq; iam exercitus ripis insidentes, perq; urbes & vicos magnis copiis excurrere. Quapropter haud leviter Illyricas nationes conterminas vicinasque Italiæ periclitari: opus esse igitur ipsius præsentia, totoque quantum secum exercitum haberet. Hæc & formidinem Alexandro, & Illyricis militibus mœstitiam attulerunt, quippe duplici se calamitate usos intelligebant, quod & ipsi male accepti in acie adversus Persas fuerant, & suos domi cæsos à Germanis audiebant. Quare indignabantur atque Alexandro succensebant, tanquam res in oriente prius vel metu vel negligentia prodidisset: nunc autem rebus ad septentrionem vocantibus, metu cunctaretur. Erant autem Alexander iam atque amici illius etiam de ipsa Italia soliciti. neque enim par periculum à Persis atque à Germanis impendebat. Nam qui sub orientem habitant, magno terrarum marisque intervallo discreti, Italiæ vix

ἐκ Περσῶν κίνδυνον οἷον ἐκ Γερμανῶν. οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ ἀνατολαῖς κατοικοῦντες, μακρᾷ γῇ καὶ θαλάττῃ πολ-ειρημένοι, τὴν Ἰταλῶν χώραν μόλις ἀκούουσι. τὰ Ἰλ-

nomen audiunt: at Illyricæ gentes, augustæ videlicet, neque multum agri Romanis subjecti possidentes, solæ discrimen faciunt inter Italiam atque Germaniam. Edicit itaque profectionem ingratiis atque ægre ferens, sed urgente tamen necessitate. Relictis autem copiis quantas fore satis tuendis Romanis ripis arbitrabatur, castrisque & castellis diligentius communitis, ac præsidio firmatis, ipse adversus Germanos cum reliqua omni multitudine apprope- rabat. Confectoque celeriter itinere, constitit ad Rheni ripas, atque ibi res ad bellum necessarias comparabat. Pontemque primo junctis inter se navigiis fecit in Rheno flumine, ut per eum exercitus transgrederetur. quippe hi maximi fluminum sub septentrione feruntur, Rhenus ac Danubius: quorum alter Germanos, alter Pannonios præterfluit. Atque æstate quidem navigabiles, altissimo latissimoque alveo, per hyemem

λυρικὰ δὲ ἔθνη, στενὰ ὄντα καὶ οὐ πολλὴν ἔχοντα τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις γῆν, παρὰ τοσοῦτον ὁμόρους καὶ γείτονας ποιεῖ Ἰ

10 ταλιώταις Γερμανούς. ἐπαγγέλλει δὴ ἄκων μὲν καὶ ἀχθόμενος τὴν ἔξοδον, πλὴν τῆς ἀνάγκης

11 αὐτὸν καλούσης. καταλιπὼν τε δύναμιν ὅσην αὐτάρκη ᾤετο ῥύεσθαι τὰς Ῥωμαίων ὄχθας. τά τε στρατόπεδα καὶ φρούρια ἐπιμελέστερον τειχίσας, καὶ πληρώσας ἑκάστους ὡρισμένου στρατοῦ, αὐτὸς ἐπὶ Γερμανοὺς ἠπείγετο ἅμα τῷ

12 λοιπῷ πλήθει. ἀνύσας δὲ ὁδὸν μετὰ πολλῆς σπουδῆς, ἐπέστη ταῖς Ῥήνου ὄχθαις, καὶ τὰ πρὸς τὸν Γερμανικὸν πόλεμον

13 παρεσκευάζετο. τόν τε ποταμὸν ναυσὶ διαλαμβάνων πρὸς ἀλλήλας συνδεθείσαις γεφυρωθέντα, εὐμαρῆ τὴν διάβασιν τοῖς στρατιώταις

14 ξειν ᾤετο. μέγιστοι γὰρ τοι ποταμῶν ὑπ' ἄρκτῳ

Ῥῆνός τε καὶ Ἴστρος· ὁ μὲν Γερμανούς, ὁ δὲ Παίονας παραρρέων. 15. οἱ θέρους μὲν ναυσίπορον ἔχουσι τὸ ῥεῖθρον, διά βάθος τε καὶ πλάτος· τοῦ δὲ χειμῶνος παγέντες ὑπὸ τοῦ κρύους

ῳ χείματι καθιππεύονται.
ιππεῖς δὲ οὕτω καὶ στερρὸν 16
ται τὸ ποτὲ ῥεῖθρον, ὡς μὴ
ον ἵππων ὁπλαῖς καὶ πο-
ἀνθρώπων ἀντέχειν, ἀλ-
καὶ τοὺς ἀρύσασθαι θέλον-
, μὴ κάλπεις ἐπ' αὐτῷ
ὲ κοῖλα σκεύη φέρειν,
έκεις δὲ καὶ δικέλλας, ἵν' ἐκ- 17
ψαντες, γυμνόν τε σκεύους
μενοι τὸ ὕδωρ, φέρωσιν
ερ λίθον. φύσις μὲν δὴ
ποταμῶν αὕτη. Ὁ δὲ 18
ἐξανδρος Μαυρουσίους τε
στους καὶ τοξοτῶν ἀριθμὸν
ὃν ἐπαγόμενος ἀπὸ τῆς
τολῆς, ἔκ τε τῆς Ὀσροη-
χώρας, οἵτινες Παρ-
ων αὐτόμολοι, ἢ χρήμα-
σιν ἀναπεισθέντες, ἠκολουθή-
ν αὐτῷ βοηθήσοντες, ἔ-
ντε δὴ Γερμανοῖς ἀντιτά-
. μάλιστα γὰρ οἱ τοιοῦτοι στρα-
χληροὺς ἐκείνοις γίγνονται.
τε Μαυρουσίων πόρρωθεν 19
ακοντιζόντων, καὶ τὰς ἐπιδρο-
τάς τε ἀναχωρήσεις κούφως ποιουμένων, τῶν τε τοξοτῶν ἐς
ας τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ σώματα ἐπιμήκη ῥᾷστα καὶ πόρ-
εν κατὰ σκοποῦ τοξευόντων. 20. ἐπέθεόν τε πρὸς τὴν συσταδὸν

dein concreti gelu, camporum in morem perequitantur. Est autem adeo ejus alvei solida glacies, ut non equorum ungulis tantum pedibusque virorum subsistat, sed qui hausturi inde sunt, non tam urnas aut vasa alia secum afferant quam secures ac dolabras, ut cæsam inde aquam sine vase ullo, veluti lapidem asportent. hæc igitur illorum amnium natura est. Alexander autem Mauros complures, ac vim ingentem sagittariorum, quos secum ex Oriente adduxerat, partim ex agro Osrhoënorum, partim è Parthia transfugas, pecuniave illectos, adversus Germanos instruebat. Quippe hujuscemodi milites maxime Germanos infestant: cum & Mauri longius jacula intorqueant: sintque faciles ad incursus recursusque, utpote leves atque expediti, & sagittarii nuda Germanorum capita prægrandiaque illa corpora facile eminus, veluti signum aliquod, contingant. Nonnunquam vero etiam

 collata

collata acie res gerebatur, ex qua Germani persæpe haud impares Romanis abibant. Cum in his Alexander versaretur, decrevit tamen oratores ad illos de pace mittere, qui pollicerentur, omnia illis principem Romanum quorum foret opus præbiturum, pecuniasque daturum magna copia. Sunt enim Germani pecuniæ imprimis avidi, nunquamque non auro pacem Romanis cauponantur. Quare Alexander pacem fœderaque potius ab illis emercari, quam periclitari bello tendebat. Cæterum miles Romanus iniquo animo ferebat, frustra se tempus terere, nulla occasione fortiter quicquam animoseque gerendi, intento aurigationibus, ut ajebant, ac deliciis, Alexandro: cum contra oporteret vindicare potius Germanos, pœnasque ab iis exigere audaciæ.

μάχην ἀντιτυπεῖς καὶ ἰσόρρ-
ποι πολλάκις Ῥωμαίοις ἐ-
21 γίνοντο. Ἀλέξανδρος μὲν
τούτοις ἦν, πλὴν ἔδοξεν αὐ
πρεσβείαν πέμψαι πρὸς α-
τοὺς, καὶ περὶ εἰρήνης διαλέ-
22 σθαι. πάντα τε ὑπισχνεῖτο π-
ρέξειν ὅσων δέονται, καὶ χρημ-
των ἀφειδῶς ἔχειν. τούτῳ γ
μάλιστα Γερμανοὶ πείθοντ
φιλάργυροί τε ὄντες καὶ τ
εἰρήνην ἀεὶ πρὸς Ῥωμα
χρυσίου καπηλεύοντες. ὅ
23 ὁ Ἀλέξανδρος ἐπειρ
ὠνήσασθαι μᾶλλον τὰς π
αὐτοὺς σπονδὰς, ἢ διὰ πο-
24 λέμου κινδυνεύειν. οἱ μὲ
στρατιῶται χαλεπῶς ἔφερ
διατριβῆς τε ματαίας ἐ-
νομένης, καὶ μηδέν τε γενν
ἢ πρόθυμον εἰς τὸ πολε
παρέχοντος τοῦ Ἀλεξάνδ
ἀλλ' ἡνιοχείαις καὶ τρυφαῖς προσέχοντος, δέον ἐπεξελθεῖν
τιμωρήσασθαι Γερμανοὺς ἐπὶ τοῖς προτετολμημένοις.

8. Erat autem in exercitu Maximinus, è quodam Thraciæ, & quidem intimæ, vico, semibarbarus homo, & qui à pueritia opilio fuisset: dein vigente

1 Ἦν δέ τις ἐν τῷ στρ
Μαξιμῖνος ὄνομα
μὲν γένος τῶν ἐνδοτά
Θρᾳκῶν καὶ μιξοβαρβάρ
ἀπό τινος κώμης, ὡς ἐλέγ

πρι

ἱτερον μὲν ἐν παιδὶ ποι-
νων. ἐν ἀκμῇ δὲ τῆς ἡλι- 2
ς γενόμενος, διὰ μέγε-
καὶ ἰσχὺν σώματος εἰς
ἱππεύοντας στρατιώτας
ἀταγείς. εἶτα κατ' ὀλίγον 3
ὸν χειραγωγούσης τῆς τύ-
, ἐλθὼν διὰ πάσης τά-
ς στρατιωτικῆς, ὡς στρα-
έδων τε ἐπιμέλειαν τῶν
ὸν τε ἀρχὰς πιστευθῆναι.
δὴ Μαξιμῖνον τοῦτον διὰ 4
προειρημένην στρατιωτι-
ἐμπειρίαν ὁ Ἀλέξαν-
ἐπέστησε πάσῃ τῇ τοῦ
τοῦ νεολαίᾳ, ὡς ἀσκοίη
πρὸς τὰ στρατιωτικά, καὶ
τὸ πολεμεῖν ἐπιτηδείους
κατασκευάζοι. ὁ δὲ, μετὰ πά- 5
ἐπιμελείας ποιούμενος
γκεχειρισμένα, εὔνοιαν
λὴν παρὰ τῶν στρατιωτῶν
σατο. οὐ μόνον διδάσκων
ς τὰ ποιητέα, ἀλλὰ καὶ
ἔργοις πάντων προηγού-

ætate, ob corporis proceritatem viresque ingentes, equo ſtipendia fecerat: poſtremoque, fortuna quaſi manu ducente ac prævia, cum per omnes militiæ gradus aſcendiſſet, etiam ad exercituum provinciarumque præpoſituras evaſerat. Hunc igitur Maximinum, ob eam, quam ſupra diximus, rei militaris peritiam, tyronibus univerſis Alexander præfecerat, quos ad militiæ munera exerceret, atque ad bellandum idoneos redderet. Qui cum in eo negotio nihil ſibi ad omnem diligentiam reliqui faceret, maximam ſcilicet à cunctô exercitu gratiam inibat, non ſolum, quæ gerenda forent aſſidue edocens, ſed ipſe etiam primus obiens, quæ uſus poſceret: ut non diſcipulos tantum, ſed æmulos etiam atque imitatores haberet ſuæ virtutis: quos etiam muneribus omnique genere honorum ſibi adjungebat. Quapropter adoleſcẽtes, quorum bona pars ex Pannonia erat, læti virtute

μενος. ὡς μὴ μαθητὰς εἶναι μόνον, ἀλλὰ ζηλωτὰς καὶ μι-
μητὰς τῆς ἐκείνου ἀνδρείας. 6. ἔτι τε καὶ δώροις αὐτοὺς καὶ
παντοδαπαῖς τιμαῖς ᾠκειώσατο. ὅθεν οἱ νεανίαι (ἐν οἷς ἦν
τὸ πολὺ πλῆθος Παιόνων μάλιστα) τῇ μὲν ἀνδρείᾳ τοῦ

Maximini, vulgo obtrectabant Alexandro, quod sub matris autoritate adhuc esset, nihilque non ex arbitrio consilioque illius administraret, bellumque segniter & timide gereret: ferentes identidem sermonibus inter se, quantum detrimenti cunctatione illius in Oriente accepissent, nihilque adhuc fortiter ac viriliter gestum adversus Germanos. Quare & suapte natura proni ad res novandas, & tam longum principatum gravati, minus jam lucrosum, omni ambitione pridem consumpta: tum sperantes alterum mox principem, adepto præter expectationem imperio, plus aliquantum utilitatis honorumque ipsis ac studii delaturum: decrevere Alexandrum obtruncare, ac Maximinum vocare Augustum, commilitonem videlicet & contubernalem, prætereaq; rei militaris peritia maxime præsenti bello idoneum. Cum igitur frequentes in campum convenissent, vel

8 Μαξιμίνου ἔχαιρον. τὸν
Ἀλέξανδρον ἐπέσκωπτον
ὑπὸ τῆς τε μητρὸς ἀρχόμε
καὶ διοικουμένων τῶν πραγ
των ὑπ' ἐξουσίας τε καὶ γνώ
γυναικὸς, ῥαθύμως τε
ἀνάνδρως τοῖς πολεμι
9 προσφερομένου ἐκείνου. ὑ
μίμνησκον δ' ἀλλήλους τ
ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς δια
λησιν αὐτοῦ πταισμάτων,
ὅτι μηδὲν ἀνδρεῖον μηδὲ
νικὸν παρέχοιτο, εἰς Γερ
10 νοὺς ἐλθών. Ὄντες οὖν καὶ
λως πρὸς τὸ καινοτομεῖν
τήδειοι, καὶ τὸ μὲν παρ
ἀρχῆς βαρὺ διὰ μῆκος
σίας ἡγούμενοι, ἀκερδ
ἤδη, πάσης προανηλωμ
11 φιλοτιμίας. τὸ δὲ μέλλο
πρόσφορον, ἔς τε τὸ κερδα
αὐτοῖς δ' ἐλπὶ καὶ τῶ κλω,
παρὰ προσδοκίαν, τιμι
12 καὶ περισπούδαστον, ἐβουλ
ἀποσκευάσασθαι μὲν τὸν
ξανδρον, ἀνειπεῖν δὲ αὐτοκράτορα καὶ σεβαστὸν τὸν Μα
νον, συστρατιώτην τε αὐτὸν ὄντα καὶ σύσκηνον, ἐς τ
παρόντα πόλεμον δι' ἐμπειρίαν καὶ ἀνδρείαν ἐπιτήδειο
κοῦντα. 13. ἀθροισθέντες οὖν εἰς τὸ πεδίον ὡπλισμένοι, ἀ

ι συνήθη γυμνάσια
θόντα, καὶ ἐπιστάντα αὐ-
ν Μαξιμῖνον (εἴτε καὶ
τὸ πραττόμενον, εἴτε
θρα τοῦτο προκατα-
σαντο) πορφύραν ἐπι-
τες βασιλικὴν, αὐτο-
ρ ἀναγορεύουσιν. ὁ δὲ 14
πρῶτα παρῃτεῖτο, καὶ
ύραν ἀπέρριπτεν· ὡς
ἐπ' αὐτὸν ξιφήρεις, ἀπο-
ἀπειλοῦντες, τοῦ
κινδύνου τὸ μέλλον
όμενος, ἀνεδέξατο τὴν
, πολλάκις αὐτῷ προ-
ὡς ἔλεγε, χρησμῶν καὶ
των τῆς τοσαύτης τύχης
ηκότων. εἰπὼν πρὸς 15
ιώτας, ὅτι ἄκων μὲν
ουλόμενος ἀναδέχε-
ειθόμενος τῇ ἐκείνων
ει. προσαγγέλλει δ' αὐ- 16
γῳ βεβαιῶσαι τὰ δό-
αμένους τε τὰ ὅπλα,
ην ἐπιστῆναι τῷ Ἀλε-
ῳ ἀγνοοῦντι, τὴν φήμην

nienti de more ad exercendos tyrones Maximino (dubium, ignaro, an re prius composita) purpuram circundant, imperatoremque salutant. Ille primo reniti, & abjicere purpuram: ut autem nudos intentari gladios à militibus vidit, occisuros nisi cederet minitantibus, futurum quàm præsens periculum præoptans, honorem scilicet recepit, fortunamque illam sæpe, ut ajebat, oraculis ac somniis præmonstratam: testatus milites prius, invitum retractantemque se cogi, sed illorum tamen obsequi voluntati. Quamobrem quæ ipsis placuerint, re sanciant, sublatisque armis, etiam prævento rumore, Alexandrum jam rei totius ignarum opprimant: ut milites illius ac stipatores re subita perterriti, aut sponte cum reliquis consentiant, aut certe dum imparati sunt nihilque ejusmodi expectant, etiam ingratiis subigantur. Postea vero, quam benevolentiam omnium atque ala-

ντας, ἵν' ἐκπλήξαντες τοὺς συνόντας ἐκείνῳ στρατιώτας
ς τοῦ σώματος, ἢ πείσωσιν ὁμογνωμονῆσαι, ἢ ῥᾷστα βιά-
ἀπαρασκεύους τῷ μηδὲν προσδοκᾶν. 17. ὡς δ' αὐτοὺς εἰς

critatem provocavit, duplicata scilicet annona, ingentique promisso donativo, pœnisque omnibus ignominiisque remissis, confestim ad Alexandri tabernaculum, quod haud procul abesset, universos educit.

εὔνοιαν καὶ προθυμία προεκαλέσατο, τά τε σια ἐπεδιπλασίασε, τὲ καὶ δόσεις μεγίστας ὑπ τιμωρίας τε καὶ κηλῖδα
18 τας αὐτοῖς ἀνῆκεν. ἐ
πορείαν ἐξήγαγεν, οὐ πολὺ δ' ἀφεστήκει τὸ χωρίον ἔνθ νυ ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.

9. His ille nuntiatis, vehementer rei novitate perturbatus atque exterritus, prosilit è tabernaculo, vesano similis, lacrymansque & tremens, nunc Maximinum perfidum ingratumque vocare, enumeratis quæcunque in illum beneficia contulisset: nunc tyrones accusare, qui neglecto sacramento, adeo proterviter id facinus auderent, postremo autem polliceri, daturum se quæ vellent, emendaturumque si qua desiderarent. Sed milites qui eum tuebantur, faustis in præsens acclamationibus prosecuti; defensuros eum cunctis viribus affirmabant. Nocte autem exacta, cum jam lucisceret, nuntiantibus quibusdam ad-

1 Ὡς δ' ἀπηγγέλη τοῦ Μαξιμίνου, ὁ ανδρος ἐν μεγίστῃ τ γενόμενος, καὶ τῷ παρ τῆς ἀγγελίας ἐκπλαγεὶς πηδήσας τῆς βασιλείου ὥσπερ ἐνθουσιῶν, δακρ καὶ τρέμων, τοῦ τε Μα ὡς ἀπίστου καὶ ἀχαρίστ γόρει, πάσας τὰς εἰς εὐεργεσίας καταλέ
2 πρὸς αὐτοῦ διηγούμενος νεανίας συστρατιώτας ὡς προπετῶς καὶ ἐπ ταῦτα τετολμηκότας· τὰ πάντα ὑπισχνεῖτο δώ λο, καὶ ἐπανορθώσεσθαι εἰ
3 φοιντο. οἱ δὲ σὺν αὐτῷ
πῶται, ἐκείνης τῆς ἡμέρας εὐφημήσαντες αὐτὸν παρέπ ὑποσχόμενοι παντὶ σθένει προασπίζειν αὐτοῦ. 4. τῆς νυ διαδραμούσης, κατὰ τὸ περίορθρον ἀγγειλάντων τινῶν,

νΘ- προσεισι, κόνις
ὀθεν ἐγειρομένη φαί-
ῖς τε ἦχΘ- πλήθους
), πάλιν προελθὼν
ὸν ὁ Ἀλέξανδρ-Θ-,
τας τε τοὺς στρατιώ-
το προμαχεῖν, καὶ σώ-
ἐθρέψαντο, καὶ ὑφ' ᾧ
οντι τεσσαρεσκαίδε-
ν, ἀμέμπτως βεβιώ-
αὐτοὺς τε εἰς οἶκτον καὶ 5
οσκαλούμεν-Θ-, ὁπλί-
ζεσθαι, καὶ ἐξελθόν-
τάττεσθαι. οἱ δὲ στρα-
τα μὲν πρῶτα ὑπι-
κατ' ὀλίγους δὲ ἀνε-
οὐδὲ ὅπλα λαβεῖν
οἱ δέ τινες τὸν ἔπαρ-6
στρατοῦ καὶ τοὺς οἰκείους
ίδρου ᾔτουν πρὸς ἀναι-
πρόφασιν ποιούμενοι,
ἀποστάσεως δεδωκῆσθαι.
μητέρα ἐμέμφοντο 7
ἔγωερν, καὶ τὰ χρή-
οκλείουσαν, διά τε μι-
ν καὶ τὸ πρὸς τὰς ἐπι-
νηρὸν τοῦ Ἀλεξάνδρ-

esse Maximinum, pulveremque haud procul exitatum videri, ac voces magnæ multitudinis exaudiri: rursus in planitiem egressus Alexander convocare milites, rogare ut se defenderent, tuerenturque eum quem ipsi educavissent, quoque jam quatuordecim annos imperante, sine ulla querela vixissent: commotisque miseratione omnibus, arma capere ac resistere hostibus imperabat. At milites, etsi omnia principi pollicebantur, paulatim tamen alii alio dilabebantur. Quidam etiam præfectum prætorii atque Alexandri familiares ad supplicium deposcebant, ortam ab illis defectionem causantes, alii matrem ipsius accusabant, avaram fœminam, & quæ pecuniis congerendis, ob sordes nimias parsimoniamq; erga milites, invisum cunctis Alexandrum reddiderit. Igitur aliquandiu hæc inter se diversi dictitantes, stabant adhuc tamen: ut vero exercitus Maximini in conspectum venit, atque hortari commilitones cœ-

ένου. 8. καὶ μέχρι μέν τινος τοιαῦτα διαφόρως βοῶντες
νον. ὡς δὲ τοῦ Μαξιμίνου ὁ στρατὸς ἤδη τε ἐν ὄψει ἦν,

pit,

pit, ut mulierem sordidam & pusillum adolescentem, etiamnum sub matris servitio, statim desererent, seque viro forti proboq; aggregarent, commilitoni ipsorum, atque in armis semper bellicisque muneribus versato: confestim universi ab Alexandro desciverunt, atque unanimiter Imperatorē Maximinum consalutaverunt. At ille tremens, atque exanimatus, in tabernaculum revertitur, matrique implicitus, & , ut ajunt, conquerens atque incusans, quod ob illam talia pateretur, expectabat interfectorem. Maximinus autem, postquam eum exercitus universus Augustum appellavit, tribuno & centurionibus aliquot negotium dat, Alexandri, matrisque una, & quicunque vim contra facerent, occidendorum. Qui facto impetu in tabernaculum, statim ipsum cum matre amicisque & honoratissimo quoque, obtruncant, exceptis qui paulo ante fuga sibi ac latebris consuluissent: quos tamen universos haud multo

παρεκάλεσέ τε στρ
καταλιπεῖν μὲν γυν
κρολόγον, καὶ μειράκιο
μητρὶ δουλεῦον, περ
ἀνδρὶ γενναίῳ καὶ σώφ
στρατιώτῃ τε ἐν ὅπλο
πολεμικοῖς ἔργοις
9 νῳ. πεισθέντες οἱ στ
τὸν μὲν Ἀλέξανδρ
λείπουσιν, αὐτοὶ δὲ ἀ
τοῦ Μαξιμίνου. αὐτ
τε ὑπὸ πάντων ἐκεῖνο
10 γορεύεται. ὁ δὲ Ἀλέξ
τρέμων καὶ λιποψυχῶ
εἰς τὴν σκηνὴν ἐπανέρ
τε μητρὶ περιπλακεὶς
φασιν, ἀποδυρόμενός
πώμενος, ὅτι δι' ἐκείν
τα πάσχει, ἀνέμενε τὸ
11 σοντα. ὁ δὲ Μαξιμῖ
παντὸς τοῦ στρατοῦ
προσαγορευθεὶς, χιλ
λίαρχον, ἑκατοντάρχ
νὰς τοὺς φονεύσοντας
ξανδρον καὶ τὴν μητέ
τινες ἀνθίσταντο τῶν
12 τοῦ. οἱ δὲ ἀφικόμενοι κ

δήσαντες τῇ σκηνῇ, αὐτόν τε ἀναιροῦσι καὶ τὴν μητέρα, καὶ
ἐδόκουν ἐκείνῳ φίλοι καὶ τίμιοι· πλὴν τῶν πρὸς ὀλίγον

δυνηθέντων, ὓς πάν-
ὐ πολὺ ὁ Μαξιμῖνος
ῶν ἀπέκτεινε. Τέλος 13
τοιοῦτον κατέλαβε τὸ
νδρον καὶ τὴν μητέρα,
σαντα ἔτεσι τεσσα-
εκα, ὅσον πρὸς τοὺς
ους, ἀμέμπτως καὶ ἀ-
ι. φόνων τε γὰρ καὶ ὠ- 14
τ, ἀκρίτων τε ἔργων
ος ἐγένετο, εἴς τε τὸ
ρωπον καὶ εὐεργετικὸ
πρέπτης. πάνυ γοῦν 15
λεξάνδρου βασιλεία
ησεν εἰς τὸ ὁλόκληρον, εἰ μὴ διεβέβλητο αὐτῷ τὰ τῆς
ς φιλαργυρίαν τε καὶ μικρολογίαν.

post comprehensos Maximinus ipse morte affecit. Hunc finem habuit vitæ
13 Alexander, una cum matre cum annos quatuordecim sine ulla subjectorum querela, atque adeo sine sanguine imperasset. Siquidem à cædibus & crudelitate abhorrens, neminem nisi judicio damnatum perire pa-
14 tiebatur: ad humanitatem videlicet ac benevolentiam propensus. Quapropter nisi filium mater avara ac sordida infamasset, nihil plane
15 desiderari in illius gubernatione imperii potuisset.

ΩΔΙΑΝΟΥ
ετὰ Μάρκον βα-
ας ἱστοριῶν βιβλίον
ἕβδομον.

HERODIANI
HISTORIÆ DE IMPERIO post Marcum.
LIBER SEPTIMUS.

ΝΙ μὲν βίῳ Ἀλέξαν- 1
ος ἐχρήσατο, τέλει
ίῳ, βασιλεύσας ἐτῶν
σσαρεσκαίδεκα, ἐν τοῖς

QVALEM se gesserit Alexander quatuordecim annorum imperio, superiore volumine exposuimus. Interea Maximinus I.

nus

nus rerum potitus, mutata vehementer rerum conditione, aspere ferociterque adepta potestate utebatur, sic ut ex molli mansuetoque imperio, ad tyrannidis crudelitatem vertere omnia contenderet. Nam cum se invisum hominibus cognosceret, quod primus ex infimo loco ad eam fortunam pervenisset: præterea moribus proinde ut genere barbarus, patrioq; instituto cædis avidissimus, ad id potissimum dabat operam, ut imperium sibi sævitia constabiliret: scilicet metuens ne senatui reliquisque omnibus Romanæ ditionis hominibus contemptibilior fieret, dum non tam in eo præsens fortuna quam natalium obscuritas spectatur. Quippe jam idtritum vulgatumque apud omnes, opilionem fuisse in Thraciæ montibus: dein corporis vastitate ac robore inter ejus regionis tenuissimos milites ascitum, quasique manu ductum à fortuna ad Romanum imperium. Quare omnes confestim à-

προειρημένοις ἐδήλ
2 ὁ δὲ Μαξιμῖνος πα
βὼν τὴν ἀρχὴν, πολλ
ταβολὴν ἐποιήσατο
χύτατα καὶ μετὰ πολ
3 τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος
ρασείας καὶ πάνυ ἡμ
σιλείας, εἰς τυραννί
μότητα μετάγειν πα
πειρᾶτο, δυσγένειαν
4 συνειδὼς, ὅτι τε πρῶ
ἐκ τελείας τῆς ἐσχάτη
σειεν τὴν τύχην ἠλάσ
δὲ ἦν τὸ ἦθος, ὡσ
γένος, βάρβαρος. τ
-νικὸν, πάτριον ἔχων κ
ειον, πρόνοιαν ἐποι
ὠμότητι τὴν ἀρχήν
5 σαι. δεδιὼς μήτε τῇ
τῳ καὶ τοῖς ὑπηκόοις
φρόνητος γένηται, οὐκ ε
ροῦσιν αὐτὴν τύχην
σιν, ἀλλ᾽ εἰς τὰ τοῦ γένε
6 τελῆ ἀπάργανα. τε δ
γὰρ παρὰ πᾶσι καὶ διεβέ
ὅτι δὴ ποιμαίνων

Θρᾳκίοις ὄρεσιν, ἀποδούς τε αὐτὸν διὰ μέγεθος σώματος εἰς εὐτελῆ καὶ ἐπιχώριον στρατείαν, ὑπὸ χειρὸς ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν κεχειραγώγητο. 7. εὐθέω

ες πάντας οἱ συνῆσαν
.εξάνδρῳ, σύνεδροι
ὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς
θέντες, ἀποσκεδάσα-
ς μὲν εἰς τὴν Ῥώμην
ψε, τινὰς δ' ἐπὶ προ-
διοικήσεως ἀποσείσα-
ος εἶναι βουλόμενος ἐν 8
τῷ, καὶ μηδένα αὐτῷ
υ ἐκ συνειδήσεως ἀ-
κρείττονα. ἀλλ' ἵν' ὥσ- 9
ἀκροπόλεως, μηδενὸς
αρόντος ὧν νέμειν αἰ-
άγκην ἔχοι, τοῖς τυ-
ος ἔργοις σχολάζοι.
ς θεραπείαν πᾶσαν ἣ 10
όνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ
ων ἐτῶν, τὴν βασιλείας ἀπ-
έπεμψε. τοὺς δὲ πλεί-
τῶν καὶ ἀπέκτεινεν, ἐπι-
ς ὑποπτεύων. ἤδει γὰρ 11
ντας ἐπὶ ἐκείνου ἀναι-
Ἔτι δὲ καὶ μᾶλλον αὐτὸν
όπλα καὶ τὸ πρὸς ἀπαν-
ργὴν προυκαλέσατο
ωσία τις διαβληθεῖ-

micos consiliariosque Alexandri à senatu lectos sustulit è medio, partimque Romam dimisit, partim, administrationem rerum causatus, officio privavit. Ideo consilio fecit, ut solus esset in exercitu, neminemque prope se haberet ex conscientia nobilitatis potiorem, sed velut ex arce quadam, citra ullius reverentiam, tyrannidis operibus vacare posset. Omniaque Alexandri ministeria, quibus ille per tot annos usus fuerat, ex aula ejecit: plurimis etiam interfectis, quod insidias videlicet suspectaret, quando omnes illius interitu mœstos esse intelligebat. Cæterum magis magisque crudelitatem irritavit conjurationis cujusdam in se delatio, conspiratis in unum centurionibus permultis, omnique senatu Romano. Magnus erat quidam nomine, vir patricius & consularis, qui delatus imperatori est, quasi manum contra ipsum compararet, ac militibus persuaderet, ut ad se imperium transferrent,

τ' αὐτοῦ συγκροτουμένη, πολλῶν τε ἑκατοντάρχων συμ-
των, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἁπάντων. 12. Μάγνος τις
, ἦν τῶν εὐπατριδῶν τε καὶ ὑπατευκότων, οὗτος δια-

Con-

Consilium autem hujuscemodi fuisse putatur. Pontem construxerat Maximinus supra flumen, qua adversus Germanos transiret. ut enim primum summam rerum suscepit, statim bellica facinora affectavit. Siquidem, ob immanem corporis staturam & militare robur ac peritiam pugnandi ascitus ad imperium, re ipsa famam confirmare atque opinionem militum tendebat: ut metum illum & cunctationem Alexandri in præliis capessendis jure improbatam fuisse coargueret. Quare nihil sibi ad exercendos milites reliqui faciebat, & cum ipse in armis assiduus erat, tum exercitum vehementer adhortabatur. Sed tum constructo, ut diximus, ponte, transire in Germaniam statuerat. Cæterum Magnus haud sane paucis militibus, sed qui virtute cæteros anteirent, atq; iis potissimum quibus custodia pontis curaque fuerat demandata, persuasisse dicebatur, ut si-

βλήθη συνάγειν κατ
χεῖρα, καὶ στρατιώτα
πείθειν εἰς αὐτὸν τὴν
13 μετάγειν. ἡ δὲ συσκευὴ,
τη τις ἐλέγετο ἔσεσθαι. γ
σας τὸν ποταμὸν ὁ Μαξ
ἔμελλεν ἐπὶ Γερμανὸ
14 βήσεσθαι. ἅμα γὰρ τῷ
χὴν παραλαβεῖν, ε
πολεμικῶν ἔργων ἦρξ
διὰ σώματος μέγεθ
ἰσχὺν στρατιωτικὴν, κ
ρίαν πολεμικὴν, δοκ
λελέχθαι, ἔργοις τε
τὴν τῶν στρατιωτῶν ὑπ
15 ἐπιστοῦτο. τήν τε Ἀλε
μέλλησιν, καὶ τὰ πρὸς τ
μικὰ ἔργα δειλίαν, ε
ἐπειρᾶτο εἰκότως κε
16 σμένην. ἀσκῶν τε ο
μνάζων τοὺς στρατιώτα
λειπεν, αὐτός τε ἐν ὅπ
καὶ τὸν στρατὸν ἀεὶ πα
17 τότε τοίνυν τὴν γέφυρ
ξας, ἔμελλεν ἐπὶ Γε
διαβήσεσθαι. ὁ δὲ Μά

λέγετο στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγους, ἀλλὰ τοὺς ἐξοχωτάτους
λιστοὺς τὴν φρουρὰν τῆς γεφύρας καὶ τὴν ἐπιμέλειαν πεποι
ἀναπεῖσαι, μετὰ τὸ διαβῆναι τὸν Μαξιμῖνον, λύσαν

ιν, προδοῦναι τοῖς βαρ-
, οὐχ ὑπαρχούσης αὐτῷ
δου. πλάτει γὰρ καὶ βάθει 18
ς ὁ ποταμὸς ῥέων, ἀ-
αὐτῷ ἐγίνετο, οὔτε νεῶν
ν τῶν πολεμίαις ὄχθαις,
ραι λυθείσης. ἡ μὲν δὴ 19
λῆς φήμη, τοιαύτη ἐ-
εἴτε ἀληθὴς ὑπάρξα-
ὑπὸ τοῦ Μαξιμίνου συ-
θεῖσα. ἀκριβὲς δ' εἰ- 20
ῥᾴδιον, ἐπεὶ ἔμενεν
λεστος. μήτε γὰρ κρίσει
ιπεδοις, μήτε ἀπολο-
πάντας οὓς ὑπώπτευεν,
ίως συναρπασθέντας,
ὺς ἐφόνευσεν. Ἐγένετο 21
καὶ Ὀσροηνῶν τοξοτῶν
ις, οἱ πάνυ ἀλγοῦντες
Ἀλεξάνδρου τελευτῇ,
όντες τῶν ἐπὶ ὑπατείας
λων Ἀλεξάνδρου τινὶ,
ῖνος δὲ ἦν ὄνομα, ὃν
ῖνος ἐκπέμψας ἦν τοῦ
ἁρπάσαντες, ἄκοντα καὶ
ροειδότα, στρατηγὸν ἐ-
κατέστησαν. 22. πορφύρα τε καὶ πυρὶ πομπεύοντα, ὀλε-
τιμαῖς, ἐκόσμησαν· ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἦγον, οὔτι βουλόμενον.
ς μὲν οὖν τῇ σκηνῇ καθεύδων, ἐπιβουλευθεὶς νύκτωρ,

mulac Maximinus in alteram ripam pervasisset, ponte abscisso redituque intercluso, barbaris eum proderent. Siquidem tanta erat amnis illius profunditas ac latitudo, ut irremeabilis fore videretur, nullis præsertim navigiis in adversa ripa. Talia scilicet sermonibus ferebantur: incertum vero, an composita fraude. neque enim facilis sententia, parum explorata re, citraque judicium aut defensionem ullam correptis interfectisque omnibus quoscunque suspicio attigerat. Sed & militum Osrhoënorum defectio nonnulla oborta est. Nam cum magnopere indoluissent Alexandri nece, ac forte fortuna in quendam ex illius amicis, cui nomen Quartino fuit, paulo ante è castris à Maximino dimissum, incidissent, correptum atque retractantem, neque tale quippiam cogitantem, ducem sibi delegerunt, purpuraque eum prælatoque igni, funestis scilicet honoribus, condecoratum, nihil-

que minus optantem, ad imperium protulerunt. Qui tamen haud diu post in tabernaculo dormiens, à contubernali quodam suo, & (ut credebatur) amico, per insidias occiditur. Macedoni nomen fuit, qui & antea Osrhoënis præfuerat, & nunc primus eisdem autor fuerat deficiendi à Maximino. Quumque nulla subesset odii aut inimicitiarum causa; tamen eum occidit, quem ipsemet corripuerat, atque ad suscipiendum imperium perpulerat. Sed enim magnopere tunc gratum se Maximino facturum putans, abscisum Quartino caput dono obtulit. Verum Maximinus quamvis eo facinore lætus, gaudensque præreptum sibi hostem, tamen illum, haud modica sperantem, putantemque sibi insignem gratiam relatum iri, extremo supplicio affecit, ceu defectionis auctorem, interfectoremque ejus, cui facinus invito persuaserat, atque infidum homini quem antea pro amicissimo habuisset. Hujusmodi igitur causæ magis magisque animum exasperabant Maximini, atque ad sævitiam exacuebant,

αἰφνιδίως ἀνῃρέθη ὑ
συνόντος αὐτῷ καὶ δοκοῦ
φίλου, τῶν τῶν Ὀσροηνῶν
23 τερον ἡγουμένου. (Μα
κεδὼν ὄνομα αὐτῷ) καὶ τ
ἁρπαγῆς καὶ τῆς ἀποστ
ἀρχηγοῦ καὶ ὁμογνώμονος
Ὀσροηνοῖς γενομένου, ο
μίαν αἰτίαν ἔχθρας οὔτε
ἔχων, ἀπέκτεινεν αὐτ
24 ἥρπασέ τε καὶ ἀνέπεισε
μενός τε μεγάλα χαρ
τῷ Μαξιμίνῳ, τὴν κε
25 ἀποτεμὼν, ἐκόμισεν. ὁ
μὲν ἐπὶ τῷ ἔργῳ, περι
πολεμίου, ὡς ᾤετο, ὁ
μὲν, καίτοι μεγάλα ἐλ
τα, καὶ δοκοῦντα ἀμοι
ξαιρέτου τεύξεσθαι, ἀ
νεν, ὡς καὶ τὸν ἀποστάσ
γονότα ἀρχηγὸν, καὶ ἀποι
τα ὃν αὐτὸς ἄκοντα α
σεν, ἄπιστόν τε γενόμε
26 τὸν φίλον. τοιαῦται
τινες αἰτίαι ἔτι μᾶλ
τραχύτητα καὶ ὠμότητ
νησαν τὴν τοῦ Μαξιμί
χὴν, καὶ πρότερον οὖσα
27 κῆαν. ἦν δὲ καὶ τὴν ὄ

ιτος, καὶ μέγιστος τὸ
ὡς μὴ ῥᾳδίως αὐτῷ
ίτε Ἑλλήνων τῶν σω-
ώτων, μήτε βαρβά-
μαχιμωτάτων, ἐξι-

•

1 νικήσας δὲ τὰ προειρη-
να, πάντα τε τὸν στρα-
ιλαβὼν, καὶ διαβὰς
ς τὴν γέφυραν, εἴχε-
ς τοὺς Γερμανοὺς μά-
ετα δέ τι πλῆθος καὶ 2
ἅπασαν τῶν Ῥωμαίων
ν σὺν ἑαυτῷ εἰσήγα-
υρουσίων τε ἀκοντιστῶν
ν πάμπλειστον καὶ τοξο-
σρηνῶν τε καὶ Ἀρμε-
ῆσαν οἱ μὲν, ὑπήκοοι, 3
ίλοι καὶ σύμμαχοι. καὶ
Παρθυαίων, ἢ χρή-
θέντες καὶ αὐτομολή-
ἢ ληφθέντες αἰχμά-
Ῥωμαίοις ἐδούλευον.
ήδη τοῦτο τὸ στρατοῦ 4
ειν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου
, ηὔξηθη δὲ ὑπὸ τοῦ
ίνου, καὶ εἰς πολεμικὴν
συνεκεκρότητο. 5. μάλιστα δὲ οἱ ἀκοντισταὶ καὶ οἱ τοξόται
ρμανῶν μάχας ἐπιτήδειοι δοκοῦσιν, ἐπιτρέχοντές τε

etiam antea sua sponte crudelissimum. Cæterum aspectu quoque erat horrendus, vasto atque immani corpore, ut nemo illi, vel exercitatissimorum Græcorum, vel pugnacissimorum barbarorum, conferri posset.

1 His ita dispositis rebus, collecto exercitu omni, ac ponte intrepide pertransito, bellum Germanis intulit. Secuti illum magna vis mortalium, ac pene omnes barbarorum copiæ: adhæc Mauri jaculatores sagittariique quamplurimi. Præterea Osrhoëni & Armenii: quorum hi, Romanis subjecti, illi in amicitiam fuerant societatemque asciti. tum si qui ex Parthis aut pecunia conducti, aut transfugæ, aut item capti bello, Romanis serviebant. Hæc autem multitudo coacta ab Alexandro prius, aucta dein atque exercita à Maximino fuerat. Cæterum jaculatores sagittariique gerendo adversus Germanos bello magnopere idonei videntur. siquidem expediti hostem opprimunt incautum, facileque 2.

rursus in tutum se recipiunt. At vero Maximinus hostilem ingressus agrum, diu nemine, qui resisteret invento (quippe omnes abscesserant barbari) regionem illorum depopulabatur, maturis jam segetibus, vicosque omnes incendendos diripiendosq; militibus tradebat. Sunt autem urbes ædificiaque illa maxime incendiis obnoxia: rara apud Germanos structura è lapide ac lateribus coctilibus: densisque potius sylvis, quorum confixis coagmentatisque lignis, quædam quasi tabernacula ædificant. Igitur Maximinus in eam regionem grassatus, populatis segetibus omnique pecore captivo militibus permisso, nullos adhuc hostes invenerat. Siquidem campestres regiones, locaque ab arboribus pura deseruerant, atque intra sylvas & paludes delituerant, ut inde præliarentur atque eruptionem in hostem facerent. Etenim densitas illa arborum sagittis laculisque hostium allatura

αὐτοῖς κούφως ὑ περισ
σι, καὶ ἀναχωροῦντες ῥᾳ
Γενόμενος δὲ ἐν τῇ πο
Μαξιμῖνος, πολλὰ
ἐπῆλθεν, οὐδενὸς αὐτῷ
σῶτος, ἀλλὰ τῶν βαρ
6 ἀνακεχωρηκότων. ἐδ
ουν πᾶσαν τὴν χώραν, μ
τῶν ληΐων ἀκμαζόντω
τε κώμας ἐμπιπρὰς
πάζειν ἐδίδου τῷ σ
7 δ᾽ εὐμρέστατα γὰρ τὸ πῦρ
μεναι τάς τε πόλεις
ἃς ἔχουσι, καὶ τὰς ο
8 ἁπάσας. λίθων μὲν
αὐτοῖς ἢ πλίνθων ὀπτ
νις· ὕλαι δ᾽ ἀδενδρο
ξύλων οὔσης εὐπορείας
πηγνύντες αὐτὰ καὶ ἁ
9 τες, σκηνοποιοῦνται. ὁ
ξιμῖνος ἐπὶ πολὺ μὲ
χώρησε, περιτέμνων τὰ π
ρημένα καὶ λείας ἀπελ
διδούς τε τὰς ἀγέλας·
10 τῷ, αἷς περιετύγχανο

Γερμανοὶ ἀπὸ μὲν τῶν πεδίων, καὶ εἴ τινες ἦσαν χῶραι ἀς
ἀνακεχωρήκεισαν. ἐν δὲ ταῖς ὕλαις ἐκρύπτοντο. περὶ
ἕλη διέτριβον, ὡς ἐκεῖ τὰς μάχας καὶ τὰς ἐφόδους πο
τῆς συνεχείας τῶν φυτῶν ἀπασχολούσης εἰς ἑαυτὴν τ

ἀκόντια τῶν πολεμίων.
ἀρχιβαθεῖς τῶν ἑλῶν, 11
αἷοις μὲν δι' ἄγνοιαν τῶν
ν ἐπισφαλεῖς ἐσομένους,
οῖς δὲ, δι' ἐμπειρίαν τῆς
:, ἐγνωκόσιν ἄβατα καὶ
πὶ τῶν τόπων, ἐς γόνυ
ρεχομένοις διατρέχειν
. εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς τὸ νήχειν 12
γεγυμνασμένοι, ἅτε
λουτρῷ τοῖς ποταμοῖς
ενοι. περὶ ἐκεῖνα οὖν μά-
τὰ χωρία αἱ συμβολαὶ
το. ἔνθα καὶ γενναιότατα 13
ὁ βασιλεὺς τῆς μάχης
, ἐπὶ γάρ τινι ἕλει μεγί-
τ μὲν Γερμανῶν ἐς αὐτὸ
ωρούντων εἰς φυγήν. εἰς
ν δὲ Ῥωμαίων ἐπεισελ-
ικνούντων, πρῶτος ὁ
ιμῖνος ἅμα τῷ ἵππῳ
λὼν εἰς τὸ ἕλος, καίτοι
ιαστέρα τοῦ ἵππου βρεχο-
ὺς ἀνθεστῶτας ἐφόνευσε
ψους, ὡς τὸν λοιπὸν στρα-
τευθέντα προδοῦναι μα-
ον ὑπὲρ αὐτῶν βασιλέα

impedimentum, & paludum
altitudo periculosa Romanis
locorum ignaris, ipsis autem
facilis expeditaque fore videbatur, non ignaris, quæ usquam pervia, quæ invia, & genuum tenus cottidie per illas discursantibus. Sunt autem Germani peritissimi natandi, ut qui tantummodo in fluminibus laventur. In
hujuscemodi igitur locis pugna inita, ubi etiam imperator ipse Romanus fortissime prælium inchoavit. Nam cum ad ingentem quandam vastamque paludem ven-
tum esset, intra quam Germani fuga se receperant, verentibus Romanis eodem hostes insequi, primus Maximinus equo paludem ingressus, quum quidem etiam supra alvum equus voragine hauriretur, magna vi repugnantes barbaros contrucidavit. Quare exercitus reliquus pudore instinctus, ne prodere pugnantem pro se imperatorem videretur, ausus & ipse est paludem ingredi. multique utrinque ceciderunt: ita tamen ut nullus pene barbarorum fuerit re-

ἰσαί τε καὶ ἕλεσιν ἐπεισελθεῖν. 14. πολὺ δέ τι πλῆθος ἑκατέ-
ι. πεσεῖν, καὶ Ῥωμαίων μὲν, τῶν δὲ βαρβάρων σχεδὸν τὸ πᾶν

liquus, dimicante insigniter Romano principe. Quare & stagnum cadaveribus oppletum, & palus sanguine confusa, pedestris prælii navalẽ faciem præferebat. Hanc igitur pugnam suaque ipsius fortia facinora non solum per literas senatui populoque Romano significavit, sed etiam depictam maximis imaginibus ante curiam publicavit: ut non tam audire, quæ gesta forent, quam etiam subjicere oculis Romani possent. Eam tabulam deinde una cum reliquis illius honoribus senatus sustulit. Fuere item alia prœlia, quibus omnibus ipse manu pugnam capessens, ac fortissime dimicans, exsplendescebat. Multisque captivis atque ingenti abacta præda, instante hyeme in Pannoniam reversus est: intraque urbem Sirmium, quæ maxima omnium ejus regionis habetur, in hibernis agens, ad vernam sese expeditionem comparabat: identidem minitans, id quod etiam præstiturus videbatur, excisurum subacturumque

παρ᾽ οὖσαν δύναμιν. ἀρισ
τος αὐτοῦ, ὡς τήν τε λί
μάτων πληρωθῆναι,
λίμνην αἵματι κερα
πεζομαχοῦντι στρατ
15 μαχίας ὄψιν παρέχειν
τήν τε μάχην, καὶ τὰς ἀρε
αὐτοῦ, οὐ μόνον διὰ γρα
των τῇ τε συγκλήτῳ καὶ
μῳ ἐδήλωσεν, ἀλλὰ
φῆναι κελεύσας, μεγίσ
κόσιν ἀνέθηκε πρὸ τοῦ β
16 τηρίου. ἵνα μὴ μόνον
τὰ γινόμενα, ἀλλὰ καὶ β
ἔχωσι Ῥωμαῖοι. τὴν δ᾽
ὕστερον καθεῖλεν ἡ σύ
τος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀ
17 μῶν. γεγόνασι δὲ καὶ
συμβολαί, ἐν αἷς ὡς
γός τε καὶ αὐτόχειρ τῆς
ἀριστεύων τε πανταχοῦ
18 νεῖτο. Πολλοὺς δὲ χειρω
νος αὐτῶν αἰχμαλώ
λείαν ἀπελάσας, χει
ἤδη καταλαμβάνοντος
19 ἦλθεν εἰς Παίονας. ἐν
μίῳ διατρίβων τῇ με
κεῖ πόλει δοκούσῃ, τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ἔαρ παρε
ζετο. 20. ἠπείλει γὰρ (καὶ ποιήσειν ἔμελλεν) ἐκκόψειν τε

ν τὰ μέχρι Ὠκεανοῦ
κῶν ἔθνη βάρβαρα.
1 ὶ μὲν οὖν πολεμικὰ
οι τοιοῦτος ἦν· καὶ εἰς δόξαν
ὤνη πρᾶξις αὐτοῦ, εἰ μὴ
ἰκείοις καὶ τοῖς ὑπηκόοις
τερος γεγόνει καὶ φοβε-
ος. τί γὰρ ἦν ὄφελος
2 φων ἀναιρουμένων, πλειό-
μένων φόνων ἐν αὐτῇ
Ῥώμῃ καὶ τοῖς ὑπηκόοις
4 ιν; ἢ λείας αἰχμαλώ-
πάγειν τῶν ἐχθρῶν, γυ-
τὰ καὶ τὰς ἰδίας ἀφαιρου-
τῶν οἰκείων; ἄνεσίς τε
σα, μᾶλλον δὲ καὶ προ-
ις δέδοτο συκοφάνταις,
ἐπηρεάζειν καὶ κινεῖν
ματα πρόγονικά, εἰ τύ-
χοι, ἄγνωστα καὶ ἀνεξέ-
5 λα, μόνον τέ τις κληθεὶς
καστήριον ὑπὸ συκοφάν-
εὐθέως ἡττημένος ἀπῄει,
τῶν ὑπαρχόντων πάντων
6 θείς. ἑκάστης γοῦν ἡμέρας
δεῖν τοὺς ἐχθὲς πλουσιωτά-
τῆς ἐπαιτείας μετιόντας.
ὑπηλὶς ἦν τῆς τυραννίδος ἡ
χρηματία, ἐπὶ προφάσει τῆς περὶ τοὺς στρατιώτας χρημάτων

Oceano tenus omnes Germaniæ barbaras nationes.

3 TAlis utique fuit in bellicis negotiis: maximā rebus gestis claritudinem adepturus, nisi gravior multo suis ac truculentior, quam ipsis fuisset hostibus. Quo enim barbaros interemptos, si longe plures in ipsa urbe Roma subjectisque nationibus cædes edebantur? Quid prædam aut captivos abactos proderat, si suis fortunis Romanæ ditionis mortales cottidie despoliabātur? Quippe omnis non modo libertas, sed instigatio quoque delatoribus permissa, ut circumvenire quos vellent, renovareque etiam (si ita usus posceret) usq; à progenitoribus ignota atque indeprehensa ad eam diem crimina liceret. Neque sane delicti alicujus quispiam arcessebatur, quin idem continuo reus perageretur, ac censu fortunisque omnibus expelleretur. Itaque cotidie cerneres, qui pridie opulentissimi fuissent, eos nunc emendicare stipē. tanta videlicet tyrannidis avaritia incesserat, assiduas erga

militem largitiones obtendentis. Erant præterea illius aures omnibus calumniis patulæ, sic ut nullius vel ætatis vel dignitatis rationem haberet. Igitur complures exercitibus aut provinciis præpositos, consulares triumphalesq; viros, levissima tenuissimaque calumnia attactos, corripi de improviso jubebat, ac sine ullis ministeriis solos vehiculis impositos, die noctuque iter facere ab oriente aut occidente (si ita cecidisset) itemque à meridie in Pannoniam usque, in qua tunc ipse morabatur. Dein spoliatos omnique ignominia affectos, exilio vel morte puniebat. Quādiu igitur unus aut alter talia patiebantur, neque ea calamitas extra ipsorum familiam egrediebatur, non sane magnopere populorum gentiumque interesse videbatur: (siquidem beatorum divitumque res adversæ, non solum à plebe negliguntur, sed eis nonnulli etiam pravo malignoque ingenio, ob invidiam scilicet potentiorum atq: felicium, delectantur) postquam autem Maximinus plurimas

συνεχοῦς χορηγίας. ἦν
τοῖς ὠσὶ κοῦφος ἐς διαβο
ἡλικίας τε καὶ ἀξιώματ
8 φειδῶς ἔχων. πλείστους
τῶν ἔθνη καὶ στρατόπεδα
στευμένων, μετ' ὑπατεία
μὴν, ἢ δόξας ἐπὶ τροπ
προσγινομένην, ἐκ μι
καὶ εὐτελοῦς διαβολῆς αἰ
9 στους ἐποίει. καὶ ἐκέλευσέ τε
ὑπηρεσίας μόνους ὀχή
ἐπιτεθέντας, ἄγεσθαι νύ
καὶ μεθ' ἡμέραν ὁδεύοντα
ἀνατολῶν, ἢ δύσεως, εἰ
ἀπὸ τῆς μεσημβρίας. εἰς Π
10 νας, ἔνθα διέτριβε. σκύ
καὶ ὑβρίσας, φυγαῖς ἢ θ
τοῖς ἐζημίου. ἐς ὅσον μὲ
τοὺς καθ' ἕνα ταῦτα ἐπρ
το, καὶ μέχρις οἰκείων ἐ
ἡ συμφορὰ, οὐ πάνυ τι τοῖ
μοις τῶν πόλεων ἢ τοῖς
11 σι διέφερε. (τὰ γὰρ τῶν εὐ
μονεῖν δοκούντων ἢ πλ
πταίσματα πρὸς τῶν ὄ
οὐ μόνον ἀμελεῖται, ἀλλ
νας τῶν κακοήθων καὶ
λων ἔσθ' ὅτε καὶ εὐφρα

φθόνῳ τῶν κρειττόνων καὶ εὐτυχούντων.) 12. ἐπεὶ δὲ ὁ Μαξιμ

λείςυς τῶν ἐνδόξων οἴ-
ς πενίαν περιςήσας, ἃ δὴ
καὶ ὀλίγα, οὐδ' αὐτάρκη
τῆς βουλήσεως ᾤετο, μετῆλ-
ὶ τὰ δημόσια, καὶ εἴτινα
ἱμάτα πολιτικὰ εἰς εὐ-
ς ἢ νομὰς τῶν πολιτῶν
όμενα, εἴτε θεάτροις ἢ
ύρεσιν ἀνακείμενα, εἰς
ν μετῆγε, ναῶν τε ἀνα-
α, θεῶν τε ἀγάλματα,
ων τιμὰς, καὶ εἴτις ἦν
τῶν δημοσίων ἔργων, ἢ
κόσματος πόλεως, ἢ
νόμισμα ποιῆσαι δυνα-
, πᾶν ἐχωνεύετο. ὅπερ καὶ
α τοὺς δήμους ἐλύπησε.
τό τε δημόσιον ἐνεποίει
μάχης, καὶ ἄνευ ὅπλων,
πολιορκίας· ὥς τινὰς τῶν
τῶν καὶ χεῖρας ἀνατιθεῖ-
τοὺς νεὼς φρουρεῖν. ἑτοί-
ε ἔχειν, πρότερον ἀναι-
ρας περὶ τῶν βωμῶν πε-
ἢ σκῦλα τῶν πατρίδων
ἐντεῦθεν δὴ καὶ μάλιστα
τε πόλεις καὶ κατὰ ἔθνη
μνον τῶν ὄχλων αἱ ψυ-
πηρέσκοντό τε καὶ οἱ στρα-

illustrium virorum familias
ad egestatem redegit, levio-
ra jam illa ac minora ducens
quam ut ipsius cupiditati sa-
tisfacerent, animum ad pu-
blicas opes transtulit. Igitur
quæcunque pecuniæ civiles,
aut ad publicam annonam
repositæ, aut in plebem divi-
13 dendæ supererant, tum quæ
theatris ac celebritatibus ser-
viebant, universas sibi adju-
dicavit. Adhæc templorum
omnium donaria, statuæque
deorum heroumque hono-
res, tum quicquid publici
operis aut civilis ornamen-
ti, aut materia denique fuit
nummis idoneæ conficiun-
dis, omnia pariter ignibus
14 conflabantur. Quæ res im-
primis animos multitudinis
exulceravit, quasiq; luctum
publicum effecit, cum citra
pugnam atque arma quasi
oppugnationi esse urbs ob-
noxia videretur: sic ut qui-
15 dam è populo contra resiste-
re, templaque ausi tueri,
etiam cadere ante aras deo-
rum immortalium, quam
spectare patriæ spolia, præ-
16 optaverint. Hinc itaque po-
tissimum per urbes atque na-
tiones popularium animi
intumuerant: ac nec milites
17 quoque satis æquo animo
ferebant, exprobrantibus in-

vidiose consanguineis atque domesticis, & ipsorum culpa talia patrare Maximinum dictitantibus.

4 HVjuscemodii gitur causæ minime profecto leves ad odiũ ac defectionem populos proritabant. Cæterum votis tantummodo agebant, læsa implorantes numina, nullo scilicet audente profiteri se vindicem: donec exacto imperii triennio, exigua levique occasione (ut sunt lubricæ tyrannorum res) primo arma sumpserunt rebellaruntq; Afri, tali causa: Procurator erat quidam Carthagini, cui nihil ad extremã vel asperitatem vel sævitiam deerat. Is damnandis judicio hominibus, exigendisq; pecuniis, favorem principis aucupantur. siquidẽ Maximinus, quos sibi factos cognoscebat, eos potissimum diligere consueverat. Quicunq; igitur fisci rem curabãt, si modo viri probi forent, (quod per raro eveniebat) aut procuratione exciderant, aut præsenti periculo conterriti, gnarique illius

πω) τοῖς πεπληρωμένοι διζόντων αὐτοῖς ἀπο συγγενῶν τε καὶ οἰκείων, δι' αὐτοὺς ταῦτα πράττοντος τοῦ Μαξιμίνου.

1 Αἰτίαι μὲν δὴ τοι οὐκ ἐπὶ ἀλόγοις εἰς καὶ ἀπόστασιν τοὺς παρώξυνον. καὶ πάντ εὔχοντο, καὶ θεοὺς τοὺς μένους ἐπεκάλουν, ἀφ οὐδεὶς ἐτόλμα. ἐς τ
2 πληρουμένης αὐτῷ βασιλείας, ἐκ μικρᾶς εὐτελοῦς προφάσεως τυραννίδος σφαλ πρῶτοι ὅπλα ἐκίνησαν ἀπόστασιν ἀσφαλῶς ὡ Λίβυες, ἐξ αἰτίας τ
3 Ἐπετρόπευέ τις τῆς Κ νίας χώρας τραχύτατ μετὰ πάσης ὠμότητος δίκας τε ἐποιεῖτο, κ μάτων εἰσπράξεις μενος εὐδοκιμεῖν π
4 Μαξιμίνῳ. ἐκεῖνος ᾔδει ἁρμόζοντας τῇ γνώμῃ ἐπελέγετο. οἵ τ ἐπιτροπεύοντες τοῦ ταμείου τότε, εἰ καὶ σπανίως χρηστοὶ ἐμπ σαν, τόν τε κίνδυνον πρόδηλον ἔχοντες, καὶ τὴν ἐκείν

ιτίαν εἰδότες, ἄκοντες τοὺς λοιποὺς ἐμιμοῦντο.
5 ῳ κατὰ τὴν Λιβύην ἐπι- τοῖς τε ἄλλοις βιαίως ἐφέρετο, καὶ νεανίσκους τι- ῶν παρ' ἐκείνοις εὐγε- ων καὶ πλουσίων, καταδί- εμβαλὼν, εἰσπράττειν ήματα εὐθέως ἐπειρᾶ- τρῴων τε καὶ προγονι- ἰσιῶν αὐτοὺς ἀφαιρεῖσθαι.
6 ς ἀλγήσαντες οἱ νεανί- ὰ μὲν χρήματα αὐτῷ ύσειν ὑπέσχοντο, τριῶν ὧν αἰτήσαντες ἄνεσιν.
7 μοσίαν δὲ ποιησάμενοι, ς τε οὓς ᾔδεσαν ἢ πεπον- τι δεινὸν, ἢ παθεῖν δε- τας, ἀναπείσαντες, κε- ι νύκτωρ κατελθεῖν τοὺς ν ἀγρῶν νεανίσκους, ξύ- καὶ πελέκεις ἐπιφερομένους.
8 , πεισθέντες κελεύσει δεσποτῶν, περὶ τῆς ἕω λθον εἰς τὴν πόλιν, κρύ- ες ὑπὸ ταῖς ἐσθῆσιν ἃ ἔφερον αὐτοσχέδια πολέμου ὅπλα. δέ τι πλῆθος ἠθροίσθη. φύσει γὰρ πολυάνθρωπος οὖσα ἡ ἡ πολλοὺς εἶχε τοὺς τὴν γῆν γεωργοῦντας. 9. ἅμα δὲ τῷ δραμεῖν τὸ περιόρθριον προσελθόντες οἱ νεανίσκοι τὸ

avaritiæ, quamvis inviti cæteros imitabantur. Quapropter Africæ procurator, cum pleraque alia violenter factitabat, tum ad adoleſcentibus quibusdam nobilibus atque opulentis damnatione circũventis, ſtatim exigere pecunias intenderat, patrimonioque illos & avitis bonis exuere. Quibus rebus exacerbati adoleſcentes, pecuniam quidem ſe daturos pollicentur, petito trium dierum ſpatio: conſpirantesque interim in unum, quicunque grave aliquid vel paſſi fuerant, vel paſſuros metuebant, jubent nocte ex agris juventutem cum fuſtibus ac ſecuribus adeſſe. Illi, dominorum imperia exequentes, venere ante lucem univerſi in urbem celantes ſub veſtibus arma, quæ cuique tumultuaria ſe obtulerant. Magna vero vis mortalium confluxere. ſiquidem fœcundiſſima hominum Africa plurimos tunc etiam agrorum cultores habebat. Vt autem dies jam illuxit,

jubent

iubent adolescentes pone sequi servorum suorum gregem, tanquam si è reliqua essent populi multitudine:
10 neque tamen arma proferre prius, aut vim facere, quam ubi aliquos aut è militibus aut è populo viderint irruere contra se, atque ire ultum facinus quod gesturi mox essent.
11 Ipsi, reconditis intra sinum pugionibus, adeunt procuratorem, tanquam cū eo de persolvendis pecuniis acturi, continuoq; nihil tale suspicantem neci dedunt.
12 ibi, exertantibus gladios illius militibus, atque ire ultum volentibus,
13 repente agrestes cum fustibus ac securibus occurrunt, fortiterque pro dominis pugnantes, facile omnes in fugā verterunt,

μὲν πλῆθος τῶν οἰκετ... κολουθεῖν αὐτοῖς ἐπεσθαι, ... τος μέρος τοῦ λοιποῦ ...
10 προστάξαντες τότε ἀ... λύπην ἃ ἔφερον ὅπλα γενναίως ἀνθεστάναι, εἴτ... στρατιωτῶν ἢ δημοτῶν ... ἐπίοιεν, ἔκδικοι τοῦ γεγεν...
11 νου ἔργου. αὐτοὶ δὲ κ... τες ἐγχειρίδια ὑποκό... προσίασι τῷ ἐπιτρόπῳ, περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν χρη...
12 διαλεξόμενοι. προσαπτε... τε αἰφνιδίως, οὐ προσδο...
13 τα παίσαντες φονεύουσι ... δὲ περὶ αὐτὸν στρατιωτ... μνωσάντων τὰ ξίφη, φόνῳ ἐπεξελθεῖν θελό... οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν καταληλυθότες, προβαλλόμενοι τά τε ... καὶ τοὺς πελέκεις, ὑπερμαχόμενοι τῶν δεσποτῶν τοὺς αὐθε... ῥᾳδίως ἐτρέψαντο.

5. AD hunc modum negotio succedente, juvenes, desperatis semel rebus, unam sibi reliquam salutem fore arbitrati, si patratum nuper facinus, majore aliquo facinore cumularent, statuunt in communionem periculi rectorem provinciæ assumere, ac po-

1 ΟΥ΄τω δὴ προχω... λος τοῦ ἔργου, οἱ νεο... ἅπαξ ἐν ἀπογνώσει γενό... μόνην ᾔδεσαν ἑαυτοῖς ... ρίαν ὑπάρχουσαν, εἰ τὰ ... μηθέντα αὐτοῖς αὐξ... ἔργοις μείζοσι, καὶ κοινω... κινδύνου τὸν ἡγούμενον...

ἀναπείσωμεν εἰς ἀπόστα-
ὅπερ ᾔδεσαν πάλαι μὲν ε-
σθαι, μίσει Μαξιμίνου,
ι δὲ κωλύεσθαι. σὺν, παν-
ίνῃ τῷ πλήθει, ἤδη με-
σης ἡμέρας ἐπίασιν ἐπὶ
τοῦ ἀνθυπατεύοντος οἰ-
Γορδιανὸς μὲν ἦν ὄνο- 3
κλήρῳ μὲν τὴν ἀνθυ-
ίαν λαχὼν, πρεσβύτης
ς ἔτος ἤδη περὶ που ὀγ-
ὸν ἐληλακώς. πολ- 4
δὲ πρότερον ἄρξας ἔ-
ἔν τε πράξεσι μεγίσταις
ιαθείς. ὅθεν αὐτόν τε 5
ς ὑποδέξεσθαι τὴν ἀρχὴν
ο, ὥσπερ κορυφαῖον τέ-
τῶν προηγουμένων πρα-
, τήν τε σύγκλητον καὶ
ωμαίων δῆμον ἀσμένως
σθαι ἄνδρα εὖ γεγονότα,
ἐκ πολλῶν ἡγεμονιῶν,
ο καθ' ἀκολουθίαν, ἐπὶ
ελθόντα. συνέβαινε δὲ 6
ης τῆς ἡμέρας ἧς ταῦτα
ἐπλήττετο, οἴκοι τὸν Γορδιανὸν διατρίβειν ἡσυχάζοντα,
κότα τοῖς καμάτοις ἀνάπαυλαν, ἀργίαν τε τῶν πρα-
7. οἱ δὲ νεανίσκοι, ξιφήρεις, σὺν παντὶ τῷ πλήθει
άμενοι τοὺς τῆς αὐλίας ἐφεστῶτας, εἰσπηδήσαντες

pulos ad defectionem solicitare, quod optari jam pridem ab universis cognoverant, Maximini odio, sed metu prohiberi. Igitur cum omni multitudine nocte intempesta domum proconsulis petunt. Is Gordianus fuit, proconsulatum sortitus eum, cum annum ageret circiter octogesimum: multarumque ante provinciarum fuerat rector, atque in maximis spectatus negotiis. Quocirca facile susceptum iri ab illo imperiũ existimabant, quasi fastigium aliquod superiorum dignitatum: senatuique & populo Romano gratum futurum principem, qui præterquam quod erat illustri ortus genere, etiam per honores plurimos, quasi per gradus quosdam, ad imperii culmen ascendisset. Evenit autem, ut quo die hæc agebantur, domi Gordianus resideret, dilatis laboribus, omnique actu rerum suspenso. Igitur adulescentes, cum gladiis, magna stipante multitudine, proturbatis janitoribus,

ribus, impetum in ædes faciunt, eumque supra grabatum requiescentem offendunt: circumfusique, senem purpura induunt atque augustalibus honoribus consalutant. Ille, re subita exterritus, insidiasque & dolum in se compositum ratus, dejicit humi se ex grabato, obsecrans parcerent seni, à quo nihil injuriarum accepissent, fidemque principi & benevolentiam servarent. Instantibus autem illis, ac nudos manu gladios tenentibus, cum partim metu, partim ignoratione, haudquaquam sciret Gordianus, quid sibi ea res vellet, quæque subitæ fortunæ causa foret, unus è numero adolescentium, qui & nobilitate & facundia cæteros anteiret, reliquis tacere & paulisper quiescere jussis, dextra capulum tenens, in hanc sententiam verba fecit: *E duobus periculis, quorum alterum præsens manifestumque, alterum, futurum forsitan, dubiique eventus, eligendum tibi hodie alterutrum est: ut aut nos teque una serves, & spem meliorem,*

καταλαμβάνουσιν αὐτὸ
πι... σκιμποδίου ἀνα
μενον. περιστάντες δὲ,
μύδι πορφυρᾷ περιβά
σεβασμίαις τε τιμαῖς
8 ἀγορεύουσιν. ὁ δὲ τῷ παρ
ξω τοῦ πράγματος ἐ
γεὶς, ἐνέδραν καὶ συσκευ
ἐπιβουλῆς καθ' ἑαυτοῦ
ξων, ῥίψας ἀπὸ τοῦ σκίμπ
εἰς γῆν ἑαυτὸν, ἐδεῖτο
σαι γέροντος μηδὲν
ἀδικήσαντος, σώζειν
πίστιν καὶ τὴν εὔνοιαν τῷ
9 ἄρχοντι. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν
φήρεις ἐνέκειντο, ἐκεῖν
ὑπὸ δέους καὶ ἀγνοίας οὐ
τὸ πεπραγμένον, οὐδὲ
10 παρούσης τύχης αἴτιον. ε
νεανίσκων, ὃς τὴν αὐτῶν
καὶ δυνάμει λόγων περι
τοὺς λοιποὺς καταστγάσ
σχάζειν τοῦ πρὸς τάξας
προκώπιον τῇ δεξιᾷ,
11 πρὸς αὐτὸν τοιάδε.
κινδύνων προκειμένω
μὲν παρόντος, τοῦ δὲ μέ
τος. καὶ τοῦ μὲν, ἤδη πρόδηλου, τοῦ δὲ ἐν ἀμφιβόλῳ τύχη
σαι σε δεῖ σήμερον σώζεσθαι μεθ' ἡμῶν, καὶ πιστεῦσαι σε

ἐ,

κρείττονι, ᾗ πάντες πε-
-χμεν, ἢ τεθνάναι ἤδη
ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν τὰ πα- 12
-έλοιο, πολλὰ τὰ ἐφό-
ἀγαθὰς ἐλπίδας. τό,
ξιμίνου παρὰ πᾶσι μι-
πάθος τε τυραννίδος
ἐπαλλάξεις, καὶ ἐν ταῖς
-ομέναις πράξεσιν δό-
-ίσεις. ἔν τε συγκλήτῳ 13
Ρωμαίων δήμῳ γνώ-
ἄσιμος καὶ τιμῆς ἔν-
ἀεί. ἀντειπόντι δέ σοι
-υμπνεῦσαι ἡμῖν, τή-
τέλος ἀποκείσεται. ἀπο- 14
δὲ καὶ αὐτοί, εἰ δέοι,
πολέσαντες. ἔργον γὰρ ἡ-
-όλμηται μεῖζον ἢ ἀπο-
-ως δεόμενον. κεῖται γὰρ 15
τυραννίδος ὑπηρέτης,
-ς ὠμότητος παρέχει,
-θεὶς ὑφ' ἡμῶν. ἐφ' οἷς 16
-ι ἡμῶν συναρῇ, καὶ κοι-
τῶν κινδύνων γένῃ, αὐ-
τῆς ἐν βασιλείᾳ τιμῆς
-ύσεις, τό τε ἡμῖν πρα-
-ον ἔργον ἐπαινεθήσεται
-ολασθήσεται. Τοιαῦτα 17
λέγοντος τοῦ νεανίσκου, οὐκ ἀναχόμενον τὸ λοιπὸν πλῆθος,

qua omnes freti sumus, amplectaris, aut jamjam nostris manibus intereas. Quod si
12 *potiora malueris, multa ad spem bonam viatica sunt. quippe invisum omnibus Maximinum, pestemque illam crudelissimæ tyrannidis tolles, vitamque antehac præclare tibi actam, illustri gloria cumulabis: maximosque à senatu populoq; Rom.*
13 *honores ac sempiternam laudem nancisceris. Sin vero abnueris, ac nobiscum conspirare pernegaveris, jamjam te hic obtruncabimus, atque ipsi quoque (si opor-*
14 *tuerit) occiso tibi immoriemur. Maius namque facinus ausi sumus; quam ut salvi esse citra desperationem possimus. Iacet enim ty-*
15 *rannidis minister, luitque pœnas crudelitatis, nostris nunc nuper manibus interemptus. Quapropter si con-*
16 *senseris nobiscum, atque in partem periculorum accesseris, cum ipse honorem imperii consequeris, tum quod nos facinus perpetravimus, laude quã supplicio dignum reputabitur.* Dum hæc lo-
17 quitur adulescens, impatiens moræ cætera multitudo,

quum

cum quidem eodem jam civitas universa, re vulgata, concurrisset, Gordianum unanimes augustum appellant. Ille, quamvis recusaret ac senectutem obtenderet,
18 tamen suapte natura gloriæ avidior, haud ægre tandem honorem suscepit: malens futurum dein quam præsens jam periculum subire, simul ætate jam exacta minime recusandum putabat, quin (si ita res posceret) etiam imperatoriis honoribus immoreretur. Igitur statim tumultuari omnis Africa, sublatisque Maximini honoribus
19 civitates pleræque imagines Gordiani ac statuas ponere. Sed eum quoque à se cognominarunt. Africanum. nam qui ad meridiem Libyes habitant, Afri Romana voce nuncupantur.

συνδραμόντων ἤδη καὶ τῶν τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐ... διεφοίτησεν ἡ φήμη, ... τὸν Γορδιανὸν ἀναγ...
18 παραιτούμενος δὲ, καὶ προϊσχόμενος ἐκεῖνος ... λως δὲ, φιλόδοξος ὢν ... ἀηδῶς ὑπέστη· ἑλό... μᾶλλον τὸν μέλλοντα ... δυνον ἢ τὸν παρόντα· γήρᾳ ἐσχάτῳ οὐ πάνυ τι ... νομίζων εἰ δέοι ἐν β... κοῖς τιμαῖς καὶ τελ...
19 πᾶν δὴ τὸ Λιβύων ... ἀδεῶς ἐδεδόνητο, ... μὲν τῶ Μαξιμίνου τιμ... θήρεσιν, εἰκόσι δὲ καὶ αἱ ... Γορδιανοῦ τὰς πόλει... σμεν· τῷ τε κυρίῳ ὀν... ματι προσθέντες, Ἀ... νὸν ἐκάλεσαν ἀφ' ἑαυτῶν. οὕτω γὰρ Λίβυες ὑπὸ μεσημβρ... Ῥωμαίων φωνῇ καλοῦνται.

6, AT Gordianus, aliquot dies Thystri commoratus, qua in urbe hæc acta fuerant, nomen imperatoris jam cultumque gerens, Carthaginem proficiscitur: ut in civitate maxima, celeberrimaque,

1 Ὁ δὲ Γορδιανὸς, ... τρίψας τῇ Θύσδρᾳ ... ταῦτα ἐπεπράχθη, ἡμέρ... νῶν ἤδη φέρων βασιλ... νομα καὶ σχῆμα, ἀπάρ... Θύσδρου, εἰς τὴν Καρχη... πείχθη ὡς ἤδη μεγίστην ...

λυάνθρωπον. ἵν' ὥσπερ
ώμῃ πάντα πράττῃ. ἡ 2
πόλις ἐκείνη, καὶ δυνάμει
άτων καὶ πλήθει τῶν κατ-
ἰκούντων, καὶ μεγέθει, μόνης
ης ἀπολείπεται, φιλο-
σα πρὸς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ
ξάνδρου πόλιν περὶ δευτε-
. εἵπετο δὲ αὐτῷ πᾶσα ἡ 3
ικὴ πομπή. τῶν μὲν στρα-
ῶν, οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ, καὶ
ι τὴν πόλιν ἐπιμηκεστέρων
σκων, ἐν σχήματι τῶν κατὰ
ὴν προϊόντων δορυφό-
αἵ τε ῥάβδοι ἐδαφνηφό- 4
ίαν ἐπὶ σύμβολον εἰς τὸ
ῖναι τὰς βασιλικὰς
τῶν ἰδιωτικῶν· τὸ δὲ πῦρ
πόμπευεν. ὡς ὄψιν καὶ 5
ἔχειν πρὸς ὀλίγον, ἀπ-
εἰκόνι, τῆς Ῥώμης τὴν
ηδονίων πόλιν. ὅ, τε Γορ-
ς γράμματά τε πάμ-
ἐπέμπετο πρὸς ἕκαστον
τῆς Ῥώμην πρωτεύειν
των. τοῖς τε τῆς συγκλήτου δοκιμωτάτοις ἐπιστέλλων, ὧν ἦσαν
πλεῖστοι φίλοι τε καὶ συγγενεῖς. 6. ἐποίησε δὲ καὶ δημόσια
ματα πρός τε τὸν Ῥωμαίων δῆμον καὶ τὴν σύγκλητον, δι'
ὧν τήν τε Λιβύων ἐδήλου εἰς ἑαυτὸν σύμπνοιαν, τήν τε Μαξιμί-

omnia quasi Romæ agitarentur. Siquidem urbs illa, vel opibus, vel populi frequentia, vel magnitudine tantum Romæ concedens, cum Alexandri urbe AEgyptiaca de secunda palma contendit. Sequebatur autem ipsum principalis pompa omnis, militesque quicunque aderant, juvenesque urbani procera statura, ad eorũ similitudinem, qui Romæ imperatorem comitantur: virgæ item laureatæ, quo insigni principes à privatis dignoscuntur. Prætereaque ignis de more præferebatur, ut speciem fortunamque, exiguum sane ad tempus, Romanæ civitatis Carthago repræsentaret. Cæterum Gordianus literas complures ad primum quemque Romam missitabat, atque ad proceres senatus, quorum erant ei permulti amici ac necessarii. Scripsit item publice ad S. P. Q. R. significans Afrorum erga se consensum, simulque accusans Maximini crudelitatem,

quam esse omnibus magnopere invisam sentiebat. Ipse omnem præ se mansuetudinem ferebat. nam & delatores omnes exilio affecit, & iis, qui parum justo judicio damnati fuerant, iterum defendendi sui potestatem indulsit: quin exules quoque in patriam restituebat, ac militibus plura se quam quisquam antea, largiturum, populoque ingens daturum congiarium, pollicebatur. Idem præfectum quoque prætorii Vitalianum, ferum crudelemque hominem, charissimum devotissimumque Maximino, in ipsa urbe curavit interimendum. Siquidem suspectans ne ille suis inceptis fortiter resistendo, cæteros quoque metu deterritos, à se averteret, mittit provinciæ quæstorem, adulescentem audacissimum, corpore validum atque ætate florentem, promptumque ad omne periculum pro se suscipiendum, traditis centurionibus ac militibus nonnullis. cui etiam literas dedit obsignatas duplicibus tabellis, per quas

ὠμότητος καὶ γνωρίσας, σφ
7 ταῦτα εἰδὼς μισουμένην
τός τε πᾶσαν πρᾳότητα
σχεῖτο, συκοφάντας τε π
φυγαδεύων, καὶ πάλιν
διδοὺς τοῖς ἀδίκως κατ
θεῖσι, τούς τε φυγάδας εἰ
8 πατρίδας ἐπανάγων.
στρατιώτας ὑπέσχετο ἐπ
χρημάτων ὅσην οὐδεὶς
τερον, τῷ τε δήμῳ
9 ἐπήγγειλε. προνοήσας
πρότερον ἀναιρεθῆναι
τὴν Ῥώμην τῶν στρατο
προεστῶτα. Βιταλιανὸ
10 ὄνομα αὐτῷ, τοῦτον ἠ
χύτατα καὶ ὠμότατα π
τα, φίλτατόν τε ὄντα καὶ
11 σπώμενον τοῦ Μαξιμί
ποπτεύων οὖν μὴ τοῖς π
μένοις γενναίως ἀντιστῇ
ἐκείνου φόβῳ μηδεὶς
συνάρηται, πέμπει τ
μίαν τοῦ ἔθνους, νεανίσκ
σει δὲ τολμηρόν, καὶ τὸ σῶμ
ἀγωνῆ, καὶ τὴν ἡλικίαν
ζοντα, πρόθυμόν τε
ὑπὲρ ἑαυτοῦ κίνδυνον. 12. παραδοὺς αὐτῷ ἑκατοντάρχ
στρατιώτας τινάς, οἷς ἔδωκε κατασεσημασμένα γράμμα

πτ

οις πίναξι, δι᾽ ὧν τὰ
ητα καὶ κρυπτὰ ἀγγέλ-
τοῖς βασιλεῦσιν ἐπι-
). κελεύει δ᾽ αὐτοῖς, 13
έω εἰς τὴν Ῥώμην κα-
ῦσιν, ἐπιστῆναι ἔτι δικά-
καὶ ἀνακεχωρηκότι τῷ
ιανῷ ἐν τῷ τοῦ δικαστη-
κίσκῳ ἔνθα μόνος τὰ
ητα καὶ κρυπτὰ δοκοῦντα
ωτηρίας τοῦ βασιλέως ἤ-
τε καὶ ἐξήταζε. δηλῶσαί
φέρουσι γράμματα πρὸς 14
ιμίνου ἀπόρρητα. ἐπὶ τοῦ-
περί τε πεμφθῆναι
ἀσφαλείας τοῦ βασι-
. προσποιήσασθαι δὲ βου-
καὶ διαλεχθῆναι αὐτῷ 15
τερον, ἀπαγγεῖλαί τε τὰ
αλμένα. διασχολουμένῳ
ήνῳ περὶ τὴν τῶν σφραγί- 16
ἐπίγνωσιν, προσποιουμέ-
ς δὴ ἐρευνᾶν τι, οἷς εἶ-
ὑποκολπιδίοις ξίφεσι φο-
ι. ἅπερ πάντα προὐχώ-

arcana occultaque negotia significare imperatores consueverunt. Iubet itaque illos intrare urbem ante lucem, ac dum adhuc in actibus occupatus esset Vitalianus, accedere ad eum intra cellulam, ubi res secretas atque arcanas ad salutem principis pertinentes scrutari atque inquirere consueverat: habere se ad eum literas arcanas à Maximino dicentes, ac velle etiam remotis arbitris, de rebus ad securitatem imperatoris spectantibus cum illo colloqui, ac mandata principis exponere, simulantes. dein signis agnoscendis occupatum, pugionibus quos in sinu occultos haberent, de improviso confoderent. Quæ scilicet omnia ex sententia successerunt. Etenim ante lucem, quo tempore prodire illi mos fuerat, inveniunt hominem pene solũ, paucis tantum circumstantibus. quippe alii nondum venerant, alii, salutato, abierant priusquam dilucesceret.

ως ἐκέλευσεν. ἔτι γὰρ νυκτὸς οὔσης, ὥσπερ ἐκεῖνος
ι πρὸ ἡμέρας προϊέναι, ὑπέστησαν αὐτῷ ἰδιάζοντι,
πολλοῦ πλήθους παρόντος. 18. οἱ μὲν γὰρ οὐδὲ προεληλύ-
οι δὲ προσαγορεύσαντες, πρὸ ἡμέρας ἀνακεχωρήκεσαν.

Igitur vacante illo, ac paucis duntaxat ante cellulam inventis, ubi quæ supra diximus nuntiaverunt, facile scilicet intromissi sunt: porrectisque epistolis, contemplantem eum signa diligentius, prolatis pugionibus cōfodiunt, nudosque eos manibus præ se tenentes prosiliunt, omnibus loco cedentibus. Nam id Maximini factum imperio putabant: quando idem sæpenumero etiam in eos facere consueverat, qui antea ipsi charissimi videbantur. Dein vadentes media sacra via, proponunt epistolam Gordiani ad populum, literasque item ab illo consulibus ipsis cæterisque reddunt, vulgata etiam fama interfecti Maximini.

ἡσυχίας ὄν ὄντος, ὀλίγα
πρὸ τοῦ οἰκίσκου, δηλωσα
αὐτῷ τὰ προειρημένα,
19 ῥᾳδίως εἰσεδέχθησαν. ἐπιδ
δὲ τὰ γράμματα, ἐκείνου
σφραγῖσι τὰς ὄψεις ἐπιβ
λοντος, προβαλόντες τὰ
ξίφη καὶ παίσαντες, φο
σιν, ἔχοντές τε αὐτὰ πρ
20 πα, προπηδῶσιν. οἱ δὲ πά
τες, ἐκπλαγέντες ἀνεχ
σαν, οἰόμενοι Μαξιμίνου
κέλευσιν εἶναι. καὶ γὰρ ἐποίει
το πολλάκις καὶ περὶ τοὺς
21 κοῦντας εἶναι φιλτάτους. κα
θόντες δὲ διὰ μέσης τῆς ἱ
ὁδοῦ, προτιθέασι τὰ πρὸ
δῆμον τοῦ Γορδιανοῦ γράμ
τα, τοῖς τε ὑπάτοις καὶ τοῖς λοιποῖς τὰ ἐπεσταλμένα διδ
διεσκεδάννυτό τε ὑπ' αὐτῶν φήμη, ὡς ἄρα καὶ Μαξιμ
εἴη ἀνῃρημένος.

7. QVod ubi auditum est, statim universus populus discurrere undique, furenti similis. Nam etsi ubique vulgus semper ad res novas levissimum, tamen Romana plebs imprimis, quæ ex magna variaque etiam peregrinorum multi-

1 ΩΣ δὲ διεφοίτησε το
ἀθέως πᾶς ὁ δῆμ
ὥσπερ ἐνθεασῶν διέθει π
χοῦ. καὶ πάντες μὲν γὰρ ὄχ
κοῦφοι πρὸς τὰ καινοτομ
2 να. ὁ δὲ Ῥωμαίων δῆμ
πλήθει μεγίστῳ καὶ π
λῳ, συγκλύδων τε ἀνθρώπων, πολὺ καὶ ῥᾴδιον ἔχει τὸ
γνα

...νης ἀκίνητον. ἀνδριάντες
... εἰκόνες, τιμαί τε πᾶσαι
...αξιμίνου καθῃροῦντο.
...κρυπτὸν πρότερον διὰ 3
...ν μῖσος, ἀδεὲς καὶ ἀν-
...πον γιγνόμενον, ἀκωλύ-
...ξεχεῖτο. ἥ τε σύγκλητος 4
...θοῦσα πρὶν τὸ ἀκριβὲς
...αι περὶ τοῦ Μαξιμίνου, ἐκ
...ούσης τύχης τὰ μέλλοντα
...σαντες, τὸν Γορδιανὸν
...τῷ υἱῷ σεβαστοὺς ἀναγο-
...ι. τὰς δὲ τοῦ Μαξιμίνου 5
... ἀνατρέπουσι. συκοφάνται
...ιν καὶ οἱ γιγνόμενοί τινων
...γοροι, ἢ ἔφυγον, ἢ ὑπὸ
...δικηθέντων ἀνῃροῦντο.
...οποί τε καὶ δικασταὶ οἱ τῆς 6
...ου ὠμότητος ὑπηρέται,
...ντες ὑπὸ τοῦ ὄχλου εἰς τοὺς
...ους ἐρρίπτουντο. φόνος τε
...λίτος ἐγίνετο καὶ μηδὲν
...ησάντων ἀνθρώπων. δα- 7
...ς γὰρ ἑαυτῶν, ἢ καὶ ἀντιδι-
...ἐν πράγμασιν ἀγοραίοις,
...τις πρός τινα βραχεῖαν
...ων εἶχε μίσους, ἐπαναβαίνοντές τε οἰκήσεσιν ἀπροσδοκή-
... ἐπιπρεάζοντες, ὡς συκοφάντας ἐσύλησάν τε καὶ ἐφόνευ-
8. ... ἐν προσχήματι ἐλευθερίας ἀδείας τε εἰρηνικῆς, ἔργα

dine constat, longe cæteris mobilior est. Igitur statuæ atque imagines Maximini, cæterique honores statim convulsi, clausumque antea formidine odium, licentia jam & potestate adepta, nullo prohibente effundebant. Quare senatus quoque frequens, etsi de Maximino certi nihil habebat, ex præsenti fortuna rem cõjectans, abolitis illius honoribus, Gordianum filiumq; ipsius Augustos declaraverunt: statimque delatores atque accusatores universi aut effugerunt, aut ab his quos offenderant occidebantur. Procuratores autem, & qui jus in illius crudelitatis ministerium dicebant, tracti à plebe sunt, abjectique in cloacas. Multi item insontes occisi. nam & creditorem suum quisque, & adversarium in forensibus causis, & ut quemque aliquis levissima de causa oderat, impetu in domum facto, bonisque direptis trucidabant. Ita sub specie libertatis pacisque prætextu, civilis belli faci-

 nora

nora edebantur. Quin præfectum quoque urbi Sabinum, prohibere talia conantem, fuste capiti illiso mactaverunt. hæc igitur populus agitabat. Enimvero senatus, quando jam semel periculum subierat, metu Maximini nihil sibi ad solicitandas ad defectionem provincias reliqui faciebat. Quocirca legationes undique ad rectores provinciarum mittebantur, electis è senatorio equestrique ordine clarissimis hominibus, cum literis, quibus senatus populique Romani mens exponebatur: qui procuratores ipsos hortarentur, uti communem patriam capesserent, curiamque Romanam tuerentur: persuaderentque nationibus ut in fide populi Romani perseverarent, cujus propriũ antiquitus imperium foret, veterrimumque cum illis amicitiæ jus à majoribus institutum. Quocirca pleriq; legatis benigne exceptis, populos ad defectionem perpulerunt, quod scilicet pronum fuit: adeo incredibili apud omnes odio Maximi-

πολέμου ἐμφυλίου ἐγί
ὡς καὶ τὸν τῆς πόλεως ἐ
χοντα μετὰ πράξεις π
ὑπατικὰς (Σαβῖνος
ὄνομα αὐτῷ) βουλό
κωλῦσαι τὰ γιγνόμενα
λῳ παισθέντα κατὰ τοῦ κ
9 τελευτῆσαι. καὶ ὁ μὲν δῆ
ἐν τούτοις ἦν. ἡ δὲ σύγκλ
ἅπαξ ἀναρριφθέντος
δύνου, φόβῳ τοῦ Μαξ
πάντα ἔπραττεν εἰς τὸ
στῆσαι αὐτοῦ τὰ ἔθνη. πρεσ
10 τοίνυν πανταχοῦ πρὸς
τοὺς ἡγουμένους ἐξεπέμ
σαν, ἐπιλεχθέντων ἀνδρ
τε τῆς συγκλήτου αὐτῆς
ἱππικοῦ τάγματος ἐκ α
11 μων. γράμματά τε
πάντας τῶν Ῥωμαίων
συγκλήτου γνώμην δηλ
προτρέποντά τε τοὺς ἡγ
νους συναίρεσθαι τῇ κοιν
τρίδι καὶ συνεδρίῳ βουλ
12 τὰ δ᾽ ἔθνη πείθεσθαι
μαίοις, ὧν δημόσιον ἀ
τὸ κράτος ἐστὶν, αὐτα
λα καὶ ὑπήκοα ἐκ προγόνων. 13. οἱ πλεῖστοι μὲν οὖν προσή
τὴν πρεσβείαν. καὶ τὰ ἔθνη ἀποστήσαντες ῥᾳδίως μίσει τῆς Μ

τυραννίδος, τούς τε
ς προεστῶτας, εἰ τὰ
ιμίνου φρονοῖεν, ἀποκτεί-
ς, προσέθεντο Ῥω-
ις. ὀλίγοι δέ τινες ἢ διε- 14
ώσαντο τοὺς ἐλθόντας πρέ-
ς, ἢ μετὰ φρουρᾶς πρὸς
ον παρέπεμψαν· οὓς συλ-
βάνων, ὠμῶς ἐκόλαζε.
μὲν κατὰ τὴν Ῥωμαίων
ιν τε καὶ γνώμην, τοι- 15
ἦν.

Σ δ' ἀπηγγέλη τῷ 1
Μαξιμίνῳ τὰ πεπραγ-
α, σκυθρωπός τε ἦν καὶ ἐν
ίλαις φροντίσι. προσε-
ιτό τε αὐτῶν καταφρονεῖν.
ἐν οὖν πρώτης καὶ δευτέρας 2
ρας ἔνδον ἔμεινεν ἡσυ-
ζων, καὶ τοῖς φίλοις περὶ τοῦ
εκτέου κοινούμενος. τὸ δὲ
τόπεδον πᾶν τὸ σὺν αὐτῷ, 3
ἐπέκεινα πάντες ἄνθρω-
, ἔγνωσαν μὲν τὰ διαγγελ-
τα, καὶ δεδοιμένον πᾶσιν
ψυχαὶ τηλικούτων ἔργων
τόλμαν καινοτομίᾳ. οὐδέ τις 4
ς τινα ἔλεγέ τι, οὔτ' εἰδέναι τι προσεποιεῖτο. τοσοῦτος
ἦν ὁ Μαξιμίνου φόβος, ὡς μηδὲν αὐτὸν λανθάνειν, παρα-

nus laborabat. Igitur omnibus quicunque apud ipsos magistratum gerentes cum Maximino sentiebant, repente ad unum occisis, ipsi universi ad Romanos defe-
14 cerunt. Pauci tamen inventi, qui legatos ad se missos interficerent, aut ad ipsum mitterent, adhibitis custodibus. qui deinde omnes exquisitissimis à Maximino suppliciis affecti sunt. Hæc
15 mens Romanæ civitatis, hic animus fuit.

QVæ postquam Maximino nuntiata sunt, quanquam tristis ac solicitus, tamen illa se contemnere simulabat. ac primo quidem alteroque die domi quietus, ad amicos de eo negotio retulit. Cæterum exercitus omnis cunctique ejus regionis mortales, etsi rem omnem intellexerant, intumuerantque animi, audacia rerum tantarum, ac novitate: tamen pro se quisque tacebant, ac se ignorare omnia simulabant. quippe tantus erat Maximini metus, ut nihil illum plane lateret, omniumq; non solum ver- 8.

ba, ſed nutus quoque ſpeciemque oris obſervaret. Tertio vero die convocatis in campum ante urbem militibus ſuis, Maximinus tribunal inſcendit, atque ex libello orationem ab amicis compoſitam, in hanc ſententiam recitavit: *Scio me vobis incredibilia novaque dicturum, ſed (ut ego exiſtimo) non tam admiratione quam riſu digna, Arma vobis veſtraque virtuti non Germani inferunt, ſæpe devicti; non Sarmatæ, qui de pace nobis cotidie ſupplicant: Perſæ item, qui olim Meſopotamiam pervagabantur, nunc ſuas intra ſedes quieſcere boni conſulunt, cum gloria in armis veſtra, tum rerum à me geſtarum periculo edocti, quæ jam tum illis innotuerunt, cum tuenti ripas exercitui præfuimus. Verum (nequid magis ridiculum dixerim) Carthaginenſes inſaniunt, atque ſene infeliciſſimo & extremo jam ætatis delirante,*

φυλάττεσθαι δὲ πάντων οὐ
νον τὰ διὰ φωνῆς καὶ γλώ
προφερόμενα, ἀλλὰ καὶ τ
5 ὄψεως νεύματα, ὁ μὲ
Μαξιμῖνος συγκαλέσας
τα τὸν στρατὸν εἰς τὸ πρὸ
πόλεως πεδίον, προσταχ
6 τε τῆς τρίτης ἡμέρας, ἀνελ
τε ἐπὶ τὸ βῆμα, ἐπιφ
μενος τὸ βιβλίον, ὅπερ α
ἦσαν συντάξαντές τινες
φίλων, ἐξ ἀναγνώσεω
λέξει τοιάδε. Ἄπιστα μὲ
7 δα καὶ παράδοξα λέξων
ὑμᾶς. ὡς δὲ ἐγὼ οἶμαι
θαύματος, ἀλλὰ γέλω
8 γέλωτος ἄξια. ὅπλα ἐς
μᾶς καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνδρ
οὐ Γερμανοὶ αἴρουσιν, οὓς πολ
κις ἐνικήσαμεν. οὐ Σαυρο
ται; οἱ περὶ εἰρήνης ἑκά
ἱκετεύοντες. Πέρσαι τ
πάλαι Μεσοποταμίαν κα
τρέχοντες, νῦν ἡσυχάζου

ἀγαπητῶς ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν, δόξης τε τῆς ὑμετέρας ἐν τ
ὅπλοις, ἀρετῆς τε πείρᾳ τῶν ἐμῶν πράξεων, ἃς ἔγνωσαν ὅτ
ἐπὶ ταῖς ὄχθαις στρατοπέδων ἡγούμην, ἀνέχοντες αὐτούς. 10. ἀλ
λὰ γὰρ (μή τι ἄρα καὶ καταγέλαστον εἰπεῖν) Καρχηδόνιοι μεμή
νασι, καὶ πρεσβύτην ἄθλιον ἐν ἐσχάτῳ γήρᾳ παραφρονοῦντα π
σαι

ς ἢ βιασάμενοι, ὥσπερ
ὐπαῖς παίζουσι βασι-
λίνι θαῤῥοῦντες στρατιῷ, 11
ῥοῖς εἰς τὴν τοῦ ἡγουμέ-
ηρεσίαν ἀρκοῦσι ῥαβδοῦ-
ῖα φέροντες ὅπλα, παρ᾽
δὲν πλέον δορατίων οἷς
θηρία μονομαχοῦσι; τὰ
ικὰ αὐτοῖς γυμνάσια,
καὶ σκώμματα, καὶ ῥυθ-
ιδέ τινα ὑμῶν ἐκπληττ-
12 τὰ κατὰ Ῥώμην ἀγγελ-
. Βιταλιανὸς μὲν ἀνῃ-
δόλῳ καὶ ἀπάτῃ ληφθείς.
ωμαίων δήμου τὸ κοῦ- 13
καὶ μετάβολον οὐκ ἀ-
ε, καὶ μέχρι βοῆς θρασύ.
ἢ τρεῖς ὁπλίτας ἴδοιεν
ὑπ᾽ ἀλλήλων ὠθουμε-
καὶ πατούμενοι, φεύγων
ἢ τὸν ἴδιον κίνδυνον, τοῦ
ιμελῶς ἔχει. εἰ δὲ καὶ τὰ 14
λήτου τις ὑμῖν διήγγει-
ὶ θαυμάζετε, εἰ τὸ μὲν
ιον σώφρον, τραχὺ αὐ-
δοκεῖ. τὸ δ᾽ ὁμότροπον, ἐν 15
ίσῳ βίῳ ἐκείνου προ-
αι. καὶ τὰ μὲν ἀνδρεῖα
ινα τῶν ἔργων, φοβερὰ

dubiũ suasu an coactu, quasi aliqua in pompa ludunt principatum. Quo enim freti
11 ti exercitu, cum apud eos proconsulis ministerio lictores satisfacient? Quibus porro usuri armis, ubi præter lanceas exiguas ad feras excipiendas, nihil sit telorum, proq; bellicis exercitationibus chori tantum, dictaque procacia, & numeri quidam usurpentur? Neque vero vos perterrefecerint, quæ
12 facta in urbe nuntiantur. nempe Vitalianus per dolum fraudemque occisus est. Quam autem leve instabi-
13 liteque sit Romani populi ingenium, quam prompta clamorum tenus audacia, notissimum scilicet vobis est. Si duos modo tresve armatos conspexerint, trudentes alter alterum, & proculcantes, ac suum quisque periculum fugitantes, publicum negle-
14 ctui habent. Quod si qua vobis etiam, quæ acta in senatu sunt, renunciavit, non est profecto quod miremini nostram illis continentiam duriorem videri, atque ob
15 id morum congruentiam vitamque illius luxuriosam nobis anteferri: quippe apud illos fortissima quæque ac

graVissima pro asperrimis, dissoluta atque bacchantia pro mitibus Voluptariisque habentur. Quocirca nostrum quidem imperium, quoniam industrium atque moderatum, reformidant: Gordiani delectantur nomine, cujus infamia Vitæ non Vos præterit. Igitur adVersus hos atque hujuscemodi homines bellum Vobis est, milites: si tamen id bellum appellandum. Nam ut mihi quidem atque adeo cæteris omnibus Videtur, non prius Italiam attigerimus, quam illorum maxima pars ramos supplices liberosque suos præferentes, nostris se pedibus adVolVent, aut formidine degenere fugam facient: ut mihi liberum sit bona illorum Vobis cõtribuere, quibus in perpetuum perfruamini, Hæc cum dixiſſet, ac multa in civitatem ſenatumque univerſum interpellatim probra jeciſſet, manuumq; geſtibus minabundus, trucique vultu nutuque oris quaſi præſentibus iraſcens, profectionem in Italiam edicit. Diviſoque inter

16 προσαγορεύουσι. τὰ δ' ἀ
να καὶ ἐκβεβακχευμένα
ἥμερα δι' ἡδονῆς ἔχουσι.
ὅθεν πρὸς τὴν ἐμὴν ἀρ
οὖσαν ἐπιστρεφῆ καὶ κόσ
17 ἀλλοτρίως διάκεινται.
σαν δὲ τοῦ Γορδιανοῦ ὀνό
οὗ τὸν διαβεβλημένο
18 οὐκ ἀγνοεῖτε. πρὸς τ
τοιούτους ἡμῖν ὁ πόλεμος
τις οὕτως αὐτὸν καλεῖν
19 το. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι
πλεῖστοι, καὶ σχεδὸν πάντ
μόνον Ἰταλίας ἐπιβα
ἱκετηρίας θαλλοὺς καὶ
προτείναντας, ὑπὸ
αὑτοὺς τοῖς ἡμετέροις
20 οἱ δὲ λοιποὶ διὰ δειλί
φαυλότητα φεύξονται
ὑπάρξαι ἐμοί τε καὶ ὑ
ἐκείνων πάντα δοῦνα
τε ἀδεῶς λαβοῦσι καρ
21 Τοιαῦτά τινα εἰπὼν
σφημά τε πολλὰ εἰς
μην καὶ τὴν σύγκλητο
παρεφθέγγετο, ἀπορρί
τε διὰ χειρὸς ἀπειλ

τραχέσι προσώπου νεύμασιν, ὡς πρὸς παρόντας ὀρ
ἐπαγγέλλει τὴν ἐπ' Ἰταλίαν ἔξοδον. 22. διανείμας τε

πλεῖστα χρήματα, μιᾶς
ς διαλιπών, τῆς ὁδοῦ
, πολύ τι πλῆθος ἐπα-
ος στρατοῦ, τήν τε ὑπὸ
αίοις δύναμιν. εἵπετο 23
ὲ καὶ Γερμανῶν οὐκ εὐ-
ρόνητος ἀριθμὸς, οὓς
πλοις κεχείρωτο, ἢ πεί-
ς φιλίαν καὶ συμμαχίαν
ο. μηχαναί τε καὶ πολε- 24
ὄργανα, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς
ρους, ὧν ἐπεφέρετο. αὐτὸς
ιλαιτέραν τὴν ὁδοιποιείαν
το διὰ τὴν τῶν ὀχημάτων
ἐπιτηδείων πανταχόθεν
κομιδήν. αἰφνιδίου γὰρ γενο- 25
τῆς ἐπ' Ἰταλίαν ὁδοῦ,
προνοίας, ὥσπερ εἰώθει,
' ἐξ αὐτοσχεδίου καὶ ἐπει-
ς ὑπηρεσίας, τὰ χρειώ-
ς στρατῷ ἠθροίζετο. ἔδο- 26
, αὐτῷ προπέμψαι τὰς
ιονίων φάλαγγας. ἐ-
ις γὰρ μάλιστα ἐπίστευεν,
αὐτὸν καὶ πρῶτοι ἀνεῖπον
λέα, ἐθελονταί τε ὑπὲρ
κινδυνεύειν ὑπισχνοῦν-
ο. ἐκέλευσεν οὖν αὐτοῖς φθάσαι τὴν λοιπὸν δύναμιν, καὶ τὰ
ταλίας χωρία προκαταλαβεῖν.

milites ingenti ſtipendio, uno tantum die interjecto facere iter incepit, magnum ſecum exercitum atque univerſas adducens Romanas copias. Sequebatur eundem etiam Germanorum haudquaquam negligendus numerus, quos vel armis ſubegerat, vel in amicitiam ſocietatemq; adſciverat. Prætere machinæ & bellica inſtrumenta, quæque alia adverſus barbaros comparaverat. Cæterum tardius iter faciebat, ob vehicula resque alias uſui neceſſarias quæ undique importabantur. Nam cum repentinum id illi iter obveniſſet, non cujuſquam providentia, ut conſueverat, ſed tumultuario ac feſtinato miniſterio, quæ erant militibus neceſſaria, colligebantur. Igitur præmittere Pannoniorū cohortes decrevit, quibus fretus maxime erat, quæque primæ imperatorem conſalutaverant, atque ultro etiam pro illius ſalute omne periculum depoſcebant. Iis igitur imperavit, ut cæteras copias præcederent, ac regiones occuparent Italiæ.

Dum

9. DVm in itinere Maximinus eſt, res interea Carthagini præter ſpem magnopere ſucceſſerunt. Erat enim Capellianus quidam, ſenatorii ordinis vir, procurator Mauritaniæ Romanis ſubjectæ, quæ ab ipſis Numidia appellatur. Ea gens munita exercitibus fuerat, à quibus barbarorum incurſus ac populationes coercerentur. Quare haud contemnendam militum manum circa ſe habebat. Cum hoc igitur Capelliano veteres Gordiano ſimultates ex forenſi quadam diſceptatione intercelſerant: quocirca nomen adeptus imperatoris, ſucceſſorem illi miſit, atque abſcedere provincia imperavit. Ille ea re indignatus, ac principi ſuo devotus, à quo magiſtratum quoque eum accepiſſet, omni coacto exercitu, cum quidem fidem tueri ac juſiurandum perſuaſiſſet, Carthaginem contendit, maximas valentiſſimasque copias ſecum adducens, viroſque cum ætate florentes, tum omni ar-

1 ΚΑὶ οἱ μὲν περὶ Μα
νον ὡδοιπόρουν. ἐν
Καρχηδόνι οὐχ ὡς ἤλπι
τὰ πράγματα προὐ
2 Καπελλιανὸς γὰρ ἦν τις
μα τῶν ἀπὸ συγκλήτου, ἡ
δὲ Μαυρουσίων τῶν ὑπὸ
μαίοις, Νομάδων δὲ κα
3 νων. τὸ δὲ ἔθνος στρατοπ
πεφρούρητο, διὰ τὸ περικεῖ
πλῆθος Μαυρουσίων τῶν
βάρων, ὡς ἂν ἐπέχοι αὐτ
4 ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγάς
οὖν ὑφ' ἑαυτῷ δύναμ
δὲ καταφρόνητον στρα
5 τῶν. πρὸς δὴ τὸν Καπ
νὸν τοῦτον καὶ ὁ Γορδιανὸ
χθρῶς προσέκειτο ἄνωθ
τινος ἀγοραίου διαφορ
6 τοίνυν ἐν τῷ τῆς βασιλε
νόμενος ὀνόματι, διάδο
αὐτῷ ἔπεμψε καὶ τοῦ ἔθν
7 ελθεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ
ταῦτα ἀγανακτήσας
Μαξιμίνῳ καθοσιούμ
ὑφ' οὗ καὶ τὴν ἡγεμονίαν
στεύετο, πάντα τὸν στρατὸν ἀθροίσας, ἀναπείσας τε Μαξ
τηρεῖν τὴν πίστιν καὶ τὸν ὅρκον, κατῆλθεν ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα
μιν ἄγων μεγίστην τε καὶ γενναίων ἀνδρῶν ἡλικίαις ἀκμα

τοδαπῇ ὅπλων παρεσ-
ἐξηρτυμένην, ἐμπει-
πολεμικῇ καὶ τῇ πρὸς
ἀβάρους μάχης συνη-
τοίμην πρὸς μάχας.
ηγγέλη τῷ Γορδιανῷ
ὸς προσιὼν τῇ πόλει,
τε ἐν ἐσχάτῳ δέει ἦν,
αρχηδόνιοι ταραχθέν-
όμενοι ἐν πλήθει ὄχλου
ἰταξίᾳ στρατοῦ τὸ ἀδελ-
νίκης ἔχειν, πανδημεὶ
ς ἐξίασιν, ὡς δὴ τῷ
λιανῷ ἀντιταξόμενοι.
νὸς μὲν οὖν ὁ πρεσβύ-
ς τινές φασιν) ἅμα τῷ
ρχηδόνα ἐπιβῆναι,
νώσει γενόμενος, ἐν-
ὴν δύναμιν Μαξιμί-
ὲν δὲ ὁρῶν ἐν Λιβύῃ
χον ἰσόρροπον, ἀνήρ-
ἑαυτὸν βρόχῳ. κρυ-
ης δὲ αὐτοῦ τῆς τελευ-
τὸν υἱὸν αὐτοῦ στρατη-
ὰ δὴ τοῦ πλήθους εἰ-
γενομένης δὲ συμβο-

morum genere instructos, peritosque rei militaris, atque ex consuetudine præliorum adversus barbaros magnopere ad pugnandum paratos. Vt vero nuntiatum Gordiano est adventare ad urbem Capellianum, & ipse affectus est extrema formidine, & perterriri Carthaginenses universi, qui scilicet in turba potius quam in exercitus aliquo ordine collocata victoriæ spe, cuncti pariter urbe effunduntur obviam Capelliano. Cæterum senex Gordianus (ut quidam perhibent) simulatque ille
9 Carthaginem attigit, desperatis rebus, quod Maximino vires ingentes, nullas in Africa copias esse videbat, laqueo se suspendit. Sed occultata illius nece, filium sibi ducem multitudo elegit. Ita ventum ad manus est. Erant autem numero quidem plures
10 Carthaginienses, sed inordinati ac rerum bellicarum imperiti, quippe in altissima pace educati, festisque & deliciis emolliti, nudique armis omnique belli-

οἱ μὲν Καρχηδόνιοι ὄχλῳ πλείους ἦσαν, ἄτακτοι δὲ καὶ
κῶν ἔργων ἀπαίδευτοι, ἅτε ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ τε-
ένοι, ἑορταῖς τε καὶ τρυφαῖς σχολάζοντες ἀεί. 11. γυμνοί

co

co instrumento. Nam domo quisque pugionem, aut securim, aut venabulum, aut item præustas sudes, ut quisque poterat acuminatas, ad tuendum corpus extulerant. Contra Numidæ, jaculatores optimi, atque equitandi peritissimi, sic ut equos etiam infrenos virga tantum currentes moderētur. Quocirca facile Carthaginensiū plebs in fugā versa. siquidem haud ferentes illorum impetum, omnes abjectis armis cōfertim effugerunt, trudentesq; inter se & proculcantes, multo sane plures ipsi invicē affligebantur, quā cædebantur ab hostibus. Hîc & Gordiani filius cecidit, & quicunque eum secuti: sic ut præ multitudine interfectorum, neque discerni ad sepulturam funera potuerint, neque adulescentis Gordiani cadaver inveniretur. Etenim ex tanta copia fugientium pauci duntaxat urbem ingressi, conjectique in latebras, evaserant: cæteri ad portas con-

τε ὅπλων καὶ ὀργάνων πο
κῶν. ἕκαστος δὲ ἐπεφέρε
κοθεν ἢ ξιφίδιον ἢ πέλε
δοράτια τε ἐκ κυνηγε
12 βαρέας τε τὰς ἐμπεσο
περιτεμόντες, καὶ ξύλα
πορίσαντες εἰς τὰ προ
τα σχήματα, ὡς ἕκαστος
ναῖο πρόβλημα τοῦ σώμ
13 ἐποιεῖτο. οἱ δὲ Νομάδες,
πιστῶν τε ἄστοχοι καὶ ἱππεῖ
σοι, ὡς καὶ χαλινῶν αὐτ
δῳ μόνῃ τὸν δρόμον τῶν ἵ
14 κυβερνᾶν. ῥᾷστα οὖν ἐξέ
τῶν Καρχηδονίων τὸ πλῆ
οἱ γὰρ οὐχ ὑπομείναντες
τὴν ἐμβολὴν, πάντα ῥ
15 τες ἔφυγον. ὠθούμενοι
ἀλλήλων καὶ πατούμ
πλείους ὑπὸ τῶν οἰκείω
θους ἐφθάρησαν ἢ πρὸ
16 πολεμίων. ἔνθα καὶ τ
διανοῦ υἱὸς ἀπώλετο, οἵ
αὐτῷ πάντες. ὡς διὰ πλῆ

πτωμάτων, μήτε νεκρῶν ἀναίρεσιν πρὸς ταφὴν γενέσθαι
θῆναι, μήτε τοῦ νέου Γορδιανοῦ σῶμα εὑρεθῆναι. 17.
γὰρ φεύγοντες, ὅσοι τε ἦσαν εἰσρυέντες εἰς τὴν Καρχη
ὅσοι τε λαθεῖν ἠδυνήθησαν, σκεδασθέντες εἰς πᾶσαν
πόλιν, οὖσαν μεγίστην τε καὶ πολλὴν, ὀλίγοι ἐκ πολλῶν

τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθ@ 18
πύλαις στενοχωρεμε-
ρεισδιῶαι σπεδάζον-
κάσε, βαλλόμενόν τε
ἀκοντιςῶν κ̀ πτερω-
ον ὑπὸ τῶν ὁπλιτῶν,
ίρετο, πολλὴ δ' οἰμωγὴ 19
πόλιν γυναικῶν τε κ̀
ον, ὧν ἐν ὄψει οἱ φίλτα-
όλοντο. ἕτεροι δὲ φα- 20
δὴ ταῦτα οἴκοι μεμε-
διὰ γῆρας τῷ πρε-
Γορδιανῷ ἀπηγγέλη,
απελλιανὸς εἰσελαύ-
Καρχηδόνα ἐδηλώ-
ἀπογνώσει δὲ πάντων 21
@, εἰσελθὼν μόν@
οἰκίσκον, ὡς δὴ καθευδ-
ἐξαρτήσας ἧς ἐπεφέ-
ώνης τὸν βρόχηλον ἐν
, τὸ βίε ἀνεπαύσατο.
μὲν δὴ τέλει ὁ Γορ- 22
ἐχρήσατο, βιώσας τὰ
εὐδαιμόνως, ἐν εἰκό-
τιλείας τελευτήσας.

ferti, ac pro se quisque intrare primi urbem festinabundi, ab jaculatoribus Numidis, cæterisque armatis militibus, contrucidabantur, maximo fœminarum puerorumque ejulatu, quorum ante oculos carissima pignora occidebantur. Sunt qui perhibeant, ut primum Gordiano, qui propter seniū domi se continuerat, nuntiatum sit, Capellianum jam in urbem pervenisse, deplorata salute, intra cubiculum se quasi dormiturum recepisse, colloque zonæ inserto, qua præcinctus fuerat, sibi mortem consciviſſe. Hic finis Gordiani fuit, felicis anteacta vita, atque in quadam principatus imagine extincti. Sed enim Capellianus, Carthaginem ingressus, præcipuum quemque ex iis, qui è pugna superaverant, neci dedidit: ac neque à templis despoliandis, neque à publicis privatisque pecuniis diripiendis abstinuit, aditisq; urbibus reliquis, quæcunque honores Maximini sustulissent,

δὲ Καπελλιανὸς εἰς Καρχηδόνα εἰσελθὼν, πάντας τε τὲς
οντας ἀπέκτεινεν, εἴτινες κ̀ ἐσώθησαν ἐκ τῆς μάχης.
ὅ τε ἔτε ἱερῶν συλήσεως, ἔτε χρημάτων ἰδιωτικῶν κ̀ δη-
αρπαγῆς. 24. ἐπιὼν τε τὰς λοιπὰς πόλεις, ὅσαι τὰς Μα-

ſent, in his præſtantiſſimum quemque morte, cæteros ſupplicio afficiebat: agros autem viroſque concremandos militibus tradebat, prætextu quidem ulciſcendi Maximinum: cæterum clanculum militum ſibi animos concilians, ut ſicubi res à Maximino titubaſſent; ipſe ad occupandum principatum benevolis militibus uteretur. Ita ſe videlicet res in Africa habebant.

ξιμίνου τιμὰς καθῃρεῖ τοὺς μὲν ἐξέχοντας ἐφ τοὺς δὲ δημότας ἐφυγά
25 ἀγροὺς τε καὶ κώμας ἐμπ ναι λεηλατεῖν τε τοῖς πώταις ἐπέτρεπε, προ μενος μὲν τιμωρίαν πραχθὲν ἐφ' οἷς εἰς Μα νον ἡμαρτήκεσαν, λαν
26 τως δὲ εὔνοιαν ἑαυτῷ τῶν στρατιωτῶν μνώμεν εἴ τι πταίσειεν τὰ Μαξιμίνου πράγματα, αὐτὸς ἔχων δι εὐνοοῦντας, τῆς ἀρχῆς ἀντιποιήσαιτο. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν Λι ἐν τούτοις ἦν.

POſtea vero quam Romæ audita ſenis Gordiani mors eſt, ingens perturbatio ſenatum populumque Romanum, ingenſque terror invaſit: extincto in quem unum ſpes omnes ſuas collocaverant. Neque enim illos præteribat, nemini jam parſurum Maximinum, cum ſponte alienum ab ipſis atque hoſtili animo, tum juſtis etiam cauſis & profeſſo quaſi odio ſuccenſentem. Itaque frequentes in unum convenere, ac de toto negotio deliberantes, quando ſe-

1 ΩΣ δὲ εἰς τὴν Ῥώμη λώθη ἡ τοῦ πρεσ τελευτή, ἐν πολλῇ ταρ ἀφασίᾳ ὅ,τε δῆμος σύγκλητος, μάλιστα Γ νοῦ τετελευτηκότος,
2 ἠλπίκεσαν. ᾔδεσαν γὰρ οὔτε φεισόμενόν τινος. καὶ φύσει ἀλλοτρίως καὶ χθρῶς πρὸς αὐτοὺς διέκ καὶ ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις μολογουμένοις ἐχθροῖς ε
3 ὠργίζετο. ἔδοξεν οὖν σ θεῖν, καὶ περὶ τῶν πρακτέων σκέψασθαι. ἅπαξ τε ἀναρ τας κίνδυνον, πόλεμον ἄρασθαι, προστησαμένους ἑαυτῶν

ξένλας βασιλέας. ὡς ἤδη- 4
ν κρείττω τὴν ἀρχὴν, ὡς
πάλιν ἴσουν ἐξουσίαν, εἰς
ννίδα πάλιν ἐξοκείλῃ.
ἦλθον οὖν οὐκ εἰς τὸ σύνη- 5
υνέδριον, ἀλλ' εἰς τὸν τοῦ
νεὼν Καπετώλιον ὃν σέ-
Ῥωμαῖοι ἐν ἀκροπόλει.
λεισαντες οὖν αὐτοὺς ἐν τῷ 6
ι μόνους, ὥσπερ ὑπὸ μαρ-
πῷ Διὶ καὶ συνέδρῳ, ἐπι-
ρῷ τε τῶν πραττομένων,
εξάμενοι τῶν ἐν ἡλικίᾳ
ξιώματι προὐχόντων οὓς
ίμαζον, κατὰ τὴν ψηφοφο-
ἐχόντων καὶ ἄλλων ψή-
διακριθεισῶν τε καὶ τῆς
τοῦ γνώμης, Μάξιμόν
Βαλβῖνον ἀνειπόντες,
ράτορας ἐποίησαν, τού- 7
τ' ὢν ὁ μὲν Μάξιμος,
πολλῶν στρατοπέδων
ις γενόμενος, τῆς τε Ῥω-
ν πόλεως ἔπαρχος κα-
ς, ἀνεπιστρόφως τι ἄρξας,
ὑπόληψιν εἶχε παρὰ τοῖς ὄ-
ς φρενῶν τε καὶ ἀγχινοίας

mel in periculum venerant; bellum comparare decreverunt, duobus electis imperatoribus, qui Remp. pari potestate administrarent, ne rursus principatus autoritas in tyrannidem proveheretur. Convenerunt igitur non quidem in curiam, quo antea consueverant, sed in templum Capitolini Iovis, quod in arce summa præcipuæ venerationis Romani habent: ibi clausis foribus soli, quasi teste & confessore atque adeo rerum omnium inspectore deo, selectis qui ætate ac dignitate ceteros anteirent, de quibus suffragia ferrentur, duo ex omni numero, Maximus atque Albinus, plurimis suffragantibus imperatores creati. Horum Maximus cum sæpe exercitibus præfuerat, tum præfectura urbi egregie gesta, maximam ingenii providentiæque, præterea vitæ continentis opinionem vulgo de se præbuerat: Albinus autem, patricii generis homo, consulatu iterum gesto, multisque provinciis sine ulla querela ad-

ι σώφρονος. 8. ὁ δὲ Βαλβῖνος, γενόμενος μὲν εὐπατρί-
ἰς δευτέραν δὲ ὑπατείαν ἐληλακώς, ἐθνῶν τε ἡγησά-

ministratis, morum simplicior habebatur. Ita creati principes Augustique appellati, ac senatusconsulto omnibus imperatoris honoribus affecti sunt. Dum hæc aguntur in Capitolio, interea pop. Rom. (incertum, subjicientibus Gordiani amicis ac necessariis, an tantum rumoribus exciti) facto ad portas concursu, viam qua itur in Capitolium, totam conferta multitudine occupaverant: lapidesque & fustes ingerentes, rebus in Capitolio actis adversabantur, ac Maximum imprimis recusantes, severiorem scilicet, quam ut eum levis multitudo facile pateretur. Quapropter eo maxime offendebantur, clamantes identidem ac minitantes, utrunque se confestim occisuros. Nam ipsi ex Gordiani genere, principem sibi deposcebant, ut in familia nomineq; eo nomen imperatoriū remaneret. Albinus autem ac Maximus, equestris ordinis juventute, atque urbanis

μενος ἀμέμπτως. τὸ ἦθος ἁπλούστερος. τῆς ἐν ἀρχοτονίας ἐκείνης ἀνειπ σεβαστοί τε ἀνηγορεύθη καὶ πάσαις τῶν βασιλικῶν μαῖς ἡ σύγκλητος διὰ δόγματος αὐτοὺς ἐκόσμη

9 Ὁ δὲ δῆμος, τούτων ἐ Καπιτωλίῳ πραττομέ εἴτε ὑποβαλόντων Γορδιανοῦ φίλων καὶ οἰκ εἴτε γνόντες ὑπὸ φήμ παρειστήκεσαν τῶν πυλ φράξαντες πᾶσαν τὴν τὸ Καπιτώλιον ἄνοδο

10 πλήθει τῶν ὄχλων, λίθ καὶ ξύλα ἐπεφέροντο, πράττοντες τοῖς ὑπὸ τῆς κλήτου ἐψηφισμένοις. μάλιστα τὸν Μάξιμον αἰτούμενοι, στερρότερο

11 πόλεως. πολύ τε τὸ ἐν φὲς ἔσχε πρὸς τοὺς φα καὶ κούφους τῶν ὄχλων. δεδιότες, ἀπηρέσκοντο α

ἐβόων τε καὶ ἠπείλουν ἀποκτενεῖν αὐτούς. 12. ἠξίουν Γορδιανοῦ γένους βασιλέα αἱρεθῆναι, τό τε τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀρχῆς ὄνομα ἐκείνῳ τῷ οἴκῳ καὶ ὀνόματι μεῖναι. Ὁ Βαλβῖνος καὶ Μάξιμος ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τάγματος

ίας, πάλαι στρατιῶται
οἱ ἐν Ῥώμῃ διέτριβον
πίσαντες αὐτοῖς ξιφηφό-
, προελθεῖν τε τοῦ Καπε-
ίου ἐβιάζοντο, ὑπὸ δὲ πλή-
ξύλων καὶ λίθων ἐκωλύ-
ν. ἔστε δὴ ὑποβάλλον-
τινός, αὐτοὶ τὸν δῆμον
ίσαντο. ἦν τι παιδίον 14
ν, τῆς Γορδιανοῦ θυγατρὸς
ον, τῷ πάππῳ ὁμώνυ-
πέμψαντες τοίνυν τῶν
ὑτοῖς τινάς, κελεύουσι
ιδίον κομισθῆναι. οἱ δὲ
τες αὐτὸ ἀθύρον οἴκοι, 15
ενοι ἐπὶ τῶν ὤμων διὰ
τοῦ πλήθους, δεικνύντες
χλοις, Γορδιανοῦ τε
ν λέγοντες, καὶ τῇ εὐ-
φημίᾳ ἀποκαλοῦντες,
ιον εἰς τὸ Καπετώλιον
μενον ὑπὸ τοῦ δήμου
λλοβολούμενον. τῆς τε
ίτου καίσαρα αὐτὸ ἀπο- 16

militibus, cum gladiis, undique ſtipati, egredi Capitolio conabantur: ſed lapidibus ac fuſtibus coerciti: donec, ſubjiciente neſcio quo, ad hunc modum populo impoſuerunt. Erat puer quidam, infans adhuc, ex Gordiani filia natus, nomen avi referens. Hunc igitur, ſubmiſſis quibusdam, afferri ad ſe juſſerunt: qui cum domi eum ludibundum offendiſſent, impoſitum in humeros per mediam ferebant multitudinem, plebi oſtentantes, ac nepotulum Gordiani dictantes, vocantesque eum nominatim: quoad in Capitolium pertulerunt, populo ſubinde acclamante & conſpergente puerum frondibus. Quum itaque ſenatus Cæſarem illum declaraſſet, quando adhuc per ætatem rempub. gerere non poterat, & iræ multitudinis reſederant, paſſi videlicet ſunt in aulam palatinam ſenes imperatores commigrare.

της, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἡλικίαν οὐχ οἷός τε ἦν προΐστασθαι
ραγμάτων, τῆς τε ὀργῆς ὁ δῆμος ἐπαύσατο, ἠνέσχοντό τε 11.
θεῖν εἰς τὴν βασίλειον αὐλήν.

ένετο δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς 1
ρόνους πάθημα ὀλέ-

SEd incidit per eos dies civitati Rom. funeſta ca-

 lami-

lamitas, orta de nimia duorum senatorum audacia. Nam cum senatus haberetur de publicis negotiis, duo ex militibus Maximini, quos in castris reliquerat, emeritæ jam ætatis, ad fores curiæ accesserunt, exploratum, quæ gererentur: inermes videlicet, tantumque subarmalibus & sagis induti. Constiterant autem pariter cum reliqua multitudine: sed ceteris ante fores præstolantibus, duo tresve ad summum curiosiores audiendi, curiam ingressi, sic ut ultra aram quoque Victoriæ penetrarent. hic senator quidam, deposito nuper consulatu, Gallicanus nomine, ac genere Carthaginensis, alterque item prætorius, Mæcenas, nihil tale expectantes milites. manusque adhuc sub sagulis habentes, repente adactis in corda pugionibus interficiunt. Etenim omnis senatus, ob recentem seditionem tumultumque supe-

θριον τῇ Ῥωμαίων πο
ἀρχὴν καὶ πρόφασιν λαβ
δ' τόλμης θράσους δύο αν
2 τῶν ἀπὸ συγκλήτου. συνελ
θέσαν γὰρ εἰς τὸ βουλευτ
πάντες, σκεψόμενοι π
3 καθεστώτων. μαθόντες
στρατιῶται, οὓς ἐν τῷ στρα
δῳ Μαξιμῖνος κατελ
4 πεν. ἤδη γὰρ πρὸς ἀφιξ
στρατείας ὄντες, καὶ δι' ἡλι
οἴκοι μεμενηκότες, ἦλθ
χρι τῆς εἰσόδου τῆς συγκ
βουλόμενοι τὸ πραττ
μαθεῖν, ὅπλων μὲν γυμ
χιτῶσι δὲ ἐσθῆσι καὶ ἐφε
5 ἑστήκεσαν δὲ μετὰ τοῦ λοιπ
μου. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι π
θυρῶν ἔμενον. δύο δὲ ἢ
περιεργότεροι ἐπακοῦ
βουλομένων θελήσαντ
τὸ συνέδριον εἰσῆλθο
ἱδρυμένον βωμὸν τῆ
6 ὑπερβῆναι τούτους. τ
κλήτου ἀνὴρ ἀπὸ ὑπατείας μὲν νεωστί, Γαλλικανὸς ὄνομ
χηδόνιος δὲ τὸ γένος, καὶ ἕτερος στρατηγικὸς τὸ ἀξίωμ
κήνας καλούμενος, οὐδέν τι προσδοκῶντας τοὺς στρατιώτα
τας δὲ τὰς χεῖρας ὑποκαθειμένας τῶν ἐφεστρίδων, παίουσι
κατὰ καρδίας, ξίφεσιν οἷς ἐπεφέροντο ὑποκολπίοις.

ὁ διὰ τὴν οὖσαν στάσιν τε καὶ
χλω, οἱ μὲν φανερῶς, οἱ
φύβδlw ἐξιφηφόρουν,
στήρια δῆθεν φέροντες
ῶν, διὰ τοὺς αἰφνιδίως
ελθόντας ἐχθρούς. τότε 8
στρατιῶται πληγέντες, καὶ
ὶ προσδοκήτως προβα-
οὐ δυνηθέντες, περὶ τοῦ
ἔκειντο. οἱ δὲ λοιποὶ 9
ῶται τοῦτο θεασάμενοι,
αγέντες τῷ πάθει τῶν
τιωτῶν, φοβηθέντες δὲ
τὸ πλῆθος ἄνοπλοί τε ὄ-
όντες, ἔφυγον. ὁ δὲ Γαλ- 10
ὸς, ἐκδραμὼν τῆς συγκ.
ου εἰς τὸν δῆμον μέσον,
ύς τε τὸ ξίφος καὶ τὴν
ἡμαγμένην, διεκελεύε-
ώκειν καὶ φονεύειν τοὺς ἐ-
μὲν συγκλήτου καὶ Ῥω-
ν, φίλους δὲ καὶ συμμά-
Μαξιμίνου. ὁ δὲ δῆμος 11
πεισθεὶς, τὸν μὲν Γαλι-
εὐφήμει, τοὺς δὲ στρα-
ς ὡς δυνατὸν ἦν διώ-

riorem, alii propalam, pars clanculum gladios gerebāt, quibus suam quisque salutem ab inimicorum insidiis tuerentur. Ita cæsi milites, quod se de improviso defendere haud quiverant, prostrati ante altaria jacebant. Quo viso, cæteri confestim expavefacti commilitonum interitu, simul populi concursum formidantes, quod erant inermes, fugam arripuere. Cæterum Gallicanus raptim se curia in mediam multitudinem proripiens, gladiumque & manum stillantem sanguine ostentans, ad persequendos occidendosque senatus populique Romani hostes, amicos sociosque Maximini, vulgus adhortabatur. Quibus rebus inducta plebs, Gallicanum faustis excipit acclamationibus, militesque lapidibus incessit, quatenus licuit persecuta. Ceterum cum se illi in castra recipissent, paucis tantummodo vulneratis, clausis portis, armisque arreptis, castrorum mœnia defensabant. Verum

ς, ἔβαλλον λίθοις. 12. οἱ δὲ, φθάσαντες, ὀλίγων τινῶν καὶ
ἐντων, εἰς τὸ στρατόπεδον καταφυγόντες, καὶ τὰς πύλας
ἀποκλείσαντες, ὅπλα δὲ ἀναλαβόντες, ἐφρούρουν τὸ

Gallicanus, quando semel tantum facinus ausus fuerat, bellum protinus civile atque omnibus perniciosum suscitavit. quippe jussis effringi publicis armamentariis, in quibus pompæ magis instrumenta quam belli asservabantur, unde sibi quisque munimentum corporis accommodaret, apertisque item gladiatorum ludis, atq; unoquoque propriis armis ornato: præterea cunctis, quæcunque intra domos aut officinas essent, hastis, gladiis ac securibus direptis, cum quicquid occurreret, furor in arma converteret, statim omnes conferti conglobatique ad castra contenderunt, ac velut urbem aliquam expugnaturi, murum ipsum portasque circumsederunt. Ceterum milites, utpote pugnandi peritissimi, pinnis, sese murorum clypeisque protegentes, sagittarum jactu crebro ac prælongis contis multitudinem repellebant. Postremo, cum jam defatigato populo sauciisque magna ex parte gladiatori-

τεῖχος τοῦ στρατοπέδου. ὁ
Γαλλικανὸς, ἅπαξ τολμή
ἔργον τηλικοῦτον, ἐμφύλ
πόλεμον καὶ ὄλεθρον μέ
13 ἤγειρε τῇ πόλει. τάς τε γὰρ
μοσίας ἀποθήκας τῶν ὅπλ
εἵτινες ἦσαν πρὸς πομ
μᾶλλον ἢ μάχην ἐπιτήδ
ἀναρρῆξαι τοὺς ὄχλους ἐπ
τὸ, τε σῶμα ἕκαστος φρ
ξαι ὡς οἷός τε ἦν, τά τε
μονομάχων καταγώγια ἀ
ξας, ἐξήγαγε τοῖς οἰκ
ὅπλοις ἕκαστον ἐξηρτυμέ
14 ὅσα τε ἦν οἰκίαις ἢ ἐργ
ρίοις δόρατα ἢ ξίφη, πελ
15 τε, πάντα διηρπάζετο. ὅ, τ
μὲν ἐνθουσιῶν, πᾶν τὸ ἐ
πλον ὕλης ἀξιομάχου ἐ
16 λειον, ὅπλον ἐποιεῖτο. ἀ
σθέντες οὖν ἐπῆλθον τῷ σ
πέδῳ, καὶ ὡς πολιορκήσο
αὐτὸ δῆθεν, προσέβαλλο
ταῖς πύλαις καὶ τοῖς τείχ
17 οἱ δὲ στρατιῶται μετὰ πολλῆς
πειρίας ὡπλισμένοι τε
ἐπάλξεις καὶ τὰς ἀσπίδας, τόξοις τε αὐτοὺς βάλλοντες, καὶ
δόρασι μακροῖς ἀπείργοντες, τοῦ τείχους ἀπεδίωκον. 18. ὡς δὲ
μὼν ὁ δῆμος, οἵ τε μονομάχοι τιτρωσκόμενοι, ἤδη καὶ ἑσπ

a

πιούσης ἀπελθεῖν ἠθέλη-
, θεασάμενοι αὐτοὺς οἱ
πῶται ἐπεστραμμένους καὶ
ῶτα δεδωκότας, ἀπιόν-
τι ἀμελέστερον, οἰομένους
τολμήσειν ἐπεξελθεῖν
ους πλήθει τοσούτῳ, ἀνοί-
τες αἰφνιδίως τὰς πύ-
ἐπέδραμον τῷ δήμῳ, καὶ
τε μονομάχους ἀπέκτει-
τοῦ τε δήμου μέγα τι πλῆ-
ἀπώλετο ὠθούμενον.
τοσοῦτον διώξαντες ὅσον 9
πολύ τι τοῦ στρατοπέδου
ἶναι, πάλιν ἐπανῆλθον, ἐντός τε τοῦ τείχους ἔμενον.

bus atque in vesperam vergente die, regredi in urbem decrevissent: conspicati milites securitatem abeuntium (quippe minime ausuros putabant Romani, adeo paucos adversus tantam multitudinem castris eruptionem facere) confestim universi sese portis patentibus in vulgus illud hominum concitavere. Ibi gladiatores ad unum cæsi, magnaque pars populi collisa. Quo facto, cum haud procul castris recessissent, rursum sese intra munimenta receperunt.

12.

Ἐντεῦθεν μείζων ἡ ὀρ- 1
γὴ τοῦ τε δήμου καὶ τῆς συγ-
κλήτου ἐγίνετο. στρατηγοί τε
ἐπελέγοντο, ἐκ τε πάσης
λίας λογάδες. ἥ τε νεο- 2
πᾶσα ἠθροίζετο, ὅπλοις
λο σχεδίοις καὶ τοῖς προσ-
σιν ὡπλίζετο. τούτων δὴ 3
ὲν πλεῖστον μέρος ὁ Μά-
ος σὺν αὐτῷ ἀπήγαγεν
ὴ Μαξιμίνῳ πολεμή-
οἱ δὲ λοιποὶ ἔμειναν ὡς
λιν φρουρεῖν τε καὶ προα-
μεῖν αὐτῆς. 4. ἑκάστοτε οὖν τῷ τείχει τοῦ στρατοπέδου ἐγίνοντο

Hinc igitur major senatui populoque Romano indignatio oborta. quare duces ex Italia omni probatissimum quenque delegerunt, juventutemque omnem, collectam in unum, subitariis armis ac tumultuariis adornarunt. Horum potissimam partem secum Maximus eduxit, ut adversus Maximinum præliarentur: reliqui ad urbis custodiam tutelamque relicti. Interea quotidie ad muros castrorum dimicabatur, sed pro-

fectu nullo, defensantibus superne militibus, ictamque & sauciam multitudinem fœde repellentibus. At Balbinus, domi se continens, populo per edictum supplicabat, ut in gratiam cum militibus rediret; quibus etiam omnium, quæ patraverant, oblivionem atque impunitatem pollicebatur. Sed neutris id persuasum, gliscente in dies malo, ac populo indignante, quod tanta multitudo tam paucis contemptui foret: contra militibus ægerrime ferentibus, ea se à Romanis passos quæ vix unquam à barbaris expectassent. Postremo, quando oppugnatio parum procedebat, visum ducibus intervertere omnes rivos, qui in castra pervenirent, ut milites aquarum penuria sitiq; conficerent. Igitur abscindendo obstruendoque cunctos è castris aquarum rivos avertebant. Sed enim intellecto periculo milites ac rebus desperatis, erumpunt universi patentibus portis,

προσβολαί. ἔπραττον
δὲν, προμαχομένων ἄνω
τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ, βαλλ
νοι καὶ τιτρωσκόμενοι, κα
5 ἀπῄεσαν. ὁ δὲ Βαλβ
οἴκοι μένων, διάταγμ
προθεὶς, ἱκέτευε τὸν δ
6 ἐς διαλλαγὰς χωρῆσαι,
τε στρατιώταις ὑπισχ
ἀμνηστίαν, ἄδειάν τε πα
7 διδοὺς ἁμαρτημάτων.
οὐδετέρους ἔπειθε. τὸ δὲ δ
ἑκάστοτε ηὔξετο. τοῦ μὲν
τοῦ δήμου ἀπαξιοῦντος ὑ
λίγων καταφρονηθῆναι
δὲ στρατιωτῶν ἀγανακτ
ὅτι δὴ ταῦτα ὑπὸ Ῥωμαι
ὡς ὑπὸ βαρβάρων, πα
8 τὸ δὴ τελευταῖον, ἐπ
τειχομαχοῦντες οὐδὲν ἐπ
τον, ἔδοξε τοῖς στρατηγοῖ
κόψαι πάντας τοὺς εἰσ
τας εἰς τὸ στρατόπεδον
γοὺς ὕδατος, ἀπορίᾳ τε
καὶ ἐνδείᾳ ῥείθρων αὐτοὺς

ἐρστήσαντες. 9. προσρέοντος οὖν πᾶν τὸ ὕδωρ τοῦ στρατοπέδ
ἕτερα ῥεῖθρα μετωχέτευον, ἐκκόπτοντες καὶ εἰσφράττ
τὰς ἐς τὸ στρατόπεδον εἰσόδους αὐτοῦ. 10. οἱ δὲ στρατιῶται ὁρῶ
τὸν κίνδυνον, ἐν ἀπογνώσει δὲ γενόμενοι, τὰς πύλας ἀνοί

πεξῆλθον. μάχης τε 11 ...ς γινομένης καὶ φυ... ...ν δημοτῶν ἐπὶ πολὺ τ... ...ς διώκοντες οἱ στρατιῶ... ...ρούβησαν. ἐπεὶ δ' οἱ 12 ...τᾶς συσαδὸν μάχαις ...ενοι, ἀναπηδῶντες εἰς ...ματα, τῷ τε κεράμῳ ...ντες αὐτοὺς καὶ λίθων ...ς, τῶν τε ἄλλων ὅσ' ἐρ... ...ελυμαίνοντο, ἐπανα... ...μὲν αὐτοῖς, δι' ἄγνοιαν ...κήσεων, οὐκ ἐτόλμησαν ...πῶς. κεκλεισμένων δ' 13 ...κιῶν καὶ τῶν ἐργαστηρίων ...αις, καὶ εἴτινες ἦσαν ξύ... ...ξοχαί, (πολλαὶ δ' αὖ ...πόλιν) πῦρ προσετίθε... ...ῖσα δ', διὰ πυκνότητα 14 ...ωνοικιῶν, ξυλείας τε ...ἐπάλληλον, μέγιστον ...τ πόλεως τὸ πῦρ ἐνε... ...ὡς πολλοὺς μὲν ἐκ πλου... ...ποιῆσαι πένητας, ἀποβα...

congressique multitudinem fugientem in urbem usque persequuntur. Sed ubi jam statario illo certamine plebs inferior intra domos se receperat, ac tegularum lapidumque & testarum jactibus desuper urgere cœperat milites, haud ausi illi ignota ædificia subire, clausis etiam domibus & tabernis, ignem januis ac ligneis ædificiorum projecturis, (quales in urbe plurimæ sunt) illico admoverunt. Quo factum est ut partim crebritate insularū. partim lignea materia, bona pars urbis conflagraverit: multique ex opulentis pauperes facti, maximis atque egregiis amissis possessionibus, vel proventu uberrimis, vel splendore ipso & varietate pretiosis. Neque vero pauci extincti mortales, quod januis igne occupatis, proripere se domo copia non fuerat, bonaque divitum direpta penitus, immiscente se militibus studio rapiendi facinorosissimo quo-

...ς θαυμαστὰ καὶ ἀμφιλαφῆ κτήματα, ἐν τ προσόδοις πλου... ..., καὶ ἐν ποικίλῃ πολυτελείᾳ τίμια. 15. πλῆθός τε ἀνθρώ... ...ν συγκατεφλέχθη, φυγεῖν μὴ δυνηθέντων, διὰ τὸ τὰς ἐξό... ...ἀπὸ τοῦ πυρὸς προκαταληφθῆναι. 16. οὐσίαι τε ὅλαι πλουσίων ...ῶν διηρπάγησαν, ἐγκαταμιξάντων ἑαυτοὺς τοῖς στρατιώ...

que, & tenui plebecula. Sed adeo pervagatum longe lateque incendium est, ut plus multo consumpserit, quam quantum spatii maxima quæque urbs ædificiis occupet. Dum hæc Romæ geruntur, interea Maximinus confecto itinere Italiam attigerat, ac sacrificato ad aras, quæ in finibus ipsis erectæ sunt, pergit iter facere: jussis arma tenere atque instructa acie progredi militibus. Sed cum & Africæ defectionem, & Romæ bellum civile, prætereaque res à Maximino gestas, iterque ejus hactenus conscripserimus: reliqua deinceps explicabuntur.

τους πρὸς τὸ ἁρπάζει
κούργων καὶ ἀτελῶν δη
17 τοσοῦτον δὲ μέρος τῆς πό
τὸ πῦρ ἐλυμήνατο, ὡς
μίαν τῶν μεγίστων πό
ὁλόκληρον δύνασθαι πα
18 ἐξισωθῆναι. Καὶ τὰ μ
τὴν Ῥώμην τοιαῦτα ἦ
Μαξιμῖνος ἀνύσας τὴν
πορείαν, ἐπέστη τοῖς τῆς Ἰτ
19 ὅροις. θύσας τε ἐπὶ τῶν
ἐίων βωμῶν, τῆς ἐπ' Ἰτ
εἰσβολῆς εἴχετο. ἐκέ
τε πάντα τὸν στρατὸν
πλοις εἶναι, καὶ μετ' ἀτ
20 προχωρεῖν. τὴν μὲν

βύης ἀπόστασιν καὶ τὸν κατὰ τὴν Ῥώμην ἐμφύλιον πόλεμον,
Μαξιμίνῳ πραχθέντα, καὶ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἄφιξιν αὐτ
λώσαμεν. τὰ δὲ ἑπόμενα ἐν τοῖς ἑξῆς λεχθήσεται.

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO post Marcum.

LIBER OCTAVUS.

ΗΡΩΔΙΑΝΟ

τῆς μετὰ Μάρκον σιλείας ἱστοριῶν βιβλ ὄγδοον.

1. QVAE post interitum Gordiani gesserit Maxi-

1 ΤΑ' μὲν δὴ Μαξι
πραχθέντα μετὰ
Γορ

ῦ τελευτὴ, ἥ τε εἰς
ν ἄφιξις αὐτοῦ, Λι-
τε ἀπόστασις, καὶ ἡ ἐν
τῶν στρατιωτῶν πρὸς τὸν
διαφορὰ, ἐν τοῖς πρὸ
λέλεκται. ὁ δὲ Μα 2
ν ἐπιστὰς τοῖς ὅροις,
μψε σκοποὺς τοὺς ἐ-
ῦλαι μή τινες ἐνέδραι
ᾶσιν ὀρῶν, ἢ λόχμαις,
τε, κρύφιοι εἶεν. αὐτὸς 3
αγαγὼν εἰς τὸ πεδίον
ιτὸν, τὰς μὲν τῶν ὁπλι-
λαγγας ἐς τετράγωνα
σχήματα, ἐπιμήκεις
ἢ βαθείας, ὡς ἂν
τοῦ πεδίου διαλάβοιεν.
σκευοφόρα πάντα κτή-
καὶ ὀχήματα ἐν μέσῳ
αὐτὸς ἅμα τοῖς δορυ-
ὀπισθοφυλακῶν εἵπε-
ατέρωθεν δὲ παρέθεον 5
τῶν καταφράκτων ἱππ-
λαι, καὶ Μαυρούσιοι ἀ-
ὶ, τοξόται τε οἱ ἀπὸ τῆς
ῆς. καὶ Γερμανῶν ἱππ-
έγα τι πλῆθος ἐπήγε-
μάχους. ἐκείνους γὰρ μάλιστα προὐβάλλετο, ἵν' ἐκδέ-
τῶν πολεμίων τὰς πρώτας ἐμβολὰς, θυμοειδεῖς ὄντες

minus, iterque ejus in Italiam, prætereaque Africæ defectionem, & in urbe ipsa populi ac militum seditiones, superiore volumine recensuimus. Enimvero Maximinus, posteaquam ad Italiæ fines pervenit, præmissis exploratoribus, qui specularentur an ullæ in Alpium convallibus & densissimis sylvis insidiæ delitescerent, ipse, in planum deductis militibus, jubet armatorum acies quadrato agmine incedere in longum porrectas potius quam confertas: ut ab iis quamplurimum campi occuparetur: cunctisque in medium coactis impedimentis, jumentisque & vehiculis, ipse cum suis stipa-
4 toribus veluti subsidio sequebatur: aliis utrinque discurrentibus cataphractorũ equitum, Maurisque jaculatoribus, sagittariisque ex oriente, & equitatu Germanorum: quos auxiliares asciverat, quosque etiam præcipue opponere hostibus consueverat: ut primos videlicet impetus exciperent, feroces audacesque initio pu-

gnæ

gnæ viri, simul, ut si in discrimen veniretur, vilis potissimum barbaria illa periclitaretur. Sed ubi totam planitiem servatis rite ordinibus transmiserunt, ad Italiæ urbem perventum est, quæ Ema à cultoribus vocatur. Ea sita est in extrema planitie ad Alpium radices. Vbi speculatores atque exploratores exercitus narrant Maximino, vacuam relictam urbem: aufugisse omnes incolas, templorum etiam ac domorum januis incendio consumptis, atque omnibus, quæ vel in urbe vel in agris fuerant, exportatis aut igni corruptis: nihil aut jumentis aut hominibus alimentorum relictum. Quæ res grata imprimis Maximino fuit, quod idem cæteros quoq; populos suo quemq; metu facturos arbitrabatur, contra milites indigne tulerunt, quod ab initio statim fame laborarent. Cumque noctem exegissent, partim intra patentes communesq; omnibus domos, partim in planitie ipsa, statim sole

καὶ ἄτολμοι ἐν ἀρχομέ
χῇ. εἰσὶ δ' ἄρα καὶ κινδυ
δέοι, εὐκαταφρόνητοι
7 βάρβαροι. Ὡς δὲ πᾶν
δίον διῆλθεν ὁ στρατὸς
εὐκοσμίας τε καὶ ἀταξ
πέστησαν πρώτῃ Ἰταλί
λει, ἣν καλοῦσιν Ἡμᾶν
χώριοι, πρόκειται δ' ἀν
ἀκροτάτῳ πεδίῳ, ἱδρ
πρὸ τῆς ὑπωρείας τῶ
8 πεων. ἔνθα ὑπαντιάσ
Μαξιμίνῳ οἱ προφύλα
σκοποὶ τοῦ στρατοῦ, ἤγγειλ
νὴν ἀνθρώπων εἶναι τὴν π
πανδημεί τε προφυγόν
ἐμπρήσαντας τὰς θύρας
τε καὶ οἰκιῶν, πάντα
ὧν ἐν τῇ πόλει ἤτοι ἀγ
μὲν ἐκφορήσαντας, ἃ
9 καταπρήσαντας. καὶ μήτε
ζυγίοις, μήτε ἀνθρώπο
10 καταλελεῖφθαι τροφάς. ὁ
ξιμῖνος ἥδετο μὲν ἐπὶ
Ἰταλιωτῶν ἀθρόως φυγ
πιζων πάντας τοὺς δήμ

το ποιήσειν, οὐχ ὑπομένοντας τὴν ἔφοδον αὐτοῦ. ὁ δὲ στρατ
χθεῖο, ἀθρόως ἐν ἀρχῇ λιμοῦ πειρώμενος. II. διανυκτερεύσ
τες, οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἐν ἀθύροις καὶ κοιναῖς πάντων οἰκ

ν τῷ πεδίῳ, ἅμα ἡλίῳ
τι ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἤ-
λθο. ἄρ᾽ ὄρη ὑπερμήκη, 12
τεῖχος Ἰταλίας, ἡ φύ-
ειρεν, ὑπερνεφῆ μὲν τὸ
, ἐπιμηκέστατα δὲ, ὡς
Ἰταλίαν διειληφότα
ειν, ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς
ίας μέρεσιν, εἰς τὸ Τυρ-
ον πέλαγος. ἐν δὲ τοῖς
ς, εἰς τὸν Ἰόνιον κόλπον.
ται δὲ ὕλαις δασείαις καὶ 13
ῶς, τὰς δὲ διεξόδους ἐ-
), ἢ διὰ κρημνοὺς εἰς βά-
μέγιστον ἀπερρωγότας, ἢ
πετρῶν τραχύτητα, στενω- 14
άρειαι χειροποίητοι μετὰ
ου καμάτου τοῖς πάλαι
λιώταις εἰργασμέναι.
δέους οὖν πολλοῦ δῄει ὁ 15
ός, ἐλπίζοντες τάς τε
ς κατειλῆφθαι, φράχθαι τε τὰς ὁδοὺς ἐς κώλυμα
τῶν διαβάσεως. 16. ἤλπιζον δὲ καὶ ἐδεδοίκεσαν εἰκότα, τὴν
ων τεκμαιρόμενοι τὴν φύσιν.

oriente ad Alpes accesserunt. Hi sunt longissimi quidam montes, vice murorum Italiæ circumdati, atque adeo in altum editi, ut etiam superare nubes videantur: itaque in longum porrecti, ut universam Italiam comprehendant; læva ad Tyrrhenum pelagus, dextra ad Ionium usque pertingentes: densis ubique nemoribus infessi, atque angustissimis callibus & rupium prærupta altitudine, scopulorumque asperitate vix pervii, nonnullis tamen quasi semitis magno veterum Italorum labore manufactis. Quapropter ingens transituum illac exercitum formido tenebat, sperantem summa juga teneri jam ab hoste, nullosque non obstructos exitus ad se prohibendos. Neque is metus de nihilo erat, locorum naturam contemplantibus.

Σ δὲ διέβησαν ἀκωλύ- 1
τως, μηδενὸς ἐμποδὼν
μένου. καταβαίνοντες εἰς
ατόπεδον, ἤδη ἀνεθάρρη-
τι καὶ ἐπαιάνισαν. ῥᾷστά τε

Postea vero quam sine ullo impedimento superatis Alpibus in castra descenderant, læti scilicet omnes instauratis animis vitulabantur, nihilque non 2.

sibi

ſibi ex ſententia ceſſurum Maximinus arbitrabatur, ne locorum quidem difficultati fidentibus Italis, intra quas latitare ipſi & ſaluti ſuæ conſulere, prætereaque inſidiari hoſtibus, ac locis ſuperne imminentibus pugnam capeſſere potuiſſent. Sed ubi planitiem attigerunt, nuntiant exploratores maximam Italiæ urbem Aquilejam portas occluſiſſe: Pannoniorum acies, quæ præiverant, acriter murum oppugnaſſe: cæterum tentata re ſæpe, omnes incaſſum conatus evaſiſſe. itaq; jam defatigatos recedere, lapidibus ſcilicet & haſtis magnaq; ſagittarũ vi deſuper ingruentibus. At Maximinus iratus Pannoniis, quaſi parum impigre præliatis, ipſe cum exercitu reliquo accelerabat, ſperans nullo negotio ſe illiús urbis potiturum. Sed Aquileia prius quoque (ut erat ingens urbis ejus magnitudo) populo abundabat: & velut Italiæ quoddam emporium ad mare ſita, quaſique terminus Illyriæ, copiam rerum

αὐτῷ πάντα προχωρ
Μαξιμῖνος ἤλπισεν
λῶν μηδὲ τοῖς δυσχ
τεθαῤῥηκότων, ἔνθα
πτειν ἑαυτοὺς καὶ σώζειν
ναντο, ἢ δι' ἐνέδρας ἐ
λεῖσθαι, μάχεσθαί τε ἀν
3 ἐξ ὑπερκειμένων χωρί
νομένων δὲ αὐτῶν ἐν
δίῳ, οἱ σκοποὶ ἀπήγγελ
λιν Ἰταλίας τὴν μεγίστην
ληίαν δὲ καλουμένην, κε
4 σθαι. τὰς δὲ προπεμφ
φάλαγγας τῶν Παιόνων
θύμως μὲν τειχομαχῆσαι
λάκις δὲ προσβαλ
ἀνύειν οὐδέν. ἀπαγορε
καὶ ἀναχωρεῖν βουλομένο
θοις τε καὶ δόρασι, τόξ
5 πλήθει. ὁ δὲ Μαξιμῖνος
γανακτήσας πρὸς τοὺς στ
γοὺς τῶν Παιόνων, ὡς ἀμ
στερον μαχομένους, αὐτὸς
τοῦ στρατοῦ ἐπείγετο, ἐλπ
6 ῥᾶστα αἱρήσειν τὴν πόλιν.
Ἀκυληία καὶ πρότερον

(ἅτε μεγίστη πόλις) ἰδίου δήμου πολυάνθρωπος ἦν, καὶ ὥ
τι ἐμπόριον Ἰταλίας ἐπὶ θαλάττῃ προκειμένη, καὶ πρ
Ἰλλυρικῶν πάντων ἱδρυμένη, τά τε ἀπὸ τῆς ἠπείρου διὰ

ἢ

ὧν κατακομιζόμενα
ἐν ἐμπορεύεσθαι τοῖς
. τά τε ἀπὸ θαλάττης 7
τειρώταις ἀναγκαῖα,
ιρ' ἐκείνοις χώρα διὰ
ος οὐκ ἦν εὔφορος,
πεν εἰς τὴν ἄνω γῆν.
ἶνόν τε μάλιστα πο- 8
ν γεωργοῦντες, ἀφ-
ποτε παρεῖχε τοῖς
ον μὴ γεωργοῦσιν. ἐν- 9
ύ τι πλῆθος ἐπιδη-
ολιτῶν μόνον, ἀλλὰ
τε καὶ ἐμπόρων. τότε
λλον ἐπολυπλασιάσθη
θος, τῶν ὄχλων παν-
ἀγρῶν ἐκεῖσε συρ-
, πολίχνας τε καὶ
τὰς περικειμένας κα-
όντων, πιστευσάντων δὲ
τῷ τε μεγέθει τῆς πό-
καὶ τῷ περιβεβλημένῳ
ὃ παλαιότατον, ἐκ τοῦ
ῦ μέρους πρότερον μὲν
ρειπτο, (ἅτε μετὰ τὴν 11
ων ἀρχὴν μηκέτι τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἢ τει-
όπλων δεηθεισῶν, μετειληφυιῶν δ' αὐτὶ πολέμων εἰ-
βαθεῖαν, καὶ τῆς παρὰ Ῥωμαίοις πολιτείας κοινωνίαν.)
ὴν τότ' ἡ χρεία ἠπείγετο τεῖχος ἀνανεώσασθαι, τά τ' ἐρεί-

è continenti per terram fluviosq; convectam navigantibus suggerebat: & ab ipso mari res ad usum eorum, qui continentem colunt, necessarias, videlicet superioribus terris propter hyemis asperitatem minus feracibus; maxime tamen vinum, cujus in ipsa regione maximus proventus est, vicinis gentibus ne vitem quidem habentibus, affatim suppeditabat. Ex quo factū, uti super civium ingentem numerum, etiam magna vis hospitum ac mercatorū eam urbem frequen-
10 taret. Enimvero tunc etiam aucta multitudo, confluentibus illuc ex agris, quicunque oppidulis vicisque circa relictis fidebant urbis magnitudini, ac vetustis mœnibus, dirutis quidem antea magna ex parte : (quippe in tanta Romanorum potentia, neque murorum neque armorum Italiæ civitates indigebant, pacem altissimam agitantes, atque in participatum reip. ascitæ) sed tunc urgen-
11 te videlicet necessitate, reno-

vati

vatis instauratisque mœnibus, præterea turribus ac propugnaculis excitatis, totaque urbe ad eum modum communita, clausisq; portis, noctem diemq; universi pro muro stantes, hostem fortissime propulsabant. Duces erant summa potestate duo consulares viri lecti à senatu, Crispinus ac Menephilus, Hi maxima diligentia procuraverant, uti necessaria quæque in urbem impotarentur, sic vt diuturnior quoque sustineri oppugnatio potuerit. Erat item in urbe magna aquarum abundantia, partim ex puteis sane frequentibus, partim è fluvio muros præterfluente. ac pariter fossæ objectus & aquarum præbente copiam.

πια ἀνοικοδομῆσαι, τ
13 τε καὶ ἐπάλξεις ἐγεῖραι.
σαν οὖν φράξαντες τὴν τ
πόλιν, τάς τε πύλας κ
τες, πανδημεὶ ἐπὶ τῶν
νύκτωρ τε καὶ μεθ'
ἱδρυμένοι, τοῖς προσι
14 πεμάχοντο. ἐστρατήγου
τὴν καὶ πάντα εἶχον διὰ
πίδος ἄνδρες δύο ἀπὸ
τείας μὲν, ἐπιλεχθὲ
15 ὑπὸ τῆς συγκλήτου. ὧν
Κρισπῖνος, ὁ δὲ Μην
ἐκαλεῖτο. καὶ μετὰ
προνοίας τά τε ἐπ
πάμπλειστα εἰσεκομίσ
ἐκτένειαν εἶναι, εἰ καὶ ἐπ
16 στέρα γένοιτο πολιορκί
καὶ ὕδατος ἀφθονία φρεατιαίου. πολλὰ γὰρ τὰ ὀρύγμ
τῇ πόλει. ποταμός τε περιρρεῖ τὸ τεῖχος, ὁμοῦ παρέ
προβολὴν τάφρου καὶ χορηγίαν ὕδατος.

3. His ita intra urbem comparatis, ut primum defendi muros diligenter clausasq; portas Maximinus audivit, decrevit mittere legatorum specie, qui illos alloquerentur, ac (si possent) reserari sibi portas persuaderent. Habebat autem in

1 ΤΑ μὲν οὖν ἐν τῇ
οὕτω παρεσκεύασ
Μαξιμίνῳ ἐπειδὴ
λῃ φρουρουμένη καὶ κεκλ
νη γενναίως ἡ πόλις,
πέμψαι ἐν σχήματι πρ
τοὺς κάτωθεν διαλεξ
εἰ ἄρα πείσαιεν αὐτοὺς ἀνοῖξαι τὰς πύλας. 2. ἦν δ

ὁ χιλίαρχος, ᾧ πα-
μὲν ἡ Ἀκυληΐα ἦν.
ι τε καὶ γυνὴ, οἰκεῖοί τε
τες ἔνδον ἀπεκέκλειντο.
οὖν ἔπεμψε σὺν ἑτέ- 3
ἑκατοντάρχαις, ἐλπί-
ᾷστα πείσειν ὡς πολί-
ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρέ- 4
ἔλεγον ὅτι ἄρα κελεύει
ιμῖν ὁ κοινὸς βασι-
ὅπλα μὲν αὐτοὺς κατα-
υ ἐν εἰρήνῃ, φίλον δὲ
πολεμίου δέχεσθαι. σπον- 5
δὲ μᾶλλον καὶ θυσίαις σχο-
ην ἢ φόνοις. μηδὲ περιο-
πατρίδα μέλλουσαν ἄρδην
θεμελίων ἀπόλλυσθαι,
αὐτοῖς τε σώζεσθαι καὶ τὴν
ίδα σώζειν, διδόντος αὐ-
χρηστοῦ βασιλέως ἀμνη-
συγγνώμην τε τῶν ἁμαρ-
ντων. οὐ γὰρ αὐτοὺς αἰτίους 6
ῆσθαι, ἀλλ' ἄλλους. οἱ μὲν
πρέσβεις τοιαῦτά τινα
ν παρεστῶτες ἐβόων, ὡς
κουστὰ εἴη. ὁ δὲ πλεῖστος 7
ος, τῷ τείχει καὶ τοῖς
γοις ἐφεστὼς, πλὴν τῶν τὰ
τὰ μέρη φρουρούντων, ἐπήκουεν ἡσυχάζων τῶν λεγομένων.

exercitu tribunum quendam Aquileiæ civem, cujus nati atque uxor, præterea familia omnis in urbe erant conclusi. Quare eum centurionesque nonnullos quasi oratores mittit, sperans facile illius autoritatem municipes secuturos. qui ubi muro appropinquarunt, in hanc sententiam verba faciunt: *Iubere communem Imperatorem pacem depositis armis colere, seque amicum pro hoste accipere, sacrisque faciundis vacare quam cædibus: miserari patriam, paulo post, si obstinati perstiterint, ruituram: licere ipsis (si velint) una opera sibi quemque & saluti patriæ consulere. quippe oblivionem veniamque omnium, quæ fecerint, optimum principem polliceri, quando nihil ipsorum, sed omnia forent aliena culpa contracta.* Talia quædam sub muro legati magna voce pronuntiabant, sic ut facile exaudiri, si non plane ab omnibus, certe ab ea multitudine possent, quæcunque supra muros turresque constiterat. Etenim taciti omnes legatorum dictis aures dediderant.

 qua-

Quare metuens Crispinus, ne pollicitationibus illis (quæ vulgi inconstantia est) ad mutandum pace bellum, reserandasque hosti portas, impellerentur, discursans ipse per muros rogare obtestarique singulos, *uti audacter manerent fortiterque resisterent, neque fidem proderent senatus debitam P. Q. R. neve titulum servatæ ac propugnatæ Italiæ totius aspernarentur: non promissis crederent perjuri fraudulentique tyranni: neve item benigna oratione inescati, ruerent in manifestam perniciem: sed confiderent belli fortunæ, ita plerumque dubiæ atque ancipiti, ut magnus interim numerus a paucissimis, & qui potentiores creduntur, ab iis qui imbecilliores habeantur, victi superatique sint. Neve utique expavescerent exercitus illius magnitudinem, Nam qui pro altero dimicant, cum suæ victoriæ felicitatem ad alios videant migraturam, minus profecto acriter decertant. quippe qui intelligant, se quidem in periculi participatum ad-*

8 ὁ δὲ Κρισπῖνος, φο
μήπως ἅτε ὄχλος τ
σχέσεσιν ἀναπεισθεὶς, εἰρ
τε ἀντὶ πολέμου ἑλόμε
ἀνοίξῃ τὰς πύλας, πε
9 τὸ τεῖχος, ἐδεῖτο καὶ ἐλι
μένειν τε θαρραλέως καὶ
χειν γενναίως. μηδὲ πρ
ναι τὴν πρὸς τὴν σύγκλη
10 Ῥωμαίων δῆμον πίστιν.
ρας δὲ καὶ προμάχους Ἰτ
πάσης ἀναγραφῆναι. μ
στεύειν δὲ ὑποσχέσεσι τυ
ἐπιόρκου τε καὶ ἀπατε
μηδὲ χρηστοῖς λόγοις δ
θέντας ὀλέθρῳ περι
παραδοθῆναι, ἐνὸν
σαι πολέμου ἀμφιβόλα
11 (πολλάκις γὰρ καὶ ὀλίγοι
νων περιεγένοντο, καὶ δοκ
ἀσθενέστεροι, καθεῖλον τ
ὑπολήψει ἀνδρείας μείζ
12 μηδ' ἐκπλήττεσθαι τῷ π
τοῦ στρατοῦ. οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ
μαχόμενοι, καὶ τῆς παρ' ἐ
ἐσομένης εὐδαιμονίας,
γένοιτο, μετριάζουσιν ἐ
13 προθυμίᾳ τῆς μάχης,
τες ὡς τῶν μὲν κινδύνων αὐτοὶ μεθέξουσι, τὰ δὲ μ

ρυφαῖα τῆς νίκης ἄλλ[ο]ς
ὤσεται. τοῖς δ' ὑπὲρ τῆς 14
ἰδ[ίας] μαχομένοις, καὶ
ἐκ τῶν θεῶν ἐλπίδες κρείτ-
ἐπειδὴ οὐ τὰ ἄλλων λα-
, ἀλλὰ τὰ αὐτῶν σώζειν
ντο, τε ἐς τὰς μάχας 15
θυμον, οὐκ ἐξ ἀλλο[τρί]ου κε-
εως, ἀλλ' ἐξ οἰκείας
κης ἔχουσιν, ἐπεὶ καὶ τῆς νί-
πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῖς πε-
ετο. τοιαῦτά τινα λέγων 16
ποιῶν, καὶ πρὸς ἑκάστους
νῇ, φύσει μὲν καὶ ἄλλως
σιμος ὤν, ἔν τε τῇ Ῥω-
ον φωνῇ διαπρεφὴς
γοις, ἐπιεικῶς τε αὐτῶν
στώς, ἔπεισε μένειν ἐν
προηκειμένοις, τούς τε
σβεις ἀπράκτους ἀπιέναι
ασεν. ἐλέγετο δὲ τῇ ἐν- 17
ε τοῦ πολέμου ἐμμεμενηκέ-
, πολλῶν ἔνδον ὄντων περὶ
κλίν τε καὶ ἡπατοσκοπίαν
είρων, τὰ τῶν ἱερῶν αἴσια ἀ-
ελλόντων. μάλιστα γὰρ τῇ 18
ει ταύτῃ πιστεύουσιν Ἰτα-
ο. καὶ χρησμοὶ δέ τινες ἐδί-

mitti, cæterum extremos victoriæ fructus ad alium perventuros. Qui autem pro patria pugnant, præterquam quod spe meliore esse debent (neque enim aliena occupare, sed tueri sua contendunt) etiam animo sunt majore, ut quos non alienum imperium, sed sua quemque necessitas adigat: quoniam scilicet victoriæ fructus ipsis potissimum debeantur. Talia quædam nunc singulis, nunc universis ingerens Crispinus, homo suapte natura venerabilis, ac Romana facundia pollens, præterea gratus omnibus, miti modestoque imperio, persuasit multitudini, ut in officio fideq; permanerent, jussitque legatos rebus infectis ad Maximinum reverti. Dicebatur autem Crispinus ad bellum sic audacter sustinendum, etiam haruspicum responsis, qui læta exta nuntiarent, animatus. etenim magnopere fidem hujuscemodi signis habere Itali consueverunt. Cæterum nonnulla quoque oracula ferebantur patrii cujusdam numinis, victoriam promittentia. Belem vocant in-

ο ὡς δὴ τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ νίκην ὑπισχνουμένου. 19. Βέλιν δὲ

digenae, magnaque cum religione colunt, Apollinem interpretantes: cujus etiam speciem pro urbe ipsa pugnantem, quidam è militibus Maximini visam sibi saepe in coelo affirmabāt. Quod utrum sic esse nonnulli putaverint, an id commentum placuerint, ad levandam infamiam tanti exercitus, qui bello impar foret adversus minorem multo numerum oppidanorum, ut scilicet victi potius à diis quàm ab hominibus viderentur, haud sane satis exploratum habeo: caeterum novitas eventus cuncta credibiliora facit.

4. POstea vero quam infecto negotio legati reverterunt, ira & furore instinctus Maximinus, magis magisque accelerabat. Vt autem ad fluvium pervenit, qui ad lapidem duodecimū procul est ab urbe, invenit ipsum maxima alvei profunditate ac latitudine defluentem. Etenim anni tempore solutae vicinorum montium nives, quas longa hyems duraverat, maximum torrentem effecerant, sic ut nullo pacto transire exercitus posset. Nam pontem, quod opus

καλοῦσι τοῦτον, σέβουσί τε
φυῶς, Ἀπόλλωνα εἶ
20 λοντες. οὗ καὶ τὴν εἰκόνα ἐ
τινὲς τῶν Μαξιμίνου στρα
τῶν φανῆναι πολλάκις ἐ
ει ὑπὲρ τῆς πόλεως μα
21 γλω. ὅπερ εἴτε ἀληθῶς ἐ
πάθη τισὶν, ἢ καὶ βουλο
μὴ ἀσχημονεῖν τοσοῦτον
πρὸς ὄχλον δημοτῶν πο
λάττονα μὴ ἀντισχόντα,
δὲ ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ μὴ ὑπ
θρώπων νενικῆσθαι, εἰπεῖ
ἔχω. τὸ δὲ παράδοξον τ
βάσεως πιστὰ πάντα ποι

1 ΠΑλιν τῶν πρέσβει
πρὸς κλων πρὸς Μ
μῖνον ἐπανελθόντων,
καὶ θυμῷ χρώμενος πλ
2 μᾶλλον ἠπείγετο. ἐπεὶ
νετο πρός τινι ποταμῷ
σῳ, ἀπέχοντι τῆς πόλεω
μεῖα ἑκκαίδεκα, τὸ ῥε
εὗρε διά τε μεγίστου βάθ
3 πλάτους φερόμενον. τ
ὑποκειμένων ὀρῶν τὰς
λου τοῦ χειμῶνος παγεῖσα
ναι λύουσα ἡ τοῦ ἔτους ὥρα
μεγέθει τὸν χειμάρρουν εἰργάζετο. 4. ἄπορος οὖν ἦν ἡ διά

ες πόλ. τὴν γὰρ γέφυραν, μέγα καὶ κάλλιστον ὑπὸ τῶν παλαιῶν βασιλέων γεγενη-... ἐκ τετραπέδων λίθων, ...σι κατ' ὀλίγον αὐξανομέ-... ὑπειλημμένον, διηρή-... καὶ καταλελύκεσαν οἱ ...ιλήσιοι. οὔτε οὖν γεφύρας 5 οὔτε νεῶν, ὁ στρατὸς ἐν ...πορίᾳ καθειστήκει. Γερμα- 6 ...ί τινες οὐκ εἰδότες τῶν ...λιωτῶν ποταμῶν τὰ σφο-... καὶ καταρρηγνύμενα ῥεύ-...α, οἰόμενοι δὲ σχολαιότερα ...ἤχεσθαι τοῖς πεδίοις, ... παρ' αὐτοῖς (διὸ καὶ πή-...) ῥᾳδίως, μὴ σφοδρῶς ...μένου τοῦ ῥεύματος) ἐπιστ- 7 ...ίσαντες ἅμα τοῖς ἵπ-... διανήχεσθαι εἰθισμένοις, ...ενεχθέντες ἀπώλοντο. ...ῶν οὖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ...υοποιησάμενος ὁ Μαξι-...ος, τάφρου τῷ στρατῷ περι-...θείσης, μή τινες ἐπέλ-...ιν, ἔμεινεν ἐπὶ τῇ καθ' αὑτὸν ὄχθῃ, σκεπτόμενος ὅπως τὸν πο-...ὸν γεφυρώσῃ. 9. ἐπεὶ δὲ ξύλων ἦν ἀπορία καὶ νεῶν, ἃς ἔδει ...χθείσας γεφυρῶσαι τὸ ῥεῖθρον, ἐπέβαλόν τινες τῶν τεχνιτῶν ...λὰ εἶναι κενὰ οἰνοφόρα σκεύη περιφερῆ ξύλα ἐν τοῖς ἐρή-

magnum atque pulcherrimum veteres Imperatores lapide quadrato construxerant, pilis veluti quibusdam parvis sensim crescentibus, ruperant ac resolverant Aquileienses. Ita cum neque ponte, neque navigiis (quippe nulla suppeditabantur) transire exercitus posset, substitit incertus consilii. Sed enim Germani aliquot, ignari quam rapido abruptoque impetu Italiæ flumina deferantur, ratiq; sensim influere campos, quemadmodum apud ipsos consueverunt (unde etiam, quia minimum se concitant, perfacile congelascunt) ausi seque & equos natando peritos alveo credere, vi fluminis ablati perierunt. Igitur cum biduum aut triduum in tentoriis fuisset Maximinus, ducta circum exercitum fossa, ne qui de improviso in castra ruerent, stabat in sua ripa deliberabundus, quonam tandem pacto, fluvium ponte jungeret. Sed in magna lignorum ac navigiorum pe-

nuria, quibus inter se junctis pontem fabricaretur, nuntiarunt quidam è fabris, esse permultas in agris illis desertis inanes cupas, forma rotunda, quibus videlicet incolæ quondam ad vinum importandum utebantur. ea cum essent ad navium similitudinem concava devincta mox inter sese, scapharum more innatatura videbātur. Etenim ire pessum, vinculis inter se constricta, ac viminibus desuper injectis & pulvere multo saburrata, non poterant. Quod ubi factum est, facile milites in ulteriorem ripam transgressi, suburbanis ædificiis, quæ deserta invenerunt, igni correptis, vites arboresque exciderunt, omnemque ejus regionis ornatum fœdaverunt. Siquidem arborum comparibus ordinibus, ac vitibus inter se junctis & in sublime evectis, ad festæ celebritatis speciem, quasi coronis quibusdam redimita omnis regio videbatur. quibus radicitus excisis, exercitus ad ipsos urbis muros

10 μοις ἄγγοις. οἷς ἐζεῦντο
περάτεσιν οἱ κατοικοῦντες
ὑπηρεσίαν ἑαυτῶν καὶ πα-
ρέμπειν τὸν οἶνον ἀσ-
11 λῶς τοῖς δεομένοις.
ὄντα κοῖλα δίκην νεῶν,
λήλοις συνδεθέντα ἐπ-
ξεσθαι μὲν ἔμελλεν ὡ-
σκάφη, μὴ παρενεχθῆ-
δὲ, διά τε τοῦ δεσμοῦ τ-
πάλληλον, φρυγάνων
ἄνωθεν ἐπιβληθέντων,
τε τῆς γῆς μετρίως ἐς
σωρευθέντος χειρὶ π-
12 καὶ σκεδῆ. ἐφεστῶτος ἐν
διαβὰς ὁ στρατὸς, ἐπὶ τὴν
13 ἐχώρει. τὰ μὲν οἰκοδομή-
τα τῶν προαστείων ἔρημα
ρισκον, ἀμπέλους μέντοι
14 δένδρα πάντα ἐξέκοπτο
ὃ ἐνεπίμπρασαν, καὶ τὸ
τερον τοῖς χωρίοις ὑπα-
15 σαν ὥραν κατήχουν.
δρων γὰρ στοίχοις ἴσοις ἀ-
λων τε πρὸς ἀλλήλας δ-
πανταχόθεν ἠρτυμένω-

ἑορτῆς σχήματι, στεφάνων ἄν τις τὴν χώραν κεκοσμῆσθαι
τεκμήρατο. 16. αὐτὰρ πάντα ῥιζόθεν ἐκκόψας ὁ στρατὸς, ἐπ-
τείχει ἠπείγετο. κεκμηκότι δ' αὐτῷ προσβαλεῖν εὐθέως

ἐς

ες μείναντες δ' ἔξω το 17 contendebat. Sed omnibus
ἄλους, καὶ διαιρεθέντες defatigatis, non fuit impera-
όχους καὶ φάλαγγας, περὶ toris consiliũ, urbem ipsam
τὸ τεῖχος, ὡς ἑκάστοις statim invadere: sed extra
ἔρος περιέτακτο, μιᾶς teli jactum constituto mili-
ας ἀναπαυσάμενοι, τοῦ te divisoque in centurias &
ῦ εἴχοντο τῆς πολιορκίας. cuneos, ac partibus muri to-
νάς τε ἐν παντοίας tius unicuique attributis,
έφερον, καὶ τειχομαχοῦν- uno tantum die ad requie-
παντὶ εἴδει, οὐδὲν παρέλεί- 18 scendum indulto, statim de-
ποιδος πολιορκίας. πολ- inde oppugnare urbem ag-
δὲ σχεδὸν ἑκάστης ἡμέρας greditur. Igitur machina-
λένων προσβολῶν, καὶ mentis, omnifariam admo-
ος τοῦ στρατοῦ ὥσπερ σαγη- tis, cum genus oppugnatio-
ντος τὴν πόλιν, μετὰ πολ- 19 nis nullum prætermitteretur, plurima scilicet ac pro-
βίας καὶ προθυμίας μάχης pemodum cotidiana certa-
ομαχοῦντες ἀντεῖχον οἱ mina edebantur. Etenim
ληΐσιοι. νεὼς μὲν καὶ οἰ- circumdatis velut indagine
ποκλείσαντες, πανδημεὶ quadam muris, magnaque
ἅμα παισὶ καὶ γυναιξὶν ἀ- vi atque alacritate pugnam
ῶν ἐπάλξεων τε καὶ πύρ- capessente milite, resistebant
ἀπομαχόμενοι. οὐδέ τις ἦν 20 audacter Aquilejenses, clausisque templis & domibus, universi cum liberis & conjugibus urbem desuper è turribus ac propugnaculis defensabant.
ς ἄχρηστος ἡλικία ὡς μὴ 21 Neque erat ulla tam inutilis ætas, quæ pu-
έχειν τῆς ὑπὲρ τῆς πατρίδος gnare pro patria recusaret.
χης. τὰ μὲν γὰρ προάστεια, Cæterum suburbana omnia,
τι τῶν πυλῶν ἔξωθεν ἦν, 22 & quicquid extra urbem ædificiorum fuerat, demolitus
ὁ τοῦ Μαξιμίνου στρατοῦ καθ- Maximinus, lignis materiaque omni ad machinas ab-

ῄρητο, τῇ τε ξυλείᾳ τῶν οἰκοδομημάτων εἰς τὰς μηχα-
κατεκέχρητο. 23. ἐβιάζοντο δὲ τοῦ τείχους καὶ ἂν μέρος τι

utebatur, quibus muri saltē aliquam partem demoliretur: qua immissus exercitus diriperet urbem ac dirueret, totamque eam vastam mox desertamque relinqueret. Neque enim decorum sibi aut honorificum fore iter Romam arbitrabatur, nisi urbem delevisset, quæ prima in Italia obstitisset. Quocirca multa pollicentes atque ostentantes, ipse cum filio quem Cæsarem fecerat, obequitabant militibus, eosque ad pugnandum aciter adhortabantur. Enimvero Aquileienses saxa desuper jaciebant, sulphurq; bitumine ac pice mixtum doliis, quorum manubria longiora, immittebant: atque ut primum exercitus muris successerat, ignibus injectis dispergebant unanimiter imbrium ritu. Quamobrem pix illa cum cæteris, quæ supra diximus, partes nudas corporis subiens, undique diffundebatur: sic ut miles loricas armaq; cætera, ferro excandescente, coriisque ac lignis ardentibus, contrahentibusq;

καθελεῖν, ἵν' ἐπεισελθ
στρατὸς πάντα τε διαρπά
κατασκάψας τὴν πόλιν.
λόβοτον καὶ ἔρημον τῆς χ
24 καταλείπῃ. οὐδὲ γὰρ ἄλλω
τὴν τῆς ἐπὶ Ῥώμην ὁδὸν δ
τιμὴν καὶ ἔνδοξον ἔσεσθαι, μὴ
πρώτης ἐν Ἰταλίᾳ πόλ
ἀντιστάσης, καθαιρεθεί
25 ὑποσχέσεσί τε οὖν δωρεῶν
δεήσεσιν αὐτός τε καὶ ὁ υἱὸ
τὸν ὃν πεποιήκει καίσαρα,
θέοντες ἵπποις ἐποχούμ
τὸν στρατὸν ἀνέπειθον λ
ροῦντες, εἰς προθυμίαν
26 ἐγείροντες. οἱ δὲ Ἀκυλ
λίθοις τε ἔβαλλον ἄνωθ
κιρνῶντες θείῳ τῷ καὶ ἀσφ
τῳ, πίσσαν ἑλόντες, κοί
σκεύεσιν ἐμβαλόντες λα
ἐπιμήκεις ἔχουσι, πυρώ
τες, ἅμα τῷ προσπελά
τοῖς τείχεσι τὸν στρατὸν, κα
σκεδάννυσαν καταχέοντες
27 βροχῆς δίκην ὁμοθυμαδόν. φ
μένη δὲ ἡ πίσσα σὺν οἷς ἀ
εἴρηται, δυομένη τε διὰ τῶν γυμνουμένων μερῶν τοῦ σώματος
πᾶν ἐχεῖτο, ὡς τούς τε θώρακας αὐτοὺς πεπυρωμένους ἀπορρίπ
καὶ τὰ λοιπὰ ὅπλα, ὧν ὁ σίδηρος ἐθερμαίνετο. τά τε ἐκ βυρ

ξύλων ἐφλέγετο καὶ
κεῖο. ἦν γοῦν ἰδεῖν γι-
μένους τοὺς στρατιώτας
ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ σκύλων
ὅπλα παρεῖχεν ἐρριμ-
σοφίᾳ τέχνης, ἀλλ' οὐκ
ᾳ μάχης περιῃρημένα.
τοῦ τοιούτου, πάμπλειστον
ος τοῦ στρατοῦ, τάς τε ὄ-
πιμπροῦντο, καὶ τὸ πρόσω-
κρωτηριάζετο, τὰς χεῖ-
εἴτι γυμνὸν ἦν τοῦ σώ-
τ. ἀλλὰ μὴν καὶ ταῖς
ναῖς προσαγομέναις
ς ἐπέβαλλον ὁμοίως
καὶ ῥητίνῃ δεδευμένας,
ε τῷ ἄκρῳ βελῶν ἀκί-
χούσας. 31. αἳ ἀναφθεῖσαι φερόμεναι, ἐμπαγεῖσαι ταῖς
ναῖς καὶ προσπεφυκυῖαι, ῥᾳδίως αὐτὰς κατέφλεγον.

se, raptim abjiceret. Itaque
28 cernere erat milites arma sibi ipsos detrahentes, quæ spoliorum speciem, abjecta humi, commento magis artis quam vi pugnantium, præferebant. Ex quo factum est, ut plerisq; militibus aut oculi extinguerentur, aut
29 summæ oris partes, manusque item, & si qua præterea nuda in corpore patebant, ignibus labefactarentur. Sed & machinis, quæ muro admovebantur, desuper tædas injiciebant pice ac resina
30 oblitas, quarum extremitas mucronem veluti sagittæ haberet: quæ cum accensæ deferebantur, infixæ inhærentesque machinis, facile scilicet illas concremabant.

Ὧν μὲν οὖν πρώτων ἡ-
μερῶν ἀντίπαλός πως καὶ
οπος ἔμενεν ἡ τύχη τῆς
ς. χρόνου δὲ ἐγγινομένου,
ὁ στρατὸς τοῦ Μαξιμίνου
ρὸς ἐγίνετο καὶ πλαίων
λπίδος, ἀθύμως διέ-
ι. οὓς γὰρ ἠλπίκεσαν μηδὲ
ὑπομενεῖν προσβολήν,
οὓς εὕρισκον οὐκ ἀντέχοντας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθεστῶτας.

1 Sed primis sane diebus par utrinque librata fuit pugnæ fortuna: dein mora injecta, minus minusque jam alacer Maximini erat exercitus, sed quia spe falsus, tristiorq; in dies. Nam quos ne unum diem speraverant suum laturos impetum, eos 5.
2 non modo non cedentes, sed resistentes etiam audacissime animadvertebant.

Contra Aquileienses magis magisque in dies virium atque animorum implebantur: & assiduitate pugnandi peritiam pariter audaciamque consecuti, sic despiciebant milites, ut etiam jocarentur in eos & cavillarentur, nihilque non contumeliæ obeunti muros Maximino exprobrarent, tum in ipsum juxta filiumque nulla non jacerent probra. Quibus irritatus ac furens, cum effundere in hostes iram non liceret, plurimos è suis ducibus, quasi parum strenue atque acriter urbem oppugnarent, extremo supplicio affecit. Quo factum ut infestiorem sibi atque iratiorem militem reddiderit, & contemptibilior fieret adversariis. Evenit præterea, ut Aquileienses commeatu rebusque cæteris abundarent, quoniam magna diligentia quæcunque ad homines aut equos sustentandos desiderantur, in urbem fuerant comportata: contra exercitus omnium rerum egenus, excisis feracibus arboribus,

οἱ δὲ Ἀκυλήσιοι ἐπερρώ
τό τε καὶ προθυμίας
3 ἐνεπίμπλαντο. τῇ τε
χείᾳ τῆς μάχης, πεῖραν κ
σος ὁμοῦ προσλαμβάνο
κατεφρόνουν τῶν στρατ
4 ὡς καὶ ἀποσκώπτειν ἐς
ἐνυβρίζειν τε τῷ Μαξ
περινοστοῦντι, εἴς τε αὐτ
παῖδα ἀπορρίπτειν δυσ
καὶ αἰσχρὰς βλασφημί
οἷς ἐκεῖνος κινούμενος
γῆς μᾶλλον ἐνεπίμπλ
5 χρῆσθαι δὲ κατὰ τῶν πολ
οὐ δυνάμενος, ἐκόλαζε
πλείστους τῶν ἡγεμόνω
ἰδίων στρατιωτῶν, ὡς
δρῶς καὶ ῥαθύμως προ
6 φερομένους τῇ τειχομαχίᾳ
αὐτῷ περιεγένετο πρὸς
τῶν οἰκείων, μῖσός τε
γή. παρὰ δὲ τῶν ἀντιπα
7 πλείων ἡ καταφρόνησις
ἔβαινε δὲ τοῖς Ἀκυλ
πάντα ὑπάρχειν ἔκπλ
ἐπιτηδείων ἀφθονίαν ἐ

λῆς παρασκευῆς, εἰς τὴν πόλιν πάντων σεσωρευμένων τοῖς ἀνθρώποις καὶ κτήνεσιν εἰς τροφὰς καὶ ποτὰ ἐπιτήδεια. στρατὸς, πάντων ἐν σπάνει, τῶν τε καρποφόρων δένδρων

'ων καὶ τῆς γῆς ὑπ' αὐ-
τωμένης. μένοντες δὲ 9
σκηναῖς αὐτοσχεδίοις, οἱ
δὲ ὑπὸ γυμνῷ τῷ ἀέ-
ρων τε καὶ ἡλίου ὑπέ-
μῶν τε διεφθείροντο,
πεισάκτου τροφῆς αὐ-
τε καὶ ὑποζυγίοις εἰσκο-
ένης. πανταχόθεν γὰρ 10
ς Ἰταλίας ὁδοὺς περα-
ντες ἦσαν οἱ Ῥωμαῖοι,
ον τε ἐγέρσεσι καὶ πυλί-
κήσεσιν, ἄνδρας τε ὑ- 11
ύτας ἐξέπεμψεν ἡ σύγ-
σὺν ἐπιλέκτοις καὶ
ιν ἀπ' Ἰταλίας πάσης
σιν, ἵν' αἰγιαλοί τε πάν-
λιμένες φρουρῶνται, καὶ
ἔκπλους συγχωρῆται.
τυστα καὶ ἄγνωστα εἶναι Μα- 12
ῳ τὰ ἐν Ῥώμῃ πραττό-
αἵ τε λεωφόροι ὁδοὶ καὶ
ποὶ πᾶσαι ἐφυλάττοντο,
ηδένα διαβαίνειν. συνέ- 13
δὲ, τὸν στρατὸν δοκοῦντα
ρκεῖν, αὐτὸν πολιορκεῖσθαι, ἐπεὶ μήτε τὴν Ἀκυληΐαν
ἐδύνατο, μήτε ἀποστὰς ἐκεῖθεν, ἐπὶ τὴν Ῥώμην χωρῆ-
ιά τε νηῶν καὶ ὀχημάτων ἀπορίαν. 14. ἅπαντα γὰρ προκατεί-
λο καὶ συνεκέκλειστο. φῆμαι δὲ μείζους ἐξ ὑποψίας ἀλη-

agroque omni pervastato, partim sub tumultuariis tentoriis agitabant, partim sub aperto cælo tolerabant solem atque imbres. siquidem nihil alimenti vel ipsis vel jumentis importabatur, obsessis omnibus Italiæ itineribus Romanorum diligentia, murisque & portis excitatis. Etenim viros cōsulares cum lectissimis ac spectatissimis hominibus ex Italia tota miserat senatus, qui littora portusque tutarentur, neque cuiquam potestatem facerent navigandi: sic ut inaudita incognitaque forent Maximino quæcunque Romæ agitabantur. Quin viæ quoque omnes & calles, ne quis transiret, diligentissime servabantur. Ita eveniebat, ut exercitus, qui urbem obsidebat, ipse invicem obsideretur. Nam neque Aquileiam capere, neque Romam proficisci poterat, navigiorum ac vehiculorum penuria: quæ omnia prius occupata & cōclusa fuerant. Rumores quoque suspicionibus in

majus

majus augebantur, esse universum in armis Romanum populum: consensisse Italiam gentesque omnes Illyricas, barbarasque, quascunque aut oriens aut meridies videt, ad exercitum contrahendum, conjuratas in Maximini odium. Quare desperantes milites omniū rerum penuria laborabant, vixque aquæ sitis habebant: quam etiam pollutam sanguine & cædibus de flumine hauriebant. Nam & Aquileienses cadavera suorum, quæ humari non poterant, in flumina præcipitabant: & qui ferro morboque in exercitu perierant, itidem alveo demergebantur: inter quos etiam qui inopia ciborum confecti, vix adhuc spiritum retentabant. Cum igitur ad hunc modum mœstus atque inops exercitus esset, repente dum sub tentorio quiescit Maximinus, vacuo die à pugna, cum plerique aut in tabernacula, aut in suas quisque stationes concessissent, visum est militibus iis, quorum ad urbem Romam sub

15 θείας ἐδίδοντο, ὅτι
δῆμος ὁ Ῥωμαίων ἐν
εἴη, Ἰταλία τε πᾶσα σ
πνεύκοι, πάντα τε ἔθν
λυρικὰ καὶ βάρβαρα, τὰ
ἀνατολαῖς καὶ μεσημβρ
στρατὸν ἀγείροι. μιᾷ τ
μῃ καὶ ψυχῇ ὁμοίως Μα
16 νος μεμίσηται. ὅθεν ἐ
γνώτει ἦσαν καὶ πάντων
οἱ στρατιῶται, σχεδὸν κ
17 τος αὐτοῦ. ὁ γὰρ δὴ μόνος
παρέρρεεν ποταμοῦ
αἵματι καὶ φόνοις μεμι
18 νον ἐπίνετο. οἵ τε γὰρ Α
σιοι, τοὺς ἐν τῇ πόλει τ
τῶντας οὐκ ἔχοντες ὅπ
ψωσιν, ἐς τὸν ποταμὸν ἀ
19 πτεν. οἵ τε ἐν τῷ στρατ
νόμενοι ἢ διαφθειρ
νόσῳ, ἐδίδοντο τῷ ὕδ
οὐκ ἐχόντων αὐτῶν τα
20 ξαδὰς ἐπιτήδεια. Παν
πῆς οὖν ἀπορίας καὶ δυσ
τὸν στρατὸν κατεχούσης,
δίως ἀναπαυομένου τοῦ

ξιμίνου ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν ἀνέσει τοῦ π
ούσης, τῶν τε πλείστων ἐς τὰς σκηνὰς καὶ τὰ ἐγκεχειρισμέν
φρουρᾶς χωρία ἀνακεχωρηκότων. 21. ἔδοξε τοῖς στρατιώτ

τῇ Ῥωμαίων πόλει
πεδον ἔχον περὶ τὸ κα-
ον ὄρος Ἀλβανὸν, ἐν-
αῖδας καὶ γυναῖκας κα-
οίπεσαν, φονεύουσι τὸν
μῖνον. ὡς παύσαιντο 22
ρονίου καὶ ἀπεράντου πο-
ίας, μηκέτι δὲ πορθοῖεν
ίαν ὑπὲρ τυράννου κατε-
ένου καὶ μεμισημένου.
ήσαντες οὖν ἐπίασι τῇ 23
ῇ αὐτοῦ περὶ μέσην ἡμέ-
συνειργμένων δὲ αὐτοῖς 24
ῶν φρουρούντων δορυφό-
τάς τε εἰκόνας ἐκ τῶν
ίων κατασπῶσι, καὶ αὐτὸν
τῷ παιδὶ προελθόντα
ῆς, ὡς δὴ ἄρα διαλέ-
ο αὐτοῖς, οὐκ ἀνασχόμενοι
οοῦσι. φονεύουσι δὲ καὶ τὸν 25
χον τοῦ στρατοῦ, πάντας
ὺς ἐκείνῳ θυμήρεις φί-
ῥίψαντές τε τὰ σώματα
βουλομένοις ἐνυβρίζειν

monte Albano castra erant, atque in his liberi eorum conjugesque relictæ. neci dedere Maximinum: ut aliquando à diuturna & inexplicabili obsidione requiescerent, neque Italiæ bellum
22 inferrent in tyranni gratiam, damnati omnibus & invisi. Quocirca occupata audacia, sub medium ferme diem ad illius tentorium contendunt, conspirantibus una
23 corporis custodibus. Ibique postquam de signis militaribus illius imagines detraxe-
24 runt, prodeuntem mox tentorio cum filio, ut ad eos loquerentur, continuo obtruncant, unaque præfectum prætorio, & quoscunque charissimos ille habuerat. Projectaque ad ludibrium cadavera, canibus dein volucribusque lanianda reli-
25 querunt, missis tantum Romam imperatorum capitibus. Hunc habuit finem Maximinus cum filio: ita male gesti imperii dedere ambo supplicium.

κτείνειν εἴασαν κυσί τε καὶ ὄρνισι βορὰν. 26. τοῦ δὲ Μαξιμίνου
παιδὸς τὰς κεφαλὰς εἰς τὴν Ῥώμην ἔπεμψαν. τοιούτῳ
δὴ τέλει Μαξιμῖνος καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ ἐχρήσαντο, δίκας
ηρᾶς ἀρχῆς ὑπόσχοντες.

Cæte-

6. CAEterum exercitus hærebat, nece audita principum. Neque enim perinde omnibus grata, præſertimque Pannoniis Thracibusque barbaris, qui ſcilicet imperium illi tradiderant. Sed quando infectum fieri jam nequibat, ferebant, quanquam inviti, & ſe gaudere cum cæteris ſimulabãt. Quare depoſitis armis, pacatorum habitu, ad Aquileiæ muros acceſſerunt: nuntiataque cæde Maximini, petebant ut ſibi portæ aperirentur, amicis jam, qui pridie hoſtes fuiſſent. Enimvero Aquileienſium duces haud paſſi, proponunt Maximi & Balbini ac Gordiani Cæſaris imagines, coronis & lauro redimitas. Quibus ipſi acclamantes, etiam hortabantur exercitum, ut agnoſcerent, ſalutarentque, & lætis exciperent vocibus quos ſenatus populusque Romanus Imperatores elegiſſet. nam Gordianos illos ſuperiores cum diis agere ævum. Sed & forum rerum venaliũ ſu-

1 Ὁ δὲ στρατὸς πᾶς ὡ
ᾔσθετο τὰ γενόμεν
τε ἀφασίᾳ ἦσαν, καὶ οὐ π
τῷ πραχθέντι πάντες
κοντο. καὶ μάλιστά γε οἱ
νες, καὶ ὅσοι βάρβαροι Θ
οἳ καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ
2 χειρίκεσαν. πλὴν τοῦ ἔρ
παξ γεγονότος. ἄκοντε
ἔφερον δέ. ἀνάγκη τε ἡ
ἥδεσθαι τοῖς πραχθεῖσι
3 κρινομένοις. καταθέμ
τὰ ὅπλα, ἐν εἰρηνικῷ
τι προσήεσαν τοῖς τ
τοῖς Ἀκυληισίων, ἀγγ
τες τὸν φόνον τοῦ Μαξ
4 τὰς δὲ πύλας ἀνοίγειν ἠ
δέχεσθαί τε φίλους τοὺ
ἐχθρούς. οἱ δὲ τῶν Ἀκυλ
στρατηγοὶ τὰς μὲν
5 ἀνοῖξαι οὐκ ἐπέτρεψαν
θέντες δὲ τὰς εἰκόνας Μ
μου καὶ Βαλβίνου, Γορδι
καίσαρος, στεφάνοις κ
φναις κεκοσμημένας,
τε εὐφήμουν, καὶ τοὺς στρατιώτας ἠξίουν γνωρίσαι καὶ ἀνει
εὐφημῆσαί τε τοὺς ὑπὸ Ῥωμαίων συγκλήτου ἀναδειχθ
αὐτοκράτορας. 6. Γορδιανοὺς δὲ ἔλεγον ἐκείνους εἰς οὐ
καὶ θεὸν ἀνακεχωρηκέναι. προὔθεσάν τε ὑπὸ τῶν τειχ

ὤνιον παρέχοντες πάν-
᾽ἐπιτηδείων, ζώων τε
υπῶν καὶ ποτῶν, ἀφθο-
ῆτός τε καὶ ὑποδημά-
ὅσα ἐδύνατο παρέχειν
σιν ἀνθρώποις πόλις
ονοῦσα καὶ ἀκμάζουσα.
μᾶλλον ἐξεπλάγη ὁ
συνιεὶς ὅτι τοῖς μὲν 7
αὐτάρκη ἦν, εἰ καὶ ἐπὶ
πολιορκοῖντο, αὐτοὶ δὲ
νει πάντων τῶν ἐπιτη-
ῦ πλεῖον διεφθάρησαν. ἢ
πάντα ἐχούσαν πόλιν ὁ 8
ατὸς ἔμενε παρὰ τοῖς
ιν, ἔχων τὰ χρειώδη,
πὸ τῶν τειχῶν ἐλάμ-
ὅσα ἕκαστος ἐβούλετο.
οντό τε ἀλλήλοις, καὶ 9
λώνης μὲν καὶ φιλίας
ις, σχῆμα δὲ ἐπιπολιορ-
τῶν τειχῶν κεκλεισμέ-
ὑ τοῦ στρατοῦ περὶ αὐτὰ
μένου. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν 10
ηίαν. ἐν τούτοις ἦν. οἱ

pra muros exposuerunt, magna ciborum vinique copia, prætereaque vestium & calceorum, rerumque adeo omnium quas præbere hominibus posset civitas beata & florens. Igitur magis magisque ea res exercitum obstupefecit, cogitantem fuisse illis abunde omnia, etiam ad longiorem obsidionem suffectura: contraque se magna egestate omnium, prius aliquanto perituros quam urbe omnibus circumfluente copiis potirentur. Ita manente sub muris exercitu, & quæ cuique usui forent, inde sumentibus, colloquentibusque inter se, pacis erat amicitiæque velut habitus, manente adhuc obsidionis specie, cum scilicet clausa mœnia Romanus circumsideret exercitus. Dum hæc ad Aquileiam geruntur, interea equites, qui Maximini caput Romam ferebant, magno studio accelerantes, patentibus ubique portis ac laureata populorum frequentia excepti, stagnis paludibusq;

ρεῖς οἱ τὴν Μαξιμίνου κεφαλὴν κομίζοντες ἀπὸ τῆς Ἀκυ-
, ὁδοιπορήσαντες μετὰ πάσης ἐπείξεως, οἷς ἐπιφοιτῶσιν
τὰς λοιπὰς πόλεις, πύλαι ἀνοίγνυντο, καὶ δαφνηφοροῦν-
τες οἱ δῆμοι ὑπεδέχοντο. II. ὡς δὲ διέπλευσαν τάς τε λί-

inter

inter Altinum ac Ravennam enavigatis, Maximum in urbe Ravenna invenerunt, delectos ex urbe & Italia contrahentem milites, ac Germanorum auxiliares, qui benevolentiæ nomine publice à popularibus missi fuerant, quibus olim Maximus cum imperio diligentissime præfuerat. Ergo paranti copias adversus Maximinum, repente occurrunt equites, capita ferentes principum, victoriamque nuntiantes, & rerum prosperos successus, consensumque exercitus & populi ad eosdem colendos principes, quos senatus elegisset. His igitur præter spem nuntiatis, statim ad aras sacrificatum discurritur, victoriam canentibus universis, quam citra pulveris jactum sibi pepererant. Enimvero Maximus peracto sacrificio Romam dimittit equites, ut rem gestam populo narrent, & capita illa perferant. Qui postquam pervenere in urbem, atque infixa contis hostilia capita omni-

μνας καὶ τενάγη μεταξ
τίνου καὶ Ῥαβέννης, περι
Μαξίμῳ αὐτοκράτορ
12 τρίβοντι ἐν Ῥαβέννῃ.
τοὺς τ' ἀπὸ Ῥώμης ἐπι
καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας
13 δας ἤθροιζεν. ἀφῖκτο
καὶ Γερμανῶν οὐκ ὀλίγ
μαχία, πεμφθεῖσα
τὴν κατ' εὔνοιαν, ἣν εἶχ
αὐτὸν ἄνωθεν, ἐξ οὗ
14 αὐτῶν ἐπιμελῶς ἄρξας
σκευάζοντι ἐν αὐτῇ τ
μὲν ὡς πολεμήσουσαν
ξιμίνου στρατῷ, προσ
ἱππεῖς τὴν κεφαλὴν
Μαξιμίνου καὶ τοῦ παιδ
φέροντες, νίκην τε καὶ δια
ἀγγέλλοντες, ὅτι τε ἀρ
τις τὰ Ῥωμαίων φρ
σέβει αὐτοκράτορας οὓ
15 κλητος ἐποίησε. τούτων
ἐλπίδα ἀγγελθέντων
σίαι τε βωμοῖς εὐθὺς
ἤγοντο, καὶ νίκην ἐπα

πάντες ἣν ἀκονιτὶ ἐνίκησαν. ὁ δὲ Μάξιμος, καλλιε
ἐκπέμπει τοὺς ἱππεῖς εἰς τὴν Ῥώμην ἀγγελοῦντάς τε τ
χθέντα τῷ δήμῳ καὶ τὴν κεφαλὴν κομίζοντας. 16. ἐπει
κοντο, εἰσέπεσόν τε εἰς τὴν πόλιν, δεικνύντες τὴν κεφα

μίου ἀνεσκολοπισμένην, ἄσι περίοπ7Θ- εἴη, οὐδ' ἰν τῷ λόγῳ τῆς ἡμέρας ἧς τὴν ἑορτήν. οὔ τε γὰρ
17 ία τις ἦν ἢ μὴ πρὸς τοὺς ύς τε καὶ τὰ ἱερὰ ἠπείγε- τέ τις ἔμενεν οἴκοι, ἀλλ' ρ ἐνθουσιῶντες ἐφέρον- ωηδόμενοί τε ἀλλήλοις, τὸν ἱππόδρομον συν- ῆς ὥσπερ ἐκκλησιάζον- χωρίῳ. ὁ δὲ Βαλβῖνος
18 τὸς ἑκατόμβας ἔθυε ἀρ- ρε πᾶσα καὶ σύγκλητος, ὅς γε ὥσπερ ἀποσεισάμε- πέλεκυν τοῖς αὐχέσιν είμενον, ὑπερ ἐφραίνετο.

bus conspicienda prætulerunt, nemo utiq; verbis ullis consequi posset festum lætitiamque ejus diei: Nulla quippe fuit ætas, quæ non ad aras & templa festinaret: nemo quidomi se continuerit: sed ibant ceu lymphati, gratantes invicem, atque in circum veluti futura concione frequentes concurrebant: Ipseque Balbinus hecatombas immolabat, nullique non magistratus, nulli non è senatorio ordine lætabundi supra quam dici posset agitabant, quasi securim cervicibus imminentem excussissent. Igitur nuntii legatique per omnes provincias laureati dimittebantur.

ε τὰ ἔθνη ἄγγελοι καὶ κήρυκες δαφνηφόροι διεπέμπεντο.

Ἀλλὰ μὲν κατὰ τὴν Ῥώμην, 1 ἑορτῆς εἶχεν οὕτως, ὁ δὲ ιμος ἀπὸ τῆς Ῥαβέννης ἐπέστη Ἀκυληΐᾳ, διὰ τὰ τενάγη ἅτε ὑπὸ δανοῦ ποταμοῦ πληρούμενα τῶν παρακειμένων ἑλῶν, ἑπτὰ στόμασιν ἐς θάλατταν ται. ἔνθεν καὶ τῇ φωνῇ κα- 2 ν οἱ ἐπιχώριοι ἑπτὰ πε- ι τὴν λίμνην ἐκείνην. 3. διὰ τοῦτο οὖν οἱ Ἀκυλήσιοι τὰς πύλας

7. DVmque ad hunc modum tanta Romanum pop. lætitia tenebat, interea Maximus Ravēna profectus Aquileiam pervenit, transmissis paludibus, in quas fluvius Eridanus ac vicina exundant stagna, sic ut per ora septem in mare præcipitentur. Itaque indigenæ patria lingua paludem illam septem maria appellant. Statim igitur Aquileienses

Maximum reseratis portis excepere: nullæque non Italiæ civitates legatos mittebant, principes viros, candidatos ac laureatos: & deorum patriorum simulacra aureasque coronas, siquæ in donariis fuerant, comportantes, qui fausta omnia Maximo acclamarent, & frondibus eum conspergerent. Quin exercitus etiam, qui Aquilejam circumsederat, pacato habitu prodibat laureatus, non tam vero concordique affectu universorum, quam ficta benevolentia, & honore temporario ad præsentem fortunam principis accommodato: plerisq; tamen indignantibus ac dolentibus clanculum, quem ipsi elegerant, cecidisse, rerum potiri quem senatus creaverat. Enimvero Maximus, uno alteroque die sacrificiis absumpto, tertio dein exercitum omnem in planitiem convocavit, atque ex tribunali ad hunc modum verba fecit. *Quam fuerit ex usu vobis pœnitentia, & reconciliata cum Romanis*

ἀνοίξαντες ὑπεδέχοντο ;
τε ὑπὸ Ἰταλίας πόλεις
σβείας ἔπεμπον ἀπὸ τῶν
τευόντων παρ' αὐτοῖς ἀνδ
4 οἱ λευχειμονοῦντες καὶ δα
φόροι, θεῶν πατρίων ἕκ
προσεκόμιζον ἀγάλματ
εἴπνες ἦσαν στέφανοι χρ
ἐξ ἀναθημάτων. εὐφημ
καὶ ἐφυλλοβόλουν τὸν Μ
5 μον. ὁ δὲ στρατὸς τῆς Ἀκυλ
πολιορκήσας προσῄει κα
τὸς ἐν εἰρηνικῷ σχήματι
φνηφόρος, οὐκ ἐξ ἀλ
μὲν διαθέσεως πᾶς, ὁ
ποιήτῳ δὲ εὐνοίᾳ καὶ τιμῇ
τῇ παρούσῃ ἐξ ἀνάγκης τ
6 πλείας τύχῃ. οἱ πλεῖς
αὐτῶν ἠγανάκτουν καὶ λα
νόντως ἤλγουν, τὸν μὲν ὑπ
τῶν ἐπιλεχθέντα βασι
καθῃρημένον, κρατοῦντας
7 ὑπὸ συγκλήτου ᾑρημένους
Μάξιμος ἐν τῇ Ἀκυ
γενόμενος, πρώτης μὲ
δευτέρας ἡμέρας ἱερουρ
ἐσχόλαζε, τῇ δὲ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν συγκαλέσας ἐς τὸ πεδίον
πᾶν τὸ στρατὸν, βήματός τε αὐτῷ κατασκευασθέντος, ἔλεξε
δε, 8. Ὅσον μὲν ὑμᾶς ὤνησε μεταγνόντας τε καὶ τὰ Ῥωμ

ωνήσαντας, πεῖρᾳ μεμαθή-
τες, ἀντὶ πολέμου μὲν εἰρή-
ἔχοντες πρὸς θεοὺς, οὓς ὀ-
μόσατε, καὶ νῦν φυλάσσον-
τὸν στρατιωτικὸν ὅρκον, ὅς
τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς σε-
ὸν μυστήριον. χρὴ δ' ὑμᾶς 9
ὑλοιποῦ διὰ παντὸς τοῦ-
ἀπολαύειν, τὰ πιστὰ τη-
ντας Ῥωμαίοις τε καὶ συγ-
ήτῳ καὶ αὐτοκράτορσιν ἡ-
ους ἐξ εὐγενείας καὶ πολ- 10
ν πράξεων, καὶ μακρᾶς
δοχῆς, ὥσπερ καθ' ἀκολου-
ν ἐπὶ τοῦτο ἀναβάντας, κρί-
τες ὁ δῆμος καὶ ἡ σύγκλητος
λέξατο. οὐ γὰρ ἑνὸς ἀνδρὸς 11
ον κτῆμα ἡ ἀρχὴ, ἀλλὰ κοι-
οῦ Ῥωμαίων δήμου ἄνω-
, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἡ τῆς
πλείας ἵδρυται τύχη. ἡμεῖς 12
οικεῖν καὶ διέπειν τὰ τῆς ἀρ-
σὺν ὑμῖν ἐγκεχειρίσμεθα.
τα δὲ μετ' εὐταξίας τε καὶ 13
μου τοῦ πρέποντος, αἰδοῦς
καὶ τιμῆς πρὸς τοὺς ἄρχον-
, ὑμῖν μὲν εὐδαίμονα καὶ
ντων ἀνενδεῆ παρέξει βίον, τοῖς δ' ἄλλοις πᾶσιν ἀνθρώ-
ις, κατά τε ἔθνη καὶ κατὰ πόλεις εἰρήνην καὶ πρὸς τοὺς ἡγου-

gratia, re ipsa didicistis, pacem videlicet pro bello agitantes: servato etiam militari jurejurando, quod est unum Romani principatus mysterium sanctissimum. Quare debetis etiam deinceps hujuscemodi commodis frui, fidem populo servantes senatuique Roman & nobis Imperatoribus, quos a nobilitate & rebus gestis, longaque serie generis, quasi per gradus quosdam provectos, pari judicio S. P. Q. R. elegerunt. Neque enim unius tantum hominis peculiaris possessio principatus est, sed communis antiquitus totius Romani pop. Siquidem in illa urbe sita est imperii fortuna: nobis autem dispensatio tantum atque administratio principatus una vobiscum demandata est. Qui si ordinem, quem decet, ac modestiam retinebitis, si debitum principibus honorem ac reverentiam exhibebitis, cum ipsi beatam vitam bonisque omnibus affluentem adipiscemini: tum nationes ac civitates universæ pacem colentes in officio permanebunt. Videtis autem cuncti

ex animi vestri sententia, domi suæ quisque: neque in externis regionibus conflictabimini. Vt autem barbaræ gentes pacem quietemque tueantur, nobiscum erit hic labor. Nam cum duo sint Imperatores, facilius urbanæ res administrabuntur, atque externæ: præsto scilicet futuro facile alterutro, quocunque usus vocaverit. Neque vero suspicemini, rerum superiorum memoriam ullam superfore, aut in nobis (quippe nihil non jussi fecistis) aut in Rom. pop. nationibusque aliis, quæcunque ob acceptas injurias desciverunt. Sit omnium oblivio, sit fœdus constantis amicitiæ fidesque benevolentiæ ac moderationis sempiterna. Hæc locutus Maximus, ac pecunias magna copia pollicitus, paucos Aquileiæ commoratus dies, Romam reverti constituit. Igitur dimisso exercitu reliquo in provincias castraque propria, Romam revertitur ipse, cum stipatoribus, iis quibus

14 μένους πειθοῖ. βιώσεσθε
κατὰ γνώμην ἐν τοῖς οἰκεί
οὐκ ἐν ἀλλοδαπῇ κακοπα
15 τες. ὑπὲρ δὲ τοῦ καὶ τὰ βαρβ
ἡσυχάζειν ἔθνη, διὰ φρο
δος ἡμεῖς ἕξομεν. δύο
16 γὰρ ὄντων βασιλέων, δι(ὰ) μ
στερον καὶ τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ
κήσεται, κἂν εἴ τι ἐπὶ τῆς ἀ
δαπῆς ἐπείγοι, πρὸς τὸ
ἀεί τε πρὸς τὸ καλοῦν
17 δίως παρόντος. μηδὲ
μηδεὶς οἰέσθω τῶν πεπραγμ
εἶναί τινα μνήμην, εἴτε
μηδὲν (ἐκελεύσθητε γὰρ) εἴτ
Ῥωμαίων, ἢ τῶν ἀλλ
θνῶν οἱ ἀδικούμενοι ἀπέσ
18 ἀλλὰ γὰρ ἔστω πάντων ἀ
στία, καὶ σπονδαὶ φιλίας βε
εὐνοίας τε καὶ εὐκοσμίας
19 αἰώνιος. Τοιαῦτά τινα ε
ὁ Μάξιμος, νομάς τε
μάτων μεγαλοφρόνως ὁ
ἐπαγγείλας, ὀλίγων ἡμ
ἐνδιατρίψας ἐν τῇ Ἀκυλ
τὴν ἐς Ῥώμην ἐπάνοδον

κρατεῖ. 20. καὶ τὸ μὲν ἄλλο στρατιωτικὸν ἀπέπεμψεν ἐς τε τὰ
καὶ τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα, αὐτὸς δὲ ἐπανῆλθεν ἐς τὴν Ῥώ
σύν τε τοῖς δορυφόροις, οἳ τὸ βασίλειον φρουροῦσιν ἀρχὴν

τοῖς ὑπὸ Βαλβίνῳ στρατευομένοις. ἐπανῆλθον δὲ καὶ 21 οἱ ἀπὸ Γερμανίας ἐληλυθότες σύμμαχοι. ἐθάρρει γὰρ αὐτοῖς ὢν τῇ εὐνοίᾳ, ἅτε καὶ τοῦ ἔθνους ἐπιεικῶς πρότερον ἄρξας ὅτε ἰδιώτευεν. εἰσιόντι 22 δὲ αὐτῷ ἐς τὴν Ῥώμην ὅ, τε Βαλβῖνος ὑπηντήσατο, ἐπαγόμενος Γορδιανὸν καίσαρα. ἥ τε σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος εὐφημοῦντες, ὥσπερ θριαμβεύοντας ὑπεδέχοντο.

imperatorum custodia incumbebat, quique delecti â Balbino fuerant, neque non auxiliaribus Germanis, quorum potissimum fidei confidebat, utpote quibus olim, nondum adepto imperio, cum potestate præfuerat. Ingredienti urbem etiam Balbinus occurrit, Gordianum Cæsarem secum adducens: senatus autem populusque universus, lætis acclamationibus veluti triumphantes exceperunt.

Ἦρχον δὲ τοῦ λοιποῦ τῆς πό- 1 λεως μετὰ πάσης εὐταξίας καὶ εὐκοσμίας, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ πανταχοῦ εὐφημούμενοι. ἔχαιρέ τε ὁ δῆμος αὐτοῖς, σεμνυνόμενος εὐπατρίδαις καὶ ἀξίοις τῆς βασιλείας αὐτοκράτορσιν. οἱ μέντοι, στρα- 2 τιῶται διῴδαινον τὰς ψυχάς, οὔτε τῆς εὐφημίας τοῦ δήμου ἀνεχόμενοι, ἐβαροῦντό τε αὐτῶν τὴν τε εὐγένειαν, καὶ ἠγανάκτουν, ὅτι ἄρα ἔχοιεν ἐκ συγκλήτου βασιλέας. ἐλύπουν δὲ 3 αὐτοὺς καὶ οἱ Γερμανοὶ παρόντες τῷ Μαξίμῳ, ἐν τε τῇ Ῥώμῃ διατρίβοντες. ἀντιπάλους γὰρ

Post id autem, cum publice privatimque ma- 8. gna modestia & gravitate imperium gubernaretur, omnesque omnia bona dicerent, lætareturq; populus & gloriaretur patriciis imperioque dignis principibus, militum tamen ulcerosi animi, populares illas acclamationes haud æquis auribus accipiebant, ipsamque illam nobilitatem gravabantur, indigne ferentes datos sibi à senatu principes. Angebant præterea eos Germani quos in urbe secum Maximus retinuerat. Nam futuros vindices sperabant

ſiquid ipſi majus auſi forent: etiamque inſidias ſuſpectabant, ne forte ab illis per fraudem exarmarentur, memores Severi principis, qui etiam Pertinacis interfectores exauctoraverat. Cum itaque ludi Capitolini celebrarentur, deditis feſto ac ſpectaculis omnium mentibus, repente diſſimulatum diu ſenſum milites indicarunt. Namque ira inſtincti, ac veſano quodam motu unanimiter ad regiam concurrentes, ſenes principes ad necem depoſcebant. Forte accidit, ut ne ipſi quidem inter ſe ſatis congruerent: ſed (ut eſt regnandi inexhauſta aviditas, atque incommunicabilis natura poteſtatis) uterque ad ſe ſummam imperii trahebat. Etenim Balbino claritudo natalium, atque iterum geſtus conſulatus; Maximo autem præfectura Vrbis, & quod rerum peritus habebatur, animos faciebant: utrumq; tamen patritia nobilitas, &

ἕξειν ἤλπιζον εἴ τι τολμῷ
καὶ ἐφεδρεύειν αὐτοῖς ὑπ
πλέον, εἴ τινι δόλῳ ἀ
ζωθεῖεν ἐκεῖνοι, καὶ ἐ
παρόντες ῥᾳδίως ὑποκα
4 ςαῖεν. τό, τε Σεβήρου ὑ
δειγμα, ὃς τοὺς Περτί
κα ἀποκτείναντας ἀπέ
5 σεν, εἰσῄει αὐτούς. ἐπιτε
μένου δὲ ἀγῶνος τοῦ τῶν Κ
πετωλίων, πάντων τε περὶ
πανήγυριν καὶ τὰς θέας
σχολουμένων, αἰφνιδίως
εἶχον γνώμην λανθάνου
6 ἐξέφηναν. καὶ τοῦ θυμοῦ
κρατήσαντες, ὁρμῇ δὲ ἀλ
χησάμενοι, ἀνῆλθον ἀ
θυμαδὸν εἰς τὰ βασίλε
τοῖς τε πρεσβύταις βα
7 λεῦσιν ἐπεισῆλθον. συ
βαίνει δὲ κἀκείνους μὴ π
τι ἀλλήλοις ὁμονοεῖν,
οἷα γὰρ μοναρχίας ἐπιθυ
καὶ τὸ ἀκοινώνητον ἐν
ἐξουσίαις, ἕκαστος πρὸς αὑτὸν τὴν δύναμιν ἀνθεῖλ
8. ὁ μὲν Βαλβῖνος, κατ' εὐγένειαν καὶ διπλῆν προάγ
ὑπατείαν πρωτεύειν ἀξιῶν, ὁ δὲ Μάξιμος, διὰ τ
ἔπαρχον τῆς πόλεως γεγονέναι, καὶ ἔχειν ὑπολήψεις
πειρίας πραγμάτων. 9. ἑκατέρωθέν τε εὐγενεῖς ἅπαντες

γένους πλῆθος αὐταρκες
ἐπιθυμίαν μοναρχίας ἐπε-
. ὅπερ αὐτοῖς καὶ μάλιστα γέ-
εν ἀπωλείας αἴτιον. ὡς γὰρ
ύθετο ὁ Μάξιμος ἀφι-
ῆναι ἐπ' ὀλέθρῳ αὐτῶν τοὺς
ατωριανοὺς καλουμένους,
έλετο μεταπέμψασθαι τοὺς
μανοὺς συμμάχους, ὄντας
Ῥώμῃ, αὐτάρκεις ἐσομέ-
ἀντιστῆναι τοῖς ἐπιβουλεύ-
. ὁ δὲ Βαλβῖνος, οἰόμενος
λόν τινα εἶναι καθ' αὐτοῦ καὶ
ισμα, (ᾔδει γὰρ τοὺς Γερ-
νοὺς τῷ Μαξίμῳ εὐνοοῦν-
ς) ἐκώλυε, φάσκων οὐκ ἐς
λυμα οὐδ' ἐς ἀντίστασιν
τοὺς τῶν πραιτωριανῶν ἀφί-
σθαι, ἀλλ' ἐς τὸ περιποιῆσαι
Μαξίμῳ τὴν μοναρχίαν.
ῶν δὲ περὶ τούτων διαφερόν-
ν, εἰσδραμόντες οἱ στρατιῶ-
ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες, ἐκ-
των αὐτοῖς τῶν περὶ τὰς αὐ-
ίας εἰσόδους φυλαττόντων,
πάζουσι τοὺς πρεσβύτας. πε-
ρρήξαντες δὲ ἃς εἶχον περὶ τοῖς σώμασιν ἐσθῆτας λιτὰς, ἅτ
κοι διατρίβοντες, γυμνοὺς τῆς βασιλείου αὐλῆς ἐξέλκουσι
ὰ πάσης αἰσχύνης καὶ ὕβρεως, παίοντές τε καὶ ἀποσκώπτον-

quantum satis esset, illustre
genus, ad summum impe-
rium stimulabant. Quæ res
imprimis ambos perdidit.
10 nam audito Maximus venis-
se ad se occidendum milites,
qui prætoriani appellantur
arcessere statim Germanos
auxiliares statuerat; qui sci-
licet in urbe ipsa erāt, ac pos-
se resistere prætorianis vide-
bantur. at Balbinus dolum
contra se compositamque
aliquā suspectans fraudem,
quod studere Maximo Ger-
11 manos cognoverat, prohi-
buit acciri illos: negans ad
prohibendos repellendosq;
prætorianos convocari: sed
id agi, ut summa rerum so-
lus Maximus potiatur. Ac
dum inter se ad hunc modū
disceptant, ecce tibi unani-
miter milites, impetu in au-
lam facto, turbatis januarum
12 custodibus, senem corripi-
unt utrumque, laceratisque
vestibus quas gerebant, vi-
lioribus sane, utpote domi se
continentium, nudos ipsos
ex aula abstrahunt, ac per
omnem ignominiam con-
13 tumeliamque cædentes irri-

dentesque senatorios Imperatores, barbamque & supercilia vellentes, neque ulli parcentes corporis totius ludibrio, per mediam urbem ad castra deducebant: ne occidere quidem illos in regia decreti, sed lento mortis genere prius ex carnificare, quo dolorem diutius perpeterentur. Sed ubi Germanos re deinde cognita, raptis armis, in auxilium concurrere nuntiatum prætorianis est, statim illos nullo non ludibrio prius affectos contrucidant. Relictisque in ipsa via cadaveribus, tollentes in altum manibus Gordianum Cæsarem, quando aliud nihil occurrit, Imperatorem consalutabant: identidem ad populum vociferantes, jacere ipsorum manu, quos populus ab initio recusaverat: electumque Gordianum Gordiani nepotem, quem ipse Rom. pop. ad imperium compulisset. Hunc igitur secum deducentes, coiere in castra, clausisque portis quieti agitabant. At Germani ubi occisos proje-

τες τοὺς ἀπὸ συγκλήτου βα[σι]λέας, γενείων τε καὶ ὀφρύ[ων] σπαραγμοῖς, καὶ πάσαις τ[αῖς] τοῦ σώματος λώβαις ἐμ[παροι]νοῦντες διὰ μέσης [τῆς] πόλεως ἐπὶ τὸ στρατόπε[δον] ἀπῆγον, οὐ θελήσαντες οὐδ[ὲ ἐν] τοῖς βασιλείοις ἀποκτεῖν[αι], ἀλλὰ ζῶσιν ἐνυβρίσαι, ἐπὶ πλεῖον ὧν πάσχουσιν αἰσθ[...]
14. ἐπεὶ δὲ ταῦτα πυθόμ[ενοι] οἱ Γερμανοὶ, λαβόντες ὅπ[λα] ἠπείγοντο ὡς ἀμυνοῦ[ντες] αὐτοῖς, μαθόντες οἱ πραι[τω]ριανοὶ ἀφικνουμένους, φονε[ύου]σιν ἤδη πᾶν τὸ σῶμα λελω[15.]βημένους τοὺς βασιλέας. καταλιπόντες τὰ σώματα ῥιμμένα ἐπὶ τῆς λεωφόρου, αἰρόμενοι δὲ τὸν Γορδιανὸν Καί[σα]ρα ὄντα, αὐτοκράτορα τε α[ναβοή]16. σαντες, ἐπειδὴ πρὸς τὸ παρὸν ἄλλον οὐχ εὗρον, βοῶν]τές τε πρὸς δῆμον ὅτι [...] εἶησαν ἀπεκτονότες οὓς ὁ [δῆ]μος οὐκ ἐβούλετο ἐν ἀρχῇ [ἄρ]ξαι, Γορδιανόν τε ἐπελέξαντο, ἐκείνου τε ἀπόγονον, καὶ ὃν αὐ[τοὶ] Ῥωμαῖοι ἐξεβιάσαντο. 17. ἔχοντες αὐτὸν, ἀπελθόντες ἐ[ς] στρατόπεδον, συγκλείσαντες τὰς πύλας, ἡσύχαζον. 18. οἱ

Γ

οἱ, μαθόντες ἀνῃρη-
τε καὶ ἐρριμμένους ὧν
ἐπείγοντο, οὐχ ἑλόμε-
εμον μάταιον ὑπὲρ ἀν-
ἐθνηκότων, ἐπανῆλθον
ἑαυτῶν καταγώγιον.
μὲν δὴ τοιούτῳ ἐχρή- 19
ἀναξίῳ τε ἅμα καὶ ἀνο-
μνοὶ καὶ λόγου ἄξιοι
ἰ), εὐγενεῖς τε καὶ κατ'
ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐληλυ-
. ὁ δὲ Γορδιανὸς, περὶ ἔτη 20
γονὼς τρισκαίδεκα, αὐ-
τωρ τε ἀνεδείχθη, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνεδέξατο.

ctosque audierunt quorum causa properaverant, cum nollent irritum bellum pro viris vita defunctis suscipere, in sua diversoria revertuntur. Hunc finem vitæ habuerunt, indignum videlicet ac nefarium, sancti & venerabiles senes, claritudine generis atque egregiis meritis ad imperii fastigium provecti. Cæterum Gordianus, cum annorum esset ferme tredecim, princeps ab universis delaratus, Romanum suscepit imperium.

JOANNIS HENRI BOECLERI IN HERODIANVM

ANNOTATA.

Lib. 1. Cap. 1. pag. 1, 2 & 3 continet Procemi[...] quo de Historiæ veritatis turbamentis agit [...] que consilium exponit & argumentum commendat. scilicet, plerisque Historiarum Scriptoribus recepto. fer Tac. 1. A. 1. & 1. H. 1. præsertim Ioseph. procem. [...] quit Iud. Dionys. Halicarnass. 1. qui recte observ[...] εἰωθότας ἀποδίδοσθαι τοῖς προοιμίοις τῶν ἱστοριῶν λόγους, ra[...] in procemiis historiarum reddi solitas pertinere part[...] argumenti, partim ad Scriptoris commendationem. [...] cyd. 1. Procop. Persic. procem. ubi eleganter ait: πρέπει[...] ῥητορικῇ μὲν δεινότητα, ποιητικῇ δὲ μυθοποιίαν, ξυγγραφῇ ἀλ[...] Rhetoricæ quidem gravitatem; Poeticæ fictionem; at [...] ricæ sive Historiarum scriptioni veritatem convenire. [...] ceph. Gregor. lib. 1. ubi concio [...]ndronici super hoc [...] mento. Cantacuzen. initio Tertii.

τὸ δ' ἀκριβὲς) mallet Stephanus: τὸ δ' ἀνακ[...] Sed bene se habet lectio: sive memineris τὸ ἐλέγχειν idem significare, quod τὸ ἀνακρίνειν, sive ita acceperi[...] ram & studium inquirendi veri, quatenus adhibuerit [...] ricus, in rebus tam longinquis non posse usque ad ἔλ[...] discerni, aut reprehensioni exponi.

1, 1, 2. ἐξ ὅπερ ἡ Ῥωμαίων δυναστεία μετέπεσεν ε[...] ναρχίαν) Ita Dio de Augusti principatu 52 principio: τούτου μοναρχεῖσθαι αὖθις ἀκριβῶς ἤρξαντο. Ex hoc (Ro[...] prorsum sub unius imperio cœperunt esse. Qui

:ndus est cum *lib.* 50. *pr.* Adde *not. Velleian. ad*

1, 2. ἐγὼ δ' ἱστορίαν ἐ παρ' ἄλλων ἀποδεξάμενος) Ad. : est locus, qui *fine libri* 2 legitur, hujus prorsum παρ- ϑν: ἐμοὶ δὲ σκοπὸς ὑπάρχει, ἐτῶν ἑβδομήκοντα πράξεις πολ- τιλέων συνάξαντι γράψαι, ἃς αὐτὸς οἶδα. *Mihi autem tum est septuaginta annorum res, quas habeam co- mas, sub diversis Principibus gestas, in unum corpus henfas litterarum mandare monumentis.* Cognitis- ibi res vocat: quippe *partim visas sibi auditasque par- periendo compertas, cum in publicis & principalibus teriis versaretur,* sicut amplius explicat 1, 2, 5.

1, 2, 3. τῷ βασιλεύοντι Μάρκῳ θυγατέρας μὲν ἐγέν.) Imperatoris res scripsere *Capitolinus, Aurel. Victor, niscell. Orosius* 7, 15. *Xiphilinus, Zonaras, Suidas voc.* ϑν. *Excerpta Peiresciana ex Dionis* 71. *Aristides orat.* . 1. & *Ipse Marcus in δωδεκαβίβλῳ.* Inter recentiores um libellum de vita Marci scripsit summus vir *Con- Rittershusius*, cui titulum fecit, *Speculum Principis ter boni*: & ante hunc *Antonius Guevara Hispanus* in *ogio Principum*, quod vocavit, Marcum non quidem em historiæ, sed licentiæ novo genere, ficta narratione am perfecti imperii adornatum exhibuit. Cum enim *us omnibus omnino virtutibus studuisse, optimeque um, qui unquam principatum tenuerunt creditus sit asse*, notante *Xiphilino*; adeo *ut nec adulatio videa- alem potuisse confingere*, judicio *Capitolini in Vero*, 11. mis idoneus visus est, qui in exemplum virtutis impe- iæ commendaretur, cuique etiam ea tribuerentur, quæ ria, diserte & seorsum non tribuerat.

1, 2, 4. λόγων τε ἀρχαιότητος ἦν ἐραστής) De studiis i & Præceptoribus magnifica *Capitolinus Marc.* 2 & 3. *ilin fine Marci Suidas* voc. Μάρκ. aliique.

1, 2, 3. τοὺς τε προσιόντας δεξιούμενος) Inter consilia ndæ benevolentiæ est facilitas aditus, alloquii mansue- , respondendi comitas. vid. *Lips. monit. polit.* 2, 7. Hac ulli utuntur *ex instituto natura* i. e. ex æquanimitate vilitate indolis, sicut hic de Marco prædicatur: non- nulli,

nulli, *simulatione*, naturæ hac in re defectum supplen
sima eorum est facilitas, qui *ex hypothesi tyrannica n*
ciViles sunt. Vide quid Iustiniano tribuat *Procop*
Arcana Historia pag. 59. ubi post cetera inquit: δὐ
παρέχειν αὐτὸν, καὶ πρᾶον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, οὐδενί τε τῶν
ἀποκεκλεῖσθαι τῆς εἰς αὐτὸν εἰσόδου συνέβαινε, ἀλλὰ καὶ τοῖ
κόσμῳ παρ' αὐτὸν ἑστῶσιν ἢ φθεγγομένοις, οὐδέποτε χαλεπα
omnibus ita se præbuit in congressu facilem ac lenem,
minem acciderit ejus aditu prohiberi, nec unqua
ipse tulerit, si quis indecore apud se Vel staret Vel
retur.

πολύ τε πλῆθος ἀνδρῶν σοφῶν ἤνεγκεν) Quoru
mina partim referuntur à *Lamprid.* Constituerat
Marcus etiam Athenis omnis generis doctores, ad co
nem omnium utilitatem, teste *Xiphilino.* Factum
est, ut multi favoris, ap. Imperatorem obtinendi, simi
studia sapientiæ.

1, 3, 6. καμάτοις τε καὶ φροντίσι τε τρυχωμένον)
rum & curarum magnitudinem in caussis morbi fu
De laboribus suis constat. *curas* intendit filii jam ti
generantis pravitas, sicut *Capitolinus* 27 & 28 refert:
in excerptis Peirescanis, omnia Commodi flagitia pr
se Marcum putat: καί μοι δοκεῖ τοῦτο καὶ ὁ Μάρκος σαφ
γνῶναι, quare & auxit morbum inedia, mortemque
pariter & accivit. *Xiphilinus* peremptum à medicis i
modi gratiam, auctor est.

δεδιὼς μὴ νεότης) *Stephanus: aut deest aliqu*
bum ante δεδιὼς, *aut scribendum* ἐδεδίει. Sed res
tam ex facili aliena opera, vix est consultum Mo
agit doctissimus *Sylburgius*, qui longioris periodi
tionem in seq. οἷα δὴ ostendens, variatione casus, dur
cto δεδιὼς ad quartum, ἄνδρα πολύϊστορα transilit oratio
σολοικοφανές τι annotat: sed hujusmodi ἐναλλαγὰς hu
ptori non esse infrequentes. Adduntur exempla pe
rum variatarum parenthesi & ἀκαταλληλότητι In qu
hyperbatorum redditione commendatur particula ἐπ
ειλκὴ, δὴ seu οὖν, sicut ap. Latinos *igitur.*

Διονυσίου τοῦ Σικελιώτου τυράννου) Considerat hic

æ principalis illecebras, quibus plerique in deteriora ıntur. Id eſt *Curtio* (3,2,18.) *licentia regni mutari*: *s*, acuta dictione, *Vt dominationis convelli & mu- xtulit*. 6. A.46,3. De *Dionyſio* vide *Plutarch. in Dione d. Sicul*. 16. *Iuſtin* 21,2,1.

1,3,7. Πτολεμαῖος μὲν καὶ μέχρις ἀδελφῆς ἔρωτος) Hic Ptolemæus, qui ab inceſto ſororis Arſinoes amore, Ægyptiorum mos non damnabat, *Philadelphus* eſt. *Pauſan. Attic. Iuſtin*. 1,2,7. Dicit autem hic *ianus* ſive *Marcus*; tale matrimonium eſſe παρὰ τοὺς ακεδόνων καὶ Ἑλλήνων νόμους, *contra Macedonum Græco- ae leges. Diodorus lib*. 1: Νομοθετῆσαι δέ φασι τοὺς Αἰ- ς παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος τῶν ἀνθρώπων γαμεῖν ἀδελφὰς ι γεγονὸς ἐν τούτοις τῆς Ἴσιδος ἐπιτεύγμα. *Lege etiam Ae- s ſtatutum eſt, ut præter communem hominum mo- um ſororibus matrimonium ineatur; quod Iſidi apud eliciter hoc ſucceſſiſſet*.

Ἀντίγονος δὲ Διόνυσον πάντα μιμούμενος) vide not. ad .2,8,4.

1,4,8. Τοιούτων λόγων ἤρξατο) Cygnea hæc Marci), valde jucunda & memorabilis intervenit hiſtoriæ. tarunt & alii ſimiles Principum morientium concio- poſtremasque de imperio curas. Apud *Xenophontem opæd*. legimus *Cyri* orationem ad filios, *apud Theophy- m Simocattam hiſtor. Mauricıan*. lib. 1. cap. 1. *Tibe- nperatoris*: apud *Ioan. Cantacuzenum*, *Andronici* 2,14. *Leonis Imperatoris* moribundi orationem, à tantino, ut putatur, filio verſibus politicis contextam t nobis, in notis ad *Conſtantin. Porphyrog*. 1. *de the- Bona V. Vulcanius*. Quæ magis obviæ ſunt, annotatio- on indigent.

ἐφ' οἷς ὁρᾶτέ με διακείμ.) *Stephanus* mallet οὕτω διακ- μον. *Sylburgius* rectiſſime nil mutandum cenſet, cum em ac. ἐπὶ τούτοις διακείμενόν με ὁρᾶτε. ſicut mox: οὐκ ι αὐτὸς διάκειμαι.

1,4,9. ὅτι ὑπὲρ ὧν ἐτύχετε) Pro ὅτι ὑπὲρ. *Stephanus* nit, ὅτι περὶ. Sed *Sylburgius* βραχυλογίαν quandam cam hic agnoſcit, exemplisque tuetur. Simplex ſtructu-

ſtructura & ſententia eſſet: ὅτι οὐκ ἀμνημονεῖτε ὑπὲρ ὧν ἐτύχετε. ubi ὑπὲρ eſt περί.

προσαῤῥαχθῇ) γρ. προσαραχθῇ. *Steph.*

εἰ μὴ προϋπάρχοι ἡ τῶν ὑπηκόων εὔνοια) Non c bo hic, quæ magno numero philoſophantur & in Prudentes: quorum in his locis campus eſt. Scite & a ci noſtri ſententiam appoſite *Dion* ad *Dionyſium S. Iuniorem*, apud *Plutarch. in Dion.* τοὺς ἀδαμαντίνους ο οὐχ, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἔλεγεν αὐτοῦ φόβον καὶ βίαν, νεῶν πλῆ νος, καὶ βαρβάρων μυρίανδρον φυλακήν, εὔνοιαν δὲ προθυμ χάριν ἐγγενομένην ὑπ' ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης. *Adamanti Vincula non eſſe metum & Vim & naVium mul nem & decem millium barbarorum cuſtodiam, ſicu eius dixerit* (qui jactaverat, ſe adamantinis vinc mitatem ſuæ potentiæ vinxiſſe) *ſed beneVolentiam dium, faVorem, ex Virtute & juſtitia homonibus i ſum.* Quare & poſtea cum perculſus à Dione eſſet ſius, plerique ſcriptores cum nota memorabilis e obſervant, *nullum eſſe imperium tutum, niſi beneV munitum*; ut plurimorum ſent entiam unius *Cornel.* verbis nunc efferamus, ex *Dion* 5,3. Proxime ad ipſ mam ſententiæ Herodiani congruit illud *Claudiani gyr. in conſ. Hon.*

Non ſic excubiæ, nec circumſtantia tela,
Quàm tutatur amor.

Apud *Senecam in Thebaide* memorabili dialogo diſc id argumentum inter Polynicen & Iocaſtam, quoru *metum* ex hypotheſi tyrannica; hæc *beneVolentiam* a modato ad formam juſti imperii ſermone extollit.

1, 4, 10. ἐπὶ τούτῳ ἀχθῶσι) *Stephanus*: ἐπ

τῇ τε ἐμῇ μνήμῃ χαριεῖσθε τὰ μέγιστα) Eleganti in hanc ſententiam verba *in oratione Tiberii Aug. Mauricium ſucceſſorem antea laudata*: σὺ δέ μοι, Μ κάλλιστον ἡμῖν ἐπιτάφιον τὴν σὴν βασιλείαν πεποίησο: μήτε ἐμὸν τάφον ταῖς σαῖς ἀρεταῖς, μήτε τὰς τῶν πεπιστευκότ ταιχύνων ἐλπίδας, μήτε τὰς σὰς ἀγνοουμένων ἀρετάς, τὴν ψυχῆς δραπετεύων εὐγένειαν. *Tu Vero, Maurici, pulc mum nobis epitaphium imperium tuum fac efficias, e*

tumulum tuis virtutibus, ut nec eorum spes, qui se rmiserunt, frustreris neque tuarum virtutum im- · ab ingenita nobilitate animi degeneres. Quippe *in ne, qui fato concessit, una itemq; certissima divini- des est, bonus successor.* ut illud *Plinii ex Panegyr.* 11. :ommodemus.

ἀρετῆς ἀΐδιον) *Stephanus*: κ) ἀρ.

1, 4, 11. οἱ μὲν πατέρα χρηστὸν) *Capitolin.* 18: *Cum in amore omnium imperasset, atque ab aliis modo modo* pater, *modo* filius, *ut cujusque ætas sinebat, & ur & amaretur*, XVIII. *anno imperii sui diem ulti- :lausit.*

. καὶ οὐδεὶς ἐψόφ...) *Dederunt ei quidem* nonnulli *vi- d & fictus fuisset nec tam simplex quam videretur, am vel Pius vel Verus fuisset*, *Capitolin.* 29. Vnde ıpud *Nostrum* Antonino φιλοσοφίαν & ἐπιείκειαν προσ- ν@ ; *Philosophiæ simulator & mansuetudinis* Mar- citur, *lib.* 4. *cap.* 5. Sed refellit invidiam ejus rumo- *bilinus*, qui, ostensa æqualitate officii & virtutis per s vitæ partes, addit denique: οὕτως ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς , κ) οὐδὲν προσποιητὸν εἶχεν, *Itaque ergo revera vir bonus eque fictum quidquam aut simulatum habuit.*

1, 5, 11. ὡς ἔθ@ ἐστὶ τοῖς βασιλείαν διαδεχομένοις) *innot.* 5. *ad Cap.* 2. *lib.* 1. *A. Taciti.*

1, 5, 12. Κοινὴν εἶναί μοι πρὸς ὑμᾶς τὴν ἀλγηδόνα) Est ia hæc oratio, & ad *benevolentiam* pariter *auctorita- ue* conciliandam valde opportuna. Nam quod de ca- i contubernio & commilitio civiliter differit, effica- ıum sane erat εἰς τὸ οἰκειώσασθαι τὸ στράτευμα. ut Noster tur. Ita *Caligula*, quod esset in castris inter milites ıtus, *plurimum per hanc nutrimentorum consuetu- n amore & gratia valuit* apud eos. *Sueton. Calig.* 9. . Quod autem de successionis dignitate & majestate plendide loquitur, argumentis à nativitatis nobilita-) imperii majestate, & parentis divinitate, graviter pe- , in eo μεγαληγορεῖ τῆς βασιλικῆς μεγαλοφροσύνης ἐπά- quem *Characterem* Principum orationibus *Simocat- esignat.*

1, 5, 13.

1, 5, 13. ἡ βασίλειος ὑπεδέξατο πορφυρίς) Allu[...] morem, quem *Nicetas Choniates lib. 5. Imperii M[...] Comneni* tangit: τῆς δὲ δεσποίνης πρὸς τὸ τεκεῖν ἐλθούσης μέλλη μὲν ἡ πορφύρα ἢ ηὐτρεπίσθη πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ γεν[...] ὡς δὲ κατέτεινον αἱ ὀδύναι, καὶ ἐντὸς τῆς πορφύρας ἡ δέσποινα [...] ἦν καὶ ὁ βασιλεύς. καὶ τὰ ἑξῆς *cum autem Imperatrix [...] propinqua esset, deprompta & adornata est purpura a[...] tum suscipiendum. Doloribus vero urgentibus, ea [...] pura collocata, adest & imperator.* & quæ sequuntur [...] illud, quod præcessit in *Herodiano*, cum se μὴ πειρ[...] ἰδιωτικῶν σπαργάνων; *privatis intactum incunabulis* modus jactat, congruit *Themistii* locus *orat. 6. p.* σ[...] γὰρ δὴ τέως τῆς εὐδαίμονος οἰκίας ἐσπαργανώθης ἐν ἁλουργῇ[...] νίκη μὲν σε ὑπεδέξατο ἐκ τῶν ὠδίνων, νίκη δὲ εὐθὺς τιθη[...] *Primus enim tu quidem familiæ augustæ in cunis pu[...] involutus, & victoria tibi obstetrix & nutrix simu[...]* interprete *G. Remo*. Hinc πορφυρογεννήτης & πορφ[...] νητος: *in purpura genitus, patre sc. jam imperatore. Meurs. Glossar. Græcobarb.*

1, 5, 14. τῆς ἡλικίας καταφρονῆσαι) deesse put[...] *phanus*, ἡμετέρας: aut subaudiri vult. Longe meli[...] *burgius*: τῆς ἡλικίας *relatione dictum*, refertur enim [...] tivos illos, νέας ἡγεμονίας: *atque idem est, ac si demo[...] tive dixisset*, τῆς δὲ τῆς ἡλικίας, *vel* τῆ ἡμετέρας ἡλικίας.

1, 6, 15. ἐστι τε κόλακες τραπέζης, καὶ τὸ εὐ[...] γαστρὶ καὶ τοῖς αἰσχίστοις μετροῦσι) Observat *[...] Shcottus obs[...] stor. 3. 12. Herodianum* Demosthenis valde studiosum [...] se, & inter alia etiam hunc locum adducit, in quo si[...] imitatus. Nam Demosthenem in oratione illa adeo [...] cerone celebrata, περὶ στεφάνου ita loqui: Τὴν εὐδαιμονίαν γαστρὶ καὶ τοῖς αἰσχίστοις μετρεῖν. Talibus scilicet hom[...] jam ante deditus Commodus, nunc ad consuetudine[...] dit. (vide *Lamprid Commod* 1. & 2.) & *patris mini[...] seniora submovet, amicos senes abjecit*; ut paulo post [...] tur: τὰς ὑποθήκας καὶ συμβουλίας αὐτῶν χαίρειν εἰπὼν *[...] lere jussis admonitionibus eorum & consiliis. Xiphil. [...] mod pr.*

1, 6, 17. Ἐκεῖ τε Ῥώμη, ὅπου ποτ᾽ ἂν ὁ βασιλεὺς [...]

Ma[...]

vertinus Genethl. Max. cap 12 : *ut ibi tunc sedes imperii retur, quo uterque venerat imperator.* Et apud *Lu- m* Lentulus *lib.* 5. *ubicunque senatus esset, remp. esse erat.*

Nam, vel Hyperboreæ plaustrum glaciale sub Vrsa,
Vel plaga qua torrens, clausúsq; vaporibus axis
Nec patitur noctes, nec iniquos crescere soles,
Si fortuna ferat, rerum nos summa sequetur,
Imperiumque comes. Tarpeia sede perusta
Gallorum facibus, Veiosque habitante Camillo,
illic Roma fuit.

1, 6, 19. Τὸ ἀμείρμενον ὠνέμβυος) Initium hujus viæ an dedecoris à Domitiano factum, quem perstrin- o nomine *panegyrista Trajani* 12. *Accipimus ergo obsi- ion emimus: nec ingentibus damnis immensisque mu- bus paciscimur, ut vicerimus.* ubi *Lipsii not.* Legenda gregia *annotatio Casauboni ad Hadrianum Spartiani* : in qua ostendit, quam sæpe & late nocuerit imperio nano, imitatio tam perniciosi exempli. *Iustiniano* : unam denique rationem fuisse hostium repellendo- : adeoque non sine dedecore Persis imperium tributa- i factum, *Procopius* passim queritur.

1, 7, 21. ὀφθαλμῶν τε ἀρθμίαι καὶ πυρώδεις βολαὶ) fer *tranquillum serenumque vultum* Augusti apud *on. Aug.* 79.

ῥίνημα χρυσῦ πεἰόντι ἐπιπάσσεσθ) *Lampridius* di- : asserit, *Capillum semper fucatum & auri ramentis minatum, in Commod.* 17. Ita Verus, *tantam dicitur uisse curam flaventium capillorum, ut capiti auri ra- ta resperegeret, quo magis coma illuminata flavesceret, itolin. Ver.* 10.

καὶ στεφάνων καὶ ἀνθέων βολαῖς ὑπεδέχοντο) Sparsio flo- n & coronarum solennis Romanis, in honore & benevo- ia testanda. adde *lib.* 4. *cap.* 8. *sub finem* & 8.7. *Tac.* 14. A. : *Octavia imagines gestant humeris, spargunt floribus, que ac templis statuunt.* ubi *Lipsio* notata vide. Apud *itolinum in Marco* Salii *coronas* jaciunt in pulvinar Dei ubi *Salmasii* nota.

1, 8, 22. πᾶσαν διοίκησιν τῆς ἀρχῆς Περέννιος αὐτὸς ἐξ *Capitolinus* 5: *Perennis autem Commodi persciens, in quemadmodum ipse potens esset. nam persuasit Comm ut ipse deliciis vacaret, idem vero Perennis curis incun ret: quod Commodus lætanter accepit.* Et paulo p *Perennis cuncta sibimet vindicavit: quos voluit, int mit, spoliavit plurimos, omnia jura subvertit, præ omnem in sinum contulit. Dio* in diversum abit, studio hominis potius quam veritatis videtur duci, cum ait: *ig via Commodo coactum esse Perrennem, ut rerum summ ipse administraret.* quod descripsit, ut solet, *Zonaras.*

1, 8, 23. σώφρονα καὶ κόσμιον) *Sylburgius: post* κόσ *Schottus in ms. lacunulam esse notat. deesse autem* φ γνώμην, ψυχὴν *vel sim.*

Λουκίλλα ἡ τοῦ Κομμόδου) caussam hujus conspira nis aliam refert *Capitolinus* 4. *Crudelis vita Comm Quadratum & Lucillam compulit ad ejus interfe nem consilia inire.* Sed *Herodiano* nostro mos est, int res causas indagare cui ob id haud dubie præcipue in tal credendum. Certe cum *Dio* diserte tradat, *Lucillam* ἐπιεικεστέραν οὐδὲ σωφρονεστέραν τοῦ ἀδελφοῦ, *neque moder rem neque continentiorem fuisse fratre:* non est verisin solam crudelitatem fratris ipsi eam mentem consilium injecisse.

καὶ τὸ πῦρ προεπόμπευεν αὐτῆς) Egit de illis *insign Principatus Lipsius ad* 1. A. *Tac.* 7, 5. *Ignem etiam i insignia imperatoria majestatis fuisse vel præcipuum, ex antiquis, diversis locis docet nos Herodianus*, inquit *Casaubonus ad Capitolini Maximinos.* addendus est *Pie Hieroglyph. lib.* 46. *tit. insigne augustale.* Congruebat symbolo *Ignis*, variis rationibus. Nam & *divinita regalis imperii* notat; quippe cum antiquissimo Persa more, Dei symbolum ignis esset: & *claritatem fastigii gnitatisque regalis*, clarissima significatione indicat: & *comparabilem actus regalis vim salubritatemque*, ad ir efficacis & benefici sideris ostendit: & *puram virtu moremque regalem*, purgatissimi elementi charactere gnat: denique, quidquid ad præcipuas imperii ἐξοχὰς

cx

hilosophiæ arcanis, vel ex reverentiæ & obsequii inven-
dferri solet, comparatione Ignis illustrari potest. Nec
onvenit, τὸ μοναδικὸν Solis (ad quem Hieroglyphica
rum sapientia omnia de igne φιλοσοφήματα pariter ac
ρα retulit: τῆς μοναρχικῆς τῆς βασιλείας, Et quod Persæ
cœlo lapsum ignem finxerunt, quam accommodatum
d divinam, à Deo datam, Deique in terris vicariam re-
majestatem? De cetero, non absurde cogitaverit, qui
iderit, Romanos de occulto præcipuoque imperii pi-
re, i. e. de Vesta cogitasse, cum Ignem imperatoribus suis
icii singularis ac fatalis ergo, ut opinabantur de Vestali
, præferrent.

1, 8, 24. Κοδράτε δὲ νεανίσκε εὐγενὲς ἦν) Lam-
ius tradit, *non sine consilio, Tarrutini Paterni præf. præt.* accidisse. De cujus commemorationis fide dubitat *Ca-
bonus*: cum nec *Herodianus* mentionem ejus hic faciat,
io occidendi Principis voluntatem omnino removeat à
rno.

περί τε τῆς συνεδρίας) *Stephanus* mallet προεδρίαν. Eru-
Sylburgius: *συνεδρίας ferri potest, si queri Lucilla intelli-
ur, quod cum antehac primam tenuerit sedem, nunc re-
itur ad secundam: è προέδρω scilicet facta σύνεδρος.* An
plicius est, non in vocabulo, sed in re, querelæ caussam
stigare? In συνεδρία conspicitur locus: extra quam nec
εδρία locum habet. Querebatur ergo de loco, quem in
δρία haberet, ubi & προεδρία & ὑφεδρία spectatur.

ἀναπείθει νεανίσκον ἦνα Κυϊντιανὸν ὄνομα) *Herodia-*
, ut solet, hic sequitur *Amminus Marcellinus* 29, 4 ubi
*Commodum in amphitheatrali cavea, cum adfuturus
iaculis introiret, à Quintiano senatore illicitæ cupidi-
homine ad debilitatem pæne vulneratum.* At *Lampri-*
& *Dio*, *Claudium Pompeianum* vocant: quos sequi-
Zonaras. Existimat ergò *Henricus Valesius in annot.
Marcellinum*, *Dionis* codices corruptos esse in hac
e, iisque deceptos *Xiphilinum* & ceteros. *Etenim*,
uit, *Pompeianus Commodi manus evasisse dicitur ab
Dione lib. 72, & Pertinaci quoque superstes fuisse, lib.
& apud Capitolin. in Pertinace. Vita quoque &*

moribus sanctissimus, planeque Commodi dissimulis fu *proditur ab iisdem. Itaque certum habeo apud Xiph* *num pro his verbis*, Κλαύδι⊙ Πομπηιανὸς ἐπιβὲλδυσε *s* *bendum fuisse* Κυαδράτ⊙ ἐπιβέλδυσε, *quod ex sequenti* *liquido confirmatur. subjicit enim Xiphilinus, eum c* *Lucilla stupri consuetudinem habuisse, eique Lucilla* *liam desponsam : eundem ob lasciviam Commodo car* *fuisse, quo cum ludere & vagari solebat. Quæ omni* *Pompeiani quidem gravitatem non cadunt : Quadi* *vero optime conveniunt, ut docet Herodianus in lib* 1. terum *Ammianus* hunc eventum liberati Commodi, similibus adscribit *virtuti siderum & genituræ.* sicut dieque solent, qui Providentiam nunquam rectis o intuentur.

καὶ λήσεσθ ἤλπισε) *Stephanus* : διὸ καὶ λ. η. (opus ejusmodi correctione?

1, 8, 25. ὃς ἀπέθανε τὸ βεβουλευμένον μᾶλλον, ἢ ἔδρ Descripsit ex Herodiano hanc sententiam *Lampridiu* *Commod.* 4. *detexit facinus fatuus nec implevit.* P illa verba : *Hunc tibi senatus Pugionem mittit*, sap formulam. Ita enim miles ille, qui Pertinacem occi apud *Dionem* τοῦτό σοι τὸ ξίφ⊙ οἱ στρατιῶται πεπόμφο inquit : *Hunc tibi milites misere gladium.* Vide *Ca* *bon. ad Lamprid.*

ἐκκόπτειν γὰρ ἀεὶ καὶ κολούειν) *Steph.* κολούειν. Ben Aristotele sumtum, cujus est : τὸ τοὺς ὑπερέχοντας κολούειν τοὺς φρονηματίας ἀναιρεῖν. 5. *polit.* 11.

1, 9, 26. ἐπιβούλευε τῇ ἀρχῇ) Adeo cæca est tyra rum sævitia, ut in ipsa suspicandi assiduitate & curiosi nihil eorum suspectet, quæ suspectari maxime debet Omnes timet Commodus præter eum, cujus potent increscentem, & immensam opum vim & insatiatibilia vel unice debuerat timere, & poterat animadvertere. hoc in Principe non admodum callido minus fuit mir at callidissimum mortalium & suspicionibus deditissin Tiberium, simili ἀβλεψίᾳ circa Seianum laborasse, mo simile est. Nimirum tali fato punitur tyranica illa s candi malignitas, ut intelligant, se cum centum ocul

on

ies partes vigilaverint, illa parte, unde periculum imiebat, dormivisse.

θεάματα τε καὶ) Desiderari τέχνης, σοφίας aut sim. *Stenus* & *Sylburgius* annotarunt. Hic etiam de voc. μὲ cogitavit ex 3. 8. pag. 147.

1, 9, 28. καιρὸν εὔκαιρον ἔχοντες διαβάλλειν ἐπείρῶντο) æmulationis aulicæ ars & consuetudo est, ut cupide arriit occasiones premendi alter alterum; qui sibi semper tuo imminent. Etiam cum abest fastus & superbia, Perennem exosum reddidit, ipsa dignitatis æmulatio hos affectus ciet. Eundem ludum lusit, accommoo plane ad hunc Historici locum exemplo, Craterus ersus Philotam apud *Curtium* 6, 8. *Erat is Philotæ mulationem dignitatis adversus.* Ergo, cum audiret m agi Philotam criminis majestatis: suspectumque tumaciæ jam pridem regi fuisse sciret, *non aliam preidi inimici occasionem aptiorem futuram ratus, odio pietatis præferens speciem*, asperrime in eum sentenn dixit.

1, 9, 30 ὁ δὲ Κόμμοδος δύο τοὺς ἐπάρχους καταστήσας) n potestas præfecti prætorio maxima fuerit, atque ut crinus infra apud *Nostrum* 5, 1 loquitur, οὐ πολὺ τῆς ἐξουσίας δυνάμεως βασιλικῆς ἀποδέουσα, ὅπου γε καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐπάρχου τῶν στρατοπέδων πιστεύει, *non multum a Princiu distans, quippe cum ipse imperator præfecto prætorio se imitta*, varia excogitata sunt remedia, quibus redigeır ad normam Aristotelicam illa dignitas, *lib*. 5. *polit*. 11 criptam: κοινὴ δὲ φυλακὴ πάσης μοναρχίας τὸ μηδένα ποιεῖν μέγαν ἀλλ' εἴπερ, πλείους· τηρήσουσι γὰρ ἀλλήλους. *Communis nis Principatus est ista cautio, neminem unum magnum ere: sed plures. sic enim inter se observabunt.* Et de mmodi quidem consilio *Lampridius* 6: *Mutabantur fecti prætorij per horas ac dies, Commodo peiora omnia, m fecerat ante, faciente.* paullo post: *In Ebutiani um Cleander cum aliis duobus, quos ipse delegerat, præus est factus. tuncque primum tres præfecti prætorio re. Constantinus, quatuor* fecit. quo nomine *Zosimus* n arguit *lib*. 2. Ac de *duobus præfectis* etiam infra in

Nostro 3, 13. habemus exemplum: ubi Severus itidem co
spirationis occasione duos constituit præfectos. Id
consilium jam ab initio Mæcenas dederat, apud *Dion.*
& Augustus executus erat, *Dion* 55. quod plerosque po
observasse, per seriem ostendit *Petrus Faber Semestr.*
Quin etiam excogitatum creditur, ut togata potius virt
quam militari illustres præponerentur prætorianis, q
Vlpiani exemplo declaratur. ut rursum fieret illud *Ari*
telis: ἐαν δ' ἄρα τινὰ δέῃ ποιῆσαι μέγαν, μήτοι τόγε ἦθ☉ θρα
Quod si omnino aliquem magnum oporteat facere, non
men is faciendus est magnus, qui audaci ingenio prædi
sit. Postea vocati sunt *Comites Aulicorum* & tandem c
Iustiniani tempora, *Curopalatæ.* Vide *Nicolai Alema*
notas historicas ad Procop. arcan. hist. p. 95.

1, 10, 31. διὰ τραχείας καὶ ἀβάτου) *Sylburgius* ma
τραχείας.

καὶ περὶ βασιλείας ἤδη καὶ μειζόνων πραγμάτων ὁ M
ἐβουλεύετο) Sicut apud *Florum* Spartacus, aliquot *elatus*
ctoriis, de invadenda urbe Romana deliberavit. 3, 20, 11.

1, 10, 32. ᾠήθη δεῖν μέγα τι δράσας κατορθῶσαι &
Affectus desperatæ audaciæ hoc charactere signatur.
consonant illa, quæ *lib.* 7. *cap.* 5. p. 300. & 301. de juveni
Afris adversus procuratorem, Carthag. conspiratis trad
tur: itemque de *Senatu Romano* novos imperatores
gente *lib. eod. cap.* 10. pag. 320. venitque in partem
tuæ declarationis Cæsarianum illud: *Iacta est alea.* S
ton. Cæs. 32.

1, 10, 33. καὶ τῆς πομπῆς νομισθεὶς μέρ☉) Vocem μέ
abesse msc. testatur *Schottus*

1, 11, 34. θρησκεύουσι δὲ μάλιστα τὴν θεὸν) Mem
bilis egressio hæc est de Dea Pessinuntia; multorum no
num variæque commendationis apud veteres. quorum l
ad historiam Deæ facientia pleraque collecta reperies a
Gebhart. Elmenhorst. observat. ad Arnob. fin. & *comm*
tar. ad Minuc. p. 10. itemque *Ger. Ioh. Voss. in Theolog. g*
til. lib. 2. *cap.* 51.

ὅτε ἡ τὴν ὕλην) *Sylburgius: structuræ lex nom.*
postulat. ἡ ὕλη, *seu* τὰ τῆς ὕλης, *aut in accus.* τὴν ὕλην. *in so*
est præpositionis ellipsis.

οἱ μὲν περὶ ὁδῶν) *Casaubonus ad Strabon.* 1 putat leg.
ν aut ὀρίων.

καὶ τῶν δένδρων ἡδείας σκιᾶς) *Schottus*: ταῖς τῶν δένν ἡδείαις σκιαῖς.

1, 12, 37. μεγίστοις κατάσκιον δαφνηφόροις ἄλσεσιν) *debatur laurus efficax adversum venena. inde jacta-n, ut qui se tutum approbare vellet, δαφνίνην diceret ω βακτηρίαν i. e. laureum gesto baculum. Creditur & rus sanitatem conciliare, quo argumento lauri folia untibus magistratum Kal. Ian. à populo dabantur cum adibus.* Libuit hæc ex *Cæl. Rhodigin.* 5, 7 adscribere. *umque* enim huic pertinet, de veneno, & de sanitate, r remedia veneni etiam *Plinio* memoratur laurus 23, 8. , 27.

p. 38. Κλέανδρός τις ἦν) De hujus hominis impoten- & importunissimis facinoribus omnino videndus *Lam-dius, Commodo, cap.* 6. *& Xiphilinus in Commod.*

Τῶν δημοσίᾳ ὠθούντων ὑπὸ κήρυκι πιπράσκειν) *Xiphi-us* καὶ ἐπράθη μετὰ τῶν ὁμοδούλων, μεθ' ὧν καὶ ἀχθηφορήσων ἐς Ῥώμην ἐκεκόμιστο. *Etiam venditus est servus inter ser-, Romamque ut bajuli officio fungeretur, deductus.* Præ-uum & indicium & dedecus tyrannidis, illustribus viris ressis, vilissimum quemque ad potentiam & scelerum ntiam evehere. Ita *Lampridius cap.* 6. inter præfectos etorio *libertinum* à Commodo assumtum, *qui à pugio- appellatus est.* quem titulum *Casaubonus* quidem, ut erioris gradus indicem, & tanquam de ministro cete-um interpretatur: sed *Cl. Salmasius* hoc ipso *pugio-* i. e. συμβόλου βασιλικοῦ, haud dubie, ut vice principis] ltaret, commissi judicio, præcipuum fuisse ostendit. *Ty-nnidis* judicium pessimorum & humillimorum dignitates ti: scilicet *abrupta & ultima.* nam alias Tiberii ratio ta est, qui etiamsi eminentes virtutes non sectaretur, & optimis periculum sibi metueret, tamen *à pessimis de-cus publicum* timebat. *Tac.* 1 A. 80, 4.

p. 39. οὐδὲ ἀντιστῆναι οἷός τε ἦν) *Msc. Schotti*: οὐδεὶν τις.

1, 13, 41. ἡ δὲ πρεσβυτάτη τῶν Κομμόδου ἀδελφῶν) Φα-

δῆλα ἦν ὄνομα αὐτῇ) *Xiphilinus à Marcia* pellice Quadr rem ad Commodum delatam scribit. *Idem*, qui occa nem hujus tumultus, ipsamque seriem paulo aliter edi rit. Sed & interitum Cleandri ex alia caussa repetit *La pridius* cap. 7. Nil mirum : nam, cum tot concurreren uno homine flagitia, quæ omni tempore cumulabat, ve ista vel in illa conferri caussam interitus, nec novum, absurdum est.

p. 42. τοιαῦτά τινα εἰποῦσα, ῥηξαμένη τε) *Sylburg* mallet : εἰπούσης, ῥηξαμένης τε. Potest tamen & vulg ferri.

ἐκπέμπεται τερπνὸν καὶ ποθεινὸν τῷ δήμῳ θέαμα) Inter tes placandæ multitudinis irritatæ, atrocium rerum m stros auctoresque objicere indignantium iræ, ac odiis ip rum invisa capita condonare : *piacula iræ dedere Livi* 6, 21. sicut alibi (*lib.* 4, 12.) *L. Minutius iræ populi f mentarios objicit.* Frequentius interim tyrannicis fla tiis expiandis accommodatur id consilium. sicut a ostendimus.

p. 44. ἀπίστως περιεφέρετο πᾶσιν *&c.*) adeo quid ut *finxisse etiam quandam contra se conjurationem dicat quo multos occideret. Lamprid.* 8.

ἀλλὰ τῶν μὲν περὶ τὰ καλὰ σπουδῆς) Graphica descrip corruptissimæ aulæ ; cujus foribus vice elogii, dignum e inscribi.

—— exeat aula
Qui volet esse bonus.

Herodianus noster, ut passim, mirifice & feliciter χαρακτη πολιτικὸν exprimit, in ejusmodi descriptionibus Confere gantissimam φαντασίαν, qua *Dio Prusaensis Chrysostomus rat.* 1. *de regno*, regiam sive aulam Tyrannidis figurat.

l. 14, 45. ἕτεροί τε εἰς μῆκος κεχαλασμένοι) Con tam περιφράζει. *Lamprid.* 16. *Crinita stella apparuit.* de pluribus prodigiis *imperio ejus & publice & privat factis.*

πᾶν τὸ εἰρήνης τέμενος καταφλέγεται) Damna hujus i cendii recenset *Xiphilinus, circa finem Commodi.*

αὐτὰ θήματα κεκροτημένων, *Sylburgius* mallet κεκροτ μένον.

p. 46. τὸ τῆς παλλάδος ἄγαλμα) Memorabilis de lio locus. adeundi *Alex. ab Alex. gen. d.* 5,12. *Cl. Freins- ad Flor.* 1, 2, 3. *e. Cœl. Rhodigin.* 28,6.

p. 47. ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἐπαλλήλων συμφορῶν εἰς ιείνε φόνες &c.) Scilicet supra omnia incommoda & gia, maximum erat ipse Princeps prodigium ; sicut *linus*, cum de ingenti illa Pestilentia memorasset sub- ἦν δὲ ἁπάντων νοσημάτων καὶ κακουργημάτων χαλεπώτερος ίοις ὁ Κόμμοδος. Quo referemus etiam illam *Pro-* de concursu & continuatione publicorum malorum ιων, *ex arcana historia*, pag. 94: μηκυνομένε δὲ κα- πᾶσιν ἐκμεμαθηκέναι τῷ ἔργῳ ξυνέβη, ὅτι δὴ τοῖς ποις ἐπ' ἄπειρον μὲν ἡ πονηρία φύεσθαι εἴωθε. μαθήσε- τοσόνδε ἀεὶ ἐξικνεῖσθαι δοκεῖ ἐς ὅσον δύναται, ἡ τῶν βλα- ινων σταθμᾶσθαι δόξα. i. est. interprete *Alemanno: sic publicis gravescentibus malis, periculo compertum ullis circumscribi certis terminis humanam improbi- n, quasi majorum exemplo coalescat. atque dignitatis tia in subditorum perniciem exeratur, quo tandem evadere, non nisi afflictorum ærumnis perpendi t.*

ἡρακλέα καὶ Διὸς υἱὸν αὐτὸν κελεύσας καλεῖσθαι) *Lam-* 8 & 9: *Commodum Herculem & Deum senatus ap- vit*, & postea, *accepit statuas in Herculis habitum, immolatum est ut Deo*, & subinde: *Clava non solum s in veste muliebri & pelle leonina, sed etiam multos nes afflixit.* Hinc mensis September *Hercules*. & *Herculea* Octobris dictæ & cætera ejusdem vanitatis, uibus mox in Herodiano sequitur. ceterum habitus ille ulis *Apollodoro* describitur *lib. 2. Bibliothecæ*: καὶ χειρω- υσος τὸν λέοντα, τὴν μὲν δορὰν ἠμφιάσατο, τῷ χάσματι δὲ πετο κόρυθι. *cum subegisset* (Hercules) *leonem* (Cithæ- um) *pellem ejus induit, rictuque loco galeæ usus est.* am hinc epitheton Herculis Λεοντοφόνε. Reges ergo edoniæ cum ab Hercule genus suum repetant, διὸ καὶ

αὐτὶ ταινίας, καὶ στέμματος, καὶ πορφύρας βασιλικῆς τῇ δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ λέοντος ἑαυτοὺς ταινιοῦσι, καὶ στέμμα τοῦτο καὶ κ ἡγοῦν), καὶ ὑπὲρ πάντα λίθον, ideo pro redimiculo & coro regia purpura Leonini capitis exuvio se redimiunt, hoc gestamen, coronam & ornatum esse censent, eoqu gis, quam pretiosis lapillis & unionibus se decorari pu Sunt hæc verba *Constantini Porphyrogen. lib.* 2. *de the in themat.* 2. *Macedonia.* ubi *nummum Alexandri ta ma conspicuum*, testimonio loco adfert de quo vide tam *Fed. Morelli* annotationem. De *Commodo* adde *næum lib.* 12.

μετὰ χεῖρας φέρειν) *φέρων* aut *ἔφερεν* reponunt *S nus & Sylburgius.*

p. 48. *τοιοῦτος μὲν δή*) *Schott. msc.* *μὲν τοι. minu Sylburgius.*

ἤλλαξε δὲ καὶ τῶν ἐνιαυσιαίων μηνῶν τὰ ὀνόματα) *prid.* 11. *Menses quoque in honorem ejus pro Augusto* modum, *pro Septembri* Herculem, *pro Octobri* Invi *pro Novembri* Exuperatorium, *pro Decembri* Amazo *ex signo ipsius adulatores vocabant.* *Xiphilinus* ita n rat: *AmaZonium, Invictum. Felicem, Pium, Lucium, Æ Aurelium, Commodum, Augustum, Herculeum, Roma Superantem.* Atque hanc enumerationem veram *Cl. Salmasius in not. ad Lampridium*, quem ex Xip corrigit, ut series ita sibi invicem respondeat: Αμαζ *Ianuarius.* Ανίκητος, *Februarius.* Εὐτυχὴς, *Ma* Εὐσεβὴς, *Aprilis.* Λούκιος, *Majus.* Αἴλιος, *Iunius.* ...ιος, *Iulius.* Κόμμοδος, *Augustus.* Αὔγουστος, *Septe* Ἡράκλειος, *October.* Ῥωμαῖος, *November.* Ὑπερ *December.* Etiam sub *Nerone* hujus insaniæ exemp bemus. Apud *Tacitum* 16, 12. studio adulantium se rum *mensis, qui Aprilem eundemque* Neroneum *seq tur, Majus*, Claudii, *Iunius*, Germanici *vocabulis m tur.* Et *Domitianus*, *post duos triumphos*, *Germ cognomine assumpto*, *Septembrem mensem* & *Octobr appellationibus suis Germanicum, Domitianumque nominavit: quod altero suscepisset imperium, altero essset.* Sueton. Domit. 13. Scilicet tanta fuit horum h

mbitio ut cuperent *omnia nova de suo nomine dicta*, *im si propterea Principatum accepissent, ut novam faciem inducerent.* Vide, quæ *Procopii arcana hi-* [*p.* 49.] de talibus propositis tradit, & *Nic. Aleman-* at, *in not, p. itidem* 49.

καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῷ φόβον ἀπ.) *αὐτῷ elegans est, po-men & αὐτοῦ legi. Sylburgius.*

p. 47. *πολλῶν δὴ καὶ δεινῶν συνεχῶς κατειληφότων τὴν* Quali ferme connexione & sententia *Suetonius in Ne-* : *Antecesserunt tantis ex principe malis probrisque, m & fortuita.* unde *maledicta* & *convitia hominum,* ritata, sicut in nostro exemplo.

οὐδὲ γὰρ ἐλάνθανε τὰ πρακτόμενα πάντας) Nam primum *is & sceleribus velamenta quærunt*; ejusmodi tyran- ut exemplo Neronis ostendit *Tacitus* 13 A. 47, 1: po- mel *evulgatus pudor non satietatem, sed incitamen- idfert*, apud *Eund.* 14 A. 14, 5. gliscuntque *flagitia famia*, quod mox *cap. seq. Commodi*, theatrum gla- io ritu ingressi insania amplius declarat. Neronis a, Commodi turpitudini per omnes flagitii gradus φ⊙ est, ideoque hic à nobis producta, egregium scil. *rinceps histrio* & *gladiator.*

p. 48. *τὸν μὲν οὖν ἀνδριάντα καθεῖλεν ἡ σύγκλητος*) cet plerumque exitus splendoris illius ascititii, quem ni suo nomini publicè induunt, cum passim statuas tanquam Deorum simulacra, prostituunt: nimirum, *ctum posterorum in odium vertit, pro sepulcris sper- ur,* [Tac. 4 A. 38, 3.] *strageque & ruina publico gaudio* solent. *Plin. Paneg.* 52. *de Domitiani exemplo.* adde *n. Domit.* 32. *Xiphil. Neron.*

1, 15, 49. *καὶ γὰρ διηγγέλλετο αὐτοῦ τῆς χειρὸς τὸ εὔστοχον* &c.) gia descriptio τῆς εὐστοχίας sive εὐχειρίας aliquoties hoc e repetita, qualis illa apud *Curtium* 7, 5, 41. de Catene. *is adeo certo ictu destinata feriebat, ut aves quoque eret.* Quamquam potius huc facit *Cambysis insania* a- *Herodotum* in *Thalia*, ubi itidem *sagittandi arte omni- mnino hominibus vult præstare*, crudeli specimine edito exaspis filio.

p. 50.

p. 50. ταῖς Μαυρουσίαις στρουθοῖς ὀξύτατα φερομένα ποδῶν τάχει κὴ κολπώσει πτερῶν) Celeritatem struthis p tribuit hic & remigium alarum. Explicat utrumque nius 10, 1: *Avium grandissimi & pene bestiarum ge struthiocameli Africi vel Aethiopici, altitudinem e insidentis equo excedunt, celeritate* (videtur in quar su legendum) *vincunt: ad hoc demum datis pennis, u rentem adjuvent: cetero non sunt volucres, nec a tolluntur.* Adde *Strabon.* 16 *de strutophagis*, & p tim *Diodor. Sicul. Biblioth. lib.* 2. Pertinet huc locus *si in Persa act.* 2. *sc.* 2. ubi cum Toxilus dixisset; *Vol riculo*, respondet Pægnium; *istuc marinus passer pe cum solet.* Quippe *struthiocamelum Festus* interpr *passerem marinum.* *Quem Turnebus* 16 *Adversar. c.* ideo ita dictum arbitratur, *quod ex Africa in Italiam advehere tur.* Adeundi sunt *Ornithologi Gesnerus & ses Aldrovandus.*

p. 52. καὶ τὸν βασιλέα οὐ τὸν μονομάχον) τὸ οὐ ε cod. additum agnoscit *Politianus* & probat cum *Ste Sylburgius.*

ὡς μηκέτι βέλεσθαι μηδὲ τὴν βασίλειον ἑστίαν οἰκεῖν) to *insaniam* hanc vocat *Herodianus*. nam nec cogitav mo vecors de arte ac invento prudentiæ monarchicæ Augustus olim sedem Principalis majestatis, ut sic dic Palatio consecraverat, apud *Dionem* 53: nec omen tra tionis veritus est; nec turpitudinem loci, & per hæc r riem rumoribus & odiis infestissimis cooriturам exho Quid huic amentiæ digne comparari potest, præter Caligulæ furorem, qui etiam in aliam urbem transfer dem imperii moliens, *proposuerat Antium deinde Al driam commigrare, interemto prius utriusque ordin ctissimo quoque. Sueton. Calig.* 49.

τοῦ δὲ μεγίστου ἀγάλματος κολοσσιαίου) *Lamprid. mod.* 17. *Colossi autem caput dempsit, quod Neronis es suum imposuit.* Ad quæ verba *Casaubonus* notat: *Fal esse fuerat quidem aliquando, sed jam non erat, v solis.* idque ex hoc Herodiani loco probat. De coloss Neronis effigiem gerente, vide *Sueton. Neron.* 31. c

Ha

anus loco movit, *& post Neronis vultum, cui antea us fuerat, Soli consecravit*, teste *Spartiano in Hadr.* 19. erroris ob id arcessit *Casaubonus*, *à Vespasiano* jam n, quod Hadriano ibi tribuitur contendens. Equi- *Xiphilinus in Vespasiano*, ita scribit: ὅ τε κολοσσὸς ὠνομ- ψ@ ἐν τῇ ἱερᾷ ὁδῷ ἱδρύθη, φασὶ δὲ αὐτὸν τό, τε ὕψος ἑκατὸν καὶ τὸ εἶδος, οἱ μὲν τὸ τοῦ Νέρωνος, οἱ δὲ τὸ τοῦ Τίτου ἔχειν. *us, quem vocabant, sacra via collocatus est. Dicunt n altitudinem ejus esse pedum* c (Sueton. CXX. *fi- n alii quidem Neronis, alii autem Titi habere asse-* Qui locus optime pro Spartiano accipi potest: adde *Vesp.* 18.

ὑπογράψας τῇ βάσει οὐχ ἃς εἰώθασι) *Lampridius* 17 a: *titulum more solito subscripsit, ita ut illum gla- rium effœminatum non prætermitteret.* In eundem m *Xiphlinus ex Dione* scribit. Vnde *Casaubonus* pro- iter existimat, *codices Herodiani corruptos esse, tollen- que negativam* οὐχ, ut cum cæteris congruat. Alias nscriptio, *Mille gladiatorum victoris*, firmatur loco bridii in *Commod.* 12. *refertur in libros tantum pal- um gladiatorum confecisse, vel victis retiariis vel occi- mille contingeret.*

I, 16, 53. ἑορτὴς δὲ τῆς ἑορτῆς περιιούσης) *Schotti msc.* ιούσης, quod & *Stephanus* voluerat.

νομισμάτων τε ἀνδιδόντι) Quæ de *Saturno* & *Iano*, capite memorantur, passim obvia sunt. De *votis* *isque* principio anni invicem ex mutuæ comitatis offi- sitatis, vel solus in 1 *Fastorum Ovidius* rem expediat. is obiter libet annotare, *antiquitatem Strenarum*, n *Symmachus lib.* 10. *epist.* 28. *ab exortu pæne urbis* æ repetit *loco memorabili*: ad quem omnino vide *Fr. to* notata.

p. 54. ἀλλ' ἐκ τοῦ μονομάχων καταγωγίου) *Xiphilinus*: ετο καὶ ὕπατός τε ἅμα καὶ σεκούτωρ ἐν τῇ νουμηνίᾳ ἐκ τοῦ χωρίου οἱ μονομάχοι τρέφονται προελθεῖν. καὶ γὰρ τὸν οἶκον πρῶτον αὐτοῖς, ὡς καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν ὤν, εἶχε. *Volebat Calendis arii Consul pariter & secutor e ludo gladiatorum ire. quippe primum apud gladiatores domum, tan- quam*

quam si esset ex ipsorum numero unus, habebat.

ἐπεὶ δὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ) *Periodus aliquantum turbata est, & parenthesi videlicet, & triplicata rei usurpatione, eaque ipsa figurata: quippe quod secundo co pro copula* καὶ *tertio in loco pro cognato pronomine* αὐ *lativum sit positum. Sylburgius.*

1, 17, 55. γραμματεῖον τούτων δὴ τῶν ἐκ φιλύρας Vide prolixe disserentem de talibus *Cl. Salmasium ad sct Firmum* à pag. præsertim 444. *Turneb. advers.* 28, 3: rem totam insigne exemplum tam *fatalium libell* pertinet ex historia Caligulæ apud *Sueton.* 49. *In se ejus reperti sunt duo libelli, diverso titulo: alteri GL VS, alteri PVGIO index erat. Ambo notas & nomin tinebant morti destinatorum.*

p. 56. τὸ δὴ παιδίον ὄντο, ἄλλως ἄθυρον) *Lampr cap.* 9. breviter complectitur, quæ hic fuse memorar *Multos præterea paraverat interimere, quod per parv quendam proditum est, qui tabulam è cubiculo ejecit, i occidendorum erant nomina scripta.* Porro de talibu: rulis in aula versari solitis notabilis est locus in *Sueton.* 83. *ludebat (Augustus) cum pueris minutis, quos fa garrulitate amabiles undique conquirebat, præcipue. ros & Syros.* ubi vide *Casaubono* notata.

p. 57. αὐτήν τε μέλλουσαν τεθνήξεσθαι, Λαῖτόν τε *Stephanus*: αὐτὴν γε μ. τεθν. Λαῖτον δὲ κ. ε. Nihil opı emendatione.

p. 58. συσκεψόμενος αὐτοῖς) *Stephanus*: αὐτ *plurale* αὐτοῖς *respicit Marciam & Electum, quos consu di gratia convenisse, manifestum est è præcedentibus. Sylburgius. Idem*, qui mox elegantiam locutionis exp φθάσαι τὶ δράσαντες ἢ παθεῖν; ubi *Stephanus* citra cai τὸ μᾶλλον infarcire studet.

συντίθενται φθάσαι τι δράσαντες ἢ παθεῖν) Ap declarat hanc ὑπόθεσιν desperationis, sive irritatæ gra metu audaciæ illud *Aristotelicum* 5. *polit.* 3. στασιάζουσ. μέλλοντες ἀδικεῖσθαι, βουλόμενοι φθάσαι, πρὶν ἀδικηθῆναι. *untur res novas insurguntque etiam ii, qui metuunt riam; prævenire scilicet eam quam expectare aut tol cupientes.*

p. 59. περὶ πάσης τροφῆς λαμβάνειν κώλυμα δηλητη-
Cum regum vita multis sit exposita periculis, neque
am ferme desint scelerati, qui insidias sanctissimis ca-
is struant, varia inventa sunt munimenta regiæ salutis,
quæ etiam *prægustatio*, à Persis (vide doctissimum
n. de regno Persico) ad Romanos, jam sub Augusto,
ata, sicut notavit olim *Lipsius ad 12. A. Tac. fin.*
etiam *antidotorum usus* ab *Herodiano* annotatur,
antiqua consuetudo passim apud reges. De Mithri-
ustinus 37, 2, 6: *antidota sæpius bibit, & ita se ad-
s insidias exquisitis tutioribus remediis stagnavit, ut
ens quidem senex veneno mori potuerit.* Cæterum si-
incipibus ipsis usitata, ita tyrannis in alio suspecta an-
.. unde Caligula *Tiberium fratrem repente immisso
io militum interemit; quod antidotum oboluisset.
ad prævenda venena sua sumptum. cum tamen is
r assiduam & ingravescentem tussim medicamento
sset. Sueton.* 23. Nam & in alios usus, quam adversum
a, interdum adhiberi antidota notum est; sive etiam
edicamenta antidoti nomine vocati. sicut in *Spartia-
driano* 23. Verus *accepto largius antidoto, ingrave-
valetudine periisse* dicitur. ubi Casaubonus antido-
ro acriore cathartico poni observat.

νεανίαν τινὰ, ὀνόματι Νάρκισσον) *Lampridius athle-*
ominat, *cum quo exerceri solebat* Commodus. *Xi-
us*, Narcissi nomen addit. In serie autem procurati
ipsa variant. *Lampridius, venenum ei datum* asserit;
um minus operaretur (ita enim loquitur) strangu-
athletæ operâ. *Dio*: venenum ei per Marciam in car-
bovinis datum; cumque non statim posset interire,
mulentiam & crebrum balnearum usum (priorem
m explicabit etiam exemplum Claudii apud *Xiphi-
i Sueton. Claud.* 44.) adeoque jam acciperet suspica-
iinari, missum esse Narcissum, qui lavantem interime-
lurelius Victor (*in Cæsarib. cap.* 17.) refert: *vi vene-
strata per cibum quo se casu repleverat, cum tamen
lolorem caussaretur, auctore medico, principe factio-
n palæstram perrexisse, ibi per ministrum ungendi*
(*nam*

(*nam forte is quoque è consilio erat*) *faucibus* , *qua*
te exercitii , *brachiorum nodo validius pressis* , *expi*
Quem locum corrigit & explicat *Cl. Salmasius ad*
prid. Commod. prope finem. Epitome Victoris : *ad e*
mum ab immisso validissimo palaestrita , *compressis f.*
bus exspiravit.

γενναῖόν τι καὶ ἀκμαστὴν) *Suidas*, qui ista describit corrigendus, cum ἀμάστην pro ἀκμαστὴν ponit.

IN LIB. II.

2, 1, 62. ἦν δὲ ὁ περτίναξ τὸ μὲν γένος Ἰταλιώτης)
Περτίναξ Λίγυς ἐξ Ἄλβης Πομπηίας, inquit *Xiphilinus*
autem Pertinax Ligur , *civitate Alba Pompeia ortus.*
saubonus propter parentem, *Ligurem* dici Pertinace
spicatur. Sed & ipsum *Ligurem* natum afferit *Victori*
tome : *libertino genitus patre apud Ligures in agro s*
do Lollii Gentiani. Capitolinus in Pert. 1 : *Natus es*
tinax in Apennino in villa Martis : quàm cum in *Li*
non invenire liceat, *Casaubonus*, ut cœpimus dicere
nem de *origine* non de *nativitate* accepit. Cui seni
satis favet *Herodiani*, Ἰταλιώτης.

πολλὰ δὲ κατὰ Γερμανῶν καὶ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς βα
ἐγείρας τρόπαια) Vide de militia eius *Capitolinum i*
tin. 2.

πλεῖστα πάντων ἐγχειρισθεὶς) Congruit cum
hujus sententia exemplum Aristidis apud *Cornel. Ne*
3, 3, 2 : *Hic qua fuerit abstinentia nullum est certi*
dicium, *quam*, *quod*, *cum tantis rebus praefuisset* , *in*
paupertate decessit , *ut qui efferretur* , *vix reliquerit*
Pertinace *Victor* : *Curios Fabriciosque aequavit.* Vid.
Rittershusii com. ad Salu. p. 20 & 21.

p. 65. πάντα πυθόμενος τὰ πεπραγμένα) Noi
accurate omnibus cognitis , fidem habuit imperium
rentibus. Quinimo, ut *Xiphilinus* auctor est , misit
ex familiaribus quem habuit fidissimum, ad explora
rem gestam de nece Commodi. Atque ob hanc r
tionem & cunctationem nomen *Pertinaci* inditum

ris Epitome. Iste coactus imperavit, repugnansque imum suscipiens tale cognomentum sortitus est. Quod ripsit auctor *Histor. misc. in* 10, 19. Sed longe verisimi-est, quod *Capitolinus* tradit: à patre id nomen filio imtum *ex continuatione lignariæ negotiationis, quod perciter eam rem gereret.* Quod *Casaubonus* ita interatur: Patrem, cum videret ex lignaria negotiatione, m exercuerat, parum augeri rem familiarem posse, fi-litteris erudiri curasse, ut inde vitam toleraret, & rem ret, restitisse aliquantisper filium, & paternam negotia-em prætulisse; indeque à Patre *Pertinacis* nomine no-m.

2, 2, 65. ὅτι ὁ Κόμμοδος τέθνηκε μὲν, ὁ Περτίναξ δὲ βα-λεὺς) ut res gereretur scilicet ex arte *Tacito* notata 1 A. 5, 5: nlis, quæ tempus monebat, *simul excessisse Augustum, erum potiri Neronem fama eadem tulit.*

p. 66. ἄλλοι δὲ ἀπιστότερα βλασφημοῦντες) Vide hino *acclamationes* ejuscemodi etiam in Senatu factas *ampríd. Commod.* 18 & 19. & exempla similia collecta *Tonio in formulis* & *Bernardino Ferrario, de acclamatiois Veterum.*

μήπως ἄρα οἱ στρατιῶται ὀκνηρότερον ὑπακούσωσι Pertihuc ratio illa *Taciti ex* 2 *H.* 37, 4. *legatos ac duces* & mi-*magna ex parte luxus, egestatis scelerum sibi conscios, pollutum obstrictumque meritis suis principem, non uros.* Vnde *infra cap* 3. Pertinax ipse hujus metus ma sibi figurat in *gravissima oratione,* quam habuit in itu.

συγκαλέσας τοὺς στρατ.) redditio periodi à συγκαλέσας ptenda est: aut, si redditio in præcedenti membro statur, hic copulate legendum συγκαλέσας τε, vel relative a Politiano ὃ συγκαλέσας Sylburgius.

p. 67. τέθνηκεν ἀποπληξίᾳ) Nam ita *supra* cap. 1. de-verant conspirati, *περὶ τοῦ θανάτου φήμην ἐξαγγεῖλαι, ὅτι αἰφνιδίως τετελεύτηκεν, ἀποπληξίας ἐπιπεσούσης, famam jus morte spargere, quod repente perierit, apoplexia contus. Capitolinus* in *Pertin.* 4. Fictum est autem, quod rbo Commodus esset extinctus.

εἰς ἓν τέρμα βίου συντελοῦσι) *Infra Cap. 5. pag. 79:* π
γὰρ ἀνθρώπων βίῳ ἀνάγκη τέλος ἐπιτεθῆναι. *omni hominun*
ta necesse est finem imponi. Ceterum ex *Demosthenis* c
περὶ στεφάνου, iterum expressam hanc *Herodiani* senten
autumat *Schottus observ. hist.* 3. 12. Verba *oratoris* sunt
ρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου ὁ θάνατος, κἂν ἐν
σκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ. Cui congruit illud *Euripidi*

— κατθανεῖν δ' ὀφείλεται
καὶ τοῖς κατ' οἴκους ἐκτὸς ἡμένοις πόνων.

& *alterius veteris poetæ*, apud *Stobæum serm.* 272.

ὅταν γὰρ ὁ καιρὸς τοῦ θανεῖν ἐλθὼν τύχῃ,
οὐδ' ἂν πρὸς αὐλὰς Ζηνὸς ἐκφύγῃ μολών.

οἷς μὴ πειθόμενος) οἷς expungit Stephanus & Syl
gius. Schottus σωτήρια οἱ *salutaria ei*,

στρατιωτικῶν αὐτοῦ παρατάξεων) *Sylburgius* mallet
ξεων.

p. 68. φόβῳ ὑποτάξοντα) *Schotti msc.* ἐπιτάξοντα.
δυσφημοφοροῦντες mutatum vellet *Stephanus*. *Politianus*
plevit, quasi τὸ παρέπεμπον adderetur. *Sylburgius*
τάξον.

2, 3, 69. ἡμέρας οὖν καταλαβούσης κατῆλθεν ἐπὶ τὸ
δριον τῆς βουλῆς) *Xiphilinus*: ἐξελθὼν δὲ ἐκ τοῦ τείχους πρὸ
συνέδριον νυκτὸς ἔτι οὔσης ἀφίκετο. *Egressus ex castris in s*
tum venit, cum adhuc nox esset. & *Capitolinus* 4: *de ca*
nocte cum ad senatum venisset. Redigi ad concordiam
sunt, si nocte nondum plane præterita, appetente tamen
die, in senatum venisse dicamus. sicut ex ipsa rei gestæ
monstrat *in notis ad Capitolinum, Casaubonus.*

p. 70. παρῃτεῖτο τῆς ἀρχῆς τὸ ἐπίφθονον) Confer hanc
tionem cum illa Tiberii apud *Tacitum* 1. A. 11. Congru
prorsus sententia dictorum: quamvis propositum dice
in tantum videtur differre, in quantum boni principis
destia à tyranni cupidine intelligitur distare.

πάντων αὐτὸν ἐκβιαζομένων) Ergo, quod supr
Victore diximus, *coactus imperavit.* uterque potuit et
nunc in curia dicere, quod dixerat in castris apud mil
Ingeri sibi imperium. Capitolin 4. *Recusabat imper*
quod erat bene imperaturi: ut *Plinius* de *Trajano* suo,

ne

. 5 Non enim ex ingerentibus, sed ex subtrahentibus di, qui reipubl. molem sustineant,

ἔλεξε τοιάδε) *Herodiani* ingenio formata est hæc ora- icundissima sane, ut ceteræ omnes. Nam Pertinacem ı pauca & ἐκ τοῦ αὐτοσχεδίου dixisse, *Dio* refert.

p. 71. ὡς εὐμενῶς τὴν ἀρχὴν διοίσοντι) *Sylburgius* is διοίσοντι, seu διοικήσοντι: ut congruat cum præceden- ῳ αὐτῷ.

p. 72. οὐ γὰρ ἐν τῇ καθέδρᾳ ἡ προεδρία; ἀλλ' ἐν τοῖς ἔρ- E multis passim in hanc rem bene dictis explicatisque ıaxime loco commentarii esse possunt ad sententiam ıacis, oratio *Synesii de regno & de eodem argumento* *mes Dionis Prusæensis* Chrysostomi, *præsertim* 4; in qua ı cum gravitate Alexandrum docet Diogenes *non in ne & solio & insignibus, sed in animo & operibus re- egnum esse.*

ὅσῳ δὲ τὰ γιγνόμενα) *Stephanus* τὸ γιγνόμενα mutari n γινόμενα, & pro μεγάλως rescribi μεγάλα. *Sylburgius Vulgatæ lectionis, si retineatur, hic sensus est: Quanto n ea, quæ in præsens fiunt, majori odio sunt, ut mala, futura tanquam bona, spernantur magis. ut per γι- να intelligantur præterita ad præsens usque tempus ntia; &* μεγάλως *comparative accipiatur, propter com- tivæ particulæ utroque membro ellipsin.*

τὸ γὰρ λυπῆσαι δυσεξάλειπτον &c.) Confer illustrem n *Dionis* 46. p. 356: quem cum similibus nonnullis ad . 1. *de benef.* 1. notavit *Lipsius.*

αἰώνιον ἔχων τὴν μνήμην τοῦ λελυπ.) Stephanus cor- ἔχει. sed sustineri potest sententia mutata inter- tione.

p. 73. ἀριστοκρατίαν τε ἀλλ' οὐ τυραννίδα ὑπομενοῦντας) ne schema principum, inter initia imperii: cujus pla aliquotiens in *Nostro* recurrunt, annotavimus ea A. 11. annot. 6. Proprie huc pertinet locus *Plinii pa- ristæ, è cap.* 66: *Illuxerat primus Consulatus dies* (ita ajanum loquitur) *quo tu in curiam ingressus, nunc sin- , nunc universos adhortatus es resumere libertatem, Tere quasi communis imperii curas, invigilare publicis*

 utili-

utilitatibus & insurgere. Omnes ante te eadem ista a *runt, nemini tamen ante te creditum est.* & quæ seq tur.

πάσης τε τιμῆς καὶ αἰδοῦς αὐτῶν τυχὼν) de istis hot bus *Capitolinus* 5 : *Eadem die, qua Augustus est appell. & Flavia Titiana uxor ejus Augusta est, appellata his quibus ille in Capitolium vota solvebat, primus omnium ea die, qua Augustus est appellatus, etiam P patriæ nomen recepit. nec non simul jus quartæ relat.* Quod de *patris patriæ* cognomento ait, illustrari pote co *Appiani* 2 ἐμφυλ. pag. 432. qui annotat, *id cogn imperatoribus non statim cum fastigio principali,* *omnibus, sed post magna demum merita datum.* conjuge intercessit, sicut *Idem Capitolinus*, 6 & *Xiphi* memorant

παῦτα ὑπισχνεῖσθαι) *Stephanus* mallet ταυτά. sed opus mutatione;

2, 4, 74 σεμνὸν καὶ ἤπιον ἄρχοντα) Totum h put laudibus Pertinacis occupatur. Quarum sum proponemus ex *Petresianis excerptis*, ubi elogium Pe cis valde memorabile hoc extat : ὅτι ὁ Περτίναξ τὸ μὲν λεμικὸν ἄγροικον, τὸ δὲ εἰρηναῖον δειλὸν ὡς τὸ πολὺ ἐκβαῖνον φοτέρας κράτιστος ὁμοίως ἐγένετο· φοβερὸς μὲν πολεμῆσαι, δὲ εἰρηνεῦσαι ὤν. καὶ τὸ μὲν θρασὺ τοῦ τὸ ἀνδρεῖον μετέχει πρὸς ἀλλόφυλον καὶ πρὸς τὸ στασιάζον. τὸ δὲ ἐπιεικὲς τοῦ τὸ δίκαιον λαμβάνει πρός τε τὸ οἰκεῖον. καὶ πρὸς τὸ σῶφρον ἐνδεικνύμενος. χθεὶς δὲ ἐς τὴν τῆς οἰκουμένης προστασίαν οὐκ ἠλέγχθη ποτὲ ὑ μείζονος αὐξήσεως ὥστε ἐν μὲν τοῖς ταπεινότερος, ἐν δὲ τοῖ δέστερος τοῦ καθήκοντος γενέσθαι, ἀλλ' ὁμοίως ἀπ' ἀρχῆς δι των μέχρι τοῦ τέλους διετέλεσε· σεμνὸς ἔξω τοῦ σκυθρωποῦ. ἔξω τοῦ ταπεινοῦ, φρόνιμος ἄνευ κακουργίας, δίκαιος ἄνευ βολογίας, οἰκονομικὸς χωρὶς ῥυπαρίας, μεγαλόνους χωρὶς καυχ. *Pertinax, quamvis plerumque virtus mil in agrestem fer tatem, pacis industria in pusillanimi excedit, utraque laude præstabat. gravis bello, pac dens. Et audaciam quidem cum virtute, adversus ros & seditiosos : æquitatem vero cum justitia, erga rares & modestos adhibebat. Cumque provectus ess*

rium terrarum orbis, non ita se imparem tali fastigio us est deprehendi, ut modo humiliorem justo, modo intiorem se praeberet, sed per omnia ab initio usque nem aequabili tenore usus, gravis fuit sine tristitia, s sine humilitate, prudens sine calliditate, justus sine itate, frugalis sine sorditie, magnanimus sine arrota. Non piguit locum tam nobilem describere: in paucorum manibus versari scio illum librum. cetero, valde probo conjecturam *doctissimi Hen- Valesii*, qui fragmentum putat, ex *laudatione fu- Pertinacis à Severo habita*, annotante *Dione in ro.*

ἔν τε ταῖς προόδοις καὶ τοῖς δικαστηρίοις πρᾶον καὶ ἥμερον ἐδείκ.) *Xiphilinus*: ἐχρῆτο καὶ ἡμῖν δημοτικώτατα καὶ γὰρ οσήγορος ἦν. ἤκουέ τε ἑτοίμως ὅτι τὶς ἀξιοίη, καὶ ἀπεκρίνετο ωπίνως ὅσα αὐτῷ δοκοίη. *Vtebatur nobis* (senatoribus) *issime: eratque admodum affabilis; promte audiens, si aliquid peteret, & comiter respondens.* Capitolinus 9: *em se salutantibus & interpellantibus semper exit.*

p. 75. τῇ Ῥωμαίων ὑπὸ Περτίνακι ἀρχῇ) *Stephanus* igit articulum τῇ propositioni ὑπό At *Sylburgius* ait: *teri vulgata lectio potest, absq; articuli repetitione: hoc : gratulantibus omnibus Romano sub Pertinace imper. e. omnibus Romano imperio gratulantibus, quod Percem invenisset Principem.*

p. 76. οὐδ᾽ ὅλων μηνῶν δύο) Sc. ex eo tempore coepit erere contumacia militum & dedignatio parendi. De vallo enim quodam ab hoc tempore ad necem ipsam piendus videtur *Herodianus*, ut congruat cum *Dione*, imperasse Pertinacem, *dies* LXXXVII. testatur; & *tolino*, qui *menses duos, dies viginti quinque* imperio tribuit. cum quibus facit *Africanus*, qui itidem dies πζ ierat. *Eutropius* LXXX dies Ad *Eusebius in Chroni- inone* quantum differt? qui regnasse ait μῆνας ς, *menex*, quod & alibi firmat 5. *Eccles. histor.* 27. qua de re utat *Iosephus Scaliger in animadversionibus Eusebia-* & concludit denique; *dicendum minus quam sex*

 menses

menses imperasse Pertinacem, & plusquam dies LXXX
Sed nihil opus est, consensum tot auctorum in dubium
care. Quis enim non videt *Eusebium*, totum illud tempu
exitu Commodi ad initium *Severi*, tribuere Pertinaci, |
terito *Iuliano*, qui inter utrumque imperium tenuit *mi*
bus duobus diebus quinque, teste *Spartiano*? Omittitu
tem in serie Imperatorum à nonnullis Iulianus, tum
malo more imperium mercatus erat, tum quia statim
novæ ipsum exceperunt, rectoribus provinciarum ejus
perium detrectantibus, & de Principatu contendentibus
nec rerum summa ad Severum pervenit. Intervallum
illud inter Pertinacis mortem & Severi initia, certat
potius de Principatu, quam Principatum habuit. A
ita habemus caussam, cur & Iulianus prætereatur, & P
nacis imperio plures adjiciantur menses. Imperio, inq
ejus, non vitæ, intervallum turbarum post mortem eju
ortarum contribuitur. Cum *Eusebio* prorsus facit *Nec*
ri Patriarchæ Chronographia.

τοῖς δὲ βασιλικοῖς κλήμασι) Nam superiores Prin
multa ad se traxerant, eaque re invidiam patrimoni
contraxerant. Vnde *Plinius in Panegyrico* 50: *Non*
exturbatis prioribus dominis omne stagnum, omnem la
omnem etiam saltum, immensa possessione circum
mox: *tandemque imperium Principis, quam patrimo*
majus est, multa enim ex patrimonio refert in imperiū
priores Principes occupabant, non ut ipsi fruerentur, s
quis alius. & quæ plura sequuntur. Pertinet autem hu
maxime consilium, quod jam olim Mæcenas Augusto
dit apud *Dionem* 52. p 553. *debere Augustum agros &*
dia bello parta, præter pauca & necessaria, vendere:
ta gravi ratione: οὕτω γὰρ ἥ τε γῆ ἐνεργὸς ἔσται, δεσπόταις α
τοῖς δοθεῖσα, καὶ ἐκεῖνοι ἀφορμὴν λαβόντες εὐπορώτεροι γεν
τό, τε δημόσιον διαρκῆ καὶ ἀθάνατον πρόσοδον ἕξει. *Nam ita*
ra fertilior erit, si dominis ipsis colenda detur; & occ
ne hac ditiores evadent possessores, & ærarium suffici
perennesque reditus habebit.

p. 77. ἐπί τε ὄχθαις ποταμῶν καὶ λιμέσι πόλεων)
tenus alias liceat de fluminum & portuum usu er

Y

igal, vide apud *Hug. Grot.* 2. *de jure b. & p.* 2,14. In tota quæstione, sive cum exteris, sive cum civibus res sit, ertant veluti illa duo argumenta: *Ius & libertas reum* ex una parte; ex altera, *æquitas imperii & mode-*. Illud *prius* cum in disputationem adductum est, vix int, qui regia jura animose tueri & laxe interpretari, inrtes regias ponunt. Vnde *Cambdenus in Elisab. part.* 5: *cipes*, inquit, *Vectigalia, quæ semel intenderunt, vix uam relaxant, qui hujuscemodi Regalia (ut vocant) ad que regni jus & libertatem spectare nec externæ motione subjacere judicant.* Verum *externis* nimia imere vectigalia inhumanum; civibus, tyrannicum; sicut s *Herodiani* ad quem ita redimus, indicat. Caute taversandum esse, in judicio de vectigalibus ferendo, monuimus in hanc ferme (si reperte hic licet) seniam: ¶ Ante omnia, contra vim dominationis, quam istæ crepant, opponemus illud *Amm. Marcell.* 30, 27. *nti imperium, omnia nimia, velut prærupti scopuli devitanda.* Et cap. 28. *Sunt aliqua, quæ fieri non tet, etiamsi licet.* ¶ Deinde, etiamsi ab invitis etiam litis tributum exigi posse, in universum & penitus nenon possit, tamen *laudabilior & prudentior via est, lentibus impetrare. Comin.* 5,18. exemplo promti Galm animi narrato, subjungit: *Nonne coram Deo & hoibus æquum justumque sit, potius hac ratione pecuniaccipere, quam violenter aut malis artibus? V. Dion. pag.* 355. ¶ Hic *consensus etiam magnitudinem triminus invidiosam faciet.* Præsertim, *ubi caussa urior, necessitas major, talia postulat, quæ nova & dura ntur.* Tum enim nec recusandi, subditis, nec crimidi occasio superesset. *Comin.* 6, 7. de Caroli VII. exactious: *Tum quidem caussæ suberant ingentes & capitales, tuendis occupatis provinciis, quam impediendis soldisq; conspirationibus, quibus regnum concipilabatur: que assensum ei præbuerunt proceres, &c.* Grande & um, nisi à volentibus & necessitatem agnoscentibus etrasset, videretur Ioannis Reg. Dan. Christiani I. F. utum, cum pro unoquoque vomere binos aureos cepit.

Meurs. hist. Dan. l. 1. p. 22. in rebus Io. Modo ne fingar hæc, sicut exemplum Aureliani *Marcellinus* 30, 28. an tavit. & difficulter creditur, quod de Vespasiano nonn jactarunt apud Suet. Vesp. 16. ¶ Sunt & alia, *ob quæ buti magnitudo non statim suspecta esse debet :* ut *opes re nis ; facilitas reparationis , spes magna & præsens* (a modo temeritas) *in cujus elaborationem magni sump sed cum fœnore redituri requiruntur, consuetudines a* (caute id volo capi) *& similia.* ¶ *Ipsa* etiam *Regno jura diligenter discernenda sunt.* Sic *Cominæus* longe ctius adstringit Reges Galliæ, quam ut ad omnium reg rum potestatem ejus assertio valere possit. *Illa jura au tur aliquando adventitiis rationibus.* ut, si quid vi ex conditione belli & pro ratione securitatis impon qualia ad certam rationem redigi non possunt. Adi *tium* de jur. bel. & pac. 3, 15, 6. Iam, *quod attinet a unde tributum exigitur*, haud dubie crassius agunt, *qu frumento, rebusque maxime necessariis nihil exigen.* disputant. vid. *Lather. d.* C. 1, 6, 23. Taceo *consuet nem*; ob quam tamen §. 25. *Latherus* mox corrigere tentiam opus habuit : quid si inde potius sumere, *alio remediorum defectus, ingenium regionis, res nata, a caussa* jubeant? quid si *non invitis subditis*, quibus al rebus parcitur, fiat? *Non possunt sane iisdem ex rebus versis in locis, diverso statu, diversis hominum studiis, c tributa.* ¶ Imo, *est hac tota quæstio penitus* πρὸς τὶ *neque temere de consilio Imperantium in sequiorem pa pronunciandum est. Non spectanda sunt hæc* ἁπλῶς, *pliciter; sed examinanda* πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τ̃ πολιτεία συμπιπτόμενα χρόνε, *ad statum civitatis & tempo* ¶ Itaque *nihil minus quam facile judicium est de tr tis, eorumque institutione, excogitatione, titulis : pr varietatem status, caussarum, circumstantiarum, vocant.* Fitque etiam inde difficilior & anceps magis censura. *Quoniam aliquando cohæret res tributaria arcanis imperij. quæ, nec propalare consultum ; nec, in rere licitum aut decorum est.* Quomodo igitur sta audito nomine *centesimæ, vigesimæ, decimæ*, possum de

qu

ıte aut nimia exactione suspicari ? ¶ *Aliqua tribun nomina, infamat sola peregrinitas.* Mirabile videuic genti, quod alteri familiare est: sicut vicissim, quæ s plane non sunt insolentia, aliis mira viderentur. Denique cum, *ab origine* sit *una tributorum mensura ublicis necessitatibus quærenda*, ampliusque *justitia n ex administratione & dispensatione; a consequenti, ari debeat* (v. orat. Mæcen. ap. Dion. 52.) *igitur ubi rum cognitionem perveniendi facultas aut jus est, seniam ferre in proclivi erit: quod si autem involuta sunt & abdita, decuerit haut dubie prudentem, vetus illa, x foro in omnem vitam transferenda formula*: Non et. ¶ Cetera *Conscientia eorum, qui illa tractant*, re*uenda*: quam metu pœnarum & inferni obstringit *Coeus* 3, 18. Idem qui, cum tot dubia in hoc negotio conentia animadverteret, verissima denique præcisione æ & nobis clausulam præbebit) se expedivit: *Exacte inentibus nullibi perfectum quid in rebus humanis inveur.* ¶ Atque hæc est trutina æquitatis circa vectiga& tributa & exactiones extra ordinem institutas. qua iid agitur, ut prætextus detur magistris rapacitatis & retoribus novorum onerum; sed ut necessaria & innocenPrincipum consilia à tyrannicis hypothesibus, quotiens is est, rite distinguantur.

ἐπεὶ καὶ τοὺς συκοφάντας τῆς πόλεως ἐξήλασε) *Capitolinus delatores vinctos graviter puniri jussit, & tamen mollius im priores imperatores; unicuique dignitati, si delatiocrimen incurreret, pœnam statuens. Petrus Faber* legit. *atores convictos*: *Casaubonus* ex codice regio reponit, *tos. Lenius tamen*, inquit, *quam priores principes.* Nam tus *delatores assidue in foro flagellis ac fustibus cæsos, ac vissime traductos per amphitheatri arenam, partim subjim servos, ac venire imperavit, partim in asperrima insuum avehi. Sueton. Tit.* 8. adde *Domit.* 9. *Trajanus* itidem *vigiis impositos tempestatibus dedidit*: *Plin. Paneg.* 34.& Ceterum, quomodo delatoria illa diritas & malignitas tynnicis propositis servierit, ex *Taciti* Tiberio, & *Ammiani arcellin.* opere præsertim ubique videre licet.

ὡς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἤδη μειράκιον ὄντα) Idem *Xiphi* tradit & *Capitolin.* 13. ubi not. *Casauboni*. Quare nec *C* appellationem, filio à senatu decretam admisit, sed di donec *meruerit*. *Capitolin.* 6. existimans *sc. corrumpi* potius præmaturis honoribus: *διαφθαρῆναι οὐκ ἠθέλησε* quit *Xiphilinus*. Expressit eam sententiam Tiberius a *citum* 4 A. 17, 3: *ne quis mobiles adolescentium animos* *maturis honoribus ad superbiam extolleret.*

2, 5, 78. *ἐν τε ἀσωτίαις καὶ κραιπάλαις) Sylbur* *post κραιπάλαις desiderari videtur ἐκ διαιτήσεως, aut l.* *quodpiam vocabulum. vel præcedens τε usurpata est p* *ταῦτα, idque. Politianus id comma cum sequenti conj* *re maluit.*

ἐπεισῆλθον τοῖς βασιλείοις, τότε δόρατα διατείνα Occasionem hujus motus amplius expositam, vide apu *philinum* & *Capitolinum*. *Herodianus*, præcipuam cau annotat: tanquam instituto prægmaticæ observationi ximeidoneam. In *numero* variant. *Dio ducentos* pr risse in Palatium, *Capitolinus*, *trecentos* asserit. qu *Dione* corrigendum censet Casaubonus.

οἱ ἐν τῇ βασιλείῳ ὑπηρεσίᾳ ταραχθέντες) Hi sunt pe, qui itidem ac milites alieno erant erga principem mo. Καισαρείους vocat *Dio*: qui sub Commodo fuer aula. ex quibus licet quosdam vendiderit Pertinax, stea tamen ex venditis aliquos reduxit in aulam, m suo malo.

p. 79. *τοῖς συμβουλεύουσιν αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν ὥ* *μοι)* vide mox, quæ ad finem capitis notantur.

μὴ ἐνθουσιασμένως) *Stephanus*: *Legitur etiam* *σιασμένῳ*. videtur autem ante καὶ addenda esse p cula *ἀλλά*.

τὸ μὲν ἐμὲ, ἔφη) *Capitolinus* 11, *longa & gravi ora* *milites placavisse*, ait.

p. 80. *καὶ οὐκ ὀλίγοι ἀποστραφέντες ἀνεχώρουν)* *X* *linus*: ut *primum viderunt Pertinacem milites, omne* *dor incessit, præter unum. oculis ergo in terram dej* *gladiisque in vaginas reconditis abituri videbantur,* *unus ille prosiliens, hunc tibi, inquit, milites gladium*

t

, & cum dicto irruit ac percutit, ceteris non prohibentibus, sed imperatorem suum una cum Electo occidenti-
Etenim nomen infesti parricidæ expressit *Capitolinus* 11: *um Tanusius quidam, Unus è Tungris, in iram & ti-*
em milites loquendo adduxisset, hastam in pectus Perti-
s objicit. Tunc ille precatus Iovem ultorem, toga caput
uit, atque à ceteris confossus est.

p. 81. ἔτι δὲ λαλοῦντα) *Sylburgius* ita annotat: *man-*
ſt locus, ut cum ex ſequentibus eſt perſpicuum, tum ex
is epitome. Talis igitur quadam requiri videatur
o: ἔτι δὲ λαλοῦντα τὸν πρεσβύτην, ἐπιπεσόντες ἕτεροί τινες,
ὑπὸ ἑνὸς τῶν τολμηροτάτων, φονεύουσι. Sicut etiam Ca-
linus refert, Tungrum quendam, militibus in iram &
orem loquendo adductis hastam in pectus Pertinaci ob-
le; post, ceteros eum confodisse. Vel saltem pro ἔτι *repo-*
dum ἕτεροι, *alij.*

χρησάμενον βίῳ καὶ προαιρέσει, ὡς προείρηται) Laudes
; magno consensu traduntur, præsertim ab *Herodiano*
Dione. nam *Capitolinus* negligentius dicam an sinistre-
; interdum de moribus ejus judicat. De cetero digna
t observatu, quæ *Dio* in tam bono Principe reprehen-
. Quorum *primum* est, *quod omnia voluerit simul & se-*
l emendare, non cogitans, licet peritiſſimus alias, ὅτι ἀδύ-
ὸν ἐστιν ἀθρόα πάντα ἀσφαλῶς ἐπανορθοῦσθαι, ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο, καὶ
λιτικὴ κατάστασις καὶ χρόνου καὶ σοφίας χρῄζει, *multa ſimul tuto*
endari non poſſe, ſed ſi quidquam, præſertim civilem
ſtitutionem & ordinationem tempore conſilioque opus
bere. Agnoscas *Dionis* annotationem, qui eandem ob-
vationem in exemplo Augusti, caute & *paulatim* rem-
blicam ordinanris proposuit *lib.* 52. *Altera reprehenſio*
, *quod furentium militum inſaniæ ſe obtulerit, cum ta-*
en tutioris defenſionis vires ſuppeterent, & præterea oc-
ltationis aut fugæ occaſio non deeſſet. Iudicium *Dionis.*
conceptum est: πρᾶγμα εἴτ' οὖν γενναῖον, εἴτε ἀνόητον, εἴθ'
ὡς τις αὐτὸ ὀνομάσαι ἐθέλει, ἔπραξε. *Rem fecit, vel gene-*
am, vel ſtultam; ſive quis alio velit nomine ſignare.
nerosum propositum sane fuit gravissimi senis, sed pa-
m prudenter præsenti negotio accommodatum, cum
cogi-

cogitare debuisset, *parum tutam majestatem sine vi esse*, ut est apud *Livium* 2, 55. Quippe impetus ille c stantiæ, qui præsidium ab audacia mutuatur, vix unq excusari potest, nisi *articulus ultimi discriminis cetera media interceperit.* Vnde & *Herodianus* noster in hc pso capite dixit: *Pertinacem utilia in præsens suadent non obtemperasse.* *Tertia reprehensio* in tam lauda Principem à *Iuliano Apostata in Cæsarib.* conficta: κ) σὺ Πεgτίναξ, ἠδίκɛς κοινωνῶν τ̃ ἐπιβολῆς, ὅσον ἐπὶ τοῖς σκέμμασ ὁ Μάρκȣ παῖς ἐπεβȣλήθη. *Tu vero, Pertinax, etiam in egisti, quod insidiarum & consiliorum, quibus Marci f periit, particeps fuisti.* *Confictam* dixi reprehension quia nemo id tradit de Pertinace, & *Herodiani* historia ferte reclamat. Nam *Capitolini* verba *cap.* 4. *tunc Pe nax interficiendi Commodi conscientiam delatam sibi a liis non fugit*; præterquam quod nihil definiunt, etiar mendo cubare videntur. Quapropter *Carolus Contocl* in Iuliano magis probat, δοκεῖς, quod nonnulli codices bent pro ἠδίκɛς: & ὅσον ἐπὶ τοῖς σκέμμασι, interpretatur, *tem animo & cogitatione.*

p. 2, 6, 86. Προσεκήρυττον ὤνιον τὴν βασιλείαν) ἔ καὶ πρᾶγμα αἴχιστόν τε κ) ἀνάξιον τῆς Ῥώμης ἐγένετο, ὥσπερ γὰ ἀγορᾷ κ) ἐν πωλητηρίῳ τινὶ, κ) αὐτὴ κ) ἡ ἀρχὴ αὐτῆς πᾶσα ἀπ ρύχθη. καὶ αὐτὰς ἐπίπρασκον μὲν οἱ τὸν αὐτοκράτορα σφῶν α κτονότες. *Accidit autem tum res turpissima urbeque R plane indigna. Namq; sicut in foro & mercatu quodam urbs & imperium ejus venale edictum est, vendentibus P cipis sui parricidis.* Merebantur ista ex *Dione* huc adscrib

p. 83. πείθȣσιν ἂν αὐτὸν ἥτε γυνὴ, κ) ἡ θυγάτηρ) Ita et *Zosimus*, ab *uxore* instigatum tradit *lib.* 1. contra *Spartia uxorem & filias in Palatium vocatas, trepidas invitas transisse, quasi imminens exitium præsagirent*, memora *Iul.cap.* 3. Verum ille *in hac vita*, perpetuo à Græcis dissi tit. id quod jam *Cl. Salmasio* notatum.

p. 84. Φοβηθέντες τὴν πρὸς τ̃ Πεgτίνακα συγγένειαν) lianus enim monebat, *ne eum imperatorem facerent, Pertinacem vindicaret Spartian.* 2. vide turpissimam utri que licitationem *Dioni* descriptam.

καὶ τὰς ἐκείνων εἰκόνας ἀποκαταστήσαντες) *Sylburgius: ...tianus videtur legisse ἐπικαταστήσαντες. ut Iuliani ima...s pro Pertinacis imaginibus substituta intelligantur. Vulgatum ἀποκαταστήσαντες retinere, Commodique ima...s una cum ejus nomine restitutas intelligere, nihil, ut ...lem videtur, vetat*

p. 85. πλέον τε τῆς συνηθείας δορυφορούμενος) *Zosimus* . θέαμα ἔδωκεν ἰδεῖν ἅπασιν, οἷον οὔπω πρότερον ἐθεάσαντο, ...γετο γὰρ εἰς τὰ βασίλεια μήτε γερουσίας ἡγουμένης, μήτε ἄλλης ἐν...ς δορυφορίας, μόνων δὲ τῶν καταστησάντων αὐτὸν εἰς τοῦτο στρατιω...σῶν βίᾳ παραδόντων αὐτῷ τὰ βασίλεια καὶ τὴν ἐν τούτοις πᾶ...ἀποσκευήν. *spectaculum præbuit omnibus, nunquam an...visum, quippe in aulam deducebatur, neque senatu præ...te, neque ullo legitimo satellitio stipante; solis autem, qui ...stituerant eum Principem , militibus tradentibus per ...i aulam omneque aulicum instrumentum.*

τότε δὲ καὶ πρῶτον ἀποδιεφθάρη τὰ τῶν στρα. ἤθη.) Insi...em hanc ἐπίστασιν, cum emphasi & momento fati publici ...iodico, ab *Herodiano* propositum, jam alibi commenda...nus: præsertim *in not. Vellei. ad* 2,20,4. & *ad Tacit.* I. A.2. ...*not*. 5. Ita nimirum, quod munimento principatus Ro...ni excogitatum erat, in exitium ejusdem vertit: factum...e est, ut milites nemini magis quam suo Principi, quem ...ri debebant, timendi essent.

ἀπρεποῦς διαβολῆς) Vocem διαβολῆς *Stephanus* su...ctam *Sylburgius* mutat in διαβολῆς.

φράξαντες) Sylburgius: *in φράξαντες subaudienda ...am quadam τοῦ τάξαντες significatio, & Græca sic verten...: sumptis igitur armaturis, corporibusque undique septis, ...in aciei formam dispositis, ut, si opus esset, etiam bella...nt.*

2, 7, 86. ὁ δ' Ἰουλιανὸς ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν) ...rticulam hujus capitis priorem integram descripsit *Sui...s*; ut alia plura. Ceterum *Herodiano* ut & *Dioni*, con...adicere videtur *Spartianus*, qui *parsimoniam* Iuliani com...endat *cap*. 3. Facile interim apparet, cui credendum sit. ...antecedentibus pro τῆς φιλοχρηματίας αὐτῆς, *Sylburgius* ...m *Schotto* αὐτοῖς legit sc. militibus.

p. 87.

p. 87. καὶ τῆς ἀρπίας) Sylburgius ἀλαζονείας sive ἀ-
ζονίας mavult.

ἔς τε τὸν ἱππόδρομον *&c.*) Vide *Spartianus cap.* 3
Dionem.

τῶν μὲν περὶ πολλοῦ ὑπατεύ.) Stephanus vult: οὐ περὶ
λοῦ. At *Sylburgius* ita annotat: *Nigri consulatus bei*
ejus antecessit annis novem A. V. C. 937. fuit tam
consulatus non ordinarius, sed suffectus, ut docent
Panuiniani.

p. 88. διαθήκουσα ἡ γνώμη) *Stephanus*, φήμην
let. quod & *Sylburgio* videtur.

p. 90. ἔχοιτε) ἔχετε, , *Stephanus & Sylbur*
volunt.

εὐδοκιμήσας δὲ ἐν πολλαῖς καὶ μεγάλαις πράξεσι) C
sentit *Spartianus in Nigro*, & per argumenta ostendit *ca*
& 4: *Xiphilino* tamen dicitur, οὔτε ἐς τὸ κρεῖττον, οὔτε ἐς τὸ
ρον ἐπίσημος: *neque in bonis, neque in malis insignis, it*
nec laudis in eo, nec vituperii magna sit occasio. Add
sunt *excerpta Peiresc.* p. 735. An diversitas illa ex eo fo
quem *Spartianus* indicavit *in exordio Nigri* itemque *ca*
Rarum, inquit, *atque difficile est, ut quos tyrannos*
rum victoria fecerit, bene mittantur in litteras: atque
vix omnia de his plene in monumentis atque annalibus
bentur. Primum enim, quæ magna sunt in eorum honor
ab scriptoribus depravantur; deinde alia supprimun
postremo non magna diligentia in eorum genere ac vita
quiritur, cum satis sit audaciam eorum & bellum in
victi fuerint ac pœnam proferre. *Salmasius* legit, *in eo*
horrorem. bono sensu; & de phrasi in scriptore Latini
non tam exactæ, minus cogimur dubitare. Quamquam
cilius crediderim, Spartianum voluisse, *in victorum h*
rem plerumque supprimi aut corrumpi, & ea verior ca
frequentiorque. *Spartianus* autem operæ pretium sane
cit, in colligendis, quæ de *Nigro* & *Albino* reperiri poter
ceteri enim sparsim & carptim agunt.

p. 89. φύσει τε κοῦφον τὸ Σύρων ἔθνος) Vide, qu
Syrorum ingenio notavit *Cæl. Rhodigin.* 18, 34, & 25, 25.
de infra *Nostrum*: 2, 10, 101.

σχεδὸν παρ᾽ ὅλον ἐν πάντα τὸν ἐνιαυτὸν ἑορτάζουσιν) Vide *Julia. Apostatam in Misopogone:* qui sc. odio Christiani no- pleraque exaggerat & invidiose interpretatur.

2, 8, 92. πᾶσι κοσμήσαντες ἔξωθεν βασιλικοῖς συμ.) An & statua in fastigio? quem in domibus Augustis n fuse explicat *Cl. Salmasius ad* Spart. *Nigr.* 12.

πρεσβεῖαι ἀπ᾽ ἐκείνων τῶν ἐθνῶν) Compara primordia patus Vespasiani apud *Tacitum* 2 H. 80 & 81.

p. 93. αὐτῆς ἐδίδου) *Stephanus* : αὐτοῖς ἐδήλου.

2, 9, 94. νοῆσαί τε ὀξὺς, καὶ τὸ νοηθὲν ἐπιτελέσαι ταχύς) psit ista ex *Herodiano, Ioannes, Antiochenus,* Optimo- st imitator *Herodianus* , sicut supra *Demosthenis* stu- n monuimus. Hoc è *Thucydide* hausit, qui *lib.* 1. iensès ita χαρακτηρίζει, quod sint καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς τελέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν, *& cogitatione & cogitato- xecutione celeres. Scholiastes* ὀξεῖς ἀπὸ κοινοῦ denuo dit. Quod si ita est, i. e. si ita scripsit. Thucydides, *ianus* memorabili imitationis genere severitatem Thucydideam faciliore orationis nexu fluxoque emol- luit. Ceterum magni ingenii & agendis rebus ido- l maxime is character ist, quo Themistoclem etiam at *Corn. Nepos* 2, 1, 4: *Neque minus in rebus geren- omtus, quam excogitandis erat. Vellejus* Agrippam ntentia laudat, tanquam *virum per omnia extra di- es positum, consultisque facta conjungentem* 2, 97, 1. quæ de Arminio habet 2, 118, 2 & 3. Sed, ut ad Seve- edeamus, *excerpta Peiresiana* ita ingenium ejus de- nt: ὅτι ὁ Σεβῆρος δεινότατος ἦν τό τε μέλλον ἀκριβῶς προϊδ. καὶ τὸ παρὸν ἀσφαλῶς διοικῆσαι καὶ πᾶν μὲν τὸ κεκρυμ- ς καὶ ἐμφανὲς ἐξευρεῖν, πᾶν δὲ τὸ δυσδιάθετον ὡς καὶ ῥᾷστον ποιῆσαι. Elegantissimorum verborum sensus est: Se- *multum præstabat in conjectandis callidissime futu- ordinandis tutissime præsentibus. Occultissima quæ- manifesta deprehendebat: difficillima juxta cum fa- is conficiebat.*

ἀρπύσας) *Stephanus*, aut διενοήθη, aut aliud quid dit.

αὐτίπειθε δὲ αὐτὸν ὀνειρα...) *Spartian.* c. 1 & 2. *hilus.* ἄπερ

ἅπερ πάντα ἀψευδῆ καὶ ἀληθῆ τότε πιστεύεται) Pri
& gravis sententia ab homine ethnico, cui hactenus
sentit *Niceph. Gregoras lib* 5. ubi oraculum Trallib
Andronico repertum exponit. Vide locum, & adde
finem libri ejusdem, totam de oraculis dissertationem
morabilem utique : licet cupidiores ejusmodi abstrus
rerum animos satiatura non sit. Qualia sunt etiam o
in hoc genere commenta, quæ præter Deum & Diabo
alios & nescio quos medios prodigiorum auctores a
runt. nam ubi natura tantum in prodigium trahitur,
judicandi via est.

ἐν τῷ καθ' αὐτὸν βίῳ) *Spartian. cap.* 3. *historiam*
privatæ memorat. *cap.* 18. *Vitam*, inquit, *suam priv*
publicamque ipse composuit ad fidem. Ex ea etiam D
scius in Vita Isidori apud *Photium Biblioth.* 242. *p.* 10
quid refert de mirabili lapide.

p. 96. μεμνημένους τῆς περτίνακος ἡγεμονίας) ad
pra 2, 1, 62.

πρὸς τοὺς πολέμους) π. τ. πολεμίους, *Schottus*
burgius.

p. 97. μήτε ὄργης φειδόμενος) Talis *Lysander*
Plutarchum in Vita, & *apophthegm.* & *Philippus M*
apud *Justinum* His illud in ore, in o in mente : τὸ
δὲ ψεύδους κρεῖττον εἶναι· ἑκατέρου δὲ τῇ χρείᾳ τὴν ἀξίαν καὶ
μὴν ὁρίζεσθαι. *Veritatem quidem mendacio præstare, sed*
usque dignitatem & honorem usu discerni. Ceterum
ri animus sub vulpe latens non fefellit seniores, qui
modestiam & propositum in omnia, quæ sibi utilia
ret, audacter expeditum & ipsi metuebant & aliis pra
bant *infra* 2, 14, 1 4 & 115.

p. 98. κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν ἅμα καὶ ἀρχ.) *Schottu*
bante *Sylburgio*, κ. τ. Ἰλ. στρατιώτας τε ἅμα καὶ ἀρχ.

2, 10, 99. οὐκ εἰς ἐκεῖνον ἀνεφέρομεν, ἀλλ' εἰς τ.
αὐτὸν κόλακας) Ratio hujus judicii petenda est e *Lam*
Alex. Sever. Mammæa cap. 65 & 66. adde *annot. nost*
cap. 5. *lib* 1 . *Tac.*

ψυχαῖς ἡμῶν μνήμη) *Sylburgius : Alt. & Bas.*
Mox οἱ δὲ *reddet Ve, ut apud Pausaniam sæpe. pro* οἱ δὲ
aut ἔπειτα *pro* ἐπεὶ *ab initio leg.*

διὰ τὴν ἐκείνου γνώμην) Stephanus: μνήμην.

μέχρι καιρῶν) Sylburgius: subaudiri potest τινῶν, ut aliquandiu. Sententia tamen requirit potius, μέχρι τοῦ νῦν καιρόν, vel μέχρι τοῦ νῦν, usque ad hæc tempora. In præcedentibus, ἡγεμόνα pro ἅμα legendum Sylburgius putat: aut forte studio omissum accusativum à Severo, qui se voluerit ipse intelligi.

p. 101. μετὰ παιδιᾶς ἀποσκῶψαι ἐπιτήδειοι Σύροι) Incetiam Alexandrinos describit 4, 9, 198: πεφύκασι δέ πως καὶ φιλοσκώμμονες, καὶ λέγειν εὐστόχως ὑπογραφὰς ἢ παιδιάς. ... st οἰκοῦντες deesse οἳ aut aliquod tale putat Schottus & Sylburgius.

ἔνθα ἡ βασιλέως ἐστὶν ἑστία) consilium primarium nomolientium. ita Sylla, Marius, Cæsar, Augustus dominan sibi paraverant.

θείαις τε προρρήσεσι πιστεύοντες) Id in partem aut certe speciem consilii præsidiique venit. Ita apud Tacitum 2 H. 76. sufficere videbantur adversus Vitellium, pars copiarum, & dux Mucianus, & Vespasiani nomen, ac nihil arduum fatis: quod postremum membrum magna & opportuna gravitate ceteris subtextum fiduciam ex omnibus prodigiis & responsis conceptam, notat.

2, 11, 102. μηδένα δίδους καιρὸν ἀναβολῆς) Compara hanc strenuitatem, ad eventum valde efficacem, cum Nigri cessatione & ignavia, supra 2, 8, 92.

παρὰ τῶν συστρατιωτῶν) τῶν στρατιωτῶν, codex Schotti.

p. 103 μετὰ προθυμίας πάντα ἔπραττον) Eo sc. eventu effectuque imperatoriæ virtutis, quem Leo demonstrat in Tacticis 20, 11. Νήφειν ὀφείλεις καὶ λίαν ὑπάρχειν ἐγρήγορος, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων στρατιωτῶν καὶ πολεμικῶν μετέχειν πόνων, στρατηγέ, ὀλίγου δὲ τοῦ κέρδους. οὕτως γὰρ καὶ τὴν παρὰ πάντων εὔνοιαν μετὰ δόξης κτήσῃ, καὶ φιλοῦντας ὑπ' αὐτῶν συναγωνιζομένους σοι προθύμως ἐν τοῖς κινδύνοις ἕξεις. Sobrius esto, Imperator, & vigilans, multumque laboris tolerantior, quam ceteri milites, lucroque minime deditus. Nam ita apud omnes benevolentiam tibi pariter & gloriam comparabis; atque ut promtissimos habeas ad pericula, qui te diligunt. ... τινα γὰρ ἄνθρωποι φιλοῦσιν αὐτομάτῳ διανοίας ἐμπλῶσι, τούτῳ

ταχὺ μὲν ἐπιτάττουσι πείθονται, λέγουσι δ' οὐκ ἀπιστοῦσιν, κινδυνεύο[υσι] δὲ συναγωνίζονται. *Quem enim homines spontanea animi pr[o]pensione diligunt, illi, si quid imperat, facile obediunt, si qu[id] dicat, credunt, si periclitetur, propugnatores adsunt*, sic *Onosandri* verba habent *in strategic. c.*1.

Ἰταλιώτας μὲν πόνων ἀνέπαυσε καὶ τῶν ὅπλων ἐγύμνωσ[ε] Idque ex consilio Mæcenatis, quod vide apud *Dion.*52.

ἀντὶ τείχους τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς) Valde illustris est hic [lo]cus de terminis & claustris Romani imperii ab Augusto co[n]stitutis. Vide, quæ notavimus ad Taciti A. 9 *annot.*8.

p. 104. ἐκ δημοσίων ἱερῶν καὶ τόπων) rectius transpo[sita] copula ἐκ δ. καὶ ἱερ. τ. legit *Sylburgius*.

ὡς ἂν) passim copulat Herodianus. alias enim leg[en]dum quis putaret ὡς ἀνακτήσαιτο.

p. 105. ἔρυμα ἄρρηκτόν τε καὶ αὐτῶν περιβεβλῆσθαι) [a]denda est huic descriptioni, altera περίβολ[ος] *lib.* 8. ca[p.] pag. 334. ubi eadem sententia τεῖχος Ἰταλίας *quasi qu[o]dam Italiæ murum* vocat. *Floro* sunt *claustra Italiæ* 3, *AEthicus Cosmographus*, Italiam *Alpium obicibus* cin[ctam] eodem sensu, scribit. *Polybius* 3. *Hist.* οὕτω γὰρ ὑποπέπτ[ωκε] (Ἰταλία) τοῖς προειρημένοις ὄρεσιν, ὥστε συνθεωρουμένων ἀμφ[οῖν] ἀκροπόλεως φαίνεσθαι ἔχειν τὰς Ἄλπεις τῆς ὅλης Ἰταλίας. *Ita j[acet] jacet prædictis montibus Italia, ut qui utraque simul [in]tuentur, credant Alpes intuitu totius Italiæ veluti a[rcis] cujusdam situm habere. Eustathius ad Dionysii Perie[g.] vers.* 295. etiam nominis significatum ad *claustra* eju[s]modi accommodat: φασὶ δὲ τὴν λέξιν ταύτην, κατὰ τὴν εἰς τ[ὸ Ἰτα]λικὸν μετάληψιν, τοῦτον δύνασθαι τῇ κλεισούρᾳ. *Dicunt au[tem] hanc vocem* (Alpium sc.) *si Græcè transferas, idem sig[nifi]care, quod* κλεισοῦρα. i. e. *clausura, claustrum. Clau[stra]* enim Romani vocant, munitiones transituum, sive a[ng]stos munitosque aditus. *Suidas* ad vocabulum, Κλεισοῦ[ραι] οὕτω καλοῦνται τὰ ὀχυρώματα τῶν διαβάσεων τῇ πατρίῳ τῶν Ῥωμ[αίων] φωνῇ. Idemque in voce Ἄλπειον. εἰσβολὰς vocari scr[ibit]. Adde *Strabon.*5. γεωγραφικῶν extremo. In gratiam *H[ero]diani*, qui hic & infra diligenter describit Alpes, ista [di]cisse liceat. De cetero non male expleri videtur sente[ntia] si legamus, ἔρυμα ἄρρηκτόν τε καὶ δυσδιάβατον αὐτῶν περιβεβλ[ῆσθαι]

2, 12, 107. κοινωνὸν τ̃ βασιλείας ἐποιεῖτο) *Spartianus* *i Severo: His compertis Iulianus SCtum fecit fieri de parcipando imperio cum Severo. Incertum vero id an dolo cerit, cum jam ante misisset notos ducum interfectores uosdam, qui Severum occiderent.* Vide de tota illa trepiatione & confusione rerum, adventu Severi excitata *Spar-ani Iulian. c. 5. 6. 7.*

p. 108. πρεσβείας τε πρὸς αὐτ̃ ἐκπέμπουσιν ἀπὸ τῶν ἐν ρχαῖς ὄντων κ̀ τ̃ ἐξοχωτάτων τ̃ βουλῆς) *Spartian. 6. Occiso liano cum Severus in castris & tentoriis, quasi per hostim veniens, adhuc maneret; centum senatores legatos ad m senatus misit ad gratulandum rogandumque.*

2, 13, 109. ἐξελθεῖν εἰρηνικῷ σχήματι) Inquis: quoodo εἰρηνικὸν σχῆμα hic locum habet, cum mox hoc ipso pite p. 111. Severus jubeat illos nudare *omni militari hatu,* & detrahi ipsis στρατιωτικὰς ἐσθῆτας? Sed facilis est interetatio. εἰρηνικὸν σχῆμα opponitur hoc loco *armis* justis ilicet & militaribus (nam neque ξιφίδια ἐς πομπὴν κεσμημένα excluduntur) sicut ipse Herodianus interpretar: τὰ μὲν ὅπλα κατέλιπον πάντα, αὐτοὶ δὲ ἐν μόναις ταῖς πομικαῖς ἐσθῆσι δαφνοφοροῦντες ἠπείγοντο. *Relictis omnibus armis* odisse ait; & quidem ἐν μόναις πομπικαῖς ἐσθῆσι quæ *pomles vestes* rursum non omne vestimenti militaris genus, d *totum armatorum habitum* excludunt. Itaque tamen *fra* ipsis adimuntur ζῶναι καὶ ἐσθῆτες καὶ εἴ τι σύμβολον ἔφεν στρατιωτικόν. *Dio & Ioannes Antiochensis*, quem *Cl. Salasius* laudat ad Spartiani Sever. non admodum diligen: hic versati sunt. sane nisi aliunde constaret de Severi mmento, & militum prætorianorum πομπικῇ ἐσθῆτι ressorum habitu, ex ipsorum narratione non satis res pararet, faeileque credi posset, eum armis egressos, iisque postspoliatos esse. *Spartianus 6: Cum Romam Severus venis; prætorianos cum subarmalibus inermes sibi jussit occurre, eosdem sic ad tribunal vocavit, armatis undique cirmdatis.* Vbi *Casaubonus, subarmalia* interpretatur *sa-sive militares togas*, sic appellatas; quod sub armis fibula necterentur, vel sub armos rejicerentur *Cl. Salmasius ad ebell. Pollion. Claud. subarmalem* in masculino dici osten-

 dit,

dit, describitque: *subarmalis est chlamys vel byrus, qui fibula in humero connectebatur, brachioq; dextro excluso sub armum descendebat, hinc subarmalis dictus, cum subau diatur byrus vel peplus.*

p. 111. ἀπειλῶ καὶ διόμνυμαι) *Sylburgius: si verbis in participia mutatis legamus* ἀπειλῶ, καὶ διομνύμενος καὶ παραγγέλλων, *apta erit membrorum cohærentia, & minor coniunctionum multitudo. Quod si præcedens verbum* παραγγέλλω *in participium mutare malis, minor erit mutatio.* Mihi tam præsens medicina non valde arridet.

2, 14, 113. ἔκπληξίν τε καὶ δέος ἐνέβαλε τοῖς Ῥωμαίοις *Spartian. 6. Interim Romæ ingens trepidatio militum ci viumque, quod armatus contra eos Severus veniret, qui hostem judicassent.*

ὁ δὲ δῆμος καὶ ἡ σύγκλητος δαφνοφοροῦντες ὑπεδέχοντο Pompam ejus ingressus describit amplius *Dio* spectator comes, quippe senator eo tempore.

πρῶτον ἀνθρώπων καὶ βασιλέων ἀναιμωτί τε καὶ ἀκονιτὶ τοσαῦτα κατορθωκότα) *Spartianus 5: Ita, quod nulli unqua contigit, nutu tantum Severus victor est factus, armatus Romam conntendit.*

p. 114. λόγους ἐπιεικεῖς πάνυ καὶ χρηστῶν ἐλπίδων μεστοὺς ἐποιεῖτο) οἷα καὶ οἱ πάλαι ἀγαθοὶ αὐτοκράτορες πρὸς ἡμᾶς; *q. & prius boni Principis ad nos* (senatum intelligit) *dixerant,* ait *Dio.* idem qui hac occasione annotat, primum S verum postea legem se auctore factam, de non occiden indicta caussa senatoribus, violasse. confer. *Spartian* 7, &

λέγων ἥκειν ἔκδικος τοῦ Περτίνακος φόνου) Hic prætex multum illi fautoris jam pepererat. *Excipiebatur enim omnibus* (passim per provincias) *quasi ultor Pertina* Spartian. 5.

εἴσοδον ἀριστοκρατίας] vide, quæ notamus *supra ad* 3, 37.

p. 115. ἱκανώτατός ἐστιν) *Schotti msc. post* ἱκανώτατος *inserit conjunctionem* τε: *recte. ut præcedentia infiniti referantur ad participium* εἰδώς *Sylburgius.*

τοῖς τε στρατιώταις πολλὰ δωρησάμενος) Non om tendum est hoc loco, quod *Spartianus cap. 7.* memo

C

Cum in senatu esset, milites per seditionem dena millia poposcerunt à senatu, exemplo eorum, qui Augustum Octavium Romam deduxerant, tantumque acceperant. Et cum voluisset eos comprimere Severus, nec potuisset, tamen mitigatos, addita liberalitate, dimisit. Addendus est *Dio lib.* 46. ibi, quid de exemplo Augusti consecutum sit, designat. Cæsar enim, cum armatus, consulatum patribus extorsisset, militibus postea pecunias distribuit. *Quam largitionem* ita pergit *Dio*) *alii deinde ita interpretati sunt, ut existimarent, omnibus urbanis exercitibus, qui armati Romam venissent, deberi ista dena sestertia. Et propterea, qui cum Severo ad opprimendum Iulianum in urbem venerunt, & ipsi & nobis* (Senatoribus, in quibus tum *Dio*) *maximum attulere terrorem, illa dena millia postulantes: donec eos Severus, ceteris ignorantibus, quid hi petiissent, millenis nummis placavit.*

2, 15, 116. ἀνὴρ τὸ μὲν γένος τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου εὐπατριδῶν) Infra 3, 5 vocat ἐκ προγόνων εὐγενεῖς. Vide *Capitolinum* (sive is *Spartianus* est *in Clod. Albin. c.* 1. & 4.

πλοῦτον ἔχων ἐναύσματα εἰς βασιλείας ἐπιθυμίαν) Cupido dominandi per se facile increscit animis: quare ubi facultas timeri potest, vix de voluntate dubitatur. Loquor præsertim de regum eorum ingeniis, qui ad formidinem & suspiciones proni sunt. Exempla habemus in Tiberio, Germanicum, & Alexandro Parmenionem, eo nomine suspectantibus. Vide loca & cum Nostro compara apud *Tacit.* 1. 7, 6. & *Curt.* 7, 2.

γνώριμός τε τῇ παρὰ Ῥωμ.) *Stephanus*: *forte*, τῶν παρὰ Ῥωμ. At *Sylburgius* minus indulgens correctionibus, inquit: γνώριμ. τῇ παρὰ Ῥωμ. *ferri potest, si passive capiatur, ro, nominis sui apud Romanos nobilitate, seu famæ celebritate, ut Politianum quoque accepisse, versio ejus indicat.*

p, 117. πολλὰ διὰ γράμματα ὁμόσαντα) Supr. 2, 9, 97. describebatur Severus, μήτε ὅρκου φειδόμενος, εἰ δέοι τούτου καταφρονῆσαι, ψευσάμενος πρὸς τὸ χρειῶδες. *qui ne jurejurandi quidem religioni parceret, quotiens contemnenda ea videtur, ex usu scilicet suo mentiens.* Nam iste ei scopus & modus consiliorum, τὸ χρειῶδες καὶ λυσιτελὲς αὐτῷ. Confer 2, 115 & 3, 5, 135.

Καίσαρα δ' αὐτ̃ ἀποδ(εικνύς) *Capitolinus in Albino*: E *Clodium quidem Herodianus dicit Severi Cæsarem fuisse* ad quæ verba *Casaubonus*; *respicit illa Herodiani de Clodi Albino* Καίσαρα δ' αὐτ̃ ἐπιδεικνύς &c. *neq; Dio aliter*. An me liori usus est Dionis codice? certe in vulgaris legitur: ὁ μὲ γὰρ οὐδὲ τὴν τ̃ Καίσαρ@ αὐτῷ ἐδεδώκει μὲν, ὁ δὲ τὴν αὐτ̃ τ̃ αὐτο κράτορ@ ἐζήτει ὑπεροχὴν. *Nam ille quidē* (Severus) *necdum Cæsaris nomen Albini dederat*, *Albinus autem etiam Imperatoris fastigium appetebat*. Forte legendum fuerit, μὲν γὰρ οὖν. *Cæsares* hoc significatu describit *Spartianus* i *AEl. Ver.* 2. *designatos augustæ majestatis heredes*. Insign hujus dignitatis annotavit *Capitolinus in Albino cap.* 2. ul *Commodus* in epistola, qua Albino *Cæsaris* nomen defer *Sane*, inquit, *ut tibi insigne aliquod imperialis majestat accedat, habebis utendi coccinei pallij facultatem me pr. sente, & ad me, & cum mecum fueris, habiturus & pu puram, sed sine auro, quia ita & proavus meus Verus, q puer vita functus est, ab Hadriano, qui eum adoptavit, a cepit*. Atque ita videtur Commodus firmare, per quanda exempli emphasin, & allusionem originis, quod *Spartian in Vero c.* 2. tradidit, *eum primum Cæsarem appellatum e* cujus sententiam amplectitur *Casaubonus*, indeque *Au lium Victorem* erroris accessit, qui *in Cæsaribus cap.*13. sc bat, *Hadrianum primo nomine tali à Trajano insignitu Victorem* tuetur *Cl. Salmasius* & Spartianum in Vero ali interpretatur. *Iacobus Gutherius lib.*1. *de officijs domus A gustæ cap.* 42. ipsum quoque Trajanum jam ante à Ner designatum *Cæsarem*, auctoritate *Dionis in Nerva*, adstri Pace tantorum virorum dicam, quod mihi videatur. Et p mo quidem expendendum est, quid *Spartianus in V* tradat. Quidquid enim de *Salmasiana* loci suspecti cor ctione sit, nihil dubitamus, *Spartianum* hoc velle, *prim Verum Cæsaris nomine appellatum*, argumenta satis val sunt, quod cum προοιμίῳ ἐπιστολικῶ, & *quoniam*, inquit *Cæsarum nomine in* HVJVS PRÆCIPVE *Vita est aliq disputandum*, *qui hoc solum nomen adeptus est*: tum p sertim, quod jam præmiserat singularis & novæ designa nis notationem, cum diceret; *Cæsarem appellatum*,

te

tamento, ut antea solebat, neq; eo modo, quo TRAIANVS adoptatus. Quæ si conjunctim expendas, & cum loco ıpitolini conferas, non patientur latere propositum Hiırici. Iam videamus, quid *Aurelius Victor* scribat. cum æmisisset Trajanum decessisse, *adscito prius ad Impeım Hadriano cive propinquoque*, subjungit: *Abhinc di'a nomina Cæsarum atque Augusti, inductumq; in Remp. i duo seu plures summæ potentiæ, dissimiles cognomento 'potestate dispari sint. quamquam alij Plotinæ, Trajani ıjugis favore imperium assecutum putent, quæ viri testaınto heredem regni institutum simularat.* Hæc postreı particula an concinne cohæreat cum præcedentibus, is judicandum relinquam; hoc tantum adjiciam, ambire *Victorem* de designatione Cæsaris à Trajano facta. Nisi is malit illam annotationem de nominibus Cæs. & Aug. tempora Hadriani late & παχυμερῶς referre. Quod sicut o quidem, hac retenta loci serie, non fecerim, ita nondum animum potui inducere, *ut Victoris* libellos vel satis ıendate editos, vel abunde diligenter compositos creden. Si *Gutherij* argumentum sequendum esset, qui ex *rua Dionis* autumat, Trajanum, *Cæsarem* primo creatum e, possem eadem ratione dicere, jam sub Galba cœpisse *saris* dignitatem, quia *Dio* his ipsis verbis utitur de adoone Pisonis. *Galba*, inquit, *audito tumultu L. Pisonem, ıenem nobilem, moderatum, prudentem adoptavit*, καὶ *Καίσαρα ἀπέδειξεν*, & *Cæsarem designavit.* Vnde appaıet, *storicos verba sui temporis ad priorum temporum descrionem, quando de eodem aut simili negotio sermo est. acımodare.* Huc adde, *quod Cæsaris appellatio sæpe falıæ potius communionem, quam totam loci secundi forılam notat.* Nam *illam* (ut hoc tertio loco adjiciamus) *insignia quædam primum in Vero adhibuisse Hadriaıs videtur.* sicut *epistola Commodi supra producta* haud scure innuit. Vide, quæ notavimus *ad Tac.* 1. *A.* 3. *annot* 4. : ipso *Severi sophismate*, quo Albinum imagine potestadelusit & paulo post subvertit, alibi agitur. Nam hasce tas contrahere, non extendere, est animus.

οὐδέ τι δἰ&] *Sylburgius: legere queas etiam* οὐδ' ἔτι

neque amplius. Mox pag. seq. διῳκῆσθ, *tempore prærito aptius est.*

p. 118. ὡς αὐτὸς οἶδα) *Res 70 annorum partim visas auditasque partim experiendo cognitas*, sicut ipse i terpretatur 1,2,5. Sed *lib.* 1. *c.* 1. ἑξήκοντα legebatur. Recti inquit *Sylburgius*: *nam fasti etiam ab ultimo anno Mar ad primum Gordiani junioris, sexaginta solum an numerant, nisi forte unius adhuc decennii scribere hi riam auctor voluerit.* Ceterum, pacem fidem diligentia que pari consilio instrumentoque, quanquam impari ctrina & arte, suscepit inter sequioris ævi scriptores *Ge gius Phranza Protovestiarius*: qui licet alias annorum periodum complectatur, tamen 70 circiter annis, qui ipse vixerit (octogenarius enim accessit ad scribendam storiam) peculiarem fidem pollicetur *lib.* 1. *cap.* 21. *A d mo*, inquit, *anno post nongentesimum, usque ad octog mum sextum: quæ ex multis præcipua evenerunt, & moria digna videbuntur perscribam. Ceterum quæ pro immaturam adhuc ætatem meam, probe & explorate omnia mihi cognita non sunt: quæque ante me natum tigerunt, partim à fide dignis & eruditis auctoribus si psimus: partim à proceribus aulæ imperatoriæ & consi riis, & sapientibus ac prudentibus & senibus audivi quæ silentio prætereunda non putavimus.* Atque uti omnia ista haberemus. malo enim profecto exemplo *bus Pontanus* pro integro mutilatum nobis dedit; tales mutilationis caussas attulit, quæ minime satisfaciant p lectori, hiatusque & defectus, itemque eorum mom diligentius consideranti. Quid fieret denique ope historicis ipsaque rerum memoria, si licentiæ hujus ex pla propagarentur? Quid? an publica monumenta (enim censeri non unas ob caussas debent historiæ prio temporum) privati hominis arbitrio reformari, au truncari fas & jura sinunt? Iudicent, qui judicio va nobis enim, quibus obiter querela ista, non injusta ta ut arbitror, excidit, in viam redeundum est.

IN LIB. III.

3, 1, 120. τῷ μὴ ἔχειν μισθοφόρους καὶ συνεςὸς στρατιωτικὸν) us hujus plane παράλληλος habetur infra 6, 5, 267: οὐ γὰρ ισθοφόροις χρῶνται στρατιώταις οἱ βάρβαροι, ὥσπερ Ῥωμαῖοι, στρατόπεδα ἔχουσι συνεςῶτα καὶ μένοντα, πολέμου τέχναις ἐγγεγυμνασμένα. *Neque enim mercenariis militibus, ut Romani, sic barbari utuntur, neque castra habent stativa, belle artibus assuefacta.* Est autem itidem de Parthis ser-. Explicantur hæc loca diversimode. *Quidam* hoc diutumant, quasi Parthi nunquam peregrino milite utan-. *Alij* de mercede & stipendiis interpretantur; Parthos ı dare stipendia, more Romanorum; sed id cuique stiıdii loco esse, quod è præda acquisierit. Mihi *Herodia-* nihil aliud videtur dicere, quam, *non habere Parthos rcitum ordinarium, qui semper in armis sit & ad subsbellorum excubet, sicut in Romano Imperio instituerat gustus*, qua de re Noster supra 2, 11, 103. De *mercede*, aut *egrino milite* seorsum non videtur cogitasse hoc loco storicus. Nam μισθοφόροι, *ordinarium illum & semper armis versantem militem notant, sive peregrinus sit, sive mesticus.* Vide omnino *Dionem* 52 p. 552 *& seq.* Vbi *stindium* subintelligitur sane, sed hic non primario attendir, quippe peritia castrensis perpetuo exercitio compara-, cum fortuito illo milite, nec castrorum disciplinam, nec um militiæ edocto, confertur. Legenda sunt etiam, quæ *fra* 6, 5, verbis jam productis continuantur. Vbi sane anotatur, *non referre alia bellorum præmia Parthis, quam olia & prædam ex hostibus.* sed nimirum in oppositione d ordinarium illum perpetui stipendii militem, & de doıesticis omnia dicuntur. Nam si peregrino milite usi essent quod apud Parthos & ejusmodi populos sua multitudine etos nec semper, nec sæpe olim fiebat), utique stipendio onduxissent. possetque hic usurpari, quod *Charidemus* pud *Curtium* Dario ingerit: *Argentum atque aurum ad onducendum militem mitte.* Herodiani ergo consilium st, notare *defectum quendam aut errorem imperio Parhici*, quod nimirum tantum imperium destitueretur *ordi-*

nariis militibus: quos omnibus Regibus Regnisque c mendat *Lipsius 4. polit. 7. & 5. polit. 11.*

προβλημα ὀχυρὸν νομίζων) Vide quæ supra nota ad 2, 11, 105.

p. 121 Βυζάντιον πόλιν τ ἐπὶ Θράκης μεγίστην) scribitur hic Byzantium paulo diligentius, itaque nec abs re sumus facturi, si historiæ uberioris fontes indice Addendum autem est ante omnia, quod ipse *Herodi. infra* 3, 6, 139. de Byzantio amplius tradit, quomodo Se verus eam urbem in vici formam redegerit, Perinthii in servitutem adjudicaverit. Vtriusque rei latior illu tio i. e. tam eorum, quæ ad descriptionem urbis Byzan spectant, quam hujus calamitatis, & servitutis, peti p ex *Codini origin. Constantinop* (ubi *annotata* etiam co lenda) *Dion. in Severo, Zonara tom.* 3, p. 7 & 8. *Strabo Eustathio ad Dionys. Perieg.* 2, 804. *Polybio*, 4. *Suida in Byzant. & Sever. Stephano Grammatico voc. Byzant.* T A 62 & 63. *Phylostorgio* 2, 9. (ubi notæ *Gothofrediana nara ad Concil. Constantinopol Canon.* 3. p. 70 & 71. *doro Balsamone ad ejusd. concil. can. eundem. Nicephoro gora lib.* 5 *c.* 1. *Georgio Logotheta Chron. Const. pr.* Adde e *Dionysii Petavij notas ad epist. Iuliani.* 5. *p.* 326.

τελῶν τε καὶ ἁλιείας) De vectigali Byzantino vid *Grot.* 2. *de jur. b. & p.* 3. 14. *cum annotatis novissimæ tionis.*

πεποιημένων μυλίτου λίθου) *Politianus* legisse vid μιλήτου Sed *Sylburgius* ita annotat: *Suidas in* Βύζαντιον *two casu habet* μυλίτῃ λίθῳ. *è qua citatione hoc etiam gnoscitur, vulgatam scripturam probam esse nec cum I tiano intelligendum lapidem Milesium, sed cum Brodæ pidem molarem.*

καὶ τὴν ἀρχὴν τ ὕστερον) Aptius ἀκμὴν vel ἰσχὺν leg *Politianum*, existimat *Sylburgius.*

3, 2, 122. φασὶ δέ τινες προδοθέντα τὰ τ Νίγρου ὑπὸ μιλιωνος) An dissensui scriptorum, an vero iracundiæ veri etiam proditione illa opportuna placari nesciæ trit mus, quod tradit *Spartianus in Severo* 8: *Promisit sane grotutum exilium, si vellet: AEmiliano autem non igno*

C

um prœlia Severianorum cum Nigrianis per seriem avit *Dio.*

p. 123. ἔθος ἦν τῷ Κομμόδῳ κατέχειν τοὺς παῖδας τῶν εἰς η πεμπ.) Mos vere regius, & è præsentioris potestatis iis subnatus. cujus vestigia etiam habemus apud *Cur-* 7,2: ubi Alexander, cum Polydamanta ad interficien- Parmenionem mitteret, fratres ejus ut obsides fidei, as- t. *Obsides*, inquit, *dum hoc peragis, erunt fratres tui.*

p. 125. ἀρχαῖον ἔργον πάθος ἑλλήνων) *Iustinus* 8, 1, 1: *a civitates dum imperare singulæ cupiunt, imperium s perdiderunt: quippe in mutuum exitium sine modo es, omnibus perire, quod singulæ amitterent, non nisi ssæ senserunt.* & quæ sequuntur compara *Tac.* 6,422,2.

καὶ παρ' ἀλλήλοις συντε.) *rectius fortasse παρ' ἀλλήλων rgius.*

3, 3, 127. ἐστασίασαν δὲ πρὸς ἀλλήλους τοῦ αὐτοῦ ζήλῳ) *supr. cap. præced. p* 125. ἀλλήλους *excusare potest me- mica synthesi, alioqui structura lex postulat* ἀλλήλοις iit *Sylburgius.*

p. 128. τῆς τε φύσεως νικ.) *pro* τε *aptius legemus* γε, *vel omma præcedenti præponemus.*

3, 4, 130. ἐκεῖ φασὶ καὶ Δαρεῖον Ἀλεξάνδρῳ τὴν ὑστάτην γίστην μάχην συμβ.) Non ultima ista pugna fuit apud m, qua Darius debellatus est: illa enim apud Arbela si- Gaugamela accidit. *Arrianus* diserte *historia sexta*: ἐπεὶ τὴν τελευταίαν μάχην τὴν πρὸς Δαρεῖον γενομένην, καθ' ἣν ἔφυγε Δαρεῖος, οὐδὲ πρόσθεν ἔληξε τῆς φυγῆς, πρὶν ξυλληφθῆ- ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Βῆσσον, καὶ προσάγοντος Ἀλεξάνδρου ἀποθανεῖν, ; Ἀρβήλοις γενέσθαι ὁ πᾶς λόγος κατέχει καθάπερ οὖν καὶ τὴν πρὸ ης ἐν Ἰσσῷ, καὶ τὴν πρώτην ἱππομαχίαν πρὸς Γρανίκῳ. ἀλλὰ ς Γρανίκῳ μὲν, ξυνέβη μάχη ἱππική, καὶ πρὸς Ἰσσῷ ἡ αὖθις πρὸς εῖον μάχη. Ἄρβηλα δὲ τῆς χώρας ἐν ᾧ τὴν ἐσχάτην μάχην Δα- ς τε καὶ Ἀλέξανδρος ἐμαχέσαντο, οἱ μὲν τὰ πλεῖστα ξυγ- ψαντες, λέγουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίους ἀπέχει καὶ τὰ ἑξῆς. *idem ultimum illud cum Dario prælium (post quod ius fugit, neque fugiendi finem fecit, donec à Besso & so- esset comprehensus & Alexandro adventante sive im- ente occisus) apud Arbelos commissum esse, communi- ter*

ter fertur. ſicut & illud: quæ hanc præceſſit pugna ad & primum equeſtre prælium, apud Granicum a contigiſſe. Et de Granico quidem res certa eſt; ibi equeſtre prælium accedit; ſed & altera pugna cum apud Iſſon revera facta eſt. Arbela vero, ab eo loco, timum certamen Alexander & Darius certarunt, illi dem, qui plurimum tradidere, ſexcentis ſtudiis abeſſe minus, quingentis ſcripſerunt. poſtea nominat locum, *gamela.* Adde locum περὶ Ἀράβηλον *ex lib.* 3. ubi rurſus *Iſſica*, in qua mater Darii, conjux, liberi capti, Phœnic & Ægyptus ei ademptæ ſunt, ab ultimo apud Arbela p diſtinguitur Videas licet etiam *Radero* & *Freinshem* tata ad *Curt.* 3, 8, 27. 3, 11, 27 4, 9, 8. *Dio*, *Cilicia Pyla* minat, in deſcriptione loci, quæ omnia planum fac cum quo Alexandri prœlio hoc conferendum ſit.

ἡττηθῆναί τε καὶ ἁλῶναι ὑπὸ τῶν ἀρκτῴων ἀνδρῶν, καὶ τὰ ἀνατολικοὺς νενικηκότων) Ex tali obſervatione ſpem ſibi fi apud *Laonicū Chalcocondylam lib.* 2. *fine* Bajazetes a ſus Temirem, ἀπό τε τῶν παλαιῶν συμβαλλόμενος, ὡς ἐ τε, τῆς γε εὐρώπης, οἱ τῆς ἀσίας βασιλεῖς, ἐν τοῖς πρόσθεν χρόν ἐπεγένοντο πώποτε, ἀλλὰ ἐς ὁρμημένους ἐπὶ τὴν ἀσίαν, τοὺς περὶ ἀφαιρῆσαι τοὺς τῆς ἀσίας ἡγουμένους: *antiqua repetens & e. futura colligens; nunquam ſcilicet ad id tempus vi eſſe ab Aſiaticis regibus Europam, quin potius ex Euro Aſiam progreſſos, Principatibus Aſiæ regem ſpoliaſſe.*

p. 131. τὰ γενόμενα θεασ.) *rectius* γινόμενα, vi *γενόμενα: Sylburgius.*

p. 132. τοὺς μὲν φίλους αὐτοῦ, καὶ εἴπνες οὐ μόνον οὐκ α εἰσιως, ἀλλὰ δὲ ἀνάσκης) Qui merito diſtingui debebant. *Dionem*, ubi *Clenæ* Senatoris apologia, conferenda cum tione *Terentij* equitis apud *Tacitum* 6 A. 8 & *Amyntæ Curtium* 7, 1.

ἤγαγε) *aptius*, ἐπανήγαγε. *Sylburgius.*

ὅπερ καὶ μάλιστα αἴτιον ἐγένετο μαχιμώτερα ὕστερον γ τὰ τῶν ὑπ᾽ ἐκεῖνα βαρβάρων) Deplorat ſimilem eventum ca opes Turcorum auctas *Camerarius op. ſubſec. cent.* 1. ἐπ᾽ ἐκεῖνα vel ἐπέκεινα convenientius putaret *Sylburgi Schottus*, ut ſit, *ulteriorum barbarorum* i. e. tranſtig

no

1. Mox μόναις abest ab Ald. & Basil. non male. ut *Sylburgius*.

3, 5, 143. τῶν εἰωθότων τὰ βασιλικὰ γράμματα διάγειν) Addenda est historia interfecti simili commento ani, è *lib.* 7, 6. seorsum ad hos tabellarios & has litte- ectant illa: οἷς ἔδωκε κατασεσημασμένα γράμματα ἐν πίναξι, δι' ὧν τὰ ἀπόρρητα καὶ κρυπτὰ ἀγγέλματα τοῖς βασιλεῦσι ἐπιστέλλεσι) Si quidem *Politiani* interpretationem reci- s. Insidias in Albinum, amplius vide apud *Capitolin.*

φυλάττεσθαι ἄνδρα ἀπατεῶνα) Conferenda sunt, quæ habuimus 2, 14, 114 & 115.

3, 6, 136. ἐ μόλις τις ἐ ἀδελφοῖς γνησίοις μεταδίδωσιν) dem *difficilius est partiri imperium, quam deponere, niana* sententia habet, *Paneg.* 8.

p. 137. τὸ μὴ ἀμύνεσθαι πρὸς ἀδικέμενον) rectius con- e προσαδικέμενον, insuper injuria lacessitum; vel po- προαδικέμενον *si prior illata injuria provoceris. Schot- coque vel composite*, προσαδικέμενον *legendum censet*, μύνεσθαι ὡς ἀδικέμενον. *Sylburgius*.

p. 139. πᾶσα τε πόλις κατεσκάφη) Quæ hic de casu ntii urbis dicuntur, plerique eorum memorant, quos radduximus ad 3, 1, 121. Correxit tamen postea suam iracundiam Severus multa magnaque erga Byzanti- nunificentia. ἔτος γὰρ τὸ Ζεύξιππον λετρὸν ἔκτισεν ἐν Βυ- ῳ, καὶ τὸ περὶ τὸν κύκλωμα τῷ ἱπποδρόμῳ παρέδωκεν. *Nam Balneum, quod Zeuxippum appellabant, Byzantii ex- it, & Hippodromum primus operibus exornavit.* sicut er *Codinum* aliosque *Theodorus Metochita hist. Rom.* p. annotavit.

προθυμίας ἐ ἀνδρείας τὸ ἐνδόσιμον τοῖς στρατιώταις ἔργῳ ς) Adde similem locum supra 2, 11, 162 & seq. Exempla imorum virorum notiora sunt, quam ut hic conduci eant.

3, 7, 141. ὡς δέ τινος τῶν ἐπὶ ἱστορησιν, ἐ πρὸς χάριν) e præsertim *Dionem*, qui & ipse tali cautione utitur in u Albini memorando: λέγω γὰρ ἐχ ὅσα ὁ Σεβῆρος ἔγρα- ἀλλ' ὅσα ἀληθῶς ἐγένετο. *Non enim refero, quæ Severus psit, sed rem sicut vere gesta est, exsequor.* Tali delectu nti sale condienda est pragmatica historia. ὡς

ὡς φυγεῖν τε αὐτὸν) *Spartianus in Severo 11: interim varie in Gallia gestis, primo apud Trinurtium tra Albinum felicissime pugnavit Severus, cum q ingens periculum equi casu adiit, ita ut mortuu plumbea crederetur, ita ut alius jam pene impera exercitu legeretur.*

p. 142. τὸν δὲ Λαῖτον μόνον, ὡς εἰκὸς, μνησικακήσας Et quidem, ut negaret postea, suo jussu interfectum. *tianus Sev. 1: denique cum occisi essent nonnulli, Sev excusabat; & post eorum mortem negabat fieri se ju quod factum est: quod de Læto præcipue Marius Ma. dicit.* Quo de more Principum diximus aliqud ad T A. 6. annot. 3 & 7. Excusat istam cædem Læti Herod nisi tamen illud, ὡς εἰκὸς, ad confirmationem potius sive propositi Severiani, quam ad approbationem r mus. Interpretatio esset: *solum Lætum, haud dub mor proditionis & injuriæ, occidit.* Quanquam si c ti voluntate constitit, nihil caussæ est, quin merito ir ctus credatur *Herodiano.*

p. 143. ὡς μηδὲν ταῖς Σεβήρου μάχαις ἢ νίκαις βάλλεσθαι) Hic est campus Politicorum, comparandi Severo Iuliis, Augustis, Mariis. Neque desunt sane ra validæ, per quas Iulii & Augusti gesta præferri Seve mereantur. An enim Nigrum, Albinum, Iulianum remus Brutis, Cassiis, Pompejis, Antoniis, quorum mas opes Augustus debilitavit? Sed *Herodianus* τρεῖ σιλέας *tres imperatores* à Severo oppressos præcipue tur, & in eo præcipuum præcellentiæ talis momentum stituit. Nam cetera, *de copiarum & pugnarum n de nationum metu, de itineribus,* multum discepta admittent, si quis accuratæ comparationis examen i diatur. quod hac vice nostri non est instituti. Mox ἄνδρα, *periodus membrorum transpositione perturba detur, & tali quodam modo restituenda:* ἕνα δὲ ἄνδρα ἐν Ῥώμῃ στρατοῦ σοφίᾳ περιγενέσθαι, καὶ τρεῖς βασιλέας ἤδη τῶν ὄντων καθῃρηκέναι, τὸν μὲν, ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐλῇ ὄντα. τὸν ἐν τῇ ἀνατολῇ κρατοῦντα πάλαι, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων βασιλεῖ θέντα. τὸν δὲ *& quæ sequuntur. is enim membrorum ord*

r structuræ habet cohærentiam, & cum ipsa historia uit. Itaque Latini quoque textus membra sic dispo- s & interpretanda erunt: sed qui unus vir Romanum tum calliditate circumvenerit, tresque Imperatores erum potientes convulserit, unum quidem Palatium enentem; alterum jamdudum oriente potitum, Im- oremque à Romanis appellatum; tertium, &c. Syl- us.

3, 8, 144. κεφαλὴν τῦ Ἀλβίνυ δημοσίᾳ σαυρωθῆναι ει) *Aliquando ἀνασαυρῦν dicitur non de hominis vivi icio, sed de cadavere aut capite hominis vel decollati, lio supplicio extincti, quod ignominiæ caussa palo affi- in propatulo collocatur.* Sunt hæc *Casaubon.* verba *ercitat. ad annal. Baron.* 16, 77. ubi hic ipse *Herodiani* ;, cum aliis plurib. adducitur. Habemus etiam in *nij Cæsare* exemplum [*cap.* 74] ubi Cæsar *piratas ju- i prius jussit, deinde suffigi.* addenda est rursum nota *uboniana.*

p. 145. πάντας τε τὺς Ἀλβίνυ φίλυς φονεύσας) De everi in amicos Albini crudelitate toto hoc capite de- ta videndi *Capitolinus in Albino* 12, & *Spartianus in Se- 12 & 13* itemque *Dio.*

p. 146. καὶ γὰρ ἐς τὸ σιτηρέσιον) Tria potissimum in- militibus à Severo, annotat Historicus. Nos, ne prolixi ius, ad alios lectorem remittemus. Ac de *frumento* qui- videatur *Contarenus de frument. largit. p.* 53: *de anu- ips. mil. Rom.* 2. 9. & *Kirchman. de anul. c.* 15: *de mulie- s* rursus *Lips.* 5. *mil. Rom.* 18.

καὶ πρῶτος τε ἐκεῖνος) Non immerito tam diligen- observat *Herodianus* tempora & intervalla laxatæ cor- æque disciplinæ: quia arma, ubi à recto tenore paula- descivere, ad extremum oppressere rempublicam, ut ex ois & quasi vaticinio *Val. Max.* 2, 7 hoc dicam; qui pro o *stabilimento imperii* rectissime agnoscit disciplinam. de *supra* 2, 6, & 85.

ὧν μὲν ἐπιστολὰς φωρῶν) *Capitolinus in Albino* 12: *uque cum apud Lugdunum Albinum interfecisset, sta- litteras inquiri jussit, ita ut inveniret, vel ad quos ipse*

ipse scripsisset, vel qui ad eum rescripsissent, omnesque quorum epistolas reperit, hostes judicari à Senatu f Quanto mitius & rectius Octavius Cæsar, post victum Pompeium, γραμματεῖα ὅσα τ̃ στάσεως σύμβολα ἦν, *litt belli tempore ultro citroq; missas exussit*, memorante *piano* 5. ἐμφυλ p, 746. Cujus moderationis scilicet exer à patre Iulio didicerat; de quo *Dio fine* 41: ἀμέλει δὲ τὰ γράμματα ἀπόθετα τὰ ἐν τοῖς τ̃ Πομπηΐου κιβωτίοις εὑρεθέντα, ὅσα τήν τε πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν καὶ τὴν πρὸς ἑαυτὸν δύσνοιαν ἤ οὔτ' ἀνέγνω οὔτ' ἐξεγράψατο. ἀλλ' εὐθὺς κατέφλεξεν, ὅπως ἀπ' αὐτ̃ δεινὸν ἀναγκασθῇ δρᾶσαι. *Quippe & secret. Pompeii scriniis litteras repertas, ex quibus aliorum erga Pompeium studium, vel erga se odium depreher potuisset, neque legit; neque descripsit; sed statim crem. ne propterea quidquam in quemquam consulere duriu geretur.*

p 147. πάντας τοὺς ἐξίχ) *si copulativa* τε *e:* (πλεῦτω τε *translata post* πάντας *hic collocetur, apt. membrorum cohærentia* πάντας, *autem latius extendi tur etiam ad exteros senatores. & senatum iis tempe non Europæis duntaxat, sed etiam Asianis partibus c tisse, docet infra Severi filiorum de imperii divisione c tatio.* Sylburgius.

τὸ δ' ἀληθὲς, ὑπερβαλλούσης ἐν αὐτῷ φιλοχρηματ Avaritiæ caussa multos sub specie ultionis interfecto *Dionis* ergo assertio non est prorsus audienda, qui *sub Severi sui* scribit: χρηματιστὴς ἐξ ἅπαντος τρόπου, πλὴν κ οὐδένα τούτων χάριν ἀπέκτεινε. *pecuniam omnibus modis gebat, nisi quod neminem divitiarum caussa occidit.*

ὡς γὰρ καρτερίᾳ ψυχῆς καὶ ἀνεξικακίᾳ πόνων) Vid *pra* 2, 11, 102 2, 14, 1(3 3, 6, 139.

τῷ μέντοι δήμῳ ἐπειρᾶτο ποιεῖν κεχαρισμένα) Sim hæc popularitas, cum artibus & consiliis tyrannicis juncta est: dum injurias aliis factas beneficiis in alios mere conantur. Lusit hunc ludum Tiberius ille, si quam; qui populo ut cani latranti. offam objiciebat ties rumores aut invidiam suæ crudelitatis velare satag Nemo veterum gravius de illa fraude locutus est, I

egyrista cap.28. Lege & pondera. Quid enim exscribam n Auctorem, qui in omnium manibus esse debet?

p. 148. αἰωνίους δὲ αὐτὰς ἐκάλουν, ἀκούοντες τριῶν γενεῶν δρ.) De *Ludis secularibus* diligenter exposuit *Zosimus* :. *principio*, & *Censorinus de die natali c.17.* Ceteros an- ivit & explicavit doctissimus *Onuphrius Panvinius li- de ludis secularibus singulari.* Quid apud Nostrum τρεῖς γενεὰς intelligendum sit, varie disputant. Ille *Onuphrius*, ætatem sive γενεὰν *Herodiani* ex Herodoto rpretatur XXXIII annos & IV menses. ita evade- : illi CX anni, quos ex commentariis XV virorum astruit, ique ex *Horatij carmine seculari*; ubi *undenos decies annos* legitur. quanquam jam olim *Ludovicus Vives* ad *ustin. de civ. Dei* 3, 18 monuit legendum, *ut denos de- per annos*, quæ correctio etiam *D. Heinsio in editione atiana* placuit. Existimo, etiamsi certum fuisset, quod CX annis traditur, tamen multos scriptores passim ro- do numero centenario uti maluisse. atque hinc diversi- lla. De *Herodiano* ne dubito quidem, præterpropter centenariam periodum notare voluisse. Vocem quip- γενεὰν non notare definitum numero tempus, vel ex *Cen- no* animadverti potest: qui γενεὰν *ab Heraclito & Zenone pus triginta annorum ab aliis XXV. annorum vocari* oit. ubi notas *Henrici Lindenbrogij* vide. τρεῖς ergo γε- , seculum i. e. centum circiter annos notant, sicut col- ; cum *Herodiano Herodoti lib. 2. Clem. Alexandrini* s probari potest. Qui accurate numerare volunt nun- m expedient se ex hac voce. Adi, si tanti est, *not. Velleia-* 1, 2, 1.

3, 9, 148. τούς τε υἱεῖς αὐτοῦ κοινωνοὺς τῆς βασιλείας καὶ αὐτο- τορας ἀποδείξας) *Spartianus in Sever.* 16 postea demum participatum imperii admissum alterum è filiis memo- ; nempe postquam Severus emeruisset nomen Parthici, *ob etiam filium ejus Bassianum Antoninum, qui Cæsar ap- atus jam fuerat, annum XIII agentem, participem im- i dixerunt milites. Getam quoque minorem filium* Cæsarem *erunt: eundem Antoninum, ut plerique in litteras tra- it, appellantes.* Ad quæ verba *Casaubonus* annotat: *factum*

hoc esse quinto, vel, ut alij, sexto imperij Severi anno: a tempore duos numerari cœpisse Augustos, Severum pat & Antoninum filium; deinde accessisse tertium, mino filium Getam: quem multo ante Cæsarem appellatum, gustum nuncuparit Severus, octavum annum impera vel ad summum nonum. atque hæc, inquit, *illa est perij* triplex virtus, *hi illi tot Augusti quos laudat Ter lianus in florida de Pallio. nimis enim errant, qui alite lum locum interpretantur: Nobis nullum unquam dubium, quin ille liber à Tertulliano fuerit scriptus m post confecta civilia bella, Severo & duobus filiis impera bus.* Apparebit ex sequentibus, cur integram *Casau* notam adscripserimus. *Iacobus* enim *Gutherius* in er to de offic. dom. Aug Commentario lib. 1. cap. 42. ne *Getam usquam Augustum & imperij consortem fact. nisi post mortem Severi.* idque ex fastis consularibus & teribus nummis adstruit. adeoque verba *Tertullian pall. cap.* 23 *& triplex imperij virtus, Deo tot August unum favente*, non de Severo, Bassiano, & Geta; sed de Se ita accipit, *quod Albinum, Nigrum & Iulianum super rit. Vere*, inquit, *triplici virtuti Severi tribuitur, qui imperium asserentes, sua virtuti profligavit, tot Aug in unum favente Deo, quod est, Dei benignitate tot de Augustis, in unum Severum potestate imperij redacta.* mat dicta auctoritate *Herodiani*, qui itidem eo nor Severum admiratur, ἕνα ἄνδρα τρεῖς καθελόντα βασιλέας κρατοῦντας: sicut *supra cap.* 7 *hujus libri* legimus. V dicam, totus orationis genius repugnat huic explicati quæ nimis περιέργως quærit sensum in verbis, quem invenit. Quis *triplicem imperij virtutem* Latine d ret, quia unus tres devicit: Phrasis ipsa in contrariu titur, neque nisi obtorto collo huc converti potest. quid est, *Deus favet tot Augustis in unum*? An ullus fex poterit exsculpere, *tot Augustorum vim in unum tr fert*? quomodo ergo illis favet Deus, si uni dat, quod ademit? nonne res & locutio tota reluctantur. Quo Herodianum attinet, locu hic est consideratu dignissi Phrasis clara est, κοινωνὸς τῆς βασιλείας καὶ αὐτοκράτορας

δὲ

νύναι. interim si proprie capiamus, nec cum tempore, cum ceteris scriptoribus conveniet. *Spartianus cap.* 14. hoc tempore, quo Severus ante bellum Parthicum in e moratus est, hoc tantum refert: *quod Cæsarem Bassia-n filium, Antoninum à Senatu appellari jussit, decretis eratoriis insignibus* de quibus supra dictum est, item-, *quod Getæ minori filio togam virilem dederit*; & mox *d filios consules designaverit.* Quæ haud dubie illuc stant omnia, ut filios ad rudimenta & auspicia imperii ferret. Et si quis laxius capere *Herodiani* locum vellet, confecta esset. Certe de proposito hoc studioque Se-i jam antea *cap.* 5. hujus libri prædixerat, quod voluerit nirum πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς παῖδας ιγαγεῖν καὶ βεβαιῶσαι.

προφασιν ποιέμενος τὴν Βαρσηνίου πρὸς Νίγρον φιλίαν) *rtianus Sever.* 15: *Erat sane in sermone vulgari, Parthi-n bellum affectare Septimium Severum, gloriæ cupidi-e, non aliqua necessitate ductum.* Prætextum tamen erit, quem Herodianus indicat; frequentem sane & op-tunum belligerandi cupidis.

p. 145. ὁ Ὀσροηνῶν βασιλεὺς Αὔγαρος) *Spartianus* : *Persarum regem Abgarum subegit. Victor in Cæsarib. auxit imperium, subacto Persarum rege, nomine, Agarro.* plex vitium, in nomine *Agarri* scilicet, & quo *Persa-n regem*, vocat, quod ad *Spartianum* jam *Casaubono* tatum. *Henricus Valesius in not. ad excerpt. Peiresc p.*101. endit: Ἄγβαρος sive Ἄκβαρος legendum esse. Ceterum omodo se is *Agbarus* postea gesserit, quoque fato fun-s sit, vide *in excerpt. Peiresc. pag.* 746. & *in not. Vales. p.* 109.

Ἀδιαβηνῶν χώραν) *Spartianus* 18: *Adiabenos in butarios coegit. Arabes in ditionem accepit. Victor:* *que minus Arabes, simul ut adortus est, in ditionem re-it, provinciæ modo. Adiabena quoque, ne terrarum ma-s despectaretur, in tributarios concessisset: Ob hæc tanta abicum, Adiabenicum & Parthici cognomento Patres cere.* Quantum ad verba, *Sylburgius* ita annotat: *rectius te,* τὴν τῶν ποταμῶν μέσην, τὴν τε Ἀδιαβηνῶν χώραν: aut

 fal-

faltem, τὴν τῶν ποταμῶν μέσην γῆν, καὶ τὴν Αδ χώραν. periph autem illa significatur ἡ μεσοποταμία.

πλήθει ἀνδρῶν τε τοξοτῶν ἀκμάζουσα) *Sylburgius*: *transposita copula legit*, πλήθει τε ἀνδρ τοξ. *sed fortasse au scripsit*, πλήθει τε τῶν ἐπιτηδείων καὶ ἀνδρ. τοξ. ἀκμάζ. *ut tantum Sagittariorum, sed etiam annonae copia floru Atra significarit.*

φέρει γὰρ πόας ἡδεῖς) Hæc enim *odorum fertilit nobilis regio*, ut loquitur *Curtius* 5, 1, 11. Res è *Geogra* obviæ pervulgatæque notitiæ.

Τὰς Ἄτρας ἐπολιόρκει) *Dio* inprimis diligenter scribit hujus obsidionis seriem casusque.

p. 150. σκεύη τε πληροῦντες πτηνῶν) Ejusmodi ger strategematis Annibal Eumenem vicit; memorante *Ius* 32,4,6 & 7. & *Nepote* 32, 10 & 11. itemque *Frontino* 4,7,1

p. 15. νικᾶν γὰρ πάντοτε ἐν ταῖς μάχαις εἰθισμένος *Aurelius Victor in Cæsarib*, 29: *nullo congressu nisi Vi discessit.* Rara laus, quam Hannibali etiam tribuit *pos* 23, 1, 2: *quotiescunque cum pop. Rom. congressus est Italia, semper discessit superior.* & *cap.* 3,3: *quacunque fecit, cum omnibus incolis conflixit, neminem nisi vict dimisit.*

p. 152. τῇ παρθυαίων νίκῃ κεκόσμητο) Vide *Spar num Sever.* 16. qui tamen confundere videtur, ea qu Atrenis acciderunt, cum iis, quæ apud Parthos gesta sunt

τάς τε πράξεις μεγαλουργῶν) *Stephanus*: τάς γε πρ *Sylburgius*: *si post* δήμῳ *interpungas*, τε *in* γε *transmu non opus erit.*

προσηγορίαν ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κεχειρωμένων) Annotavi antea ex *Victore*, cui addendus *Spartianus capite modo minato.* Crebra eorum cognominum mentio in *inscrip nibus* apud *Onuphrium & alios.*

3, 10, 153. νικηφόρος ὑπεδέχθη) *Politianus* non ad verba Scriptoris respiciens, quam ad festivitatem red vertit; *urbem dein triumphans invectus est* *Sparti* distincte, in *Severo* 16: *Parthicum deferentibus sibi Pa bus triumphum, idcirco recusavit, quod consistere in cu affectus articulari morbo non posset: filio sane concessit*

tri

mpharet. cui Senatus Iudaicum triumphum decreve-idcirco quod & in Syria res bene gestæ erant à Severo.

τὰ ἔθη διεφθείροντο) Tali vi sententiæ *Tacitus* de Ne-: 13 A. 3, 7: *Nero prioribus statim annis, vividum ani-n in alia detorsit: celare & pingere, cantus aut regi-equorum exercere &c.* addenda sunt, quæ *Noster* supra rovido *Marci* metu annotavit. qualia scilicet semper in nis eorum debebant esse, ad quos aliqua educandæ sobo-rincipalis cura pertinet In præcedentibus *Sylburgius* et inserta copula, ὑπό τε τῆς ἐνρώμῃ τρυφῆς.

δι' ὀρτύγων μάχας καὶ ἀλεκτρυόνων συμβολάς) Egit de taculis ejusmodi gallorum præsertim certantium No-ſimus *Caſpar Barthius adverſ. l b. 2. cap. ult.* quod ad n *Codicis sui* amice mihi donati opportune annotave-*amplissimus vir Ioh. Georgius Styrzelius*: qui illustri gnæ antiquæque virtutis exemplo tractandæ reip. curas estissimo optimorum studiorum laxamento interstin-te subinde solet.

p 154. συνέκρουον δὲ αὐτοὺς ἑκατέρωθεν οἵ τε κόλακες καὶ θεράποντες) Ita solent in d ssidio Principum aut familiæ cipalis. *Tacitus* 2 A. 43, 8: *divisa namque & discors i erat, tacitis in Drusum aut Germanicum studiis. Ti-us ut proprium & sui sanguinis Drusum fovebat: Ger-ico alienatio patrui amorem apud ceteros auxerat; & a claritudine materni generis anteibat*, &c. Illud tamen um ejus temporis singulare fuit, quod ipsi *fratres egre-concordes & proximorum certaminibus inconcussi* man-. Vide apud *Cantacuzenum lib.* 1. quomodo aulici se erint in dissidio *Andronicorum*.

τοῦτον τὰ μὲν πρῶτα τῆς ἡλικίας εὐτελῆ) Diligenter de-sit ea, quæ ad Plautiani historiam pertinent, *Dio*. Habui-s jam supra talia exempla in *Cleandri & Perennis* poten-artibus haud bonis in id fastigii evecta, unde præcipi-ostenderet, nullas cuiquam scelere partas opes diutur-esse. Egit de casibus eiuscemodi magnorum Aulico-n *Generosissimus Baro Enenkelius* in libello, cui *Sejani* lum dedit. adde *Lipsii ad* 3 *polit.* 11. *notas*. Pro, εὐτελῆ ς αὐτὸν, *Sylburgius* mallet, εὐτ. τ. ὄντα, *ut sequens* καὶ

significet etiam. Mox pro, πεὸς γῆρ@, genit. casu α γήρως.

p. 155. τούτου τὴν θυγατέρα ὁ Σεβῆρος ζεύξας τῷ Infelix nec pro cetera Severi prudentia repertum consiliu Nam hoc vel maximum pravæ spei cupidinisque nimiæ ritamentum esse ambitiosis animis solet, cum præser insuper obtrusa invito filio uxor nullam captatæ necessi dinis fiduciem sponderet, facileque prospici posset. *apud concordes vincula caritatis* esse solent, *incitame trarum apud infensos fore*, ut est apud *Tacitum* 1 A, 5 In præced. φοβερώτερος τῶν πώποτε ἀρχόντων γενόμενος, *burgius* τὸ, ἀρχόντων, restringendum putat ad τοὺς ἐπάρχ i. e. præfecto.

ἀλλ' ἦν τε ἑκάστοτε) *Stephanus: persuasum habeo, ἀλλ' ἦν, sed ἀπειλεῖν Herodianum scripsisse.*

3, 11, 156 δρᾶσαί τι μᾶλλον φθάσας, ἢ παθεῖν) quæ notavimus *supra p.* 375 *ad* 1, 10, 32.

ἔν τε τοῖς δευτέροις ὑπὸ αἰδοῦσασιν ἐτέτακτο) Non a piendum hoc est de *Honorario Consulatu*; sed quod tenuerit locum, qui daretur iis, qui secundum Con fuissent, quique Honorarios omnes antecederent. ut r notat *Iacobus Gutherius de offic. dom. Aug. lib.* 1. *cap.* 13.

p. 159. ἔθος γὰρ τοῦ τυραννικὸν) Diximus de tal libellis & fatalibus codicillis 1 *A. Tac.* 6. *annotat.* 5. *Amm no Marcellino* dicitur *letalis formula* 14. 2.

3, 12, 160, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ) *Sylburgius: expungenda est καὶ, vel ea in τοῦ versa*, legendum καὶ τοῦ κε σαντος αὐτοῦ.

ὅτι εὐθέως ὁ Σεβῆρος ἐπίστευσεν) Fato quodam ge que regni fieri talia animadvertas: suntque principes rumque ut odii ita amoris tenaciores quam par est. No est Tiberii exemplum; in cujus animo Seiani caritas pervicaciter insederat, ut *quamvis exitiosa suaderet*, ta *cum fide audiretur. Tac.* 4 A. 59, 5. Adde *Trajani in Lu um Suram* affectum, *Dioni* descriptum *in Trojanoe*

p. 162. ἡμέτερον ἤδη ἔργον) *Sylburgius: ὑμέτερον. A. & P. legendum esse, ipsa orationis dictat sententia.*

p. 162. ἐπείγετο παῖδοι) *Sylburgius: haud sc co*

venientius legerimus ἐπήγετο *seu* ὑπήγετο *adducebatur, tebatur.*

p. 164. ὑπὸ μισούντων ὕβρ.) *Sylburgius* mallet cum iculo, ὑπὸ τῶν μισ. Mox pro ζήσας conjicit ζέσας a ζεῖν uere. Subinde *Memm l* ἀπλέτῳ ὑπηρεσίᾳ, *immenso usus vitio. Sed verior est Stephani lectio* ἀπίστῳ ὑπηρεσίᾳ. *ia scilicet à Saturnino, quem sibi omn.um fidissimum licebatur, fuit proditus.*

p. 3,13,164. ὑπάρχοντας δύο τῶν στρατοπέδων κατέστησεν) de quæ *supra* notamus ad 1,9,30. Quibus adde *Iacob Gu-r. de offic. dom. ug. lib. 2 cap 4 & 5*

p. 156. ἅπασι γὰρ ἤθελε τοὺς παῖδας τῆς ἐν Ῥώμῃ διαίτης ηστῆς ἀπολαύειν) Magnopere gavisus est Severus i bo e im-io destinata; omnemque in educando curam adhibuit; frustra. Vnde hac occasione locum communem texit *rtianus in Severo 20 & 21: neminem prope magnorum orum optimum & utilem filium reliquisse.* Subinde, ἀδελφὸν αὐτοῦ. *Politianus legit,* υἱόν. *Sed* ἀδελφὸν *agnoscit am Epitome Dionis, nec eam ex alio prolem suscepisse pro-e est: multo minus ex Antonino, qui nec lecti eam, nec us consortio dignatus est.*

p. 166. μύθων τε ἀρχαίων καὶ δραμάτων) Talia perse-ti sunt ex Græcis antiquis Latinisque, qui *Thebaidas, hyestes, Atreos, Pelopidas* scripsere. quorum catalogum nsignavit *Martinus Antonius Del Rio ad Senec. Thyest, Thebaid. Spartianus in* Severo 21 etiam hoc tradit: *ipsum m ægrotantem divinam Sallustij orationem, qua Mi-psa filios, ad pacem hortatur, misisse filio majori.* In quo cto aliquid ejus moris agnosco, quem Augustus usurpavit, ste *Suetonio* §9: dum *præcepta & exempla publice vel pri-tim salubria ex utriusque linguæ auctoribus ad verbum cerpta; aut ad domesticos, aut ad exercituum provincia-mque rectores, aut ad urbis magistratus plerumque mit-bat: prout quique monitione indigerent.* Facta Augusti nulari solebant secuti Principes, ut quisque eorum exi-ius videri voluit.

πάντα ἐδείκνυε χρημάτων πλήρη) *Stephanus* mallet ἰντας (νεώς) & πλήρεις. Sed neutra hæc ferri posse, recte

 osten-

ostendit doctissimus *Sylburgius*. Mox, post σοὶ ἔστω, fertum vellet οἴων nescio an opus sit.

τοσαύτ μὲν ὄσης οἴκοι περιεσίας) non pecunia modo, annona quoque abundante. vide *Spartian*. 23. ubi *Casa* nota *Dio*: καίτοι δὲ πάμπλειστα δαπανήσας, ὅμως σὺν εὕρισ... τὰς ἵνας μυριάδας δραχμῶν καταλέλοιπεν.

ὡς ἀφειδῶς καὶ δαψιλῶς τοῖς στρατιώταις χορηγεῖν) Ex improbior ejus vox directa oratione expressa ad filios ap... *Dionem*: ὁμονοεῖτε, τοὺς στρατιώτας πλουτίζετε τῶν ἄλλων πάντ... καταφρονεῖτε. de qua diximus ad *Tac*. 1 A. 2. *annos*. 5.

πλὴν οὐδὲν ὄφελος τούτων πάντων) Non omitter... sunt hic ipsa *Severi* verba. quæ *Spartianus* 23 annotavit: ... *mum imperium Antoninis meis relinquo, si boni erunt, i... becillum, si mali.*

p. 167. ἕκαστοι τῶν κολακευόντων ἀνθεῖλκον πρὸς ... τοὺς) Repetenda sunt, quæ supra dixit *Herodianus* 3, 10, ubi quædam annotavimus.

3, 14, 67. Φύσει μὲν φιλόδοξος ἄλλως ὑπάρχων) I... intima & vera caussa hujus expeditionis: & descripsit hu... affectum Severi Noster *supra* 3, 9, 148. Longe turpius ... stea similem cupiditatem explevit *Antoninus*. de quo 4, 201. Summam expeditionis reportatumque *Britannici* ... men *Spartianus* 18 memorat. addenda sunt etiam, quæ ... *philinus ex Dione* excerpsit, ut per membra illustratio h... capiti accedat. nec enim operæ pretium duxerim toti... particulatim singula conferre.

p. 169. ἀπράκτους ἔπεμψε) *Sylburgius*: *propte... forte omissa est præpositio* ἀπὸ, *quia pejus sonuisset gemin... tio ista*, ἀπράκτους ἀπέπεμψε.

τὰ δὲ σώματα στίζουσι γραφαῖς ποικίλων ζώων) Nul... Auctorum locus de Britannis huc accuratius congru... quam *Solini*, *cujus c.22. fine* hæc leguntur verba: *Region... partim tenent barbari, quibus per artifices plagarum fig... ras, jam inde à pueris variæ animalium effigies incor... rantur, inscriptisq; visceribus hominis incremento pigm... ti notæ crescunt: nec quidquam mage patientiæ loco nat... nes feræ ducunt, quam ut per memores cicatrices plurim... fuci artus bibant*, vide *Cl. Salmasio* annotata *Plin. exerc...*

Me.

ninit & *Servius ad 4 AEneid.* illud *pictique Agathyrsi*, *i*, inquit, *non stigmata habentes, sicut gens in Britan-* *sed pulcri, &c.* Quod de hoc quidem loco capiendum iam alias *pictos* ipse exponit, *stigmata habentes*, ad illud *g. 2. pictosque Gelonos. Solino, inscriptio*, eadem notione lo usurpabatur. Congessit de Britannis aliquam multa *thius animadvers. in Rutilij Itiner. lib. 1. v. 499.* sicut n laudatus nobis antea vir Amplissimus *Ioh. Georgius zelius* suo codici adscripserat. Ceterum qui cum *Herodi-* oco *Cæsarē* conferunt *lib. 5. bell. Gall.* 14. (quod multi fa- t, præsertim, qui notas in eum scripserunt, *Ioh. Rhellica- Aldus Manutius, F. Hotomannus, P. Ciacconius, I. Glan- ius, aliique*) nescio an recte sentiant, *utrique scriptori de m more sermonem esse. Cæsar* enim nullius varietatis ninit, sed totum corpus uno vitri pigmento sine ullis nis figurisque notari ait. Verba sunt: *omnes vero se Bri- ni vitro inficiunt, quod cæruleum efficit colorem: atq; hoc ibiliore sunt in pugna aspectu. Græcus Metaphrastes* exprimit consilium finemque hujus moris: ὥστε ἐν ταῖς ζαις καταπληκτικώτατοι τὸ θέαμα εἰσί. Cui consilio simi- st, quod *AElianus in var. hist. 6, 6. de Spartanis* tradit: νικίδα δὲ ἀμπέχεσθαι κατὰ τὰς μάχας ἀνάγκη ἦν. ἔχειν δὲ τὴν χρό- καὶ σεμνότητα ἡ πρὸς ταύτῃ γε μὴν καὶ τὴν ῥύσιν τοῦ ἐπιγινομένου ατος ἐκ τραυμάτων ἔτι γε μᾶλλον ἐκπλήττειν τοὺς ἀντιπάλους, ὑτέρας (an βαρυτέρας) τῆς ὄψεως γινομένης, καὶ φοβερωτέρας λον. *purpureo sago uti necesse erat in prœliis, ut & color quid gravitatis haberet, & præsertim, ut sanguis ex vul- ibus purpuræ superfusus hostes graviore ac terribiliore ectu perturbaret.* Locum Cæsaris diligenter explicavit *Salmasius ad Solin. l. d.* De lectione loci *Sylburgius*: *tasse*, γραφαῖς ποικίλαις καὶ ζώων παντ. εἰκόσιν.

p. 171. ὑπὲρ πάντα Ῥωμαίοις, ἐναντία, πλείονα παρέχε πολέμῳ τὴν διατριβήν) Nec moram modo, sed damna manis ingentia dedere, sicuti ex *Dionis Severo* intelligi est.

3, 15, 171. ἀνέπεισε τε ἰατροὺς καὶ ὑπηρέτας κακουργῆσαί τι) pius parricida jam antea bis patris vitæ insidias struxerat; as *Dionis* historia refert.

ἐνδοξότατα βιώσας, ὅσον πρὸς τὰ πολεμικά) Vide *s* 3, 7, 143.

p. 172. βασιλεύσας δὲ ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν) *Sparti* 19: *periit Eboraci in Britannia subactis gentibus, qua tannia videbantur infestæ, anno imperii decimo octavo r bo gravissimo extinctus jam senex.* *Dio* regnasse ait, a XVII. menses VIII. dies III. Vnde apparet *Herodian* numero rotundo usum; quod & *Victor* fecit & *Niceph Callistus*, aliique. *Theodorus Metochita*, annos XVII dem præterpropter ponit.

χρήματα τε αὐτοῖς καταλιπὼν ὅσα μηδεὶς πώποτε) D mus supra ad 3, 13, 16.

p. 173. μεμνημένοι δὲ τοῦ Σεβήρου, καὶ ὅτι ἀμφοτέρους) de etiam postea *pars militum apud* *...am Getam occi ægerrime accepit, dicentibus cunctis, duobus se fidem misisse liberis Severi, duobus servare debere.* & quæ sequu in *Spartiani Antonino Caracallo cap.* 2. id quod repetit *Ejusdem Antonino Geta c.* 6.

IN LIB. IV.

4, 1, 175. ἐν τῷ νεῷ ἔνθα Μάρκου τε καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ β λέων ἱερὰ μνήματα δείκνυται)) *Spartianus c.* 24. *urnam aur* (nam corpus, ubi mortuus erat, crematum est) *Anton rum sepulcro illatam* ait. & *cap.* 19. dixerat: *Illatum se cro M. Antonini.* pro *urna aurea*, *Herodianus* κάλπιν ἐ βάστρου, *Dio* ὑδρίαν πορφυροῦ λίθου habet, quod obiter n De sepulcro consentit *Dio*, εἰς τὸ Ἀντωνινεῖον ἀπετέθη An autem Severus monumentum *Septizonii specie & non sibi ipse vivus ornaverat?* Ita *Spartianus in Geta c.* 7. que tradunt. Respondet *Casaubonus*: *Antoninorum pulcrum, & Septizonium Severi ejusdem Mausolei pa fuisse; eaque* communiter ab Herodiano βασιλέων μνήμ vocari.

4, 2, 176. ἔθος γάρ ἐστι Ῥωμαίοις ἐκθειάζειν βασι τοὺς ἐπὶ διαδόχοις παισὶ τελ.) Præclara egressione descr hic *Herodianus*, *ritum consecrationis*, nulli apud vet tam fuse descriptum. Nam *Dio* in *Severo* brevius id a

c

s expoſitio tamen omnino cum hac conferenda eſt, ut
)nſecratio Auguſti apud *Dionem*. 56. Vide etiam, quæ
itu toto collegere *Ioh. Kirchmannus* de funerib. Rom.
|. *cap.* 13. *Onuphrius Panvinius comment. in lib*, 2. *faſt.*
inn CMLXIII, ubi etiam *Catalogus conſecratorum*.
)d doctiſſimus *Kirchmannus* Herodianum erroris arceſ-
quaſi non recte diceret, *Principes conſecrari, qui ſuper-
bus filiis aut ſucceſſoribus moriuntur*: ea reprehenſio-
ihil opus eſſe videtur. Nam *Herodianus* ad originem
icit & exempla: dum ab initio *Auguſtus Iulium, Tibe-
: Auguſtum, Nero Claudium, Titus Voſpaſianum, Do-
'ianus Titum, Trajanus Neruam, Hadrianus Trajanum,
s Hadrianum, Marcus Pium, Commodus Marcum* con-
arunt, omnes *filij* ſc. aut *deſtinati ſucceſſores*. Hæc con-
tudo fuit. conſecratio feminarum extraordinaria eſt. ut
eam *Herodianum* hic non loqui niſi *de Imperatorum con-
'atione*, quæ interim non excludit alias conſecrationes,
gularibus ex cauſis, varioque eonſilio & arbitrio factas.
præced. cap. hac pagina, ἑκάτερ⊕ ᾤκει, deſiderari χωρὶς,
ε, aut ſimile quid, *Sylburgius* jam monuit.

4, 3, 180. ἐξ ἐκείνε δὲ ἐςασίαζον πρὸς ἀλλήλες) Confer
æ ſupra leguntur 3, 15 & 4, 1. itemque infra 4, 4. *Herodia-
s* de induſtria videtur hoc egiſſe, ut inſanabile inter fratres
æmulatione regni odium, ejusque intervalla, impetus, fu-
'es exactius ſub conſpectum darentur. Præced. cap. hac
gina πάντα δὲ ῥᾶςα ἀνάπλεῳ διμαρῶς, *adverbiorum alte-
m*, vel ῥᾶςα, vel διμαρῶς librariorum vitio irrepſiſſe, ſuſpi-
ur *Sylburgius*. Principio hujus capitis ὡς παῖδες ἐς τὸν πα-
ρα, τὸ ἐς è præcedentis nominis fine repetitum ideoque ex-
ngendum idem autumat.

p. 181. μέτριόν τε καὶ πρᾷον ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσι παρέ-
ν) *Spartianus in Geta* 5. *comis etiam habebatur in adole-
entia. Victor in Cæſarib.* 20: *Geta modeſtiore ingenio fra-
r angebatur.*

p. 182. ἠξίου διαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν, & τὰ ἑξῆς) Quæ
c de diviſione imperii dicuntur, & præſertim de nova du-
icique ſede imperii, revocant mihi in memoriam, aſſer-
)nem eam, qua alibi dixi, *nunquam facile fieri, ut talis*

cogi-

cogitatio feliciter suscipiatur aut perficiatur. Itaque fertim de *Constantini Magni*, præclarissimi Principis f disputant; qui Byzantium alteram imperii Romani se adornavit, alterumque *occidentale*, alterum *Orientale* cavit imperium. Quod consilium *Zosimus* vehemente prehendit: *Christianorum* autem *pleique*, ceteris t Principis virtutibus hoc factum sive condonare, sive ex consilio, de quo mox dicam, comparare solent. Inte centiores multi magno fervore *Zosimum* arguunt, quam fide indignum, & infesto in Christianam reli nem animo talia effundentem. Equidem quid pro Zo responderit olim in simili negotio *Ioannes Leunclavius* omnium notitia versatur. Nos nequaquam id nunc agir ut patrocinium ejus suscipiamus, At vero hanc ipsam perii divisionem quod attinet, non tam *Zosimo*, quan totius ingenio eventuique & imperii Romani casibus c debet. Quid enim opus est de scriptoris auctoritate di ptare, ubi res ipsa loquitur? Quo argumento etiam t tur *Iacobus Gutherius de offic. dom. Aug. cap.* 45. Sed est tamen omittenda *Christianorum* ratio: Inter quos gni viri & de *Zosimo* male, & de *Constantini* consilio bene judicarunt. Neutrum sine magna caussa. Nam & neri trepidique multorum fidelium animi inter tot circt latrantium & allatrantium paganorum furores subi confirmandi erant, ne in Christiani nominis injuriam t dere viderentur, quæ Principibus ipsorum, & præser Constantino, tanto religionis Patrono, secus facta obj rentur: & nova illa Roma, licet imperio Romano non t augmenti quam detrimenti causa esset, sicut univers æstimanti satis constare potest; admirabili tamen Div providentiæ cura factum est, ut religioni Christianæ p pagandæ & per orientem late proseminandæ Constanti politana sedes inserviret. Est interim in ejusmodi judi modus. quem an observaverit *Pius V. Pontifex*, cum l mæ ac Florentiæ *Zosimi* lectionem interdixit, cum tan caussæ ejus metus, qui tempore *Evagrij* nonnullos tenu pridem evanuissent, cuivis promptum erit judicare. Ce *Thuanus lib.* 1. *comment. de vita sua*, veluti excusando

prob

rare Pontifici id institutum videtur. Atque hæc obiter bona Eruditorum pace, hic inserta, suo tempore loco-plenius explanabuntur.

4, 4, 184. *ὑπηγνωσμένην τῇ μὲν διὰ σοργήν) Mutila-esse locum, ipsa historia circumstantia indicat. ac Po-nus conjecturam magis, quam Græci textus verba est se-s.* Sylburgius.

p. 185. *ὁ δ' Ἀντωνῖνος κατεργασθέντος αὐτῷ τοῦ φόνου)* icidium hoc & quæ mox inserta sunt, diligenter etiam *in Antonino* descripsit. Nam Spartianus in *Anton. Geta* i tantum mentione rem perstringit.

ἔς τε τὸ νεὼν ἔνθα τὰ σημεῖα) Addendus est de hoc orum templo locus, qui *infra lib.* 5, 8, 251. legitur. De e ipso egit *Lipsius milit. Rom. lib* 4. *dialog.* 5. & ante in ejusdem argumenti opusculo *Henricus Savilius*; etiam de *Sacello*, *aquilis* seorsum ap. Auctores tributo, quod *aquilarum* appellatio quodam significatu excel-iæ interdum sola exprimitur, ubi de signis res est; sive, d aquila sacello parvulo inclusa videtur, etiam cum ce-signa sub dio collocarentur. Adde etiam *Lips. in lib.* 2. *ti.*

p. 186. *νοεῖσθαι μᾶλλον ἐβούλετο τὰ πραχθέντα ἢ ἀκούεσθαι)* vi sententia, ut solet, expressit Historicus sceleſtæ ob-itatis consilium. Sicut etiam postea in senatu *questus de fratris insidiis involute & incondite*, ut *Spartianus* iet *in Caracallo c.* 2. Addit *Dio: καὶ πρὶν πάντα ἀκοῦσαι, ἐφράξε σφῶν τὰ στόματα τοσαύταις καὶ τηλικαύταις ὑποσχέσεσιν, μήτ' ἐννοῆσαι μήτε φθέγξασθαί τι αὐτοὺς εὐσεβὲς δυνηθῆναι. priusquam audissent omnia, ut gesta erant, milites, tot tantis pollicitationibus os illis occlusit, ut neque cogitare que loqui pium quidquam possent.*

μιᾶς τε ἡμέρας ἀφειδῶς ἐκχέας) Si possent ad altiora ntem attollere, qui pecuniæ cupiditate corrupti, rapina-n magistri sunt & auctores Principibus, quique Princi-n ipsi sunt rapaces (vide *Plin. Panegyr.* 41.) juberem il-omnis ævi exempla intueri, an unquam quantacumque opum per injurias subditorum malasque artes parta, sidium regno emolumentumque attulerit? nam id

præto-

prætexitur plerumque, ficut vel ex *Tacit.* 12 A. 7, 5. anim
vertas.

4, 5, 187. ἐλεξεποιάδε) Eiufcemodi orationem h
dubie aliquis eorum principi formavit, qui omne hor
inhoneftique difcrimen confundere folent, ut dominor
vitiis per adulationem adrepant: Id quod eo libentius
noto, ut cum adulatoribus aulicis, Papinianum illum,
rum fcilicet gravemque confultorem, qui femper meli
& præfertim fratrum concordiam fuaferat; contend
Tradunt enim quidam; *noluiffe Papinianum dictare*
tionem, qua invehendum erat in fratrem, ut cauffa
melior fieret qui occiderat; quin etiam refpondiffe: *A*
eft parricidium, accufare innocentem occifum. five; ut a
rum narratio habet: *Non tam facile parricidium excu*
poffe, quam fieri, Spartianus in Caracallo 8 (*add. & Sere*
duplicem narrationem diftinguit: quam *Victor* confunc
videtur, *de Cæfarib.* 2. Vterque illud de oratione concinn
da refellit, eo quod Papinianus præfectus prætorio fue
neque ad eum pertinuerit formare principis oratio
Quæ ratio tanta exiftimari non poteft; ut rem ftatim
refutata accipiamus. Videtur enim Antoninus Papini
extra ordinem id voluiffe obtrudere, primo quidem ut
ctoritate tanti viri abuteretur ad velandam fceleris atroc
tem; deinde, ut nolentem volentem quafi cogeret app
bare ea, quæ hactenus magno ftudio diffuaferat; deni
ab ingenio ejus & eruditione fingulari facilius forte fpe
bat artificia velandi facinoris, five σοφὰ φάρμακα. Fu
Papinianum appellatum de velando parricidio, *Spartia*
non dubitat, quidquid fit de oratione dictanda: magni
que hinc elogii materiem fumit *Iacobus Lectius in grav.*
vita & fcript. Papiniani oratione. ubi (quod obiter
to) μνημονικὸν ἁμάρτημα eft, cum *Herodianum* pro *Vic*
adducit.

p. 188. αὐτὸς γοῦν ὁ τῆς δὲ τῆς πόλεως κτίστης Ῥωμύλ
Diximus alibi (nempe *ad* 1 *A. Tac.* 10 *annot.* 9.) folenne
nequitiarum civilium magiftris & auctoribus abuti exe
plorum colore. Ita Caligula apud *Suetonium* 25, rapta
abducta ex alterius matrimonio uxore, *Matrimonium*
rep

tum,exemplo Romuli & Augusti, ait. Nihil usitatius e,quam exempla palam improba, manifestoque etiam ilium consensu damnata, in præsidium malæ caussæ care. Quinimo (quod nemo cordatus sine stupore re aut legere potest) ad licentiam facinorum tuendam, lios usus; ipsa S. Scripturarum exempla, quæ Spiritus utramque partem manifesta censura vel absolvit, vel navit, contraria prorsus interpretatione adornantur. l præsertim impius ille sub pietatis prætextu *Thomas panella de Monarchia Hispanica* passim facit. Vnum eium ponam: *Israëlitas* ait *mancipia factos Eliæ & i, qui illos imposuerint & deposuerint throno, sicut ules Romani sacerdotibus suis subjecti fuerint.* Quo-o hoc potest de sanctissimis viris dici, nisi simul ipsis iatur ambitio & affectatio majoris, quam pro officio, statis? Quod magis etiam apparebit, si, quæ cohærent, s. Paulo post, Vbi de rebellantium adversus legitimos s studiis differit, ait: *Imprudenter & male habitus po-s erumpet, & arma in te convertet, sicut David contra*. Ita David scilicet rebellionis crimen, à quo eum tam iose sacer Codex purgat, impingitur. Scilicet hæc sunt menta novæ religionis, quam de se (*cap. sequenti* 10.) tat. Neque annotarem hæc talia, nisi & hodie similia rem: quibus an major impietas, an vero S.S. inscitia pro-ir, vix discreveris.

p. 189. *Μάρκ⊗ αὐτὸς φιλοσοφίαν καὶ ἐπιείκειαν προσ-μδρ⊗*) Inique eum oneravi hac calumnia, magna affe-tione contendit *Capitolinus in Vero cap. ult. & Rit-hus. in Marco suo* adde, quæ notavimus *supra* ad, 1,4,11. e præcedunt, mutilata, & ita interpolanda putat *Syl-ius*: *σιγῶ Γερμανικὸν τὸν Τιβερίȣ, Βρεταννικὸν τ Νέρον⊗, ιτον τὸν Δομιτιανȣ. ut, cum e Dionis Epitoma, tum e Zo-a cognoscitur.*

4,6 190. ȣδεὶς δὲ προσεγένετο τ καὶ μετρίως ἐκείνω ...θέντων) Totum capu nunc candis infelissimæ crude-us stragisque generibus destinatur; sed non nisi summa-, ut sic dicam, & acervatim. Quis enim singillatim iat? cum præsertim *Dio* viginti millia hominum tum

occi-

occisa tradat. Adde *Spartiani Caracall.* 3. & 4. it que *Get.* 6.

p. 191. ὁ δ' οἰηθεὶς αὐτὸν ὑβρίσαι) Vide omnino *I. Panegyr.* 33.

4, 7, 192. τῶν ἔργων συνέσεως) *rectius forsan* συν *σεως. Sylburgius.*

εὐθίκτως τι) *Sylburgius: A. & B.* δυσίκτως, *u. Memm. Vertit clementer. sed convenientior lectio Ste nea, præsertim si adverbium vertatur in nomen* δυσθικ *eamque lectionem confirmant, quæ Dionis epitome referi Suidæ collectanea.*

ἠμφιεσμένος τὰ Γερμανῶν περιβλήματα) explicat mo Germanorum; & hunc locum *Cluverius in Germ. an lib.* 1. *cap.* 19.

p. 193. καὶ ξυλίνοις ἐς ποτὸν ἐκπώμασι χρώμενο De *ligneis* poculis, & *pane temere facto*, quem mox morat Auctor, videndus est *Lips. milit. Rom. lib.* 5. *log.* 3.

p. 194. τὰ τῶν στρατοπέδων σύμβολα ἐπιμήκη ὄντα) sum adeunda *Lipsii militia Romana.* Apud *Sueton Aug.* 10. ejusdem elogii nomine commendatur Octa quod *aquilifero legionis suæ graviter saucio, aquilam meris subierit, & diu portaverit.*

διὰ δὴ ταῦτα ὡς στρατιωτικὸς ὑπ' αὐτῶν ἐφιλεῖτο) N vimus *supra*, quæ huc pertinent, *ad* 2, 11, 103.

4, 8, 194. εὐθὺς Ἀλέξανδρον ἦν) *Spartianus in racallo c.* 2: *Alexandrum M. ejusque gesta semper in ore buit.* Longe autem accuratius ista pleniusque exequ *Dio*, cujus narratio plane cum *Nostro* convenit. *And Schottus lib.* 3. *observ. c.* 19. collegit nomina eorum, q *Magno Alexandro similes dixerunt.*

p. 195. Πιτανάτην ἐκάλει λόχον) λόχος *apud H carnass. plerumque pro centuria capitur: hic tamen rec fortasse verterimus, Pitanatem cohortem.* Sylburgius.

τῶν ὀνειράτων ἐμφορηθεὶς) *Dio* de terribilibus som & necromanticis sacris refert, quibus animas ex inferis e cavit: quippe universim solitus magis & præstigiatori delectari.

ςεφάνους τε κοσμήσας) Quæ hîc *de sepulchro Achillis* *bus sparso honoratoque*, & mox *de ventis prece votoque* *tatis*, itemque *de crine ignibus imposito* habentur, late osita est videre apud *Io. Kirchmannum in erudito de fu-* *bus commentario.*

p. 196. ἐπήνει δὲ καὶ ϛρατηγῶν μάλιϛα Σύλλαν τε τῶν Ῥω- ον, καὶ Ἀννίβαν τὸν Λίβυν) *Spartianus in Caracallo*, 2: *Tibe- n & Sullam, in conventu plerumque laudavit*, Non do propter militiam, ut arbitror, sed & propter crudeli- m.

p. 197. τῷ θεῷ χρήσασθαι ὃν ἐκεῖνοι ἐξαιρέτως) *Euna- s in AEdesio*: ἡ δὲ Ἀλεξάνδρεια, διά τε τὸ τοῦ Σαράπιδος ἱερὸν, τις ἦν οἰκουμένη. οἱ γοῦν πανταχόθεν φοιτῶντες εἰς αὐτὴν πλῆ- τε ἦσαν τῷ δήμῳ παρισούμενοι. *Erat Alexandria propter apidis fanum, alter quidam & veluti sacer terrarum is. itaque qui illuc undique confluebant, multitudinem inis referebant.* Quo ipso in loco *Antonini* mentionem t. Adde *Marcellin.* 22,41. & quos *G. Io. Vossius* annotavit 1. *Theolog. gentil.* cap. 29 f.

ὄργανα παντάχου διακείμενα) Hujus luxus Orientalis ectatione *Gallienus sæpe ad tibicinem processit, ad orga- n se recepit; cum processus & recessus cani juberet Tre- ius Pollio in Gallieno primo c 7.* De cetero Alexandrinis *ana hydraulica* præsertim familiaria sunt. quippe cum auctor omnis machinæ hydraulicæ *Ctesibius Alexandri-* memoretur *Vitruvio lib. 9. cap. 9: & Plinio 7, 7.* De- iptionem organi elegantem Græcam, vide apud *Cl. Sal- s. in Lamprid. Heliogabal. fine.* & *in epigrammate Gra- ul ani apostatæ.*

ἀρωμάτων τε παντοδαπῶν καὶ θυμιαμάτων) Egit de hoc re *Brissonius in erudito de regno Persico commentario* & *saub. ad Calig. Suetonij* Adde *infra* 4, 11, 204.

4,9,198. πεφύκασι δέ πως εἶναι φιλοσκώμμονες) Plane, ut de Antiochenibus *supra* 2, 10 annotaverat. Vide quæ *saubonus* de Alexandrinis habet ad *Athenæi* 4, 25.

p. 199. πᾶσαν τὴν νεολαίαν εἰς τὸ πεδίον κελεύσας συνελ.) o complures ejusmodi lanienas Alexandriæ factas com- morat, *interfectosque singillatim proceres*, deinde *per dies*

Ee *noctes-*

noctesque complures promiscuam cædem continuatam: *Spartianus*: *Inde Alexandriam petiit: in gymnasium* [po]*pulum convocavit, eumq; objurgavit: legi etiam validos* [ad] *militiam præcepit. Eos autem quos legerat, occidit exem*[plo] *Ptolomæi Evergetis, qui octavus hoc nomine appellatus* [est.] *Dato præterea signo militibus, ut hospites suos occiderent,* *magnam cædem Alexandriæ fecit.* Exemplum Everg[etis] Physconis vide apud *Valer. Max.* 9, 2. *ext.* 5.

p. 200. μεθ' ἧς εἶχε φρ.) *Schotti msc.* εἴχετο. *quo*[d] *hac significatione minus usitatum est.* Sylburgius.

4, 10, 201. ἐπιθυμήσας δὲ μετ' οὐ πολὺ Παρθικὸς κ[λη]θῆναι) Bene factum, quod paulo fusius *hoc & sequenti c*[api]*te* describit *Herodianus* facinus crudelitatis & perfidiæ [ple]num: quod *Dio* & *Spartianus* brevissime perstringunt [obscu]rius, quam narrant.

4, 11, 20. καὶ δώσειν τε ὑπισχνεῖτο) *ut tempore* [con]*gruant verba omnino legimus*, ὑπισχνεῖται. *pollicetur.* [Syl]burgius.

τότε ὑφ' ἑνὶ σημείῳ κελεύσας ὁ Ἀντωνῖνος) Huic exem[plo] perfidiæ addantur illa: *quod Osroenes regem Agbarum* [per] *speciem amicitiæ evocatum in vincula dedisse, atque* *ejus regno potitus esse, Armeniorum item regem cum* [filiis] *dissidentem specie arbitrii agendi, non melius tractavisse.* [Tra]*ditur*, apud *Zonaram tom.* 2. Volebat tamen interim ge[ne]rosus à dolis abhorrens videri: *Fabricium subinde laud*[abat,] *quod Pyrrhum dolo necare noluisset, neque tamen abstin*[ebat] *interim, quin gloriaretur, quod Vandalos & Marcoman*[nos] *antehac amicos & socios inter se commisisset*: *Excerpt.* [Va]*les. p.* 756. In *iisdem* acute dicitur *trium gentium vitia* [ad] *quas origo ipsius pertinebat, habuisse*; *Gallorum* τὸ κ[οῦφον] καὶ τὸ δειλὸν καὶ τὸ θρασὺ *vanitatem, timiditatem, ignavi*[am;] Afrorum τὸ τραχὺ καὶ ἄγριον *asperitatem & feritatem*; S[yro]*rum*, τὸ πανοῦργον, *vafritiem & nequitiam.* cum de b[onis] interim nihil participaret.

4, 12, 207. οἷς ὡς στρατιωτικὸς δὴ ὁ Ἀντωνῖνος ἔχαι[ρε] Vnde etiam jactavit, ὡς ὅτι εὐτελεστάτῃ τῇ διαίτῃ χρῆσθαι δυ[νά]μενος, *quod tenuissimo victu uti posset*, apud *Dionem.* tamen satis innuit, fictam frugalitatem eam fuisse,

χλα

χλαμύδιον, ἢ ἵνα ἄλλην ἐσθῆτα ἀμφιεσάμενον ἀςζοτέραν) ipse barbaro vestimenti genere usus, inde nomen adest. ut *Caracallus* sive *Caracalla* diceretur. Qua de re *ictor in Caesarib.* 21. & *in epit.* 21. *Spartianus in Cara-*, ubi *notae Salmasianae* videndae. Adde *Meursii glossar. barb. in voce* καρακάλλιον sive καράκαλλον.

ἔδει γὰρ ἄρα τέλος λαβεῖν τὸν Ἀντωνίνου βίον) Tali senten-*ora* de Commodo dixerat l. 16, 52: ἔδει δὲ ἄρα ποτὲ κἀκεῖνον παύσασθαι μεμηνότα καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν τυραννούμενον.

p. 208. ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖά τε καὶ δαιμόνια πολυπραγμονεῖν) supra mentionem fecimus ex *Dione* hujus rei, quod *ma-*° *praestigiatoribus* deditissimus fuerit. Addunt *Excer-*ꝫ*iresiana*: ὅτι καὶ τῶν ἀστέρων διαγράμματα, καθ' ἃ ἐγεγόνη-τῶν πρώτων, παρ' αὐτῶν ἐτεκμαίρετο τόν τε οἰκείως οἱ καὶ τ-ρίως ἔχοντα. καὶ πολλοὺς καὶ ἐκ τούτων τοὺς μὲν ἐτίμα, τοὺς δὲ -νυεν. *quod habuerit descriptas nobiliorum genituras, iens ex iis, quis benevolo, quis adverso esset erga se ani-*°*aque multos propterea, vel honoribus, vel exitio affecit.* Schotti *msc.* ἐπιβουλεύοντας οἱ χρῆς.

ἐπιβουλεύειν τῇ ἀρχῇ τὸν Μακρῖνον) Series historiae -nter etiam à *Dione* est exposita; qui in aliquibus va-

p. 209 κελεύει τοῦ Μακρίνου ἀποστάντι καὶ ἰδιάσαντι ἐν τοῖς γράμμασι) Consuetudo satis antiqua & in mul-gnis usitata est, ut ad praecipuum aliquem Principis orem (sive is *praefectus praetorio*, sive *praefectus secre-*-*v*, seu quocunque nomine sit) litterae omnes referan-sque Principem, argumentis tantum enarratis, lectio-sidua & prolixae onere sublevet. Quanquam non pa-saepe in ea re periculi: quod prudenter considerat *Bar-*-*i Argenid.* 5. *sub persona Meleandri*, qui *potestatem -cti secretorum animo voluens, non sine horrore cogita-quantum ille acceptis legatorum litteris posset. tanquã -rum rerum, nihil hunc magis, quã quod placet; Principi -re. in hac vero libertate, quas cum exteris amicitias, si -, non obruat; aut injurias atque fraudes pracorruptus -nulceas? Quod si perfidiam, quae argui posset, pruden-lere vitabit, at ipsa negotia narrando torquere, ver-*

busque premere aut elevare omnia poterit. Addenda cetera, quæ sequuntur prolixius, quam ut huc transf possint. Sed & de remediis huic periculis opponendis e gia cogitatio subjicitur. Apud *Tacitum* 4 A. 41. 3. Seja ut præcipuum momentum rerum novandarum captat *litterarum magna ex parte arbitrum* se facere possit; *per milites commearent.*

4, 13, 211. ἀπελθεῖν τε εἰς τὸν νεὼν τῆς Σελήνης) Vo enim religiosissimus videri, licet esset homo consceleratmus. quod *Dionis* Excerpta per aliquot schemata ejus si lationis & exempla declarant. De *Luna*, sive, ut Ca malebant, *Luno, Spartianum* vide in *Caracalla* 6 & 7 *not. Salmas & Casaubon.* quibus adde *G. I. Vossij* Theo gentil. 2, 5. *fine, cum additis in calce voluminis.*

p. 212. συστρατιώτην γὰρ καὶ κοινωνὸν τοῦ βίου ἀλλ' συ χοντα) Quippe cum aliis hominibus hostem se præbere lis militibus comis erat, teste *Dione.*

4, 14, 213. ἔμφρων τε ἡμέρας δύο ἀβασίλευτοι) ἔλαβε τὴν ἡγεμονίαν μετὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν. Ergo illud pitolini, cum dicit, *statim arripuisse imperium*, cum intelligendum est.

p. 214. κοινωνεῖ τοῦ Μακρίνου) *Sylburgius* mallet μακρίνῳ.

ὡς ἀνάγκῃ δὲ χρείᾳ τοῦ παρόντος καιροῦ) *Capitolinus* fraude invasisse eum imperium, aliquoties ait. Inter cap. 5: *sed quasi invitus acceperat, ut sunt homines, q ea se cogi dicunt, quæ vel sceleribus comparant.*

στρατιώτου ἀποβολῇ) *Auctor* συστρατιώτου *scipsisse* v *potest, ut supra Sylburgius.*

p. 215. πρὸς ὑμᾶς) *rectius forsan* ἡμᾶς. *Sylbur*

προσκαίρως ὡπλισμένον) *Haud scio an verius* π i σμένον, *vel* ὡπλισμένον. *quia sc. Parthus non scriptos & narios habebat exercitus, sed cum opus erat, subditos cog Sylburgius.*

4, 15, 216. ἀσπασάμενοι δὲ τὸν ἥλιον, ὡς ἔθος αὐτοῖς βάρβαροι) Videndus *Lipsius* ad illud *Taciti* 3. *Hist.* 2 *Orientem solem (ita in Syria mos est) Tertiani saluta* In præced. capp. ῥωμαίοις πρέπον καὶ σύνηθες, *Sylburgius* l

p

p 217. *ὥτε κάμηλοι μάλιςα*) Vſum olim camelo-
in militia fuiſſe apud aliquot gentes , *Vegetius* auctor
l. 3. *cap*. 23. ubi *Stewechio* notata vide. præſertim vero
ndus eſt *Herm. Hugo de milit. equeſtr. lib*. 1. *cap*. 5. ἐξο-
egit Sylburgius. Mox *ῥᾳδίως ἁλισκ'* pro *ῥᾷςα* mſc.
tti.

p. 220. *θανάτε τ̃ αὐτῶ πεϱυχωμβύε*) *Schottus le-
um conjicit, θανάτῳ τῷ ἀξίῳ πεϱυχωμβύον digna extri-
morte. Sed, ne quid diſsimulem, gloſſema eſſe hoc mem-
, innuit declarativum τἐτέςι*. Sylburgius.

IN LIB. V.

5, 1, 221. *ἐ πολύτι ἐξεσίας ϗ δυνάμεως βασιλικῆς ἀ-
σης)* Diximus de poteſtate ea aliquid ſupra ad 1, 9, 30.
iterum poteſt *Gutherius de offic. dom. Aug. lib*. 2 *cap*.
:.

κολακείας ἢ χαίρων, καὶ τὺς εἰς ὠμότητα πϱοξένοντας)
toties jam monui , dictionem *Herodiani* profunda no-
que philoſophia refertam, morumque præſertim nota-
inſignem eſſe. Sicut hoc loco adulatorum calumnias,
ıs affectus principum incitare conſueverunt, deſcribit.
autem propoſitum tribuit Conſtantio ſuo *Marcelli-
ib*. 15 *cap* 15. taleſque aſſentatores ſive delatores *tar-
s* vocat *c*. 16. Quem *ſcriptorem* vel propterea nomino,
artes illas ſycophanticas aſſentatorum aulicorum in
ipua parte ſui operis deformare voluit.

p. 222. *ὅτι δὴ ὄντα μὲ ἐκ τ̃ ἱππάδος τάξεως)* Non ori-
; fuit enim *humili loco natus*, ait *Capitolinus cap* 2: &
m ad equeſtrem dignitatem pervenit : *Aurelius Victor*
eundem *Capitolin c*. 4. rem totam complectitur *: Ma-
m libertinum , hominem proſtibulum , ſervilibus offi-
cupatum in domo imperatoria , venali fide, vita ſor-
ſub Commodo , a Severo remotum etiam à miſerrimis
is, relegatumq́ in Africam : ubi ut infamiam damna-
s tegeret, lectioni operam dediſſe, egiſſe cauſſulas, decla-
e, jus poſtremo dixiſſe. Donatum autem annulis aureis
cinante ſibi liberto ſuo Feſto , advocatum fiſci factum
ero Antonino.*

p. 223. τί γοῦν ἡμᾶς ὤνησεν ἡ Κομμόδου εὐγένεια) S *supra lib.* 1. *cap.* 5. magnifica prædicatione, *successio &* *bilitas Principum* laudata est: ita hac oratione, *Electi* *& meritorum honorem* diligenti tractatione præfert. empla similia passim obvia non annotamus.

5, 2, 224. οὐχ οὕτω δ' εὔφρανε πάντας ἡ Μακρίνου ἀρχὴ) Itaque in acclamationibus Senatus apud *Capit* *c.* 2. legimus: *quemvis magis quam parricidam, que* *magis quam incestum, quemvis magis quam impur* *quemvis magis quam interfectorem & Senatus & Po* Congruit *Dio*: ἀγαπητῶς αὐτὸν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐδέξαντο οὐχ δουλεύσουσιν, ὡς οὗ ἐστέροντο ἐνθυμούμενοι & πάντα τινὰ καὶ τὸν τυ αἱρετώτερον αὐτοῦ νομίζοντες ἔσεσθαι. *libenter illum princ* *acceperunt, non tam cogitantes, in cujus servitutem* *rent, quam ex cujus tyrannide liberati essent, atque* *quemcunque potiorem illo fore existimantes.* Subind κατήγγελον, Ald. & Basil. κατήγγελλον. Et mox *Sylbu* *transposito adjectivo legendum* putat, ἥ τε Ῥωμαίων πόλ σχεδὸν πᾶσα ἡ ὑπὸ Ῥωμ. οἰκουμένη. *In sequentibus* (ita p *deinceps membris nulla opus est mutatione: sed period.* *ditio accipienda est post* ἡσυχαζόντων. *Et ne insolens t* *nominativorum absoluta positio, usurpatum scias a* *ipso auctore supra* 1, 13. *p.* 42. *& infra* 5, 4. *p.* 233. *quan* *per prolepsin: Latina quoque ad eam distinctionem fi* *formari poterint.* urbesque ac toto propemodum Romano ab improbis hominibus repurgato atque h aliis punitis, aliis expulsis; ceteris, quibus latere cor set, timore quiescentibus: in magna securitate ac tatis quadam imagine vivebatur illo anno, quo solus M nus imperavit.

p. 225. ἐζήλου δὲ ταῦτα ὡς δὴ Μάρκου ἐπιτηδεύμ Stolida κακοζηλία, cum etiam id, quod naturæ aut vitium haberi debet, exprimere student. Sic *Anto* *Caracallus Alexandri Macedonis* imitatorem (ut libro cedente cognovimus) agens, etiam *truci fronte, & a* *vum humerum depressa cervice* spectari voluit, teste *re in epit.* 21. Subinde pro ζωστῆρι *Sylburgius* malle στηθο...

2, 3

5,3,226. Μάμσα δὲ τις ὄνομα) Quæ hoc capite me-
antur, breviavit *Capitolinus in Macrino cap.* 9, ita ut
oſci poſſit : ſicut *Caſaubonus* pleraque membra cum
nbris comparavit. Nobis non placet nunc actum age-
re tam obvia.

p. 227. τῇ δὲ νεωτέρᾳ Ἀλεξάνδρος) Operæ pretium eſt
tirpe tam Heliagabali, quam Alexandri, quæ ſæpe apud
tores confunditur, videre *Henric. Valeſ. ad Excerpt.
eſ. p.* 112.

Σοαιμὶς μὲν ἡ πρεσβυτέρα) Quæ *Herodiano*: *Soæmis* eſt,
d *Capitolin &Amprid. Semiamira* vocatur. Quam
ropius, *Symiam Siram* vocat. quam lectionem veriorem
, exiſtimat *Ioſephus Scaliger ad Euſeb. pag.* 213. *Pæanius*
ropij metaphraſtes videtur de Severiano cognomento
itaſſe. Legitur enim in editione *Sylburgiana* Συμία
ἱερά. *Scaliger* legerat ξυνηρά : quod & ipſum corruptum
abat in Σειρά, ut eſſet Syriacum סירא.

τῇ φοινίκων φωνῇ ἐλαιαγάβαλον καλοῦντες) In primis
ſtris eſt hæc de *Elagabalo* ſive *Alagabalo* (quæ forma
rientali labio convenientiſſima cenſeri debet) anno-
o *Herodiani*: qui hac quoque in parte induſtriam Hiſto-
implere ſatagit, ſicut jam ſupra in *Dea Peſinuntia* fabu-
idimus. De numine ipſo *Vide, quæ erudite ad Euſebium
gnus Scaliger, ad Lampridium Caſaubonus & Salma-
annotavit*. utar enim verbis *G. Io. Voſſij è Theol. gent.* 2,5.
audandis iis, qui in hoc argumento omnium primi oc-
rentes non debent niſi illuſtri elogio memorari. Quod
ertivit etiam tantis nominibus, cum hac ipſa de re diſ-
eret, *Io. Seldenus in Syntagm.* 2. *de Diis Syris cap.* 1. Qui-
adde *Nicolaum Fullerum miſcellan. lib.* 1. *cap.* 14.

5, 4, 231. ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλη τῷ Μακρίνῳ) Rurſum
hoc capite, *Macrini ſui decimum caput* deſcripſit *Capito-
us*: quod in præcedenti etiam acciderat.

p. 232. περθυμία) *Legendum potius ῥαθυμία ex* 5,2.
p.225. Sylburgius.

p.234. τῶν τε ἑκατοντάρχων μεγάλη σπουδῇ τὰ ὀχήματα
ἀγόντων) Vide *Iacob. Guther. de offic. dom. Aug.* 3,14. & 15.

p. 235. ἐν Καλχηδόνι γοῦν τῆς Βιθυνίας) Hinc sumsit C pitolinus *ista in Macrino cap.* 10: *fugiens sane Macrinus cu paucis & filio, in vico quodam Bithyniæ occisus est cum D dumeno.* *Dio* non in *loco* tantum *cædis*, sed in historia eti Diadumeni variat. Vide *Casaub. ad Macrin.* & *Ios. Sca ad Euseb.*

p. 236. συναναιρεθέντος αὐτῷ καὶ τοῦ παιδὸς, ὃν ἦν πε σας Καίσαρα, Διαδουμενιανὸν καλούμενον) *Lampridius in A tonino Diadumeno cap.* 2, hunc locum ita perstringit: *He dianus Græcus scriptor hæc* (quæ ipse de Antonini impo nomine præmiserat) *præteriens, Diadumenum tantum C sarem dicit puerum a militibus nuncupatum & cum pa occisum.* Quasi legisset: ὃ ἤσαν οἱ στρατιῶται ποιήσαντες Κ σαρα, Διαδούμενον καλούμενον. quod *Casaubonus* recte mo De *Diadumeni* nomine vide eundem *cap.* 4. Quod de C saris appellatione tradit *Herodianus*, firmat *Capitolinu Macrino cap.* 10: *sciendum præterea, quod Cæsar fuisse di tur non Augustus Diadumenus puer, quem plerique p fuisse cum patre imperio tradiderunt.* Alludere vide hunc ipsum *Herodiani* locum.

5, 5, 237. ἐξάρχητο) an ἐξωρχεῖτο, dubitat *Sylburg.* qui & ἐξήρχετο *auspicabatur*, conjicit. Mox Σύρων ὀ σμασι verum est, quanquam Politianus Σήρων legit. v. su 4, 10, 203.

μεταμφιέσασθαι τὴν Ῥωμαίων στολὴν) Pertinet huc q supra de Macrino legitur 5, 2, 225: περόνῃ τε πόρπαις καὶ ζω χρυσῷ πολλῷ καὶ λίθοις τιμίοις πεποικιλμένοις κεκοσμημένος παύτης πολυτελείας παρὰ τοῖς Ῥωμαίων στρατιώταις, οὐκ ἐπα μένης, βαρβάρου δὲ μᾶλλον καὶ θηλοπρεποῦς εἶναι δοκούσης. *I debat cum fibulis ac balteo auratis gemmatisque: qui lu minime Romano gratus erat exercitus, certe quem bar ris putant feminisque congruentiorem quam Principi.* unum magni Alexandri exemplum monere Principes p sit, quantum vestitus insolentia & peregrinitas, odii c citare soleat apud gentes cordatiores moribus patriis micas.

p. 239. νεών τε μέγιστον καὶ κάλλιστον κατασκευάσας) V *Lampridium in Heliogab.* 3.

5, 6, 2

5, 6, 241. μεθ' ὀλίγον χρόνον ἀπιπέμψατο) Cornelia
ıla fuit, quam repudiavit non aliam ob caussam, quam
ɔd maculam haberet in corpore. *Dio*,

ἀποσπάσας αὐτὴν τῆς Ἑστίας) plane cum Nostri narra-
ne congruens, *Aquileiam*, inquit, *Severam duxit, aperte
fasque violans: quippe Vestæ sacerdotio consecratam pro-
& impietate contaminavit, neque dubitavit dicere: Fe-
ɔoc, ut ex me Pontifice & illa sacerdote digna diis soboles
scatur. Lampridius* illis verbis meminit: *In virginem
ʔalem incestum admisit.*

p. 242. εἰ μή ὅτε πυρὶ κατεφλέχθη ὁ νεώς) *supra lib.* I.
ʼ,14. *p.* 4.

τῆς Οὐρανίας τὸ ἄγαλμα μετεπέμψατο) Recte se habet
od de *Luna* sequitur. Sed & *Astarte*, ex *Hebr. Astaroth*,
Luciano [*lib. de dea* Syria] de *Luna* explicatur. Græci, ut
demus apud Nostrum, aliqua similitudine litterarum du-
, corrupere in sui idiomatis vocem Ἀστροάρχην *quasi regi-
m siderum aut cœli* vocantes. Vide omnino *G. I. Vossij
ɪeolog. gentil. lib.* 2. *cap.* 21 & 24. Itaque non opus erat,
vir doctissimus *Petrus Faber* (cujus dissertatio de hoc
erodiani loco lectu digna est) *lib.* 3, *semestr. cap.* 1. ex-
ingeret τὴν Ἀστροάρχην & Ἀστάρτην reponeret. *Herodia-
um* enim ita scripsisse, nullum est dubium: quippe qui
ræcos hic secutus est; cum & *Orpheus* Ἀστράρχην vocet
unam. Adi *Nicol. Fulleri miscellan. lib.* 1. *cap.* 13. Vide-
ıus enim, quamvis de *Afris* & *Phœnicibus* loquatur *Hero-
ianus*, tamen Græcas illum voces attendere, quod de *Vra-
ia*, quam Latini *Cælestem* vocarunt, satis clarum est. *Quid
nim Cœlestis, præter Vraniam? Quid Vrania, nisi cœli re-
ına, id est, Baaleth Shamaim, Luna, Astarte?* Sunt hæc
erba *Io. Seldeni* Syntagm. 2 *de diis Syris, cap.* 2: ubi plura
uc spectantia.

χρήματά τε πάμπλειστα τὴν θεὸν εἰς προῖκα δὴ ἐπιδοῦναι
ʼκέλευσε) Exemplum tale nequitiæ in *Dione* 48. *p.* 434. le-
gimus. Cum enim Antonius pro Baccho sese venditaret, &
Athenienses infelici adulatione *Minervam suam*, Deo scili-
et Deam despondeŕent, accipere se matrimonium, dixit,
otisque nomine, quadragies sestertium exegit.

p. 244. ἐῤῥίπτει τοῖς ὄχλοις ἐκπώματα) Late ist… deliniendi dicam an decipiendi vulgi commenta exequi… *Lampridius*. In præced. *Sylburgius* mallet ἀνιῶν τε αὐτοὺς.

5, 7, 246. Ἀλέξανδρος καλεῖ) παραχθέντος αὐτ… πάππου ὀνόματος εἰς τὸ τοῦ Μακεδόνος &c. Vide *supra* 4, 8.

p. 247. ἡ δὲ μήτηρ αὐτὸν ἡ Μαμμαία ἀπῆγε μὲν τῶν χρῶν) A *Nicephoro Callisto lib.* 5. *cap.* 17. laudatur hæc … mina: ἦν γὰρ ἡ γυνὴ θεοσεβὴς μᾶλλον καὶ τὸν τρόπον εἴπερ τις … λιστα εὐλαβής. *Pia erat mulier & moribus castis modesti…* Etiam Origenem ad se accivit, ab eoque Christianam re… gionem edocta est. Hæsit tamen avaritiæ labes: quæ ips… cum filio perdidit.

διδασκάλους τε πάσης παιδείας λάθρα μετεπέμπε… *Lampridius in ejus Vita cap.* 3: *Alexander, cui Mamm… mater fuit (nam ita dicitur à plerisque) à prima pueri… artibus bonis imbutus tam civilibus quam militaribus, … unum quidem diem sponte sua transire passus est, quo se … & ad litteras, & ad militia exerceret.* Subtexit dein… syllabum præceptorum ejus.

p. 248. καὶ τοῖς μὲν στρατοπέδοις ἔπαρχον) Descri… hæc, ut solet, *Ioannes Antiochenus*. ad quem, *in excerp… Peiresianis Henricus Valesius*, *Politiani* versionem rep… hendit, & aliam merito substituit: *Quippe cohortibus p… toriis saltatorem quendam præfecit; alteri item è sce… præfecturam morum, & legendi senatus ac recognosce… turmas equitum Rom. potestatem mandavit.* Ponend… hoc est in nævis optimæ aliâs & incomparabilis versior… De re ipsa vide *Lamprid. in Heliogab.* 11. 12. 15. 20.

5, 8, 249. ἐπιῤῥεπεστέρας τοίνυν τὰς γνώμας πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον εἶχον) Adeundus est *Lampridius in Heliog.* 13. 14. 15. 16.

ὀψοποιοῖς τε καὶ οἰνοχόοις) Vide supra 4, 4, 184.

p. 250. φύσει τε χαῦνος τὸν τρόπον ὄντος) *Supra* 5, 7, 2… κοῦφον καὶ ἄφρονα νεανίαν vocaverat. Mox, pro ἃ ἐβούλετο *Schotti msc.* & Polit. legunt, ἃ ἐβούλετο, quæ volebat, ann… tante *Sylburgio*.

p. 252. ἀπερρίφθη εἰς τοὺς ὀχετοὺς εἰς τὸν θύβριν ποταμ…

ῥέοντ…

νζῳ) Vnde nomen *Tiberini* & *Tractitij* post mortem eum famavit. *Lamprid.* 17 & 33. itemque *Victor. epit.* 32. praecd. pro καπηλήφθησιν A. & B. καπηλειφθησαν, *relicti at.*

p. 251. Pro τοῖς λαμβαν. *Sylburgius* conjicit συλλαμβανομένοις.

IN LIB. VI.

6, 1, 253. ἑκκαίδεκα ἐπελέξαντο συνέδρους εἶναι καὶ συμβούλους τοῦ βασιλέως) Adde mox p. 254. Comparat huc *Casaubonus*, *Consilia Augusti semestria*, de quibus *Suetonius* 35, scilicet, ad effigiem temperatae beneque compositae monarchiae ista adornabantur. Nulla enim Principatus forma rarior est, quam quae aliquam ἀριστοκρατίας speciem admixtam habet. Eximia sunt exempla praesertim *M. Antonini Philosophi* apud *Capitolinum* 22; & nostri hujus Alexandri, cujus consiliarios & amicos recenset, illorumque praesertim virtuti felicitatem temporis & imperii adscribit, *in Vita ejus à cap.* 65. *usque ad finem.* Quae dissertatio veluti commentarii loco esse nobis potest. Inter eos principis consultores eminebat *Vlpianus*, vir non juris tantum peritissimus, sed omni prudentiae instrumento adornatus, quem etiam ad secretissima quaeque solum admisit. *Neque unquam*, ait *Lampridius cap.* 31. solum quemquam nisi praefectum suum vidit (id est, admissione interiori honoravit) *& quidem Vlpianum, ex assessore semper suo, caussa justitiae singularis. Cum autem alterum adhibuit, & Vlpianum rogari jussit. Atque ideo* (ait *Idem Historicus cap.* 51) *summus imperator fuit, quod ejus consiliis remp. rexit.* Quod propterea adjicio, ut non tantum compluribus bonis viris opus habere Princeps intelligatur ad bene consulendum imperio, sed etiam illa felicitas seorsum observetur, si quando *Vlpianus* principi contigerit, id est, si adjutor praecipuus onerum negotiorumque principalium (nam *uno aliquo tali* opus habere Principes, observat *Vellejus* 2, 127) sit vir Prudentia & virtute juxta magnus, neque doctrina magis quam sanctitate morum praecellens.

τοῖ ἀ-

τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, ἅπερ ἔτυχεν ἐκεῖνος κινήσας) Vid. *Lamprid. in Heliogab.* 3 & 6.

p. 254. καὶ δεδοικυῖα μὴ ἄρα ἡλικία ἀκμάζουσα, ὑπὸ ἐξουσίας ἀδείας) Plane ad similitudinem historiæ & prudentiæ supra descriptæ 1, 3, 6 hæc congruunt.

περικαλιστάμενων αὐτῷ τῶν κολάκων τὰς ὀρέξεις ἀκμαζούσας) Talis adulatio *Lucano* (*in lib. de non crea. calum.*) est κολακεία πρὸς τὸ πάθος ἑκάστου συντεθειμένη, *ad affectum ætatis scil. aut ingenij aut conditionis noxio artificio accommodata.*

p. 255. ἀναιμωτὶ ἦρξεν) Repertitur *fine hujus lib.* 2 ἀμέμπτως καὶ ἀναιμωτὶ *sine querela hominum & citra sanguinem imperasse Alexandrum. At Lampridius* semel perstringere videtur hanc assertionem *cap.* 25: *Hujus imperium incruentum quidam litteris tradiderunt, quod contra est nam & Severus est appellatus à militibus ob austeritatem & in animadversionibus asperior in quibusdam fuit*: sed *cap.* 52 interpretatur & explicat: *ἀναίμακτον imperium ejus cum fuerit durus & tetricus, idcirco vocatum est, quod Senatorem nullum occiderit, ut Herodianus Græcus scriptor refert in libris temporum suorum.* Ita quidem Lampridius in hodiernis autem codicibus Herodiani nihil de *Senatoribus* extat. Existimat *Casaubonus*, legisse eum: οὐδέ τις εἰπεῖν ἔχει ὑπ' ἐκείνου βουλευτὴν φονευθέντα. Vox βουλευτοῦ, ut cœpimus dicere, hodie desideratur. Reponendam esse, possit aliquis existimare. Quod non videatur Herodianus tam indefinita locutione uti voluisse, vel ambiguitatis vitandæ gratia: cum præsertim sequentia certum genus hominum subindicent, dum addit; καίτοι τινῶν μεγίσταις αἰτίαις ὑποπεσόντων, ὅμως ἐφείσατο ὡς μὴ φονεῦσαι. Sed tollitur hæc opinio per ea, quæ mox amplius repetuntur. ὑπ' Ἀλεξάνδρου δ' οὐκ ἄν τις εἰπεῖν ἔχει ἢ μνημονεῦσαι, ἐν ἔτεσι τοσούτοις ἀκρίτως φονευθέντα. Vbi satis indicat Herodianus, quomodo superiora, & quod de incruento imperio dixerat, intelligi debeant, nempe ad ἀκρίτους φόνους, ad injustas cædes libidinique Principis datas omnia referenda esse. Dubitavi olim, an hæc ipsa repetitio satis commode, & pro cetera Herodiani concinnitate, se haberet, visumque est credibile, illa priora, οὐδέ τις εἰπεῖν ἔχει

ὑπὸ

τ' ἐκείνε φονευθέντα, adſcripta & ex proxime ſequentibus ıc translata eſſe, à quodam, qui forte in margine voluerit plicare, illud: ἀναιμωτὶ ἦρξεν. Sed facile largiar, ἐπιτατι-ῖς ἐμφάσεως cauſſa, ut in re admodum memorabili, repe-ɔnem tam properam, neque nimis uſitatam eleganter ſcri-:ntibus, admiſſam eſſe.

ὁρῶν αὐτὴν ἔσαν φιλοχρήματον) ut ſupra diximus, egre-æ cetera muleris hæc infamia fuit: congruitque loco *Nice-ori* ante laudato, *Lamprid. in Alex. Mam.* 14. f. *mulier ncta, ſed avara & auri atque argenti cupida.*

p. 256. βασίλισσα θέλεσα εἶναι μόνη) Talis æmula-ɔnis exemplum inter mulieres deſcribit *Noſter* 1,8.

6, 2, 257. τῷ δὲ Τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει) *Alij* XIII adunt.

p. 258. πρόγονικὸν κλῆμα ἡγέμενος) Vide *Grot. de ır. bell. & pac.* 2, 4, & 7. itemque *Freinshemij Noſtri not. d Flor. l.* 2, 4, 1. ſimiles ſunt ejusmodi homines bello-ım cauſſas undecunque corripientes *Lupo*, qui cum apud *hædrum lib.* 1. *fab.* 1 agno objeciſſet; *ante hos ſex menſes ıaledixiſti mihi*, agnuſque reſpondiſſet, *equidem natus on eram.*

Pater hercle tuus, inquit, *maledixit mihi.*

p. 259. τὰ ἐπικείμενα στρατόπεδα ταῖς ὄχθαις τῶν ποτα-:ῶν, προσαστίζοντά τε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς) Interpretabitur hæc ɔſe *Herodianus*, ſi conferre lubet 2, 11.

p. 260. μετὰ γὰρ Δαρεῖον) Memorabilis egreſſio hiſto-ica de Perſarum imperio, quam deſcripſit *Zonaras t.* 2. *in llex. Mam.* Paulo ante χειρώσασθαι poſitum pro futuro, χειρώ-εσθαι, ut ſupra ſæpius, *Sylburgius* notat.

6, 3, 261. κίνησις δὲ μεγίστη) *Sylburgius*: rectius κίνησίς τε μεγίστη πᾶσι τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένετο, δυνάμεως ἰσοῤῥό-πε ἀθρ.

6, 3, 262. χρὴ δ' ἄνδρας γυναῖκας τε καὶ σώφρονας εὔχε-σθαι μὲν) *Andreas Schottus lib.* 3. *obſervat.* 13. etiam hic agno-ſcit imitationem *Demoſthenis ex orat. de corona.*

Ἀρταξέρξης ἀνὴρ Πέρσης) *Dionem* vide *in Alexandro*: & *ıxcerpta Peireſiana pag.* 768. quosque ad Lamprid, notavit *Caſaubonus* p. 173.

6, 4, 264.

6,4,274. τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξήρτυε) Curam ej in apparando bello regendaque severa disciplina vide apu *Lamprid.* 53, 54 *&c.*

p. 265. εἶναι γὰρ αὐτὰ Περσῶν προγονικὰ κλήματα) cut *supra cap.* 2.

p. 266. εἰς Φρυγίαν ἐξέπεμψε) Refert hoc exemplu ad Legatorum in edendis mandatis contumeliosam immc destiam, *Fredericus de Marselaer in Legati sui lib.* 2. *differ* 33. Quod an satis recte faciat, ideo dubitari possit, qu hanc formulam legationis edendæ à suo Rege acceperan Vnde *Herodianus* mox ait, non esse gravius quid in eos coi sultum, quippe τὰ κελευσθέντα ὑπὸ τοῦ ἑαυτῶν δεσπότου ἀγγείλαντας, *qui à Domino suo in mandatis data nuntiassen* Clarum est, voluisse Alexandrum legatorum sanctimoniai sive sacra legationis, ut vocat *Tacitus*, attendere; & domin tamen legationis imperiosam insolentiam exprobrare.

6,5,267. καὶ λανθάνειν ποταμῶν ἐκείνων μόνων διὰ τὰς ἐκβολάς) Vt hæc rectius intelligantur, legendus est *Stra bo lib. præsertim* 11 *&* 16. Latere dicuntur ἐκβολαὶ horu fluminum propter paludes quibus intercipiuntur; & il quasi damna, quæ patiuntur, donec in rubrum mare ex ant. Ita enim; præter eos, qui ex professo hoc agun *Curtius* 5, 1, 15: *Tigris & Euphrates per Babyloniorum fin in mare rubrum erumpunt. & Iosephus antiq. Iud.* 1, 2. ὁ Φράτης δὲ καὶ τίγρις εἰς τὴν ἐρυθρὰν ἄπεισι θάλασσαν. Adde *Guilielmi.* Stuckij *scholia ad Arriani Periplum maris Ery thræi p.* 55 *&* 59. Paulo ante, pro, πρὸς τὰ ἀρκτῷα μέρη *Scho tus* leg. confer, τὰ ἑῷα:

οὐ γὰρ δὴ μισθοφόροις χρῶνται) Dictum est supra, a 3. 1, 120.

p. 270. ἔσφηλε δὲ αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος) At *Lampri dius* quantum differt? qui Alexandrum vicisse Artaxerxen boniquc non tantum ducis, sed & militis officio functur esse Romam rediisse, triumphasse, tradit, addictis in eju rei fidem *actis* *Senatus*, aliisque monumentis, *in Alexan dro Mam. cap.* 55. *& seq. Adeo maxima quaque ambigu sunt, dum alij quoquo modo audita pro compertis habent alij vera in contrarium vertunt; & gliscit utrumq; posteri tati*

', ut hic illud *Taciti* ex 3 A. 19, 3. non sine caussa, adhi-n. *Lampridium* tuetur, ut cœpi dicere, auctoritas pu-a, dum ex actis senatus quædam ad verbum excerpsit; nque consensus plurium. At *Herodiani* longe illu-or est in omni historia & industria & sollertia, ut non cre-ır temere hic acturus fuisse. qualem suspicionem neque narrationis contextus admittere videtur. Possis existi-'e Alexandrum non sine ingentibus damnis; de quibus odiani historia testatur; vicisse Persas; sed victoriam in us auctam studio aulicorum, dissimulatisque incom-dis magnifice deprædicatam esse, sicut in bonorum & ıbilium Principum historia fieri solet: plane ut ex diver-nvisum publice Principem seu bene seu male facta pre-nt. Confer, quæ *Herodianus cap. sequentis fine* memo-: neque erit caussa dubitandi, præsertim cum *Lampri-s* sæpissime aberret in vero de rebus judicio, & interpre-da aliorum historia. Herodianus enim non negat da-a Persis illata: quinimo studiose ostendit, & argumen-confirmat.

6, 6, 272. νόσῳ, πολέμῳ, κρύει) *Lampridius* 67. *nam amisisse illum exercitum dicunt: fame, frigore, ac mor-ut Herodianus auctor est contra multorum opinionem. 'aubonus* ad h. l. ita interpretatur Herodianum: *unam tem in locum iniquum deductam, cum pugnare non 'et, Persarum sagittis confixam internecione deletam; eram partem morbo extinctam; tertiam denique partem ?ore* ἐν ὄρεσι διαφθαρῆναι καὶ ἀκρωτηριασθῆναι οὐκ ὀλίγους ἐν χειμερίῳ χώρᾳ. *Idem qui Lampridium* notat, quod pro ιέμῳ legerit λιμῷ.

6, 7, 274. ὃς ἅπαξ διαλυθεὶς οὐ ῥᾳδίως ἠθροίζετο) Mu-: explicationis caussa conferenda sunt hæc cum superiori-; *cap.* 5.

p. 277. ἐν πεδίοις σχήματι καθιππεύονται) prorsus ıgruit huic loco illud *Claudiani* de Rheno & Danubio, *li Getic.* V. 3, 8:

Ambo habiles remis, ambo glacialia secti
Terga rotis, ambo Boreæ Martisque sodales.

p. 278. ὠνήσασθαι μᾶλλον τὰς σπονδὰς ἐπειρᾶτο) Notavi-ıs supra ad 1, 6, 19. | 6, 8, 279.

6,8,279. πρότερον μὲν ἐν παισὶ ποιμαίνων) Co
Capitolinum in Maximin. 1, & 2, &c.

p. 280. ὡς ὑπὸ τῆς τε μητρὸς ἀρχόμενον) Quo sche
te calumniæ mox ipse Maximinus cap. 9. μάγειρον μι
μητρὶ δουλεῦον vocat.

p. 279. ἐπέστησε πάσῃ τῇ τοῦ στρατοῦ νεολαίᾳ) Prolix
hac præfectura ejusque administratione *Capitolin. in M
ximin.* 5 & 6, confer *Vegetium de exercendis tyronibus
usque ad* 20.

τὸ μὲν παρὸν τῆς ἀρχῆς βαρὺ διὰ μῆκος ἐξουσίας ἡγούμ
Hæc cupiditas rerum novandarum militum animis per
gitiones illas immodicas, de quibus aliquotiens jam mo
mus, conciliata est: erupitque in perpetuas principum
nienas. Quæ res breves scilicet sequentium Principatus
cit. Vnde *Lampridius in Alex. c.* 64: *Hactenus imper
populi Romani eum principem habuit, quod diutius imp
ret: post eum certatim irruentibus; & aliis semestri
aliis annuis, plerisque per biennium, ad summum per tr
nium imperantibus, usque ad eos principes, qui latius
perium tetenderunt, Aurelianum dico, & deinceps.* Ne
breves modo Principatus hinc effecti, sed etiam indi
imperatoribus fœdati sunt: dum milites nihil nisi pec
am spectant aut sperant. Quam in rem eximia est *egr
Aurelij Victoris in Cæsarib.* 24.

p. 280. εἴτε καὶ λάθρᾳ τοῦ προσηκάζοντος ἀσώπα) Q
co verisimilius fit, quia ingens odium adversus Alexand
postea ostendit: cujus scilicet iram senserat, cum in exp
tione Persica commissam sibi exercitus partem turpiter
didisset. id quod *Zonaras* annotatum reliquit.

p. 6,9,283. ἀμέμπτως βεβιώκεσαν) Supra 6,2, 25
infra libri fine. Principio paginæ pro πρόσεισι Schottus
Pol. mavult προσίσι, *accedit, adventat.* Sylburgius.

p. 284. αὐτοκράτωρ τε ὑπὸ πάντων ἐκεῖνος ἀνα
ρεύεται) *Capitolinus* 8: *Maximinus primum a corpore
litari, & nondum senator, sine decreto Senatus, Augus
ab exercitu appellatus est.* *Casaubonus* legit *primus.*
cum *Victore* congruat, *qui in Cæsarib.* 25. scribit: *prim
militaribus, potentiam cepit suffragiis legionum.* N
dici

cunt primum *à militibus* creatum imperatorem (nam id canum, imperatorem posse ab exercitu principem fieri, aximo cum damno reipublicæ jampridem vulgatum erat, nfer *Tacit.* 1 H 4, 2. & 2. & 2 H. 76, 7) sed *primum è militibus*, necdum senatorem.

οἱ δὲ ἀφικόμενοι καὶ ἐπιπηδήσαντες τῇ σκηνῇ) Vide pau- aliter hunc exitum Alexandri memoratum *Lampridio* & 62.

p. 285. εἰ μὴ διεβέβλητο αὐτῷ τὰ τῆς μητρὸς εἰς φιλαργυ- ω) Iam aliquotiens supra hoc annotaverat. Et tulit qui- m filius ista, *matris cultu plus quam pius*; ut eleganti iemate *Victor in Cæsarib.* 24 ait. Vide, si lubet, quæ nota- nus ad *Tacit.* 1 A. 10, annot. 14.

IN LIB. VII.

7, 1, 286. πρόνοιαν ἐποιεῖτο δι' ὠμότητος τὴν ἀρχὴν βαιῶσαι) *Erat enim ei persuasum nisi crudelitate impe- um non teneri.* *Capitolin.* *In Maxim.* 8 qui toto illo libro *rodianum* nostrum κατὰ πόδα sequitur, neque res modo de, sed ipsas nobiliores sententias transscribit. Quod sta- n ab initio monendum duxi, nam singula deinceps loca mparare non est animus: præsertim cum id satis diligen- fecerit magnus vir, *Isaacus Casaubonus ad Capitolini iximinos.*

ὅτι δὴ ποιμαίνων ἐν τοῖς Θρακίοις ὄρεσιν) Habuimus *su- a* 6. 8.

p. 287. ἐκ συνειδήσεως δυσγενοῦς κρείττονα) *Zonaras t.* 2. 226 τὴν οἰκείαν δ' οἷον ἐπικαλύπτων δυσγένειαν, τοὺς μὲν πατρίδας ἠτίμου, προσῳκειοῦτο δὲ τοὺς ἐξ ἀφανῶν. *Velandæ suæ obilitatis ergo nobiliores despexit, ex obscuris autem ple- que sibi familiarius admovit.*

ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτὸν εἰς ὠμότητα προὐκαλέσατο) *scilicet fe- um more, quæ vulneratæ magis exulcerantur*, ut hoc n *Capitolino* è *Maximin. II.* dicam. Exemplum *supra* ha- imus in vita *Commodi* 1. 8.

Μάγνος τις ὄνομα) *Capitolinus* memoravit, *cap.* 10.

p. 288. διὰ σώματος μέγεθος) Ita mox *sub finem*

capitis, μέγιςος τὸ σῶμα dicitur. *Erat enim magnitudi tanta, ut octo pedes digito* (sive VI *digitis*, ut bene corr gunt viri docti) *videretur egressus*, inquit *Capitolinus c.* & *in Maximino Iuniore cap.* 2; *Erat Maximinus pedum ut diximus, octo & prope semis.* Intellige *pedum Italicum* qui constat *XIII digitis cum triente.* Staturæ usitatæ qu modus fuerit, monstrat apud *Vegetium Marius* (15,5,) *q. proceritatem tironum exegit, ita ut senos pedes vel cer quinos, & denas uncias habentes inter alares equites, vel primis legionum cohortibus probarentur*, Vide *Casaub.* *Sueton. Tib.* 68.

τὴν τε Ἀλεξάνδρε μέλλησιν) Propter ea, quæ *infra* n tabimus, hic monendum est, *Herodianum* non tam suu judicium de Alexandro, quam Maximini, referre. Qua quam revera non video, quomodo Alexander plane possit t nota negligentiæ cujusdam & cunctationis in bello Gern nico liberari.

p. 289. εἴτε ὑπὸ τ Μαξιμίνε συσκευασθεῖσα) *Capi linus* 10: *Et istam quidem factionem Maximinus ipse* *xisse perhibetur, ut materiam crudelitatis augeret.*

Κεαρτῖνος ἦν ὄνομα) *Tycum* vocat *Capitolinus* *Trebellius Pollio in* 30 *Tyrannis c.* 23, *Titum* appellat, p vocatque ad *Herodiani* testimonium. Sed addit post *Nec mireris tantam esse varietatem de homine, cuju nomen agnoscitur.* Vnde probabiliter censet *Cl. Salmas* nomen viro fuisse *Titi Quartini*; quod, ut fieri solet, G cus *Quartini*; Latini, *Titi* vocabulo, loco integri nom scilicet, extulerint. *Idem*, qui in Capitulo *Titum* *Tyco* reponendum censet. Ita nil opus erit emendatio qua *Casaubonus* corrigit hunc Herodiani locum in notis *Capitolin.*

7.2,291. μάλιστα ἦν οἱ ἀκροβολισταὶ πρὸς Γερμανῶν μά ἐπιτήδειοι) Adde *supra* 6,3.277, Paulo ante judicio *Sylbu* distinctio post πάμπλειστον ponenda, ut τοξοτῶν ad seque pertineat.

p. 292. ἐμπρήσαντες γὰρ τὸ πῦρ ἐπινέμεται τάς τε πά σκηνῶν) Vnde de istis habitationibus Germanorum, *Cl* *rium in Germ. antiq. lib.* 1. *cap.* 13, ubi hunc ipsum *H* *d.*

ani locum explicat, eumque, inter alia reprehendit, quod ermanis πόλεις *urbes* tribuat. Quæ reprehensio fortasse btilior, quam verior est, cum vox πόλεως in eas angustias on sit redigenda, neque tam facile, sicut ipse opinatus est, *olemæi* quoque auctoritas rejiciatur.

p. 293. τοῦ δὲ ἀκριβαθοῦς τῶν ἑλῶν Ῥωμαίοις μὲν δι' *νοιαν*) Possis reddere verbis Taciti è 1 A. 63, 3 *palus gnara centibus, iniqua nescis.*

ἔτι δὲ καὶ πρὸς τὸ νήχεσθαι ἐγγεγυμνασμένοι) Vnde *infra* ,542. ostentare artem natandi cupiunt, apud Aquileiam. le *Philipp. Cluver. German. antiq.* 1, 18. In fine paginæ, Ῥωμαίων μὲν *desideratur numerale adjectiυum* τρίτον, κρον, *aut indefinitum* συχνὸν, *υel aliud consimile.* Sylgius.

p. 294. γεγόνασι δὲ καὶ ἕτεραι συμβολαὶ) *Capitolinus* 13 ii & hæc & pleraque, ut supra monuimus, describit ex odiano) *plura bella* dixit, abusus voce bellorum pro ipsis liis.

ἔν τε Σιρμίῳ διατρίβων τῇ μεγίστῃ ἐκεῖ πόλει) Ibi Palan & curia Principum. Vide *Iacob. Guther. de offic. dom.* . 3, 12.

καὶ ποιήσειν ἔμελλεν) *Capitolinus* 13 hæc non sine nota prehensione exscribit; *quod fecisset, si υixisset, ut Heanus dixit Græcus scriptor, qui ei* (*quantum υidemus*) *dium Alexandri plurimum faυit.* Sinistrum hoc & abum de Herodiano judicium esse, jam *Casaubonus* ad n locum animadvertit. Scilicet *minusculi* illi scripto- ut ipsorum nunc stilum imiter) sicut congestione re- historiam illorum temporum deficientem utiliter sar- putandi sunt, ita ab judicii civilis gravitate & artibus oriæ, mirum quantum absunt. *Herodianum* favere imo, , odisse Alexandrum, nemo ex ejus historia vel eis oculis deprehenderit. At quod Maximini, quem in i narratione gravissime detestatur, laudem militarem, una præcellebat, non tacuit; itemque Alexandri, quem ni principis elogiis constanter honestat, quædam secius n opus erat gesta annotaverit: id vero est ab eo vel me ex officio Historici factum, quod *Capitolinus* non

Ff 2 intel-

intellexit. Confidera initium *capitis seq.* 3: videbis quaut diligentia militarem Maximini laudem, à ceteris rebus di stinguat: imo eam ipsam, ceteræ infamiæ comparation deprimat *Noster*.

7, 3, 295. ἀνεσὶς τε γὰρ πᾶσα) Descripsit hæc *Ioann Antiochenus in excerpt. Peiresc pag* 833 Nam *Capitolinum* etiam cum non nomino, intelligi volo. *Zonaras* generati πάντα δὲ τὰ τῶν ὑπηκόων σφετεριζόμενος, καὶ χρηματιζόμενος πάντοθεν, οὐδὲ τῶν ἱερῶν ἀπείχετο. *Omnia subditorum bona si vendicans, undecunque corradebat pecuniam, ita ut ne s cris quidem abstineret.*

p. 296. καὶ ἐκέλευσέ τε ἄνευ ὑπηρεσίας μόνους ὀχήμ σιν ἐπιτεθέντας) *Scythica vehicula* hic nominat *Capitolin* 13. ubi *Cl. Salmasius* mallet *sicca vehicula* i. e. *nuda, sine mitatu*; μόνα ὀχήματα.

τὰ γὰρ τῶν εὐδαιμονεῖν δοκούντων ἢ πλησίων πλάσματα More quodam vulgi cujus exemplum & characterem de *Sallustius Catilin.* 37: *Nam semper in civitate quibus i nullæ sunt, bonis invident: malos extollunt; vetera od nova exoptant.* & quæ sequuntur. *Cornelius Nepos in C bria* 3, 3: *non æquo animo pauperes alienam opulentum tuentur fortunam,*

p 297. καλλωπίσματος πόλεως) *Rectius fort.* καλλώπισμά τι πόλεως. *aut* καλλώπισμα τῆς πόλεως. *& mo nomin. casu,* ἡ ὕλη νόμισμα ποιῆσαι δυναμένη. *Sylburgius.*

p. 298. ὡς δὴ δι' αὐτοὺς ταῦτα πράττοντος τοῦ Μαξ.) *naras*: αἰτιωμένων οὖν ξυμπάντων τοὺς στρατιώτας τοὺς αὐτὸν Β λεύσαντας, &c. *cum omnes incusarent eos milites, qui u imperatorem fecissent,* res ad seditionem spectare cœpit

7, 4, 298. ἐπιτρόπευτις τῆς Καρχηδονίας χώρας *naras* de pluribus: οἱ γὰρ τῶν τῆς Λιβύης πραγμάτων ἐπίτροποι ἐν αὐτῇ εὐπορούντων τὰς οὐσίας ἐξ οὐδεμιᾶς εὐλόγου ἀφῃροῦντο αἰ καὶ τοὺς κεκτημένους αὐτὰς προσαπώλλυον. *Nam procurator Africa opulentiorum pecunias nulla probabili de causs prædati, ipsos denique possessores trucidabant.*

p. 299. οὓς ἤδεσαν ἢ πεπονθότας τι δεινὸν, ἢ παθεῖν ε κότας) Pertinet ad hoc & sequentia exempla illud *Aristi* ε 5 *polit.* 3: Διὰ δὲ φόβον στασιάζουσιν οἵτε ἠδικηκότες δεδιότ

ὦσι δίκην, καὶ οἱ μέλλοντες ἀδικεῖσθαι, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ἀδικηθῆναι. *Insurgunt ob metum partim, qui injuriam fecere, timentes ne commissa luant; partim qui metuunt injuriam, volentes scilicet prævenire potius eos quos timent, quam affligi.* Confer quod *cap. seq.* principio dicit Noster de desperato juvenum post admissam cædem consilio p. 300 & 303.

7, 5, 301. ὥσπερ καθ' ἀκολουθίαν, ἐπὶ πάντα ἐλθόντα) Ita Trebellius Pollio *de Valeriano patre c.* 1: *Valerianus censor antea, & per dignitatum omnes gradus suis temporibus ad maximum in terris culmen ascendens, cujus per annos 70. ita laudabilis in eam conscenderat gloriam, ut post omnes honores & magistratus insigniter gestos, imperator fieret.* Exemplo scilicet, cui Gordianus comparari meretur: de cujus dignitatibus, laudibusque per gradus honorum & gloriæ partis, ut & delato imperio prolixe *Capitolinus in Gordiano primo à c. 3. usque ad* 9.

p. 303. *Si verba* ἀπαλλάξεις *&* εὐδοκιμήσεις *in nomina* ἀπάλλαξις *&* εὐδοκίμησις *transmutentur, accusativo* τὰ πάθη *in genitivum* πάθους *verso, membrorum quidem major efficietur congruentia, sed phrasis reddetur insolentior. Politianus* ἀπαλλάξεις *ad utriusque membri accusativos* μῖσος *&* πάθος *retulit &* τὸ Μαξιμίνου μῖσος *seu* μῦσος *pro* τὸν στυγερὸν Μαξιμῖνον *accipit, sententia quidem non male convenientem, sed minus cohærente structura. Mutilationis suspicionem aliquam movet, quod articulus* τό, τε *legitimam in sequenti membro redditionem non habet.* Hæc Sylburgius.

p. 304. βασιλικῆς τιμῆς καὶ τελευτῆσαι) *Capitolinus maluit honestas caussas habere moriendi, quam dedi vinculis & carceri Maximini.* Vt fieret illud: καλὸν ἐπιτάφιον ἡ τυραννίς.

7, 6, 305. ὅ τε Γορδιανὸς γράμματά τι πάμπολλα ἐκπέμπει) Hæc omnia ad verbum fere *Capitolinus en* Gord. 9. idem, qui *in Maximino patre cap.* 16. literas ad senatum ὑπολέξει refert.

p. 307. βούλεσθαι καὶ διαλεχθῆναι αὐτῷ ἰδιαίτερον] Compara dolum Severi adversus Albinum *supra* 3, 5.

7, 7, 309. τὸ κρυπτὸν πρότερον διὰ φόβον μῖσος]

 Vide

Vide schema ejusmodi odii erumpentis post mortem Do mitiani, figuratum *Plinio Panegyrista* 52. *& Nazarius pa neg. Constantin. c.*32 : *Nihil est immoderatius*, inquit, *qua post longam tristitiam recens gaudium : impetu suo ferve nec ut primum liberum , continuo defecatum , statim pu rum est. nam ut fistulæ cum diu interceptæ sunt, exitu dat quo largiores eo crassiores aquas evomunt. sic vota hominu metu interclusa turbide aliquid egerunt, cum cumula eruperunt.*

ἥτε σύγκλητ☉ συνελθοῦσα) Vide Capitolini 15 & 16 *Maximino.* Idem *in Gordian. SCtum tacitum* factum a eaque occasione de origine & more SC*ti Taciti* egressione interserit.

ἐπαναβαίνοντες τε οἰκήσεσιν) *pro* τε *aptius* substitu mus articulum τοῖς. *Sylburgius.*

p.310. γράμματά τε πρὸς πάντας) Exemplum litte rum descripsit *Capitolinus in Maximin.* 15.

Mox τὸ βουλεύουσιν, quod etiam agnoscit A. & W. fe posse putat *Sylburgius*, hac sententia ; *iis qui communi p triæ & senatorum consessu consultum cuperent.* Sed tu pro τῇ aptius legeretur τοῖς. alioqui legi etiam posset, καὶ ἐν συνεδρίῳ βουλεύουσι Ita addit.

7, 8, 311. ὥστε ποιεῖ τότε αὐτῶν καταφρονεῖν) *Capito nus* longe diversa memoria in *Maximin.* 17. *Ubi hoc* SC*tu Maximinus accepit, homo natura ferus, sic exarsit, ut n hominem, sed belluam putares. jacebat se in parietes, n nunquam terræ se prosternabat : exclamabat incondite, ripiebat gladium, quasi senatum posset occidere, conscin bat vestem regiam ; alios verberibus afficiebat : & nisi medio recessisset (ut quidam sunt auctores) oculos filio a lescentulo sustulisset.* Repetit ista *in Gordian. c.*13.

p. 312. ὡς ἂν φυλάττοιτο ἐπάντων οὐ μόνον τὰ διὰ (νῆς) Perstrinximus istum immanitatis tyrannicæ charac rem ad *Tac.* 1 A. 7 *annot.* 10.

ἐξ ἀναγνώσεως ἔλεξε τοιάδε) *Capitolinus in Maxim* brevem & *militarem* , ut vocat, concionem describit. *H dianus ingenio amicoru m formatam* orationem asserit. mos apud Principes inde à *Nerone* mansit. nam hunc m

ium indiguisse aliena eloquentia *Tacitus* auctor est 13 A,3. Vide omnino *Iacob. Guther. de offic. dom. Aug. lib.* 1. *cap.* 20.

p. 313. ὥσπερ ἐν πομπαῖς παίζουσι βασιλέων) *Dionis Chrysostomi* locus *ex orat.* 4. *de regno* huc pertinet: οὐδὲ γὰρ τῶν παίδων ὁ νικήσας, ὅταν παίζωσιν, ὡς αὐτοί φασι, βασιλέαν, τῷ βασιλεύς ἐστι. *Neque enim puerorum is, qui vicit, cum regem (ita enim vocant) ludunt, revera rex est.* Vide *Meursii Graeciam ludibundam.*

p. 314. ἱκετηρίας θαλλοὺς) Sylburgius: *fortasse* auctor scripsit ἱκετηρίους θαλλούς. In seq. certe structurae lex postulat hanc lectionem, καὶ τέκνα προτείνοντες ὑποστρώσουσιν τοὺς τ.

6, 9, 317. Καπιτωλιανὸς γὰρ ἦν τῷ ὄνομα) *Capitolinus Gordian.* 15 & *Maximin.* 19. rem breviter complectitur.

p. 318. οἱ δὲ Νομάδες ἀκοντισταί τε εὔστοχοι καὶ ἱππεῖς ἄριστοι) Egit de gentibus equitatu praestantibus *Hermannus Hugo milit. equestr.* 2, 2. adde de Numidis *Lips. milit. Rom.* 3, 8.

p. 317. ἐν εἰκόνι τε βασιλείας τελευτ.) Id quod ipse dicaverat satis speciosum mortis genus *Xen.* a 7, 5, 54: ἐν γήρᾳ ἐσχάτῳ οὐ πάνυ τι δεινὸν νομίζων, εἰ δέοι ἐν βασιλικαῖς τιμαῖς καὶ τελευτῆσαι.

7, 10, 321. οὐκ εἰς τὸ σύνηθες συνέδριον) *Casaubonus* SC*to tacito* haec interpretatur. quod supra statim factum *Capitolinus* narraverat. Pag. praeced. ante. οὔτε φθεγγόμενόν τινα, *nisi* οὔτε *ad* ἑνὸς *referas, ut sit pro* οὐδενὸς, *membro mutila videbitur periodus.* ait *Sylburgius.*

Μάξιμόν τε καὶ Βαλβῖνον) *Maximus* idem est, qui *Pupienus.* quod ignorasse Capitolinum *Maximini Iunioris fine*, plerique mirantur. semper ergo ἐν λόγῳ ἀπορίας capiendum est, cum *in Gordiano primo* dicit: *Maximus sive Pupienus*; & *in Gord. Tertio*: *Pupienum sive Maximum* & *Clodium Balbinum* Augustos appellavit senatus: donec in ferenda in Historico & in re tam facili, ὀψιμαθία, durationis nexu se exoluit, *fine Max. & Balbini.* Ceterum de creatis hisce Imperatoribus vid. *Eundem in Max. & Balb.* 2, 3. & *in Gordianis cap.* 10. & 22. Vbi & elogia eorum huc pertinentia.

p. 323. *ὣ ἢ παιδίον νήπιον τ̃ Γορδιανοῦ θυγατρὸ τέκνον*) De ætate discrepant. vide *Capitol. in Gordian.* 22. Al initio paginæ, *si πάλαι vitio caret*, inquit Sylburgius *transpositione facta scribendum videtur, ἐκ τ̃ ἱππικοῦ τάγματ τὸ νεανίας, τούς τε πάλαι στρατιώτας, οἱ ἐκ P. ut sensus sit, ad equestris ordinis juventutem adscitos fuisse etiam veteran milites.*

7, 11, 324. *μαθόντες δὲ οἱ στρατιῶται*) Descripsit hæc ut cætera pleraque (nec enim totiens monere sustineo) *Capitolinus in Gordianis* 22.

p. 326. *ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ὄλεθρον*) Addendum e exemplum *supra* descriptum 1, 12.

7, 12, 328. *τοῖς τε στρατιώταις ὑπισχνεῖτο ἀμνηστίαν*) Qu tanquam saluberrimo bellorum civilium remedio etiam i fra truces adhuc dum militum animos sanat Maximus, 8, 328. Egimus eo de argumento *dissertatione peculiari*.

p 330 *ἐγκαταμιξάντων ἑαυτοὺς τοῖς στρατιώταις*) Co para licentiam *supra* descriptam occasione prætextuque m tus ejuscemodi 7, 7.

IN LIB. VIII.

8, 1, 333. *ἐγκαταφρονηταί, ὡς βάρβαροι.* Inter artes *Ag cola* refert *Tacitus* c. 35. auxilia hosti opposita, legiones vel pro vallo ordinatas, *ingens victoriæ decus citra Romani sanguinem bellanti, & auxilium, si pellerentur.*

ἣν καλοῦσι ἡμᾶν Capitolinus in Maxim. 21; *Hemon* vocat. *Casaubonus in Herodiano* legendum autumat; *ἡμα* Vide ejus notam ad locum *Capitolini.*

p. 334. *ἅπερ ὄρη ὑπερμήκη*) Abunde notavimus *pra ad* 2, 11, *p.* 105. Mox, *εἰς βάθος μέγιστον ἀπορρωγότας* hab editiones. *Vulgata lexica in hujus loci citatione scribi ἀπόρρωγας* seu *ἀπορρῶγας. Sed procul dubio vera lectio est, κ μνοὺς εἰς βάθος μέγιστον ἀπερρωγότας, præcipitia ingenti a tudine prærupta, seu altissimarum rupium immania pr pitia.* Sylburgius.

8, 2, 335. *Ἀκυληΐα ὥσπερ τι ἐμπόριον Ἰταλίας*) *Stra nem* adi *lib.* 5. *Geograph.*

p. 336. μηκέτι τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἢ τειχῶν ἢ ὅπλων κ.θ.) Addendus eſt locus 2, 11, 103.

περιῤῥεῖ) *Memmius cum Politiano mavult* παραῤῥεῖ, *aterfluit.*

8, 3, 339. οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἄλλων μαχόμενοι) Vide his milia in oratione Galgaci apud *Tacit. Agric.* 32. *Catilina* . *Salluſt.* 58: *Non eadem nobis, & illis neceſſitudo impenet. Nos pro patria, pro libertate, pro vita certamus: illis per vacuum eſt pro potentia paucorum pugnare.*

p. 340. Βέλιν δὲ καλοῦσι) *Capitolinus in Maximin.* 2, *Deum Belenum* vocat: *in Herodiano* legendum non Βέλιν, ſed Βέλινον *Salmaſius* notat. *Apollinem* eſſe, ſive *Solem,* *Herodiano* conſentit *Capitolinus.* Vide *de origine* nominis, *eque cultu Dei hujus G. I. Voſſ. Theolog. gentil.* 2, 17. & *Auſonij rofeſſ. Burdegal. carm.* 4. itemque 10, *Eliam Vinetum*; & *Joſeph. Scalig. Lect. Auſon. lib.* 1. *cap* 9.

8, 4, 342. Γερμανοὶ δὲ τινὲς) de quorum peritia naandi *ſupra* 7, 2, 293.

8, 4, 343. ὥσπερ ὄντα κοῖλα δίκην νεῶν, ἀλλήλοις συνδεθέντα) *Vegetius lib.* 3. *c.* 7: *Navigeri omnes haſtilibus fixis, ac uperpoſitis tabulatis pervij ſiunt; vel certe tumultuario ere colligatis inanibus cuppis, additisque trabibus tranſium prabent.* Ubi *Stewechio* notata vide & *Caſauboni ad Capitolin. Maximin.* 22.

p. 344. μηχανάς τε οὖν) periodum hanc uſque ad ſeq. πολλῶν δὲ. *non habet Schotti mſc. agnoſcit tamen eam etiam Pol. verſio* Syſburgius.

p. 345. φερομένη δὲ ἡ πίσσα σὺν οἷς περιείργη) *Lipſium in Poliorceticis* vide, ubi abunde exemplorum, de rebus in oppugnantes effuſis. Paulo ante λαβὰς ἐπιμήκεις ἔχουσι, *participium* ἔχουσι *agnoſcit etiam A. & W. at Pol. ed. emittit, minus recte*; inquit Sylburgius. At ego omiſſum, non dixeim. quid enim eſt aliud, *doliis, quorum manubria longiora,* quam *doliis, longiora manubria habentibus?*

8, 5, 347. ἐκόλαζε τοὺς πλείστους τῶν ἡγεμόνων) Intempeſtive id quidem, ut recte notat *Capitolinus* nam ſeveritas omnis, nedum crudelitas, tali tempore, ubi ſola in militibus ſpes, periculoſa eſt.

ἐκ πολλῆς παρασκευῆς) de quo apparatu instructuq *supra* 8,2,337.

p.348. τὸν στρατὸν δοκοῦντα πολιορκεῖν, αὐτὸν πολιορκεῖσθαι) Familiaris scriptoribus, in tali re sententia. qua *Capitolinus* ex *Herodiano* more suo transtulit.

p.350. οἱ περὶ τῇ Ῥωμαίων πόλει στρατόπεδον εἶχον τὸ καλούμενον ὄρος Ἀλβανόν. Erant enim præter castra, quæ urbe, alia, quæ ad radices montis Albani. Vide *Casaubo ad Spartian.* p. 130.

8,6,353. περιέτυχον Μαξίμῳ αὐτοκράτορι διατρίβοντι ἐν Ῥαβέννῃ) *Capitolin. in Max. & Balb.* 11. & *Maximin.* 24.

p. 354, ἑκατόμβας ἔθυε) Quid *Hecatombe* sit, descri bit hac occasione *Capitolinus in Max. & Balb.* 11. ubi Casaubonus notata vide. in præced. *forte legendum* ὥσπερ ἐκκλησιάζοντες εἰώθεσαν ἐν τῷδε χωρίῳ, *ut concionis tempore confluere eo in loco solebant.* Sylburgius.

8,7,355. κρατοῦντας δὲ τοὺς ὑπὸ συγκλήτου ᾑρημένους) mox *cap. seq* ἠγανάκτουν ὅτι ἄρχοντας ἔχοιεν ἐκ συγκλήτου ... *indignabantur milites & dedignabantur habere principes à senatu datos.* adde *Capitolin. M. & B.* 12. Mox, πρὸς δευτ. ἡμέρας, vox ἡμέρας *abest ab A. & B. ac facile abesse potest, cum in seq. membro exprimatur.* Sylburgius.

p. 356. στρατιωτικὸν ὅρκον, ὅς ἐστι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς σεμνὸν μυστήριον) Diximus de hac re ad *Taciti* I A. 7, I. S. illa sanctitas quam cito exolescit in animis militum, si semel impune violari posse animadverterunt? Hoc lo observatu dignum est, quod jusjurandum istud milita non Principi modo, sed & S. P. Q. Romano milites ol stringebat.

οὐ γὰρ ἑνὸς ἴδιον κτῆμα ἡ ἀρχή) Vnde *supra* 7,7,31 *Romani populi antiquitus imperium.* Similia multa, præsertim in orationibus Principum, apud scriptores histor Augustæ, occurrunt: speciosius plerumque, quam sinc rius jactata.

p. 357. ἀλλὰ γὰρ ἔστω πάντων ἀμνηστία) *Capitolinus Max. & Balb.* 12: Maximus sæpe dixerat apud milites, *obl vionem præteritorum esse debere.*

8,8,35

8.8,358. ἠγανάκτουν ὅτι ἄρα ἔχοιεν ἐκ συγκλήτου βασι-κεῖς) *Capitolinus* refert, præsagiſſe id Maximum, cum pri-um ei deferretur imperium. Verba ſunt *in Max.* & *lb.* 15: *Nec reticendum eſt, quod Maximus cum & ſibi Balbino deferretur judicio ſenatus imperium, ad Balbi-m dixiſſe fertur (ut Herodianus dicit) Quid tu Balbine ego merebimur, cum hanc tam immanem belluam exi-dederimus? cumque Balbinus dixiſſet S. P. Q. Romani uentisſimum amorem & orbis terrarum, dixiſſe fertur iximus: Vereor ne militum odium ſentiamus & mor-n.* Quod *Herodianum* laudat, fruſtra eſt. Sive *ipſe* ſive *ſſatori* hunc errorem tribuimus. *Caſaubonus*, in regio dice totam hanc narratiunculam Capitolini deſiderari, tatur.

p. 359. συνέβαινε δὲ κἀκείνους μὴ πάνυ τι ἀλλήλοις ὁμο-ἰν) Vide *Capitoliu. in Max.* & *Balb.* 14. *Zoſimus* etiam am cædis cauſſam aſſignat cum *lib.* 1. refert; *inſidias in rdianum juniorem ſtructas, auctoribus Maximo & Bal-o: quibus deprehenſis, tum auctores tum conſcios periiſſe.* nfundit, ut arbitror Hiſtoriam Philippi cum hac narra-ne: niſi fors milites ad excuſandum parricidium tale id in vulgus ſparſerunt.

p. 362. ὁ δὲ Γορδιανὸς) Vide *Capitolinum in Gor-ino tertio.*

Animadverſiones
in
Examen verſionis Politiani,
quod
HENRICVS STEPHANVS
adornavit.

Rorſus egregie factum eſt, quod elegantiſſimus ſcriptor *Herodianus*, elegantiſſima interpretatione à *Politiano* in Latinum converſus eſt; nec minus præclare ceſſit, od *Henricus Stephanus* multa induſtria, typisque mun-

diſſi-

dissimis utriusque curas publicavit: at quod idem ille do-ctissimus vir. Politiani versionem, cui similem hactenus i nullo scriptore habemus, tot castigationibus non necess-riis in ordinem redigere conatus est, id ego nec ex Græci scri-ptoris nec ex Latini interpretis merito arbitror accidiss Effecit equidem tam-critica manus, ut dicendum mihi nu sit, quod, nisi instituti ratio efflagitaret, nollem dictum; *He-ricum Stephanum* tum alibi, tum hic præsertim prodidisse, minus Latine quam Græce eruditum. Vt taceam, quod *Politiani* proposito ne ullam quidem videtur cogitati nem suscepisse.

Sunt, ut arbitror, non duo, quemadmodum hacten plerisque placuit, sed tria versionum sive interpretationu genera: *primum* quidem, cum verbis inhærentes, singu singulis sive reddimus, sive remetimur, quales pleraq Græcorum scriptorum versiones extant: *alterum*, cum berius & cum quadam paraphraseos mixtura sensum as qui conamur; quali industria *Nicolaus Alemannus* Pro pii arcanam historiam, *Franciscus Vigerus Eusebij præp rat. Evangelicam*, alii alia verterunt: *tertium* genus *Po tiano* singulare & proprium liceat dicere. quamvis en *Generosissimus Baro Enenckelius* mira elegantia Liviani li, Thucydidem interpretatus sit; *Casaubonus* autem Po bium luculenta itidem versione, uterquæ sane admodu Latine, illustraverit: malim tamen ad *secundum* genus C saubonum referre; *Enenckelium* autem Politiano ita co parare. ut adhuc differat utriusque studium. Videtur en una Politiano cura fuisse, si Latina elegantia posset eti in versione cum Græca Herodiani venustate certare, ad que plusquam translationis nomine æstimari. Quod q dem ita illi successit, ut rectissime de Herodiano transl judicaverit *Ludovicus Vives*; *non ab homine Græco Vta genitum, sed à Latino.* Quam se facile produnt alias tra lationes ex Græco? dum partim in Græcis rotundius dic exprimendis conatus sæpius quam successus apparet, p tim tralatitia diligentia ne alio quidem quam qualiscunc interpretationis nomine censeri cupit, partim in egreg etiam doctisq; conversionibus lucta quædam inter geni

La

atinitatis & explicationem Græcismi animadvertitur. uibus superatis difficultatibus Politianus talem nobis interpretationem Herodiani dedit, quæ dissociabiles interretis & eloquentis viri virtutes ita conjungeret, sicuti alias historia συνθεωρητά oratoris laudes cum historici offio conspirant. Quod institutum, qui ut oportet, considebit æstimabitque, non argutabitur in minutiis, aut tam obilis consilii rationes ad diversa & humiliora quasi reahere audebit.

Sed eamus in rem præsentem, & nonnulla videamus, uæ vitio dare instituit Politiano *H. Stephanus*. In præfaone sui examinis notat illa Procemii verba (*lib.1.cap.1.p.2.* ostræ edit.) δόξῃ παρέδωκαν τῆς ἀληθείας μείζονι, non deuisse reddi, *supra veri fidem sustulerunt*: sed *supra verum ustulerunt*, non enim majora, quam ut credi possint sed ajora quam revera erant, intelligi. Vix mihi ipsi credo, um hæc refero, *Stephanum* ignorasse, *fidem* Latinis præertim in hac formula, non rarius asseverarem, quam asensum credentis significare; ut elegantissime dicam, *supra eri fidem* dictum, quidquid in majus augetur. Ab hoc loco enit ad illum qui 3,5,33. legitur: *cogitare instituit Severus, uo pacto sibi universum Romanum imperium liberisq; suis onafide adjudicaret.* Inquit: Illa ipsa vox, *fides* eleganti uidem loquendi genere, sed propter ambiguitatem minine verborum Græcorum interpretationi apte adhibetur. Ioc enim quotusquisque de alia bona fide intelligendum utabit, quam ea, quæ jurisconsultis identidem in ore est? espondeream: *omnes* de alia fide & aliter intelligendum puabunt: *omnes*, inquam, qui vel de Latina lingua, vel de egotio aut contextu quidquam intelligent. Neque enim ueris tantum scribuntur versiones; præsertim elegantes: & e Politiani instituto jam diximus: quod longe rectius ceit *Ludovicus Vives*. qui Versionem Politiani cum Græciate Herodiani comparari voluit, tanquam ad profectum & nutuam illustrationem utriusq; eloquentiæ. Tum autem, uæ hæc nova lex interpretandi, *non licere ullam loquendi legantiam habere, nullam politiorem formulam?* præsertim um usus & auctoritas talia vulgaribus nec obscuriora nec magis

magis ambigua esse sinant. Qui profundius ista intelligun non minus clare dici sciunt; *bona fide firmatum imperiun* quam *penitus & certo firmatum.* Iuvat hic vox *adjudicar di*; *adjudicare sibi aliquid bona fide*, εἰς ἑαυτὸν μεταγαγεῖν βεβαιῶσαι. Nihil potuit elegantius aut aptius: una vox La tina, duplicis verbi Græci significationi non disconvenit. adjuncto sibi *bonæ fidei* vocabulo exhaurit rem & connecti Quinimo, si plane largiremur, *subtilioris aliquid eleganti* hic concurrere, quis tamen in tali versione, rarius & tempe stive immiscentibus sese quibusdam Latini labii deliciis iniquum se præbet? Ad majora progreditur, non sine sto macho & tragica verborum severitate, H. Stephanus. Cur enim *Politianus* lib. 4. cap. 5 pag. 189. illa Historici verba Μάρκος αὐτὸ φιλοσοφίαν καὶ ἐπιείκειαν προσποιούμενος, inter pretatus esset, *Marcus ipse, Philosophiæ simulator ac mansue tudinis*, Censor Interpretis, *Vix dixerim*, inquit, *majorem n Herodiano an Marco Imperator injuriam hæc interpretati faciat.* Nonne antea laudavit Marcum Historicum) ita per git) quomodo ea laus ei adimitur hoc loco? At quid hoc a *Herodianum*? Necesse est, ut dormiat lector, aut prorsu aliud agat, qui hæc ex Historici mente dicta existimet, cum tam aperte Antonino hæc oratio tribuatur. Itaque Hero diano quidem nulla hic potest fieri injuria. Speciosius est quod ait: Antoninum loqui apud eos, qui ægre laturi fuis sent ademptam Marco debitam laudem: sive potius (non enim videtur recte suæ dubitationis nervum proposuiss *Stephanus*) Antonini proposito parum convenisse, ut Mar cum minus honorifice appellaret. Sed quid dicemus? Possi aliquis referre: qui audet Marcum parricidii nomine inno centem criminari, quidni etiam simulationis eum insimu lare audebit? Ego (fatebor enim quod res est) non dubito recte hactenus sentire Stephanum, quod voluerit paulo aliud quam Politiani verba præferunt dicere Antoninus Marcum, licet omni actu philosophiæ & mansuetudini observans cuperet videri, tamen non abstinuisse cæde gene ri; ut vox *simulatoris* plus quam oportet, in sensum scripto ris inferre videatur. interim rursus *excessit medicina mo dum*, ut ostendimus. ¶ Subjungit locum ex 4, 13. 212, ub

d

Antonino; ἀπροσδοκήτως καὶ ἀφυλάκτως ὁ Ἀντωνῖνος ἀνη-
; quod *Politianus* vertit: *de improviso Antoninus mini-*
defensus occubuit, prolixe hic agit *Stephanus*, ut subsli-
t, *absque custodia, vel remotis custodibus*, quasi ἐδένα ἔχων
υλάκων. Sed profecto nodum in scripto quærit: Polita-
s idem dicit. nisi quis ἀφυλάκτως active malit sumere, hoc
su: cum minime sibi cavendum *existimasset Antoninus*,
παρεξηγητικῶς jungi τῷ ἀπροσδοκήτως videatur. ¶ Quod
litianus in Heród. 6,6,272. non intellexerit. quid sit ἀκρω-
ιάζεσθαι, frustra suspicatur *Stephanus*. Nimirum quivis
doctus inspecto contextu valde dubitabit, an cum *Ste-*
ano malit vertere; *milites extremas partes corporis præ*
gore amisisse, quam cum *Politiano hyemis asperitate at-*
tos esse, quod & illud includere, & ad captum sensumque
toriæ haud paulo aptius congruere potest. Non minutiæ
borum captandæ sunt interpreti: sed ad genium casuum
entuumque amplitudinem & propositum historici con-
tus accommodanda expositio. ¶ *Ex duobus membris*
um tum hic tum alibi factum esse, in laudibus hujus in-
pretationis haud dubie docte & accurrate cogitantes po-
rint. ¶ *Lib.5.cap.1.p.273. in Macrini oratione* legimus:
ἐκ μετρίων πράξεων εἰς τὸ ἐλθόντες, πρέπουσιν αὐτῷ ὡς κα-
τω κληθέν. Hæc verba cum longe altius considerasset *Po-*
ianus quam *Stephanus*, rectissime exposuit: *qui experi-*
nto modestiæ ad imperium asciscuntur, quasi partum la-
re tuentur. *Stephanus* dum nimia corrigendi cupidine,
diocres administrationes intelligi μετρίων πράξεων nomi-
contendit, non animadvertit, quam parum concinnita-
in sensu, tum autem, quanta fit in ipso contextu pugna.
crinus ab initio hujus orationis dignitatem administra-
nis, quam hactenus sustinuisset, i. e. præfecturæ præto-
magnifice extulerat, ἐ πολὺ ἐξουσίας ἢ δυνάμεως βασιλι-
; ἀποδέουσαν, *non multum imperatoria potestate inferiorem*
ans, adeoque sua merita extulerat, ut minime *medio-*
um administrationem, sed summarum auctore cuperet
beri. Quid quod omnis dubitandi occasio est præcisa,
tories una repetitur in hac oratione sententia? nempe
modestiæ, i. e. civilis industriæ justitiæque & omni elatio-
ne va-

ne vacuæ moderationis *merito asciscendos principes.* H
sensu laudat *Macrinus* τὸ πρᾷον τ̃ διοικηθείσης πράξεως, τ
τρόπȣ τὸ πρὸς χρηςότητα ἐπιῤῥεπές, *mansuetudinem in ges
potestate adhibitam, proponsosque ad benignitatem mor*
Et quid clarius illa sententiâ: ἐπιείκεια κ̀ χρηςότης, ἅμα
θαυμάζεσθαι, κ̀ τ̃ ἐπαίνων τὴν ἀναφορὰν εἰς αὐτ̃ ἵνα ἔχει τ̃ καλ
ὄντα. Denique totus contextus adeo valide tuetur int
pretationem Politiani, ut nil nisi levia gravibus opposit
rus sit, quia Stephani partibus stare voluerit. Habuit *He
dianus*, cum ista scriberet, in animo *Aristotelis* locum 5
*lit.*10: καθίςαται βασιλεὺς ἐκ τ̃ ἐπιεικῶν κατ' ὑπεροχὴν ἀρε
πράξεων τ̃ ἀπὸ τ̃ ἀρετ̃. *Iustinus* 1,1,1. ita extulit: *Reges ad
stigium majestatis non ambitio popularis, sed spectata
ter bonos moderatio provehebat.* Hanc sententiam soler
imitatione, ut sic dicam exprimere solent, qui Electione
& merita successionis ac natalium juri ὑποθέσεως χάριν p
ponunt. quod præsertim hoc loco *Macrinus* facit. ¶ *L
6.cap.2.p.*259. interpretatur Politianus: *hujuscemodi lite
Alexander persuasurum se barbaro, metu scilicet perterri
pacem quietemque arbitrabatur. Quibus ille contemp
remq; armis potius quam verbis gerendam ratus, tum v
ferocissimus ingruere, decursaque ac perequitata Mes
omni &c.* Hæc reformat *Stephanus* ad hunc modum: *H
lit. Alexander se barbarum exoraturum* (quasi verò τὸ
θειν exorare magis quàm persuadere esset) *aut metum
jecturum putabat, qui illi quiescendi caussa foret.* quasi
τὸ ἡσυχάζειν τ̃ βάρβαρον, ad metum tantum & τὸ φοβῆσαι, n
etiam ad τὸ πεῖσαι referri debeat. *At ille nihil curans,
scripta essent, remq; armis non verbis gerendam ratus
majore studio ad bellum incumbebat, populans vastans
omnia, quæ Romanorum erant, decurs.* &c. Compara utra
que interpretationem cum Græcis. In omnibus man
stam elegantiæ rationem, sine sententiæ damno, secutus
Politianus. quæ *Stephanus* deterius enuntiari voluit, p
scriptis elegantiis. nisi in uno forte liberius fecisse vi
tur Politianus, cum illa, ἐνέκειτο, ἄγων κ̀ φέρων τὰ Ῥωμα
ἅπαντα, orationis filo serviens expressit, *tum vero feroci
mus ingruere.* ¶ *Lib.*6.*cap.*5.*p.*268. legimus: Ἀλέξανδ

ὂν, ὡς ᾤετο, ἀρίστᾳ βεβουλευμένῳ. ἔσφηλε δὲ αὐτοῦ τὴν γνώμην ἡ τύχη. Hæc *Politianus* optime reddit: *Sed hoc Alexandri consilium, etsi longe optimum prima specie videbatur, statim tamen fortuna destituit.* At *Stephanus*, ne Latine quidem satis: *optimum igitur Alexander consilium iniit, ut quidem putabat: sed ejus deliberationem fortuna intercepit.* Quid enim est, *fortuna intercepit deliberationem ejus?* Hoc ne factum quidem &, estne hoc expressum Græco? ἔσφηλε αὐτοῦ τὴν γνώμην ἡ τύχη: quando, fortuna omni ratione potentior, salubriter destinata discussit: quando fortuna propositum fefellit, consilium destituit. *Libri sexti fine*, Herodianus: πάνυ γοῦν, ἂν ἡ Ἀλεξάνδρου βασιλεία εὐδοκίμησεν εἰς τὸ ὁλόκληρον, εἰ μὴ διεβέβλητο αὐτῷ τὰ τῆς μητρὸς εἰς φιλαργυρίαν τε καὶ μικρολογίαν. Quæ convertit *Politianus* optime: *Quapropter nisi filium mater avara & sordida infamasset, nihil plane desiderari in illius gubernatione imperii potuisset.* *Stephanus* ita maluit: *Omni itur ex parte laudatum fuisset Alexandri imperium, nisi mater ejus ob avaritiam & sordes male audisset.* cum Græca velint, ipsi Alexandro infamiam attulisse, quæ mater per avaritiam peccaret. ¶ *Lib. 7. cap. 3. p.* 295: τί γὰρ ἦν ὄφελος βαρβάρων ἀναιρουμένων κτλ. *Politianus* elegantissime: *Quorsum barbaros interemptos?* &c. Sed non tolerat hanc exquisitam Latinitatem *Stephanus*, & triviali stilo permutat: *Quid enim proderat, barbaros interimi, si* &c. ¶ *Lib. 7. cap. 5. p.* 301. illa ὥσπερ κορυφαῖον τέλος κτλ. nitide & erudite *Politianus*; frigida periphrasi *Stephanus* reddidit; omniaque deteriora fecit. ¶ *Lib. 7, cap. 8. p* 313 & 314. καὶ τὰ μὲν ἀνδρεῖα καὶ σεμνὰ τῶν ἔργων κτλ. Latine, graviter, & ad mentem Herodiani exprimit *Politianus*, quæ *Stephanus* in merum languorem emendando resolvit. Quam est illud dissolutum: *imperium nostrum, quod est solers & moderate se gerit*, &c. ¶ *Libri octavi principium*, emendatione, quæ affertur, parum indigebat. ¶ Quid autem opus erat *Lib. 8. cap. 8 p.* 358. illa Politiani; *militum tamen ulcerosi animi populares illas declamationes haud æquis auribus accipiebant, ipsamque illam nobilitatem gravabantur*; permutare his verbis? *milites tamen animis æstuabant, &*

cum illis populi acclamationibus offendebantur, tum vi ipsorum imperatorum nobilitatem gravabantur. Et subi de, ἀποσκώπτοντες τοὺς ἀπὸ συγκλήτου βασιλέας, Politian recte convertit, *irridentesque senatorios imperatores.* Stephanus non videtur cepisse elegantiam sermonis, cu substituit: *per irrisionem vocitantes senatorios imperator*

¶ *Locutionem activam ab interprete in passivam mutai* salvo sensu, & desiderante contextu elegantiore, non f rendum judicavit Stephanus. qui ne tulit quidem dice tem, *populum Romanum*, pro *Romanis.* ὁμοφύλους, *eju dem corporis* reddit *Politianus*, imitatione *Livij*, qui *uni corporis esse*, & *sui corporis regem creare* dixerat. Sed St *phanus* mallet vulgatum: *ejusdem nationis seu gent* Quod *Politianus* præclare dixerat, *actibus incubare*; *St phanus* parum memor hujus Latinitatis rescribit *freque tissime jus dicere.* Et pro; *Principali pompâ*, *Imperai riam pompam*: Cujus generis per sunt multa, quæ not possent. si vellemus hanc dissertationem producere. N negamus autem aliqua à Politiano aliter reddi & potui ac debuisse: sicut etiam *Sylburgius*, cautior & politior *Stephano* criticus, non semel annotavit.

καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα.

INDE[X]

INDEX IN HERODIANUM

Primus numerus, librum; *Secundus*, caput; *tertius*, paginam notat.

A

ta Ma-

empo-

 nuntia

civi-

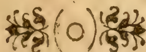
omnia

or

V.1

 scur-

FINIS INDICIS.

Nomi-

Nomina eorum, qui in Not[is]
laudantur vel adducuntur.

Ælianus.
Æthicus.
Africanus.
Aldrouandus.
Alemannus Nic.
Alexander ab Alexandro.
Ammianus Marcellinus.
Apollodorus.
Appianus.
Aristides.
Aristoteles.
Arrianus.
Athenæus.
Ausonius.
Balsamo, Theodorus.
Barclaius.
Barthius.
Brissonius.
Cælius Rhodiginus.
Cæsar, Julius.
Cambdenus.
Camerarius.
Campanella.
Cantacuzenus.
Cantoclarus.
Capitolinus.
Casaubonus.
Censorinus.
Chalcocondylas.
Ciacconius.
Claudianus.
Clemens Alex.
Cluverius Phil.
Codinus.
Cominaus.
Constantinus Porphyrog.
Contarenus.
Curtius.
Demosthenes.
Dio Cassius.
Dio Chrysostomus.
Diodorus Siculus.
Dionysius Halicarn.
Dionysius Periegetes.
Elmenhorstius.
Enenckelius L. B.
Euripides.
Eusebius.
Eustathius.
Eutropius.
Excerpta Peiresiana.
Faber, Petrus.
Festus.
Florus.
Freinshemius.
Frontinus.
Fullerus.
Georgius Logotheta.
Gesnerus.
Glandorpius.

Grego[rius]

Gregoras, Nicephorus.
Grotius, Hugo.
Gueuara.
Gutherius.
Heinsius, Daniel.
Herodotus.
Historia miscella.
Hotomannus, Fr.
Hugo, Hermannus.
Inscriptiones.
Ioannes Antiochenus.
Iosephus.
Iulianus apostata.
Iuretus.
Iustinus.
Kirchmannus.
Lampridius.
Latherus Herm.
Lectius.
Leo Imperator.
Leunclauius.
Lindenbrogius.
Lipsius.
Livius.
Lucanus.
Lucianus.
Mamertinus.
Manutius, Aldus.
Marcus Imperator.
Marselaer, Frid.
Metaphrastes Cæsaris Græc.
Metochita, Theodorus.
Marcellus.
Meursius.
Nazarius.
Nepos.
Nicetas Choniates.
Nicephorus Callistus.
Niciphori patriarchæ Chronographia.
Onosander.
Orosius.
Ovidius.
Pæanius.
PanVinius Onuphr.
Pausanias.
Petauius, Dionys.
Phædrus.
Philostorgius.
Photius.
Phranza, Georgius.
Pierius.
Plautus.
Plinius Major.
Plinius Iunior.
Plutarchus.
Politianus.
Polybius.
Pontanus, Iac.
Procopius.
Ptolomæus.
Raderus.
Remus, Georg.
Rhellicanus.
del Rio.
Rittershusius, Conr.
Sallustius.
Salmasius,
Sauilius, Henr.
Scaliger, Iosephus.
Scholiastes Thucydidis.
Schottus, Andr.
Seldenus.
Seneca Philosophus.
Seneca Trag.
Servius.

Soli-

Solinus.
Spartianus.
Stephanus, Henr.
Stewechius.
Stobæus.
Strabo.
Stuckius, Io. Gul.
Styrzelius, Io. Georg.
Suetonius.
Suidas.
Symmachus.
Synesius.
Tacitus.
Tertullianus.
Themistius.
Theophylactus Simocatta.
Thuanus.
Thucydides.
Trebellius Pollio.
Turnebus.
Valerius Max.
Valesius Henr.
Vegetius.
Velleius.
Victor Aurelius.
Vigerus Fr.
Vinetus, Elias.
Virgilius.
Vitruvius.
Vives.
Vossius G. I.
Xenophon.
Xiphilinus.
Zonaras histor.
Zonaras in Canon.
Zosimus.

F I N I S.

Errata, quæ passim irrepserunt, ty[po]graphica, facile per se emendabit Benevo[lus] Lector.

